Tibetan Buddhist Resource Center
TBRC Shelf
W 22188

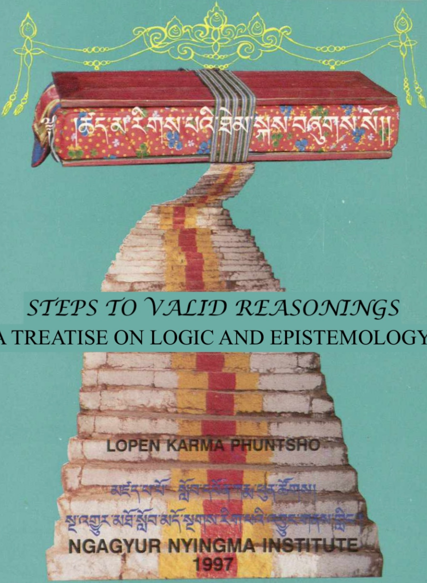

STEPS TO VALID REASONINGS

A TREATISE ON LOGIC AND EPISTEMOLOGY

LOPEN KARMA PHUNTSHO

མཛད་པ་པོ། སློབ་དཔོན་ཀརྨ་ཕུན་ཚོགས།།

སྔ་འགྱུར་མཐོ་སློབ་མདོ་སྔགས་རིག་པའི་འབྱུང་གནས་གླིང་།

NGAGYUR NYINGMA INSTITUTE
1997

དཔར་སྐྲུན་གསལ་བཤད།

༄༅། དེ་ལ་སྤྱིར་སྟོན་པ་དང་བསྟན་པ་གཉིས་པོ་མི་བསླུ་བའི་ཚད་མར་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ནི། རྒྱལ་བའི་བཀའ་དང་དེའི་དགོངས་དོན་དེ་བླག་ཏུ་སྟོན་པའི་མན་ངག་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་གླང་ཡབ་སྲས་ཀྱི་སྡེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ལ། དེ་དག་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པའི་བརྗོད་དོན་གཙོ་བོ་རྣམས་བློ་གསར་རྣམས་ཀྱིས་བདེ་བླག་ཏུ་ཤེས་པའི་ཆེད་དུ་འཕགས་ཡུལ་ལྷོ་ཕྱོགས་སྤྱི་འགྱུར་མཐོ་སློབ་ཆེན་མོའི་སློབ་དཔོན་ཀརྨ་ཕུན་ཚོགས་མཆོག་ནས་ཚད་མ་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ཞེས་བྱ་བ་ཞིག་ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་གྱི་དགོངས་པ་གཞིར་བཟུང་བྱས་ཏེ་བརྩམས་པ་དེ་ཉིད། རིག་པའི་དངོས་པོ་ལྔ་ལས་གཏན་ཚིགས་རིགས་པ་ལ་ཕན་ནུས་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བར་མཐོང་བས་དཔར་ཐེངས་དང་པོར་དེབ་གྲངས་ ༡༠༠༠ ཞུས་པ་ཀུན་ལ་ཕན་པའི་རེ་འདུན་བཅས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ཟླ་ ༥ པའི་ཚེས་ ༢༡ ལ།

དཔར་སྐྲུན་བྱེད་པོ། །

གླེང་བསླང་།

༄༅ ཕྲན་རང་ཉིད་ཆུང་དུས་ནས་ཤེས་ཡོན་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་མཚན་ཉིད་རིག་པ་ལ་མོས་འདུན་ཆེ་ཞིང་། ལོ་བཅུ་ཙམ་སྔོན་རང་ཉིད་རབ་ཏུ་བྱུང་ནས་བཤད་གྲྭ་ཆུང་བ་ཞིག་ཏུ་སློབ་གཉེར་བྱས་ཆོ་བཤེས་གཉེན་མཁས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ལ་ཕྲན་པས་མཚན་ཉིད་དང་རིགས་ལམ་སློབ་པར་ཞུས་སྐབས་བཤེས་གཉེན་ནས་གནང་ཡང་། ཆོས་གྲོགས་འགའ་ནས་མཚན་ཉིད་ཅེས་པ་དབུ་མ་དང་ཕར་ཕྱིན་ཤེས་ཚར་ནས་སྦྱོང་བ་ཡིན་གྱི་སློབ་ཕྱུག་གསར་པས་དེ་ལྟར་མི་ནུས་ཞེས་འཕྲོ་སློད་བགྱིས་ཏེ། ཕྲན་པ་ལ་མཚན་ཉིད་སྦྱོང་མཁན་ཞེས་པའི་བརྙས་མིང་བཏགས་གནང་བྱུང་། དེ་ཚེ་ཕྲན་པ་སེམས་དགའ་སྡུག་འདྲེས་མའི་ངང་ནས་མཚན་ཉིད་དེ་ཅི་འདྲ་ཡིན་ནམ་སྙམ་པ་དང་། རྐྱེན་ངན་གྲོགས་སུ་ཤར་ཏེ་ཚད་མ་ཤེས་འདོད་དྲག་ཏུ་སོང་། དེའི་རྗེས་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༨༤ ལ་ཆོས་ཀྱི་བདུད་རྩི་ཁ་སྐོམ་ཆུ་ལྟར་འདོད་ནས་འཕགས་ཡུལ་དུ་སློབ་གཉེར་དུ་འབྱོར་ནས་བཟུང་། རིས་མེད་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེས་མང་པོའི་ཞབས་སོར་སྤྱི་བོར་བསྟེན་ནས་མདོ་རྒྱུད་གཞུང་ལུགས་སྤྱི་དང་ཁྱད་པར་ཚད་མ་རིགས་པའི་བཀའ་ཁྲིད་ཟབ་རྒྱས་ཞུ་བའི་སྐལ་བཟང་ཐོབ་ཅིང་། སྔར་གྱི་ཆོས་གྲོགས་རྣམས་ནས་བསྟུལ་བའི་མིང་ཡང་དོན་དང་ལྡན་པར་འགྱུར། །

ལྷག་པར་དུ་ ༧ སྐྱབས་མཆོག་ཉེ་བའི་རིགས་བདག་མཆོན་བརྗོད་པར་དཀའ་བ་གང་གི་ཐུགས་བསྐྱེད་བླ་ན་མེད་པའི་ཉེར་ལེན་ལས་བསྐྲུན་པའི་མཐོ་སློབ་མདོ་སྔགས་རིག་པའི་འབྱུང་གནས་གླིང་འདི་གར་ཆོས་དང་མཐུན་རྐྱེན་གྱི་དཀའ་ཚེགས་གང་ཡང་མེད་པར་མཁན་སློབ་རྣམས་ལས་དམ་ཆོས་ཀྱི་སྟོན་མོ་ཅི་དགར་སྤྱོད་བ་ནི་བརྗེད་ཐབས་མེད་པའི་སྐྱུ་དྲིན་དུ་མཆིས། དེ་ལྟར་བཤེས་གཉེན་རྣམས་ཀྱི་གདམས་པའི་ནུ་ཞོ་བསྟུན་པ་ལས་རིག་པའི་སྟོབས་ཕྲལ་ཙུང་ཟད་ནར་སོན་ནས་བཟུང་གཞན་ལ་བཤད་ཁྲུལ་ཡང་བྱས་ཤིང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༨ ལ་དམ་ཆོས་སྒྲུབ་པའི་ཉེ་གྲོགས་སློབ་དཔོན་རྡོ་རྗེ་དབང་ཕྱུག་མཆོག་གི་ཐུགས་བཞེད་ལྟར་རིགས་ལམ་སྐོར་ཙུང་ཟད་བྲིས་འགོ་བཙུགས་ཤིང་། དེ་རྗེས་བཤེས་གཉེན་དམ་པ་ཚེ་དབང་བསོད་ནམས་དང་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་གཙོས་ཆོས་གྲོགས་མང་པོ་ནས་གཞན་ལ་ཕན་ངེས་སུ་གཟིགས་ནས་རྫོགས་པར་བྲིས་དགོས་པའི་བཀའ་མཆིད་ལྷུག་བསྐུལ་གནང་བ་བཞིན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༦ ལ་རང་ཉིད་འདི་གའི་མཐོ་སློབ་ཆེན་མོར་རྒྱུད་སྡེ་གོང་འོག་འཛིན་གྲྭ་དགུ་པའི་སློབ་སྦྱོང་བྱས་སྐབས་ཞར་ལས་སུ་བྲིས་པ་ཡིན།

འདིའི་བརྗོད་དོན་གཙོ་བོ་ནི་རྟོག་གེའི་ཚིག་དོན་བརྒྱད་པོ་དང་དེའི་ཆ་ལག་རྣམས་ཡིན་ཅིང་། གཙོ་བོར་སྡེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པའི་རྒྱ་གཞུང་རྣམས་ལ་ཁུངས་བཙལ་བྱས་ཤིང་བོད་ཀྱི་ཚད་མ་ལ་མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཕལ་མོ་ཆེའི་གཞུང་

རྣམས་བལྟས་ནས་འཐད་པ་རྣམས་བཏུས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་གཙོ་བོར་ཕྱོགས་གླིང་ཡབ་སྲས་ཀྱི་དགོངས་པ་སྤྱ་འགྱུར་བསྟན་པའི་ཤིང་རྟ་མི་ཕམ་རྣམ་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོས་ཇི་ལྟར་བཀྲལ་བ་གཞིར་བཟུང་བྱས་ཏེ་གསལ་བཤད་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། དེར་མ་ཟད་རྟོག་གེའི་ཚིག་དོན་ཤིན་ཏུ་རྟོགས་དཀའ་བ་རྣམས་རང་འདྲའི་རིགས་ཅན་ཀུན་གྱིས་བདེ་བླག་ཏུ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་གང་ཐུབ་གོ་བདེ་བ་ཡང་བཟོས་ཡོད། དེབ་འདི་དཔེ་ཚན་གསུམ་ལ་ནང་གསེས་བརྟག་པ་བཅུ་བདུན་ཡོད་ཅིང་། སྐབས་ཀྱི་གདང་བུ་བཞིན་དུ་བློ་གསར་རྣམས་མས་རིམ་ནས་འགོ་བརྩམ་སྟེ་མཐའ་རྫོགས་པར་སྦྱང་ན་ཚད་མ་རིག་པའི་ཚིག་དོན་ཡོངས་རྫོགས་ལ་ངེས་ཤེས་སྐྱེད་པ་འོང་སྙམ། དཀར་ཆག་དང་ཟུར་བཀོད་ཚིག་ཐོ་དང་གཞུང་ཐོ་ལ་བརྟེན་ནས་དེབ་འདི་ལྷག་པར་བལྟ་བདེ་བའི་རེ་བ་ཡོད།

ད་ལམ་དེབ་འདི་མཐའ་གྲུབ་ཡོང་བ་ཡང་ཐོག་མར་རང་ལ་རིགས་ལམ་སྟོན་པའི་བཤེས་གཉེན་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་ཡིན་པས་དེ་དག་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་རྒྱུ་དང་། ཆོས་གྲོགས་རྡོར་དབང་སོགས་ཕྲན་པ་བྲོ་བ་འདི་ལ་བསྐུལ་མཁན་རྣམས་དང་། ཀམ་པུ་ཊར་ལ་བཙུགས་རོགས་གནང་མཁན་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱས་སོགས་ལ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ཞུ། གཞན་ཡང་ཆོས་གྲོགས་དུ་མ་ནས་ཡང་ཡང་ཞིབ་གཟིགས་གནང་སྐྱེ་ཚིག་དང་དོན་གྱི་ཆ་ལ་འཁྲུལ་སེལ་འཇོབ་སྟོན་གནང་བ་དང་། ལྷག་པར་སློབ་ཚོ་དབང་དང་དགེ་འདུན་རབ་རྒྱས་གཉིས་ནས་

ནན་གཟིགས་གནང་བ་ལ་བཀྲིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ། དེ་བཞིན་སློབ་དཔོན་ངག་དབང་བློ་བཟང་ནས་དཔར་བསྐྲུན་མཛད་པར་དགའ་ཚོར་ཡོད་ཅིང་། འདི་ལ་བརྟེན་ནས་རིག་པ་དོན་དུ་གཉེར་བའི་སྐྱེ་བོ་ཐམས་ཅད་རིགས་ལམ་ཚུལ་བཞིན་ཤེས་ནས་མཁས་པའི་གོ་སར་སོན་པའི་རེ་སྨོན་བཅས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ཟླ་ ༥ ཚེས་ལ་ ༢༥ ལ།

རྩོམ་པ་པོས།

སྔོན་བརྗོད།

༄ དེ་ཡང་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་ཞལ་སྔ་ནས། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རིག་པའི་དངོས་པོ་ལྔ་མ་བསླབས་ན་ནི་ནམ་ཡང་བླ་ན་མེད་པར་ཡང་དག་པར་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡེ་ཤེས་ཐོབ་པར་མི་ནུས་སོ། །དེ་བས་ན་བླ་ན་མེད་པའི་བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རིག་པའི་དངོས་པོ་ལྔ་ལ་བསླབ་པར་བྱའོ། །ཞེས་དང་། རྒྱལ་ཚབ་བྱམས་མགོན་གྱིས། རིག་པའི་གནས་ལྔ་དག་ལ་མཁས་པར་མ་བྱས་ན། །འཕགས་མཆོག་གིས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཉིད་འཐོབ་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྤྱིར་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་འཐོབ་པ་ལ་རིག་པའི་གནས་ཀུན་ལ་མཁས་དགོས་པ་དང་། ཁྱད་པར་རང་རེ་སངས་རྒྱས་པའི་ལུང་རྟོགས་ཀྱི་ཆོས་ནི་དངོས་པོ་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱི་རིགས་པས་སྒྲུབ་པ་འབའ་ཞིག་ཡིན་པས་ཐམས་ཅད་རིགས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱིས་རྟོགས་དགོས་ཏེ། དེ་ཡང་སྟོན་པ་བཀྲིན་ཅན་གྱི་ཞལ་ནས། དགེ་སློང་དག་གམ་མཁས་རྣམས་ཀྱིས། །བསྲེག་བཅད་བདར་བའི་གསེར་བཞིན་དུ། །ལེགས་པར་བརྟག་ལ་ང་ཡི་བཀའ། །བླང་བར་བྱ་ཡི་གུས་ཕྱིར་མིན། །ཞེས་གདམས་པ་བཞིན་ནོ། །

དེས་ན་རྒྱལ་བའི་ལེགས་གསུང་དགོངས་འགྲེལ་དང་བཅས་པའི་བདུད་རྩི་མྱང་བར་བྱ་བ་ལ་ཚད་མ་རིག་པ་འདི་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཡིན་ཞིང་། རིགས་པ་དང་

རིགས་པ་མིན་པ་འབྱེད་པའི་ཚད་མའི་མིག་མཆོག་དང་ལྡན་ན་གསུང་རབ་མཐའ་དག་གི་བསྟན་དོན་བདེ་བླག་ཏུ་ཁོང་དུ་ཆུབ་ཅིང་ཉམས་པ་མ་མཆིས་པའི་སྤོབས་པ་ལ་རང་དབང་འབྱོར་ནུས་ཏེ། འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པའི་ཞལ་ནས།

ཚད་མར་གྱུར་པ་རྒྱལ་བའི་གསུང་། །ཚད་མ་དག་གིས་གྲུབ་པས་ན། །ཚད་མའི་ལམ་ནས་ངེས་བསྐྱེད་པས། །ཚད་མའི་གསུང་གི་བདེན་འབྲས་མཐོང་། །

ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །

ཚད་མའི་གཞུང་ཡང་འཕགས་བོད་ཀུན་ཏུ་རྒྱས་བསྡུས་སྣ་ཚོགས་པ་ཡོད་ཅིང་། ད་ལམ་སྟོ་འགྱུར་མཐོ་སློབ་མདོ་སྔགས་རིག་པའི་འབྱུང་གནས་གླིང་དུ་ཐོས་བསམ་ལེགས་པར་མཐར་སོན་ནས་ངེས་གསང་ལེགས་བཤད་མཛོད་འཆང་གི་མཚན་གནས་བཞེས་པ་སློབ་དཔོན་ཀརྨ་ཕུན་ཚོགས་ནས་བརྩམས་པའི་ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ཉིད། རིགས་པའི་དབང་ཕྱུག་རྣམས་ཀྱི་དགོངས་པའི་གསལ་བྱེད། ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་གྱི་ཉིང་བཅུད། དེང་དུས་རྩོམ་ཚུལ་གྱིས་བརྒྱན་པའི་ལེགས་བཤད། བློ་གསར་རྣམས་ཀྱི་བློ་གྲོས་ཀྱི་སྒོ་མོ་འབྱེད་པའི་འཕྲུལ་གྱི་ལྡེ་མིག་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་ནི། དེ་སྔོན་བླ་ཤས་རིང་ལ་རྩོམ་པ་པོ་ཉིད་ནས་ཉུས་དག་དང་འབྲེལ་འདི་གའི་མཐོ་སློབ་ཀྱི་སློབ་གཉེར་བ་རྣམས་ལ་ཟུར་དུ་ལྷུགས་ཁྲིད་གནང་བའི་གྲུབ་འབྲས་མངོན་སུམ་དུ་གསལ་བ་སྨོས་མི་དགོས་སོ།།

འདི་ཉིད་བློ་གསར་རྣམས་ལ་ཕན་ངེས་སུ་གཟིགས་ཏེ་སློབ་དཔོན་ངག་དབང་བློ་བཟང་མཆོག་ནས་ཡོན་སྦྱར་ཏེ་དཔར་བསྐྲུན་ཞུས་པ་ནི་བཀའ་དྲིན་ཤིན་ཏུ་ཆེ་ཞིང་། སྐབས་འདིར་བཤད་པའི་རྟོག་གེ་ཚིག་དོན་བརྒྱད་པོ་ཁོ་ནར་ཐུགས་ཞེན་མ་ཆེ་བར་དངོས་པོའི་གཤིས་ལུགས་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རིགས་པས་རྟོགས་ནས་སྟོན་པ་དང་བསྟན་པ་ཚད་མར་ཤེས་པ་ནི་ཚད་མའི་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོར་སྦྱངས་བརྩོན་བྱས་པའི་ཉིང་དགོས་ཡིན་པར་ཤེས་དགོས་སོ། །ཞེས་ཤཱཀྱའི་དགེ་སློང་ཐུབ་བསྟན་ཡེ་ཤེས་མགོན་པོས་སྟོན་པའི་འདས་ལོ་ ༢༥༨༢ ས་ག་ཟླ་བའི་ཉའི་དུས་ཚིགས་བཟང་པོར་སྦྱར་བ་དགེའོ།། །།

དཀར་ཆག

དཔར་སྐྲུན་གསལ་བཤད། I
གླེང་བསླང་། III
སྔོན་བརྗོད། VII
དཀར་ཆག X
༄༅ མཆོད་པར་བརྗོད་པ། 3
ཡོད་པ་དང་མེད་པ་བརྟག་པ། 6
༄༅ ཡོད་པ་བཤད་པ། *6*
༄༅ མེད་པ་བཤད་པ། *8*
༄༅ རྩོད་སྦྱོང་། *8*
༄༅ ནང་སྦྱོང་། *10*
དངོས་པོ་དང་དངོས་མེད་བརྟག་པ། 12
༄༅ དངོས་པོ་བཤད་པ། *12*
༄༅ བེམ་པོ་བཤད་པ། 12
༄༅ ཤེས་པ་བཤད་པ། 14
༄༅ ཕུང་པོའི་སྒོ་ནས་ལྡུར་བཤད་པ། 15
༄༅ དངོས་མེད་བཤད་པ། *17*
༄༅ རྩོད་སྦྱོང་། *18*

༈ ནང་སྦྱོང་། 23
གཅིག་དང་ཐ་དད་བརྟག་པ། 26
༈ ཐ་དད་བཤད་པ། 27
༈ ཚོད་སྦྱོང་། 28
༈ ནང་སྦྱོང་། 29
མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ་བརྟག་པ། 31
༈ མཚན་ཉིད་བཤད་པ། 31
༈ མཚོན་བྱ་བཤད་པ། 32
༈ མཚན་གཞི་བཤད་པ། 33
༈ ཞར་ལ་རྣམ་གཅོད་རྣམ་པ་གསུམ་བཤད་པ། 34
༈ ཚོད་སྦྱོང་། 35
༈ ནང་སྦྱོང་། 38
སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་བརྟག་པ། 40
༈ སྤྱི་བཤད་པ། 40
༈ བྱེ་བྲག་བཤད་པ། 42
༈ ཚོད་སྦྱོང་། 43
༈ ནང་སྦྱོང་། 46
རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་བརྟག་པ། 47
༈ སྐྱེད་བྱེད་རྒྱུ་བཤད་པ། 47

༈ གྲོགས་བྱེད་པ་རྐྱེན་བཤད་པ།.......50

༈ བསྐྱེད་བྱ་འབྲས་བུ་བཤད་པ།.......51

༈ ཚོད་སྦྱོང་།.......52

འགལ་བ་དང་འབྲེལ་བ་བརྟག་པ།.......57

༈ འགལ་བ་བཤད་པ།.......57

༈ འབྲེལ་བ་བཤད་པ།.......59

༈ ཚོད་སྦྱོང་།.......60

དགག་པ་དང་སྒྲུབ་པ་བརྟག་པ།.......65

༈ སྒྲུབ་པ་བཤད་པ།.......65

༈ དགག་པ་བཤད་པ།.......65

༈ མེད་དགག་གི་གཞན་སེལ་བཤད་པ།.......66

༈ མ་ཡིན་དགག་གི་གཞན་སེལ་བཤད་པ།.......66

༈ ཞར་བྱུང་རྣམ་གཅོད་དང་ཡོངས་གཅོད་བཤད་པ།.......68

༈ ཚོད་སྦྱོང་།.......68

སེལ་འཇུག་དང་སྒྲུབ་འཇུག་བརྟག་པ།.......71

༈ སྒྲུབ་འཇུག་བཤད་པ།.......71

༈ ཞར་ལ་གྲུབ་བདེ་གཅིག་པའི་དོན་བཤད་པ།.......72

༈ སེལ་འཇུག་བཤད་པ།.......72

༈ ཚོད་སྦྱོང་།.......73

བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་བརྟག་པ། 75

༄ *བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་སྤྱིར་བཤད་པ།* *75*

༄ *རྗོད་བྱེད་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ།* *76*

༄ *རྗོད་སྦྱོར།* *79*

རྟགས་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་བརྟག་པ། 83

༄ *རྟགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ།* *83*

༄ *རྗོད་གཞི་ཆོས་ཅན་བཤད་པ།* *83*

༄ *བསྒྲུབ་ཆོས་དགག་ཆོས་བཤད་པ།* *84*

༄ *བསྒྲུབ་བྱ་དང་དགག་བྱ་བཤད་པ།* *85*

༄ *མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་བཤད་པ།* *87*

༄ *མཐུན་དཔེ་དང་མི་མཐུན་དཔེ་བཤད་པ།* *88*

༄ *རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ།* *89*

༄ ཚུལ་གསུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ། 90

༄ ཚུལ་གསུམ་གྱི་གྲངས་ངེས་བཤད་པ། 98

༄ ཚུལ་གསུམ་གྱི་ངེས་ཚིག་བཤད་པ། 99

༄ ཚུལ་གསུམ་གྱི་ལྟོས་གཞི་བཤད་པ། 99

༄ རྟགས་ཡང་དག་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་གཉིས་སུ་བཤད་པ། 101

༄ རྟགས་ཡང་དག་ལ་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་གསུམ་དུ་བཤད་པ། 103
༄ རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་བཤད་པ། 109
༄ དགག་རྟགས་ལས་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་བཤད་པ། 115
༄ སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་བཤད་པ། 122
༄ དངོས་སྟོབས་ཡིད་ཆེས་གྲགས་པའི་རྟགས་བཤད་པ། 135
༄ བཟློག་ཕྱོགས་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་བཤད་པ། 143
༄ མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་བཤད་པ། 145
༄ མ་ངེས་པའི་རྟགས་བཤད་པ། 149
༄ འགལ་བའི་རྟགས་བཤད་པ། 156
༄ མཐའ་གཞན་འགོག་ཚུལ་དང་ནུས་པ་བཤད་པ། 159
སྦྱོར་ངག་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་བསྟན་པ། 161
༄ གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་བཤད་པ། 161
༄ སྦྱོར་ངག་གི་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་བཤད་པ། 162
༄ སྦྱོར་ངག་ཡང་དག་གི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། 163
༄ སྦྱོར་ངག་ལྟར་སྣང་གི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། 165
༄ སྦྱོར་ངག་སྦྱོར་ཚུལ་གཞན་ལུགས་བཤད་པ། 166
༄ སྦྱོར་ངག་སྦྱོར་ཚུལ་རང་ལུགས་བཤད་པ། 168

༈ *སྐྱབས་དགག་གི་བསྟན་བྱར་གྱུར་པའི་ཚུལ་གསུམ་བཤད་པ།* *170*
ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་བརྟག་པ། 172
༈ *ཐལ་འགྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ།* *172*
༈ *ཡང་དག་ལྟར་སྣང་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བཤད་པ།* *172*
༈ རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་བཤད་པ། 174
༈ རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། 175
༈ རང་རྒྱུད་མི་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་བཤད་པ། 184
༈ *རྟགས་ཁྱབ་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་བཤད་པ།* *185*
༈ *རྩོད་པའི་གང་ཟག་བཤད་པ།* *188*
༈ *རྒྱལ་ཕམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ།* *188*
༈ *ཚར་གཅོད་ལྟར་སྣང་བཤད་པ།* *190*
༈ *རྩོད་པའི་དྲི་བ་དྲི་ཚུལ་བཤད་པ།* *193*
༈ *རྩོད་པ་ལ་ལན་གདབ་ཚུལ་བཤད་པ།* *193*
༈ *རྩོད་པའི་ཀུན་སྤྱོད་བཤད་པ།* *196*
༈ *རྩོད་པའི་རྒྱུ་འབྲས་བཤད་པ།* *198*
ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་བརྟག་པ། 201
༈ *ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ།* *201*
༈ *ཡུལ་གྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།* *202*
༈ སྣང་ཡུལ་བཤད་པ། 202

༈ གཟུང་ཡུལ་བཤད་པ། 206

༈ ཞེན་ཡུལ་བཤད་པ། 208

༈ འཇུག་ཡུལ་བཤད་པ། 209

༈ ཡུལ་ལ་རྟོགས་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་མངོན་ལྐོག་གཉིས་བཤད་པ། 212

༈ ཡུལ་ལ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་རང་མཚན་དང་སྤྱི་མཚན་གཉིས་སམ་བདེན་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བཤད་པ། 215

༈ ཡུལ་ལ་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་རྫས་ཡོད་བཏགས་ཡོད་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བཤད་པ། 222

༈ ཡུལ་ཅན་བཤད་པ། 222

༈ ཡུལ་ཅན་སྒྲ་བཤད་པ། 223

༈ ཡུལ་ཅན་བློ་བཤད་པ། 225

༈ ཡུལ་ཅན་གང་ཟག་བཤད་པ། 228

ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་བརྟག་པ། 230

༈ ཚད་མ་བཤད་པ། 230

༈ ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ། 230

༈ ཚད་མའི་ངེས་ཚིག་བཤད་པ། 234

༈ གསུམ་པ་ཚད་མའི་སྤྱོད་ཡུལ་བཤད་པ། 235

༈ ཚད་མའི་གྲངས་ངེས་བཤད་པ། 236

༈ ཚད་མའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། 237

༄༅ མངོན་སུམ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ། 237

༄༅ མངོན་སུམ་ཚད་མའི་ངེས་ཚིག་བཤད་པ། 240

༄༅ མངོན་སུམ་ཚད་མའི་དགོས་པ་བཤད་པ། 241

༄༅ མངོན་སུམ་ཚད་མའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། 241

༄༅ བཟློག་ཕྱོགས་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་བཤད་པ། 255

༄༅ གཉིས་པ་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་བཤད་པ། 258

༄༅ རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་ངེས་ཚིག་བཤད་པ། 259

༄༅ རྗེས་དཔག་གི་རྒྱུ་རྟགས་འཛིན་སེམས་བཤད་པ། 259

༄༅ རྗེས་དཔག་གི་རྟེན་བཤད་པ། 265

༄༅ རྗེས་དཔག་གི་དགོས་པ་བཤད་པ། 265

༄༅ རྗེས་དཔག་གི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། 266

༄༅ རྗེས་དཔག་ལྟར་སྣང་བཤད་པ། 266

༄༅ ཚད་མ་ལ་རང་ངེས་དང་གཞན་ངེས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བཤད་པ།

.... 267

༄༅ ཚད་མ་ལ་དོན་དམ་དང་ཐ་སྙད་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བཤད་པ། .. 275

༄༅ དོན་དམ་ཚད་མ་བཤད་པ། 276

༄༅ ཐ་སྙད་ཚད་མ་བཤད་པ། 276

༄༅ ཚད་མའི་འབྲས་བུ་བཤད་པ། 279

༄༅ མངོན་སུམ་ཚད་མའི་འབྲས་བུ་བཤད་པ། 279

༄ ཐེངས་དཔག་ཚད་མའི་ཚད་འབྲས་བཤད་པ། 282

༄ སྔེ་བཏུན་གྱི་དགོངས་གྲུབ་མཐའ་གང་ཡིན་བཤད་པ། *283*

༄ ཚད་མིན་གྱི་བློ་བཤད་པ། *286*

༄ སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་བཤད་པ། 289

༄ མ་རྟོགས་པའི་བློ་བཤད་པ། 290

༄ ལོག་རྟོག་བཤད་པ། 290

༄ ཐེ་ཚོམ་བཤད་པ། 292

༄ བཅད་ཤེས་བཤད་པ། 293

༄ བློ་རིགས་བཞིར་བསྡུ་ཚུལ་བཤད་པ། *293*

༄ གཉིས་སུ་བསྡུ་ཚུལ་བཤད་པ། *294*

སེམས་དང་སེམས་བྱུང་བརྟག་པ། 295

༄ སེམས་བཤད་པ། *295*

༄ སེམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། 296

༄ སེམས་བྱུང་བཤད་པ། *299*

༄ མངོན་པ་གོང་མ་ཀུན་བཏུས་ལྟར་བཤད་པ། 299

༄ མངོན་པ་འོག་མ་མཛོད་ལྟར་བཤད་པ། 306

༄ རྟས་བཏགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། *309*

༄ མཚུངས་པ་ལྔ་མཚུངས་བཤད་པ། *310*

རིགས་པ་རྣམ་པ་བཞི་བརྟག་པ། 312

༄ རིགས་པའི་ངོ་བོ་བཤད་པ། 312

༄ རིགས་པའི་ངེས་ཚིག་བཤད་པ། 312

༄ རིགས་པའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། 312

༄ རིགས་པ་བཞི་ཚན་གཉིས་པོའི་བསྡུ་བ་བཤད་པ། 318

༄ རིགས་པ་བཞིའི་སེལ་བ་བཤད་པ། 318

༄ རིགས་པ་བཞིའི་ཡུལ་དང་ཚད་བཤད་པ། 319

༄ རིགས་པ་བཞིའི་ཐལ་བ་བཤད་པ། 319

༄ རིགས་པ་བཞི་ཡི་དགོས་པ་བཤད་པ། 320

མཇུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་བྱ་བ། 322

༄ མཇུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་གདམས་པ་བཤད་པ། 322

གཞུང་ཁུངས་ཀྱི་མཚན་བོ། ། 327

གྲུབ་མཐའ་དང་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མདོར་བསྡུས། ། 332

དཔལ་ལྡན་ཟླ་བ་གྲགས་པའི་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་འགོག་པའི་སྐུན་འབྱིན་རྣམ་གསུམ། ། 340

༄ སྤྱི་བཤད། 340

༄ སྔ་རྒོལ། 341

༄ དགག་བྱ། 342

༄ འགོག་བྱེད་རིགས་པ། 344

༄ མཇུག་བསྡུ། 346

༧ སྤྱར་སྦྲུས་པ། 347

ལུང་རྣམས་ཀྱི་གཞུང་ཁུངས། 348

གལ་ཆེའི་ཚིག་ཐོ། 349

དཔེ་ཚན་དང་པོ།

PART I

༄༅ མཆོད་པར་བརྗོད་པ།

༄༅། །ཨོཾབཛྲིཀྜཱཏུཿཁཎྜེད། །པྲཛྙོཛྙོནསུཏྲཡེ། །

ཛྙོནཀཱཡཥྚཱགིཤཱུར། །ཨརཔཙནཱཡཧེནམཿ།།

འགྲོ་ལ་ཕན་བཞེད་ཐུགས་རྗེ་དབང་འབྱོར་ནས། །

དམ་ཆོས་སྟོན་པ་བདེ་གཤེགས་ཆོས་ཀྱི་རྗེ། །

འཇིག་རྟེན་གསུམ་གྱི་སྐྱབ་པ་བླ་ན་མེད། །

ལྷ་ཡི་ལྷར་གྱུར་ཤཱཀྱའི་དབང་པོར་འདུད། །

བདུད་དང་མུ་སྟེགས་རྒོལ་བ་ངན་པའི་དཔུང་། །

གསང་གསུམ་སྒྱུ་མའི་འཕྲུལ་ཐབས་གཅིག་གིས་ཀྱང་། །

རེ་ཞིག་སྐལ་ངན་བགྱིད་པའི་མཐུ་སྟོབས་ཅན། །

འཇམ་དཔལ་སེང་གེ་སྒྲ་སྒྲོག་གཙུག་ན་མཆོད། །

བདག་བློ་དང་བའི་ཆུ་སྐྱེས་ལ། །

རྒྱལ་ཡུམ་མཁྱེན་པའི་བདག་ཉིད་མ།།

དབྱངས་ལྡན་སྒྱུ་མའི་གར་འཁྱུག་སྟེ།།

ཆོས་རབ་འབྱེད་པའི་བློ་གྲོས་སྩོལ།།

རིགས་པའི་ཤིང་རྟ་ཕྱོགས་གླང་དང་ནི་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་དཔལ་མངའ་བ། །

རིགས་པའི་དབང་ཕྱུག་ཞི་བ་འཚོ་དང་གང་དག་འཕགས་པའི་ཡུལ་འདི་ན། །
རིགས་པའི་གཞུང་འཛིན་རིགས་པའི་ཞུགས་ཀྱིས་རྒྱལ་བསྟན་སྣང་བ་རྒྱས་མཛད་པ།། རིགས་པ་སྨྲ་བའི་པཎ་གྲུབ་ཡོངས་ལ་མཆོག་ཏུ་དད་པའི་ཕྱག་ཀྱང་བགྱིད། །

གངས་ལྡན་ལྗོངས་སུ་སྨྲ་བའི་དཔལ་འཛིན་པ། །
ངག་གི་དབང་པོ་དྲི་མེད་འོད་ཟེར་དང་། །
ཆོས་ཀྱི་བཟང་པོ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་སོགས། །
རིས་མེད་བསྟན་པའི་རྩ་ལག་རྣམས་ལ་འདུད། །

རྒྱལ་ཀུན་མཁྱེན་བརྩེའི་བདག་ཉིད་འཇམ་དཔལ་དབྱངས། །
གླིང་འདིར་བློ་གསལ་དབང་པོའི་ཚུལ་བཟུང་ནས། །
བསྟན་འགྲོའི་དོན་ཀུན་སྒྲུབ་པའི་འཕྲིན་ལས་པ། །
མི་ཕམ་འཇམ་དཔལ་དགྱེས་པའི་རྡོ་རྗེས་སྐྱོངས། །

འཇིགས་མེད་ཡེ་ཤེས་སྐྱུ་བརྙེས་བླ་མ་ལ། །
མི་ཡི་ཚུལ་འཛིན་ཐུབ་བསྟན་སྐྱོང་བའི་མགོན། །
བཤད་སྒྲུབ་བདག་པོ་ཆོས་ཀྱི་སྒྲ་དབྱངས་ཅན། །
གྲུབ་དབང་པདྨ་ཙཱས་བདག་སྐྱོངས་ཤིག །

གང་གི་མཁྱེན་བརྩེ་དམ་པའི་འོད་སྣང་གིས། །

བདག་བློའི་རྨོངས་པའི་ལིང་ཏོག་བསླིལ་མཛད་པ། །
རིགས་པའི་ལམ་ཚུལ་སྟོན་པའི་བཤེས་གཉེན་ཀུན། །
བཀའ་དྲིན་ཡིད་ལ་བརྣག་བཞིན་ལན་བརྒྱར་མཆོད། །
ཆ་ཤས་ཀུན་རྫོགས་ཀུན་ལས་བཏུས་པའི་གཟུགས། །
སྡེ་བདུན་མེ་ལོང་དྭངས་མར་འཕོས་པའི་བརྙན། །
མི་ཕམ་གསུང་གི་སྣང་བ་ལ་བརྟེན་ནས། །
གཟུ་བོའི་མིག་གིས་མཐོང་བཞིན་འདི་ན་བཤད། །

དེ་ཡང་རང་ཉིད་དོན་དང་དོན་མ་ཡིན་པ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་སྒོ་ནས་བླང་དོར་རྟོགས་པ་དང་། གཞན་ལོག་པར་སྨྲ་བ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པ་སུན་ཕྱུང་སྟེ་རྗེས་སུ་འཛིན་པ་གཉིས་ཀ་རེ་ཞིག་རྟོག་གེའི་དངོས་པོ་འདི་དག་ལ་བརྟེན་པའི་ཕྱིར། ཏཀའི་ཚིག་དོན་འཁོར་དང་བཅས་པ་ནི་འདིར་གང་བཤད་པར་བྱ་བའི་ཆོས་སོ། །དེ་དག་ཚོགས་མེད་པར་ཚུལ་བཞིན་དུ་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྐབས་ཀྱི་གདང་བུ་བཞིན་དུ་བརྟག་པ་བཅུ་བདུན་པོ་དཔེ་ཚན་གསུམ་གྱི་བདག་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་གཞག་གོ །དེ་དག་ལས་ཐོག་མ་ཉིད་དུ་ཡོད་པ་དང་མེད་པའི་མཚན་ཉིད་བརྟག་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །

ཡོད་པ་དང་མེད་པ་བརྟག་པ།

༄ ཡོད་པ་བཤད་པ། **ཚད་མས་དམིགས་པ་ཡོད་པའི་མཚན་ཉིད།** ཚད་མ་ཞེས་པ་ཡུལ་ཚུལ་བཞིན་རྟོགས་པའི་བློ་མ་ནོར་བ་ཞིག་ཡིན། གང་ཚད་མས་དམིགས་ན་ཡོད་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཚད་མས་དམིགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡོད་པ་དང་། གཞི་གྲུབ། གཞལ་བྱ། ཡུལ། ཤེས་བྱ། ཆོས་རྣམས་དོན་གཅིག **ཚད་མས་གྲུབ་པ་གཞི་གྲུབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཚད་མས་འཇལ་རུང་བ་གཞལ་བྱའི་མཚན་ཉིད། བློ་ཡུལ་དུ་བྱ་རུང་བ་ཤེས་བྱའི་མཚན་ཉིད། བློས་རིག་པར་བྱ་བ་ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད། རང་གི་ངོ་བོ་འཛིན་པ་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** ཡོད་པ་དང་གཞི་གྲུབ་ཆོས་ཅན། དོན་གཅིག་ཡིན་ཏེ། དོན་གཅིག་ཁྱབ་པ་སྒོ་བརྒྱད་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ངེས་ཏེ། ཡོད་པ་ཡིན་ན་གཞི་གྲུབ་ཡིན་པས་ཁྱབ། ཡོད་པ་མིན་ན་གཞི་གྲུབ་མིན་པས་ཁྱབ། ཡོད་པ་ཡོད་ན་གཞི་གྲུབ་ཡོད་པས་ཁྱབ། ཡོད་པ་མེད་ན་གཞི་གྲུབ་མེད་པས་ཁྱབ། གཞི་གྲུབ་ཡིན་ན་ཡོད་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ། གཞི་གྲུབ་མིན་ན་ཡོད་པ་མིན་པས་ཁྱབ། གཞི་གྲུབ་ཡོད་ན་ཡོད་པ་ཡོད་པས་ཁྱབ། གཞི་གྲུབ་མེད་ན་ཡོད་པ་མེད་པས་ཁྱབ། ཡང་ཡོད་པ་དང་གཞི་གྲུབ་ཆོས་ཅན། དོན་གཅིག་ཡིན་ཏེ། མ་ཁྱབ་ཁྱབ་ཆེ་མི་སྲིད་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར། མ་ཁྱབ་པའི་སྐྱོན་དང་བྲལ་ཏེ། གཞི་གྲུབ་ཀྱིས་ཡོད་པ་མཐའ་དག་ལ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་ཆེ་བའི་སྐྱོན་དང་བྲལ་ཏེ། གཞི་གྲུབ་ཀྱིས་ཡོད་པ་མིན་པ་གཞན་ལ་མ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། མི་སྲིད་པའི་

སྐྱོན་དང་བྲལ་ཏེ། གཞི་གྲུབ་ཡོད་པ་ལ་སྲིད་པའི་ཕྱིར། གཞན་རྣམས་ལ་ཡང་དེ་
དང་མཚུངས་པར་རིགས་བསྒྲེ་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ།།

ཡོད་པ་ལ་དབྱེ་ན། ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་འདུས་བྱས་དང་འདུས་མ་བྱས་གཉིས།
ཁམས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བཅོ་བརྒྱད་ཡོད་དེ། གཟུགས། སྒྲ། དྲི། རོ། རེག་བྱ། ཆོས་
བཅས་ཕྱི་ཡུལ་གྱི་ཁམས་དྲུག མིག རྣ་བ། སྣ། ལྕེ། ལུས། ཡིད་བཅས་ནང་
དབང་པོའི་ཁམས་དྲུག མིག་གི་རྣམ་ཤེས། རྣ་བའི་རྣམ་ཤེས། སྣའི་རྣམ་ཤེས།
ལྕེའི་རྣམ་ཤེས། ལུས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་བཅས་བར་རྣམ་པར་ཤེས་
པའི་ཁམས་དྲུག་གོ། ཡང་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད། སྒྲའི་སྐྱེ་
མཆེད། དྲིའི་སྐྱེ་མཆེད། རོའི་སྐྱེ་མཆེད། རེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད། ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་
བཅས་ཕྱིའི་སྐྱེ་མཆེད་དྲུག མིག་གི་སྐྱེ་མཆེད། རྣ་བའི་སྐྱེ་མཆེད། སྣའི་སྐྱེ་མཆེད།
ལྕེའི་སྐྱེ་མཆེད། ལུས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད། ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་བཅས་ནང་གི་སྐྱེ་མཆེད་
དྲུག་ཡོད་དོ། །ཡང་ཡོད་པ་ལ་སྒྲས་བརྗོད་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། ཡོད་པ་
དངོས་དང་གཞག་ཏུ་ཡོད་པ་གཉིས། བུམ་པ་དེ་ཡོད་པ་དང་གཞག་ཏུ་ཡོད་པ་
གཉིས་ཀ་ཡིན། རི་བོང་གི་རྭ་དང་གང་ཟག་གི་བདག་དེ་གཞག་ཏུ་ཡོད་ཀྱང་ཡོད་
པ་མ་ཡིན། རི་བོང་རྭ་དང་གང་ཟག་གི་བདག་ཆོས་ཅན། གཞག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་
ཏེ། མེད་པའི་དཔེ་བཞག་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཡོད་པའམ་ཤེས་བྱ་ལ་དབྱེ་ན། ཡིན་པ་
སྲིད་པའི་ཤེས་བྱ་དང་ཡིན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཤེས་བྱ་གཉིས། **ཆོས་གང་ཞིག ཁྱོད་
ཀྱི་ཡིན་པ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་པ་སྲིད་པའི་ཤེས་བྱའི་མཚན་ཉིད།** དཔེར་ན་བུམ་པ་
དང་གཟུགས་བཞིན། **ཆོས་གང་ཞིག ཁྱོད་ཀྱི་ཡིན་པ་མེད་པ་དེ་ཡིན་པ་མི་**

སྲིད་པའི་ཤེས་བྱའི་མཚན་ཉིད། དཔེར་ན་རྟག་དངོས་གཉིས་དང་ཀ་བུམ་གཉིས་བཞིན་ནོ། །

༈ མེད་པ་བཤད་པ། **ཚད་མས་མ་དམིགས་པ་མེད་པའི་མཚན་ཉིད།** གང་ཚད་མས་མ་དམིགས་ན་མེད་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་རི་བོང་གི་རྭ་བཞིན། རི་བོང་རྭ་ཆོས་ཅན། མེད་དེ། ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། མེད་པ། གཞི་མ་གྲུབ་པ། ཤེས་བྱ་མ་ཡིན་པ་སོགས་དོན་གཅིག་བཞག རི་བོང་རྭ། གང་ཟག་གི་བདག་སོགས་མེད་པ་ཡིན་ཀྱང་གཞག་ཏུ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བློས་གཞག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

༈ རྩོད་སྤྲོང་། ཁ་ཅིག་ན་རེ། གཞལ་བྱ་ཡིན་ན་འདུས་བྱས་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། འགོག་བདེན་ཆོས་ཅན། འདུས་བྱས་ཡིན་པར་ཐལ། གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། འགོག་བདེན་ཆོས་ཅན། གཞལ་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། ཚད་མས་འཇལ་རུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འགོག་བདེན་ཆོས་ཅན། ཚད་མས་འཇལ་རུང་བ་ཡིན་པར་ཐལ། ཀུན་མཁྱེན་ཚད་མས་གཟིགས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཀུན་མཁྱེན་ཚད་མས་བདེན་པ་བཞི་གཟིགས་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། བློ་གང་ཡང་རུང་བའི་ཡུལ་ཡིན་ན་ཡུལ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། གངས་རི་སེར་པོ་ཆོས་ཅན། ཡུལ་ཡིན་པར་ཐལ། བློ་གང་ཡང་རུང་བའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། གངས་རི་སེར་པོ་ཆོས་ཅན། བློ་གང་ཡང་རུང་བའི་ཡུལ་ཡིན་པར་ཐལ། གངས་རི་སེར་པོ་འཛིན་པའི་མིག་གི་ཤེས་པའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། གངས་རི་སེར་པོ་ཆོས་ཅན། གངས་རི་སེར་པོ་

འཛིན་པའི་མིག་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་པར་ཐལ། གདངས་རི་སེར་པོ་འཛིན་པའི་མིག་གི་ཤེས་པས་ཁྱོད་འཛིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། གདངས་རི་སེར་པོ་ཆོས་ཅན། ཡུལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གདངས་རི་སེར་པོ་ཆོས་ཅན། ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། གཞག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་ན་ཡོད་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཟེར་ན། བདག་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། ཡོད་པ་ཡིན་པར་ཐལ། གཞག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། བདག་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། གཞག་ཏུ་ཡོད་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་གྲུབ་མཐས་སྒྲོ་བཏགས་ནས་བཞག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཕྱི་རོལ་མུ་སྟེགས་པས་སྒྲོ་བཏགས་ནས་བཞག་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། བདག་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གཞི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བདག་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། མེད་པར་ཐལ། སངས་རྒྱས་ཀྱིས་མེད་པ་ཡིན་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། མདོ་ལས༔ ཆོས་རྣམས་སྟོང་ཞིང་བདག་མེད་པ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། །ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཡུལ་ཡིན་ན་ཁྱོད་ཀྱི་ཤེས་བྱ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། བུམ་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྒྲའི་ཡུལ་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྒྲའི་ཤེས་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། བུམ་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྒྲའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། བུམ་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྒྲའི་ཡུལ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་བུམ་པ་ཞེས་བརྗོད་པའི་སྒྲའི་ཡུལ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲས་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲའི་ཡུལ་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲའི་ཤེས་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲས་མ་ཤེས་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། མེད་པ་མེད་

པ་མ་ཡིན་ཞིང་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། མཚོན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། རང་ལུགས་ལ་མ་ཁྱབ། ཁོ་རང་ལ་ཤེས་བྱ་མིན་པ་ཆོས་ཅན། ཤེས་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། ཤེས་བྱ་མིན་པ་ཆོས་ཅན། ཡོད་པར་ཐལ། ཁྱོད་མེད་པ་དང་དོན་གཅིག་བཞག་པ་གང་ཞིག མེད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། ཤེས་བྱ་མིན་པ་ཆོས་ཅན། ཤེས་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བློ་ཡུལ་དུ་བྱ་རུང་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྤྱིག་པ་ཆོས་མ་ཡིན་ནོ་ཞེས་འདོད་ན། སྤྱིག་པ་ཆོས་ཅན། གཞི་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། ཆོས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། སྤྱིག་པ་ཆོས་ཅན། གཞི་གྲུབ་པར་ཐལ། ཡོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། གཞི་གྲུབ་དང་ཡོད་པ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྤྱིག་པ་ཆོས་ཡིན་ཀྱང་དམ་པའི་ཆོས་མ་ཡིན་ནོ། །སྤྱིར་ཆོས་ཞེས་པ་ལ་འཇུག་ཡུལ་བཅུ་ཡོད་དེ། རྣམ་བཤད་རིག་པ་ལས༔ ཆོས་ནི་ཤེས་བྱ་ལམ་དང་ནི། །མྱ་ངན་འདས་དང་ཡིད་ཀྱི་ཡུལ། །བསོད་ནམས་ཚེ་དང་གསུང་རབ་དང་། །འབྱུང་འགྱུར་ངེས་དང་ཆོས་ལུགས་ལའོ། །ཞེས་སོ། །དེ་དག་ལས་ཆོས་ཤེས་བྱ་ལ་གོ་བའི་ཚེ་སྤྱིག་པའང་ཆོས་ཡིན་ནོ།།

༤ ནང་སྦྱོང་།

ཀ) ཡོད་པའི་དཔེ་ཉེ་ཤུ་བྲིས།

ཁ) ཡོད་པ། མེད་པ། གཞལ་བྱ། ཤེས་བྱ། ཡུལ། དམིགས་པ། ཆོས། གཞི་གྲུབ་རྣམས་ལས་འདེམས་ནས་གཤམ་གསལ་ས་སྟོང་ཁོངས་ཤིག

ཚད་མས་དམིགས་པ………མཚན་ཉིད། བློ་ཡུལ་དུ་བྱ་རུང་བ…………མཚན་ཉིད། རང་གི་ངོ་བོ་འཛིན་པ………མཚན་ཉིད། ཚད་མས་འཇལ་རུང་བ………མཚན་ཉིད། ཚད་མས་གྲུབ་པ………………མཚན་ཉིད། བློས་རིག་པར་བྱ་བ………………མཚན་ཉིད། ཚད་མས་མ་དམིགས་པ……མཚན་ཉིད།

ག) ཡུལ་དང་གཞལ་བྱ་ལ་དོན་གཅིག་ཁྱབ་པ་སྒོ་བརྒྱད་ཕྱེས།

ང་) ཆོས་དང་ཤེས་བྱ་ལ་མ་ཁྱབ་ཁྱབ་ཆེ་མི་སྲིད་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་བྲལ་ཚུལ་བྲིས།

ཅ) གཤམ་གསལ་ལས་ཡོད་པ་ལ་ དང་མེད་པ་ལ་ རྟགས་བྲིས།

མོ་གཤམ་གྱི་བུ། ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ། ལས་རྒྱུ་འབྲས། ཡི་དྭགས། འདྲེ། བདག་ཆེན་པོ། སྐྱེ་བ་ཕྱི་མ། ནམ་མཁའི་མེ་ཏོག གངས་རི་སྔོན་པོ། དཀོན་མཆོག་གསུམ། དཀོན་མཆོག་བྱེད་པ་པོ། དབང་ཕྱུག་རྟག་པ། དམྱལ་བ། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གོ་འཕང་། ཐར་པ། སེམས། ལྷ། ལས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན། ཆུ་ནང་གི་ཟླ་བ། རྨི་ལམ།

ཆ) ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་དང་སྐྱེ་མཆེད་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་གྲངས་ཀ་བྲིས།

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་ཡོད་མེད་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་དང་པོའོ།། །།

དངོས་པོ་དང་དངོས་མེད་བརྟག་པ།

༄ དངོས་པོ་བཤད་པ། ཡང་ཤེས་བྱ་ལ་དབྱེ་ན་དངོས་པོ་དང་དངོས་མེད་གཉིས། **དོན་བྱེད་ནུས་པ་དངོས་པོའི་མཚན་ཉིད།** དོན་བྱེད་པ་ཞེས་པ་གཙོ་བོར་རང་འབྲས་སྐྱེད་པ་དང་ཁྱད་པར་གདུང་མ་འདེགས་པ་དང་ཆུ་སྐྱོར་བའི་བྱ་བ་སོགས་བྱེད་པ་ལ་གོ་དགོས། དངོས་པོ། མི་རྟག་པ། བྱས་པ། འདུས་བྱས། ཕུང་པོ། རང་མཚན་རྣམས་དོན་གཅིག **སྐད་ཅིག་མ་མི་རྟག་པའི་མཚན་ཉིད། སྐྱེས་པ་བྱས་པའི་མཚན་ཉིད། རྒྱུ་རྐྱེན་འདུས་པ་ལས་བྱུང་བ་འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དུ་མ་སྤུངས་པ་ཕུང་པོའི་མཚན་ཉིད།** **ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པར་གནས་པའི་དངོས་པོ་རང་མཚན་གྱི་མཚན་ཉིད།** དངོས་པོ་ལ་དབྱེ་ན་བེམ་ཤེས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་གསུམ་ཡོད།

༄ བེམ་པོ་བཤད་པ། **རྡུལ་དུ་གྲུབ་པ་བེམ་པོའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་གཟུགས་སྒྲ་དྲི་རོ་རེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་ལྔ་ཡོད། ༄ **མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་ཁ་དོག་དང་དབྱིབས་གཟུགས་གཉིས། **མདོག་ཏུ་རུང་བ་ཁ་དོག་གི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས། **རྩ་བའི་མདོག་ཏུ་རུང་བ་རྩ་བའི་ཁ་དོག་གི་མཚན་ཉིད།** **ཡན་ལག་གི་མདོག་ཏུ་རུང་བ་ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་གི་མཚན་ཉིད།** རྩ་བའི་ཁ་དོག་ལ་སྔོན་པོ། སེར་པོ། དཀར་པོ། དམར་པོ་བཞི་དང་། ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་ལ་སྤྲིན་དང་དུ་བ། རྡུལ་དང་ཁུག་སྣ། ཉི་འོད་དང་གྲིབ་མ། སྣང་བ་དང་མུན་པ་བརྒྱད་དང་། གཞན་ཡང་རྩ་བའི་ཁ་དོག་

འདྲེས་པ་ལས་གྱུར་པ་མང་དུ་ཡོད། ཁ་དོག་ཡིན་ན་རྩ་བའི་ཁ་དོག་དང་ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་གང་རུང་ཡིན་པས་ཁྱབ། **དབྱིབས་སུ་བཀོད་པ་དབྱིབས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་རིང་པོ་དང་ཐུང་ངུ། ལྷམ་པ་དང་ཟླུམ་པོ། མཐོ་བ་དང་དམའ་བ། ཕྲ་བ་དང་རགས་པ། ཕྱོ་ལེ་བ་དང་ཕྱོ་ལེ་བ་མིན་པའི་དབྱིབས་རྣམས་དང་། གྲུ་གསུམ། ཟླ་གམ། འཇོང་མོ་སོགས་དུ་མ་ཡོད་དོ།།

༄ **རྣ་ཤེས་ཀྱིས་མཉན་བྱ་སྒྲའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་ཟིན་པའི་འབྱུང་བ་ལས་བྱུང་བའི་སྒྲ་སྐྱེས་བུའི་ངག་སྒྲ་ལྟ་བུ་དང་། མ་ཟིན་པའི་འབྱུང་བ་ལས་བྱུང་བའི་སྒྲ་ཆུ་སྒྲ་དང་རླུང་སྒྲ་ལྟ་བུ་དང་། གཉིས་ཀ་ལས་བྱུང་བའི་སྒྲ་རྔ་བརྡུང་བའི་སྒྲ་ལྟ་བུའོ། །ཟིན་མ་ཟིན་ཞེས་པ་སྐྱེས་བུའི་ཤེས་རྒྱུད་ཀྱིས་ཟིན་མ་ཟིན་ལ་བྱས་པ་ཡིན། ཡང་སྒྲ་ལ་དབྱེ་ན་སྙན་པ་དང་མི་སྙན་པ་དང་བར་མ་གསུམ་ཡོད། ཡང་དོན་རྗོད་པར་བྱེད་པ་སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པ་དང་། དོན་རྗོད་པར་མི་བྱེད་པ་སེམས་ཅན་དུ་མི་སྟོན་པ་གཉིས་སོ། །སེམས་ཅན་དུ་སྟོན་པའི་སྒྲ་དང་ལུང་བསྟན་པའི་སྒྲ་དོན་གཅིག སེམས་ཅན་དུ་མི་སྟོན་པའི་སྒྲ་དང་ལུང་མི་སྟོན་པའི་སྒྲ་དོན་གཅིག

༄ **སྣ་ཤེས་ཀྱིས་བསྣམ་བྱ་དྲིའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་དྲི་ཞིམ་པ་དང་། མི་ཞིམ་པ་དང་། ཆ་མཉམ་པ་དང་། ལྷན་སྐྱེས་དང་། སྦྱར་བྱུང་ལྟ་བུའོ།།

༄ **ལྕེ་ཤེས་ཀྱིས་མྱོང་བྱ་རོའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་མངར་བ་དང་། སྐྱུར་བ་དང་། ལན་ཚྭ་བ་དང་། ཁ་བ་དང་། ཚ་བ་དང་། བསྐ་བ་དྲུག་དང་

དེ་དག་འདྲེས་པ་ལས་ནད་གསེས་སུ་དུ་མར་གྱུར་རོ། །ཡང་རོ་ལ་དབྱེ་ན་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་དང་། བར་མ་གསུམ་ཡོད་དོ།།

༄ **ལུས་ཤེས་ཀྱིས་མྱོང་བྱ་རེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་རྒྱུ་འབྱུང་བའི་རེག་བྱ་ས་ཆུ་མེ་རླུང་བཞི་དང་། འབྲས་བུ་འབྱུང་གྱུར་གྱི་རེག་བྱ་འཇམ་པ་དང་། རྩུབ་པ་དང་། ལྗི་བ་དང་། ཡང་བ་དང་། བཀྲེས་པ་དང་། སྐོམ་པ་དང་། གྲང་བ་བདུན་དང་། མཉེན་པ་དང་། ལྷོད་པ་དང་། དམ་པ་དང་། ཚིམ་པ་སོགས་ལུས་ཀྱི་ཕྱི་ནང་གི་རེག་བྱ་དུ་མ་ཡོད་དོ། **།ས་ཞིང་མཁྲེགས་པ་སའི་མཚན་ཉིད།** བྱེད་ལས་གཞི་རྟེན་བྱེད་པ་ཡིན། **རླན་ཞིང་གཤེར་བ་ཆུའི་མཚན་ཉིད།** བྱེད་ལས་སྡུད་པར་བྱེད་པ་ཡིན། **ཚ་ཞིང་བསྲེག་པ་མེའི་མཚན་ཉིད།** བྱེད་ལས་སྨིན་པར་བྱེད་པ་ཡིན། **ཡང་ཞིང་གཡོ་བ་རླུང་གི་མཚན་ཉིད།** བྱེད་ལས་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།།

༄ ཤེས་པ་བཤད་པ། **གསལ་ཞིང་རིག་པ་ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད།** **རང་ཡུལ་འཛིན་པ་བློའི་མཚན་ཉིད།** **ངོ་བོ་རང་གསལ་བ་རིག་པའི་མཚན་ཉིད།** བློ་རིག་ཤེས་གསུམ་དོན་གཅིག དེ་ཡང་རིགས་ཐིགས་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས༔ ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རིག་པ་སྟེ། བློ་ཞེས་བྱ་བའི་ཐ་ཚིག་གོ །ཞེས་གསུངས། དེ་ལ་དབྱེ་ན་མིག་ཤེས། རྣ་ཤེས། སྣ་ཤེས། ལྕེ་ཤེས། ལུས་ཤེས། ཡིད་ཤེས་དྲུག་ཡོད། ཡང་མ་རྟོགས་པ་དང་། ལོག་པར་རྟོག་པ་དང་། ཐེ་ཚོམ་དང་། ཡང་དག་པར་རྟོགས་པ་བཞིར་དབྱེ་བ་དང་། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་རྣམས་འོག་ཏུ

ཚད་མ་ཚད་མིན་བརྟག་པ་དང་། སེམས་སེམས་བྱུང་བརྟག་པ་ལས་ཤེས་དགོས་སོ།།

༈ ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་བཤད་པ། **བེམ་ཤེས་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་འདུས་བྱས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** ལྡན་མིན་ཞེས་པ་སེམས་དང་མཚུངས་ལྡན་མིན་པ་ལ་གོ་དགོས། དེ་ལ་དབྱེ་ན་ཐོབ་པ། མ་ཐོབ་པ། སྐལ་མཉམ། འདུ་ཤེས་མེད་པ་བ། འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་འཇུག འགོག་པའི་སྙོམས་འཇུག སྲོག སྐྱེ་བ། གནས་པ། རྒ་བ། མི་རྟག་པ། མིང་གི་ཚོགས། ཚིག་གི་ཚོགས། ཡི་གེའི་ཚོགས་བཅས་མཛོད་ལས་གསུངས་པ་བཅུ་བཞི་དང་། དེའི་སྟེང་དུ་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས་སོ་སྐྱེ། འཇུག་པ། སོ་སོར་ངེས་པ། འབྱོར་འབྲེལ། མགྱོགས་པ། གོ་རིམ། དུས། ཡུལ། གྲངས། ཚོགས་པ་བཅས་ཉེར་བཞི་གསུངས་པ་སོགས་བེམ་ཤེས་མ་ཡིན་ཞིང་བེམ་ཤེས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ་བཏགས་པའི་འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་དུ་འདུའོ།།

༈ ཕུང་པོའི་སྒོ་ནས་ལྡུར་བཤད་པ། ཡང་དངོས་པོ་ལ་ཕུང་པོའི་སྒོ་ནས་ལྔ་ཡོད་པ་ལས། **གཟུགས་སུ་རུང་བ་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་རྒྱུ་གཟུགས་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་བཞི་དང་། འབྲས་གཟུགས་དབང་པོ་ལྔ་དང་དོན་ལྔ་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་བཅས་བཅུ་གཅིག་གོ །དབང་པོ་ལྔ་ནི། **རང་གི་བདག་འབྲས་མིག་གི་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་ནང་གི་གཟུགས་ཅན་དང་བ་མིག་གི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད།** **རང་གི་བདག་འབྲས་རྣ་བའི་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་ནང་གི་གཟུགས་ཅན་དང་བ་རྣ་བའི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད།** **རང་གི་**

བདག་འབྲས་སྣའི་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་ནང་གི་གཟུགས་ཅན་དང་བ་སྣའི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད། **རང་གི་བདག་འབྲས་ལྕེའི་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་ནང་གི་གཟུགས་ཅན་དང་བ་ལྕེའི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད།** **རང་གི་བདག་འབྲས་ལུས་ཀྱི་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་ནང་གི་གཟུགས་ཅན་དང་བ་ལུས་ཀྱི་དབང་པོའི་མཚན་ཉིད།** མིག་གི་དབང་པོ་ཤིང་ཟར་མའི་མེ་ཏོག་ལྟ་བུ་དང་། རྣ་བའི་དབང་པོ་གྲོ་གའི་འཛོར་བུ་གཙུས་པ་ལྟ་བུ་དང་། སྣའི་དབང་པོ་ཟངས་ཀྱི་མོ་ཁབ་གཤིབས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ལྕེའི་དབང་པོ་ཟླ་བ་ཕྱེད་བཀས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ལུས་ཀྱི་དབང་པོ་བྱ་རེག་ན་འཇམ་གྱི་པགས་པ་ལྟ་བུ་ཞེས་མདོན་པའི་བསྟན་བཅོས་ནས་བཤད་དོ། །དོན་ལྡོ་ནི་གཟུགས་སྒྲ་དྲི་རོ་རེག་བྱ་ལྔའོ། །རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་ནི་བསྟན་མེད་ཐོགས་མེད་ཀྱི་གཟུགས་སྡོམ་པ་དང་སྡོམ་མིན་ལྟ་བུ་དང་། མདོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་པའི་གཟུགས་གསུངས་ཤིང་། དེ་ལ་ནང་གསེས་ལྔ་ཡོད་དེ། བསྡུས་པ་ལས་གྱུར་པ་དང་། མདོན་པར་སྐབས་ཡོད་པ་དང་། ཡང་དག་པར་བླངས་པ་ལས་བྱུང་བ་དང་། ཀུན་བཏགས་པ་དང་། དབང་འབྱོར་བའི་གཟུགས་བཅས་སོ། **རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་ཤེས་པ་ཚོར་བའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན། བདེ་བ། ཡིད་བདེ། སྡུག་བསྔལ། ཡིད་མི་བདེ། བཏང་སྙོམས་བཅས་ལྔ་ཡོད། བསྡུ་ན་ཚོར་བ་བདེ་སྡུག་བཏང་སྙོམས་གསུམ་དང་། ཡང་ན་ལུས་ཚོར་དང་སེམས་ཚོར་གཉིས་སོ། །**རང་སྟོབས་ཀྱིས་མཚན་མར་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་འདུ་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་དོན་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པ་དང་། ཐ་སྙད་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པ་གཉིས

སོ། **།གཟུགས་ཚོར་འདུ་ཤེས་རྣམ་ཤེས་བཞི་ལས་གཞན་པའི་འདུས་བྱས་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་མཚུངས་ལྡན་གྱི་འདུ་བྱེད་སེམས་བྱུང་ལྔ་བཅུ་རྩ་གཅིག་དང་། མཚུངས་ལྡན་མིན་པའི་འདུ་བྱེད་ཐོབ་པ་དང་མ་ཐོབ་པ་སོགས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་དོ། **།རང་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་རྣམ་པར་རིག་པའི་ཆ་ནས་འཇོག་པའི་བློ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་དང་སེམས། གཙོ་སེམས། ཡིད། ཡིད་དབང་རྣམས་དོན་གཅིག དེ་ལ་དབྱེ་ན་མིག་གི་རྣམ་ཤེས། རྣ་བའི་རྣམ་ཤེས། སྣའི་རྣམ་ཤེས། ལྕེའི་རྣམ་ཤེས། ལུས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་དྲུག་ཡོད་དོ། །སེམས་ཙམ་པ་དང་དབུ་མ་པའི་ལུགས་ལ་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་ཡིད་བཅས་བརྒྱད་ཡོད་དོ།།

༄ དངོས་མེད་བཤད་པ། **དོན་བྱེད་ནུས་སྟོང་དངོས་མེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་ཡོད་པར་གྱུར་པའི་དངོས་མེད་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་དང་། མེད་པར་གྱུར་པའི་དངོས་མེད་རི་བོང་རྭ་ལྟ་བུའོ། །ཡོད་པར་གྱུར་པའི་དངོས་མེད་དང་། འདུས་མ་བྱས། མ་བྱས་པ། སྤྱི་མཚན། རྟག་པ་རྣམས་དོན་གཅིག **རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་མ་ལྟོས་པའི་ཆོས་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཐུན་མོང་བར་སྣང་བའི་སྒྲོ་བཏགས་སྤྱི་མཚན་གྱི་མཚན་ཉིད། འཇིག་པ་མེད་པའི་ཆོས་རྟག་པའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ གང་གི་རང་བཞིན་འཇིག་པ་མེད། །དེ་ལ་མཁས་རྣམས་རྟག་ཅེས་བརྗོད། །ཅེས་གསུངས། དེ་ལ་དབྱེ་ན་མདོན་པ་ནས་ནམ་མཁའ། སོ་སོར་བརྟག་འགོག བརྟག་མིན་འགོག་པ་བཅས་གསུམ་ཡོད་པར་གསུངས། གོ་འབྱེད་ཅིང་མི་སྒྲིབ་པ་ནམ་མཁའི་མཚན་ཉིད། **སོ་སོར་བརྟག་པའི་ཤེས་རབ་**

སོགས་ལམ་སྒོམ་སྟོབས་ཀྱིས་ཉོན་མོངས་སྤྱངས་པའི་བྲལ་ཆ་བརྟག་འགོག་གི་མཚན་ཉིད། ལམ་གྱིས་ཉོན་མོངས་སྤྱངས་པ་མིན་ཞིང་རྒྱུ་རྐྱེན་མ་ཚང་བས་གང་ན་གང་མེད་པའི་མེད་ཆ་བརྟག་མིན་འགོག་པའི་མཚན་ཉིད།

དངོས་མེད་དང་འདུས་མ་བྱས་ལ་གཞི་མཐུན་ཡོད་དེ། ནམ་མཁའ་དེ་དངོས་མེད་ཀྱང་ཡིན། འདུས་མ་བྱས་ཀྱང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དངོས་པོ་དང་འདུས་མ་བྱས་ལ་གཞི་མཐུན་མེད་དེ། དེ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། དངོས་མེད་དང་འདུས་མ་བྱས་ལ་མུ་གསུམ་ཡོད་དེ། དངོས་མེད་ཡིན་ལ་འདུས་མ་བྱས་མིན་པའི་མུ་རི་བོང་རྭ་ལྟ་བུའོ། །དངོས་མེད་དང་འདུས་མ་བྱས་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་མུ་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུའོ། །དངོས་མེད་དང་འདུས་མ་བྱས་གཉིས་ཀ་མིན་པའི་མུ་བུམ་པ་ལྟ་བུའོ། །འདུས་མ་བྱས་ཡིན་ལ་དངོས་མེད་མིན་པའི་མུ་མེད་དེ། འདུས་མ་བྱས་ཡིན་ན་དངོས་མེད་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། །དེ་ལྟར་གཞི་མཐུན་དང་མུ་རྩིས་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག་གཞན་དང་གཞན་དུ་སྦྱར་ནས་ཤེས་དགོས་སོ།།

༄ རྩོད་སྤྱོད། ཁ་ཅིག་ན་རེ། དངོས་པོ་ཡིན་ན་མི་རྟག་པ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། ནམ་མཁའ་དེ་རྟག་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། ནམ་མཁའ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་མིན་པར་ཐལ། དོན་བྱེད་ནུས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དོན་བྱེད་ནུས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་འབྲས་སྐྱེད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རང་འབྲས་སྐྱེད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་མི་ནུས་པར་ཐལ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རྟག་པའི་དངོས་པོ་མིན་པར་ཐལ། དངོས་པོ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དངོས་པོ་མ་ཡིན་

ན་རྟག་པའི་དངོས་པོ་མིན་པས་ཁྱབ་སྟེ། ཁྱོད་རྟག་པའི་དངོས་པོ་ཡིན་ན་རྟག་པ་ཡང་ཡིན། དངོས་པོ་ཡང་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཁ་དོག་ཡིན་ན་རྩ་བ་དང་ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་བཅུ་གཉིས་པོ་གང་རུང་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། འཛམ་དཔལ་དམར་སེར་གྱི་ཁ་དོག་ཆོས་ཅན། རྩ་བ་དང་ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་བཅུ་གཉིས་པོ་གང་རུང་ཡིན་པར་ཐལ། ཁ་དོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁ་དོག་ཡིན་པར་ཐལ། མདོག་ཏུ་རུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། མདོག་ཏུ་རུང་བ་ཡིན་པར་ཐལ། དམར་སེར་གྱི་མདོག་ཏུ་རུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རྩ་བ་དང་ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་བཅུ་གཉིས་པོ་གང་རུང་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྩ་བའི་ཁ་དོག་སྔོ་སེར་དཀར་དམར་བཞི་པོ་མ་ཡིན་པ་གང་ཞིག ཡན་ལག་གི་ཁ་དོག་སྤྲིན་དང་དུ་བ། རྡུལ་དང་ཁུག་སྣ། ཉི་འོད་དང་གྲིབ་མ། སྣང་བ་དང་མུན་པ་བརྒྱད་པོའང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཕྱི་ལེ་བ་དང་ཕྱི་ལེ་བ་མ་ཡིན་པ་གང་རུང་ཡིན་ན་གཟུགས་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། རིག་པ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱི་ལེ་བ་དང་ཕྱི་ལེ་བ་མ་ཡིན་པ་གང་རུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཕྱི་ལེ་བ་དང་ཕྱི་ལེ་བ་མ་ཡིན་པ་གང་རུང་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱི་ལེ་བ་མ་ཡིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཕྱི་ལེ་བ་མ་ཡིན་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་དབྱིབས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གཟུགས་སུ་རུང་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གཟུགས་སུ་རུང་བ་མ་ཡིན་ན་གཟུགས་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། གཟུགས་སུ་རུང་བ་དང་གཟུགས་གཉིས་མཚོན་མཚན་གྱི་སྒོ་ནས་ཁྱབ་པ་

སྒྲ་བརྒྱུད་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཤེས་པ་ཡིན་ན་གཟུགས་མ་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། གཟུགས་ཤེས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་གསུམ་གཞི་མཐུན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། བྱེ་བྲག་སྨྲ་བའི་ལུགས་ལ་གཟུགས་ཡིན་ན་བེམ་པོ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཟེར་ན། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་ཆོས་ཅན། བེམ་པོ་ཡིན་པར་ཐལ། གཟུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་ཡིན་པར་ཐལ། འབྲས་གཟུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འབྲས་གཟུགས་བཅུ་གཅིག་པོ་ལས་གང་རུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། བེམ་པོ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྡུལ་དུ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྡུལ་དུ་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཐོགས་པ་མེད་པའི་གཟུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བསྟན་མེད་ཐོགས་མེད་ཀྱི་གཟུགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཡུལ་རིག་པ་བློའི་མཚན་ཉིད་ཅེ་ན། ཡུལ་མ་རྟོགས་པའི་བློ་ཆོས་ཅན། བློ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡུལ་རིག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡུལ་མ་རྟོགས་པའི་བློ་མེད་ཅེ་ན། གངས་རི་སེར་འཛིན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་ཡུལ་རྟོགས་པར་ཐལ། བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། གངས་རི་སེར་འཛིན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཡུལ་རྟོགས་པའི་བློ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་ཡུལ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཡུལ་མ་རྟོགས་པའི་གང་ཟག་གི་བློ་ཆོས་ཅན། བློ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡུལ་རིག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡུལ་མ་ཤེས་པའི་ཕྱིར། ཡུལ་མ་རྟོགས་པའི་གང་ཟག་མེད་ན་བདག་མེད་མ་རྟོགས་པའི་གང་ཟག་ཡང་མེད་པར་ཐལ་བ་མཚུངས་སོ། །ཡང་སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི་མིག་ཤེས་ཆོས་ཅན། བློ་མ་ཡིན་པར་ཐལ།

ཡུལ་རིག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཡུལ་རིག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡུལ་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཡུལ་མ་རྟོགས་པར་ཐལ། ཡུལ་རྟག་པ་ཡིན་པ་གང་ཞིག ཁྱོད་ཀྱིས་རྟག་པ་རྟོགས་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁྱབ་ཁས། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཆོས་མེད་དོ་ཅེ་ན། མེ་ཆོས་ཅན། མེད་པར་ཐལ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་རང་གི་མཚན་ཉིད་དོན་ལ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རང་གི་མཚན་ཉིད་དོན་ལ་གྲུབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཚ་ཞིང་སྲེག་པ་དོན་ལ་བསྙོན་མེད་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། མེད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚད་མས་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་ཆ་མེད་དང་གཟུང་བ་རྡུལ་ཕྲན་ཆ་མེད་གཉིས་ཕུང་པོ་མིན་ནོ་ཞེ་ན། ཆ་མེད་གཉིས་པོ་ཆོས་ཅན། ཕུང་པོ་ཡིན་པར་ཐལ། དུ་མ་སྤུངས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དུ་མ་སྤུངས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡུལ་ཉེ་རིང་གི་ཆ་དང་། དུས་གསུམ་གྱི་ཆ་དང་། རྣམ་པ་བཟང་ངན་གྱི་ཆ་སོགས་དུ་མ་འདུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མདོ་ལས༔ གཟུགས་གང་ཡིན་པ་ཅི་ཡང་རུང་། འདས་པའམ། མ་འོངས་པའམ། ད་ལྟར་འབྱུང་བའམ། ནང་གི་འམ། ཕྱི་ཡིའམ། རགས་པའམ། ཕྲ་བའམ། ངན་པའམ། གྱ་ནོམ་པའམ། ཐག་རིང་པོ་ན་ཡོད་པ་གང་ཡིན་པའམ། ཉེ་བ་ན་ཡོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་གཅིག་ཏུ་བསྡུས་ཏེ་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་

གྲངས་སུ་འགྲོའོ། །ཞེས་བྱ་བ་ནས་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་བར་དུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཆ་མེད་གཉིས་པོ་ཆོས་ཅན། ཕུང་པོ་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་ཁྱབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་དངོས་པོ་ཡིན་ན་ཕུང་པོ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། དེ་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ས་སེར་པོ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་པར་ཐལ། མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། ས་མདོག་སེར་པོ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། ཞེས་བརྗོད་ན་ཁོ་རང་ལ་རྟ་དཀར་པོ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་པར་ཐལ། མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟ་མདོག་དཀར་པོ་མཐོང་བའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་སྒྲིགས། རྩ་བར་འདོད་ན། རྟ་དཀར་པོ་ཆོས་ཅན། གང་ཟག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བེམ་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བེམ་པོ་ཡིན་པར་ཐལ། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གོང་དུ་མ་ཁྱབ་ཅེ་ན། གང་ཟག་དང་བེམ་པོ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་ཡོད་པར་ཐལ། རྟ་དཀར་པོ་དེ་བེམ་པོ་དང་གང་ཟག་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རང་ལུགས་ལ་ས་སེར་པོ་རེག་བྱ་དང་རྟ་དཀར་པོ་གང་ཟག་ཡིན་ཞིང་། དེའི་དབྱིབས་དང་ཁ་དོག་སེར་པོ་དང་དཀར་པོ་མཐོང་བ་ལ་ས་སེར་པོ་དང་རྟ་དཀར་པོ་མཐོང་ཞེས་འཇིག་རྟེན་གྲགས་པ་ལྟར་བརྗོད་པ་སྟེ། སངས་རྒྱས་གཉིས་པ་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མངོན་པ་མཛོད་ལས༔ འཇིག་རྟེན་གྱི་ནི་ཐ་སྙད་དུ། །ཁ་དོག་དབྱིབས་ལ་ས་ཞེས་བརྗོད། །ཅེས་སོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ། བེམ་ཤེས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་འདུས་བྱས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་

མཚན་ཉིད་ཅེ་ན། ཀ་བ་ཆོས་ཅན། ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཡིན་པར་ཐལ། བེམ་ཤེས་གང་རུང་མ་ཡིན་པའི་འདུས་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ཟེར་ན། དེ་ཆོས་ཅན། བེམ་ཤེས་གང་རུང་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཤེས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། བེམ་པོ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཡིན་པར་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ།།

༤ ནང་སྦྱོང་།

ཀ) དོན་ལྡོ་དང་ཕུང་པོ་ལྔ་ཡི་མཚན་ཉིད་བྲིས།

ཁ) གཤམ་གསལ་ས་སྟོང་ཁོངས། དཔེར་ན། ……སྐྱེ་བ……བྱས་པའི་མཚན་ཉིད།

༡ ……………………………………………མི་རྟག་པའི་མཚན་ཉིད།

༢ ……………………………………………འདུས་བྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།

༣ ཁ་དོག་དང་དབྱིབས……………………སྐྱེ་མཆེད་ཡིན།

༤ བློ་རིག………………………………………གསུམ་དོན་གཅིག

༥ ནམ་མཁའི་མཚན་ཉིད……………………………………ཡིན།

༦ གཟུང་བ་རྡུལ་ཕྲན་ཆ་མེད…………སྐྱེ་མཆེད་ཡིན།

༧ ཞིམ་པ་དང་མི་ཞིམ་པ……………………………དབྱེ་བ་ཡིན།

༨ གཟུགས་ཕུང་ལ་དབྱེ་ན……………………………………ཡོད།

༩ དངོས་པོ་ལ་དབྱེ་ན་བེམ་ཤེས…………གསུམ་ཡོད།

༡༠ ལུས་ཤེས་ཀྱིས་ཡུལ……………………………………སྤྱོང་།

ག) གཟུགས་ཕུང་དང་རང་མཚན་གྱི་གཞི་མཐུན་བཅུ་བྲིས་ནས་གཞི་མཐུན་པའི་རྒྱུ་མཚན་བྲིས།

ང) གཞམ་གསལ་དངོས་པོ་རྣམས་ཕུང་པོ་ལྔ་གང་ཡིན་ངོས་འཛིན། དཔེར་ན། ཆོས་དུང་དཀར་པོ་ནི···གཟུགས···ཡིན།

ཉེན་ཡིད་ནི…………། སོ་སྐྱེ་ནི…………། བསྟན་བཅོས་ནི…………། སྤྲིན་ནི…………
…། མཐོ་བ་ནི…………། དད་པ་ནི…………། ཆུ་ནི…………། བདེ་བ་ནི…………།
ཐ་སྙད་ལ་མཚན་མར་འཛིན་པ་ནི…………། སྡོམ་པ་ནི…………། ཞིམ་པ་ནི…
…………། སེམས་ནི…………། འཇམ་པ་ནི…………། ཛ་སྒྲ་ནི…………། མི་རྟག་པ་ནི…………། ནམ་མཁའ་ནི…………། དམར་པོ་ནི…………། ལན་ཚྭ་བ་ནི……
…………། ཟླ་གམ་ནི…………། སྐྱེས་བུ་ནི…………།

ཅ) གཤམ་གསལ་ཆོས་རྣམས་བེམ་ཤེས་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་འདུས་མ་བྱས་བཞི་རུ་ཕྱེས།

ཀ་བ། ཟླ་མ། འགོག་བདེན། བག་ཡོད། ཟློ། ཆུ། རྟ། རིག་པ། སེར་པོ། ཆུང་ངུ། ཤ་བ། རྣམ་ཤེས། ཡི་གེ ནམ་མཁའ། ལྷ། ཤེས་བྱ། སེམས། རི་རྣ་མེད་པ། མིག་ཤེས། སྤྲི་མཚན། བྱམས་པ། རོ། ལུས། རྟག་པ། དུང་སྒྲ། ལོག་ལྟ། དགེ་སེམས། ཚིམ་པ། གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད། ཆ་མེད་པའི་རྡུལ། ཐར་པ། ཉིང་ངེ་འཛིན། སོ་སྐྱེ། འཇམ་པ། ཚོར་བ་བཏང་སྙོམས། ཤེས་རབ། བརྟག་འགོག མྱང་འདས།

བེམ་པོ།	**ཤེས་པ།**	**ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད།**	**འདུས་མ་བྱས།**

ཀ་བ་	བག་ཡོད་	བླ་མ་	འགོག་བདེན་

ཆ)   ཤེས་པ་དང་འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་གཉིས་དང་།   ཐོགས་མེད་དང་གཟུགས་གཉིས་དང་། གཟུགས་དང་རྡུལ་དུ་མ་གྲུབ་པ་ལ་མུ་བཞི་རྩིས།

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་དངོས་པོ་དང་དངོས་མེད་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་གཉིས་པའོ།། །།

གཅིག་དང་ཐ་དད་བརྟག་པ།

ཡང་ཤེས་བྱ་ལ་དབྱེ་ན་གཅིག་དང་ཐ་དད་གཉིས། ༄ གཅིག་བཤད་པ། **སོ་སོར་མ་གྲུབ་པའི་ཆོས་གཅིག་གི་མཚན་ཉིད།** དེ་དང་ལྡོག་པ་གཅིག་དོན་གཅིག་མཚན་གཞི་ནི་བུམ་པ་ལྟ་བུའོ། །བུམ་པ་ཆོས་ཅན། གཅིག་ཡིན་ཏེ། སོ་སོར་མ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་སྒྲས་བརྗོད་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། དོན་གཅིག ངོ་བོ་གཅིག རྫས་གཅིག ལྡོག་པ་གཅིག་བཅས་ཡོད། **རང་བཞིན་ཁྱབ་མཉམ་པར་དམིགས་པའི་ཆོས་དོན་གཅིག་གི་མཚན་ཉིད།** དཔེར་ན་བྱས་མི་རྟག་ལྟ་བུའོ། **།བདག་ཉིད་སོ་སོར་མ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ངོ་བོ་གཅིག་གི་མཚན་ཉིད།** དཔེར་ན་བུམ་པ་དང་བྱས་པ་ལྟ་བུ། དེ་དང་བདག་ཉིད་གཅིག་དོན་གཅིག **རང་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྫས་སོ་སོ་བ་མ་ཡིན་པར་སྐྱེས་པ་རྫས་གཅིག་གི་མཚན་ཉིད།** དཔེར་ན་བུམ་པ་དང་བུམ་པའི་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ། **།གང་གི་ཆ་ནས་འཇོག་པའི་ལྡོག་ཆོས་སོ་སོར་མ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ལྡོག་པ་གཅིག་གི་མཚན་ཉིད།** བུམ་པ་དང་བུམ་པ་ལྟ་བུའོ། །གཅིག་ཡིན་ན་ལྡོག་པ་གཅིག ངོ་བོ་གཅིག དོན་གཅིག་ཡིན་པས་ཁྱབ། ལྡོག་པ་གཅིག་ཡིན་ན་གཅིག་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཀྱང་ངོ་བོ་གཅིག་དང་དོན་གཅིག་ཡིན་ན་གཅིག་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་བོ། །བུམ་པ་དེ་ལྡོག་པ་ཐ་དད་དུ་མ་གྲུབ་པས་ལྡོག་པ་གཅིག་དང་། ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་མ་གྲུབ་པས་ངོ་བོ་གཅིག་དང་། དོན་ཐ་དད་དུ་མ་གྲུབ་པས་དོན་གཅིག་ཏུ་འཇོག་གོ །

༢༽ ཐ་དད་བཤད་པ། **སོ་སོར་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཐ་དད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་སྒྲས་བརྗོད་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། ངོ་བོ་ཐ་དད། རྫས་ཐ་དད། སྒྲ་ཐ་དད། ལྡོག་པ་ཐ་དད། གཅིག་པ་བཀག་པའི་ཐ་དད་བཅས་ཡོད། **བདག་ཉིད་སོ་སོར་གྲུབ་པའི་ཆོས་ངོ་བོ་ཐ་དད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་དང་བདག་ཉིད་ཐ་དད་དོན་གཅིག **རང་འགྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྫས་སོ་སོར་སྐྱེས་པ་རྫས་ཐ་དད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་མིང་ཚིག་སོ་སོར་གྲུབ་པ་སྒྲ་ཐ་དད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། གང་གི་ཆ་ནས་འཛོག་པའི་ལྡོག་ཆོས་སོ་སོར་གྲུབ་པའི་ཆོས་ལྡོག་པ་ཐ་དད་པའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་སྐྱེས་བའི་ཆ་ནས་བྱས་པ་དང་སྐད་ཅིག་གིས་འཇིག་པའི་ཆ་ནས་མི་རྟག་པ་འཛོག་པ་ལ། སྐྱེས་པའི་ལྡོག་པ་ནས་བྱས་པ་དང་སྐད་ཅིག་གིས་འཇིག་པའི་ལྡོག་པ་ནས་མི་རྟག་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། **།དོན་ལ་ཐ་དད་མ་ཡིན་ཀྱང་ངོ་བོ་གཅིག་མིན་གྱི་སྒོ་ནས་ཐ་དད་དུ་བཞག་པ་གཅིག་པ་བཀག་པའི་ཐ་དད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དཔེར་ན་བུམ་པ་དང་རི་ནྟ་ལྟ་བུ། བདེན་གྲུབ་དང་བདེན་མེད་ལྟ་བུ། གཅིག་ཐ་དད་ལ་གཞི་མཐུན་མེད་ཅིང་གཅིག་ཡིན་ན་ཐ་དད་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། ཐ་དད་ཡིན་ན་གཅིག་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། འོན་ཀྱང་ཐ་དད་ཡོད་ན་གཅིག་ཡོད་པས་ཁྱབ། རྫས་གཅིག་དང་ངོ་བོ་གཅིག་ལ་མུ་གསུམ་སྟེ། ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་ལ་རྫས་གཅིག་མ་ཡིན་པའི་མུ་ཤེས་བྱ་དང་རྟག་པ་ལྟ་བུ། གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་མུ་བུམ་པ་དང་གཟུགས་ལྟ་བུ། གཉིས་ཀ་མིན་པའི་མུ་རྟག་མི་རྟག་ལྟ་བུ། རྫས་གཅིག་ཡིན་ལ་ངོ་བོ་གཅིག་མ་ཡིན་པ་མེད་དེ། རྫས་གཅིག་ཡིན་ན་ངོ་བོ་གཅིག

ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་རྫས་ཐ་དད་དང་ངོ་བོ་ཐ་དད་ལ་ཡང་མུ་གསུམ་ཡོད་དོ།།

༼ རྩོད་སྤྱོད་། ཁ་ཅིག་ན་རེ། བློ་དང་ཤེས་པ་གཉིས་གཅིག་ཡིན་ཏེ། དོན་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བུམ་པ་དང་མི་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ། དོན་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དོན་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ། ཕན་ཚུན་རང་བཞིན་ཁྱབ་མཉམ་པར་དམིགས་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱབ་པ་སྒོ་བརྒྱད་ངེས་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། གཅིག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཐ་དད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཐ་དད་ཡིན་པར་ཐལ། སོ་སོར་གྲུབ་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཡོད་པ་གང་ཞིག ཅིག་ཤོས་རྟོགས་ནས་ཅིག་ཤོས་མ་རྟོགས་པའི་གང་ཟག་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྒྲ་ཐ་དད་ཡིན་ན་ཐ་དད་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། རི་བོང་རྭ་དང་མོ་གཤམ་བུ་ཆོས་ཅན། ཐ་དད་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲ་ཐ་དད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་གཉིས་ཆོས་ཅན། སྒྲ་ཐ་དད་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་གཉིས་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་སོ་སོ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ན་ཤེས་མ་འཁྲུལ་བས་སོ་སོར་ཐོས་པའི་ཕྱིར། གོང་དུ་འདོད་ན། དེ་གཉིས་ཆོས་ཅན། ཐ་དད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སོ་སོར་གྲུབ་པའི་ཆོས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཞི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ངོ་བོ་སོ་སོར་མ་གྲུབ་པའི་ཆོས་ངོ་བོ་གཅིག་གི་མཚན་ཉིད་བཞག་པ་མི་འཐད་དེ། བུམ་པ་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ་ཞེ་ན། ཤིན་ཏུ་འདོད་དོ། །བུམ་པ་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་ངོ་བོ་གཞི་གྲུབ་པ་གང་ཞིག ཐ་དད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བུམ་པ་

ངོ་བོ་གཅིག་ཏུ་འཇོག་པ་ལ་བུམ་པ་གང་དང་ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཆོས་གཞན་བརྗོད་དགོས་སོ་ཞེ་ན། བུམ་པ་གཅིག་ཏུ་འཇོག་པ་ལའང་བུམ་པ་གང་དང་གཅིག་ཡིན་པའི་ཆོས་གཞན་བརྗོད་དགོས་པར་ཐལ། མཚུངས་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་ན་རྫས་གཅིག་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། འདུས་མ་བྱས་དང་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། རྫས་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ། ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་གཉིས་ཆོས་ཅན། ངོ་བོ་གཅིག་ཡིན་པར་ཐལ། དོན་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་གཉིས་ཆོས་ཅན། རྫས་གཅིག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་གཉིས་རྫས་སུ་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་གཉིས་ཆོས་ཅན། རྫས་སུ་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། དངོས་པོ་ལས་ལོག་ཙམ་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་ལས་ལོག་ཙམ་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༄ ནང་སྦྱོང་།

ཀ) གཅིག ལྡོག་པ་གཅིག ངོ་བོ་གཅིག དོན་གཅིག གཅིག་པ་བཀག་པའི་ཐ་དད། རྫས་ཐ་དད། ངོ་བོ་ཐ་དད། ཐ་དད། སྒྲ་ཐ་དད་རྣམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་། དཔེ་གསུམ་རེ་བྲིས།

ཁ) བུམ་པ། ཀ་བ། ནམ་མཁའ། མི་རྟག་པ་རྣམས་རེ་རེ་བཞིན་གཅིག་དང་། ངོ་བོ་གཅིག རྫས་གཅིག་ཡིན་ནམ་མིན། རྒྱུ་མཚན་འགོད།

ག) རྫས་གཅིག་དང་གཅིག་ལ་མུ་དུ་ཡོད་དང་། ཐ་དད་དང་སྒྲ་ཐ་དད་ལ་མུ་དུ་ཡོད་དང་། ངོ་བོ་ཐ་དད་དང་ལྡོག་པ་ཐ་དད་ལ་མུ་དུ་ཡོད་རྩིས།

ང་) སྒྲ་ཐ་དད་པའི་དཔེ་ལྟ་དང་གཅིག་པ་བཀག་པའི་ཐ་དད་ཀྱི་དཔེ་ལྟ་བྲིས།

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་གཅིག་དང་ཐ་དད་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་གསུམ་པའོ།། །།

མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ་བརྟག་པ།

ཡང་ཤེས་བྱ་ལ་དབྱེ་ན་མཚོན་བྱ་དང་མཚན་ཉིད་གཉིས་ཡོད།

༄ མཚན་ཉིད་བཤད་པ། **དངོས་འགལ་གཅོད་པའི་དོན་གྱི་ལྡོག་པ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དོན་ལྡོག་ཅེས་པ་མཚོན་བྱའི་ཐ་སྙད་འཇོག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ལ་འཇོག་པ་ཡིན། མཚན་ཉིད་ཡིན་པ་ཡོད་དེ། དོན་བྱེད་ནུས་པ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དོན་བྱེད་ནུས་པ་ཆོས་ཅན། མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོའི་དངོས་འགལ་གཅོད་པའི་དོན་ལྡོག་གྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དངོས་འགལ་གཅོད་པའི་དོན་ལྡོག་གྲུབ་པ་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོའི་དངོས་འགལ་གཅོད་པ་གང་ཞིག དོན་ལྡོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོའི་དངོས་འགལ་གཅོད་པ་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོ་མ་ཡིན་པ་མཐའ་དག་གཅོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དོན་གྱི་ལྡོག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། གཞི་གྲུབ་པ་གང་ཞིག རང་ལྡོག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཚན་ཉིད་གཞན་ཀུན་ལ་ཡང་རིགས་བསྒྲེ་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ། །མཚན་ཉིད་ལ་དབྱེ་ན་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་དང་ལོག་རྟོག་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་གཉིས་ཡོད། དཔེར་ན་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་དེ་མངོན་སུམ་གྱི་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེ་གཞན་གྱི་ལོག་རྟོག་བཟློག་མི་བཟློག་ལ་མི་ལྟོས་པར་མངོན་སུམ་མིན་པ་མཐའ་དག་གཅོད་པའི་དོན་ལྡོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བ་དེ་མངོན་སུམ་གྱི་ལོག་རྟོག་སེལ་

བའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཏེ། དེ་མངོན་སུམ་མིན་པ་མཐའ་དག་གཅོད་པའི་དོན་ལྡོག་ཡིན་པ་མ་ཟད་གཞན་སྣ་སྟེགས་པས་མངོན་སུམ་རྟོག་བཅས་སུ་འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་ཀྱང་བཟློག་ནུས་པའི་ཕྱིར།

༄ མཚོན་བྱ་བཤད་པ། **འཇོག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་དང་ལྡན་པའི་རང་ལྡོག་མཚོན་བྱའི་མཚན་ཉིད།** རང་ལྡོག་ཅེས་པ་རྒྱུ་མཚན་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་བཏགས་པའི་ཤེས་བརྗོད་འཇུག་པའི་ཐ་སྙད་ལ་བཞག་ཀྱང་མཚོན་མཚན་གྱི་རྣམ་གཞག་བྱེད་ཚེ་རྟོག་པས་དོན་དང་ཐ་སྙད་གཅིག་ཏུ་བསྲེས་ནས་འཇུག་པ་ཡིན། མཚོན་བྱ་ཡིན་པ་ཡོད་དེ། དངོས་པོ་དེ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དངོས་པོ་ཆོས་ཅན། མཚོན་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། དོན་བྱེད་ནུས་པའི་མཚོན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དོན་བྱེད་ནུས་པའི་མཚོན་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། དོན་བྱེད་ནུས་པའི་འཇོག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ལྡན་པའི་རང་ལྡོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དོན་བྱེད་ནུས་པའི་འཇོག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་དང་ལྡན་པའི་རང་ལྡོག་ཡིན་པར་ཐལ། དོན་བྱེད་ནུས་པའི་འཇོག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་དང་ལྡན་པ་གང་ཞིག རང་ལྡོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དི་ཆོས་ཅན། དོན་བྱེད་ནུས་པའི་འཇོག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་དང་ལྡན་པར་ཐལ། མཚན་ཉིད་དོན་བྱེད་ནུས་པ་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རང་ལྡོག་ཡིན་པར་ཐལ། གཞི་གྲུབ་པ་གང་ཞིག དོན་ལྡོག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་གཞན་ལ་ཡང་རིགས་བསྒྲེ་དགོས་སོ། །མཚོན་བྱ་མཚོན་བྱ་ཡིན་ཀྱང་མཚན་ཉིད་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན། མཚན་ཉིད་ཡིན་ན་མཚན་ཉིད་ཡིན་པས་ཁྱབ། ཁྱོད་ལ་མཚོན་བྱ་ཡོད་ན་ཁྱོད་མཚན་ཉིད་ཡིན་པས་ཁྱབ། ཁྱོད་ལ་མཚན་ཉིད་ཡོད་ན་ཁྱོད་མཚོན་བྱ་ཡིན་པས་

ཁྱབ། སྐབས་འདིར་མཚོན་བྱ་དང་རང་ལྡོག མཚན་ཉིད་དང་དོན་ལྡོག མཚན་གཞི་དང་གཞི་ལྡོག་དོན་གཅིག་ཏུ་ཤེས་པར་བྱའོ།།

༄ མཚན་གཞི་བཤད་པ། **མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མཚོན་བྱ་མཚོན་པའི་གཞིར་གྱུར་པ་མཚན་གཞིའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ལ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་མཚོན་བྱའི་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་པའི་མཚོན་སྦྱོར་རྣམ་དག་བཀོད་པ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། གདུང་འདེགས་ཀྱི་དོན་བྱེད་ནུས་པ་མིག་གིས་མཐོང་ནས་དེ་ལ་ཀ་བའི་ཐ་སྙད་སྦྱར་མ་ཤེས་པའི་གང་ཟག་ལ། མདུན་གྱི་གདུང་འདེགས་ཀྱི་དོན་བྱེད་ནུས་པ་མཚན་གཞི། ཀ་བ་ཡིན་པར་མཚོན། གང་གིས་ན་གདུང་འདེགས་ཀྱི་དོན་བྱེད་ནུས་པས་སོ། །ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྣམ་མཚན་གཞི། དངོས་པོ་ཡིན་པར་མཚོན། དོན་བྱེད་ནུས་པས་སོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །གསེར་གྱི་བུམ་པ་མཚན་གཞི། བུམ་པ་ཡིན་པར་མཚོན། ལྟོ་ལྡིར་ཞབས་ཞུམ་ཆུ་སྐྱོར་དོན་བྱེད་ནུས་པས་སོ་ཞེས་པ་མཚོན་སྦྱོར་རྣམ་དག་མ་ཡིན་ཏེ། གསེར་གྱི་བུམ་པ་ངེས་ན་བུམ་པའི་ཐ་སྙད་ངེས་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་བུམ་པ་རང་གི་ལྡོག་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་གསལ་བའི་དབྱེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མཚན་ཉིད་དང་རང་གི་མཚོན་བྱ་གཉིས་ལ་རྣམ་གཅོད་རྣམ་པ་གསུམ་ཚང་དགོས། དེ་ཡང་དཔེར་ན་གཟུགས་སུ་རུང་བ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། མཚན་མཚོན་གྱི་སྒོ་ནས་རྣམ་གཅོད་རྣམ་པ་གསུམ་ཚང་བའི་ཕྱིར། གཟུགས་སུ་རུང་བ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གཟུགས་ལ་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་གཟུགས་མཐའ་དག་ལ་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གཟུགས་ལ་གཞན་དོན་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་གཟུགས་མིན་པ་

གཞན་ལ་མི་ལྡན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གཟུགས་ལ་མི་སྲིད་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་གཟུགས་ལ་སྲིད་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་གཟུགས་སུ་རུང་བ་དང་གཟུགས་གཉིས་ཆོས་ཅན། མཚོན་མཚན་ཡིན་ཏེ། མཚོན་མཚན་གྱི་སྒོ་ནས་དོན་གཅིག་ཁྱབ་པ་སྒོ་བརྒྱད་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། མཚོན་མཚན་གྱི་སྒོ་ནས་མ་ཁྱབ་ཁྱབ་ཆེ་མི་སྲིད་གསུམ་གྱི་སྐྱོན་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་ཀྱང་རུང་སྟེ། བརྩི་ཚུལ་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

༄ ཞར་ལ་རྣམ་གཅོད་རྣམ་པ་གསུམ་བཤད་པ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ ཆོས་ཀྱི་ཚིག་ཕྲད་ཐ་དད་པར། །ཁྱེད་པས་མི་ལྡན་གཞན་ལྡན་དང་། །ཤིན་ཏུ་མི་སྲིད་རྣམ་གཅོད་བྱེད། །ཁྱད་པར་ཁྱད་པར་ཅན་དག་དང་། །བྱ་བ་དང་ནི་ལྷན་ཅིག་བརྗོད། །ཅེས་གསུངས་པ་གསུམ་ལས། **ཁྱོད་བུམ་པ་དང་ཐ་དད་དུ་གྲུབ་པ་གང་ཞིག བུམ་པ་མཐའ་དག་ལ་ལྡན་པའི་ཆོས་ཀྱང་ཡིན་པ་ཁྱོད་བུམ་པ་ལ་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད། ཁྱོད་བུམ་དང་ཐ་དད་དུ་གྲུབ་པ་གང་ཞིག བུམ་པ་ལས་གཞན་ལ་མི་ལྡན་པའི་ཆོས་ཀྱང་ཡིན་པ་བུམ་པ་ལ་གཞན་དོན་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད། ཁྱོད་བུམ་པ་དང་ཐ་དད་དུ་གྲུབ་པ་གང་ཞིག བུམ་པ་ལ་སྲིད་པའི་ཆོས་ཀྱང་ཡིན་པ་ཁྱོད་བུམ་པ་ལ་མི་སྲིད་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་རིམ་པ་ལྟར། ཤེས་བྱ་དང་དངོས་པོ་དང་གཟུགས་ལྟ་བུ་དང་པོ། ལྟོ་ལྡིར་ཞབས་ཞུམ་ཆུ་སྐྱོར་དོན་བྱེད་ནུས་པ་དང་བུམ་པའི་རྫས་ལྟ་བུ་གཉིས་པ། གསེར་གྱི་ལྟོ་ལྡིར་བ་དང་རྫ་བུམ་ལྟ་བུ་གསུམ་པའོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྗོད་བྱེད་ལ་ཡང་གསུམ་སྟེ། **གང་ཞིག་གང་ལ་**

ལྡན་པར་སྟོན་པའི་སྒྲ་དེ་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲའི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག་གང་ལ་ལྡན་པ་མ་ཟད་དེ་ཁོ་ན་ལ་ལྡན་པར་སྟོན་པའི་སྒྲ་གཞན་ལྡན་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲའི་མཚན་ཉིད། གང་ཞིག་གང་ལ་སྲིད་པར་སྟོན་པའི་སྒྲ་དེ་མི་སྲིད་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲའི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་རིམ་པ་ལྟར། ནག་པ་འཕོངས་སྐྱེན་ཞེས་ཁྱད་པར་ཙམ་བརྗོད་པ་དང་། ནག་པ་ལས་སྲིད་སྒྲུབ་ཁོ་ན་འཕོངས་སྐྱེན་ཞེས་ཁྱད་པར་དང་ངོས་བཟུང་གཉིས་ཀ་བརྗོད་པ་དང་། སྔོན་པོ་མཚོ་སྐྱེས་འགྱུར་རོ་ཞེས་ཁྱད་པར་དང་བྱ་བ་གཉིས་ཀ་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ་ཞེས་རྣམ་འགྲེལ་ལས་གསུངས་སོ། །གོ་སླ་བར་བྱས་ན། སྒྲ་ལ་བྱས་པ་ཡོད་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། སྒྲ་ཁོ་ན་ལ་མཉན་བྱ་ཡོད་ལྟ་བུ་གཉིས་པ་དང་། སྒྲ་སྙན་པོ་ཡོད་ལྟ་བུ་གསུམ་པ་ཡིན་ནོ།།

༈ རྩོད་སྤྲོང་། ཁ་ཅིག་ན་རེ། བློ་ཡུལ་དུ་བྱ་རུང་བ་ཡིན་ན་ཤེས་བྱའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། ཤེས་བྱའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་ཐལ། བློ་ཡུལ་དུ་བྱ་རུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། བློ་ཡུལ་དུ་བྱ་རུང་བ་ཡིན་པར་ཐལ། ཤེས་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཤེས་བྱའི་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཤེས་བྱའི་དོན་ལྡོག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཤེས་བྱའི་དོན་ལྡོག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཤེས་བྱ་དང་ཁྱབ་པ་སྒོ་བརྒྱད་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤེས་བྱ་ཡིན་ན་ཁྱོད་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་དང་ཤེས་བྱ་གཉིས་མཚན་མཚོན་གྱི་སྒོ་ནས་རྣམ་གཅོད་རྣམ་པ་གསུམ་ཚང་བར་ཐལ། ཁྱོད་ཤེས་བྱའི་

མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཤེས་བྱ་ལ་མི་ལྡན་
རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་དང་ཤེས་བྱ་ལ་རྣམ་གཅོད་རྣམ་པ་གསུམ་
ཚང་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཤེས་བྱ་མཐའ་དག་ལ་བུམ་པ་ལྡན་པར་ཐལ་ལོ། ། ཁ་
ཅིག་ན་རེ། མཚན་ཉིད་མཚན་ཉིད་ཡིན་ཞེ་ན། མཚན་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་
མཚོན་བྱ་ཡོད་པར་ཐལ། ཁྱོད་མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ། དེས་ན་
མཚན་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཆོས་གང་གི་མཚན་
ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་ལ་མཚོན་བྱ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཡང་མཚན་ཉིད་
ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མཚོན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་
མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། མཚོན་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ལ་མཚན་ཉིད་ཡོད་པའི་
ཕྱིར་ཏེ། དངོས་འགལ་གཅོད་པའི་དོན་གྱི་ལྡོག་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་མཚན་
ཉིད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དོན་ལྡོག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ།
རང་ལྡོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། བཏགས་ཡོད་ཆོས་གསུམ་ཚང་བ་མཚན་
ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་། བཏགས་ཡོད་ཆོས་གསུམ་ནི། ཁྱོད་མཚན་ཉིད་ཡིན་པ།
རང་གི་མཚན་གཞིའི་སྟེང་དུ་སྲིད་པ། རང་གི་མཚོན་བྱ་དེ་ལས་གཞན་པའི་
མཚན་ཉིད་མི་བྱེད་པ་ཡིན་ཞེས་འདོད་དོ། འོ་ན། མཚན་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མ་
རྟོགས་པའི་སྔོན་དུ་བཏགས་ཡོད་ཆོས་གསུམ་ཚང་བ་རྟོགས་པའི་གང་ཟག་མི་སྲིད་
པར་ཐལ། ཁྱོད་མ་རྟོགས་པའི་སྔོན་དུ་བཏགས་ཡོད་ཆོས་གསུམ་གྱི་དང་པོ་དེ་རྟོགས་
པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། མཚན་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མ་རྟོགས་པའི་སྔོན་
དུ་བཏགས་ཡོད་ཆོས་གསུམ་གྱི་དང་པོ་རྟོགས་པ་མི་སྲིད་པར་ཐལ། བཏགས་ཡོད་ཆོས་

གསུམ་གྱི་དང་པོ་དེ་ཁྱོད་བཞག་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་མཚན་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རྟོགས་པའི་དུས་མི་སྲིད་པར་ཐལ། ཁྱོད་རྟོགས་པ་ཁྱོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རྟོགས་པ་ལ་ལྟོས་དགོས་པ་གང་ཞིག ཁྱོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རྟོགས་པ་ཁྱོད་རྟོགས་པ་ལ་ལྟོས་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ། དོན་བྱེད་ནུས་པ་མཚན་གཞི། མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་མཚོན། གང་གིས་ན་རྫས་ཡོད་ཆོས་གསུམ་ཚང་བས་སོ། །ཞེས་པའི་མཚོན་སྦྱོར་རྣམ་དག་མི་སྲིད་པར་ཐལ། རྫས་ཡོད་ཆོས་གསུམ་ཚང་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་དོན་བྱེད་ནུས་པ་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་རྟོགས་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། དེ་མི་སྲིད་པར་ཐལ། དོན་བྱེད་ནུས་པ་རྫས་ཡོད་ཆོས་གསུམ་ཚང་བ་ཡིན་པར་རྟོགས་ན་དོན་བྱེད་ནུས་པ་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་རྟོགས་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། ཡང་མཚན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་རྫས་ཡོད་ཆོས་གསུམ་བཞག་པ་དགོས་པ་མེད་པར་ཐལ། རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བ་དང་ལོག་རྟོག་སེལ་བའི་དགོས་པ་གཉིས་པ་ཀ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྫས་ཡོད་ཆོས་གསུམ་གྱི་དང་པོ་དེ་ཁོ་ནས་གཅད་བྱ་དང་ལོག་རྟོག་མཐའ་དག་སེལ་ནུས་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་བཏགས་ཡོད་ཆོས་གསུམ་ཚང་བ་མཚོན་བྱའི་མཚན་ཉིད་དང་། རྣམ་པར་འཇོག་བྱེད་ཆོས་གསུམ་ཚང་བ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་། རྣམ་པར་གཞག་བྱའི་ཆོས་གསུམ་ཚང་བ་མཚོན་བྱའི་མཚན་ཉིད་དུ་བཞེད་པ་རྣམས་ལ་ཡང་སྐྱོན་མཚུངས་སོ། །ཁ་ཅིག་ན་རེ། གཞི་གྲུབ་ན་མཚན་མཚོན་གང་རུང་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ་མཚན་གཞི་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། མཚན་གཞི་ཆོས་ཅན། མཚོན་མཚན་གང་རུང་ཡིན་པར་ཐལ། མཚོན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན།

མཚོན་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་ལ་མཚན་ཉིད་ཡོད་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་མཚན་ཉིད་ཡོད་པར་ཐལ། མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མཚོན་བྱ་མཚོན་པའི་གཞིར་གྱུར་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྒྱ་སྒྲ་དེ་སྒྲ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་མཚོན་སྦྱོར་རྣམ་དག་དགོད་རྒྱུ་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། རྒྱ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་སྒྲ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་མཚོན་སྦྱོར་རྣམ་དག་དགོད་མི་རུང་བར་ཐལ། རྒྱ་སྒྲའི་ལྡོག་པ་ངེས་ན་ཁྱོད་སྒྲ་ཡིན་པར་ངེས་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ངེས་ན་ཁྱོད་སྒྲ་ཡིན་པར་ངེས་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་སྒྲའི་ལྡོག་པས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་གསལ་བའི་དབྱེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རྒྱ་སྒྲའི་ལྡོག་པ་ཤེས་ན་སྒྲའི་ལྡོག་པ་ཡང་ཤེས་པ་དང་། གསེར་བུམ་གྱི་ལྡོག་པ་ཤེས་ན་བུམ་པའི་ལྡོག་པའང་ཤེས་པ་སོགས་རྟོགས་པར་བྱའོ།།

༈ ནང་སྦྱོང་།

ཀ) འོག་གི་དོན་རྣམས་མཚན་ཉིད་དང་མཚོན་བྱ་གང་ཡིན་སོ་སོར་ཕྱེས། ཀ་བ། སྐྱེ་བ། ཚད་མས་དམིགས་པ། ཡུལ། བློ། དུ་མ་སྤྱངས་པ། གསལ་ཞིང་རིག་པ། གཟུགས་སུ་རུང་བ། དབྱིབས། དཀར་པོ། ས། ཡང་ཞིང་གཡོ་བ། མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི། རིག་པ། རྟུལ་དུ་གྲུབ་པ།

ཁ) གཤམ་གསལ་རྣམས་ལ་མཚན་ཉིད་ཡང་དག་བྲིས།

བླ་མ། ལས། ཨ་མ། སངས་རྒྱས། སྡུག་བསྔལ། དམ་པའི་ཆོས། ཉི་མ། མི། ལྷ། དུད་འགྲོ། བཀའ། ལམ། དྲི་ཞིམ་པ། ཉོན་མོངས་པ། དགེ་བ། ངན་སོང་། དམྱལ་བ། མཐོ་རིས། རིག་གནས། མཁན་པོ། སྤྲུལ་སྐུ། རིག་པ། དུ་བ། སྤྱོད་པ།

ག) ཁ་དོག་ལ་མདོག་ཏུ་རུང་བ། གསལ་ཞིང་རིག་པ་ལ་ཤེས་པ་དང་། མི་རྟག་ལ་རང་མཚན་རྣམ་གཙོད་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་གྲུབ་ཚུལ་རྩིས།

ང) བུམ་པ་གཟུགས་ཀྱི་མཚན་གཞི་ཡིན་པ་དང་། གཟུགས་དངོས་པོའི་མཚན་གཞི་ཡིན་པ་དང་། དངོས་པོ་ཤེས་བྱའི་མཚན་གཞི་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་མཚོན་སྦྱོར་རྣམ་དག་འགོད།

ཅ) མི་སྲིད་མི་ལྡན་གཞན་ལྡན་རྣམ་གཅོད་ཀྱི་སྒྲའི་དཔེ་གསུམ་རེ་བྲིས།

༄། མུ་རྩིས་ཚུལ་གྱི་སྡོམ་ཚིགས།

ཆོས་གཉིས་ཕན་ཚུན་ཁྱབ་མཉམ་པ་ཡིན་ན། མུ་གཉིས་བྱུང་། བྱས་མི་རྟག་ལྟ་བུ།

ཆོས་གཉིས་ཕན་ཚུན་ཁྱབ་ཆེ་ཆུང་ཡོད་ན། མུ་གསུམ་བྱུང་། གཟུགས་དང་བུམ་པ་ལྟ་བུ།

ཆོས་གཉིས་ཁྱབ་མཉམ་མི་མཉམ་མིན་ཞིང་གཞི་མཐུན་ཡོད་ན། མུ་བཞི་བྱུང་། འདུ་བྱེད་ཀྱི་ཕུང་པོ་དང་ཤེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་མཚན་མཚོན་གཞི་གསུམ་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་བཞི་པའོ།། །།

སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་བརྟག་པ།

ཡང་ཤེས་བྱ་ལ་དབྱེ་ན་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གཉིས་ཡོད་པ་ལས།

༡༽ སྤྱི་བཤད་པ། **སེལ་ངོར་ཐུན་མོང་བར་སྣང་བའི་ཆོས་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད།** སེལ་ངོར་ཞེས་པ་དོན་འོལ་སྤྱི་ཙམ་དུ་འཛིན་པའི་བློ་རྟོག་པ་ལ་བརྗོད་པ་ཡིན། དེ་ལ་དབྱེ་ན། རིགས་སྤྱི། དོན་སྤྱི། ཚོགས་སྤྱི་གསུམ། **སེལ་ངོར་རང་གི་གསལ་བ་དུ་མ་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་སྣང་བའི་ཆོས་རིགས་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད། ཡང་ན་སེལ་ངོར་ཐུན་མོང་བར་སྣང་བའི་ཆོས་གང་ཞིག རང་གི་རིགས་ཅན་མཐའ་དག་གི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་རིགས་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད།** དཔེར་ན་ཡུལ་དུས་རྣམ་པའི་ཁྱད་པར་མ་ཕྱེ་བར་ཤིང་ཙམ་འཛིན་པའི་རྟོག་ཡུལ་ཤིང་ལྟ་བུའོ། །འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པས་སྤྱི་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་དེ་སྤྱི་བློ་ཁྱད་པར་གསུམ་དང་ལྡན་པར་གསུངས་ཏེ། རྒྱུའི་ཁྱད་པར་རང་མཚན་མཐོང་གོམས་ཀྱི་བག་ཆགས་ལས་བྱུང་བ་དང་། འཛིན་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་སྣང་བརྟག་གཅིག་ཏུ་བསྲེས་ནས་འཛིན་པ་དང་། ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་རང་མཚན་ལྟར་ཞེན་ནའང་རང་མཚན་གྱིས་སྟོང་པ་ཡིན་ནོ། །**རང་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་རང་ཉིད་དོན་དེ་མ་ཡིན་ཀྱང་ཡིན་པ་ལྟར་སྣང་བའི་སྒྲོ་བཏགས་རང་ཉིད་དོན་སྤྱི་ཡིན་པའི་མཚན་ཉིད། ཡང་ན་སྣང་བརྟག་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་པའི་སྒྲོ་བཏགས་དོན་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་གཞི་ལ་སྦྱར་ན། ཤིང་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་ཤིང་མ་ཡིན་ཀྱང་ཡིན་པ་ལྟར་སྣང་བའི་རྣམ་པ་དེ་ཤིང་གི་དོན་སྤྱི་དང་། ལ་རྒྱབ་ཀྱི་ཁང་པ་དྲན་པའི་བློ་ལ་སྣང་བའི་ཁང་པའི་རྣམ་པ་དེ་ཁང་

པའི་དོན་སྤྱི་ཡིན་པ་བཞིན་ནོ། **།སེལ་ངོར་ཆ་ཤས་དུ་མ་འདུས་པ་ལ་རགས་པར་སྣང་བའི་སྒྲོ་བཏགས་ཚོགས་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ནི་ཡུལ་བུམ་པ་ལྟ་བུ་རྡུལ་རྫས་དུ་མ་འདུས་པ་ལ་རགས་པ་དང་རིལ་བུ་གཅིག་པུར་མ་གྲུབ་ཀྱང་རྟོག་པས་སྒྲོ་བཏགས་ནས་རགས་པ་རིལ་བུ་གཅིག་ཏུ་སྣང་བའི་ཆ་དེ་ཡིན། ཡང་སྤྱི་ལ་དབྱེ་ན། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཀ་ལ། །བརྟེན་ཕྱིར་སྤྱི་དེ་རྣམ་པ་གསུམ། །ཞེས་བྱེ་བྲག་དངོས་པོ་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་པའི་སྤྱི་དང་། བྱེ་བྲག་དངོས་མེད་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་པའི་སྤྱི་དང་། གཉིས་ཀ་ལ་བརྟེན་པའི་སྤྱི་གསུམ་དུ་གསུངས་པ་དང་། རིགས་གཏེར་ལས་དུས་འདས་མ་འོངས་ད་ལྟ་གསུམ་གྱི་ཁྱད་མ་ཕྱེ་བར་དུས་གསུམ་ཀའི་ཤིང་ལ་ཁྱབ་པའི་ཤིང་ཙམ་འཛིན་པའི་རྟོག་པའི་ཡུལ་ལྟ་བུ་གོང་མའི་སྤྱི་དང་། དུས་ད་ལྟ་བ་ལ་ཡུལ་དང་རྣམ་པའི་ཁྱད་པར་མ་ཕྱེ་བར་ད་ལྟའི་ཤིང་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པའི་ཤིང་ཙམ་འཛིན་པའི་རྟོག་པའི་ཡུལ་ལྟ་བུ་ཐད་ཀའི་སྤྱི་གཉིས་སུ་གསུངས་སོ། །ཚོགས་སྤྱི་ཡིན་ན་རིགས་སྤྱི་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅིང་རིགས་སྤྱི་དང་དོན་སྤྱི་ལ་མུ་བཞི་ཡོད།

སྤྱི་བྱེ་བྲག་གི་སྐབས་རྟོག་རྟོག་མེད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་ཤན་ཕྱེ་བ་ཤིན་ཏུ་གཅེས་ཏེ། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཡུལ་དོན་རང་མཚན་གྱི་སྟེང་ན་གསལ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའི་ཐུན་མོང་བའི་ཆོས་ཞིག་མེད་པས་རིག་པའི་དབང་ཕྱུག་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་ལན་གྲངས་དུ་མར་སྤྱི་རྫས་སུ་གྲུབ་པ་བཀག་ཡོད་པས་ན་དོན་རང་མཚན་དངོས་ཀྱི་སྟེང་དུ་སྤྱི་ཡིན་ལ་དངོས་པོ་ཡིན་པ་མེད་དོ། །འོན་ཀྱང་ཚུར་མཐོང་གི་བློ་ངོར་དགག་སྒྲུབ་དང་འགལ་འབྲེལ། ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གྱི་རྣམ་གཞག་

སོགས་བྱེད་སྐབས་བློ་རྟོག་པའི་སྒྲོ་ནས་འཛོག་དགོས་ཞིང་། བློ་རྟོག་པའི་ངོར་དངོས་པོ་ཡིན་ལ་རང་གི་གསལ་བ་མཐའ་དག་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་མ་བཞག་ན་དགག་སྒྲུབ་དང་རྟགས་ཡང་དག་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་འཛོག་དཀའ་བས་རྟོག་ངོར་སྤྱི་དང་རང་མཚན་གཞི་མཐུན་འདོད་དགོས་སོ། །དེས་ན་འཇམ་མགོན་བླ་མས་ཀྱང་མཁས་འཇུག་ལས༔ ཤེས་བྱ་དང་དངོས་པོ་ནི་བེམ་པོ་སོགས་ཀྱི་སྤྱི་ཡིན་པ་དང་། བེམ་པོ་སོགས་དེའི་བྱེ་བྲག་ཡིན་པ་དང་། ཞེས་དང་ཤེར་འགྲེལ་ཀེ་ཏ་ཀ་ལས༔ དེས་ན་ཆོས་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི་སྤྱི་ཡིན་ལ། གང་ཟག་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་མཁྱེན་པ་ནི་དེའི་བྱེ་བྲག་སྟེ་ཉི་ཚེ་བའོ། །ཆོས་ཀྱི་བདག་འཛིན་ནི་རྨོངས་པ་སྤྱི་དང་། གང་ཟག་གི་བདག་འཛིན་ནི་དེའི་བྱེ་བྲག་སྟེ་ཤིང་དང་པ་ལ་ཤ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བས་ན་དོན་ལ་སྤྱི་དངོས་པོ་མེད་ཅིང་རྟོག་ངོར་སྤྱི་དངོས་པོ་ཡོད་དེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ དངོས་རྣམས་ངོ་བོ་འགའ་ཞིག་གིས། །ཐ་དད་མིན་པ་ལྟ་བུ་སྣང་། །དེ་ལ་བསམ་པའི་དབང་གིས་ན། །སྤྱི་ཡོད་པར་ནི་རབ་ཏུ་བསྒྲགས། །དེ་ཡིས་ཇི་ལྟར་ཀུན་བཏགས་པ། །དེ་ནི་དམ་པའི་དོན་དུ་མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་ཤན་མ་ཕྱེ་བར་གྲངས་ཅན་པ་ལྟར་དོན་རང་མཚན་དངོས་དང་སྤྱི་གཞི་མཐུན་དུ་འདོད་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཐ་ཆད་པ་སྟེ་ འོག་ཏུ་འགོག་གོ །

༢༽ བྱེ་བྲག་བཤད་པ། **སེལ་ངོར་རིགས་དང་ལྡན་པའི་གསལ་བ་བྱེ་བྲག་གི་མཚན་ཉིད། ཡང་ན་རང་གི་རིགས་ཀྱིས་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་ཆོས་བྱེ་བྲག་གི་མཚན་ཉིད།** དཔེར་ན་བུམ་པ་མི་རྟག་པའི་བྱེ་བྲག་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལ་

དབྱེ་ན་དངོས་པོ་དང་དངོས་མེད་དུ་གྱུར་པའི་བྱེ་བྲག་གཉིས་དང་། ད་ལྟ་ཡོད་པའི་ཤ་པ་དང་ཤུག་པ་སོགས་ཤིང་གི་ཐད་ཀའི་བྱེ་བྲག་དང་ཁ་སང་དང་དེ་རིང་གི་ཤ་པ་དང་ཤུག་པ་སོགས་གོང་མའི་བྱེ་བྲག་གཉིས་སོ། །བུམ་པ་དང་ཤེས་བྱ་སྤྱི་བྱེ་བྲག་ཏུ་འཇོག་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་གསུམ་ཚང་དགོས་ཏེ། བུམ་པ་ཤེས་བྱ་ཡིན་ཞིང་། བུམ་པ་ཤེས་བྱ་དང་བདག་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ། བུམ་པ་མ་ཡིན་ཞིང་ཤེས་བྱ་ཡིན་པ་གཞན་ཡང་ཡོད་པའོ། །སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་ལ་མུ་བཞི་སྟེ། འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པའི་བསྟུས་ཚན་ལས༔ ཤེས་བྱ་ལྟ་བུ་སྤྱི་འབའ་ཞིག་ཡིན་པའི་མུ། བེམ་སོགས་གཉིས་ཀ མདུན་གྱི་བུམ་སོགས་བྱེ་བྲག་འབའ་ཞིག རི་རྭ་གཉིས་མིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

༢ རྩོད་སྤོང་། ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྤྱི་དངོས་པོ་དོན་རང་མཚན་ལ་ཡོད་དེ། ཤ་ཤུག་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པའི་ཤིང་བཞིན་ནོ་ཞེ་ན། དེ་འདྲའི་ཤིང་གསལ་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པའི་ཤིང་ཆོས་ཅན། དོན་ལ་ཤིང་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱོགས་གང་དུ་ཡང་མ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་སྒྲུབ་སླ། ཤིང་དེ་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ནགས་སུ་སྐྱེས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ནགས་སུ་མེད་པར་ཐལ། ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་ནགས་སུ་སྐྱེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཤིང་གི་སྟེང་དུ་མེད་པར་ཐལ། ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་ནགས་སུ་མེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་ཤིང་དེ་ཤིང་གསལ་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པའི་དམ་བཅའི་ལྷུན་པོ་རྡབ་ནས་འགྱེལ་ལོ། །ཡང་ན་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་དུ་སྐྱེས་པའི་ཡལ་ག་ལོ་འདབ་དང་ལྡན་པ་སུས་ཀྱང་མ་མཐོང་བ་ཞིག་ཁས་བླངས་པ་ལས་འོས་མེད་དོ། །ཡང་དེ་འདྲའི་ཤིང་གསལ་

མཐའ་དག་ལ་ཁྱབ་པའི་ཤིང་དེ་ཆོས་ཅན། དོན་ལ་ཤིང་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཤ་ཤུག་སོགས་བྱེ་བྲག་གང་གི་ངོ་བོར་ཡང་མ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། ཤ་པའི་ངོ་བོར་སྐྱེས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཤུག་པ་ལ་ངོ་བོ་གཅིག་པའི་སྒོ་ནས་མ་ཁྱབ་པར་ཐལ། ཤ་པའི་ངོ་བོར་སྐྱེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་སྤྱི་ཡིན་པ་འགལ། ཤ་པའི་ངོ་བོར་སྐྱེས་ཀྱང་ཤུག་པའི་ངོ་བོར་མ་སྐྱེས་པས་མ་ཁྱབ་ཅེ་ན། ཤ་པའི་ངོ་བོར་སྐྱེས་པའི་ཤིང་མཐའ་དག་ལ་ཁྱབ་པའི་ཤིང་དེ་ཆོས་ཅན། ཤུག་པ་སྐམ་པའི་ཚེ་ན་ཁྱོད་སྐམ་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཤུག་པའི་ངོ་བོར་སྐྱེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཤ་པ་ཆོས་ཅན། ཤུག་པ་སྐམ་ནས་མེད་པར་འགྱུར་པའི་ཚེ་ན་ཁྱོད་ཡང་མེད་པར་འགྱུར་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་དང་ངོ་བོ་གཅིག་པར་སྐྱེས་པའི་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ཤིང་དེ་མེད་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཤུག་པ་ཆོས་ཅན། ཤ་པ་སྐྱེས་པའི་ཚེ་ན་ཁྱོད་ཀྱང་སྐྱེས་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་ཤིང་དེ་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཤ་པའི་ངོ་བོར་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཁོ་ན་རེ། དེ་འདྲའི་གསལ་བ་མཐའ་དག་ལ་ཁྱབ་པའི་ཤིང་དེ་ཤིང་གསལ་རྣམས་ལས་ལོག་ན་ཡོད་དོ་ཞེ་ན། ཤ་ཤུག་ཙན་དན་གསུམ་ལས་མེད་པའི་གླིང་ཀ་ན་ཆོས་ཅན། ཤིང་བཞི་ཡོད་པར་ཐལ། ཤ་ཤུག་ཙན་དན་གསུམ་དང་དེ་གསུམ་ཀ་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་གླིང་ཀའི་ཤིང་བཅས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན་སྤྱི་ལོགས་སུ་འདོད་པ་འགལ། འདོད་ན། དེར་ཆོས་ཅན། ཤིང་བཞི་མེད་པར་ཐལ། ཤ་ཤུག་ཙན་དན་གསུམ་ལས་མེད་པའི་གླིང་ཀ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ། །དེ་བཞིན་ལག་པའི་སོར་མོ་བཅུ་དང་ལྡན་པའི་ལུས་སྤྲིན་ཆོས་ཅན། སོར་མོ་བཅུ་གཅིག་དང་ལྡན་པར་ཐལ། གཡས་ཀྱི་

སོར་མོ་ལྔ་དང་གཡོན་གྱི་སོར་མོ་ལྔ། དེ་དག་ལ་ཁྱབ་བྱེད་ཀྱི་ལྡས་བྱིན་གྱི་སོར་མོ་བཅས་དོན་ལ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། བཅུ་གཅིག་པ་མེད་ན་ཐམས་ཅད་ལ་ཁྱབ་པའི་སོར་མོ་སོར་མོ་ཡིན་པ་འབྱུང། སྤྱི་ལ་ཁྱབ་པ་དེ་ལག་པ་གཡས་པའི་སོར་མོ་ཡིན་ན་ལག་པ་གཡོན་པ་ལ་ཁྱབ་པ་འགལ། ལག་པ་གཡོན་པའི་སོར་མོ་ཡིན་ན་ལག་པ་གཡས་པ་ལ་ཁྱབ་པ་འགལ་ལོ།།

ཁ་ཅིག་ན་རེ། རང་མཚན་དང་གསལ་བ་དུ་མ་ལ་ཁྱབ་པའི་སྤྱི་གཞི་མཐུན་པ་རྟག་དངོར་ཡང་མེད་དོ་ཅེ་ན། དུ་བ་ཆོས་ཅན། རང་གི་གསལ་བ་དུ་མ་ལ་ཁྱབ་པའི་སྤྱི་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་མཚན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རང་གི་གསལ་བ་དུ་མ་ལ་ཁྱབ་པ་ཡིན་པར་ཐལ། དུ་ལྡན་ལའི་དུ་བ་དང་ཚང་མང་གི་དུ་བ་སོགས་དུ་མ་ལ་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཁྱབ་པའི་དུ་བ་དེ་རྟག་དངོར་ཡང་རང་མཚན་མ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། གསལ་བ་དུ་མ་ལ་ཁྱབ་པའི་དུ་བ་ཆོས་ཅན། རྟག་པའི་བློ་ངོར་ཕྲོད་རང་མཚན་ཡིན་པར་ཐལ། མེའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདིའི་དོན་འོག་ཏུ་རྟགས་རིགས་སྐབས་སུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་རོ། །

ཁ་ཅིག་ན་རེ། བྱེ་བྲག་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། འདུས་མ་བྱས་ནམ་མཁའ་ཆོས་ཅན། རང་མཚན་ཡིན་པར་ཐལ། བྱེ་བྲག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། བྱེ་བྲག་ཡིན་པར་ཐལ། ཤེས་བྱའི་བྱེ་བྲག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡིན་ཏེ། ཤེས་བྱ་དང་ནམ་མཁའ་ལ་སྤྱི་བྱེ་བྲག་གི་འགྲོ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ནམ་མཁའ་ཤེས་བྱ་ཡིན། ནམ་མཁའ་དང་ཤེས་བྱ་དང་བདག་གཅིག་ཏུ་འབྲེལ། ནམ་མཁའ་མ་ཡིན་ཞིང་ཤེས་བྱ་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་པ་

གཞན་ཡང་ཡོད་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། ནམ་མཁའ་ཆོས་ཅན། རང་མཚན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པར་གནས་པའི་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འདུས་མ་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༄ ནང་སྦྱོང་།

ཀ) གཤམ་གསལ་རྣམས་ལས་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་དང་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་སོ་སོར་ཕྱེས། ཀ་བ། རྒྱ་གར་རྒྱལ་ཁབ། ཤེས་བྱ། དཀར་པོ། ལྷ་ས། དངོས་པོ། སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ། བེམ་པོ། ཡུལ། མི་རྟག་པ། ཆོས། སངས་རྒྱས། དོན་སྤྱི། གཅིག ཁམས། ཕུང་པོ། པདྨ་འབྱུང་གནས། ཁ་དོག ས། གཟུགས།

ཁ) དོན་སྤྱི་དང་རིགས་སྤྱི་ལ་མུ་དུ་ཡོད་རྩིས། སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་ལ་མུ་དུ་ཡོད་རྩིས། དངོས་པོ་དང་སྤྱི་ལ་མུ་དུ་ཡོད་རྩིས།

ག) བྱེ་བྲག་གི་མཚན་ཉིད་དང་བྱེ་བྲག་གི་དཔེ་བཅུ་བྲིས།

ང་) ཀ་བ་དང་གཟུགས། དངོས་པོ་དང་ཤེས་བྱ། དད་པ་དང་ཤེས་པ་ལ་སྤྱི་བྱེ་བྲག་གི་འགྲོ་ཚུལ་རྒྱུ་མཚན་གསུམ་རྩིས།

ཅ) ཡོད་པ་དང་སྤྱི། རྟག་པ་དང་གཅིག གཟུགས་དང་ཐ་དད། ཡུལ་དང་བྱེ་བྲག འདུས་བྱས་དང་རྫས་གཅིག སྐྱེ་མཆེད་དང་བེམ་པོ་རྣམས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་གསུམ་རེ་བྲིས།

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་ལྔ་པའོ།། །།

རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་བརྟག་པ།

སྤྱིར་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་ས་བོན་དང་མྱུ་གུ་ལྟ་བུ་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲས་དང་། ཕ་རོལ་དང་ཚུ་རོལ་ལྟ་བུ་རྣམ་པར་གཞག་འཇོག་གི་རྒྱུ་འབྲས་དང་། མུན་ཁང་གི་གཟུགས་དང་མར་མེ་ལྟ་བུ་གསལ་བྱ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲས་བཅས་ཡོད་པ་ལས་འདིར་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ནས་རྒྱུ་རྐྱེན་འབྲས་གསུམ་ལས།

༄ སྐྱེད་བྱེད་རྒྱུ་བཤད་པ། **སྐྱེད་བྱེད་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད། ཡང་ན་ཕན་འདོགས་བྱེད་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ ཕན་འདོགས་བྱེད་པ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན། །ཞེས་སོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན་དངོས་རྒྱུ་དང་བརྒྱུད་རྒྱུ་གཉིས་ཡོད། **དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་དངོས་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད།** **བརྒྱུད་ནས་སྐྱེད་བྱེད་བརྒྱུད་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད།** གཞི་ལ་སྦྱར་ན། **དུ་བ་སྐྱེད་བྱེད་དུ་བའི་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་མེ་ལྟ་བུ། **དུ་བ་དངོས་སུ་སྐྱེད་བྱེད་དུ་བའི་དངོས་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་དུ་བ་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལ་མེ་ལྟ་བུ། **དུ་བ་བརྒྱུད་ནས་སྐྱེད་བྱེད་དུ་བའི་བརྒྱུད་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་བུད་ཤིང་ལྟ་བུ། ཡང་རྒྱུ་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས་ཡོད། **རང་འབྲས་རང་འདྲའི་རིགས་རྒྱུན་དུ་གཙོ་བོར་སྐྱེད་བྱེད་ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་གཟུགས་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་ལ་སྔ་མ་ལྟ་བུ། **རང་འབྲས་རང་དང་རིགས་རྒྱུན་མི་འདྲ་བར་གཙོ་བོར་སྐྱེད་བྱེད་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད།** གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པ་ལ་གཟུགས་ལྟ་བུ། གཟུགས་ཆོས་ཅན། ཕྱིད་གཟུགས་

སྐད་ཅིག་ཕྱི་མའི་ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། རང་འབྲས་གཟུགས་སྐད་ཅིག་ཕྱི་མ་རང་འདྲའི་རིགས་སུ་གཙོ་བོར་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། གཟུགས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པའི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་ཡིན་ཏེ། རང་འབྲས་གཟུགས་འཛིན་ཤེས་པ་རང་དང་རིགས་མི་འདྲ་བར་གཙོ་བོར་སྐྱེད་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཉེར་ལེན་དང་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་ཡིན་མིན་འབྲས་བུ་སོ་སོ་ལ་ལྟོས་ནས་འཇོག་དགོས། །དངོས་པོ་ཡིན་ན་རྒྱུ་དང་། དངོས་རྒྱུ་དང་། བརྒྱུད་རྒྱུ་དང་། ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་ཡིན་པས་ཁྱབ། དངོས་པོ་ཡིན་ན་ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། མར་མེ་སྐད་ཅིག་མཐའ་མ་བཞིན།

ཡང་རྒྱུ་ལ་སྦྲུས་བརྗོད་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་དྲུག་ཡོད་པར་མདོ་ལས་གསུངས་པ་དང་དེ་བཞིན་མཛོད་ལས༔ བྱེད་རྒྱུ་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ་དང་། །སྐལ་མཉམ་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་། །ཀུན་ཏུ་འགྲོ་དང་རྣམ་སྨིན་ཏེ། རྒྱུ་ནི་རྣམ་པ་དྲུག་ཏུ་འདོད། །ཅེས་གསུངས། **ཆོས་གཞན་ཞིག་སྐྱེ་བ་ལ་མི་སྒྲིབ་པའི་ཆོས་བྱེད་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་མྱུ་གུ་སྐྱེ་བ་ལ་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ། བྱེད་རྒྱུ་ལ་དབྱེ་ན་འབྲས་བུ་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་ནུས་པ་ཡོད་མེད་ཀྱིས་བྱེད་རྒྱུ་ནུས་བཅས་དང་ནུས་མེད་གཉིས་ཡོད། གཞན་ཡང་བྱེད་རྒྱུ་ལ་བཅུ་དང་ཉི་ཤུར་དབྱེ་བ་མཁས་འཇུག་དང་ཀུན་བཏུས་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། **།རང་དང་གྲུབ་བདེ་གཅིག་པའི་ཆོས་གཞན་དང་ཕན་ཚུན་རྒྱུ་འབྲས་སུ་བཞག་པ་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ཚོགས་པ་གཅིག་པའི་འབྱུང་བ་བཞི་དང་། སེམས་དང་སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པ་ལྟ་བུ། གྲུབ་བདེ་གཅིག་ཅེས་པ་སྐྱེ་འགག་གནས་

གསུམ་པོ་དུས་མཉམ་པའི་དངོས་པོ་ལ་འཇོག་པ་ལོག་ཏུ་བསྟན་པར་བྱའོ། །**རང་འབྲས་རང་དང་རྣམ་པ་འདྲ་བར་སྐྱེད་བྱེད་སྐལ་མཉམ་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ལུས་པ་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དང་དགེ་བ་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལྟ་བུ། རྣམ་པ་འདྲ་བ་ཞེས་པ་ཟག་བཅས་ལས་ཟག་བཅས་དང་། ཟག་མེད་ལས་ཟག་མེད་དང་། ལུང་མ་བསྟན་ལས་ལུང་མ་བསྟན། ཉོན་མོངས་ཅན་ལས་ཉོན་མོངས་ཅན་ལྟ་བུ་རིགས་མཚུངས་པ་ལ་བརྗོད་དོ། །**རང་དང་མཚུངས་པ་ལྔ་མཚུངས་ཀྱི་ཆོས་གཞན་དང་ཕན་ཚུན་རྒྱུ་འབྲས་སུ་བཞག་པ་མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་དང་དེའི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་སེམས་བྱུང་ལྟ་བུ། མཚུངས་ལྡན་རྣམ་པ་ལྔ་མཚུངས་ནི། དམིགས་པ། རྣམ་པ། རྟེན། དུས། རྫས་མཚུངས་པའོ། །མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་ན་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་པས་ཁྱབ། **ཉོན་མོངས་ཅན་གང་ཞིག རང་འབྲས་རང་དང་ས་གཅིག་པའི་ཀུན་འགྲོར་གྱུར་པའི་ཉོན་མོངས་པ་སྐྱེད་བྱེད་ཀུན་འགྲོའི་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་འདོད་ཆགས་ལྟ་བུ། **རང་འབྲས་རྣམ་སྨིན་སྐྱེད་བྱེད་དགེ་བ་ཟག་བཅས་དང་མི་དགེ་བས་བསྡུས་པ་རྣམ་སྨིན་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད།** སྲོག་གཅོད་པ་དང་རྫུན་སྨྲ་བའི་ལས་ལྟ་བུ། རྣམ་སྨིན་རྒྱུ་ལ་ལུང་མ་བསྟན་མེད་དེ། དེས་རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་འབྱིན་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ས་བོན་རུལ་བ་ལས་མྱུ་གུ་མི་སྐྱེ་བ་བཞིན། རྣམ་སྨིན་གྱི་རྒྱུ་ལ་ཟག་མེད་མེད་དེ། དེས་རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་མི་འབྱིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་རླན་དང་བྲལ་བའི་ས་བོན་བཞིན་ནོ།།

༢༽ གྲོགས་བྱེད་པ་རྐྱེན་བཤད་པ། **སྐྱེ་བ་ལ་གྲོགས་བྱེད་པ་རྐྱེན་གྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་བཞི་ཡོད། **རང་འབྲས་སྐྱེ་བ་ལ་ཕན་འདོགས་བྱེད་རྒྱུའི་རྐྱེན་གྱི་མཚན་ཉིད།** རྒྱུ་དང་། རྐྱེན་དང་། རྒྱུའི་རྐྱེན་དོན་གཅིག **གང་ལ་དམིགས་ནས་ཤེས་པ་སྐྱེ་རུང་བ་དམིགས་རྐྱེན་གྱི་མཚན་ཉིད།** བུམ་པ་དང་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་གང་ལ་ལྟོས་ཀྱང་གྲུབ་བདེ་རྫས་གཅིག་པའི་ཆོས་ཡིན་ན་བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱི་དམིགས་རྐྱེན་ཡིན་པས་ཁྱབ། དམིགས་རྐྱེན་ཡིན་ན་རྐྱེན་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ། **རང་གི་དེ་མ་ཐག་འབྲས་གསལ་རིག་གི་ངོ་བོར་དངོས་སུ་སྐྱེད་པའི་བློ་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་གྱི་མཚན་ཉིད།** དཔྲ་བཙམ་སྐད་ཅིག་མཐའ་མའི་ཤེས་པ་ལས་གཞན་པའི་སེམས་སེམས་བྱུང་ཡིན་ན་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ཡིན་པས་ཁྱབ། མཚུངས་པ་ཞེས་པ་རང་དང་རང་འབྲས་གསལ་རིག་ཙམ་དུ་མཚུངས་པའོ། **།གཞན་སྐྱེ་བ་ལ་གེགས་མི་བྱེད་པའི་ཆོས་བདག་རྐྱེན་གྱི་མཚན་ཉིད།** བྱེད་རྒྱུ་དང་བདག་རྐྱེན་དོན་གཅིག དེ་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས། **རང་འབྲས་རང་དབང་གི་ཚུལ་དུ་སྐྱེད་བྱེད་ཐུན་མོང་མིན་པའི་བདག་རྐྱེན་གྱི་མཚན་ཉིད།** **རང་འབྲས་སྐྱེ་བ་ལ་གེགས་མི་བྱེད་པ་ཙམ་གྱིས་རྐྱེན་དུ་བཞག་པ་ཐུན་མོང་བའི་བདག་རྐྱེན་གྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་མིག་ཤེས་ལ་མིག་དབང་ལྷ་བུ་དང་པོ་དང་། ཡིད་དབང་ལྟ་བུ་གཉིས་པ། ཤེས་པ་རྣམས་རྐྱེན་བཞི་ལས་སྐྱེས་ཏེ། གཟུགས་འཛིན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་ལ་གཟུགས་དམིགས་རྐྱེན། ཤེས་པ་སྔ་ལོགས་སུ་བྱུང་བ་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན། རྟེན་མིག་གི་དབང་པོ་བདག་རྐྱེན། དེ་གསུམ་ཀ་རྒྱུའི་རྐྱེན་ནོ། །དེ་གསུམ་ཀ་ཐུན་མོང་

བའི་བདག་རྐྱེན་ཡང་རུང་ངོ་། །སེམས་མེད་པའི་སྙོམས་འཇུག་གཉིས་དམིགས་རྐྱེན་མ་གཏོགས་པ་གསུམ་དང་། འདུས་བྱས་གཞན་རྣམས་རྒྱུའི་རྐྱེན་དང་བདག་རྐྱེན་གཉིས་ལས་སྐྱེས་སོ།།

༄ བསྐྱེད་བྱ་འབྲས་བུ་བཤད་པ།

བསྐྱེད་བྱ་འབྲས་བུའི་མཚན་ཉིད། རང་རྒྱུས་དངོས་སུ་བསྐྱེད་བྱ་དངོས་འབྲས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རང་རྒྱུས་བརྒྱུད་ནས་བསྐྱེད་བྱ་བརྒྱུད་འབྲས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རང་གི་རྒྱུ་དང་རིགས་རྒྱུན་མཚུངས་པར་སྐྱེས་པ་ཉེར་འབྲས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རང་གི་རྒྱུ་དང་རིགས་རྒྱུན་མི་འདྲ་བར་སྐྱེས་པ་ལྷན་ཅིག་བྱེད་འབྲས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། འབྲས་བུ་ལ་སྒྲས་བརྗོད་རིགས་ཀྱིས་དབྱེ་ན་ལྔ་ཡོད། **རྣམ་སྨིན་རྒྱུའི་བརྒྱུད་འབྲས་སུ་གྱུར་པའི་མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན་གང་ཞིག ཤེས་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་བ་རྣམ་སྨིན་འབྲས་བུའི་མཚན་ཉིད།** རྣམ་སྨིན་རྒྱུ་ཞེས་པས་རྒྱས་བྱུང་སོགས་དང་། བརྒྱུད་འབྲས་ཞེས་པས་སྤྲུལ་སེམས་དང་། ལུང་མ་བསྟན་ཞེས་པས་དགེ་བ་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཤེས་རྒྱུད་དང་འབྲེལ་བ་ཞེས་པས་ཐུན་མོང་གི་ཡུལ་རྣམས་རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་པ་བཅད། གོ་བདེར་བྱས་ན། **དགེ་མི་དགེ་གང་རུང་ལས་སྐྱེས་པའི་རྣམ་སྨིན་རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུའི་མཚན་ཉིད། རང་གི་རྒྱུ་དང་རིགས་མཐུན་པར་སྐྱེས་པ་རྒྱུ་མཐུན་འབྲས་བུའི་མཚན་ཉིད།** འདི་ལ་ནང་གསེས་གཉིས་ཏེ། ཚེ་སྔ་མར་མ་སྦྱིན་པར་ལེན་པའི་འབྲས་བུ་ཚེ་འདིར་དབུལ་པོར་སྐྱེས་པ་ལྟ་བུ་མྱོང་བ་རྒྱུ་མཐུན་དང་། ཚེ་འདིར་མ་སྦྱིན་ལེན་ལ་དགའ་བར་བྱེད་པ་ལྟ་བུ་བྱེད་པ་རྒྱུ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བུའོ། **།རང་རྒྱུའི་སྔོན་དུ་མ་བྱུང་བའི་འདུས་བྱས་**

བདག་འབྲས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། ཡང་ན། **ཆོས་གཞན་གྱིས་རང་ཉིད་སྐྱེ་བ་ལ་གེགས་མི་བྱེད་པ་ཙམ་གྱིས་རང་ཉིད་ཆོས་དེའི་འབྲས་བུར་བཞག་རུང་བའི་དངོས་པོ་བདག་འབྲས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** **སོ་སོར་བརྟག་པའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་སྤྱང་བྱ་བྲལ་བའི་ཆ་བྲལ་འབྲས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་དང་སོ་སོར་བརྟག་འགོག་དོན་གཅིག **རང་གི་བྱེད་པ་ལ་ལྟོས་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེས་པ་སྐྱེས་བུའི་བྱེད་འབྲས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དབྱེ་ན་ཕན་ཚུན་དུས་མཉམ་པའི་བྱེད་འབྲས་ཚོགས་པ་གཅིག་པའི་འབྱུང་བཞི་དང་། སེམས་སེམས་བྱུང་རྣམས་དང་། དུས་སྔ་ཕྱིས་སུ་གྱུར་པའི་བྱེད་འབྲས་ཞིང་པའི་ལོ་ཏོག་ལྟ་བུའོ། །སྐྱེས་བུའི་བྱེད་འབྲས་ཞེས་པ་རྒྱུ་སྐྱེས་བུ་ཡིན་དགོས་པའི་དོན་མ་ཡིན་གྱི་འདྲ་བའི་སྒོ་ནས་མིང་དེ་ལྟར་བཏགས་པ་ཡིན་ནོ། །འབྲས་བུ་དང་། བདག་འབྲས་དང་། སྐྱེས་བུའི་བྱེད་འབྲས་དང་། རྒྱུ་འབྲས་རྣམས་ཕལ་ཆེར་དོན་གཅིག་ཀྱང་སོ་སོར་བཞག་པ་ནི་དགོས་པའི་དབང་གིས་ཡིན་ཞིང་དགོས་པ་དེ་དག་མདོན་པའི་གཞུང་ལས་རྟོགས་པར་བྱའོ།།

༢༽ རྩོད་སྤྲོང་། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྒྱུ་ཡིན་ན་འབྲས་བུ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། མེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་འབྲས་བུ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དུ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དུ་བའི་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། མེ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་གི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་བུད་ཤིང་གི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། རང་གི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་བུད་ཤིང་ལས་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར།

ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྣམ་པར་གཞག་འཇོག་གི་རྒྱུ་འབྲས་ཡིན་ན་རྒྱུ་འབྲས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། རིང་པོ་དང་ཐུང་ངུ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་འབྲས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་པར་ཐལ། རྣམ་པར་གཞག་འཇོག་གི་རྒྱུ་འབྲས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། ལྟོས་ས་ལྟོས་འཇོག་གིས་རྒྱུ་འབྲས་སུ་བཞག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རིང་པོ་ལ་ལྟོས་ནས་ཐུང་ངུ་དང་ཐུང་ངུ་ལ་ལྟོས་ནས་རིང་པོ་བཞག་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་འབྲས་མཚན་ཉིད་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། ཁོ་ན་རེ། རིང་པོ་དང་ཐུང་ངུ་གཉིས་རྒྱུ་འབྲས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ཏེ། རིང་པོ་རྒྱུ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་པ་གང་ཞིག ཐུང་ངུ་འབྲས་བུ་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། མ་ཁྱབ་བོ། །

ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད་ལ་རང་གི་རྫས་རྒྱུན་དུ་གཙོ་བོར་སྐྱེད་བྱེད་དང་། བྱེད་རྒྱུ་དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་རྒྱུའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་རྫས་ཐ་དད་ཀྱང་ཡིན་ཞེས་པ་བཟྷོད་ན། ལྷས་བྱིན་དང་དེའི་མི་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུ་དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་རྒྱུ་དང་བྱེད་རྒྱུ་གསུམ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྫས་སུ་གྲུབ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་འདིར་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཡིན་ན་བཏགས་ཡོད་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་གསུམ་དེ་ཀ་ཡིན་པར་ཐལ། ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་གང་ཞིག བྱེད་རྒྱུ་དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་རྒྱུ་ཡང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཉེར་ལེན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་གི་རིགས་རྒྱུན་ཕྱི་མ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བྱེད་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཐལ། བུམ་པའི་བྱེད་རྒྱུ

ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་སྐྱེ་བ་ལ་གེགས་མི་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ལྷན་ཅིག་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཐལ། གྲུབ་བདེ་གཅིག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཚོར་བའི་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་རྒྱུ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་ན་ཚོར་བའི་རྒྱུ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། ཚོར་བ་དང་གྲུབ་བདེ་གཅིག་པའི་རྣམ་ཤེས་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཚོར་བའི་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཐལ། ཚོར་བ་དང་གྲུབ་བདེ་གཅིག་པའི་སྒོ་ནས་ཕན་ཚུན་རྒྱུ་འབྲས་སུ་བཞག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཚོར་བའི་མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཐལ། ཚོར་བ་དང་མཚུངས་པ་ལྔ་མཚུངས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཚོར་བའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཚོར་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ན་དེའི་སྔ་ལོགས་སུ་བྱུང་དགོས་པ་གང་ཞིག ཁྱོད་ཚོར་བ་དང་དུས་མཉམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ རྒྱུ་རྣམས་ཐམས་ཅད་སྔར་ཡོད་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྒྱུ་དྲུག་ཡིན་པ་མི་སྲིད་དོ་ཞེ་ན། སྡུག་བསྔལ་མཐོང་སྤང་དུ་གྱུར་པའི་མ་རིག་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རྒྱུ་དྲུག་ཀ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱེད་རྒྱུ་དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་རྒྱུ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་པ་གང་ཞིག སྐལ་མཉམ་དང་ཀུན་འགྲོ་དང་རྣམ་སྨིན་གྱི་རྒྱུ་ཡང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་གསུམ་སྒྲུབ་སླ། དེ་ཆོས་ཅན་། སྐལ་མཉམ་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་གི་འབྲས་བུ་ཕྱི་མ་རང་དང་ཆ་འདྲ་བར་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཀུན་འགྲོའི་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཐལ། ཉོན་མོངས་ཅན་ཡིན་པ་གང་ཞིག རང་དང་ས་གཅིག་པའི་ཀུན་འགྲོ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྣམ་སྨིན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་འབྲས་རྣམ་སྨིན་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར།

ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཁྱོད་ལ་ཕན་འདོགས་ན་ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། དམ་པའི་ཆོས་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཡིན་པར་ཐལ། སེམས་ཅན་ལ་ཕན་འདོགས་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། སེམས་ཅན་གྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སེམས་ཅན་གྱི་སྐྱེད་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། འདུས་བྱས་ཡིན་ན་རྒྱུ་རྐྱེན། བདག་རྐྱེན། དམིགས་རྐྱེན་གསུམ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། བུམ་པ་ཆོས་ཅན་ཞེ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་རྐྱེན་དང་བདག་རྐྱེན་དང་དམིགས་རྐྱེན་གསུམ་ཀ་ཡིན་པར་ཐལ། རྒྱུ་རྐྱེན་ཡིན་པ་གང་ཞིག བདག་རྐྱེན་དང་དམིགས་རྐྱེན་ཡང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དང་པོ་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། རང་འབྲས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། བདག་རྐྱེན་ཡིན་པར་ཐལ། རང་གི་བདག་འབྲས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དམིགས་རྐྱེན་ཡིན་པར་ཐལ། རང་གི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྐྱེས་པའི་རང་འཛིན་མངོན་སུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རང་འཛིན་མངོན་སུམ་རང་གི་རྣམ་ལྡན་དུ་སྐྱེད་བྱེད་ཡིན་ན་དམིགས་རྐྱེན་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར།

ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྣམ་སྨིན་གྱི་རྒྱུའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ན་རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། དགེ་སེམས་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དགེ་སེམས་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་དངོས་འབྲས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རྣམ་སྨིན་གྱི་འབྲས་བུ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ལུང་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དགེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་

ནྟེ། མངོན་པ་མཛོད་ལས༔ རྣམ་སྨིན་ལུང་དུ་མ་བསྟན་ཆོས། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ཁ་ཅིག་ན་རེ། གཅེར་བུ་པས་ཐམས་ཅད་སྔོན་གྱི་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་དུ་འདོད་པའི་གཉེན་པོར་སྐྱེས་བུའི་བྱེད་འབྲས་གསུངས་པ་ཡིན་ལ། དེས་ན་སྐྱེས་བུའི་བྱེད་འབྲས་ཡིན་ན་སྔོན་གྱི་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། དམྱལ་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུའི་བྱེད་འབྲས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྔོན་གྱི་ལས་ཀྱི་རྣམ་སྨིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། སྐྱེས་བུའི་བྱེད་འབྲས་ཡིན་པར་ཐལ། རང་གི་རྒྱུའི་བྱེད་པ་ལ་ལྟོས་སྟོབས་ཀྱིས་སྐྱེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་རྒྱུ་རྐྱེན་འབྲསགསུམ་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་དྲུག་པའོ།། །།

འགལ་བ་དང་འབྲེལ་བ་བརྟག་པ།

༄༅ འགལ་བ་བཤད་པ། **སེལ་ངོར་ཐ་དད་གང་ཞིག གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་དུ་གྲུབ་པ་འགལ་བའི་མཚན་ཉིད། ཡང་ན་སེལ་ངོར་ཆོས་གང་ཞིག ཆོས་གཞན་ལ་གནོད་པར་བྱེད་པ་ཆོས་གཞན་དེ་དང་འགལ་བའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་ཚད་མ་མདོ་ལས༔ བསྒྲུབ་བྱ་ལ་གནོད་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། །གནོད་པ་བྱེད་པ་འགལ་ཉིད་ཡིན། །ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ལ་ནི་འདིར་ཆོས་སམ་ཆོས་ཅན་ཡང་རུང་སྟེ། དེ་གནོད་པ་སྒྲུབ་ན་དེ་འགལ་བ་ཉིད་་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། འགལ་བ་ལ་དབྱེ་ན་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་དང་ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་གཉིས་ཡོད། དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ་ལས༔ འདི་ལྟར་རྒྱུ་མ་གཏུགས་པ་ཅན་འབྱུང་བ་གཞན་ཡོད་ན་མེད་པའི་འགལ་བར་རྟོགས་ལ། ཞེས་དང་། ཕན་ཚུན་དམིགས་པ་སྤང་སྟེ་དམིགས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། རྟག་པ་དང་མི་རྟག་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། **།སེལ་ངོར་ཐ་དད་གང་ཞིག རྒྱུན་ནུས་མཚུངས་སུ་འགྲོགས་སུ་མི་རུང་བ་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད།** འདི་ལའང་སྣང་བ་དང་མུན་པ་ལྟ་བུ་དོན་འགལ་དང་། བདག་འཛིན་དང་བདག་མེད་རྟོགས་པའི་ཤེས་རབ་ལྟ་བུ་བློ་འགལ་གཉིས་ཡོད། **སེལ་ངོར་ཐ་དད་གང་ཞིག གཞི་མཐུན་དང་ཕུང་གསུམ་མི་སྲིད་པ་ཕན་ཚུན་སྤང་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད། ཡང་ན་དངོས་པོ་ཐ་དད་གང་ཞིག ཕུང་གསུམ་མི་སྲིད་པ་ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད།** ཕན་ཚུན་སྤང་

འགལ་ལ་ཐ་དད་གང་ཞིག གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པ་ཡོངས་གྲགས་ལྟར་ཡིན་ལ། ཕུང་གསུམ་མི་སྲིད་པའི་ཁྱབ་པ་ནི་མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཚོས་རྩོད་པའི་རིགས་པའི་འགྲེལ་པ་ལས༔ རིམ་པ་དང་རིམ་པ་མ་ཡིན་པ་ཕན་ཚུན་སྤྱངས་ཏེ་གནས་པའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཕུང་པོ་གསུམ་པ་སྤྱངས་པ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། འཇམ་མགོན་བླ་མ་མི་ཕམ་པས་དབུ་མ་རྒྱན་འགྲེལ་དུ་ཕན་ཚུན་སྤྱང་འགལ་འགལ་ཟླ་དངོས་མེད་ཡིན་པར་གསུངས་པ་ལས་རང་ལུགས་དེ་ལྟར་ཁས་ལེན་ནོ།།

དེ་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས། **སྤྱངས་འགལ་གང་ཞིག ཕན་ཚུན་དངོས་སུ་འགལ་ཟླར་གྱུར་པ་དངོས་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད། སྤྱངས་འགལ་གང་ཞིག ཕན་ཚུན་བརྒྱུད་ནས་འགལ་ཟླར་གྱུར་པ་བརྒྱུད་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད།** ཡང་ན་སྤྱང་**འགལ་གང་ཞིག གཞི་མཐུན་དང་ཕུང་གསུམ་དངོས་སུ་ཁེགས་པ་དངོས་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད། སྤྱངས་འགལ་གང་ཞིག གཞི་མཐུན་དང་ཕུང་གསུམ་བརྒྱུད་ནས་ཁེགས་པ་བརྒྱུད་འགལ་གྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། མི་རྟག་པ་དང་རྟག་པ། སྔོན་པོ་དང་སྔོ་མིན་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། བྱས་པ་དང་རྟག་པ། མི་རྟག་པ་དང་འདུས་མ་བྱས་ལྟ་བུ་གཉིས་པའོ། །དངོས་འགལ་ལ་འགལ་ཟླའི་ལྡོག་པ་དང་དངོས་སུ་འགལ་བར་གྱུར་ལ། བརྒྱུད་འགལ་སྐབས་བྱས་པ་ལྟ་བུ་དེ་རང་གི་དངོས་ཀྱི་འགལ་ཟླ་མ་བྱས་པ་དེ་བརྒྱུད་ནས་རྟག་པ་དང་འགལ་བ་ཡིན་ནོ།།

༣ འབྲེལ་བ་བཤད་པ། **སེལ་ངོར་ཐ་དད་གང་ཞིག མི་འདོར་བ་འབྲེལ་བའི་མཚན་ཉིད། ཡང་ན་ཆོས་གང་ཞིག ཆོས་གཞན་མི་འདོར་བ་ཆོས་གཞན་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས། འབྲེལ་བ་གང་ཞིག ངོ་བོ་གཅིག་པའི་སྟོབས་ཀྱི་སྒོ་ནས་མི་འདོར་བ་བདག་གཅིག་འབྲེལ་གྱི་མཚན་ཉིད། འབྲེལ་བ་གང་ཞིག བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་སྒོ་ནས་མི་འདོར་བ་དེ་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། བུམ་པ་དང་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། དུ་བ་དང་མེ་ལྟ་བུ་གཉིས་པའོ། །ཆོས་གཉིས་རྒྱུ་འབྲས་ཡིན་ན་དེ་བྱུང་འབྲེལ་ཡིན་པས་ཁྱབ། ཆོས་གཉིས་སྤྱི་བྱེ་བྲག་ཡིན་ན་བདག་གཅིག་འབྲེལ་ཡིན་པས་ཁྱབ། སྤྱིར་འབྲེལ་བ་ལ། འདུ་འབྲེལ། ལྡན་འབྲེལ། སྦྱོར་འབྲེལ། ཕྲད་པའི་འབྲེལ་བ། ཁྱད་པར་བྱེད་ཆོས་འབྲེལ་བ་སོགས་ཕྱི་རོལ་པས་འདོད་པ་དང་། བདག་པོ་དང་ནོར་གྱི་འབྲེལ་བ། ཡན་ལག་དང་ཡན་ལག་ཅན་གྱི་འབྲེལ་བ། རྟེན་དང་བརྟེན་པའི་འབྲེལ་བ། བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་སོགས་ཐུན་མོང་སྒྲ་རིག་པའི་སྐབས་སུ་འབྱུང་ཡང་རང་ལུགས་ལ་ཆོས་ཐ་དད་པ་འབྲེལ་བ་ན་ངོ་བོ་གཅིག་ཐ་དད་གང་རུང་འབྲེལ་དགོས་པས་འབྲེལ་བ་མཚན་ཉིད་པའང་གཉིས་ཁོ་ན་སྟེ། རིགས་ཐིགས་ལས༔ རང་བཞིན་འབྲེལ་བ་མེད་ན་ནི་ཅིག་ཤོས་ལོག་པས་གཞན་ངེས་པར་ལྡོག་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། དེའི་བདག་ཉིད་དང་དེ་ལས་བྱུང་བ་ཞེས་སྨོས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། དེའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས༔ དེ་ལྟ་བས་ན་དེའི་བདག་ཉིད་དང་དེ་ལས་བྱུང་བ་

གཉིས་ཁོ་ནས་འབྲེལ་བ་ཉིད་དུ་བརྗོད་པར་བྱའི། གཞན་དུ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

འགལ་འབྲེལ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་སེལ་ངོར་སྨོས་པ་ནི་འགལ་འབྲེལ་བློ་རྟོག་པའི་ངོར་བཞག་པ་ལས་དོན་ལ་མ་གྲུབ་པ་བསྟན་པ་སྟེ། འབྲེལ་བ་བརྟག་པའི་རང་འགྲེལ་ལས༔ འབྲེལ་བ་ཡང་དག་པ་ནི་འགའ་ཡང་མེད་ཀྱི། དངོས་པོ་དེ་དག་འདྲེས་པ་མེད་ཀྱང་རྟོག་པས་འདྲེས་པར་བྱེད། གཞན་ལ་རག་ལས་པའི་ངོ་བོ་ལྟ་བུ་མཚན་མ་འགའ་ཞིག་སྟོན་པ་སྐྱེའོ། །ཞེས་དང་། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཐ་དད་པ་ལས་རྟོག་པས་སྒྲོ་བཏགས་པ་མ་གཏོགས་པར་འབྲེལ་བ་ཡང་དག་པ་ཉིད་དུ་མེད་པའོ། །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཐ་དད་ཕྱིར། །འབྲེལ་བ་རྟོག་པས་བྱས་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། རིགས་གཏེར་ལས༔ དངོས་པོའི་དོན་ལ་འབྲེལ་བ་མེད། །འབྲེལ་བ་གཉིས་ཀྱང་སྒྲོ་བཏགས་ཡིན། །སྒྲ་ཡི་དོན་ལ་རང་མཚན་དུ། །འཁྲུལ་པས་འབྲེལ་བའི་རྟོག་པ་སྐྱེ། །ཞེས་དང་། འབྲེལ་བ་བཞིན་དུ་འགལ་བ་ཡང་། །དངོས་པོའི་དོན་ལ་གྲུབ་པ་མེད། །རྣམ་པར་རྟོག་པས་སྒྲོ་བཏགས་ནས། །འགལ་བ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་བཞག །ཅེས་གསུངས་སོ།།

༢༽ རྩོད་སྤྲོང་། ཁ་ཅིག་ན་རེ། འབྲེལ་བ་རང་ལྡོག་འབྲེལ་བ་ཡིན་ཞེ་ན། འབྲེལ་བ་ཆོས་ཅན། འབྲེལ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཐ་དད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལྡོག་པ་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་མ་ཁྱབ་ན། འབྲེལ་བ་ཆོས་ཅན། ཐ་དད་མ་ཡིན་ན་འབྲེལ་བ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་

ཐལ། འབྲེལ་བ་ཡིན་ན་ཐ་དད་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཡིན་ན་ཐ་དད་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། ཆོས་གཅིག་ལ་འབྲེལ་བ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། འབྲེལ་བ་བརྟག་པ་ལས༔ གཅིག་ལ་གནས་པ་འབྲེལ་བ་མེད། །ཅེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་པར༔ དོན་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱོགས་ལ་ནི་འབྲེལ་བ་དང་འབྲེལ་ཅན་གྱི་གང་ཡང་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ཡང་ཁ་ཅིག་ན་རེ། མེད་ན་མི་འབྱུང་འབྲེལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཞེ་ན། ཕ་རོལ་དང་ཚུ་རོལ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། ཕན་ཚུན་བལྟོས་གྲུབ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། འབྲེལ་བ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བདག་གཅིག་འབྲེལ་དང་དེ་བྱུང་འབྲེལ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། བདག་གཅིག་འབྲེལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ངོ་བོ་གཅིག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དེ་བྱུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཕན་ཚུན་དུས་མཉམ་དུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།

ཁ་ཅིག་ན་རེ། རང་བཞིན་ཐ་དད་པའི་སྒོ་ནས་རྗེས་སུ་འགྲོ་ལྡོག་མི་འཁྲུལ་བ་དེ་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཅེ་ན། ཚོགས་པ་གཅིག་ལ་གནས་པའི་རོ་གཟུགས་གཉིས་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། རང་བཞིན་ཐ་དད་པ་གང་ཞིག མེད་ན་མི་འབྱུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་པོ་གྲུབ། གཉིས་པ་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། གྲུབ་བདེ་གཅིག་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། གྲུབ་བདེ་གཅིག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། སྐྱེ་འགག་གནས་གསུམ་དུས་མཉམ་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་

ཅན། དེ་བྱུང་འབྲེལ་མིན་པར་ཐལ། ཚོགས་པ་གཅིག་པའི་གཟུགས་ལས་རོ་མ་བྱུང་བ་གང་ཞིག རོ་ལས་གཟུགས་ཀྱང་མ་བྱུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཕན་ཚུན་དུས་མཉམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། དུས་མཉམ་པ་ལ་འབྲེལ་བ་མེད། །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཐ་དད་གང་ཞིག གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པ་འགལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཅེ་ན། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ། །ཟག་བཅས་ཐམས་ཅད་སྡུག་བསྔལ་བ། །ཆོས་རྣམས་སྟོང་ཞིང་བདག་མེད་པ། །མྱ་ངན་ལས་འདས་ན་ཞི་བའོ། །ཞེས་པའི་ཚིག་སྔ་ཕྱི་རྣམས་ཆོས་ཅན། འགལ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། ཐ་དད་གང་ཞིག་གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། ཚིག་སྔ་མ་དང་ཕྱི་མ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དཔྱད་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཚད་མ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཡིད་ཆེས་ཀྱིས་གནོད་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚིག་དོན་སྔ་ཕྱི་རྣམས་འགལ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལུང་རིགས་ཀྱི་གནོད་པ་གཞན་ཡང་། འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་ཆོས་ཅན། འགལ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། ཐ་དད་གང་ཞིག གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། གཞི་མཐུན་མེད་པར་ཐལ། གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། འགལ་བ་མིན་པར་ཐལ། འགལ་བ་མིན་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་དངོས་པོའི་ཕྱིར། །འདོད་ཆགས་ཁོང་ཁྲོ་ཕན་ཚུན་དུ། །ཐ་དད་ན་ཡང་གནོད་མ་ཡིན། །ཞེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་པར་སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་བློས༔ རྒྱུ་དང་འབྲས་བུའི་ངོ་བོའི་

ཕྱིར་ཕན་ཚུན་འགལ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །གང་ལ་བདག་ཏུ་ཆགས་པ་དེ་ཉིད་ལ་ཡང་དེ་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ལ་ཞེ་སྡང་བར་འགྱུར་པ་དེ་ལྟར་ན། འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་གི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། གང་ཞིག་གང་གི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་པ་དེ་ནི་དེ་དང་འགལ་བ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ལུང་འདིས་རྒྱུ་འབྲས་ཡིན་ན་འགལ་བ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ཤེས་ནུས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་བྱམས་པ་དང་ཞྡོངས་པ་ཆོས་ཅན། འགལ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། ཐ་དད་གང་ཞིག གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རིགས་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ བྱམས་སོགས་ཞྡོངས་དང་འགལ་མེད་ཕྱིར། །ཤིན་ཏུ་ཉེས་པ་ཚར་གཅོད་མིན། །ཞེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་པར་ལྷ་དབང་བློས༔ བྱམས་སོགས་ཞྡོངས་དང་འགལ་མེད་ཕྱིར། གཏི་མུག་ཉེས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུ་དང་སེམས་ཅན་ལ་དམིགས་པའི་བྱམས་ལ་སོགས་དང་འགལ་བ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་བཀའ་ཐོག་མཐའ་གཉིས་ཆོས་ཅན། འགལ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། ཐ་དད་གང་ཞིག གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། འདོད་མི་རིགས་ཏེ། སྐྱབ་ལས་དེ་ཉིད་དང་བརྟན་དང་། །ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར་དཀའ་འགྲེལ་སྟོང་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་པ་ལས༔ དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མཁྱེན་པ་ནི་ཚད་མས་མི་བསླུ་བ་དང་། བརྟན་པ་མཁྱེན་པ་ནི་ལམ་ངེས་པའམ་བཀའ་སྔ་ཕྱི་འགལ་བ་མེད་པ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། སྐྱོན་གཞན་ཡང་མང་སྟེ། སྟོན་པ་དང་བསྟན་པ། བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས། སློབ་དཔོན་དང་སློབ་མ། ལྟ་བ་དང་སྤྱོད་པ། ལམ་དང་འབྲས་བུ་རྣམས་ཆོས་ཅན། འགལ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། ཐ་དད་གང་ཞིག་གཞི་མཐུན་མི་སྲིད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

འདོད་ན། ཕྱོགས་གླང་ཡབ་སྲས་ཀྱི་གསུང་དང་ཁྱོད་ཀྱི་བསྡུས་གཞུང་ཆོས་ཅན། འགལ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟགས་དེའི་ཕྱིར། ཤིན་ཏུ་འདོད་རིགས་སོ།།

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་འགལ་བ་དང་འབྲེལ་བ་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་བདུན་པའོ།། །།

དགག་པ་དང་སྒྲུབ་པ་བརྟག་པ།

༈ སྒྲུབ་པ་བཤད་པ། **རྟོག་པས་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་རྟོགས་སུ་རུང་བ་སྒྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད།** སྒྲུབ་པ་ཐམས་ཅད་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་མ་བཅད་ལ་མི་ལྟོས་པར་རང་དབང་དུ་འཆར་རུང་བ་ཡིན་པས་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་ཡིན་པས་ཁྱབ། མཚན་གཞི་བུམ་པ་ལྟ་བུའོ། །བུམ་པ་ཆོས་ཅན། སྒྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་པས་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་རྟོགས་སུ་རུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། རྟོག་པས་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་རྟོགས་སུ་རུང་བ་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་འཛིན་རྟོག་པས་ཁྱོད་ཀྱི་དགག་བྱ་བུམ་མིན་དངོས་སུ་མ་བཅད་པར་ཁྱོད་རྟོགས་རུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་འཛིན་རྟོག་པས་ཁྱོད་རང་དངོས་སུ་རྟོགས་ནས་ཁྱོད་ཀྱི་དགག་བྱ་ཤུགས་ལ་བཅད་པའི་ཕྱིར།

༈ དགག་པ་བཤད་པ། **རྟོག་པས་རང་གི་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་ནས་རྟོགས་སུ་རུང་བ་དགག་པའི་མཚན་ཉིད།** དེ་དང་གཞན་སེལ་དོན་གཅིག རྟག་པ་ཐམས་དངོས་པོ་བཅད་ཙམ་གྱི་ཆ་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་པས་དེ་རྟོགས་པའི་ཚེ་དངོས་པོ་དངོས་སུ་བཅད་དགོས་ལ་དེས་ན་རྟག་པ་ཡིན་ན་དགག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དགག་པ་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས་ཏེ། ཚད་མ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྡུས་པ་ལས༔ འདིར་ནི་སེལ་བ་རྣམ་གཉིས་ཏེ། །མ་ཡིན་དགག་དང་མེད་པའོ། །མ་ཡིན་དགག་པའང་རྣམ་གཉིས་ཏེ། །བློ་དང་དོན་གྱི་དབྱེ་བས་སོ། །ཞེས་གསུངས། ལེགས་

བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལས་ཀྱང༔ སྤྱིར་སེལ་བ་ལ་གཉིས་ཏེ་མེད་དགག་དང་མ་ཡིན་དགག་པའོ། །དང་པོ་ནི། དགག་བྱ་གང་ཡིན་པ་རྣམ་པར་བཅད་ནས་གཞན་མི་འཕེན་པ་སྐྱེ་བདག་མེད་ཅེས་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི། དགག་བྱ་དེ་མེད་པའི་དགག་གཞི་འཕེན་པ་སྐྱེ་བུམ་པ་བདག་མ་ཡིན་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་དོན་རྣམ་ངེས་ཤེས་རབ་རལ་གྲི་ལས་ཀྱང༔ དགག་པའི་རྣམ་པ་ཇི་སྙེད་པ། །མེད་དང་མ་ཡིན་དགག་པས་བསྡུས། །ཞེས་སོ།།

༄ མེད་དགག་གི་གཞན་སེལ་བཤད་པ། **དགག་པ་གང་ཞིག རང་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་དགག་བྱ་བཅད་ཤུལ་དུ་སྒྲུབ་ཆོས་གཞན་མི་འཕེན་པ་མེད་དགག་གི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་རྟོག་གེ་འབར་བ་ལས༔ མེད་པར་དགག་པ་ནི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཙམ་ཞིག་འགོག་པར་ཟད་ཀྱི། དེ་དང་འདྲ་བ་དེ་མ་ཡིན་པ་གཞན་གྱི་དངོས་པོ་སྒྲུབ་པར་མི་བྱེད་དེ། དཔེར་ན། བྲམ་ཟེ་ཆང་བཏུང་བར་མི་བྱའོ། །ཞེས་པ་དེ་ཙམ་ཞིག་འགོག་པར་ཟད་ཀྱི། དེ་ལས་གཞན་པའི་བཏུང་བ་བཏུང་ངོ་ཞེས་སམ་མི་བཏུང་ངོ་ཞེས་མི་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མཚན་གཞི་ནི། བདག་མེད། བདེན་པ་མེད་ལྟ་བུ་དགག་བྱ་ཤེས་བྱ་ལ་མི་སྲིད་པའི་མེད་དགག་དང་། བུམ་པ་མེད། སྨོམ་པ་མེད་ལྟ་བུ་དགག་བྱ་ཤེས་བྱ་ལ་སྲིད་པའི་མེད་དགག་གཉིས་སོ། །མེད་དགག་ཡིན་ན་རྟག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ།

༄ མ་ཡིན་དགག་གི་གཞན་སེལ་བཤད་པ། **དགག་པ་གང་ཞིག རང་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་དགག་བྱ་བཅད་ཤུལ་དུ་སྒྲུབ་ཆོས་གཞན་འཕེན་པ་མ་ཡིན་དགག་གི་མཚན་ཉིད།** དེ་དང་མ་ཡིན་དགག་གི་གཞན་སེལ་དོན་གཅིག དེ་ཡང་རྟོག་གེ་

འབར་བ་ལས༔ མ་ཡིན་པར་དགག་པ་ནི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་བཀག་པས་དེ་དང་འདྲ་བར་དེ་ལས་གཞན་པའི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཉིད་སྒྲུབ་བར་བྱེད་པས་ཏེ། དཔེར་ན། འདི་བྲམ་ཟེའི་མིན་ཞེས་བཀག་པས་བྲམ་ཟེ་འདྲ་བ་དེ་ལས་གཞན་པ་བྲམ་ཟེ་མ་ཡིན་པ་དཀའ་ཐུབ་དང་ཐོས་པ་ལ་སོགས་པས་དམན་པའི་དམངས་རིགས་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས། མཚན་གཞི་ནི། བདེན་གྲུབ་མ་ཡིན། བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་ལྟ་བུའོ། །མ་ཡིན་དགག་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས་ཡོད། **མ་ཡིན་དགག་གང་ཞིག དགག་བྱ་བཅད་ཤུལ་དུ་སྒྲུབ་ཆོས་རང་མཚན་གྱི་དངོས་པོ་འཕེན་པ་དོན་རང་མཚན་གྱི་གཞན་སེལ་གྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། སྔོ་མིན་ལས་ལོག་པའི་སྔོན་པོ་དང་། བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་ལྟ་བུའོ། **།རང་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་རང་ཉིད་དོན་དེ་མ་ཡིན་ཞིང་དོན་དེ་ཡིན་པ་ལྟར་སྣང་བའི་སྒྲོ་བཏགས་བློའི་གཞན་སེལ་གྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་དང་དོན་སྤྱི་དོན་གཅིག་གོ །

ཡང་དགག་པ་ལ་དབྱེ་ན། དགག་ཚིག་ཡོད་པའི་དགག་པ་དང་། དགག་ཚིག་མེད་པའི་དགག་པ་གཉིས། རྟག་པ་མ་ཡིན། བདག་མེད། བདེན་པ་མེད་པ་ལྟ་བུ་དང་པོ། བུམ་པས་དག་པ། སྟོང་ཉིད། རང་བྱུང་། སྤྲོས་བྲལ། ཤེས་བྱ། ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་གཉིས་པའི་མཚན་གཞིའོ། །རྒྱུས་པར་ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལེའུ་དང་པོ་ལས་རྟོགས་པར་བྱའོ། །ཁྱོད་དགག་པ་ཡིན་ན་ཁྱོད་འཛིན་རྟོག་པ་དགག་རྟོག་ཡིན་པས་ཁྱབ་སྟེ། དེ་ལ་ཁྱོད་དགག་པའི་རྣམ་པ་ཤར་

དགོས་པའི་ཕྱིར། ཁྱོད་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ན་ཁྱོད་འཛིན་རྟོག་པ་སྒྲུབ་རྟོག་ཡིན་པས་ཁྱབ་སྟེ། དེ་ལ་ཁྱོད་སྒྲུབ་པའི་རྣམ་པ་ཤར་དགོས་པའི་ཕྱིར།

༄ ཞར་བྱུང་རྣམ་གཅོད་དང་ཡོངས་གཅོད་བཤད་པ། **བློ་ངོར་རང་མིན་བསལ་བའི་ཚུལ་གྱིས་རང་གི་ངོ་བོ་ཤེས་པར་བྱ་བ་རང་ཉིད་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད། བློ་ངོར་རང་གི་ངོ་བོ་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་རང་མིན་མཐའ་དག་བསལ་བ་རང་ཉིད་ཡོངས་གཅོད་དུ་གྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། ནམ་མཁའ་དང་། འགོག་བདེན་ལྟ་བུ་དང་པོ། བུམ་པ་དང་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་གཉིས་པའོ། །དེ་ཡང་འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པའི་དབུ་མ་རྒྱན་འགྲེལ་ལས༔ དེའང་རང་མིན་པ་བསལ་བའི་ཚུལ་གྱིས་དེའི་ངོ་བོ་ཤེས་པར་བྱ་བ་རྣམ་གཅོད་དང་། རང་གི་ངོ་བོ་སྒྲུབ་པའི་ཚུལ་གྱིས་རང་མིན་མཐའ་དག་བསལ་བ་ཡོངས་གཅོད་དེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །དགག་པ་དང་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་པ་དོན་གཅིག རྟག་པ་ཡིན་ན་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ། སྒྲུབ་པ་དང་ཡོངས་གཅོད་དུ་གྲུབ་པ་དོན་གཅིག དངོས་པོ་ལ་རྣམ་གཅོད་དང་ཡོངས་གཅོད་དུ་གྲུབ་པ་གཉིས་ཀའི་ཆ་ཡོད། དངོས་པོ་ཡིན་ན་རང་ཉིད་དངོས་སུ་ཡོངས་གཅོད་དུ་གྲུབ་པའི་ཚེ་ཤུགས་ལ་རང་མིན་རྣམ་པར་བཅད་པ་དང་། རང་མིན་དངོས་སུ་རྣམ་པར་བཅད་ན་ཤུགས་ལ་རང་ཉིད་ཡོངས་གཅོད་དུ་གྲུབ་པས་ཁྱབ། དེ་ལ་དབྱེ་ན་སྒྲ་དང་དོན་གྱི་རྣམ་གཅོད་གཉིས་སོགས་རྒྱན་འགྲེལ་ལས་རྟོགས་པར་བྱའོ།།

༄ རྩོད་སྤྲོང་། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རང་འཛིན་རྟོག་པས་རང་གི་དགག་བྱ་བཅད་པའི་སྒོ་ནས་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་དགག་པའི་མཚན་ཉིད་ཅེ་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཆོས་

ཅན། དགག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། མཚན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། ཁྱོད་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་རང་གི་དགག་བྱ་སྒྲ་རྟག་པ་རྣམ་པར་བཅད་པའི་སྒོ་ནས་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་དགག་བྱ་རྣམ་པར་བཅད་པའི་སྒོ་ནས་སྒྲ་མི་རྟག་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་ཐལ། ཁྱོད་སྒྲ་མི་རྟག་པའི་རྣམ་པ་འཆར་བའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། དགག་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རང་གི་དགག་བྱ་རྣམ་པར་བཅད་ན་དགག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། སྔོན་པོ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རང་གི་དགག་བྱ་རྣམ་པར་བཅད་པར་ཐལ། དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རང་གི་ངོ་བོ་གྲུབ་ཙམ་ནས་རང་མིན་མཐའ་དག་རྣམ་པར་བཅད་ནས་གནས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༑ གང་ཕྱིར་དངོས་ཀུན་རང་བཞིན་གྱིས། །རང་རང་ངོ་བོ་ལ་གནས་ཕྱིར། །མཐུན་དངོས་གཞན་གྱི་དངོས་དག་ལས། །ལྡོག་པ་ལ་ནི་རྟེན་པ་ཅན། །ཞེས་དང་། དེའི་རང་འགྲེལ་ལས༑ དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ནི་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་གནས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་ནི་རང་དང་གཞན་དུ་འདྲེ་བར་མི་བྱེད་དེ། ཞེས་སོགས་ནས། དེ་ལྟ་བས་ན་དངོས་པོ་འདི་དག་ནི་རིགས་མི་མཐུན་པར་འདོད་པ་དང་། གཞན་ལས་ལོག་པ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་ངོ་བོས་ངོ་བོ་གཅིག་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར།

ཁ་ཅིག་ན་རེ། དངོས་པོ་ཡིན་ན་ཁྱོད་མེད་པ་མེད་དགག་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཟེར་ན། གཉི་སུག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མེད་པ་མེད་དགག་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། འདོད་ན། གཉི་སུག་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མེད་པ་མེད་དགག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་མེད་པ་སེམས་བྱུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཉི་སུག་མེད་པ་དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྒྲུབ་པ་ཡིན་པ་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་རྟོག་པ་སྒྲུབ་རྟོག་དང་། དགག་པ་ཡིན་པ་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་རྟོག་པ་ཡིན་ན་དགག་རྟོག་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། དགག་རྟོག་ཡིན་པར་ཐལ། དགག་པ་ཡིན་པ་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེར་ཐལ། བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལོག་པ་ཤུགས་ལ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དགག་རྟོག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་ཡུལ་དགག་པའི་རྣམ་པ་མ་ཤར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲུབ་པ་བུམ་པའི་དོན་སྤྱི་ཤར་བའི་ཕྱིར། ཡང་བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། སྒྲུབ་རྟོག་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲུབ་པ་ཡིན་པ་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། ས་ཕྱོགས་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། སྒྲུབ་རྟོག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དགག་པ་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་དགག་པ་དང་སྒྲུབ་པ་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་བརྒྱད་པའོ།། །།

སེལ་འཇུག་དང་སྒྲུབ་འཇུག་བརྟག་པ།

༄ སྒྲུབ་འཇུག་བཤད་པ། **རང་ཡུལ་ལ་ཁྱད་པར་མ་ཕྱེས་ནས་འཇུག་པའི་ཡུལ་ཅན་སྒྲུབ་འཇུག་གི་མཚན་ཉིད།** དེ་དང་སྣང་བའི་ཡུལ་ཅན་དོན་གཅིག **རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པས་རང་ཡུལ་མཐོང་ཚུལ་གྱི་ཁྱད་པར་སྣང་བའི་མཚན་ཉིད།** འདིར་སྣང་བ་ཞེས་པ་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོར་སྣང་བ་ཙམ་མིན་པར་བློས་ཡུལ་རྟོགས་ཚུལ་གྱི་བྱེ་བྲག་ཞིག་ཡིན། དེ་ལ་དབྱེ་ན། རྟོག་མེད་འཁྲུལ་ཤེས་དང་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་གཉིས། སྒྲུབ་འཇུག་ནི་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ དོན་གྱི་རང་གི་ངོ་བོ་གཅིག །བདག་ཉིད་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་ལ། །ཚད་མ་རྣམས་ཀྱིས་བརྟག་བྱ་གང་། །མ་མཐོང་ཆ་གཞན་ཅི་ཞིག་ཡོད། །ཅེས་དང་། དེ་ཕྱིར་དངོས་པོ་མཐོང་བ་ཡིས། །ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་མཐོང་བ་ཉིད། །འཁྲུལ་པས་ངེས་པར་མི་བྱེད་པས། །སྒྲུབ་པ་རབ་ཏུ་འཇུག་པ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །འདིའི་དོན་ཅུང་ཟད་བཤད་ན། སྣང་བའི་སྒོ་ནས་འཇུག་པའི་ཡུལ་ཅན་རྣམས་རང་ཡུལ་ལ་དངོས་དབང་གིས་འཇུག་པ་ཡིན་པས་རང་གི་སྣང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྫས་དང་གྲུབ་བདེ་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཐམས་ཅད་མཐོང་བ་ཡིན་ནོ། །བུམ་འཛིན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན། བུམ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱིས་རང་གི་ཡུལ་བུམ་པ་མཐོང་བ་ན་བུམ་པ་དང་གྲུབ་བདེ་རྫས་གཅིག་པའི་མི་རྟག་པ་དང་བྱས་པ་སོགས་ཐམས་ཅད་མཐོང་བས་ཁྱབ། འོན་ཀྱང་དེས་བུམ་པ་དང་གྲུབ་བདེ་གཅིག་པའི་དྲི་དང་རོ་སོགས་ཐམས་ཅད་མཐོང་བས་མ་ཁྱབ།

༄ ཞར་ལ་གྲུབ་བདེ་གཅིག་པའི་དོན་བཤད་པ། **ཕན་ཚུན་སྤྲི་དགག་གནས་གསུམ་དུས་མཉམ་པར་ངེས་པའི་ཚོགས་པ་གཅིག་པའི་ཆོས་གྲུབ་བདེ་གཅིག་པའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། ཚོགས་པ་གཅིག་པའི་འབྱུང་བ་བཞི་ལྟ་བུའོ། །ཚོགས་པ་གཅིག་པའི་བུར་རོ་དང་བུར་གཟུགས་ཆོས་ཅན། གྲུབ་བདེ་གཅིག་པ་ཡིན་ཏེ། ཕན་ཚུན་སྤྲི་བ་དུས་མཉམ། གནས་པ་དུས་མཉམ། དགག་པ་དུས་མཉམ་པའི་ཚོགས་པ་གཅིག་གི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ངོ་བོ་གཅིག་པ་གང་ཞིག ཕན་ཚུན་སྤྲི་དགག་གནས་གསུམ་དུས་མཉམ་པར་ངེས་པ་གྲུབ་བདེ་རྫས་གཅིག་པའི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་ནི། བུམ་པའི་མི་རྟག་པ་དང་བྱས་པ། བུམ་འཛིན་མིག་གི་རྣམ་ཤེས་དང་དེ་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་ཚོར་བ་ལྟ་བུའོ།།

༄ སེལ་འཇུག་བཤད་པ། **རང་ཡུལ་ལ་ཁྱད་པར་ཕྱེས་ནས་འཇུག་པའི་ཡུལ་ཅན་སེལ་འཇུག་གི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ མཐོང་བ་འགའ་ལའང་ཤེས་པ་གང་། །སྤྱི་ཡི་དོན་ཅན་རྣམ་རྟོག་པ། །གཞན་གྱི་ཆ་སྒྲོམ་བཏགས་པ། །དེ་ཙམ་སེལ་བའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན། །ཞེས་དང་། བྱེ་བྲག་ཁྱད་པར་མང་པོ་རྣམས། །དེ་གཅིག་ལ་ནི་མི་རུང་ཕྱིར། །དེ་ཡི་ངོ་བོ་ཀུན་ལས་ལོག །དེ་དེ་བཞིན་དུ་རྟོགས་བྱེད་པའི། །སྒྲ་ཡོད་མ་ཡིན་རྟོག་པ་ཡང་། །སྤྱི་ཉིད་དུ་ནི་འཇུག་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོ། །སེལ་འཇུག་ལ་དབྱེ་ན་རྟོག་པ་དང་། བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་གཉིས་ཡོད། གང་ཟག་ནི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་ཀྱང་སྒྲུབ་འཇུག་དང་སེལ་འཇུག་གང་ཡང་མི་འཇོག་གོ །

༢༽ རྩོད་སྤྲོང་། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། སེལ་འཇུག་མ་ཡིན་ཏེ། སྒྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གྲུབ་སྟེ། དགག་སྒྲུབ་གཉིས་ཀྱི་ནང་ནས་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན། གོང་དུ་མ་ཁྱབ་བོ། །ཁོ་རང་ལ། སྐྱེས་བུའི་ངག་སྒྲ་ཆོས་ཅན། སེལ་འཇུག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དགག་སྒྲུབ་གང་རུང་ཡིན་པ་གང་ཞིག་དགག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། རང་འཛིན་རྟོག་པ་དགག་རྟོག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་ཁྱོད་རང་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ལ་དགག་པའི་རྣམ་པ་མ་ཤར་བའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོསཅན། རང་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་དགག་པའི་རྣམ་པ་མ་ཤར་བར་ཐལ། ཁྱོད་འཛིན་རྟོག་པ་སྒྲུབ་རྟོག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྒྲ་དངོས་དབང་གིས་འཇུག་པ་ཡིན་གྱི་སེལ་འཇུག་མིན་ནོ་ཞེ་ན། བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། བུམ་པའི་མི་རྟག་པ་དང་བྱས་པ་ལ་འཇུག་པར་ཐལ། ཁྱོད་བུམ་པ་ལ་སྒྲུབ་འཇུག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་བུམ་པ་དེའི་མི་རྟག་པ་དང་བྱས་པ་ཡུལ་དུ་བྱས་པར་ཐལ། དེ་ལ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་བུམ་པའི་མི་རྟག་པ་དང་བྱས་པ་བརྗོད་བྱར་བྱས་པར་ཐལ། བརྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཡིན་པ་གང་ཞིག དེ་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་འཇུག་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་འདོད་ན། བུམ་པའི་མི་རྟག་པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་བུམ་པའི་བྱས་པ་སྟོན་པར་ཐལ། དེ་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བུམ་པ་ཞེས་པ་དང་། བུམ་པའི་མི་རྟག་པ་ཞེས་པ་དང་། བུམ་པའི་བྱས་པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་གསུམ་ཀའི་བརྗོད་བྱ་ལ་ཁྱད་

མེད་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་མི་འཐད་དེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ གཞན་དུ་དངོས་པོ་གཅིག་པུ་བ། །སྒྲ་འམ་བློ་གཅིག་གིས་ཁྱབ་ན། །གཞན་ཡུལ་མ་ཡིན་དེ་ཡི་ཕྱིར། །རྣམ་གྲངས་པ་ནི་ཉིད་དུ་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ། ཡུལ་དུ་མ་ལ་གཅིག་གི་སྒྲ་དང་། གཅིག་ལ་དུ་མའི་སྒྲ་དང་། རྣམ་དབྱེ་སོ་སོའི་སྒྲ་དང་། ཆོས་གཞན་སྤོང་མི་སྤོང་གི་སྒྲ་རྣམས་ཀྱང་མི་འཐད་པར་ཐལ་ཏེ། དངོས་དབང་གིས་འཇུག་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ གང་དག་གི་ཚིག་དངོས་པོའི་དབང་། །ལྟར་བརྗོད་བརྗོད་འདོད་མི་བརྟེན་པ། །དེ་དག་ལ་ནི་རྟག་པ་དང་། །ཚིག་དབྱེ་ལ་སོགས་ཀླན་ཀ་རིགས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེས་ན་རང་ལུགས་ནི་སྐྱེས་བུའི་ཚིག་རྣམས་བརྗོད་འདོད་ཀྱི་དབང་གིས་འཇུག་པ་སྟེ། ཕྱི་རོལ་དོན་ལ་མི་ལྟོས་པའི། །ཚིག་གང་སླུ་པོས་ཇི་ལྟ་བུར། །རྗོད་བྱེད་ཉིད་དུ་ངེས་བྱེད་པ། །དེ་དེ་བཞིན་དུ་རྗོད་བྱེད་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། ཁ་ཅིག་ན་རེ། སྒྲུབ་འཇུག་ཡིན་ན་མ་འཁྲུལ་བ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། ཟླ་བ་གཉིས་སྣང་གི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། མ་འཁྲུལ་པ་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲུབ་འཇུག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ན། དེར་ཐལ། རྟོག་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མིག་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། མ་འཁྲུལ་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། འཁྲུལ་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། མེད་པ་གསལ་སྣང་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།།

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་སེལ་འཇུག་དང་སྒྲུབ་འཇུག་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་དགུ་པའོ།། །།

བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་བརྟག་པ།

༄ བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་སྤྱིར་བཤད་པ། **བརྡ་ལས་གོ་བར་བྱ་བའི་དོན་བརྗོད་བྱའི་མཚན་ཉིད། བརྡའི་དབང་གིས་དོན་གོ་བར་བྱེད་པ་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་ཐུན་མོང་དུ་དབྱེ་ན་དངོས་དང་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱ་གཉིས་དང་། དངོས་དང་ཞེན་པའི་རྗོད་བྱེད་གཉིས། **རང་བརྗོད་པའི་སྒྲས་དངོས་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་བརྗོད་པར་བྱ་བ་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱའི་མཚན་ཉིད། རང་བརྗོད་པའི་སྒྲས་ཞེན་ནས་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱའི་མཚན་ཉིད། རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་གོ་བར་བྱེད་པའི་སྒྲ་སྤྱི་དངོས་ཀྱི་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རང་གི་བརྗོད་བྱའི་དོན་གོ་བར་བྱེད་པའི་མཚན་བྱ་ཞེན་པའི་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** གཞི་གྲུབ་ན་དངོས་དང་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱ་གང་རུང་ཡིན་པས་ཁྱབ། དོན་རང་མཚན་ཡིན་ན་སྒྲས་ཞེན་ནས་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དོན་རང་མཚན་ཡིན་ན་སྒྲའི་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་མིན་པས་ཁྱབ། ལུང་བསྟན་པའི་སྒྲ་ཡིན་ན་ཞེན་པའི་རྗོད་བྱེད་ཡིན་པས་ཁྱབ། བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་རྣམས་འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་བླ་མའི་ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལས༔ དེས་ན་རྣམ་པར་ཕྱེ་ཞིང་དཔྱད་ན། སྒྲའི་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་སྤྱི་མཚན་དང་ཞེན་པས་བརྗོད་བྱ་རང་མཚན། དངོས་ཀྱི་རྗོད་བྱེད་སྒྲར་སྣང་བ་སྒྲ་སྤྱི་དང་། ཞེན་པའི་རྗོད་བྱེད་སྒྲར་གྲགས་པ་སྒྲ་རང་མཚན་ནོ། །བརྡ་ལ་འཇུག་པའི་དུས་ནི་སྣང་བཏགས་མི་ཕྱེ་བར་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་

ནས་བརྗོད་བྱ་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འགྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། མཁས་འཇུག་ལས་ཀྱང་འདི་དང་ཚུལ་མཐུན་པར་གསུངས་སོ།།

༄ རྗོད་བྱེད་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ། རྗོད་བྱེད་ལ་དབྱེ་ན་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་ཡི་གེ མིང་། ཚིག རྗོད་པ་བཅས་བཞི་ལས། **མིང་ཚིག་གཉིས་ཀྱི་རྩོམ་གཞིར་གྱུར་པའི་གོ་བྱེད་གང་ཞིག སྒྲའི་སྐད་ཅིག་དུ་མ་འདུས་པ་ཡི་གེའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཨ་ཨཱ་སོགས་དབྱངས་དང་། ཀ་ཁ་སོགས་གསལ་བྱེད་གཉིས། ཡང་ཡི་གེ་ལ་དབྱེ་ན། ཡི་གེ་གཅིག་ལ་ཕྲེ་མོ་གཅིག་ཡོད་པ་ཕ་ལྟ་བུ། གཉིས་ཡོད་པ་མི་ལྟ་བུ། གསུམ་ཡོད་པ་དཔལ་ལྟ་བུ། བཞི་ཡོད་པ་སྤྱོང་ལྟ་བུ། ལྔ་ཡོད་པ་རྫོགས་ལྟ་བུ། དྲུག་ཡོད་པ་བསྐྱེད་ལྟ་བུ་ཡོད་པར་ཡིད་བཞིན་མཛོད་དང་ཡོན་ཏན་མཛོད་རྣམས་ལས་གསུངས་ཀྱང་མིང་དང་ཤེན་འབྱེད་དཀའ་བས་དཔྱོད་ལྡན་རྣམས་ནས་བརྟག་པར་བྱའོ། །

དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཙམ་སྟོན་པའི་གོ་བྱེད་གང་ཞིག ཡི་གེ་དུ་མ་འདུས་པ་མིང་གི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན་དངོས་མིང་དང་བཏགས་མིང་གཉིས། **དོན་དེ་ལ་འདོད་རྒྱལ་བས་ཐོག་མར་བརྡ་སྦྱར་བའི་མིང་གང་ཞིག ཕྱིས་ཕ་སྐད་ཀྱི་དུས་སུ་དོན་དེ་འཁྲུལ་མེད་དུ་གོ་ནུས་པ་དངོས་མིང་གི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་སྒྲ་བཤད་དུ་ཡོད་པའི་དངོས་མིང་དང་། འཇུག་པ་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་དངོས་མིང་གཉིས། བཤད་པ་དང་འཇུག་པ་ལ་མུ་བཞི་ཡོད་དེ། ཆུ་སྐྱེས་ཞེས་པའི་མིང་དེ་མཚོ་ལས་སྐྱེས་པའི་པདྨ་ལ་བཤད་འཇུག་གཉིས་ཀ་ལྡན་པའི་མུ། མཚོ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཉ་ལ་བཤད་པ་ཡོད་ཀྱང་འཇུག་པ་མེད་པའི་མུ། སྤྱང་ལས་སྐྱེས་པའི་

པདྨ་ལ་འཇུག་པ་ཡོད་ཀྱང་བཤད་པ་མེད་པའི་མུ། སྤྱང་ལས་སྐྱེས་པའི་ཤིང་ལ་བཤད་འཇུག་གཉིས་ཀ་མེད་པའི་མུ་སྟེ་བཞིའོ། །

སྤར་གཞན་ལ་གྲགས་པའི་མིང་གང་ཞིག འདྲ་འབྲེལ་གང་རུང་རྒྱུ་མཚན་བྱས་ཏེ་ཕྱིས་གཞན་ལ་སྦྱར་བ་བཏགས་མིང་གི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན་འདྲ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་བཏགས་པ་དང་འབྲེལ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་བཏགས་པ་གཉིས། དང་པོ་ལ་ཡང་། དབྱིབས་འདྲ་བ་ལས་བྲམ་ཟེའི་བུ་ཁ་ཆེ་བ་སྣ་ཉག་པ་ལ་སེང་གེ་ཞེས་བཏགས་པ་ལྟ་བུ། ཁ་དོག་འདྲ་བ་ཁྱི་དཀར་པོ་ལ་སེང་གེ་བཏགས་པ་ལྟ་བུ། བྱེད་ལས་འདྲ་བ་སྐྱེས་བུ་དཔའ་རྩལ་ལྡན་པ་ལ་སེང་གེ་ཞེས་བཏགས་པ་ལྟ་བུའོ། །འབྲེལ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པ་ལ་ཡང་དེ་བྱུང་འབྲེལ་དང་བདག་གཅིག་འབྲེལ་གཉིས་ལས། དེ་བྱུང་འབྲེལ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་རྒྱུ་མིང་འབྲས་ལ་བཏགས་པ་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ལ་ཉི་མ་དང་། ཛ་སྦྲ་ལ་ཛ་བཏགས་པ་ལྟ་བུ། འབྲས་མིང་རྒྱུ་ལ་བཏགས་པ་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ལ་རྗེས་དཔག་དང་། ངེས་འབྱུང་གི་བསམ་པ་ལ་ངེས་འབྱུང་དང་། དགེ་བ་ལ་བདེ་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ། བདག་གཅིག་འབྲེལ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པ་ལ་སྤྱི་མིང་བྱེ་བྲག་ལ་བཏགས་པ་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ལ་གཟུགས་དང་། ཤེས་རབ་ལ་རིག་པ་བཏགས་པ་ལྟ་བུ། བྱེ་བྲག་གི་མིང་སྤྱི་ལ་བཏགས་པ་ཤེས་བྱ་ལ་དངོས་པོ་དང་རབ་འབྱུང་ལ་དགེ་སློང་ཞེས་བཏགས་པ་ལྟ་བུ། ཚོགས་པའི་མིང་ཡ་གྱལ་ལ་བཏགས་པ་རས་ཡུག་གི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་རས་ཡུག་དང་། བུམ་པའི་ངོས་གཅིག་ལ་བུམ་པ་བཏགས་པ་ལྟ་བུ། ཡ་གྱལ་གྱི་མིང་ཚོགས་པ་ལ་བཏགས་པ་ཛ་དང་ལག་དབྱུག་ལས་

སྐྱེས་པའི་སྒྲ་ལ་ཛ་སྒྲ་དང་། ནས་ཀྱི་ས་བོན་ཚུ་ལུད་རྫོད་གཤེར་ལས་སྐྱེས་པ་ལ་ནས་ཀྱི་མིང་བཏགས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཡང་བརྗོད་བྱའི་མིང་རྗོད་བྱེད་ལ་བཏགས་པ་སོགས་ཀྱང་ཡོད་དོ། །

དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཁྱད་པར་སྦྱར་ནས་སྟོན་པའི་གོ་བྱེད་གང་ཞིག མིང་དུ་མ་འདུས་པ་ཚིག་གི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན་ཚིགས་བཅད། ཚིག་ལྷུག སྤེལ་མ་གསུམ། **དོན་གྱི་ངོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་དུ་མ་སྟོན་པའི་ངག་གི་རྒྱུན་གང་ཞིག ཚིག་དུ་མ་འདུས་པ་རྗོད་པའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས། རང་གི་ཞེན་དོན་ཇི་སྐད་བརྗོད་པ་ལྟར་ཡུལ་ལ་གྲུབ་པའི་རྗོད་པ་དོན་མཐུན་དང་། རང་གི་ཞེན་དོན་ཇི་སྐད་བརྗོད་པ་ལྟར་ཡུལ་ལ་མ་གྲུབ་པ་རྗོད་པ་དོན་མི་མཐུན་པའོ།།

༈ རྗོད་བྱེད་ལ་བརྗོད་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན། ཚོགས་དང་ཚོགས་ཅན། རིགས་དང་རིགས་ཅན་བརྗོད་པའི་སྒྲ་དྲུག་ཡོད། **ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་གང་ཡང་མི་སྤྱོང་བར་ཁྱད་གཞི་ཙམ་གོ་བར་བྱེད་པའི་རྗོད་བྱེད་ཆོས་ཅན་བརྗོད་པའི་སྒྲའི་མཚན་ཉིད། ཁྱད་ཆོས་གཞན་སྤྱོང་ནས་ཁྱད་གཞི་དེའི་ཁྱད་ཆོས་འགའ་ཞིག་གོ་བར་བྱེད་པའི་རྗོད་བྱེད་ཆོས་བརྗོད་པའི་སྒྲའི་མཚན་ཉིད། རིགས་མི་མཐུན་པའི་རྡུལ་རྫས་དུ་མ་འདུས་པའི་ཚོགས་པ་ཙམ་གོ་བར་བྱེད་པའི་རྗོད་བྱེད་ཚོགས་བརྗོད་ཀྱི་སྒྲའི་མཚན་ཉིད། ཆ་ཤས་གཞན་སྤངས་ནས་རྡུལ་རྫས་དུ་མ་འདུས་པའི་ཚོགས་པའི་ཆ་ཤས་འགའ་ཞིག་གོ་བར་བྱེད་པའི་རྗོད་བྱེད་ཚོགས་ཅན་བརྗོད་པའི་སྒྲའི་མཚན་ཉིད། རིགས་ཅན་དུ་མ་ལ་རྗེས་སུ་འགྲོ་བར་བྱེད་པའི་རིགས་ཙམ་གོ་བར་བྱེད་པའི་རྗོད་བྱེད་རིགས་བརྗོད་**

པའི་སྒྲའི་མཚན་ཉིད། རིགས་ཅན་གཞན་སྤངས་ནས་རིགས་ཅན་འགའ་ཞིག་གོ་བར་བྱེད་པའི་རྗོད་བྱེད་རིགས་ཅན་བརྗོད་པའི་སྒྲའི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་ནི་རིམ་པ་བཞིན། སྒྲ་དང་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་པོ། སྒྲའི་མི་རྟག་པ་དང་བུམ་པའི་མི་རྟག་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གཉིས་པ། བུམ་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གསུམ་པ། བུམ་པའི་དབྱིབས་དང་བུམ་པའི་མཆུ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་བཞི་པ། ཤེས་བྱ་དང་དངོས་པོ་ལྟ་བུ་ལྔ་པ། དངོས་པོར་གྱུར་པའི་བུམ་དང་དངོས་པོའི་ནང་ནས་བློ་ལྟ་བུ་དྲུག་པ་ཡིན་ནོ།།

༄ རྩོད་སྤོང་། ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཡིན་ན་ཁྱོད་ཀྱི་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱ་ཡོད་པས་ཁྱབ་ཅེ་ན། རི་བོང་རྭ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱ་ཡོད་པར་ཐལ། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། རང་གི་བརྗོད་བྱ་གོ་བར་བྱེད་པའི་མིང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གྲུབ་སྟེ། རི་བོང་རྭ་ཞེས་བརྗོད་པས་རང་གི་ཡུལ་གྱི་དོན་སྤྱི་བློ་ལ་ཤར་བའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་ཞེན་པའི་བརྗོད་བྱ་མེད་པར་ཐལ། ཁྱོད་དགག་དོན་མི་མཐུན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རང་གི་ཞེན་དོན་ཡུལ་ལ་གྲུབ་པའི་རྗོད་བྱེད་དགག་དོན་མཐུན་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་། རང་གི་ཞེན་དོན་ཡུལ་ལ་མ་གྲུབ་པའི་རྗོད་བྱེད་དགག་དོན་མི་མཐུན་གྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཁ་ཅིག་ན་རེ། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ་ཡུལ་ལ་དངོས་དབང་གིས་འཇུག་སྟེ། རང་མཚན་དངོས་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། བུམ་པ་ཞེས་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རང་མཚན་དངོས་ཡུལ་དུ་བྱས་ཏེ་བརྗོད་པར་ཐལ། རང་མཚན་བརྗོད་པའི་སྒྲ་

ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བུམ་པ་ཞེས་པའི་བརྡ་ཆོས་ཅན། ཕྱིས་ཐ་སྙད་ཀྱི་དུས་སུ་བརྗོད་བྱ་འཁྲུལ་མེད་དུ་གོ་མི་ནུས་པར་ཐལ། རང་མཚན་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱར་བྱས་པ་གང་ཞིག དེ་འདྲའི་རང་མཚན་ཞིག་ནས་མེད་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ སྒྲ་རྣམས་ཀྱི་ནི་བརྡར་བཏགས་དོན། །དེ་ནི་ཐ་སྙད་ཆེད་དུ་བྱས། །དེ་ཚེ་རང་གི་མཚན་ཉིད་མེད། །དེས་ན་དེ་ལ་བརྡར་མ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ། འདས་པ་དང་མ་འོངས་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་ཆོས་ཅན། སྒྲས་བརྗོད་མི་རུང་བར་ཐལ། སྒྲས་བརྗོད་ན་དངོས་ཡུལ་རང་མཚན་བརྗོད་དགོས་པ་གང་ཞིག དེ་དག་གི་རང་མཚན་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཕྱི་མ་གྲུབ་སྟེ། འདས་པ་འགག་ཟིན་པ་དང་མ་འོངས་པའི་དངོས་པོ་མ་སྐྱེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

དེ་སྐད་དུ་ཡང་། གལ་ཏེ་དོན་དང་འབྲེལ་ལྡན་འགྱུར། །འདས་དང་མ་འོངས་བརྗོད་བྱ་མིན། །དོན་དང་དེ་ནི་ཟད་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས། གོང་དུ་འདོད་ན་མི་རིགས་ཏེ། འདས་པ་བསྐལ་པ་དང་པོའི་མི་དང་མ་འོངས་པ་ཆེ་ལོ་བཅུ་པའི་མི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་བརྗོད་པའི་སྐྱེས་བུའི་ངག་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་སྟོན་པའི་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཁོ་ན་རེ། བུམ་པ་རང་མཚན་ཆོས་ཅན། རང་བརྗོད་པའི་སྒྲའི་དངོས་ཡུལ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་བརྗོད་པའི་སྒྲས་དངོས་སུ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དངོས་བསྟན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཟེར་ན་གོང་དུ་མ་ཁྱབ། དེས་ན་སྒྲས་བརྗོད་ན་དངོས་ཤུགས་གང་རུང་བརྗོད་པས་ཁྱབ་ཀྱང་དངོས་སུ་བརྗོད་ན་དངོས་ཀྱི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་མི་དགོས་སོ། །

ཁ་ཅིག་ན་རེ། མིང་ཚིག་ངག་དང་ཡི་གེ་སྒྲ་རང་མཚན་པ་ཡིན་པར་འདོད་ཅིང་དེ་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་སྒྲ་ཡིན་པར་བརྗོད་པ་མི་འཐད་དེ། མིང་ཚིག་ཡི་གེ་རྣམས་ཆོས་ཅན། གཟུགས་ཡིན་པར་ཐལ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁྱབ་གྲུབ། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། བཏགས་ཡོད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་བཅུ་བཞི་པོ་གང་རུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་མིང་ཚིག་ཡི་གེ་རྣམས་བཏགས་ཡོད་ཡིན་པ་གྲུབ་སྟེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ ཡི་གེ་དོན་མེད་ཅན་འགྱུར་ཞིང་། །ཚིག་སོགས་ཀུན་བཏགས་དངོས་མེད་ལ། །ཞེས་དང་། ངག་ནི་ཡི་གེ་ལས་ཐ་དད། །ཡོད་པ་མིན་ཏེ་མ་དམིགས་ཕྱིར། །ཡན་ལག་དུ་མའི་བདག་ཉིད་མིན། །དེ་རྣམས་ཐ་དད་དོན་མེད་ཉིད། །ཅེས་སོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་མིང་ཚིག་ཡི་གེ་རྣམ་རྫས་སུ་མ་གྲུབ་པར་ཡང་ཡང་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རང་ལུགས་དེ་དག་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཡིན་པས་བཏགས་ཡོད་ཡིན་ཅིང་དངོས་མེད་ཅེས་གསུངས་པ་རྫས་སུ་མ་གྲུབ་པ་ལ་དགོངས་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །

ཚད་མའི་བསྡུས་བཙོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་བཅུ་པའོ།། །།

དཔེ་ཚན་གཉིས་པ།

PART II

རྟགས་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་བརྟག་པ།

༄ རྟགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ། དེ་ཡང་ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོས༔ རྗེས་དཔག་རྣམ་གཉིས་རང་དོན་ནི། །ཚུལ་གསུམ་རྟགས་ལས་དོན་མཐོང་བ། །ཞེས་དང་། ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས༔ རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། རང་གི་དོན་དང་གཞན་གྱི་དོན་ནོ། །དེ་ལ་རང་གི་དོན་གྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བ་ལ་ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་ལས་ཤེས་པ་གང་ཡིན་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་གཞལ་བྱ་ལྐོག་གྱུར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གི་རྟེན་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པས་དེའི་དོན་རྣམ་པར་གཞག་པ་ལ། **རྟགས་སུ་བཀོད་པ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རྒྱུ་མཚན་དུ་བཀོད་པ་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** རྟགས། གཏན་ཚིགས། རྒྱུ་མཚན་རྣམས་དོན་གཅིག གཞི་གྲུབ་མ་གྲུབ་གང་རུང་ཡིན་ན་རྟགས་སུ་དགོད་རུང་བས་ཁྱབ། དེ་ལ་དབྱེ་ན་རྟགས་ཡང་དག་དང་རྟགས་ལྟར་སྣང་གཉིས། མཚན་གཞི་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ། །དབྱེ་བ་རྒྱས་པར་འོག་ནས་འཆད་དོ།།

༄ རྩོད་གཞི་ཆོས་ཅན་བཤད་པ། སྦྱོར་བ་སྐོར་གཅིག་ལ་ཆོས་ཅན་དང་བསྒྲུབ་ཆོས་སོགས་ཚང་དགོས་པས་དེ་དག་གི་དོན་ཅུང་ཟད་གཏན་ལ་དབབ་ན། **དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྩོད་གཞིར་བཟུང་བ་རྩོད་གཞི་ཆོས་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་དཔག་གཞིར་བཟུང་བ་དཔག་གཞི་ཆོས་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད།** དཔག་གཞི། རྩོད་གཞི། དཔག་གཞི་ཆོས་ཅན། རྩོད་གཞི་ཆོས་ཅན། རྟགས་ཀྱི་ལྟོས་གཞི། ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་ལྟོས་གཞི། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཅན། ཤེས་འདོད་ཆོས་

ཅན་རྣམས་དོན་གཅིག མཚན་གཞི་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་སྐབས་སྒྲ་ལྟ་བུའོ། །ཡོད་མེད་གང་རུང་ཡིན་ན་རྩོད་གཞིར་གཟུང་རུང་བས་ཁྱབ། **དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྩོད་གཞིར་བཟུང་བ་གང་ཞིག ཚད་མས་གྲུབ་བསལ་མེད་པའི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་དཔག་གཞིར་གྱུར་པ་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་སྐྱོན་མེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡིན་མིན་ལ་ཤེས་འདོད་ཞུགས་པའི་རྒོལ་བ་ལ་སྒྲ་ལྟ་བུའོ། །**དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྩོད་གཞིར་བཟུང་བ་གང་ཞིག ཚད་མས་གྲུབ་བསལ་མེད་པའི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་དཔག་གཞིར་མ་གྱུར་པ་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་སྐྱོན་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་ཟིན་པའི་རྒོལ་བ་ལ་སྒྲ་ལྟ་བུའོ། །

༄ བསྒྲུབ་ཆོས་དགག་ཆོས་བཤད་པ། **དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་དངོས་སུ་བཟུང་བ་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་ཤུགས་ལ་བཟུང་བ་ཤུགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུ་གཉིས་པ། མི་རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་ལྟ་བུ་གསུམ་པ། དེ་གཉིས་ཀ་དང་པོ་ཡིན་ནོ། །**དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བ་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་དངོས་སུ་བཟུང་བ་དངོས་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་ཤུགས་ལ་བཟུང་བ་ཤུགས་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། བྱས་

རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་རྟག་པ་ལྟ་བུ་གཉིས་པ། རྟག་པ་མ་ཡིན་ལས་ལོག་པ་ལྟ་བུ་གསུམ་པ། དེ་གཉིས་ཀ་དང་པོ་ཡིན་ནོ། །

༢༽ བསྒྲུབ་བྱ་དང་དགག་བྱ་བཤད་པ། **དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཆོས་ཅན་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད།** རྗེས་སུ་དཔག་བྱ། ཕྱོགས། བསྒྲུབ་བྱ་རྣམས་དོན་གཅིག མཚན་གཞི་ནི། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་རང་འགྲེལ་ལས༑ རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བ་ནི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཆོས་ཅན་ནོ། །ཞེས་དང་། རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས༑ འདིར་བསྒྲུབ་བྱའི་མཚན་ཉིད་ནི་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་ཅན་ལ་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་སྟེ། རང་གིས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བར་འདོད་པ་འདི་ནི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། **།ཚད་མས་གྲུབ་བསལ་མེད་པའི་དཔག་བྱ་སྐྱོན་མེད་ཉིད་དུ་གྱུར་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ཚད་མས་གྲུབ་བསལ་མེད་ཅིང་ཤེས་འདོད་ཉིད་དུ་བཟུང་བའི་ཚོགས་དོན་ཕྱོགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་དང་ཕྱོགས་ཡང་དག་དོན་གཅིག མཚན་གཞི་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལ་ཤེས་འདོད་ཞུགས་པའི་རྒོལ་བ་ལ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུའོ། **།ཚད་མས་གྲུབ་བསལ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་དང་བཅས་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད།** **།བསལ་གྲུབ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་གང་རུང་དང་བཅས་པའི་ཚོགས་དོན་ཕྱོགས་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད།** བསྒྲུབ་བྱ་ལྟར་སྣང་དང་ཕྱོགས་ལྟར་སྣང་དོན་གཅིག མཚན་གཞི་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་ཟིན་པ་ལ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལྟ་བུའོ། །བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ལ་ཟུར་ལྟ་

གསུངས་ཏེ། ཚད་མ་མདོ་ལས༔ ངོ་བོ་ཁོ་ན་བསྟན་བྱ་བ། །བདག་ཉིད་འདོད་དང་མ་བསལ་བ། །ཞེས་པའི་དོན་ནི་ངོ་བོ་ཞེས་པས་ཕྱིར་རྒོལ་གྱིས་གྲུབ་ཟིན་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་བཅད་ནས་དེ་ཡིན་ན་ཕྱིར་རྒོལ་གྱིས་མ་གྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་པར་བསྟན། ཁོ་ན་ཞེས་པས་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་འགོད་བཞིན་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་བཅད་ནས་དེ་ཡིན་ན་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་མ་བཀོད་པ་ཞིག་དགོས་པར་བསྟན། བདག་ཉིད་ཅེས་པས་ཕྱིར་རྒོལ་གྱིས་བསྒྲུབ་བྱར་ཁས་མ་བླངས་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་བཅད་ནས་དེ་ཡིན་ན་ཕྱིར་རྒོལ་གྱིས་ཁས་བླངས་པ་ཞིག་དགོས་པར་བསྟན། འདོད་ཅེས་པས་ཕྱིར་རྒོལ་གྱིས་ཤེས་འདོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་བྱས་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་བཅད་ནས་དེ་ཡིན་ན་ཕྱིར་རྒོལ་གྱིས་ཤེས་འདོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་ཞིག་དགོས་པ་བསྟན། མ་བསལ་བ་ཞེས་པས་མངོན་སུམ་སོགས་ཀྱིས་བསལ་བ་ཡོད་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པ་བཅད་ནས་མ་བསལ་བ་ཞིག་དགོས་པར་བསྟན་པའོ། །བསལ་བ་དང་མ་གྲུབ་པ་ལ་ནང་གསེས་མངོན་སུམ་གྱིས་བསལ་བ། རྗེས་དཔག་གིས་བསལ་བ། ཡིད་ཆེས་པས་བསལ་བ། གྲགས་པས་བསལ་བ། རང་ཚིག་གིས་བསལ་བ། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཅན་མ་གྲུབ་པ། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་མ་གྲུབ་པ། གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ། ཕན་ཚུན་གྲུབ་པ་བཅས་དགུ་ཡོད་པར་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས་གསུངས་སོ། །

དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་ཆོས་ཅན་དགག་བྱའི་མཚན་ཉིད། རྟགས་ཡང་དག་གི་དགག་བྱ་ཡིན་ན་གཞི་མ་གྲུབ་པས་ཁྱབ།

མཚན་གཞི་ནི། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་སྒྲ་རྟག་པ་ལྟ་བུའོ། །

༢ མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་བཤད་པ། **དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱིས་མི་སྟོང་པ་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། མཐུན་ཕྱོགས་གང་ཞིག ཕྱོད་དང་རྩོད་གཞི་གཉིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱིས་མི་སྟོང་པ་ལ་དོན་མཐུན་པར་ངེས་སུ་རུང་བ་མཐུན་ཕྱོགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། མཐུན་ཕྱོགས་གང་ཞིག ཕྱོད་དང་རྩོད་གཞི་གཉིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱིས་མི་སྟོང་པ་ལ་དོན་མཐུན་པར་ངེས་སུ་མི་རུང་བ་མཐུན་ཕྱོགས་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་བུམ་པ་ལྟ་བུ་གཉིས་པ། སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་གསུམ་པ། དེ་གཉིས་ཀ་དང་པོ་ཡིན་ནོ། །མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲ་བཤད་དུ་ཡོད་ན་མཐུན་ཕྱོགས་ཡང་དག་ཡིན་པས་ཁྱབ། མཐུན་ཕྱོགས་ལྟར་སྣང་ཡིན་ན་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲ་བཤད་དུ་མེད་པས་ཁྱབ། **དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱིས་སྟོང་པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་ཡང་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་གཉིས་སུ་དབྱེར་རུང་ཡང་ཡོངས་གྲགས་ལ་འགལ་བ་མི་མཐུན་ཕྱོགས། གཞན་པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས། མེད་པ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གསུམ་དུ་དབྱེ། དེ་ལྟར་དབྱེ་བ་ཡོད་ཀྱང་ཐམས་ཅད་དབྱེ་བ་མཚན་ཉིད་པ་མིན། མཚན་གཞི་ནི། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་རྟག་པ་དང་པོ། ཤེས་བྱ་གཉིས་པ། རི་བོང་རྭ་གསུམ་པའོ། མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱང་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས༿ མཐུན་ཕྱོགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གང་ཞེ་ན།

བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཆོས་ཀྱི་སྤྱིས་མཐུན་པ་ནི་མཐུན་ཕྱོགས་སུ་བརྗོད་དོ། །དཔེར་ན་མི་རྟག་པ་སྒྲུབ་པ་ལ་བུམ་པ་ལ་སོགས་པའང་མི་རྟག་པ་ཡིན་པས་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་ནོ། །མི་མཐུན་ཕྱོགས་ནི་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཆོས་ཀྱི་སྤྱིས་དོན་མཐུན་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན་གང་རྟག་པ་ཡིན་པ་དེ་བྱས་པ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། ནམ་མཁའ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ མཐུན་དཔེ་དང་མི་མཐུན་དཔེ་བཤད་པ།

ཆོས་མཐུན་པའི་དཔེར་བཟུང་བ་མཐུན་དཔེའི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་གྲོལ་བས་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པའི་སྟོན་དུ་རྗེས་ཁྱབ་ངེས་པའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། ཆོས་མི་མཐུན་པའི་དཔེར་བཟུང་བ་མི་མཐུན་དཔེའི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་གྲོལ་བས་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པའི་སྟོན་དུ་ལྡོག་ཁྱབ་ངེས་པའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་མི་མཐུན་དཔེ་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་ནི། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་བུམ་པ་ལྟ་བུ་དང་པོ། ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་གཉིས་པའོ། **།བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པའི་སྟོན་དུ་རྗེས་ཁྱབ་ངེས་པའི་རྟེན་དུ་མི་རུང་བའི་དཔེ་མཐུན་དཔེ་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད། བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པའི་སྟོན་དུ་ལྡོག་ཁྱབ་ངེས་པའི་རྟེན་དུ་མི་རུང་བའི་དཔེ་མི་མཐུན་དཔེ་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་དང་པོ། བུམ་པ་ལྟ་བུ་གཉིས་པའོ། །དེ་དག་དབྱེ་ན། རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས༔ ཆོས་མཐུན་པའི་དཔེ་ལྟར་སྣང་བ་ལྔ་ཡོད་དེ། སྒྲུབ་བྱེད་ཆོས་མ་གྲུབ་པ་དང་། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་མ་གྲུབ་པ་དང་། གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ་དང་། མ་སྦྲེར་བ་

དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྒྲུར་བའོ། །མི་མཐུན་དཔེ་ལྟར་སྣང་བ་ལའང་ལྔ་ཡོད་དེ། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ལྡོག་པ་མེད་པ་དང་། སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ལྡོག་པ་མེད་པ་དང་། གཉིས་ཀ་ལྡོག་པ་མེད་པ་དང་། ལྡོག་པ་མ་བསྟན་པ་དང་། ལྡོག་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་སྒྲུར་བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༢༽ རྟགས་ཡང་དག་བཤད་པ། རྟགས་ཡང་དག་གི་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་ཕྱེ་བ་ལ། **ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་ཚད་མ་མདོའི་རང་འགྲེལ་ལས༔ ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་ཞེས་གང་བརྗོད་པ་དེ་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། རྗེས་དཔག་བྱ་དང་དེ་མཐུན་ལ། །ཡོད་དང་མེད་ཉིད་ལ་མེད་པའོ། །ཞེས་དང་། རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས༔ གཏན་ཚིགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའོ། །ཚུལ་གསུམ་གང་ཞེ་ན། ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་ཀྱི་ལྟོས་གཞི་ལ་ཡོད་པ་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པའོ། །ཞེས་གསུངས། ལུང་གཉིས་ཀས་དང་པོ་ཕྱོགས་ཆོས། གཉིས་པ་རྗེས་ཁྱབ། གསུམ་པ་ལྡོག་ཁྱབ་གསུམ་རིམ་བཞིན་བསྟན་ཏོ། །ལུང་ཕྱི་མས་ཁ་ཅིག་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བ་བཀག་ནས་ཚུལ་གསུམ་ཡིན་པ་བཞག་པའང་བསལ་ལོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ ཕྱོགས་ཆོས་དེ་ཆས་ཁྱབ་པ་ཡི། །གཏན་ཚིགས་དེ་ནི་རྣམ་གསུམ་ཉིད། །མེད་ན་མི་འབྱུང་ངེས་པའི་ཕྱིར། །གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་དེ་ལས་གཞན། །ཞེས་ཕྱོགས་ཆོས་ཞེས་པས་ཚུལ་དང་པོ། དེ་ཆས་ཁྱབ་པ་ཞེས་པས་དངོས་སུ་ཚུལ་གཉིས་པ། ཤུགས་ལ་ཚུལ་གསུམ་པ་དང་། གཏན་ཚིགས་ཞེས་པས་མཚོན་བྱ་རྟགས་ཡང་དག རྣམ་

གསུམ་ཉིད་ཅེས་པས་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་ཀྱི་གྲངས་ངེས།   ཚིག་རྐང་གསུམ་པས་དེའི་རྒྱུ་མཚན།   བཞི་པས་བཟློག་ཕྱོགས་རྟགས་ལྟར་སྣང་བསྟན་པའོ། །རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ་དང་། རིགས་ཐིགས་དང་། གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པ་རྣམས་སུ་ཕྱོགས་ཆོས་དེ་ཆོས་ཞེས་འདུག་པ་དོན་ལ་འགལ་བ་མེད་དོ། །

ཚུལ་གསུམ་བཤད་པ་ལ། མཚན་ཉིད། གྲངས་ངེས། ངེས་ཚིག ལྟོས་གཞི། རྣམ་གཅོད་གྲུབ་ཚུལ། ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཅས་ཡོད་པ་ལས།

༈ ཚུལ་གསུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ། **དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་སྐྱོན་མེད་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཐ་དད་པའི་ཚུལ་གྱིས་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་རྗེས་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལྡོག་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། དུ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་དུ་བ་དེ་གསུམ་ཀ་ཡིན་ཏེ། རིགས་གཏེར་ལས༔ ཚུལ་གསུམ་དུ་བ་ཁོ་ནའི་ཆོས། །དབྱེར་མེད་ཡིན་གྱི་ཆོས་གཞན་མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །

༈ ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རྒྱས་པར་བཤད་པ། ༡༽ ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་ཟུར་ལ་……ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་སྐྱོན་མེད་ཀྱི་སྟེང་དུ་…ཞེས་པས་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་ན་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྒོལ་བའི་ངོར་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་སྐྱོན་མེད་གྲུབ་དགོས་པ་སྟོན་ཅིང་།   ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་སྐྱོན་མེད་མ་གྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པ་བཅད། སྒྲུབ་རྟགས་

ཡང་དག་ཡིན་ན་ཆོས་ཅན་ཡོད་པས་ཁྱབ་ཀྱང་དགག །རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་ཆོས་ཅན་ཡོད་པས་མ་ཁྱབ།

༢༽ ཐ་དད་པའི་ཚུལ་གྱིས་”ཞེས་པས་གཞི་ཆོས་རྟགས་གསུམ་ལྡོག་པ་གཅིག་མ་ཡིན་དགོས་པར་སྟོན་ཞིང་། ལྡོག་པ་གཅིག་ཡིན་པ་རྣམས་བཅད། དེ་ལ་ནང་གསེས་གཞི་ཆོས་ཐ་དད་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ། ཆོས་རྟགས་ཐ་དད་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ། གཞི་རྟགས་ཐ་དད་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་གསུམ་ཡོད་ཅིང་། དང་པོ་གཉིས་ཟུར་དང་པོས་གཅོད་ནུས་ལ། འདིར་གཙོ་བོ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། སྒྲ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་རྩོད་གཞི་དང་རྟགས་ཐ་དད་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་བཅད་པ་ཡིན།

གཞུང་གཞན་དུ་འགོད་ཚུལ་མཐུན་པ་ཞེས་པའི་ཟུར་འདིར་ལོགས་སུ་མི་བཞག་སྟེ། འགོད་ཚུལ་མ་མཐུན་ཀྱང་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་རུང་བའི་ཕྱིར། དེ་ལ་འགོད་ཚུལ་མཐུན་པ་ཞེས་པ་ཡོད་འགོད་ལ་རྟགས་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་དགོས་པ་དང་། ཡིན་འགོད་ལ་ཆོས་ཅན་དེ་རྟགས་དེ་ཡིན་དགོས་པའི་དོན་ཡིན་མོད་ཀྱང་། ཚིག་གིས་འགོད་ཚུལ་ལ་ངེས་པ་མེད་དེ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། དངོས་པོར་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་དོན་ལ་ཡིན་འགོད་དུ་སོང་བ་དང་། དུ་ལྡན་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། མེ་ཡོད་དེ། དུ་བ་དམིགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་དོན་ལ་ཡོད་འགོད་དུ་སོང་བའི་ཕྱིར། ཡང་འགའ་ཞིག་ཏུ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡོད་དེ་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་ཡོད་འགོད་ལ་རྟགས་ཀྱང་ཡོད་འགོད། བསྒྲུབ་ཆོས་ཡིན་འགོད་ལ་རྟགས་ཡིན་

འགོད་དུ་མཐུན་པའི་དོན་ལ་བཤད་ཀྱང་དེ་ཙམ་མ་མཐུན་ཡང་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་ནུས་ཏེ་གོང་དུ་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །

༣ ༽ ཡོད་པ…ཞེས་པས་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་དགོས་པ་སྟོན་ཞིང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ལ་མེད་པ་བཅད། དེ་ལ་ནང་གསེས་རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡོད་ཀྱང་ཆོས་ཅན་ལ་མ་གྲུབ་པ་དང་། རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་གཉིས། མཚན་གཞི་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་ལ་མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ་དང་། རི་བོང་རྭ་བཀོད་པ་བཞིན་ནོ། །

༤ ༽ ཉིད་དུ…ཞེས་པས་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་དགོས་པ་སྟོན་ཞིང་རྟགས་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་ཀྱང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་མཐའ་དག་ལ་མེད་པ་བཅད། དཔེར་ན་གཅེར་བུ་པས་སངས་རྒྱས་པ་ལ་ལྡོན་ཤིང་ཆོས་ཅན། སེམས་ལྡན་ཡིན་ཏེ། མཚན་མོ་ལོ་མ་ཁུམས་ནས་ཉལ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །རྟགས་ཁྱབ་ཆུང་ལ་ཆོས་ཅན་ཁྱབ་ཆེ་བ་ཐམས་ཅད་འདིའི་ཁོངས་སུ་འདུའོ། །

༥ ༽ ཉིད་ཡོད་པའི་ཐེས་སུ་སྨོས་ནས་སྤྱར་མ་སྨོས་པ་ནི་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ལ་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་དགོས་ཀྱང་གཞན་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་མི་དགོས་པ་སྟོན་ཞིང་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་དགོས་པ་བཅད། མཚན་གཞི་ནི། མཉན་བྱ་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱོགས་ཆོས་ཡིན་ཀྱང་མཉན་བྱ་དེ་ཁོ་ན་དེ་མིན་པར་བྱས་པ་སོགས་ཀྱང་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །

༨༽ ངེས་པ་"་ཞེས་པས་གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་རྒོལ་བ་དེས་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་སྐྱོན་མེད་ཀྱི་སྟེང་དུ་ཡོད་པ་ཉིད་ཡིན་པ་ལ་དེ་ལྟར་རྟོགས་དགོས་པར་སྟོན་ཞིང་། མཐའ་གཅིག་ཏུ་ལོག་པར་འཛིན་པ་དང་ཐེ་ཚོམ་དང་བཅས་པ་རྣམས་བཅད། དཔེར་ན། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡིན་མིན་ལ་ཤེས་འདོད་ཞུགས་ཤིང་སྒྲ་མ་བྱས་པར་འདོད་པའམ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བའི་རྒོལ་བ་ལ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ།།

༩༽ གཏན་ཚིགས་"་ཞེས་པས་ཕྱོགས་ཆོས་ཡིན་ན་རྟགས་སུ་བཀོད་དགོས་པར་སྟོན་ཞིང་རྟགས་སུ་འགོད་བྱ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ངེས་པའི་རྒོལ་བ་དང་བློ་སོགས་རྟགས་སུ་མ་བཀོད་པ་རྣམས་བཅད་དེ། རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་ཚུལ་གསུམ་གྱི་སྐབས་འདིར་ཕྱོགས་ཆོས་ཡིན་ན་རྟགས་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ།།

༄ ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་ཕྱོགས་སྒྲ་བཤད་པ། ཕྱོགས་ཆོས་ཞེས་པའི་ཕྱོགས་སྒྲ་དེ་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་དངོས་མིང་དང་རྩོད་གཞི་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལ་བཏགས་མིང་དུ་འཇུག་པ་ཡིན་ཏེ། གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས༔ ཕྱོགས་ཞེས་བྱ་བ་སྤྱི་ལ་ཡན་ལག་གཉིས་ཡོད་དེ། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་ནོ། །དེ་བས་ན་འདིར་ཆོས་ཅན་ཙམ་འབའ་ཞིག་ལ་སྤྱི་ཉེ་བར་བཏགས་ནས་ཆོས་ཅན་ལ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྒྲར་བཤད་དོ། །ཞེས་དང་། རིགས་གཏེར་ལས༔ ཕྱོགས་ནི་ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་གྱི། །ཚོགས་པ་བརྗོད་ལ་དངོས་མིང་དང་། །དེ་ཡི་ཕྱོགས་རེ་འཛིན་པའི་ཕྱིར། །ཡ་གྱལ་གཉིས་ལ་བཏགས་ནས་འཇུག །ཅེས་གསུངས། ཚུལ་དང་པོའི་སྐབས་འདིར་ཕྱོགས་སྒྲ

རྩོད་གཞི་ཆོས་ཅན་ལ་བཏགས་མིང་དུ་འཇུག་པའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ཞིང་དེ་ལའང་བཏགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་དགོས་པ་དངོས་ལ་གནོད་བྱེད་གསུམ་ཡོད། རྩོད་གཞི་ཆོས་ཅན་ཆོས་ཅན། ཕྱོད་ལ་ཕྱོགས་ཞེས་བཏགས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་དེ། ཕྱོད་ཕྱོགས་མཚན་ཉིད་པའི་ཕྱོགས་རེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་འདི་ནི་འབྲེལ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་ཚོགས་པའི་མིང་ཡ་གྱལ་ལ་བཏགས་པ་སྟེ། དཔེར་ན་རས་ཡུག་ཕྱོགས་གཅིག་ཚིག་པ་ལ་རས་ཡུག་ཚིག་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། བུམ་པའི་ཕྱོགས་གཅིག་མཐོང་བ་ལ་བུམ་པ་མཐོང་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུའོ། །རྩོད་གཞི་ཆོས་ཅན་ཆོས་ཅན། ཕྱོད་ལ་ཕྱོགས་ཞེས་བཏགས་པའི་དགོས་པ་ཡོད་དེ། འབྲུལ་གཞི་མེད་ཅིང་སྡེབ་སྦྱོར་ཉམས་པ་སྤངས་ཏེ་རྟགས་ཚུལ་དང་པོ་བདེ་བླག་ཏུ་རྟོགས་ནུས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་རིགས་གཏེར་ལས༔ ཆོས་ཅན་བརྗོད་ན་འབྲུལ་གཞི་ཡོད། །མཐའ་རྣམས་བཀག་ན་ཡུན་རིང་འགོར། །དངོས་མིང་བརྗོད་ན་སྡེབ་སྦྱོར་ཉམས། །བདེ་བླག་རྟོགས་ཕྱིར་ཕྱོགས་ཞེས་བརྗོད། །ཅེས་གསུངས། རྩོད་གཞི་ཆོས་ཅན་ཆོས་ཅན། ཕྱོད་ལ་ཕྱོགས་ཞེས་བཏགས་པ་ལ་དངོས་ལ་གནོད་བྱེད་ཡོད་དེ། ཕྱོགས་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་ན་ཚོགས་དོན་ཡིན་དགོས་པ་གང་ཞིག ཕྱོད་ཚོགས་དོན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་རིགས་གཏེར་ལས༔ ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་བསྡུབ་བྱ་ཉིད། །མ་ཡིན་མཚན་ཉིད་མེད་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོ། །ཕྱོགས་ཆོས་ཞེས་པའི་ཕྱོགས་སྒྲ་ཆོས་ཅན། ཕྱོད་རྩོད་གཞི་ཁོ་ན་ལ་གོ་དགོས་ཏེ། ཕྱོད་རྩོད་གཞི་ལ་འཇུག་པ་མཁས་པ་རྣམས་ལ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན་ལག་ལྡན་ཞེས་པ་གླང་ཆེན་ལ་གོ་བ་བཞིན། དེ་བཞིན་སྒྲའི་བསྟན་བཅོས་ལས༔

མཚོ་ལྡུམ་ལ་ནི་མཚོ་སྐྱེས་ཞེས། །རྒྱུ་མཚན་སྒོ་ནས་འདིར་མི་བརྗོད། །དོན་གྱི་རྒྱུ་མཚན་མཚུངས་ན་ཡང་། །གྲགས་པའི་སྒོ་ནས་མཚུངས་མ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །ཕྱོགས་བཞིན་བསྒྲུབ་བྱ་ཡང་ཚོགས་དོན་ལ་དངོས་མིང་དང་ཡ་གྱལ་ཆོས་ཅན་གཉིས་ལ་བཏགས་མིང་དུ་འཇུག་པ་ཡོད་དེ། ཚད་མ་མདོ་ལས༔ བསྡུས་པ་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་ཁ་ཡར་བ། །དངོས་སུ་མིན་ཡང་དེའི་ཕྱོགས་གཅིག །ཡིན་ཕྱིར་བསྒྲུབ་བྱར་བཏགས་ནས་བརྗོད། །ཅེས་དང་རིགས་གཏེར་ལས༔ ཆོས་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་མིང་བཏགས་པ། །འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ཏུ། །ལོག་པར་རྟོག་པ་སྤོང་ཕྱིར་རམ། །སྦྱོར་སྦྱོར་དོར་བྱས་བཏགས་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

༄ རྗེས་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རྒྱས་པར་བཤད་པ། ༡༽ རྗེས་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་ལ''''' དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ'''''ཞེས་པས་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་དགོས་པར་སྟོན་ཞིང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་རྣམས་རྗེས་ཁྱབ་གྲུབ་པ་བཅད། དཔེར་ན་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུའི་འགལ་རྟགས་རྣམས་སོ། །

༢༽ ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པ'''ཞེས་པས་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་གཞན་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་དགོས་པར་སྟོན་ཞིང་རྟགས་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཞུགས་པའི་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པ་རྣམས་བཅད། དཔེར་ན་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༣༽ ཁོ་ན་ཡོད་པའི་སྤྱར་སྨོས་ནས་ཕྱིས་སུ་མ་སྨོས་པས་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་གཞན་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་ཀྱང་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་མི་དགོས་པར་སྟོན་ཞིང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རྟགས་དེ་ཁོ་ན་རྗེས་ཁྱབ་གྲུབ་པ་བཅད། དཔེར་ན། དུང་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་རྗེས་ཁྱབ་ཡིན་ཀྱང་དེ་ཁོ་ན་མ་ཡིན་ཏེ། གཟུགས་སུ་རུང་བ་དང་རྩོལ་བ་ལས་བྱུང་བ་ཡང་དེ་ཡི་རྗེས་ཁྱབ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༤༽ ངེས་པ་"ཞེས་པས་གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་གཏོལ་བས་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པ་ཡིན་པ་ལ་དེ་ལྟར་རྟོགས་དགོས་པར་སྟོན་ཞིང་། མཐའ་གཅིག་ཏུ་ལོག་པར་འཛིན་པ་དང་ཐེ་ཚོམ་དང་བཅས་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་རྣམས་བཅད། དཔེར་ན། སྒྲ་དང་མཉན་བྱ་མཚན་མཚོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ངེས་ནས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་མ་རྟོགས་པའི་གཏོལ་བ་ལ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །

༥༽ གཏན་ཚིགས་"ཞེས་པས་རྗེས་ཁྱབ་ཡིན་ན་རྟགས་ཡིན་དགོས་པར་སྟོན་ཞིང་རྟགས་སུ་མ་བཀོད་པ་རྣམས་རྗེས་ཁྱབ་ཡིན་པ་བཅད་དོ། །

༄ ལྡོག་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རྒྱས་པར་བཤད་པ། ༡༽ ལྡོག་ཁྱབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ" དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ"ཞེས་པས་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་དགོས་པར་སྟོན་ཞིང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པའི་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པ། འགལ་བ་ལྷག་ལྡན་དང་འགལ་རྟགས་རྣམས་ལྡོག

ཁྱབ་གྲུབ་པ་བཅད། དཔེར་ན། གཞལ་བྱ་དང་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་རྟག་པར་སྒྲུབ་
པ་ལྟ་བུའོ། །
༢༽ ཉིད་དུ་་་ཞེས་པས་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་
དགོས་པར་སྟོན་ཞིང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་མ་ངེས་པ་
དང་འགལ་རྟགས་རྣམས་བཅད། དེ་དག་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་
མེད་ཀྱང་མེད་པ་ཁོ་ན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། མིག་ཤེས་ཆོས་ཅན། ལུས་
ཅན་ཡིན་ཏེ། ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །
༣༽ ཉིད་མེད་པའི་རྗེས་སུ་སྨོས་ནས་སྤྱར་མ་སྨོས་པ་ནི་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་
མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཁོ་ན་ཡིན་དགོས་ཀྱང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་མེད་པ་
ཡིན་མི་དགོས་པར་སྟོན་ཞིང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རྟགས་
ཡང་དག་ལྡོག་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པ་བཅད་དེ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་མ་ཚད་
མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་མེད་ཀྱང་ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན།
ངག་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། རྩོལ་བྱུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ།།
༤༽ ངེས་པ་་་ཞེས་པས་གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་གྲོལ་བས་རྟགས་དེ་སྒྲུབ་
ཀྱི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་པ་ལ་དེ་ལྟར་རྟོགས་དགོས་པར་སྟོན་
ཞིང་། མཐའ་གཅིག་ཏུ་ལོག་པར་འཛིན་པ་དང་ཐེ་ཚོམ་དང་བཅས་པའི་ཐུན་མོང་
མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པ་དང་ཡང་དག་ལྷག་ལྡན་རྣམས་བཅད། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་
ཅན། རྟག་སྟེ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། བྱས་པ་དང་རྟག་པ་འགལ་
བར་མ་ཤེས་པའི་ངོར་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༥༽ གཏན་ཚིགས་ཞེས་པས་ལྤོག་ཁྱབ་ཡིན་ན་རྟགས་སུ་བཀོད་དགོས་པར་སྟོན་ཞིང་རྟགས་སུ་མ་བཀོད་པ་ལྤོག་ཁྱབ་ཡིན་པ་བཅད་དོ། །

༼ ཚུལ་གསུམ་གྱི་གྲངས་ངེས་བཤད་པ། རིགས་གཏེར་ལས༔ ཚུལ་གཅིག་ནས་ནི་དྲུག་གི་བར། །ཉི་ཚེའི་ཚུལ་གཞན་འདོད་པ་འབྲུལ། །ཞེས་པ་ལྟར་སྨྲ་སྟེགས་ཁ་ཅིག་སྨོད་ཀྱི་རྗེ་གཞན་དུ་མི་འཐད་པའི་ཡན་ལག་ཅེས་བྱ་བའི་ཚུལ་གཅིག་དང་། ཁ་ཅིག་ཕྱོགས་ཆོས་དང་རྗེས་འགྲོའམ་ཕྱོགས་ཆོས་དང་ལྤོག་ཁྱབ་གཉིས་ཁོ་ན་འདོད་པ་དང་། ཡང་རིགས་པ་ཅན་པ་འགའ་ཞིག་ཆོས་ཅན་ལ་གྲུབ་པ་སྔ་མ་ཅན་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་ལྷག་མ་ཅན་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་སྤྱི་ལ་མ་མཐོང་བ་དང་། མངོན་སུམ་དང་ལུང་གིས་མི་གནོད་པ་འགལ་བ་མེད་པ་བཅས་ཚུལ་བཞི་འདོད་པ་དང་། ཁ་ཅིག་ཕྱོགས་ཆོས་རྗེས་འགྲོ་ལྤོག་པ་གསུམ་དང་དེ་ཤེས་པ་བཅས་བཞིར་འདོད་པ་དང་། ཁ་ཅིག་ཚུལ་དེ་གསུམ་དང་། གྲངས་སོ་སོར་ངེས་པ། གནོད་པ་མེད་པའི་ཡུལ་ཅན་དང་ལྔར་འདོད་པ་དང་། ཡང་ཁ་ཅིག་ཚུལ་དེ་གསུམ་གྱི་སྟེང་དུ་གནོད་པ་མེད་པའི་ཡུལ་ཅན། བརྗོད་པར་འདོད་པའི་གྲངས་གཅིག་པ། ངེས་པ་ཉིད་བཅས་ཚུལ་དྲུག་འདོད་པ་ཡོད་ཅིང་རང་ལུགས་དེ་དག་མི་འཐད་པར་བཀག་ནས་ཚུལ་གསུམ་ཁོ་ནར་གྲངས་ངེས་པར་འདོད་དེ། དེའི་རྒྱུ་མཚན་ནི། བཅད་བྱ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྟགས་ལྟར་སྣང་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་པའི་ཕྱིར་ཡིན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ གཏན་ཚིགས་ཀྱི་ནི་ཚུལ་གསུམ་ལའང་། །དེ་ཡིས་མ་གྲུབ་བཟློག་དོན་དང་། །འཁྲུལ་པ་ཅན་གྱི་གཉེན་པོར་ནི། །ངེས་པ་བརྗོད་པར་མཛད་པ་ཡིན། །ཞེས་སོ།།

༄ ཚུལ་གསུམ་གྱི་ངེས་ཚིག་བཤད་པ། རྟགས་དེ་ཕྱོགས་བརྟགས་པ་བ་ཤེས་འདོད་
ཆོས་ཅན་གྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་པས་ན་དེ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་ཞེས་བྱའོ། །རྟགས་དེ་ལ་དེ་
སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱིས་རྗེས་སུ་འགྲོ་བའམ་རྗེས་སུ་ཁྱབ་པས་ན་དེ་ལ་རྗེས་
འགྲོ་འམ་རྗེས་ཁྱབ་ཅེས་བྱའོ། །དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལྡོག་ན་རྟགས་དེ་
ཡང་ལྡོག་པས་ཁྱབ་པས་ན་དེ་ལ་ལྡོག་ཁྱབ་ཅེས་བྱའོ།།

༄ ཚུལ་གསུམ་གྱི་ལྟོས་གཞི་བཤད་པ། ཕྱོགས་ཆོས་ཀྱི་ལྟོས་གཞི་ནི་ཕྱོགས་
བརྟགས་པ་བ་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་དེ་ཡིན་ཏེ། ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་མ་གྲུབ་གཙོ་
བོར་རྟགས་དེའི་སྟེང་དུ་གྲུབ་མ་གྲུབ་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར། རྗེས་ཁྱབ་ཀྱི་ལྟོས་
གཞི་ནི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་ཏེ། རྗེས་ཁྱབ་གྲུབ་མ་གྲུབ་གཙོ་བོར་རྟགས་
དེ་ལ་གྲུབ་མ་གྲུབ་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར། ལྡོག་ཁྱབ་ཀྱི་ལྟོས་གཞི་ནི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་
མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཡིན་ཏེ། ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་མ་གྲུབ་གཙོ་བོར་རྟགས་དེ་ལ་ལྡོག་མ་
ལྡོག་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར།

༄ རྣམ་གཅོད་གྲུབ་ཚུལ་བཤད་པ། ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པ་ལ་རྟགས་དེ་རྩོད་གཞི་ཆོས་
ཅན་ལ་མི་སྲིད་རྣམ་གཅོད་དང་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་དགོས་ཀྱང་གཞན་
ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་མི་དགོས། རྗེས་ཁྱབ་གྲུབ་པ་ལ་རྟགས་དེ་མཐུན་ཕྱོགས་
ལ་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་ཀྱང་རུང་མ་གྲུབ་ཀྱང་རུང་གཞན་ལྡན་རྣམ་གཅོད་
དང་མི་སྲིད་རྣམ་གཅོད་དུ་གྲུབ་དགོས། ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་པ་ལ་རྟགས་དེ་མི་མཐུན་
ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཅོད་གསུམ་ཀར་མ་གྲུབ་པ་དགོས།

ཁ་ཅིག་རྗེས་ཁྱབ་ངེས་པ་ལ་ཚད་མ་གསུམ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་ཞིང་དེ་གསུམ་ནི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་གཞི་ངེས་པའི་ཚད་མ། དགག་ཆོས་བསྒྲུབ་ཆོས་དངོས་འགལ་ངེས་པའི་ཚད་མ། དགག་བྱའི་ཆོས་དང་རྟགས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་འགོག་པའི་ཚད་མ་ཡིན་གསུངས། འོ་ན་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། གཞལ་བྱ་མིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པའི་རྟགས་གཞལ་བྱ་མིན་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རྗེས་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟགས་ཀྱི་མཚན་གཞི་ངེས་པའི་ཚད་མ་མེད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པ་ངེས་པའི་ཚད་མ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རྗེས་ཁྱབ་གྲུབ་པར་ཐལ། ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁྱོད་རང་གི་ལུགས་ལ་ཁས་བླངས། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་པར་ཐལ། ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོས་ལྡོག་ཁྱབ་ཁོ་ན་གྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚད་མ་མདོ་ལས༔ ཚུལ་རེ་རེ་དང་གཉིས་གཉིས་པ། །རྟགས་དོན་མིན་པར་དོན་གྱིས་བྱས། །སྒྲ་རྟག་བྱས་པའི་ཕྱིར་ལུས་ཅན། །ཕྱིར་དང་གཞལ་བྱ་མིན་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོ། །འདིས་རྗེས་ཁྱབ་གྲུབ་ན་ཕྱོགས་ཆོས་དང་ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་པའི་ཁྱབ་པ་མེད་པ་ཡང་ཤེས་ནུས་ཤིང་འདིའི་སྐོར་རྒྱས་པར་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་སྐབས་འོང་ངོ་། །ཡང་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ཚེ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྒོལ་བ་རྣམ་དག་དེས་རྟག་མི་རྟག་གང་རུང་དུ་ངེས་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་ཆོས་དང་བསྒྲུབ་ཆོས་དངོས་འགལ་དུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། དངོས་འགལ་དུ་ངེས་པ་ལ་ཕུང་གསུམ་ཁེགས་དགོས་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། རྗེས་ཁྱབ་གྲུབ་ན་བསྒྲུབ་བྱ་གྲུབ་པར་ཐལ་ལོ། །ཡང་དུ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དུ་ལྡན་ལ་ལ་

མི་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཆོས་ཅན། རྗེས་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་དང་རྟགས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་འགོག་པའི་ཚད་མ་མེད་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་ཆོས་མི་མིན་དང་རྟགས་དུ་བ་གཉིས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དུ་བ་ཁོ་རང་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཚད་མ་གསུམ་ཀ་ལ་དགོས་པའི་སྙིང་པོ་མ་མཐོང་ངོ་། །

༄ རྟགས་ཡང་དག་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་གཉིས་སུ་བཤད་པ། **རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པ་སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དགག་པ་ཡིན་པ་དགག་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** གཉིས་ཀའི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དང་པོས་རྟགས་སུ་མ་བཀོད་པ་དང་རྟགས་ལྟར་སྣང་བཅད། དང་པོའི་ཟུར་གཉིས་པས་གཉིས་པ་བཅད། གཉིས་པའི་ཟུར་གཉིས་པས་དང་པོ་བཅད། མཚན་གཞི་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་གཉིས་པའོ། །བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་བྱས་པ་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་རྟགས་ཡིན་ཏེ། རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་མི་རྟག་པ་བཟུང་བ་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། མི་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། སྒྲུབ་པ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོག་པས་དགག་བྱ་དངོས་སུ་བཅད་པ་ལ་མི་ལྟོས་པར་རྟོགས་སུ་རུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ

རྟག་པ་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་བྱས་པ་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་རྟགས་ཡིན་ཏེ། རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དགག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་བཟུང་བ་གང་ཞིག དེ་དགག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་ཆོས་ཅན། དགག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། མ་ཡིན་དགག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་དགག་རྟགས་དང་སྒྲུབ་རྟགས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་ཡང་མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཚོས་རྩོད་རིགས་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས༔ གང་གི་ཕྱིར་སྒྲུབ་པ་དང་དགག་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་རྣམ་པར་གཞག་ལ། སྒྲུབ་པའི་ངོ་བོ་ཡང་རང་བཞིན་གྱི་ངོ་བོ་དང་རྒྱུའི་ངོ་བོར་འགྱུར་ཏེ། དེ་ལ་གཏན་ཚིགས་འབྲེལ་བ་ལྡན་པའི་ཕྱིར།ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེའི་དོན་ནི་འདིར་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཞེས་པ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་མིང་གིས་བསྟན་པ་སྟེ། དེ་འདྲའི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལ་དགག་པ་དང་སྒྲུབ་པའི་ངོ་བོ་གཉིས་སུ་ངེས་ཤིང་། སྒྲུབ་པ་ལ་རྟགས་ཀྱི་རང་བཞིན་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བ་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་དང་། རྟགས་ཀྱི་རྒྱུའི་ངོ་བོ་བསྒྲུབ་ཆོས་སུ་བཟུང་བ་འབྲས་རྟགས་གཉིས་སུ་ངེས་པ་སྟེ། འབྲེལ་བ་གཉིས་ཡོད་པའི་དབང་གིས་དེ་ལྟར་འཐད་པའོ། །དེ་ལྟར་མཁན་ཆེན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགོངས་པ་དང་མཐུན་པ་དང་འོག་ཏུ་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གོ་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་སྒྲུབ་རྟགས་དང་དགག་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་སྟོན་ལ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །ཁ་ཅིག་སྒྲུབ་རྟགས་དང་དགག་རྟགས་ཡིན་མིན་གཏན་ཚིགས་དེ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ན་སྒྲུབ་རྟགས་དང་དགག་པ་ཡིན་ན་དགག་རྟགས་

ཡིན་པར་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། མེས་ཁྱབ་པའི་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། གྲང་རེག་མེད་དེ། མེས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་དགག་རྟགས་རྣམས་ཆོས་ཅན། སྒྲུབ་རྟགས་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་དེ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཡོད་པ་གང་ཞིག དགག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མ་ཡིན་དགག་དང་མེད་དགག་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བདག་མེད་པའི་འདུས་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་རྟགས་ཆོས་ཅན། དགག་རྟགས་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་དེ་དགག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མ་ཡིན་དགག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རིགས་ཏེ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡིན་ན་སྒྲུབ་རྟགས་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། ཡང་འགའ་ཞིག་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བ་སྒྲུབ་རྟགས་དང་། དགག་བྱ་འགོག་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བ་དགག་རྟགས་ཀྱི་དོན་དུ་བཤད་ཀྱང་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ན་རང་གི་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པ་དང་དགག་བྱ་འགོག་པས་ཁྱབ་པ་ཡིན་པས་འཐད་ལྡན་དུ་མ་མཐོང་ངོ་། །

༄༅ རྟགས་ཡང་དག་ལ་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་གསུམ་དུ་བཤད་པ། ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་རྣམ་འགྲེལ་ལས༖ གཏན་ཚིགས་འདི་ནི་རྣམ་གསུམ་ཉིད། །ཅེས་དང་། རྣམ་ངེས་ལས༖ མཚན་ཉིད་དེ་དང་ལྡན་པ་པའི། །གཏན་ཚིགས་དེ་ནི་མི་དམིགས་དང་། །བདག་དང་འབྲས་བུ་ཞེས་བྱ་གསུམ། །ཅེ་ནའོ༎ །ཞེས་དང་། རྟགས་ནི་གསུམ་སྟེ། མི་དམིགས་པ་དང་རང་བཞིན་དང་འབྲས་བུའོ། །ཞེས་པ་ལྟར་གསུམ་ཡོད། གཏན་ཚིགས་ཡང་དག་ལ་གསུམ་དུ་གྲངས་ངེས་པའི་རྒྱུ་མཚན་ནི་

བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་དབང་གིས་སྒྲུབ་རྟགས་དང་དགག་རྟགས་གཉིས་སུ་ངེས་པ་དང་། སྒྲུབ་རྟགས་ལའང་འབྲེལ་བའི་དབང་གིས་འབྲས་རང་གཉིས་སུ་ངེས་པ་སྟེ། རིགས་ཐིགས་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས༔ འོ་ན་ཅིའི་ཕྱིར་རྟགས་གསུམ་དུ་རྣམ་པར་གཞག་སྙམ་པ་དེའི་ཕྱིར་འདི་གཉིས་ནི་དངོས་པོ་སྒྲུབ་པའོ། །གཅིག་ནི་དགག་པའི་གཏན་ཚིགས་སོ། །ཞེས་བྱ་བ་སྨོས་ཏེ། གང་གི་ཕྱིར་དངོས་པོ་དང་། དངོས་པོ་མེད་པའི་ངོ་བོས་རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བ་རྣམ་པ་གཉིས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དངོས་པོ་སྒྲུབ་པ་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་སྒྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་ཀྱང་གཉིས་སོ། །རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བ་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ཡང་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། དངོས་པོ་དང་ཐ་དད་པ་དང་ཐ་མི་དད་པའོ། །ཞེས་པ་ནས། དེ་ལ་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་དང་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཐ་མི་དད་པ་ནི་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ཏེ། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་དང་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཐ་དད་པ་ནི་འབྲས་བུའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ནོ། །མི་དམིགས་པ་ནི་དངོས་པོ་མེད་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ནོ། །དེ་བས་ན་གང་གི་ཕྱིར་གཉིས་པོ་དངོས་པོ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ལ། གཅིག་ནི་དགག་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རྟགས་གསུམ་སྟེ། གཉིས་ནི་དངོས་པོ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ལ། གཅིག་ནི་དགག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཁོ་ན་ཡིན་པར་བལྟ་བར་བྱའོ། །ཞེས་སོ། །

༼ འབྲས་བུའི་གཏན་ཚིགས་བཤད་པ། **སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་ཆོས་རང་ལས་རྫས་གཞན་དུ་གྲུབ་པ་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་རྒྱས་པའི་རང་འགྲེལ་ལས༔ དེ་ལས་གཉིས་ནི་དངོས་པོ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ལ། གཅིག་ནི་དགག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ཏེ། ཞེས་

པས་ཟུར་དང་པོ་བསྟན་ལ། གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས༔ དོན་གཞན་ཤེས་པར་བྱ་བ་ལ་འབྲས་བུ་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ཏེ་ཞེས་བྱ་བ་སྨོས་ཏེ། གང་གི་ཚེ་དོན་གཞན་རྟོགས་པར་འདོད་པ་དེའི་ཚེ་འབྲས་བུ་ཁོ་ན་གཏན་ཚིགས་སུ་བརྗོད་པར་བྱའོ། །ཞེས་སོགས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་པས་ཟུར་གཉིས་པ་བསྟན་པ་ཡིན། ཟུར་དང་པོས་སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་ཅེས་པས་རྟགས་སུ་མ་བཀོད་པ་དང་རྟགས་ལྟར་སྣང་དང་དགག་རྟགས་རྣམས་བཅད། ཟུར་གཉིས་པ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་ཆོས་རང་ལས་རྫས་གཞན་དུ་གྲུབ་པ་ཞེས་པས་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་རྣམས་བཅད། ཁ་ཅིག་འབྲས་རྟགས་ལ་རང་གི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཡིན་ན་རང་གི་རྒྱུ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་འདོད་པ་མི་འཐད་པ་ཡིན་ཏེ། བུར་གོང་གི་སྟེང་གི་རོས་རང་དང་ཚོགས་པ་གཅིག་པའི་གཟུགས་དཔོག་པའི་ཚེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་གཟུགས་ཆོས་ཅན། ཚོགས་པ་གཅིག་པའི་རོ་ཡི་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བའི་ཕྱིར། འདོད་མི་རིགས་ཏེ། དེ་གཉིས་དུས་མཉམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་འདྲ་དེ་འབྲས་རྟགས་མིན་པར་ཡང་འདོད་མི་རིགས་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ ཚོགས་པ་གཅིག་ལ་རག་ལུས་པའི། །གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རོས་རྟོགས་པ། །རྒྱུའི་ཆོས་རྗེས་སུ་དཔག་པ་སྟེ། །དུ་བས་བུད་ཤིང་འགྱུར་བ་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདིའི་འགྲེལ་བཤད་འགའ་ཞིག་ཏུ་ཁ་ནང་བུར་གོང་གི་སྟེང་དུ་ཆོས་ཅན། བུར་རོ་སྔ་མས་བུར་གཟུགས་ཕྱི་མ་སྐྱེད་བའི་ནུས་པ་ཡོད་དེ། བུར་རོ་ད་ལྟ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ལོག་པར་འགྲེལ་བ་མི་རིགས་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ་དུ་ཕྱོགས་སྔ་དྲངས་

པའི་སྐབས་སུ༽ ངོ་ན་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུར་མ་གྱུར་པ་གཞན་རོ་ལ་སོགས་པས་གཟུགས་ལ་སོགས་པ་རྟོགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན། ཞེས་རྒྱུ་འབྲས་སུ་མ་གྱུར་པའི་རོས་གཟུགས་དཔོག་གམ་མི་དཔོག་སྙམ་པའི་དོགས་པ་དེ་བསུས་ནས་དེ་རྒྱུ་ཆོས་རྗེས་དཔག་གི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་མིན་པར་ཁྱོད་ལྟར་བྱས་ན་གཞན་གྱིས་དྲིས་པའི་དོགས་པ་ལ་འབྲེལ་མེད་ཀྱི་ལན་གཞན་གསུངས་པར་ཐལ་ལོ། །འདྲི་ཤར་དུ་གནས་པ་ལ་གླུད་ནུབ་ཏུ་འཕངས་པའི་ནྫོངས་པའི་ཉེས་པ་འདི་འདྲ་བ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ལ་ག་ལ་མངའ་སོམས་ཤིག འདིའི་དོན་འདི་ཡིན་ཏེ། ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལས་བཤད་པ་ལྟར་དངོས་རྒྱུ་ཚོགས་པ་གཅིག་ལས་འབྱུང་བའི་ཚོགས་པ་གཅིག་པའི་རོ་གཟུགས་གཉིས་གྲུབ་བདེ་གཅིག་པས་མེད་ན་མི་འབྱུང་ཡིན་ཞིང་། གཟུགས་སྔ་མ་གཟུགས་ཕྱི་མའི་ཉེར་ལེན་དང་རོ་ཕྱི་མའི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ལ། རོ་སྔ་མ་རོ་ཕྱི་མའི་ཉེར་ལེན་དང་གཟུགས་ཕྱི་མའི་ལྷན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ལ། ད་ལྟ་བའི་རོ་དེ་གཟུགས་སྔ་མ་དང་དེ་བྱུང་འབྲེལ་ངེས་པ་དང་། གཟུགས་ད་ལྟ་བ་དང་གྲུབ་བདེ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པས་ད་ལྟ་བའི་གཟུགས་དེ་ཡོད་པར་རྟོགས་ཐུབ་པའི་སྒྲུབ་རྟགས་སུ་གྱུར་པ་ཡིན་ཞིང་། རོ་ད་ལྟ་བ་དང་གཟུགས་ད་ལྟ་བ་རྫས་ཐ་དད་ཡིན་པས་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་སུ་བསྡུར་མི་རུང་བས་འབྲས་རྟགས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་བཞག་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་འབྲས་རྟགས་ཐམས་ཅད་ལ་དེ་བྱུང་འབྲེལ་དངོས་སུ་ངེས་པའི་ཁྱབ་པ་མེད་ཅིང་སྐབས་འགར་དེ་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་སྒོབས་ལས་རྗེས་ཁྱབ་ངེས་པ་ཡོད་དེ། ལེགས་བཤད་

སྣང་བའི་གཏེར་ལས༔ ཚུལ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་དེ་ཕྱུང་གི་འབྲེལ་བ་ངེས་པའི་འབྲས་བུའི་རྟགས་ལས་སྐྱེས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ཞེས་དང་། དེ་དངོས་སུ་དེ་ཕྱུང་འབྲེལ་མིན་ཀྱང་ཕན་ཚུན་མེད་ན་མི་འབྱུང་གི་འབྲེལ་བ་ལས་རྟོགས་པ་ཡིན་པས་ན་འབྲས་བུའི་རྟགས་ལས་སྐྱེས། ཞེས་གསུངས་ཏེ། དེ་ཕྱུང་གི་འབྲེལ་བ་ལས་འདི་ངེས་པ་ཡིན་པས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

༄ འབྲས་བུའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། དེ་ལ་དབྱེ་ན་རྒྱུ་དངོས་སྒྲུབ། རྒྱུ་སྔོན་སོང་། རྒྱུ་སྤྱི་སྒྲུབ། རྒྱུ་ཁྱད་པར་སྒྲུབ། རྒྱུ་ཆོས་རྗེས་དཔག་བཅས་ལྔ་ཡོད།

༡༽ རྒྱུ་དངོས་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ནི། དུ་ལྡན་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། མེ་ཡོད་དེ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། བྱང་སེམས་ཚོགས་ལམ་ཐོབ་མ་ཐག་པའི་རྒྱུད་ལ་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་དོན་གཉེར་གྱི་སྙིང་རྗེ་ཡོད་དེ། བསམ་པ་བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་ཡིན། དུ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་དུ་བ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་རྒྱུ་དངོས་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རང་གི་དངོས་རྒྱུ་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བའི་ཕྱིར།

༢༽ རྒྱུ་སྔོན་སོང་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ནི། བར་སྣང་གི་དུ་བ་སྔོ་ལོང་པོ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་མེ་སྔ་མ་སྔོན་དུ་སོང་བ་ཡིན་ཏེ། དུ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། ཐ་མལ་སྐྱེས་མ་ཐག་པའི་ཕུང་པོ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་འཕེན་བྱེད་ཀྱི་ལས་སྔ་མ་སྔོན་སོང་ཡིན་ཏེ། ཟག་བཅས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་ཡིན། དུ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་བར་སྣང་གི་དུ་བ་རང་རྒྱུ་མེ་སྔ་མ་སྔོན་ད་◌ུསོང་བ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་

རྟགས་དུ་བ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་རྒྱུ་སྔོན་སོང་སྒྲུབ་པའི་འབྲས་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རང་རྒྱུ་སྔ་མ་སྔོན་སོང་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བའི་ཕྱིར།

༣༽ རྒྱུ་སྤྱི་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ནི། ཟག་བཅས་ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། རེས་འགའ་བའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། ཟས་མི་ཞིམ་པའང་རོ་མཆོག་ཏུ་སྨྲོང་བའི་སྔོན་པའི་ཚོར་བ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་དགེ་བ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། བདེ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་ཡིན། རེས་འགའ་བའི་དངོས་པོའི་རྟགས་ཀྱིས་ཟག་བཅས་ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་རང་རྒྱུ་དང་བཅས་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་རེས་འགའ་བའི་དངོས་པོ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་སྤྱི་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རང་གི་རྒྱུ་སྤྱིར་བཏང་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བའི་ཕྱིར།

༤༽ རྒྱུ་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ནི། སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། དམིགས་རྐྱེན་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། དབང་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་གི་སྲས་ཆོས་ཅན། ཡུམ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། མངལ་ནས་སྐྱེས་པའི་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་ཡིན། དབང་ཤེས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱིས་སྔོ་སྣང་དབང་ཤེས་དམིགས་རྐྱེན་དང་བཅས་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་རྒྱུ་ཁྱད་པར་སྒྲུབ་ཀྱི་འབྲས་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རང་རྒྱུ་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་དངོས་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བའི་ཕྱིར།

༥) རྒྱུ་ཆོས་རྗེས་དཔག་གི་འབྲས་རྟགས་ནི། དུ་ལྡན་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། བུད་ཤིང་གི་འགྱུར་བ་ཡོད་དེ། དུ་བ་འཕྱུར་བའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། ལུང་སྔོ་སྔོན་གསུམ་ཆོས་ཅན། སངས་རྒྱས་ཀྱི་བྱིན་རླབས་དང་ལྡན་ཏེ། དམ་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་ཡིན། ཁ་ནང་བུར་གོང་གི་སྟེང་དུ་ཆོས་ཅན། བུར་གཟུགས་ད་ལྟ་བ་ཡོད་དེ། བུར་རོ་ད་ལྟ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུའང་རྒྱུ་ཆོས་རྗེས་དཔག་གི་ཁོངས་སུ་འདུ་བར་གསུངས་སོ། །དུ་བ་འཕྱུར་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དུ་ལྡན་ལ་ལ་བུད་ཤིང་གི་འགྱུར་བ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་དུ་བ་འཕྱུར་བ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་ཆོས་རྗེས་དཔག་གི་འབྲས་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། འབྲས་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རང་གི་རྒྱུའི་ཁྱད་ཆོས་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་གི་རྒྱུའི་ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་དངོས་སུ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་ནས་དེ་རྩོད་གཞིའི་སྟེང་དུ་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཕྱིར། འབྲས་བུའི་རྟགས་ནི་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ རྒྱུ་ལ་རང་བཞིན་ཇི་སྐྲིད་ཅིག །མེད་ལ་མི་འབྱུང་འབྲས་བུ་ནི། །གཏན་ཚིགས་"། །ཞེས་པའི་གཞུང་གིས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

༢) རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་བཤད་པ། **སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་རང་དང་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་དུ་གྱུར་པ་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་རྒྱས་པའི་རང་འགྲེལ་ལས༔ དེ་ལས་གཉིས་ནི་དངོས་པོ་སྒྲུབ་པ་ཡིན་ལ། གཅིག་ནི་དགག་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ཏེ། ཞེས་དང་རིགས་ཐིགས་ལས༔ འདི་ལ་གཉིས་ནི་དངོས་པོ་སྒྲུབ་པའོ། །གཅིག་ནི་དགག་པའི་གཏན་ཚིགས་སོ། །ཞེས་པས་ཟུར་དང་པོ་སྒྲུབ་རྟགས་ཡིན་པ་བསྟན་

ལ། གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པ་ལས༔ དེ་ལ་སྒྲུབ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཙམ་དང་ལྡན་པ་ཅན་ནི་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། རིགས་ཐིགས་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས༔ དེའི་བདག་ཉིད་དང་། དེ་ལས་བྱུང་བ་དེ་གཉིས་ཀ་རང་བཞིན་དང་འབྲས་བུ་ཁོ་ན་ཡིན་ཞེས་བྱ་བ་སྨོས་ཏེ། དེའི་བདག་ཉིད་ནི་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པས་ཟུར་གཉིས་པ་བསྟན། ཟུར་དང་པོ་སྒྲུབ་རྟགས་ཡང་དག་ཅེས་པས་རྟགས་སུ་མ་བཀོད་པ། རྟགས་ལྟར་སྣང་། དགག་རྟགས་རྣམས་བཅད། ཟུར་གཉིས་པ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་ཆོས་རང་དང་ངོ་བོ་དབྱེར་མེད་པ་ཞེས་པས་འབྲས་རྟགས་རྣམས་བཅད།

༄ གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་བཤད་པ། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ལ་གཏན་ཚིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་ཁྱད་པར་ལྟོས་པའི་རྟགས་དང་། ཁྱད་པར་དག་པ་བའི་རྟགས་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་ཁྱད་པར་ལྟོས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། ལྗོན་ཤིང་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་ཡིན་ཏེ། རྒྱུ་རྐྱེན་འདུས་ནས་བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །བྱས་རྟགས་ཀྱི་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་བྱས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱད་པར་ལྟོས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རང་བརྗོད་པའི་སྒྲས་རང་ཉིད་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་ཁྱད་པར་ལ་ལྟོས་པར་སྟོན་པའི་ཕྱིར།

གཉིས་པ་ཁྱད་པར་དག་པ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། བུམ་

པ་ཆོས་ཅན༌། ཡོད་དེ། ཤེས་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དངོས་པོའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་དངོས་པོ་ཆོས་ཅན། ཁྱད་པར་དག་པ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རང་བརྗོད་པའི་སྒྲས་རང་ཉིད་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱི་ཁྱད་པར་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་སྟོན་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དངོས་པོ་ཞེས་པའི་སྒྲས་སྒྲ་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་རྣམ་གཞག་ཙམ་ལས་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པ་ཡིན་པར་སྟོན་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར། འདི་ལ་འབའ་ཞིག་པའི་རྟགས་ཀྱང་བརྗོད། ཁ་ཅིག་འདིར་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་རྟགས་ཡང་དག་མིན་པར་སྨྲ་ཡང་གྱི་ན་སྟེ། ཚད་མ་རྒྱས་པ་ལས༔ འཇིག་དང་འབྲས་ལ་ཡོད་ཉིད་བཞིན། །ཞེས་དང༌། གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པ་ལས༔ གཏན་ཚིགས་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་ཁོ་ན་སྟེ། རང་བཞིན་དང་འབྲས་བུ་དང་མི་དམིགས་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་འགའ་ཞིག་མི་རྟག་པར་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ལ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་དང༌།ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་བོད་སྔ་རབས་པ་ཕལ་ཆེ་བས་གཏན་ཚིགས་འདི་ཉིད་སྒྲ་ཇི་བཞིན་པར་ཁས་ལེན་པ་ལ་ཕྱི་རབས་པ་རྣམས་ཡོད་ན་མི་རྟག་པ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པས་དངོས་པོར་ཡོད་པ་ཞེས་བཀྲལ་བ་གཉིས་ཀའང་འགལ་བ་མེད་མོད། ཁོ་བོ་ནི་འཇམ་མགོན་ཨ་ཇི་ཏའི་དགོངས་པ་དང་མཐུན་པར་འདི་ལྟར་སྨྲ་སྟེ། ལེགས་སྦྱར་སྐད་དུ་ཧྲ་བ་ཞེས་པ་ཡོད་པ། དངོས་པོ། རྫས་སོགས་ལ་སྐད་དོད་ཐུན་མོང་བ་ཡིན་པས་ཡོད་པའི་ཐ་སྙད་དེ་བརྡ་དང་ཐ་སྙད་ཀྱིས་བཞག་པའི་ཡོད་པ་ཙམ་དང་རང་མཚན་ཡོད་པ་གཉིས་ཀ་ལ་འཇུག་པ་ལས་འདིར་བསྟན་བཅོས་མཁན་པོའི་ཞེ་འདོད་རང་མཚན་དུ་ཡོད་པ་ལ་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ།

རྒྱས་པའི་རང་འགྲེལ་ལས༔ སྒྲ་ལ་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་རྣམ་པར་བཞག་པ་ནི་རང་གི་བདག་ཉིད་ཡོད་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་དུ་གྲུབ་པས། ཞེས་གསུངས་པ་དང་། གཏན་ཚིགས་འདི་བཤད་པའི་སྐབས་གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས༔ ཡོད་པ་ནི་དོན་བྱེད་ནུས་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན་དུ་འདོད་ན། གལ་ཏེ་སྐད་ཅིག་མ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་ལ་དོན་བྱེད་ནུས་པ་མེད་ན་དེ་དག་ག་ལས་ཡོད་དེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་བུམ་པ་ཡོད། དུ་བ་ཡོད་ཅེས་དང་། གང་ཞིག་ཡོད་ན་གང་སྐྱེ་བའམ། །ལྟ་བུའི་སྐབས་ཚིག་ཡོད་པ་བརྗོད་ཀྱང་དོན་ལ་རང་མཚན་ཡོད་པ་ལ་གོ་དགོས་ལ། དངོས་པོ་ཀུན་གྱི་སྟོང་པ་ཉིད། །གཞན་གྱི་དངོས་པོར་རབ་ཏུ་བསྒྲགས། །ཞེས་དང་། དངོས་ཀུན་ཡང་དག་རྗེན་པ་མཐོང་བ་ཡིས། །ཞེས་དང་། ཤེས་བྱའི་དངོས་པོ་ཀུན་མཁྱེན་ནོ་ལྟ་བུ་ལ་ཚིག་དངོས་པོ་ཞེས་བརྗོད་ཀྱང་དོན་བརྡ་དང་ཐ་སྙད་ཀྱིས་བཞག་པའི་ཡོད་པ་ཙམ་ལ་འང་འཇུག་པ་ཡོད་པས་ཚིག་ལ་མི་རྟོན་པར་དོན་ལ་རྟོན་པར་བྱའོ། །

༢༽ བསྒྲུབ་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་བཤད་པ། ཡང་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ལ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དོན་སྒྲུབ་དང་། ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་གཉིས་ཡོད། **རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རང་གི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བ་ཡང་ཡིན། དོན་ལྡོག་ཀྱང་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་དམིགས་པ་དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རང་གི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་མཚོན་བྱ་ཡིན་པ་ཁོ་ན་བཟུང་བ་ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་

བྱ་དང་པོ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་གཉིས་པའོ། །སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་བྱས་པ་ཆོས་ཅན། དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རྩོད་གཞིའི་སྟེང་དུ་ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྒྲུབ་ཆོས་དོན་ལྡོག་ཡིན་པ་ཞིག་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མི་རྟག་པའི་མཚན་ཉིད་སྐད་ཅིག་མ་དེ་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སྐད་ཅིག་མ་ཆོས་ཅན། ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རྩོད་གཞིའི་སྟེང་དུ་ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྒྲུབ་ཆོས་མཚོན་བྱའི་ཐ་སྙད་ཡིན་པ་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར།

ཁ་ཅིག་མཚོན་བྱ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་མཚན་ཉིད་ཁོ་ན་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བ་དོན་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཅེས་བཤད་དོ། །འོ་ན། བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པ་དང་། དུ་བའི་རྟགས་ཀྱིས་དུ་ལྡན་ལ་ལ་མེ་ཡོད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཆོས་ཅན། ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡིན་པར་ཐལ། རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་ལ་དོན་སྒྲུབ་དང་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་གཉིས་སུ་ཁ་མཚམས་ཆོད་པའི་ནང་ནས་དོན་སྒྲུབ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། མཚན་ཉིད་ཁོ་ན་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་མ་བཟུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། མཚོན་བྱ་ཡིན་པ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མཚོན་བྱ་ཁོ་ན་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་མ་བཟུང་བའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། མཚོན་བྱ་ཁོ་ན་བསྒྲུབ་ཆོས་སུ་མ་བཟུང་བར་ཐལ། མཚན་ཉིད་ཡིན་པ་ཡང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཐ་སྙད་

འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་ཡིན་ན་མཚོན་བྱ་ཡིན་པ་ཁོ་ན་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བས་ཁྱབ་ཀྱང་། དོན་སྒྲུབ་ཡིན་ན་མཚན་ཉིད་ཡིན་པ་ཁོ་ན་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བས་མ་ཁྱབ། མཚན་ཉིད་ཡིན་པ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་ན་དོན་སྒྲུབ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཀྱང་། མཚོན་བྱ་ཡིན་པ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་ན་ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ། དེ་བཞིན་གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་གྲོལ་བས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་མཚན་ཉིད་དམ་དོན་ལྡོག་ཡིན་པ་ཞིག་བཟུང་ན་རྟགས་དོན་སྒྲུབ་ཏུ་འགྱུར་པ་དང་། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་མཚོན་བྱའམ་ཐ་སྙད་ཁོ་ན་ལས་མཚན་ཉིད་ཡིན་པ་མ་བཟུང་ན་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་ཏུ་འགྱུར་པའོ། །དེ་ལྟར་ན་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན་གྲོལ་བ་ཐ་དད་པ་ལ་ལྟོས་ནས་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་འགྱུར་ཏེ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་ཡང་མ་རྟོགས་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་པར་ཡང་མ་རྟོགས་པའི་གྲོལ་བ་ལ་དོན་སྒྲུབ་ཏུ་འགྱུར་ཏེ། ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྒྲུབ་ཆོས་མཚན་ཉིད་ཡིན་པ་བཟུང་བའི་ཕྱིར། ཡང་སྒྲ་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་པར་རྟོགས་ནས་མི་རྟག་པའི་ཐ་སྙད་མ་ཤེས་པའི་གྲོལ་བ་ལ་ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་ཏུ་འགྱུར་ཏེ། ཞེ་འདོད་ཀྱི་བསྒྲུབ་ཆོས་ལ་མཚོན་བྱ་ཡིན་པ་ཁོ་ན་བཟུང་བའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་གཅིག་དུ་བྲལ་གྱི་རིགས་པ་སོགས་གཞན་ལའང་སྦྱར་ནས་ཤེས་དགོས་སོ། །

དོན་སྒྲུབ་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས་ཡོད་དེ། མཚན་མཚོན་གཉིས་ཀ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་དང་སྐད་ཅིག་མར་ཤེས་འདོད་ཞུགས་པའི་གྲོལ་བ་ལ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། མཚན་ཉིད་ཁོ་ན་བསྒྲུབ་བྱའི་

ཆོས་སུ་བཟུང་བའི་དོན་སྒྲུབ་མི་རྟག་པ་དང་སྐད་ཅིག་མའི་མཚན་མཚོན་གྱི་འབྲེལ་བ་མ་ཤེས་ཤིང་། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡིན་མིན་ལ་ཤེས་འདོད་མེད་པར་སྒྲ་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་མིན་ལ་ཤེས་འདོད་ཞུགས་པའི་རྒོལ་བ་ལ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་ཏེ། འདུས་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་ནི་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ '''རང་བཞིན་ཡོད་ཙམ་དང་། །འབྲེལ་བ་ཅན་གྱི་ངོ་བོ་ཡང་། །ཞེས་པས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

༄ དགག་རྟགས་ལས་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་བཤད་པ། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་གོང་དུ་དགག་རྟགས་སྐབས་བཤད་ཟིན་ལ། ནང་གསེས་དབྱེ་བ་ལ་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པ་དང་། སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་གཉིས་ཡོད། **དགག་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རང་གི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཟུང་བའི་དོན་དེ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་རྒོལ་བ་ལ་སྣང་མི་རུང་བ་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ་ལས༔ དགག་པ་གང་ཇི་སྙེད་པ་ཐམས་ཅད་ནི་མི་དམིགས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པས་ཟུར་དང་པོ་དང་། ཡང་རང་འགྲེལ་ལས༔ ཚད་མ་རྣམས་ནི་མི་འཇུག་པ་མི་དམིགས་པ་ཡིན་ཏེ། མེད་ལ་མི་འཇུག་འབྲས་བུ་ཅན། ཡོད་པའི་ཤེས་པ་དང་། སྒྲ་དང་ཐ་སྙད་དགག་པའི་འབྲས་བུ་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཞེས་པས་ཟུར་གཉིས་པ་བསྟན་ཏེ། ཟུར་དང་པོ་དགག་རྟགས་ཡང་དག་གིས་སྒྲུབ་རྟགས། རྟགས་ལྟར་སྣང་། རྟགས་སུ་མ་བཀོད་པ་རྣམས་བཅད། གཉིས་པས་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་རྣམས་བཅད། དེ་ཡང་ཡུལ་གྱི་བསྐལ་པ་བྱང་སྒྲ་མི་སྙན་གྱི་དཔག་བསམ་གྱི་ཤིང་ལྟ་བུ། དུས་

ཀྱི་བསྐལ་པ་བསྐལ་པ་ཆགས་པའི་སྐབས་ཀྱི་སྤྲིན་གསེར་གྱི་སྙིང་པོ་ཅན་ལྟ་བུ། ངོ་བོ་ཕྲ་བའི་བསྐལ་བ་ཤ་ཟ་དང་བར་སྲིད་སོགས་དང་གང་ཟག་ཕ་རོལ་པོའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོད་རྣམས་གང་ཟག་ཕལ་པ་ལ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པས་དེ་མ་དམིགས་པ་ཙམ་གྱིས་ཡོད་ངེས་མེད་ངེས་ཀྱི་ཐ་སྙད་བརྗོད་མི་ནུས་པས་ཚུལ་མིན་གྱི་སྒྲོ་སྐུར་སྤང་བའི་ཆེད་དུ་རྟགས་འདི་གསུངས་པ་ཡིན་ནོ། །རིགས་ཐིགས་ལས༔ བསྐལ་བའི་ཡུལ་མི་དམིགས་པའི་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་མཚན་ཉིད་ནི་ཐེ་ཚོམ་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། ཚད་མ་ལོག་ཀྱང་དོན་མེད་པར་མི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས། འདིར་བསྐལ་དོན་ཞེས་པ་ཡུལ་དུས་ངོ་བོའི་དབང་གིས་རྟོགས་མི་ནུས་པ་གང་ཟག་གཞན་གྱི་བསམ་བློ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། དེ་མངོན་སུམ་མམ་རྒྱུ་མཚན་ལ་བརྟེན་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་རྟོགས་པའི་ཚེ་བསྐལ་དོན་མིན་པར་གྱུར་པ་སྟེ། དཔེར་ན་མི་གལ་བུས་སྤུར་རང་གི་མ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་འོད་ཟེར་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་མ་ཤེས་པས་བསྐལ་བ་ཡིན་ལ། ཕྱིས་སྟོན་པ་བཀའ་དྲིན་ཅན་གྱིས་གསུངས་ནས་དེར་བྱོན་པའི་ཚེ་རང་གི་མ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཞིང་འོད་ཟེར་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་མཁྱེན་པས་བསྐལ་བ་མིན་པར་གྱུར་པའོ། །དེས་ན་བསྐལ་དོན་ཡིན་ན་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཀྱང་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་ན་བསྐལ་དོན་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་བོ། །མཚན་གཞི་ནི། ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གི་ངོར་མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་ཆོས་ཅན། ཤ་ཟ་ཡོད་པར་མི་ངེས་ཏེ། དེ་ལ་ཤ་ཟ་མི་སྣང་བས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། དགག་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རང་གི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ

བཞག་པའི་དོན་དེ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་གྲོལ་བ་དེ་ལ་སྣང་མི་རུང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་གི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཞག་པའི་དོན་ཤ་ཟ་དེ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་ ◌ེགྲོལ་བ་ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་ལ་སྣང་མི་རུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལ་དཔྱེ་ན་ཡུལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། བདེ་ཅན་ཡོད་པར་མ་ཤེས་པའི་གང་ཟག་གི་ངོར་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་ན་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་བདེ་ཆེན་ཞིང་ཁམས་མེད་པར་ངེས་མི་ནུས་ཏེ། དེ་ཡོད་མེད་ཁྱོད་ལ་བསྐལ་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དུས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། ཁྱིམ་བདག་དཔལ་སྐྱེས་ཀྱིས་ཐར་པའི་ས་བོན་འཛོག་པ་མི་ཤེས་པའི་གང་ཟག་གི་ངོར་ཁྱིམ་བདག་དཔལ་སྐྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་ཆོས་ཅན། སྔོན་དུས་ཐར་པའི་ས་བོན་བཞག་ཡོད་མེད་མི་ཤེས་ཏེ། སྔོན་དུས་ཐར་པའི་ས་བོན་འཛོག་པ་ཁྱོད་ལ་དུས་ཀྱི་བསྐལ་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ངོ་བོ་ཕྲ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། ལྷས་བྱིན་གྱི་བསམ་པ་མ་རྟོགས་པའི་གང་ཟག་གི་ངོར་ཁྱོད་རང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ཚད་མ་ཆོས་ཅན། ལྷས་བྱིན་ལ་ཆོས་སྦྱིན་གསོད་པའི་སེམས་ཡོད་མེད་མི་ཤེས་ཏེ། ལྷས་བྱིན་གྱི་བསམ་པ་མི་ཤེས་པའི་ཕྱིར།

སྐབས་འདིར་ཁ་ཅིག་གིས། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཀྱང་ཡིན། རང་ཉིད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཏགས་པའི་དོན་དེ་སྤྱིར་ཡོད་ཀྱང་། རང་ཉིད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གི་ཚད་མ་ལ་མི་སྣང་བ་དེ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད་ཅེས་དང་། ཤ་ཟ་དང་དེ་ངེས་པའི་བཅད་ཤེས་དོན་མཐུན་གཉིས་རེ་རེ་ནས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཏགས་པའི་དོན་ཡིན་ཀྱང་། དེ་

དགག་བྱའི་ཆོས་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་གསུངས་པ་དང་། མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་གཞིར་མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་ཆོས་ཅན། ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་ཤ་ཟ་ངེས་པའི་བཅད་ཤེས་དོན་མཐུན་མེད་དེ། ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་ཤ་ཟ་དམིགས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ནང་འགལ་བར་མཐོང་སྟེ། ཕྱིར་རྒོལ་གྱི་ཚད་མ་ལ་མི་སྣང་བ་ཞེས་པ་མངོན་སུམ་ལ་གསལ་པོར་མི་སྣང་བ་ལ་འཇོག་གམ། རྗེས་དཔག་ལ་དོན་སྤྱི་མི་སྣང་བ་ལ་འཇོག དང་པོ་ལྟར་ན་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཏགས་པའི་དོན་དེ་མངོན་སུམ་ལ་གསལ་པོར་མི་སྣང་བ་ཙམ་གྱིས་རྟགས་དེ་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སུ་བཞག་ན། མུ་སྟེགས་བྱེ་བྲག་པ་ལ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། སྐྱེས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པའི་སྣང་རུང་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡིན་པར་ཐལ། མཚན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དགག་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་པ་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཏགས་པའི་དོན་རྟག་པ་དེ་སྤྱིར་ཡོད་ཀྱང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་རྒོལ་བ་ལ་མངོན་སུམ་དུ་མི་སྣང་བའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྣངས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁྱབ་ཁས་བླངས། ཕྱོགས་གཉིས་པ་ལྟར་དོན་སྤྱི་ཙམ་ཡང་མི་སྣང་བ་ལ་བྱས་ན། གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྒོལ་བ་ཡང་དག་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་

བཏགས་པའི་དོན་གཉིས་ཀ་སྤྱིར་ཡོད་ཀྱང་ཁྱོད་ཀྱི་ཚད་མ་ལ་དོན་སྤྱི་ཙམ་ཡང་མི་སྣང་བ་ཡིན་པར་ཐལ། ཁྱོད་དེ་སྐབས་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཕྱིར་རྒོལ་རྣམ་དག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། འདོད་ན། རྒོལ་བ་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཡིན་ན་ཤ་ཟ་དང་དེ་རེས་པའི་བཙད་ཤེས་དོན་མཐུན་ཡུལ་དུ་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། ཤ་ཟ་དང་དེ་རེས་པའི་བཙད་ཤེས་དོན་མཐུན་ཁྱོད་ཀྱི་ཚད་མ་ལ་མི་སྣང་བའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྒོལ་བ་དེ་ཆོས་ཅན། མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་ཤ་ཟ་རེས་པའི་བཙད་ཤེས་དོན་མཐུན་ཡོད་མེད་ལ་ཤེས་འདོད་ཞུགས་པ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྤྱིར་ཤ་ཟ་རེས་པའི་བཙད་ཤེས་དོན་མཐུན་ཙམ་ཡང་མ་རེས་པའི་ཕྱིར། ཡང་དེ་འདྲའི་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་དེ་ཆོས་ཅན། རྗེས་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། ཚད་མ་གསུམ་སྔོན་དུ་མ་འགྲོ་བའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེ་སྐབས་ཀྱི་རྒོལ་བ་ཡང་དག་གིས་དགག་ཆོས་བསྒྲུབ་ཆོས་དངོས་འགལ་དུ་མ་རེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། དེ་སྐབས་ཀྱི་རྒོལ་བ་ཡང་དག་གིས་ཤ་ཟ་རེས་པའི་བཙད་ཤེས་དོན་མཐུན་ཡོད་པ་དང་ཤ་ཟ་རེས་པའི་བཙད་ཤེས་དོན་མཐུན་མེད་པ་གཉིས་ཐ་དད་དུ་མ་རེས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤ་ཟ་དང་བཙད་ཤེས་ཡོད་པ་མ་རེས་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་དེ་འདྲའི་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཆོས་ཅན། ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པར་ཐལ། དེ་སྐབས་ཀྱི་རྒོལ་བས་མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་ཤ་ཟ་དམིགས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་མེད་པ་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བའི་གང་

ཟག་གི་རྒྱུད་ལ་ཤ་ཟ་དམིགས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་མེད་པ་རྟོགས་པ་ལ་སྦྱོར་འདྲེ་ཤ་ཟ་ཡོད་པ་ཙམ་རྟོགས་དགོས་པ་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྒོལ་བ་ཡང་དག་གིས་དེ་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར།

ཡང་གཏན་ཚིགས་འདིའི་ཕྱིར་རྒོལ་རྣམ་དག་ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་དེ་ཡིན་ནམ། དེ་ལས་གཞན་པའི་གང་ཟག་ཞིག་ཡིན། དང་པོ་ལྟར་ན། ཕྱི་རྒོལ་རྣམ་དག་དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཏགས་པའི་དོན་འདྲེ་ཤ་ཟ་དང་དེ་ངེས་པའི་དཔྱད་ཤེས་དོན་མཐུན་ཡོད་པ་ཙམ་ཡང་མི་ཤེས་པར་ཐལ། ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་གོང་གི་རིགས་པས་གནོད། སྦྱོར་ཤ་ཟ་དང་དེ་ངེས་པའི་དཔྱད་ཤེས་དོན་མཐུན་ཡོད་པ་ཙམ་ངེས་ཀྱང་རང་རྒྱུད་ལ་ཡོད་མེད་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ཡིན་ཞེ་ན། ཤ་ཟ་ངེས་པའི་བཅད་ཤེས་དོན་མཐུན་ཆོས་ཅན། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཏགས་པའི་དོན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་གི་ཚད་མ་ལ་སྣང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་ཡི་ཚད་མས་ངེས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་དམ་བཅའ་འབུད། མ་ཁྱབ་ན་རང་ཚིག་དང་འགལ་ལོ། །ཡང་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱིར་རྒོལ་རྣམ་དག་ཆོས་ཅན། རང་བློ་རང་ལ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པར་ཐལ། སྦྱོར་གཞན་རྒྱུད་ལ་ཤ་ཟ་ངེས་པའི་བཅད་ཤེས་དོན་མཐུན་ཡོད་པར་རྟོགས་པ་གང་ཞིག་རང་རྒྱུད་ལ་དེ་ཡོད་མེད་མི་ཤེས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུད་ལ་ཤ་ཟ་དམིགས་པའི་ཚད་མ་མེད་པའང་ཤེས་མི་ནུས་པར་ཐལ། མཚུངས་

པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོསཅན། ཕྱིར་རྒོལ་རྣམ་དག་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཕྱོགས་ཆོས་མ་ངེས་པའི་ཕྱིར།

ཕྱོགས་གཉིས་པ་དེ་སྐབས་ཀྱི་ཕྱིར་རྒོལ་རྣམ་དག་དེ་གང་ཟག་གཞན་ཡིན་ཞེ་ན། དེ་འདྲའི་ཕྱིར་རྒོལ་རྣམ་དག་ཆོས་ཅན། དེ་སྐབས་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཏགས་པའི་དོན་ཤ་ཟ་དང་དེ་ངེས་པའི་བཅད་ཤེས་དོན་མཐུན་གཉིས་ཀ་སྤྱིར་ཡོད་ཀྱང་ཁྱོད་ལ་མི་སྣང་བ་ཡིན་པ་ཐལ། ཁྱོད་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རིགས་པ་སྔ་མ་དང་མཚུངས། དེར་མ་ཟད་དེ་འདྲའི་ཕྱིར་རྒོལ་རྣམ་དག་དེ་ཡིས་ཕ་རོལ་ཤ་ཟ་བསྐལ་དོན་དུ་སོང་བའི་གང་ཟག་དེ་ཤ་ཟ་ལ་བསྐལ་དོན་ཡིན་པ་དང་། ཤ་ཟ་དམིགས་བྱེད་ཀྱི་ཚད་མ་མེད་པ་ཇི་ལྟར་ངེས། འདིར་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པས༔ ང་དང་ང་འདྲ་བས་མ་གཏོགས་གང་ཟག་གིས་གང་ཟག་གི་ཚོད་གཟུང་བར་མི་བྱ་སྟེ། ཉམས་པར་འགྱུར་ཏ་རེ། ཞེས་གསུངས་པ་དང་། སློབ་དཔོན་བདག་ཉིད་ཆེན་པོས་རྒྱས་པའི་རང་འགྲེལ་ལས༔ ཚད་མ་རྣམས་ནི་མི་འཇུག་པ། །མེད་ལ་མི་འཇུག་འབྲས་བུ་ཅན། །ཡོད་པའི་ཤེས་པ་དང་སྒྲ་དང་ཐ་སྙད་འགོག་པའི་འབྲས་བུ་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཞེས་གང་ཟག་གཞན་གྱི་རྒྱུད་ཚོད་མ་མཐོང་བ་ཙམ་གྱིས་མེད་པ་སོགས་སྒྲོ་སྐུར་བྱ་མི་རིགས་པར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་གཏན་ཚིགས་འདི་གསུངས་པ་ཡིན་ལ། ཁྱོད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ལ་དཔག་ན་ལྤུང་དོན་ཡང་མ་ལོན་པར་སྣང་ངོ་།།

མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ནི་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ ཚད་མ་རྣམས་ནི་མི་འཇུག་པ། །མེད་ལ་མི་འཇུག་འབྲས་བུ་ཅན། །ཞེས་པས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

༄༅ སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་བཤད་པ། **དགག་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག རང་གི་དགག་བྱའི་ཆོས་སུ་བཞག་པའི་དོན་དེ་སྐབས་སུ་བབ་པའི་རྒོལ་བ་ལ་སྣང་དུ་རུང་བ་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** རྒྱས་པའི་རང་འགྲེལ་ལས༔ དགག་པ་གང་ཇི་སྙེད་པ་ཐམས་ཅད་ནི་མི་དམིགས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པས་ཟུར་དང་པོ་བསྟན་པ་དང་། ཡང་རང་འགྲེལ་ལས༔ གཏན་ཚིགས་བྱེ་བྲག་ལ་ལྟོས་ནས། །ལ་ལ་མེད་ཤེས་འབྲས་བུ་ཅན། །གཏན་ཚིགས་ནི་མི་དམིགས་པའོ། །ཞེས་པས་ཟུར་གཉིས་པ་བསྟན། ཟུར་དང་པོ་དགག་རྟགས་ཡང་དག་ཅེས་པས་རྟགས་སུ་མ་བཀོད་པ་དང་། རྟགས་ལྟར་སྣང་དང་། སྒྲུབ་རྟགས་རྣམས་བཅད། ཟུར་གཉིས་པས་མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་རྣམས་བཅད། དེ་ལ་དབྱེ་ན། ཚད་མ་རྒྱས་པ་ལས་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་སྦྱོར་བརྒྱད་དང་། འབྲིང་པོ་ལས་རྟགས་སྦྱོར་བཅུ་དང་། བསྡུས་པ་ལས་རྟགས་སྦྱོར་བཅུ་གཅིག་གསུངས་སོ། །དེ་དག་ཀུན་ཀྱང་འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པ་དང་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་གཉིས་སུ་འདུས་པ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ་ལས༔ འདི་ལྟར་དེ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཀྱིས་བྱེད་དེ། འགའ་ཞིག་སྒྲུབ་པས་སམ་དགག་པས་སོ། །ཞེས་སོ། །

༄༅ འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་བཤད་པ། **སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་**

ཉིད། ཟླུར་དང་པོས་སྣང་རུང་མིན་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མིན་པ་ཐམས་ཅད་བཅད། ཟླུར་གཉིས་པས་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་རྣམས་བཅད། འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལ་དབྱེ་ན་བཞི་སྟེ། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ་དང་། རྒྱུ་མ་དམིགས་པ་དང་། ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པ་དང་། དངོས་འབྲས་མ་དམིགས་པའོ། །

མཚན་གཞི་ནི་རིམ་པ་ལྟར། བུམ་པས་དག་པའི་◌ེགཞི་དེར་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་མེད་དེ། དམིགས་པའི་རིག་བྱར་གྱུར་པའི་བུམ་པ་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ་དང་། མེ་མེད་མཚན་མོའི་རྒྱ་མཚོར་ཆོས་ཅན། དུ་བ་མེད་དེ། མེ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་རྒྱུ་མ་དམིགས་པ་དང་། ཤིང་གིས་དབེན་པའི་བྲག་རྫོང་ན་ཆོས་ཅན། ཤ་པ་མེད་དེ། ཤིང་མེད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པ་དང་། དུ་བ་མེད་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། དུ་བའི་དངོས་རྒྱུ་མེ་མེད་དེ། དངོས་འབྲས་དུ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་དངོས་འབྲས་མ་དམིགས་པའོ། །དམིགས་པའི་རིག་བྱར་གྱུར་པའི་བུམ་པ་མ་དམིགས་པ་ཆོས་ཅན། བུམ་པས་དག་པའི་ས་ཕྱོགས་ལ་བུམ་པ་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་གང་ཞིག ཁྱོད་ཀྱི་ཆོས་ལོག་ལ་བུམ་པ་དེ་སོང་ཞིང་། དེའི་རང་བཞིན་ལ་དམིགས་པའི་རིག་བྱར་གྱུར་པ་དེ་སོང་ལ། དམིགས་པའི་རིག་བྱར་གྱུར་པའི་བུམ་པ་མ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཕྱིར། ཤིང་མེད་པ་ཆོས་ཅན། ཤིང་གིས་དབེན་པའི་བྲག་རྫོང་ལ་ཤ་པ་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་

ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་གང་ཞིག ཁྱོད་ཀྱི་ཆོས་ལོག་ལ་ཤ་པ་དེ་སོང་ཞིང་། དེའི་ཁྱབ་བྱེད་ལ་ཤིང་དེ་སོང་ལ། ཤིང་མ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཕྱིར། གཞན་ལའང་རིགས་བསྒྲེ་ནས་ཤེས་པར་བྱའོ། །རང་བཞིན་མ་དམིགས་པ་འདི་ཐ་སྙད་འབའ་ཞིག་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡིན་ནོ།།

༄ འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་བཤད་པ། **སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** ཟུར་དང་པོས་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མིན་པ་མཐའ་དག་བཅད། ཟུར་གཉིས་པས་འབྲེལ་ཟླ་མ་དམིགས་པ་མཐའ་དག་བཅད། དེ་ལ་དབྱེ་ན་ལྷན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པ་དང་། ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་བརྟེན་པ་གཉིས་ཡོད་དེ། རྣམ་ངེས་དང་རྒྱས་པའི་རང་འགྲེལ་ལས༔ འགལ་བ་ཡང་མི་དམིགས་པ་མེད་པར་འགལ་བ་མི་རྟོགས་ཏེ། འདི་ལྟར་རྒྱུ་མ་གཏུགས་པ་ཅན་འབྱུང་བ་གཞན་ཡོད་ན་མེད་པའི་ཕྱིར་འགལ་བར་རྟོགས་ལ། དེ་ཡང་མི་དམིགས་པ་ལས་ཡིན་ནོ། །ཕན་ཚུན་སྤངས་ཏེ་གནས་པའི་མཚན་ཉིད་ཀྱང་འགལ་བ་ཡིན་ཏེ། རྟག་པ་དང་མི་རྟག་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལ་ཡང་གཅིག་དམིགས་པས་གཞན་མི་དམིགས་པ་ཁོ་ནར་བརྗོད་དོ། །དེ་ལྟ་མ་ཡིན་ན་དམིགས་པ་མ་བཀག་པ་ཅན་མེད་པ་མི་འགྲུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། **།འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་དང་ཆོས་ལོག་**

གཉིས་ལྡན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་དུ་གྲུབ་པ་ལྡན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་དང་ཆོས་ཕྱོགས་གཉིས་ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་དུ་གྲུབ་པའམ་དེ་ལ་བརྟེན་པ་ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།

༄༅ ལྡན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། ལྡན་ཅིག་མི་གནས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་དམིགས་ལ་དབྱེ་ན། ཚད་མ་ཀྲུས་འབྲིང་བསྡུས་གསུམ་ནས་ལྡོ་དང་དྲུག་དང་བདུན་སོགས་མི་འདྲ་བར་གསུངས་ཀྱང་འདིར་གོ་བདེ་བའི་ཕྱིར་སློབ་དཔོན་ཛེ་ཏ་རི་དང་ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་དང་། འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པའི་རྒྱས་འགྲེལ་ལས་གསུངས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ཏེ་བཤད་ན་བཅུ་གཉིས་ཏེ། རིགས་གཏེར་ལས༔ གཞུང་ལས་རྣམ་གཞག་མང་བཤད་ཀྱང་། །འགོག་རྣུས་སྦྱ་མ་བཅུ་གཉིས་ཡིན། །ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ལ་བཅུ་གཉིས་ནི། འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་བཞི། འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་བཞི། འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་བཞིའོ། །

༄༅ འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་བཞི་ལ།

༡ ། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་ནི། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་བའི་རེག་པ་མེད་དེ། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་།

༢ ༽ རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་ནི། མི་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་འབྲས་སྤྱུ་ལོང་བྱེད་མེད་དེ། མི་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་།

༣ ༽ འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའིརང་བཞིན་དམིགས་པ་ནི། མི་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་རེག་གི་དངོས་རྒྱུ་མེད་དེ། མི་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་།

༤ ༽ ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་ནི། མི་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། བ་མོའི་རེག་པ་མེད་དེ། མི་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །གཞུང་གཞན་དུ་འདིར་བཤད་པའི་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་ལ་འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་དང་། འདི་ཡི་འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་ལ་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་དང་། འདིའི་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་ལ་ཁྱབ་བྱ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་སོགས་སྦྱོར་བ་དུ་མར་སྐབས་འཚོལ་ནས་གསུངས་པ་ནི་ཚད་མ་རྒྱས་འབྲིང་བསྡུས་པ་ལས་གསུངས་་པ་དང་མི་མཐུན་པ་ཡིན་ནོ། །མི་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་གྲང་བའི་རེག་པ་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་མི་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཅེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་ཆོས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་

རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་ཚུལ་རྩིས་ཞེ་ན། རྟགས་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ལོག་ལ་གྲང་བའི་རེག་པ་དེ་སོང་། དེའི་རང་བཞིན་ལ་བསིལ་བའི་རེག་པ་དེ་སོང་། དེ་དང་འགལ་བ་ལ་ཚ་བའི་རེག་པ་དེ་སོང་། དེའི་རང་བཞིན་ལ་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོ་དེ་སོང་། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པས་ཁྱོད་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དུ་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཅེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཕྱིར། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་ཚུལ་རྩིས་ཞེ་ན། རྟགས་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ལོག་ལ་གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་དེ་སོང་། དེའི་རྒྱུ་ལ་གྲང་བའི་རེག་པ་དེ་སོང་། དེ་དང་འགལ་བ་ལ་ཚ་རེག་དེ་སོང་། དེའི་རང་བཞིན་ལ་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོ་དེ་སོང་། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པས་ཁྱོད་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རྟགས་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །གཞན་གཉིས་ལ་དེ་ལྟར་རིགས་བསྒྲེ་དགོས།

༄ འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་བཞི་ལ།

༡ ༽ རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་ནི། ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་བའི་རེག་པ་མེད་དེ། ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་།

༢ ༽ རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་ནི། ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་མེད་དེ། ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་།

༣ ༽ འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་ནི། ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་རེག་གི་དངོས་རྒྱུ་མེད་དེ། ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་།

༤ ༽ ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་ནི། ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། བ་མོའི་རེག་པ་མེད་དེ། ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་གྲང་རེག་གི་དངོས་རྒྱུ་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཅེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་ཆོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་བཀོད་ཚུལ་རྩིས་ཞེ་ན། རྟགས་ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པའི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཆོས་ལོག་ལ་གྲང་རེག་གི་དངོས་རྒྱུ་དེ་སོང་། དེའི་འབྲས་བུ་ལ་གྲང་བའི་རེག་པ་དེ་སོང་། དེ་དང་འགལ་བ་ལ་ཚ་བའི་རེག་པ་དེ་སོང་། དེའི་ཁྱབ་བྱ་ལ་ཙན་དན་གྱི་

མེ་དེ་སོང་། ཅན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པས་ཁྱོད་འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱེད་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །

༄ འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་བཞི་ལ།

༡ ། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་ནི། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་བའི་རེག་པ་མེད་དེ། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་།

༢ ། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་ནི། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་མེད་དེ། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་།

༣ ། འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་ནི། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་རེག་གི་དངོས་རྒྱུ་མེད་དེ། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་།

༤ ། ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་ནི། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། བ་མོའི་རེག་པ་མེད་དེ། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་བ་མོའི་རེག་པ་མེད་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཅེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་གང་ཞིག ཁྱོད་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་དགག་ཆོས་ཀྱི་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ

ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་རྟེས་ཞེ་ན། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པའི་དེ་སྔུབ་ཀྱི་ཆོས་ལོག་ལ་བ་མོའི་རེག་པ་དེ་སོང་། དེའི་ཁྱབ་བྱེད་ལ་གྲང་བའི་རེག་པ་དེ་སོང་། དེ་དང་འགལ་བ་ལ་ཚ་བའི་རེག་པ་དེ་སོང་། དེའི་འབྲས་བུ་ལ་དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བ་དེ་སོང་། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པས་ཁྱོད་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །འགལ་བའི་རྒྱུ་དམིགས་པ་ལའང་བཞི་མ་བཤད་པ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། མེའི་རྒྱུ་དམིགས་པ་ཙམ་གྱིས་གྲང་རེག་འགོག་པའི་ངེས་པ་མེད་པས་འགལ་བའི་རྒྱུ་དམིགས་པའི་རྟགས་མ་གསུངས་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ དེ་དང་འགལ་བ་ཡི་ནི་རྒྱུ། །དམིགས་པའི་སྦྱོར་བ་གང་ཡིན་དེ། །རྒྱུ་མཚན་དག་ནི་འགལ་བ་ཉིད། །མེད་ན་འཁྲུལ་པ་ཅན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། རྣམ་ངེས་ལས༔ གལ་ཏེ་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པས་ཀྱང་མེད་པར་གྲུབ་ན། དེའི་རྒྱུ་དམིགས་པས་ཅི་སྟེ་མི་འགྲུབ་ཅེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་འཁྲུལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔེར་ན་འདི་ན་གྲང་བའི་རེག་པ་མེད་དེ། ཤིང་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་མེའི་དངོས་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས་འགལ་བའི་རྒྱུ་དམིགས་པ་བཞི་འདོད་པ་ལ་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་གིས་དགག་པ་མཛད་ལ། འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པས་འདི་ལྟར་བཞེད་དེ། མཁས་འཇུག་ལས༔ ཡང་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་དག་མེའི་དངོས་རྒྱུ་ནུས་པ་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་གནོན་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་ནས། སྦྱོར་མ་ལྟར་བཞི་པོ་འགོག་པ་བསྟན་ཏེ། འགལ་དམིགས་ཀྱི་སྦྱོར་བ་བཅུ་དྲུག་ཏུ་བཞེད་པ་ལ། མཁས་པ་གཞན་གྱིས་མེའི་དངོས་རྒྱུ་མེ་མིན་ལ་དངོས་

འབྲས་བསྐྱེད་མ་རག་པའི་སྐད་ཅིག་མ་ཡིན་པས་རྟགས་སུ་ངེས་མི་ནུས་ཞེས་ནན་ཏན་དུ་དགག་པར་མཛད་པ་དེ་ལྟར་ཡིན་ཀྱང་། སྤྱིར་མེའི་དངོས་རྒྱུ་ནུས་པ་མཐུ་ཅན་ཡོད་པར་གྲང་རེག་གི་དངོས་རྒྱུ་མེད་པས་གཞན་གསུམ་ཡང་མེད་པར་གྱུར་པས་ན་སྦྱོར་བ་དེ་ལྟ་བུ་ལ་དོན་གྱི་འགལ་བ་མེད་པ་ཙམ་ཡོད་ཀྱང་། སྔ་མ་ལྟར་སྦྱོར་བ་བཅུ་གཉིས་སུ་འཇུག་བདེ་བས་སྐབས་འདིར་དེ་ལྟར་གཟུང་བར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄༅། ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ།

ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལ་དབྱེ་ན་ལྟོས་མེད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་དང་གནོད་པ་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་གཉིས་ཡོད། དེ་ཡང་འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པས་དབུ་མ་རྒྱན་འགྲེལ་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་བཀོད་ན། དང་པོ་ལྟོས་མེད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། འཇིག་རྒྱུ་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་རང་གི་ངང་གིས་འཇིག་པ་ཡིན་ཏེ། དངོས་པོར་ཡོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་དང་། གནོད་པ་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ནི། དབང་ཕྱུག་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་མ་ཡིན་ཏེ། རིམ་དང་ཅིག་ཅར་བའི་དོན་བྱེད་ནུས་པས་སྟོང་པའི་རྟག་པར་བཞག་པའི་ཕྱིར། སྒྲ་འཇིག་རྒྱུ་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་རང་གི་ངང་གིས་འཇིག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་དངོས་པོར་ཡོད་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལྟོས་མེད་ཀྱི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག གང་དངོས་པོར་ཡོད་པ་ཡིན་ན་འཇིག་རྒྱུ་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པར་རང་གིས་འཇིག་པ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་

འདོད་ཆོས་ཅན་འཇིག་རྒྱུ་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མེད་པ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། དབང་ཕྱུག་རྟག་པ་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་རིམ་དང་ཅིག་ཅར་བས་དོན་བྱེད་ནུས་པས་སྟོང་པའི་རྟག་པར་བཞག་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་གནོད་པ་ཅན་གྱི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་དངོས་པོ་ཡིན་པ་ལ་ཚད་མས་གནོད་པ་ལྡན་པར་སྒྲུབ་པའི་ཕྱིར། མཚན་གཞི་གཞན་ཡང་། དངོས་པོ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཡིན་ན་འཇིག་རྒྱུ་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པར་རང་གིས་འཇིག་པའི་མི་རྟག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་སྟེ། རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་འཇིག་ངེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་ལྟོས་མེད་ཀྱི་རྟགས་དང་། དངོས་པོ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཡིན་ན་རྟག་པས་སྟོང་པས་ཁྱབ་སྟེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་གནོད་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་ཡིན། ལྟོས་མེད་ཀྱི་རྟགས་འདིས་དངོས་པོའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྗེས་ཁྱབ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་དང་། གནོད་པ་ཅན་གྱི་རྟགས་འདིས་དངོས་པོའི་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་ལྡོག་ཁྱབ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན། དེ་ཡང་རང་སྡེ་དང་གཞན་སྡེ་ཁ་ཅིག་སྒྲ་དངོས་པོ་ཡིན་ཀྱང་དངོས་པོ་ཡིན་ན་མི་རྟག་པ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པར་འཇིག་པའི་རྒྱུ་གཞན་ཁས་ལེན་ཅིང་དེ་དང་མ་ཕྲད་བར་དུ་རྟག་པ་དང་། འཇིག་རྒྱུ་དང་འཕྲད་པའི་ཚེ་མི་རྟག་པར་འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་བསལ་ནས་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་འཇིག་ངེས་ཡིན་པའི་རྟགས་ཀྱིས་འཇིག་རྒྱུ་གཞན་ལ་ལྟོས་མི་དགོས་པར་རང་གི་ངང་གིས་སྐད་ཅིག་སྐད་ཅིག་ལ་འཇིག་པའི་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་

གཞན་སྡེ་དང་རང་སྡེ་ཁ་ཅིག་དངོས་པོ་ཕལ་ཆེར་མི་རྟག་པ་ཡིན་ཀྱང་དབང་ཕྱུག་རྟག་པ་དང་འགོག་བདེན་ལྟ་བུ་རྟག་པའི་དངོས་པོ་ཡོད་པར་འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་བསལ་ནས་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་རྐྱེན་གྱིས་བྱས་པའི་རྟགས་ཀྱིས་རྟག་པའི་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་ཞིང་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་དོ། །

ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་གྱིས་འདི་ལ་ཁྱབ་བྱེད་འགལ་བ་དམིགས་པ་དང་། ཚད་མས་གནོད་པའི་འགལ་བ་དམིགས་པ་གཉིས་གསུངས་ཏེ། དང་པོ་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པའི་དངོས་པོས་སྟོང་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་སྟེ། རྟག་པའི་དངོས་པོ་ལ་མ་བྱས་པ་ཁྱབ་བྱེད་དང་དེ་དང་འགལ་བའི་བྱས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པས་ཁྱབ་བྱེད་འགལ་དམིགས་ཞེས་བརྗོད་དོ། །གཉིས་པ་ལ་ལྟོས་པས་ངེས་པ་འགོག་པ་དང་། ངེས་པས་ལྟོས་པ་འགོག་པ་གཉིས་བཤད། དང་པོ་ནི། གོས་དཀར་པོ་ཆོས་ཅན། རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་ངུར་སྨྲིག་གི་མདོག་དང་ལྡན་པར་མ་ངེས་ཏེ། རང་ཉིད་ངུར་སྨྲིག་གི་མདོག་ཏུ་བསྒྱུར་བ་ཕྱི་འབྱུང་གི་རྒྱུ་གཞན་ལ་ལྟོས་དགོས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། གཉིས་པ་ནི། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། འཇིག་རྒྱུ་གཞན་ལ་མི་ལྟོས་པར་རང་གིས་འཇིག་སྟེ། རང་གྲུབ་ཙམ་ནས་འཇིག་ངེས་ཡིན་པའི་ཕྱིརལྟ་བུའོ། །ཕན་ཚུན་སྤངས་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་རྟགས་སྦྱོར་གཞན་ཡང་། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། བདེན་མེད་ཡིན་ཏེ། རྟེན་འབྲེལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། གཅིག་བདེན་དང་བྲལ་ཏེ། ཆ་བཅས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དབུ་མའི་གཏན་ཚིགས་དང་། སྔོན་པོ་དང་སྔོ་འཛིན་ཤེས་པ་གཉིས་ཆོས་ཅན། རྫས་ཐ་དད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ལྷན་ཅིག་དམིགས་པ་ངེས་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་སེམས་ཙམ་པའི་གཏན་ཚིགས་དང་།

བུམ་པ་ཆོས་ཅན། བདག་མེད་ཡིན་ཏེ། གཞི་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། མྱང་འདས་ཆོས་ཅན། ཟག་མེད་ཡིན་ཏེ། དམིགས་པ་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་སྒོ་ནས་ཟག་པ་རྒྱས་སུ་མི་རུང་བའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་ཐམས་ཅད་འདིར་འདུས་པ་ཡིན་ནོ།།

སྣང་རུང་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ནི་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ འགལ་དང་འབྲས་བུ་དག་གྲུབ་དང་། །རྒྱུ་དང་ངོ་བོ་བལྟར་རུང་བའི། །བདག་ཉིད་བདག་ནི་མ་གྲུབ་པ། །མེད་དོན་ཅན་མི་དམིགས་རྣམ་བཞི། །ཞེས་དང་། དེ་ལྟར་མི་དམིགས་འདི་རྣམ་གསུམ། །བཤད་ཀྱང་རྣམ་པ་དུ་མ་སྟེ། །དེ་དང་དེ་འགལ་ལ་སོགས་པ། །མ་རྟོགས་རྟོགས་དབྱེའི་སྦྱོར་སྒོ་ནས། །ཞེས་པས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ།།

༄ ཁྱབ་བྱེད་དང་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རྟགས་བཤད་པ། ཡང་རྟགས་ཡང་དག་ལ་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་དང་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་གཉིས་ཡོད། **རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་མཐའ་དག་ལ་ཡོད་པར་མཐོང་བ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** **རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་ཆ་གཉིས་སུ་མཐོང་བ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** དང་པོའི་མཚན་གཞི་ནི། ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། རེས་འགའ་བའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་འབྲས་རྟགས་དང་། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་དང་། མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་ཆོས་ཅན། བུམ་པ་མེད་དེ། བུམ་པ་ཚད་མས་མ་དམིགས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་།

བུམ་པ་ཆོས་ཅན། བདེན་མེད་ཡིན་ཏེ། བདེན་པའི་གཅིག་དང་དུ་མ་དང་བྲལ་བའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡོད། གཉིས་པའི་མཚན་གཞི་ནི། དུ་ལྡན་ལ་ཆོས་ཅན། མེ་ཡོད་དེ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་འབྲས་རྟགས་དང་། དུང་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། རྩོལ་བྱུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་དང་། ཤིང་གིས་དབེན་པའི་བྲག་སྟེང་ན་ཆོས་ཅན། ཤ་པ་མེད་དེ། ཤིང་མེད་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། བདེན་མེད་ཡིན་ཏེ། རྟེན་འབྲེལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡོད་དོ། །བུམ་པ་བདེན་མེད་དུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་བདེན་པའི་གཅིག་དང་དུ་མ་དང་བྲལ་བ་ཆོས་ཅན། ཕྱོད་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པའི་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག ཁྱོད་རང་གི་མཐུན་ཕྱོགས་མཐའ་དག་ལ་ཁྱབ་པར་དམིགས་པའི་ཕྱིར། བུམ་པ་བདེན་མེད་དུ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་རྟེན་འབྲེལ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག ཁྱོད་རང་གི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་ཡོད་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་མེད་པ་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་དམིགས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་བདེན་མེད་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ཤེས་བྱ་རྣམས་ལ་རྟེན་འབྲེལ་ཡོད་པ་དང་། བདེན་མེད་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་རྫི་ལམ་གྱི་རྟ་གླང་དང་སྐྲ་ཤད་དང་གངས་རི་སེར་པོ་ལྟ་བུ་རྣམས་ལ་རྟེན་འབྲེལ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །

༄ དངོས་སྟོབས་ཡིད་ཆེས་གྲགས་པའི་རྟགས་བཤད་པ། ཡང་རྟགས་ཡང་དག་ལ་དབྱེ་ན། དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་

གསུམ་ཡོད། ༄ **རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རྗེས་སུ་དཔོག་པ་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། ཕུང་པོ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་དང་བཅས་ཏེ། རེས་འགའ་བའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུའོ།། ༄ **རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་དཔོག་པ་ལ་ལུང་ཚིག་རྟགས་སུ་སོང་བ་ཡིད་ཆེས་པའི་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། ལྷའི་ལོངས་སྤྱོད་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་སྔ་མ་སྦྱིན་པ་བཏང་བའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཏེ། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ། །ཞེས་ཁྱོད་སྦྱིན་པ་ལས་བྱུང་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། ལུས་ཅན་གྱི་ལས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་མྱུར་དུ་སྨིན་པ་མ་མཐོང་ཡང་ཆུད་ཟ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། ལུས་ཅན་དག་གི་ལས་རྣམས་ནི། །བསྐལ་པ་བརྒྱར་ཡང་ཆུད་མི་ཟ། །ཚོགས་ཤིང་དུས་ལ་བབས་པ་ན། །འབྲས་བུ་ཉིད་དུ་སྨིན་པར་འགྱུར། །ཞེས་ཁྱོད་ཡུན་རིང་ལོན་ཀྱང་ཆུད་མི་ཟ་བར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། སྐབས་འདིར་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་གིས་ལུང་ཚིག་རྟགས་སུ་བཀོད་ན་ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པ་དང་།
ཕྱོགས་ཆོས་ངེས་ན་བསྒྲུབ་བྱ་གྲུབ་པའི་ཐལ་བ་སོགས་སུ་འགྱུར་བས་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་མི་རུང་བའི་དགག་པ་མཛད་དེ། ལུང་ཚད་མ་དཔྱད་གཞིར་བྱས་ཏེ་འདིའི་གཏན་ཚིགས་དངོས་ལ། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ། །ཞེས་པའི་ལུང་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རང་གི་བསྟན་དོན་ལ་མི་བསླུ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ཉིད་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་མེད་པ་

ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས། ལུང་ཚིག་རྟགས་སུ་བཀོད་ན་ལུང་དེ་ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་
དུ་ཡིན་པའི་ཚུལ་དང་ཡོད་པའི་ཚུལ་གང་གིས་གྲུབ། ཡིན་པའི་ཚུལ་གྱིས་གྲུབ་
ན་ཆོས་ཅན་དེ་ལུང་ཡིན་པར་ཐལ་བ་དང་། ཡོད་པའི་ཚུལ་གྱིས་གྲུབ་ན་ལུང་དེའི་
བསྟན་དོན་ཐམས་ཅད་ལ་ལུང་ཡོད་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན་ལུང་གི་བསྟན་དོན་
ཐམས་ཅད་ལ་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ཡོད་པར་ཐལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡིད་
ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་ཐམས་ཅད་ལའང་ཡིད་ཤེས་ཡོད་པར་ཐལ་བ་གསུངས་པ་ནི་གྱི་ན་
སྟེ། ལྷའི་ལོངས་སྤྱོད་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་སྔ་མ་སྦྱིན་པ་བཏང་བའི་འབྲས་བུ་ཡིན་
ཏེ། སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ། །ཞེས་ཚད་སྦྱིན་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་
པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ལ་མཚོན་ན་རྟགས་ཡིན་འགོད་ཡིན་ཀྱང་ལུང་
ཡིན་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། ལུང་ལས་གསུངས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ཡིན་གྱི་ལུང་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བཀོད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །ཡོད་འགོད་ཡིན་ཀྱང་མཚུངས་ཏེ།
ལུང་ལས་གསུངས་པ་ཆོས་ཅན་དེའི་སྟེང་དུ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །ཚོད་ཀྱིས་བརྗོད་པ་
ནི་ལྟག་ཆོད་དུ་སྣང་སྟེ། ཆོས་དེ་ལ་རྗོད་བྱེད་ཡོད་ན་དེའི་སྟེང་དུ་ཡོད་དགོས་ན་
ཆོས་དེ་རྟོགས་མཁན་ཡོད་ན་ཡང་ཆོས་དེའི་སྟེང་དུ་ཡོད་པར་ཐལ་བ་དང་། ཆོས་
དེ་ལ་དམིགས་བྱེད་ཡུལ་ཅན་ཡོད་ནའང་དེའི་སྟེང་དུ་ཡོད་དགོས་པས་མཐར་
ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྟེང་དུ་གང་ཟག་དང་སྒྲ་བློ་ཁས་བླང་དགོས་པར་འགྱུར་
རོ། །ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པས་བསྒྲུབ་བྱ་གྲུབ་པའི་སྐྱོན་མེད་དེ། དེ་འདྲའི་ཕྱིར་རྒོལ་
དེས་ཕྱོགས་ཆོས་ངེས་པའི་ཚེ་རྟགས་"སྦྱིན་པས་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་
བདེ། །ཞེས་ཚད་སྦྱིན་པའི་འབྲས་བུར་གསུངས་པ་དེ་ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་ངེས་པ་

ཡིན་ལ་དེའི་སྐབས་སུ་ལུང་ཚད་མ་ལས་གསུངས་པ་ཙམ་ངེས་ཀྱི་ལུང་དོན་ཡོངས་རྫོགས་ངེས་མི་དགོས་སོ། །

ཁྱོད་རང་ལ་ཡང་སྦྱིན་པའི་ལོངས་སྤྱོད་ཁྲིམས་ཀྱིས་བདེ། ཞེས་པའི་ལུང་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རང་གི་བསྟན་དོན་ལ་མི་བསླུ་སྟེ། དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པའི་ལུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་བཀོད་པའི་ཚེ་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་ན་བསྒྲུབ་བྱ་གྲུབ་པའི་སྐྱོན་ཡོད་པར་ཐལ། ལུང་དེ་དཔྱད་པ་གསུམ་གྱིས་དག་པ་ངེས་ན་དེའི་ཚིག་དངོས་ཤུགས་དང་སྔ་ཕྱི་ཐམས་ཅད་དོན་མི་འགལ་བར་བསྟན་པ་ངེས་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན་ལུང་དེའི་བསྟན་དོན་འགལ་བ་མེད་པར་ཡང་དག་པ་ཡིན་པར་ངེས་དགོས་ལ། དེའི་བསྟན་དོན་ཡང་དག་ཡིན་པར་ངེས་ན་མི་བསླུ་བ་ཡིན་པར་ཡང་ངེས་པར་འགྱུར་བས་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་ན་བསྒྲུབ་བྱ་གྲུབ་པའི་དགག་པ་རང་ལ་འཁོར་བ་ཡིན་པས་འདི་ནི་ལྟག་ཆོད་གཉིས་པའོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྦྱིན་པ་ལས་ལོངས་སྤྱོད་བྱུང་བ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་བསྒྲུབ་བྱར་བཟུང་ནས་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་མི་སྲིད་པ་ཐལ། ལུང་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་རྟགས་ཡང་དག་མེད་པ་གང་ཞིག དེ་ལས་གཞན་པའི་རྟགས་ཡང་དག་ཀྱང་མི་རུང་བའི་ཕྱིར། རྟགས་ཟུར་དང་པོ་ཁས་བླངས། རྟགས་ཟུར་གཉིས་པ་གྲུབ་སྟེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ སྦྱི་ལས་དེ་ཡུལ་ལྐོག་གྱུར་ནའང་། །གོ་སྐབས་མེད་པའི་ཕྱིར་བློ་ནི། །རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཉིད་དུ་གསུངས། །ཞེས་གཞལ་བྱ་ཤིན་ལྐོག་དཔོག་པ་ལ་རྒྱུ་མཚན་ལུང་ལས་གཞན་གོ་སྐབས་མེད་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རྩ་བར་འདོད་ན། སྦྱིན་པ་ལས་ལོངས་སྤྱོད་བྱུང་བ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་མེད་པར་ཐལ་བ་དང་། དེ་ལ་སྒྲོ

འདོགས་གཅོད་མི་སྲིད་པར་ཐལ་བ་དང་། གཞལ་བྱ་ཤིན་ལྐོག་ཐམས་ཅད་སོ་སྐྱེ་ཡིས་མི་རྟོགས་པར་ཐལ་བ་སོགས་མཐར་ལས་རྒྱུ་འབྲས་རྟོགས་པའང་མེད་པར་འགྱུར་བས་རང་ཉིད་ཀྱིས་གཞན་ལ་བརྗོད་པའི་སྐྱོན་ཐམས་ཅད་རང་ཐོག་ཏུ་བབ་པ་ཡིན་པས་འདི་ནི་ལྷག་ཆོད་གསུམ་པའོ། །ལུང་རྟགས་སུ་སོང་བ་མེད་ན་སྔོན་བྱོན་དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱལ་བའི་ལུང་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ནས་སྒྲུབ་པའི་དོན་ཐམས་ཅད་ལྟར་སྣང་དུ་ཁས་བླང་དགོས་པས་སྐྱུར་འདེབས་འདི་ལས་ཆེ་བ་ཤེས་བྱར་མི་སྲིད་དོ། །

ཡང་ཁྱོད་ཀྱིས་བཤད་པ་དེ་གཞུང་གི་བབ་དང་མི་མཐུན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་དུ་རིག་བྱེད་པས་མངོན་རྗེས་ལས་འདས་པའི་ལུང་ཚད་མ་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བྱས་ཆོ། སྒྲ་རྣམས་དངོས་དང་ལྡན་ཅིག་ཏུ། །མེད་ན་མི་འབྱུང་ཉིད་མེད་ཕྱིར། །དེ་ལས་དོན་གྲུབ་མིན་དེ་དག །སྨྲ་པོའི་བསམ་པ་སྟོན་པར་བྱེད། །ཅེས་ལུང་ཙམ་ལས་རྗེས་སུ་དཔོག་མི་នུས་པར་གསུངས་ཤིང་། ཡང་ཕ་རོལ་པོས་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོས་ཀྱང་། ཡིད་ཆེས་ཚིག་ནི་མི་བསླུ་བའི། །སྤྱི་ལས་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཉིད། །ཅེས་ལུང་ལས་རྗེས་སུ་དཔག་པར་གསུངས་པ་མ་ཡིན་នམ་ཞེས་དྲིས་པའི་ལན་དུ། ཡིད་ཆེས་ཚིག་ནི་མི་བསླུ་བའི། །སྤྱི་ལས་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཉིད། །འབྲེལ་བ་དང་ནི་རྗེས་མཐུན་ཐབས། །སྐྱེས་བུའི་དོན་ནི་བརྗོད་བྱེད་ངག །ཡོངས་བརྟགས་དབང་དུ་བྱས་ཡིན་གྱི། །དེ་ལས་གཞན་པའི་དབང་བྱས་མིན། །ཞེས་སོགས་ཡོངས་སུ་བརྟག་པའི་ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་པའི་ལུང་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ཡིན་གྱི་ལུང་ཙམ་མིན་ནོ་ཞེས་ལན་མཛད་པ་དང་། ཡོངས་སུ

བརྟགས་པའི་ལུང་ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་བསྒྲུབ་བྱ་རྗེས་སུ་དཔོག་པའི་རྒྱུ་མཚན་ཡང་དག་ཡིན་པ་ཡང་། སྤྱི་ལས་འདི་ཡུལ་ལྐོག་གྱུར་ནའང་། །གོ་སྐབས་མེད་པའི་ཕྱིར་བློ་ནི། །རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཉིད་དུ་གསུངས། །ཞེས་གཞལ་བྱ་ཤིན་ལྐོག་རྟོགས་དགོས་པ་དང་དེ་ལུང་ལ་མ་བརྟེན་པའི་མངོན་རྗེས་ཀྱིས་རྟོགས་པའི་གོ་སྐབས་མེད་པས་ལུང་གིས་རྟོགས་དགོས་པ་དང་། བླང་དང་འདོར་བྱའི་དེ་ཉིད་ནི། །ཐབས་བཅས་རབ་ཏུ་ངེས་པ་ཡིས། །གཙོ་བོའི་དོན་ལ་མི་བསླུའི་ཕྱིར། །གཞན་ལ་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཡིན། །ཞེས་སྐྱེས་བུའི་མངོན་འདོད་ཀྱི་དོན་གྱི་གཙོ་བོ་ལ་མི་བསླུ་བ་ལུང་ཡིན་པས་ལུང་ལས་རྗེས་སུ་དཔག་པར་གསུངས་པས་གཞུང་སྤྱིའི་བབ་དང་མི་མཐུན་པར་ལུང་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགོད་མི་རུང་བར་སླ་བར་མི་བྱའོ། །ངག་གི་ཁྱད་པར་གསུམ་ནི། བསྟན་བྱའི་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ། སྐྱེས་བུས་སྒྲུབ་ནུས་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཐབས་སྟོན་པ། སྐྱེས་བུའི་མངོན་འདོད་ཀྱི་དོན་གཙོ་བོ་རྗོད་པར་བྱེད་པ་གསུམ་མོ། །དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ འབྲེལ་བ་དང་ནི་རྗེས་མཐུན་ཐབས། །སྐྱེས་བུའི་དོན་ནི་རྗོད་བྱེད་ངག །ཅེས་གསུངས། དཔྱད་པ་གསུམ་མམ་ཡོངས་སུ་བརྟག་པ་གསུམ་ནི། གཞལ་བྱ་མངོན་གྱུར་ལ་འཇལ་བྱེད་མངོན་སུམ་ཚད་མས་གནོད་པ་མེད་པ། ལྐོག་གྱུར་ལ་འཇལ་བྱེད་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་གནོད་པ་མེད་པ། ཤིན་ཏུ་ལྐོག་གྱུར་ལ་འཇལ་བྱེད་ཡིད་ཆེས་ཚད་མས་གནོད་པ་མེད་པ་སྟེ་རང་ཚིག་སྔ་ཕྱི་དང་དངོས་ཤུགས་འགལ་བ་མེད་པ་ལ་བྱའོ། །དེ་ལྟར་ཡོངས་སུ་བརྟགས་པའི་ལུང་ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་ལས་གཞལ་བྱ་ཤིན་ལྐོག་དཔོག་ནུས་ཀྱི་ལུང་ཙམ་ལས་

མིན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ འདི་ལ་བརྟག་པ་ཕལ་ཆེར་ནི། །འགལ་བ་བརྗོད་ཡིན་འདི་ལྟ་སྟེ། །ཆགས་སོགས་ཆོས་མིན་རྫས་དང་། །ཁྲུས་ཀྱིས་ཆོས་མིན་དག་འགྱུར་བའོ། །མཐོང་དང་མ་མཐོང་བ་དག་ལ། །རིགས་པས་གྲུབ་དང་རང་ཚིག་གིས། །གནོད་མེད་བསྟན་བཅོས་གང་ཡིན་དེ། །གཟུང་བར་བྱ་ཕྱིར་དཔྱོད་འཇུག་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

༄ རྟགས་ཡང་དག་གང་ཞིག འཇིག་རྟེན་ན་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་རང་གི་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་ནུས་པ་གྲགས་རྟགས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།

མཚན་གཞི་ནི། མདུན་གྱི་དཀར་ཟལ་ཆོས་ཅན། ཟླ་ཅན་ཡིན་ཏེ། འགྲོ་ལྡན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། ས་སྨྱུང་གི་བུ་ཆོས་ཅན། གླང་པོ་ཆེ་ཡིན་ཏེ། ལག་ལྡན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། མཚན་མོའི་འོད་དཀར་ལྡན་པའི་གོང་བུ་ཆོས་ཅན། རི་བོང་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཟླ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་སྟེ། འགྲོ་བ་དང་ལྡན་ཚད་དང་འགྲོ་ལྡན་གྱི་ཐ་སྙད་བརྗོད་འདོད་ཀྱིས་བརྗོད་པའི་ཚེ་ཐ་སྙད་དེ་འདྲ་འཇུག་རུང་བའི་ཡུལ་ཐམས་ཅད་ལ་མི་བྱ་བར་འཇིག་རྟེན་ན་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ཙམ་ལ་གཟུང་ན་སྒྲུབ་བྱེད་འཁྲུལ་པ་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ འགྲོ་བའི་ཕྱིར་དང་ལག་ལྡན་ཕྱིར། །ཟླ་ཅན་གླང་པོ་ཞེས་སྒྲུབ་བྱེད། །འདི་ཡི་སྒྲ་ཡི་བརྗོད་བྱ་ནི། །གྲགས་པ་ཡིན་གྱི་བརྗོད་འདོད་མིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འདིར་གྲགས་པ་ཞེས་པ་ལ། གྲགས་པ་དངོས་སྨྲར་གྲགས་པ་དང་གྲགས་པ་བཏགས་པ་བ་སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་གྲགས་པ་གཉིས་ཡོད་དེ། དང་པོ་ནི། འདོད་རྒྱལ་བས་ཐོག་མར་བརྡ་སྦྱར་བའི་ཐ་སྙད་གང་ཞིག་འཇིག་རྟེན་ན་གོམས་པ་ལས་རྣམ་རྟོག

གཏིང་ཚུགས་པ་སྐྱེས་ནས་དེ་ལྟར་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་སྟེ། གླང་ཆེན་ལ་ལག་ལྡན་ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ། །གཉིས་པ་ནི། སྒྲ་ཐམས་ཅད་བརྗོད་འདོད་ཀྱི་གཞན་དབང་ཅན་ཡིན་པས་རྟོག་ཡུལ་ན་གནས་པའི་དོན་གང་ལ་ཐ་སྙད་ཐེ་འདྲ་གྲགས་ཀྱང་གྲགས་ཤིང་བཏགས་རུང་བ་ཡིན་པ་ལ་ཐ་སྙད་དེ་གནོད་མེད་སྦྱོར་རུང་བའི་ཆ་ནས་གྲགས་པར་བཞག་པ་ཡིན་ནོ། །རྣམ་འགྲེལ་ལས༑ སྒྲ་ནི་བརྡ་ལ་བརྟེན་པ་ཅན། །དེ་ཡང་འདོད་ཙམ་བརྟེན་པ་ཡིན། །སྒྲ་ཡིས་གྲུབ་པ་མི་འགྲུབ་མིན། །དེ་ལྟར་སྒྲ་བྱུང་གྲགས་པ་གསུངས། །ཞེས་སོ། །དང་པོ་ལ་ཐ་སྙད་ཀྱི་གྲགས་པ་ཞེས་ཀྱང་བྱ་ཞིང་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ཡིན་ལ། ཕྱི་མ་སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་གྲགས་པ་ཞེས་བྱ་ཞིང་གྲགས་རུང་བ་ཙམ་ཡིན་ནོ། །

ཁ་ཅིག་གིས་གྲགས་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་ཡིན་ན་འདོད་པས་བཞག་པ་ཙམ་གྱི་ཆོས་ཡིན་པ་ཞེས་དང་། མཚན་གཞི་ལ་རི་བོང་ཅན་ཆོས་ཅན། ཟླ་བའི་སྒྲས་བརྗོད་རུང་ཡིན་ཏེ། རྟོག་ཡུལ་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་འདུག་ཀྱང་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཐམས་ཅད་མི་འདོད་བཞིན་དུ་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་ཏུ་ཐལ་བ་དང་། དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་གི་གཏན་ཚིགས་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཏུ་ཐལ་བ་འབྱུང་ཞིང་། གཏན་ཚིགས་འདི་ནི་རི་བོང་ཅན་ཟླ་བ་མིན་ཅེས་པ་ལྟ་བུའི་ཕྱོགས་ལ་འཇིག་རྟེན་པའི་གྲགས་པའི་བསལ་བའམ་གནོད་པ་ཡོད་པར་སྟོན་པའི་ཆེད་དུ་གསུངས་ལ། འདི་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཏུ་བཞག་ན་མི་རུང་བའི་མིའི་མགོ་ཐོད་གཙང་ངོ་ཞེས་པའི་ཕྱོགས་ལ་གྲགས་པའི་བསལ་བ་སྟོན་

པའི་གཏན་ཚིགས་མིའི་མགོ་ཐོད་ཆོས་ཅན། གཙང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་བཀོད་པའང་གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཡིན་དགོས་པར་ཐལ། མཚུངས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་མཚན་ཉིད་ཤོར་ཏེ། མིའི་མགོ་ཐོད་མི་གཙང་བ་འདོད་པས་བཞག་པ་ཙམ་གྱི་ཆོས་མིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མངོན་སུམ་དང་དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། །

༣༽ བཟློག་ཕྱོགས་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་བཤད་པ། **ཚུལ་གསུམ་མ་ཚང་བའི་གཏན་ཚིགས་རྟགས་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད།** གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་ལ་ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོས་ཚད་མ་མདོར་གསུངས་པ་ལྟར་དྲུག་ཏུ་དབྱེ་ན་དེ་ཉིད་ལས༔ ཚུལ་རེ་རེ་དང་གཉིས་གཉིས་པ། །རྟགས་དོན་མིན་པར་དོན་གྱིས་བྱས། །སྒྲ་རྟག་བྱས་པའི་ཕྱིར་ལུས་ཅན། །ཕྱིར་དང་གཞལ་བྱ་མིན་ཕྱིར་རོ། །ལུས་ཅན་མིན་ཕྱིར་མཉན་བྱའི་ཕྱིར། །མིག་གིས་གཟུང་བྱའི་ཕྱིར་མི་རྟག །ཅེས་གསུངས་སོ། །

༡༽ ཕྱོགས་ཆོས་ཁོ་ན་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་རྟགས་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་ངེས་ཀྱང་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པ་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ངེས་མི་ནུས་བའོ། །

༢༽ རྗེས་ཁྱབ་ཁོ་ན་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། བྱེ་བྲག་པའི་གྲོལ་བ་ལ་ལྟོས་ནས་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། ལུས་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་རྟགས་མཐུན་ཕྱོགས་ཁོ་ན་ལ་ཡོད་པར་ངེས་ཀྱང་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་པ་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་ངེས་མི་ནུས་བའོ། །

༣༽ ལྡོག་ཁྱབ་ཁོ་ན་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་རྟགས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་ངེས་ཀྱང་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་དང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་མི་རུང་བའོ། །

༤༽ ཕྱོགས་ཆོས་དང་རྗེས་ཁྱབ་ཙམ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། བྱེ་བྲག་པའི་གྲོལ་བ་ལ་ལྟོས་ནས་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་རྟགས་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་དང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་ཀྱང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་ངེས་མི་རུང་བའོ། །

༥༽ ཕྱོགས་ཆོས་དང་ལྡོག་ཁྱབ་ཙམ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་རྟགས་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་པ་ཉིད་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་ངེས་ཀྱང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་ངེས་མི་རུང་བའོ། །

༦༽ རྗེས་ཁྱབ་དང་ལྡོག་ཁྱབ་ཙམ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་རྟགས་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་ལ་ངེས་མི་རུང་ཡང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་ཉིད་དུ་ངེས་རུང་བའོ། །གསུམ་ཀ་མ་གྲུབ་པ་ནི་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་ཡིན་པ་གོ་སླ་བས་མ་གསུངས་སོ། །བོད་ཁ་ཅིག་རྗེས་ཁྱབ་གྲུབ་པ་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པ་དང་། རྗེས་ཁྱབ་གྲུབ་ན་ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་པའི་ཁྱབ་པ་དང་། ལྡོག་ཁྱབ་གྲུབ་ན་རྗེས་ཁྱབ་གྲུབ་པའི་ཁྱབ་པ་དང་། རྗེས་ཁྱབ་གྲུབ་པ་ལ་ཚད་མ་གསུམ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པར་འདོད་པ་ནི། ལེགས་གསུང་གི་སྣང་བ་འདི་འདྲ་

འཆར་ཚེ་འབྱུང་བོའི་འདབ་ཆགས་བཞིན་དུ་རིགས་པའི་འདྲེན་བྱེད་ལྡོངས་པར་འགྱུར་རོ།།

༄ རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ལྟར་གསུམ་དུ་དབྱེ་ན་དེ་ཉིད་ལས༔ མ་གྲུབ་པ་དང་། མ་ངེས་པ་དང་། འགལ་བ་འདི་རྣམས་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་ངོ་། །ཞེས་དང་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ དེ་ཡི་མ་གྲུབ་བཟློག་དོན་དང་། །འཁྲུལ་པ་ཅན་གྱི་གཉེན་པོར་ནི། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ།།

༄ མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་བཤད་པ། **ཕྱོགས་ཆོས་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་དབྱེ་ན་བཞི་སྟེ། རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས༔ མ་གྲུབ་པའང་བཞི་ཡོད་དེ། གཉིས་ཀ་ལ་མ་གྲུབ་པ་དང་། གང་རུང་གཅིག་ལ་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་པ་དང་། གཞི་མ་གྲུབ་པའོ། །ཞེས་གསུངས།

༡༽ གཉིས་ཀ་ལ་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། གཉིས་ཀ་ལ་མ་གྲུབ་པ་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། སྔ་རྒོལ་དང་ཕྱིར་རྒོལ་གཉིས་ཀ་ལ་སྒྲ་མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱ་ཡིན་པར་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།

༢༽ གང་རུང་གཅིག་ལ་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། སངས་རྒྱས་པས་སྒྲ་བྱས་པར་མ་ངེས་པའི་གང་ཟག་ལ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། གང་རུང་གཅིག་ལ་མ་གྲུབ་པ་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཕྱིར་རྒོལ་ལ་སྒྲ་བྱས་པ་ཡིན་པར་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།

༣༽ ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། རླངས་པ་དང་དུ་བ་གང་ཡིན་མ་ཤེས་པའི་རྒོལ་བ་ལ་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། མེ་ཡོད་དེ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་པ་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། དེ་སྐབས་ཀྱི་རྒོལ་བས་ལ་ལ་དུ་བ་ཡོད་མེད་ཐེ་ཚོམ་ཡིན་པས་དུ་བ་ཡོད་པར་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།

༤༽ གཞི་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། ནམ་མཁའ་མེད་པར་འདོད་པའི་གང་ཟག་ལ་ནམ་མཁའ་ཆོས་ཅན། དངོས་པོར་ཡོད་དེ། ཡོན་ཏན་གྱི་རྟེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། གཞི་མ་གྲུབ་པ་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། རྒོལ་བ་དེ་ལ་ཆོས་ཅན་གཞི་མ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།

༥༽ ཡང་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ལ་དབྱེ་ན། དོན་ལ་ལྟོས་ཏེ་མ་གྲུབ་པ་དང་བློ་ལ་ལྟོས་ཏེ་མ་གྲུབ་པ་གཉིས་ཡོད། དང་པོ་ལའང་དྲུག་སྟེ།

༡༽ ཆོས་ཅན་མ་གྲུབ་པ་དཔེར་ན། བདག་ཆོས་ཅན། ཟ་བ་པོ་ཡིན་ཏེ། དོན་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པའི་ཕྱིར་དང་། གཞན་དོན་བྱས་པའི་མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། ཡོད་དེ། འདུས་བསགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༢༽ རྟགས་མ་གྲུབ་པ་དཔེར་ན། སྐྱེས་བུ་འདི་ཆོས་ཅན། ཡོན་ཏན་ལྡན་ཏེ། བདག་གི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་དང་། ཚངས་པ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། སྣོད་བཅུད་ཀྱི་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༣༽ གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། དབང་ཕྱུག་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། འཇིག་རྟེན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ། སྐྱོད་བཅུད་ཀྱི་བྱེད་པ་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། བློ་འམ་ཆེན་པོ་ཆོས་ཅན། འབྲས་བུ་ཡིན་ཏེ། སྤྱི་གཙོ་བོའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༤༽ རྟགས་ཆོས་ཅན་ལ་མི་སྲིད་རྣམ་གཅོད་དུ་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མིག་ཤེས་ཀྱི་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། རྡུལ་ཕྲན་ཆོས་ཅན། སྐྱེ་འཇིག་མེད་དེ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༥༽ རྟགས་ཆོས་ཅན་ལ་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། ལྗོན་ཤིང་ཆོས་ཅན། སེམས་ལྡན་ཡིན་ཏེ། ལོ་མ་ཁྲུམས་ནས་ཉལ་བའི་ཕྱིར་དང་། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། རྩོལ་བྱུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༦༽ རྟགས་ཆོས་རྣམས་ཐ་དད་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་ཡིན་ཏེ། ཐོས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་གཞི་ཆོས་ཐ་དད་མེད་པ་དང་། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། སྒྲ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་གཞི་རྟགས་ཐ་དད་མེད་པ་དང་། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མི་རྟག་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་ཆོས་རྟགས་ཐ་དད་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པའོ། །

བློ་ལ་ལྟོས་ཏེ་མ་གྲུབ་པ་ལའང་དྲུག་སྟེ།

༡༽ ཆོས་ཅན་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། ཤ་ཟའི་བུམ་པ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་ཆོས་ཅན་དེ་དཔག་གཞིར་མ་བཟུང་བས་མ་གྲུབ་པའོ། །

༢༽ རྟགས་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། དུ་བ་དང་རླངས་པ་གང་ཡིན་མི་ཤེས་པ་ལ། ལ་ལ་ཆོས་ཅན། མེ་ཡོད་དེ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་པ་དང་། རྒྱུད་འཕེན་པ་ལ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཆོས་ཅན། ཚད་མའི་སྐྱེས་བུ་ཡིན་ཏེ། སངས་

རྒྱུས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། ཟག་བཅས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་དང་བཅས་པ་ཡིན་ཏེ། ཚེ་སྔ་མའི་ཕུང་པོའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མེད་པར་བལྟས་ནས་མ་གྲུབ་པའོ། །

༣༽ གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། དུ་བ་དང་རླངས་པ་གང་ཡིན་མི་ཤེས་པ་ལ་དུ་ལྡན་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། མེ་ཡོད་དེ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་ནས་མ་གྲུབ་པ་དང་། ལམ་དང་ཐར་པ་མེད་པར་ལྟ་བའི་གང་ཟག་ལ་ཐར་པ་ཆོས་ཅན། དོན་གཉེར་ཅན་གྱིས་འཐོབ་རུང་ཡིན་ཏེ། ལམ་བདག་མེད་སྒོམ་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མེད་པར་བལྟས་ནས་མ་གྲུབ་པའོ། །

༤༽ རྟགས་ཆོས་ཅན་ལ་མི་སྲིད་རྣམ་གཅོད་དུ་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། རིག་བྱེད་པ་ལ་རིག་བྱེད་ཆོས་ཅན། བསྟན་བཅོས་གཞན་དང་མཚུངས་ཏེ། སྐྱེས་བུས་བྱས་པའི་ཚིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། སྒྲ་བྱས་པར་མ་ངེས་པའི་གང་ཟག་ལ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༥༽ རྟགས་ཆོས་ཅན་ལ་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དུ་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། བྱེ་བྲག་སྨྲ་བ་ལ་གཟུགས་ཆོས་ཅན། བདེན་པ་མེད་དེ། ཆ་བཅས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། བྱེ་བྲག་པ་ལ་བེམ་པོ་ཆོས་ཅན། སྐྱེ་འཇིག་ཅན་ཡིན་ཏེ། མི་རྟག་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༦༽ ཤེས་འདོད་མེད་ནས་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་ལ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དཔག་གཞིར་བཟུང་ཡང་ཤེས་འདོད་ཆོས་ཅན་སྐྱོན་མེད་དུ་མ་གྱུར་པའོ། །

༄ མ་ངེས་པའི་རྟགས་བཤད་པ། **ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པའི་རྟགས་གང་ཞིག གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་རྗོད་བས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་ཁྱབ་པ་རྗེས་ཁྱབ་དང་འགལ་ཁྱབ་གང་རུང་མ་ངེས་པ་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཟུར་དུ་ཁྱབ་པའི་ཚུལ་རྣལ་མ་དང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ངེས་པ་ཞེས་བརྗོད་པར་མི་བྱ་སྟེ། ཐུར་ཁྱབ་རྣལ་མ་ངེས་པ་དང་། ལྡོག་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་དང་། ཐུར་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ངེས་པའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཟུར་དང་པོས་ཕྱོགས་ཆོས་མིན་པ་ཐམས་ཅད་དང་། གཉིས་པས་ཡང་དག་དང་འགལ་བའི་རྟགས་རྣམས་བཅད། དེ་ལ་དབྱེ་ན་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས༔ མ་ངེས་པ་ལ་དྲུག་ཡོད་དེ། ཐུན་མོང་བ་དང་། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་འཇུག་ལ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་པར་འཇུག་པ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་འཇུག་ལ་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་པར་འཇུག་པ་དང་། གཉིས་ཀའི་ཕྱོགས་རེ་ལ་འཇུག་པ་དང་། འགལ་བ་མི་འཁྲུལ་བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༡ ༼ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ། དེ་ཆོས་ཅན། ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པ་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། རྟགས་གཞལ་བྱ་དེ་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཁྱབ་པར་དམིགས་པས་ཐུན་མོང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༢ ༼ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ནི་དཔེར་ན། མཉན་བྱ་རྟག་མི་རྟག་གང་རུང་མ་ངེས་པའི་རྒོལ་བ་ལ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ། དེ་ཆོས་

ཅན། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། རྟགས་མཚན་བྱ་དེ་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གང་ལའང་མ་ངེས་པར་ཆོས་ཅན་སྒྲ་ཁོ་ནའི་སྟེང་དུ་དམིགས་པས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༣ ༽ མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་འཇུག་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་པར་འཇུག་པ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྩོལ་བྱུང་མ་ཡིན་ཏེ། མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ། དེ་ཆོས་ཅན། མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་འཇུག་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་པར་འཇུག་པ་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། རྟགས་མི་རྟག་པ་དེ་མཐུན་ཕྱོགས་རྩོལ་བྱུང་མ་ཡིན་པ་ལ་ཡོད་མེད་ཕྱོགས་གཉིས་སུ་གྱུར་ཅིང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྩོལ་བྱུང་མཐའ་དག་ལ་ཁྱབ་པར་འཇུག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༤ ༽ མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་འཇུག་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་པར་འཇུག་པ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྩོལ་བྱུང་ཡིན་ཏེ། མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ། དེ་ཆོས་ཅན། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་གཅིག་ལ་འཇུག་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་པར་འཇུག་པ་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། རྟགས་མི་རྟག་པ་དེ་མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྩོལ་བྱུང་མ་ཡིན་པ་ལ་ཡོད་མེད་གཉིས་སུ་གྱུར་ཅིང་མཐུན་ཕྱོགས་རྩོལ་བྱུང་མཐའ་དག་གི་སྟེང་དུ་ཁྱབ་པར་འཇུག་པའི་ཕྱིར།

༥ ༽ གཉིས་ཀའི་ཕྱོགས་རེ་ལ་འཇུག་པ་ནི་དཔེར་ན། བྱེ་བྲག་པའ་ིངོར་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། ཐོགས་པ་དང་བཅས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ། དེ་ཆོས་ཅན། གཉིས་ཀའི་ཕྱོགས་རེ་ལ་འཇུག་པ་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། རྟགས་ཐོགས་བཅས་དེ་མཐུན་ཕྱོགས་རྟག་པ་ལ་ཡོད་མེད་ཆ་གཉིས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་མི་རྟག་པ་ལ་ཡོད་

མེད་ཆ་གཉིས་སུ་འཇུག་པའི་ཕྱིར། རྟག་པ་ལ་ཐོགས་བཅས་ཡིན་པ་རྫུལ་ཕྲན་ལྟ་བུ་དང་མ་ཡིན་པ་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ། མི་རྟག་པ་ལ་ཐོགས་བཅས་ཡིན་པ་བུམ་པ་ལྟ་བུ་དང་མ་ཡིན་པ་ཤེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

༤ ༽ འགལ་བ་ལ་མི་འཁྲུལ་བ་ནི་དཔེར་ན། བྱས་པ་དང་རྟག་པ་འགལ་བར་མ་ཤེས་པའི་གང་ཟག་གི་ངོར་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ། དེ་ཆོས་ཅན། འགལ་བ་ལ་མི་འཁྲུལ་བ་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། ཕྱོད་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་མ་མཐོང་ཡང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་མཐོང་བས་འགལ་བའི་རྟགས་ཡིན་པ་མི་འཁྲུལ་པའི་ཕྱིར།

ཡང་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལ་རིགས་གཏེར་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་དབྱེ་ན་རྩ་བའི་དབྱེ་བ་གཉིས་ཡོད།

༢༽ ཐུན་མོང་མིན་པའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་བཤད་པ། **གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་རྒོལ་བས་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀར་མ་མཐོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།**

མཚན་གཞི་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། བྱེ་བྲག་པས་གསོན་ལུས་ཆོས་ཅན། བདག་དང་བཅས་ཏེ། སྲོག་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། མ་ངེས་པའི་རྟགས་གང་ཞིག གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་རྒོལ་བས་རྟགས་དེ་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་མ་མཐོང་བར་ཆོས་ཅན་ཁོ་ནའི་སྟེང་དུ་དེའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཆོས་སུ་ངེས་པའི་ཕྱིར།

འདིར་དཔྱད་པའི་ས་བོན་ཙུང་ཟད་སྨོས་ན་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་། ཕྱོགས་ཆོས་འཁོར་ལོ་དང་། རིགས་ཐིགས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་རྣམས་ལས། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་སུ་གསུངས་ཤིང་ཚད་མ་མདོ་ལས། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་པ་དེ་ཕྱོགས་ཆོས་དང་ལྡོག་ཁྱབ་ཙམ་གྲུབ་ཀྱང་རྗེས་ཁྱབ་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་སུ་གསུངས་སོ། །མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེའམ་མི་རྟག་སྟེ། ཞེས་གང་སྦྱར་ཡང་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་སུ་རུང་བར་གསུངས་པས། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མ་ངེས་པར་འགྱུར་ཚུལ་བཤད་ན། དང་པོ་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་ཚུལ་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བ་ན་སྒྲ་རྟོགས་དགོས་ལ་སྒྲ་རྟོགས་ན་སྒྲའི་དོན་ལྡོག་མཉན་བྱ་ཡང་རྟོགས་ཤིང་དེ་གཉིས་མཚན་མཚོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ངེས་པར་འགྱུར་ལ། དེས་ན་སྒྲ་ཞེས་འདོད་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་བའི་གང་ཟག་དེས་སྒྲ་རྟོགས་པས་ན་སྒྲ་མཉན་བྱ་ཡིན་པར་ཡང་རྟོགས་པས་ཁྱབ་སྟེ་དེ་གཉིས་མཚན་མཚོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རྟགས་མཉན་བྱ་ཆོས་ཅན་སྒྲའི་སྟེང་དུ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཆོས་སུ་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་འདྲའི་སྒྲ་མཉན་བྱ་ཡིན་པར་ངེས་ཤིང་མི་རྟག་པ་ཡིན་མིན་ལ་ཤེས་འདོད་ཞུགས་པའི་རྒོལ་བ་དེས་མཉན་བྱ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་མི་ནུས་ཤིང་། གལ་སྲིད་མཉན་བྱ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ངེས་ན་སྒྲ་ཡང་མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ངེས་པར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་ཏེ། སྒྲ་དང་མཉན་བྱ་གཉིས་མཚན་མཚོན་དུ་ངེས་པས་ཅིག་ཤོས་ཡིན་ན་ཅིག་ཤོས་ཡིན་པ་དང་། མིན་ན་མིན་

པ་དང་། ཡོད་ན་ཡོད་པ་དང་། མེད་ན་མེད་པས་ཁྱབ་པ་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་གྱི་རྒོལ་བ་དེས་མཉན་བྱ་མཐུན་ཕྱོགས་མི་རྟག་པ་ལ་མི་ངེས་ཤིང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་རྟག་པ་ལ་ཡང་ངེས་མི་རུང་བས་ཐུན་མོང་མིན་པའི་མ་ངེས་པར་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །རྒོལ་བ་དེས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡིན་མིན་ཤེས་འདོད་ཞུགས་ཤིང་མཉན་བྱ་སྒྲའི་སྟེང་དུ་ངེས་ནས་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པ་ཡིན་ན་མཉན་བྱ་མཐུན་ཕྱོགས་མི་རྟག་པར་ངེས་མི་ནུས་པ་དང་། མཉན་བྱ་མཐུན་ཕྱོགས་མི་རྟག་པ་ལ་ཡོད་པར་ངེས་ན་སྒྲ་ཡང་མི་རྟག་པར་ངེས་པར་འགྱུར་བས་རྟགས་དེ་མ་གྲུབ་པ་དང་མ་ངེས་པ་གང་རུང་ལས་མ་འདས་སོ། །འདིར་མ་ངེས་པར་འཇོག་པ་ནི་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡིན་མིན་ཤེས་འདོད་ཡོད་པའི་གང་ཟག་གི་ངོར་བྱས་ནས་བཞག་གོ། །འདི་བཞིན་གཟུགས་དང་གཟུགས་སུ་རུང་བ་ལ་མཚན་མཚོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ངེས་ཤིང་གཟུགས་དངོས་པོ་ཡིན་མིན་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བའི་གང་ཟག་གི་ངོར་གཟུགས་ཆོས་ཅན། དངོས་པོ་ཡིན་ཏེ། གཟུགས་སུ་རུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་མཚོན་བྱ་ཆོས་ཅན་དང་དེའི་མཚན་ཉིད་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ཐམས་ཅད་འདི་དང་ཚུལ་མཚུངས་པ་ཡིན་ནོ། །

༄ ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་བཤད་པ། **གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་རྒོལ་བས་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀའམ་གང་རུང་ལ་མཐོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན། དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པ་དང་ལྷག་ལྡན་མ་ངེས་པ་གཉིས་ཡོད། **གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་རྒོལ་བས་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་**

ལ་མཐོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དངོས་ཀྱི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་ཆོས་ལ་བས་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གང་རུང་ལ་མཐོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ལྷག་ལྡན་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དང་པོའི་མཚན་གཞི་ལ་ནང་གསེས་བཞི་ཡོད་པ་ལས་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྩོལ་བྱུང་ཡིན་ཏེ། མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྩོལ་བྱུང་མ་ཡིན་ཏེ། མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་ནི་དཔེར་ན། བྱེ་བྲག་པའི་ངོར་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། ལུས་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། བྱེ་སྒྲ་ལ་བུམ་པ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་ཅན་ཡིན་ཏེ། ཟག་བཅས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །གཞལ་བྱ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་དངོས་ཀྱི་ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། མ་ངེས་པའི་རྟགས་གང་ཞིག ཏྲོལ་བ་དེའི་ངོར་ཁྱོད་མཐུན་ཕྱོགས་དང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཡོད་པ་དངོས་གནས་པ་དེ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༈ གཉིས་པ་ལྷག་ལྡན་མ་ངེས་པའི་རྟགས་ལ་དབྱེ་ན། ཡང་དག་ལྷག་ལྡན་དང་འགལ་བ་ལྷག་ལྡན་གཉིས་ཡོད། **ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་**

གང་ཞིག གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་རྒོལ་བས་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་མཐོང་ཞིང་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་མ་ངེས་པ་ཡང་དག་ལྷག་ལྡན་གྱི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་ནི། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་བྱས་པ་དང་རྟག་པ་འགལ་བ་བ་མ་ངེས་པའི་ངོར་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་ཏེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། ཙུང་དཀའ་བོ་ཟས་གཙང་སྲས་ཡིན་མིན་མ་ཤེས་པའི་ངོར་སྐྱེས་བུ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་ཆོས་ཅན། དོན་ཀུན་གྲུབ་པ་ཡིན་ཏེ། ཟས་གཙང་གི་སྲས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་ནི་དཔེར་ན། ཀུན་མཁྱེན་ངག་སྨྲ་བ་མ་ཤེས་པའི་ངོར་སྐྱེས་བུ་འདི་ཆོས་ཅན། ཀུན་མཁྱེན་མ་ཡིན་ཏེ། ངག་སྨྲ་བའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། སྔོ་སངས་ལྷས་བྱིན་གྱི་བུ་ཡིན་མིན་མ་ཤེས་པའི་ངོར་ཁ་ཕྱིར་བལྟས་ཀྱི་གང་ཟག་འདི་ཆོས་ཅན། སྔོ་སངས་མ་ཡིན་ཏེ། ལྷས་བྱིན་གྱི་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ཡང་དག་ལྷག་ལྡན་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་རྟགས་གང་ཞིག རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ལ་ཟེ་ཚོམ་གྱི་ལྷག་མ་ཙམ་ཞིག་ལྡན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་མཐོང་ན་ཡོད་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས་གང་ཞིག གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་རྒོལ་བས་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པར་མཐོང་ཞིང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་མེད་གང་དུའང་མ་ངེས་པ་འགལ་བ་ལྷག་ལྡན་གྱི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་ནི། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་བྱེད་དུ་འཇུག་པ་དཔེར་ན། བྱས་པ་དང་རྟག་པ་འགལ་བ་མ་ངེས་པ་ལ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། ཙུང་

དགའ་བོ་ཟས་གཙང་གི་སྲས་ཡིན་པ་མི་ཤེས་པའི་ངོར་སྐྱེས་བུ་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་འདི་ཆོས་ཅན། དོན་ཀུན་གྲུབ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རྒྱལ་པོ་ཟས་གཙང་མའི་སྲས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྷ་བུ་དང་། མི་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་རྣམ་གཉིས་སུ་འཇུག་པ་དཔེར་ན། ཀུན་མཁྱེན་དགེ་སློབ་མི་ཤེས་པའི་ངོར་སྐྱེས་བུ་འདི་ཆོས་ཅན། ཀུན་མཁྱེན་ཡིན་ཏེ། དགེ་སློབ་པའི་ཕྱིར་ལྷ་བུ་དང་། སྔོ་སངས་ལྷས་བྱིན་གྱི་བུ་ཡིན་པ་མི་ཤེས་པའི་ངོར་ཁ་ཕྱིར་བལྟས་ཀྱི་གང་ཟག་འདི་ཆོས་ཅན། སྔོ་སངས་ཡིན་ཏེ། ལྷས་བྱིན་གྱི་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྷ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། འགལ་བ་ལྷག་ལྡན་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། ཐུན་མོང་བའི་མ་ངེས་པ་གང་ཞིག འགལ་རྟགས་སུ་འགྱུར་བ་ལ་ཐེ་ཚོམ་གྱི་ལྷག་མ་ཙམ་ལྡན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། མཐུན་ཕྱོགས་ལ་མེད་པར་མཐོང་ན་ཁྱོད་འགལ་རྟགས་སུ་འགྱུར་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༄ འགལ་བའི་རྟགས་བཤད་པ། **ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པའི་རྟགས་གང་ཞིག གང་ལ་རྟགས་སུ་སོང་བའི་གྲོལ་བས་ཁྱབ་པའི་ཚུལ་འགལ་ཁྱབ་ཏུ་ངེས་པ་འགལ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** འདིར་ཁྱབ་པའི་ཚུལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི། རྗེས་ཁྱབ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ངེས་པ་ལ་བྱས་པ་ཡིན་གྱི་གཞན་དུ་མི་གཟུང་ངོ་། །ཟུར་དང་པོས་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་དང་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ཏེ་ཕྱོགས་ཆོས་མིན་པ་ཐམས་ཅད་དང་། གཉིས་པས་མ་ངེས་པ་དང་ཡང་དག་གཉིས་བཅད་དོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན། རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས༔ འགལ་བ་ལ་བཞི་སྟེ། ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་དང་། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་དང་། ཆོས་ཅན་རང་ལྡོག་དང་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས

དང་། ཆོས་ཅན་གྱི་འཁྲུལ་པ་དང་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

༡༽ ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་ནི་དཔེར་ན། དུང་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། རྩོལ་བྱུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་འགལ་བ་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། འགལ་རྟགས་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་འགལ་ཁྱབ་ཏུ་ངེས་པའི་ཕྱིར།

༢༽ ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་ནི་དཔེར་ན། གྲངས་ཅན་པས་མིག་སོགས་ཆོས་ཅན། གཞན་དོན་བྱེད་དེ། འདུས་བསགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། སྒྲ་ཆོས་ཅན། གཙོ་བོའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཏེ། གཟུང་དོན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་འགལ་བ་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། འགལ་རྟགས་གང་ཞིག དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་འགལ་ཁྱབ་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་གྲངས་ཅན་པས་རྣམ་འགྱུར་ཐམས་ཅད་གཙོ་བོའི་ཀློང་ནས་འབྱུང་བར་སྨྲ་ཞིང་རྣམ་འགྱུར་ཐམས་ཅད་བདག་རྟག་པས་ལོངས་སྤྱོད་པར་སྨྲ་བས་འདིར་མིག་སོགས་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་ཆེ་གཙོ་བོ་རྣམ་འགྱུར་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཅན་དུ་སོང་ལ། དེ་ལས་གཞན་པ་བདག་ཤེས་རིག་ལས་མེད་པས་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་སུ་གཞན་དོན་བྱེད་ཅེས་པའི་གཞན་བདག་ཤེས་རིག་གི་སྐྱེས་བུ་དེ་ལ་ཞེ་ཕུག་གཏད་པ་ཡིན་པས་རྟགས་འདི་འགལ་རྟགས་སུ་འགྱུར་ཏེ། འདུས་བསགས་ཡིན་ན་གཞན་བདག་ཤེས་རིག་གི་སྐྱེས་བུའི་དོན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རྟགས་དེ་སྤྱིར་དོན་བྱེད་པ་དང་མི་འགལ་ཡང་

ཁྱད་པར་དེ་ལྡན་གྱི་དོན་བྱེད་པ་འགལ་བས་ཆོས་ཀྱི་ཁྱད་པར་དང་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། །

༣༽ ཆོས་ཅན་རང་ལྡོག་དང་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་ནི་དཔེར་ན། རྫས་དང་ལས་དང་ཡོན་ཏན་གསུམ་ཆོས་ཅན། སོ་སོར་མེད་དེ། རྫས་གཅིག་པ་ཅན་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། ཡོན་ཏན་དང་ལས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །གཞན་ཡང་རྟག་མི་རྟག་གི་ལྡོག་པ་ཆོས་ཅན། གཅིག་ཡིན་ཏེ། ཕན་ཚུན་སྤྲངས་པའི་ཤེས་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཅན་རང་ལྡོག་དང་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། འགལ་རྟགས་གང་ཞིག ཆོས་ཅན་གྱི་རང་ལྡོག་བརྗོད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཆོས་འགལ་ཁྱབ་ཏུ་ངེས་ནུས་པའི་ཕྱིར། གཞན་ཡང་ཡོད་པ་ཆོས་ཅན། རྫས་དང་ཡོན་ཏན་ལས་རྣམས་མ་ཡིན་ཏེ། རྫས་གཅིག་ཡོད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཡོད་པའི་ལས་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༤༽ ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་དང་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་ནི་དཔེར་ན། རྐྱེན་གྱིས་བྱས་པའི་ཡོད་པ་ཆོས་ཅན། རྫས་དང་ཡོན་ཏན་ལས་མ་ཡིན་ཏེ། རྫས་གཅིག་ཏུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། རེས་འགའ་བའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་དང་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། ཆོས་ཅན་གྱི་ཁྱད་པར་གྱི་ཆོས་བརྗོད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་ཆོས་འགལ་ཁྱབ་ཏུ་ངེས་པའི་ཕྱིར།

༄༅ ཡང་འགལ་རྟགས་ལ་དབྱེ་ན། འབྲས་རྟགས། རང་བཞིན་རྟགས། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་འགལ་བ་གསུམ་དུ་དབྱེ་རུང་། འབྲས་རྟགས་འགལ་བ་ནི་དཔེར་ན། ཟག་བཅས་ཉེར་ལེན་གྱི་ཕུང་པོ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་མེད་པ་ཡིན་ཏེ། རེས་འགའ་བའི་དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། བར་སྣང་གི་དུ་བ་ཆོས་ཅན། རང་རྒྱུ་མེ་སྔ་མ་སྔོན་དུ་མ་སོང་སྟེ། དུ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །རང་བཞིན་རྟགས་འགལ་བ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པ་ཡིན་ཏེ། རྫོལ་བྱུང་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དགག་རྟགས་འགལ་བ་ནི་དཔེར་ན། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། བདེན་མེད་མ་ཡིན་ཏེ། ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། ཤིང་གིས་དབེན་པའི་བྲག་རྫོང་ན་ཆོས་ཅན། ཤ་པ་མེད་པ་མིན་ཏེ། ཤིང་མེད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །རྟགས་ལྟར་སྣང་བཤད་ཟིན་ཏོ།།

༄༅ མཐའ་གཞན་འགོག་ཚུལ་དང་ནུས་པ་བཤད་པ། དེ་ལྟར་རྟགས་ལ་མ་གྲུབ་པ་དང་། མ་ངེས་པ་དང་། འགལ་བ་དང་། ཡང་དག་བཅས་བཞིར་བཞག་པ་ནི་མཐའ་གཞན་འགོག་པ་དང་། དེ་དག་གི་ནུས་པའི་སྒོ་ནས་བཞིར་ཡོད་པས་ཡིན་ནོ། །མཐའ་གཞན་བཀག་ཚུལ་ནི། རྟགས་ལ་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་མ་གྲུབ་གཉིས་ལས་མ་གྲུབ་ན་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས་སུ་འགྱུར། ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པ་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་ངེས་དང་། འགོག་ངེས་དང་། གཉིས་ཀར་མ་ངེས་པ་གསུམ་ལས་དང་པོ་ཡང་དག གཉིས་པ་འགལ་རྟགས། གསུམ་པ་མ་ངེས་པ་ཡིན། ཡང་ན་ཕྱོགས་ཆོས་གྲུབ་པ་ལ་འདང་ཁྱབ་པ་གྲུབ་པ་དང་མ་གྲུབ་པ་གཉིས་ལས་གྲུབ་པ་ཡང་དག་དང་མ་གྲུབ་པ་མ་ངེས་པ་དང་འགལ་བ། ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་པ་ལའང་

ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་པ་ཙམ་དང་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྲུབ་པ་གཉིས་ལས་དང་པོ་མ་ངེས་པ་དང་གཉིས་པ་འགལ་བ་ཡིན་ནོ། །ནུས་པའི་སྒོ་ནས་བཞི་ནི། མ་གྲུབ་པས་ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་ཐེ་ཚོམ་ཙམ་ཡང་སྐྱེད་མི་ནུས་པ་དང་། མ་ངེས་པས་ཐེ་ཚོམ་ཙམ་སྐྱེད་ཅིང་། འགལ་བས་མི་འདོད་པའི་ངེས་པ་སྐྱེད་པ་དང་། ཡང་དག་གིས་འདོད་པའི་ངེས་པ་སྐྱེད་པ་སྟེ། རྟོག་གེ་རྣམས་ཀྱི་གཙུག་གི་ནོར་བུས༔ ཕྱོགས་ལ་མཐུ་མེད་སོམ་ཉི་དང་། །མི་འདོད་འདོད་པའི་ངེས་འགྲུབ་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་རྟགས་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་བཅུ་གཅིག་པའོ།། །།

སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་བརྟག་པ།

༼༢༽ གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་བཤད་པ། རང་གི་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་གྲུབ་པའི་རྗེས་སུ་གཞན་གྱི་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་དབྱེ་བར་བྱ་སྟེ། དེ་ཡང་ཚད་མ་མདོ་ལས༔ གཞན་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི། །རང་གིས་མཐོང་དོན་རབ་གསལ་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་ཏེ། དེ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་གཉིས་ཡོད། **།རང་གིས་མཐོང་བའི་རྟགས་ཀྱི་དོན་ཚོལ་བ་གཞན་ལ་སྟོན་པའི་ངག་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གི་མཚན་ཉིད།** འདིར་རྟགས་ཀྱི་དོན་ཞེས་པ་ནི་ཚུལ་གསུམ་ལ་བྱ་བ་ཡིན་ལ། ཚུལ་གསུམ་དངོས་སུ་སྟོན་པས་ཁྱད་པར་ལྡ་དང་ལྡན་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་ཤུགས་ལ་བསྟན་ཏེ། ཚད་མ་མདོ་ལས༔ དེ་ལ་དཔག་བྱ་བསྟན་པ་ནི། །རྟགས་ཀྱི་དོན་གྱི་ཡུལ་དུ་འདོད། །རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་ལྡན། །རང་དང་འདོད་འགྱུར་མ་བསལ་བ། །ཞེས་སོ། །རྗེས་དཔག་ཅེས་པ་ནི་འདི་ཡི་འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཡོད་པས་འབྲས་བུའི་མིང་རྒྱུ་ལ་བཏགས་པ་སྟེ། ཚད་མ་མདོའི་རང་འགྲེལ་ལས༔ ཇི་ལྟར་རང་གི་ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་ལས་རྟགས་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་སྐྱེས་པ་དེ་བཞིན་དུ་གཞན་ལ་རྟགས་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་སྐྱེད་པར་འདོད་ནས་ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་བརྗོད་པ་ནི་གཞན་གྱི་དོན་གྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་སྟེ། རྒྱུ་ལ་འབྲས་བུས་བཏགས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དང་དེ་དང་ཚུལ་མཚུངས་པར་ཚད་མ་ཀུན་འཇུག་གསུམ་ལས་ཀུང་གསུངས། དེ་ལ་དབྱེ་ན་སྒྲུབ་ངག་དང་སུན་འབྱིན་

གཉིས་ཡོད་དེ། རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས༔ སྒྲུབ་པ་དང་ནི་སུན་འབྱིན་དག །ལྟར་སྣང་བཅས་པ་གཞན་གོ་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་སོ།།

༢༽ སྒྲུབ་ངག་གི་མཚན་ཉིད་དང་དབྱེ་བ་བཤད་པ།

རང་གིས་མཐོང་བའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་གོལ་བ་གཞན་ལ་སྟོན་པའི་ངག་སྒྲུབ་ངག་གི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས། **རང་གི་མཐོང་བའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་གོལ་བ་གཞན་ལ་སྐྱོན་གསུམ་དང་བྲལ་བར་སྟོན་པའི་ངག་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** **རང་གི་མཐོང་བའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་གོལ་བ་གཞན་ལ་སྟོན་པའི་ངག་སྐྱོན་ཅན་སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི་རིམ་པ་ལྟར། གང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་སོ་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། གོལ་བ་རྣམ་དག་ལ་དུ་བ་ཡོད་ན་མེ་ཡོད་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་ཚང་མང་བཞིན། དུ་ལྡན་ལ་ལའང་དུ་བ་ཡོད་ལྟ་བུ་གཉིས་པ་དང་། སྒྲ་བྱས་པར་མ་ངེས་པ་ལ་གང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། ལྟ་བུ་ཡན་ལག་མ་ཚང་བ་གསུམ་པའི་མཚན་གཞིའོ། །དེ་ཡང་ཚད་མ་མདོ་ལས༔ རང་གི་མཐོང་དོན་རབ་གསལ་བྱེད། །ཅེས་པས་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་བསྟན་ཏེ། མཐོང་བ་ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་གོལ་བ་གཞན་གྱི་ལུང་དང་ཁས་བླངས་ཙམ་མིན་པར་གོལ་བ་རང་གི་ཚད་མས་མཐོང་དགོས་པས་བློ་སྐྱོན་དང་བྲལ་ཚུལ་བསྟན། དོན་ཞེས་པའི་ཚིག་གིས་ཚིག་ཙམ་དང་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་མིན་པར་གོལ་བ་རང་གི་ངོར་ཚུལ་གསུམ་ཚང་དགོས་པས་དོན་སྐྱོན་དང་བྲལ་ཚུལ་བསྟན། རབ་གསལ་བྱེད་ཅེས་པའི་ཚིག

གིས་ཡན་ལག་མ་ཚང་བ་དང་ལྷག་པ་སོགས་མིན་པར་བརྗོད་ཚུལ་ལྷག་ཆད་མེད་པ་དགོས་པས་སྒྲ་སྐྱོན་དང་བྲལ་ཚུལ་བསྟན་ཏོ།།

༄ སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ལ་དབྱེ་ན་རིགས་ཐིགས་ལས༔ སྦྱོར་བའི་བྱེ་བྲག་གིས་དེ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། ཆོས་མཐུན་པ་ཉིད་ཅན་དང་། ཆོས་མི་མཐུན་པ་ཉིད་ཅན་ནོ། །སྦྱོར་བས་བྱེ་བྲག་མ་གཏོགས་པར་འདི་གཉིས་དོན་དུ་ནི་བྱེ་བྲག་ཅི་ཡང་མེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གཉིས་ཡོད། **སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གང་ཞིག རྗེས་ཁྱབ་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་ངག་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གང་ཞིག ལྡོག་ཁྱབ་དངོས་སུ་སྟོན་པའི་ངག་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི་རིམ་པ་ལྟར། གང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་སོ། །ཞེས་དང་། གང་ཤིང་མེད་ན་ཤ་པ་མེད་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་རྒྱ་མཚོ་བཞིན། ཤིང་གིས་དབེན་པའི་ཕྱོགས་སུ་ཤིང་མེད་དོ་ལྟ་བུ་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་། གང་རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན། སྒྲ་ནི་བྱས་སོ་ཞེས་དང་། གང་ཤ་པ་ཡོད་ན་ཤིང་ཡོད་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་ཤར་གྱི་ནགས་བཞིན། ཤིང་གིས་དབེན་པའི་ཕྱོགས་སུ་ནི་ཤིང་མེད་དོ་ལྟ་བུ་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་གོ །ཡང་སྒྲུབ་ངག་བརྗོད་ཚུལ་གྱི་དབང་གིས་ཁྱབ་པ་སྔོན་འགྲོ་ཅན་དང་ཕྱོགས་ཆོས་སྔོན་འགྲོ་ཅན་གཉིས་སུ་གསུངས་ཏེ། ཚད་རིགས་ལས༔ བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ཁྱབ་པ་རབ་ཏུ་བསྒྲུབས་ནས། ཆོས་ཅན་ལ་ཡོད་

པར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་སྟེ། འདི་ལྟར་གང་ཡོད་པའམ་བྱས་པ་དེ་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་པ་སྟེ། དཔེར་ན་བུམ་པ་ལ་སྩོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །སྒྲ་ཡང་ཡོད་པའམ་བྱས་པའོ་ཞེས་བྱ་བ་ལྟ་བུའོ། །འདི་ལ་གོ་རིམ་གྱི་ངེས་པ་འགའ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། འདོད་པའི་དོན་སྒྲུབ་པར་གཉི་ག་བྱེ་བྲག་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆོས་ཅན་ལ་དང་པོར་ཡོད་པ་ཉིད་རབ་ཏུ་བསྒྲུབས་ནས། ཕྱིས་ཀྱང་ཁྱབ་པ་རབ་ཏུ་བསྒྲུབས་པ་ཉིད་ནི། དཔེར་ན་སྒྲ་ནི་ཡོད་པའམ་བྱས་པ་ཡིན་ལ་དེ་ལྟ་བུ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཐམས་ཅད་ནི་མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་བུམ་པ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་སོ། །དབུ་མའི་གཏན་ཚིགས་ལ་སྦྱར་ན། གང་རྟེན་འབྲེལ་ཡིན་པ་དེ་བདེན་མེད་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་གཟུགས་བརྙན་བཞིན། བུམ་པའང་རྟེན་འབྲེལ་ལོ། །ལྟ་བུ་ཁྱབ་པ་སྔོན་དུ་སྨོས་པ་དང་། བུམ་པ་རྟེན་འབྲེལ་ཡིན། གང་རྟེན་འབྲེལ་ཡིན་ན་བདེན་མེད་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་གཟུགས་བརྙན་བཞིན། ལྟ་བུ་ཕྱོགས་ཆོས་སྔོན་དུ་སྨོས་པའོ། །དེ་བཞིན་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་ལ་ཡང་སྦྱར་རོ། །ཡང་རིགས་ཐིགས་ལས་འབྲས་རང་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་གསུམ་དུ་གསུངས་ཏེ། འབྲས་བུའི་གཏན་ཚིགས་བརྗོད་པའི་ངག་ནི་དཔེར་ན། གང་དུ་བ་ཡོད་ན་མེ་ཡོད་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་ཚང་མང་བཞིན། དུ་ལྡན་ལ་ལའང་དུ་བ་ཡོད་དོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུ་མཐུན་སྦྱོར་དང་། མེ་མེད་ན་དུ་བ་མེད་དགོས། དཔེར་ན་རྒྱ་མཚོ་བཞིན། དུ་ལྡན་ལ་ལ་ནི་དུ་བ་ཡོད་དོ། །ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་རོ། །རང་བཞིན་གྱི་རྟགས་བརྗོད་པའི་ངག་ནི་དཔེར་ན། རྩོལ་བ་ལས་བྱུང་བ་ཐམས་ཅད་མི་རྟག་སྟེ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། དུང་སྒྲ་ཡང་རྩོལ་བ་ལས་བྱུང་ངོ་། །ལྟ་བུ་མཐུན་སྦྱོར་

དང་། རྟག་པ་ཡིན་པ་རྩོལ་བ་ལས་མི་འབྱུང་སྟེ། དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་བཞིན། ཞེས་ངུར་སྨྲ་ནི་རྩོལ་བྱུང་ངོ་། །ལྟ་བུ་མི་མཐུན་སྦྱོར་རོ། །མ་དམིགས་པའི་རྟགས་བརྗོད་པའི་ངག་ནི་དཔེར་ན། དམིགས་པའི་རིག་བྱར་གྱུར་པའི་བུམ་པ་གང་མ་དམིགས་ན་བུམ་པ་མེད་པའི་ཐ་སྙད་སྒྲུབ་སྟེ། དཔེར་ན་རི་བོང་རྭ་བཞིན། ཕྱོགས་དེར་ཡང་དམིགས་པས་རིག་བྱར་གྱུར་པའི་བུམ་པ་མ་དམིགས་པའོ། །ཞེས་མཐུན་སྦྱོར་དང་། བུམ་པ་དམིགས་པས་རིག་བྱར་གྱུར་པ་ཡོད་ན་དམིགས་པས་རིག་བྱར་གྱུར་པའི་བུམ་པ་དམིགས་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་ལྷ་ཁང་བཞིན། ཕྱོགས་དེར་ནི་དམིགས་པས་རིག་བྱར་གྱུར་པའི་བུམ་པ་མ་དམིགས་སོ། །ལྟ་བུ་མི་མཐུན་སྦྱོར་རོ།།

༄། སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་གི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། མཚན་ཉིད་བཤད་ཟིན་ནས་སྒྲུབ་ངག་ལྟར་སྣང་གི་དབྱེ་བ་ལ་རིགས་གཏེར་ལས༔ དོན་བློ་སྒྲ་ཡི་དབྱེ་བ་ཡིས། །ལྟར་སྣང་དེ་ཡང་རྣམ་པ་གསུམ། །ཞེས་པ་ལྟར་སྒྲ་སྐྱོན། བློ་སྐྱོན། དོན་སྐྱོན་ཡོད་པ་གསུམ་ཡོད། མཚན་གཞི་ནི་རིམ་པ་ལྟར། བུམ་པ་མི་རྟག་སྟེ། བུམ་པ་ཐམས་ཅད་བྱས་པས་སོ། །ལྟ་བུ་བརྗོད་ན་སྒྲུབ་ངག་དེ་སྒྲ་སྐྱོན་དང་ལྡན་ཏེ། ཡན་ལག་མ་ཚང་བ་དང་ལྷག་པ་བརྗོད་པའི་ཕྱིར། བློ་སྐྱོན་ནི། རྒོལ་བ་རང་གིས་མ་མཐོང་བར་གཞན་གྱི་ཁས་བླངས་དང་ལུང་ཙམ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པ་སྟེ། དཔེར་ན་གྲངས་ཅན་པས་གང་སྐྱེ་བ་དང་མི་རྟག་པ་ཡིན་ན་སེམས་མེད་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་དེ་ཙམ་ལུ་བཞིན། བློ་དང་བདེ་བ་ཡང་སྐྱེ་བ་ཅན་དང་མི་རྟག་པའོ། །ཞེས་བཀོད་ཚེ་བློ་དང་བདེ་བ་སྐྱེ་འཇིག་ཅན་ཡིན་པ་སངས་རྒྱས་པའི་ལུང་ལས་གྲུབ་པར་འདོད་པ

ལྷ་བུའོ། །དོན་སྐྱོན་ནི། ཚུལ་གསུམ་དོན་ལ་མ་གྲུབ་པར་རང་གི་ཞེ་འདོད་དང་ལྷུང་ཚིག་ཙམ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པ་སྟེ། གཅེར་བུ་པས་ཤུན་པ་བཤུས་ནས་འཆི་ན་སེམས་ལྡན་ཡིན་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བ་ལང་བཞིན། ལྗོན་ཤིང་ཡང་ཤུན་པ་བཤུས་ན་འཆི་བས་སོ། །ཞེས་བཀོད་པ་དང་། ནམ་མཁའི་ཡོན་ཏན་ཡིན་ན་རྟག་པ་ཡིན་དགོས། སྒྲ་ཡང་ནམ་མཁའི་ཡོན་ཏན་ནོ། །ལྟ་བུ་ཚུལ་གསུམ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་པར་གྲུབ་མཐའི་ཞེ་འདོད་ཙམ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་པའོ།།

༢༽ སྒྲུབ་ངག་སྦྱོར་ཚུལ་གཞན་ལུགས་བཤད་པ། གསུམ་པ་སྦྱོར་ཚུལ་ལ་ཡན་ལག་ཚང་མ་ཚང་དང་ལྷག་མ་ལྷག་དཔྱད་པ་ལ། གྲངས་ཅན་པ་དང་རིགས་པ་ཅན་པ་སོགས་ཕྱི་པ་དང་། རྟོད་སྒྲུབ་རྫེས་འབྲངས་སོགས་རང་སྡེ་སྔ་རབས་པ་རྣམས་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ལྔ་ལྡན་འདོད་དེ། ཡན་ལག་ལྔ་ནི། དམ་བཅའ་བརྗོད་པ། གཏན་ཚིགས་བརྗོད་པ། དཔེ་བརྗོད་པ། ཉེར་སྦྱོར་བརྗོད་པ། མཇུག་སྡུད་བརྗོད་པ་བཅས་སོ། །དེ་ཡང་མཚན་གཞི་དཔེར་ན། སྒྲ་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་པས། སྒྲ་མི་རྟག་གོ །ཞེས་དང་། ལ་ལ་མེ་ཡོད་དེ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཚང་མང་བཞིན། ལ་ལ་ཡང་དུ་བ་ཡོད་པས། ལ་ལ་མེ་ཡོད། ཅེས་སོ། །དེ་ལྟར་ཡན་ལག་ལྔ་བརྗོད་པ་མི་འཐད་དེ། ལྷག་པ་དང་ཆད་པའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ལྷག་པའི་སྐྱོན་ཡོད་དེ། ཉེར་སྦྱོར་གཏན་ཚིགས་བརྗོད་པ་དང་ཟློས་པ་ཡིན་པས་ལྷག་པ་དང་། མཇུག་སྡུད་དམ་བཅའ་བརྗོད་པ་དང་ཟློས་པས་ལྷག་པ་དང་། ཚུལ་གསུམ་ལས་བསྒྲུབ་བྱ་གོ་ནུས་པས་དམ་བཅའ་བརྗོད་པ་དགོས་ནུས་མེད་པས་ལྷག་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་རྣམ་འགྲེལ་ལས༑ དོན་གྱིས་དོན་

རྟོགས་ཕྱིར་དོན་ལ། །ཕྱོགས་དང་གཏན་ཚིགས་བརྗོད་ནུས་མེད། །ཅེས་དང་། བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་བརྗོད་པ་ཡིས། །བརྒྱུད་པ་ཡིས་ཀྱང་ནུས་པ་མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །མ་ཚང་བ་ཆད་པའི་སྐྱོན་ཡོད་དེ། བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་པ་ལ་ཁྱབ་པ་རྟོགས་དགོས་པ་གང་ཞིག ཁྱབ་པ་བརྗོད་པ་མ་ཚང་བའི་ཕྱིར་ཏེ། དཔེའི་སྟེང་དུ་རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་མ་བསྟན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རྣམ་འགྲེལ་ལས༑ གསུམ་ལས་ཚུལ་གང་རུང་བ་ཉིད། །མ་བསྟན་མ་ཚང་ཡིན་པར་བརྗོད། །ཅེས་གསུངས།

ཡང་རང་སྡེ་ཁ་ཅིག་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གསུམ་པ་འདོད་དེ། དམ་བཅའ་བརྗོད་པ། གཏན་ཚིགས་བརྗོད་པ། དཔེ་བརྗོད་པ་སྟེ། དཔེར་ན། སྒྲ་མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། བུམ་པ་བཞིན། ཞེས་པའོ། །དེང་སང་གི་གངས་ཅན་པ་རྣམས་ཀྱང་ཕལ་ཆེར་རྟགས་ཚིག་འདི་དང་མཐུན་པ་བཀོད་དེ། དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར། བུམ་པ་བཞིན་ལྟ་བུའོ། །འདི་ལ་དམ་བཅའ་ཁ་ཐུག་འབྲིན་པ་ཞེས་གསུངས། སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གསུམ་ལྡན་དེ་ཡང་མི་འཐད་དེ། མ་ཚང་བ་དང་ལྷག་པའི་སྐྱོན་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གོང་བཞིན་དམ་བཅའ་བརྗོད་པ་ལྷག་པ་དང་ཁྱབ་པ་བརྗོད་པ་མ་ཚང་བའི་སྐྱོན་ཡོད་པར་རྟོག་གེའི་གཙུག་གི་ནོར་བུས་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་སྐབས་རྒྱས་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཁ་བ་ཅན་པ་ཁ་ཅིག་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་བཀོད་ཚེ། གང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་པས་ཞེས་གཏན་ཚིགས་བརྗོད་པ་ལ་རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ་དང་། སྒྲ་ཡང་བྱས་པ་ལས་ཞེས་དང་། སྒྲ་ཡང་བྱས་པའི་ཕྱིར་

ཞེས་པ་ལྟ་བུ་རྣམ་དབྱེ་ལྔ་པ་སྦྱོར་རོ། །དེ་མི་རིགས་ཏེ། ངག་འཕྲོ་ཅན་དེ་ཡིས་དམ་བཅའ་འདྲེན་པར་འགྱུར་བའམ་ཡང་ན་ཅི་འདྲེན་པ་ཡིན་ཞེས་དྲི་དགོས་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་ན་ངག་སྐྱོན་ཅན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ། རྒོལ་བའི་ངག་མ་རྫོགས་པ་ལ་ཕྱིར་རྒོལ་གྱི་ངག་ཞུགས་ན་སྨྲ་བ་པོའི་སྐྱོན་དུ་ཐོད་རིགས་ལས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ནི་རིགས་གཏེར་ལས༔ ཡན་ལག་གཉིས་པའང་གསུམ་པ་དང་། །ལྔ་པ་སྦྱར་ན་དམ་བཅའ་འདྲེན། །གལ་ཏེ་དམ་བཅའ་མ་བརྗོད་ན། །ངག་མ་རྫོགས་ཕྱིར་དྲི་དགོས་འགྱུར། །ཞེས་སོ།།

༄ སྒྲུབ་ངག་སྦྱོར་ཚུལ་རང་ལུགས་བཤད་པ། སློབ་དཔོན་བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཡབ་སྲས་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་ལྡན་དུ་བཞེད་དེ། ཚད་མ་མདོ་ལས༔ རང་གི་ངེས་བཞིན་གཞན་དག་ལ། །ངེས་པ་བསྐྱེད་པར་འདོད་པ་ཡིས། །ཕྱོགས་ཆོས་བསྒྲུབ་བྱ་འབྲེལ་བ་དག །བརྗོད་པ་ལས་གཞན་སྤང་བར་བྱ། །ཞེས་ཕྱོགས་ཆོས་དང་རྟགས་དང་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་བརྗོད་པའི་ཡན་ལག་གཉིས་སུ་ལྡན་པ་དང་། རྒྱས་པ་ལས༔ ནང་གི་ཡན་ལག་ནུས་པ་ནི། །ཚུལ་གསུམ་དག་ལ་ཡང་དག་གནས། །དེ་ལ་དྲན་པ་བསྐྱེད་པ་ནི། །དེ་ཉིད་ཚིག་ལ་ཡང་དག་གནས། །ཞེས་ནང་གི་ཡན་ལག་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པ་དེ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བ་ལ་ཡང་དག་པར་གནས་པ་དང་། ཚུལ་གསུམ་དེ་ལ་དྲན་པ་བསྐྱེད་པ་རྟགས་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་དང་ཁྱབ་པ་བརྗོད་པའི་ཚིག་ལ་ཡང་དག་པར་གནས་པར་གསུངས་སོ། །མཁས་པ་ཁ་ཅིག་ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོས་མདོ་ལས༔ རང་གིས་ངེས་བཞིན་གཞན་དག་ལ། །ངེས་པ་བསྐྱེད་པར་འདོད་པ

ཡིས། །ཕྱོགས་ཆོས་བསྒྲུབ་བྱ་འབྲེལ་བ་དག །བརྗོད་པ་ལས་གཞན་སྤྱང་བར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པས་སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་ཏུ་བསྒྲུབ་བྱ་བརྗོད་དགོས་སོ་ཞེས་བཤད་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་རྒྱས་པ་ལསཿ གཏན་ཚིགས་དོན་གྱི་ཡུལ་ཉིད་ཀྱིས། །ནུས་མེད་འདི་ནི་བརྗོད་པར་བཤད། །ཅེས་བསྒྲུབ་བྱ་ཡན་ལག་ཏུ་བརྗོད་པ་ལ་ནུས་པ་མེད་པ་དང་། ཕྱོགས་ཆོས་བསྒྲུབ་བྱ་འབྲེལ་བ་དག །ཅེས་པའི་བསྒྲུབ་བྱ་དེ་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལ་གོ་དགོས་པར་གསུངས་སོ། །སྒྲུབ་ངག་ཡན་ལག་གཉིས་པོ་དེ་སྦྱོར་ཚུལ་ནི། ཕྱི་རྒོལ་གང་ལ་རྟགས་དེ་འགལ་བར་དོགས་པ་ཆེ་བ་ལ་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་གྱི་སྒྲུབ་ངག་དང་། མ་ངེས་པར་དོགས་པ་ཆེ་བ་ལ་ཆོས་མི་མཐུན་སྦྱོར་བསྟན་པ་དང་། དབང་རྟུལ་རྗེས་འགྲོ་དངོས་སུ་བརྗོད་པས་ལྡོག་པ་གོ་མི་ནུས་པ་དང་། ལྡོག་པ་དངོས་སུ་བརྗོད་པས་རྗེས་འགྲོ་གོ་མི་ནུས་པ་ལ་ཆོས་མཐུན་སྦྱོར་དང་མི་མཐུན་སྦྱོར་གཉིས་ཀ་བསྟན་དགོས་པ་དང་། དབང་རྣོན་གང་རུང་བརྗོད་པས་གཞན་གོ་ནུས་པ་ལ་ནི་གཅིག་བརྗོད་པས་ཀྱང་ཆོག་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱས་པ་ལསཿ དེ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་འབྲེལ་ཤེས་ན། །གཉིས་ལས་གང་ཡང་རུང་སྨྲས་པས། །དོན་གྱི་གོ་བས་གཅིག་ཤོས་ལ། །དྲན་པ་ཡང་དག་སྐྱེ་བར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་པས་སོ། །ཡང་ཁྱབ་པ་སྔོན་ནས་ཤེས་པའི་མཁས་པ་འགའ་ཞིག་ལ་ནི་ཡན་ལག་གཉིས་ཀ་བརྗོད་མི་དགོས་པར་གཏན་ཚིགས་བརྗོད་པ་ཁོ་ནས་འཐུས་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱས་པ་ལསཿ """"""""མཁས་པ་རྣམས་ལ་ནི། །གཏན་ཚིགས་འབའ་ཞིག་བརྗོད་པར་ཟད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་མཐུན་དཔེ་དང་མི་མཐུན་དཔེ་སྦྱོར་བ་ཡང་རྒོལ་བ་བླུན་པོ་ལ་ཁྱབ་པ་ངེས་པའི་རྟེན་དུ་སྦྱར་ཀྱང་ཁྱབ་པ་

ཤེས་པའི་རྒོལ་བ་མཁས་པ་རྣམས་ལ་ནི་དཔེ་དེ་དག་ངེས་པར་སྦྱོར་དགོས་པ་མེད་དེ། རྒྱས་པ་ལས༔ དཔེ་ལ་དེ་ཡི་ངོ་བོ་དང་། །རྒྱུ་དངོས་དེ་དག་མི་ཤེས་ལ། །སྔོན་ཏེ་མཁས་པ་རྣམས་ལ་ནི། །གཏན་ཚིགས་འབའ་ཞིག་བརྗོད་པར་ཟད། །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ།།

༄ སྒྲུབ་ངག་གི་བསྟན་བྱར་གྱུར་པའི་ཚུལ་གསུམ་བཤད་པ། གང་བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ། དཔེར་ན་བུམ་པ་བཞིན། སྒྲ་ཡང་བྱས་སོ། །ལྟ་བུའི་ངག་ལ་མཚོན་ན། སྒྲ་བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཆ་དེ་ཕྱོགས་ཆོས། །བྱས་ན་མི་རྟག་པས་ཁྱབ་པ་དེ་རྗེས་ཁྱབ། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་པ་དེ་ལྡོག་ཁྱབ་བོ། །རྟགས་རིགས་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོར་གྱུར་པའི་ཚུལ་གསུམ་སྐབས་སུ་ཚུལ་གསུམ་ཀ་རྟགས་ཡང་དག་དེ་ཉིད་ཡིན་ལ། སྒྲུབ་ངག་གི་བསྟན་བྱར་གྱུར་པའི་ཚུལ་གསུམ་སྐབས་ཆོས་ཅན་ལ་རྟགས་ཡོད་པའི་ཆ་དེ་ཕྱོགས་ཆོས། རྟགས་དེ་ཡིན་ན་བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་དེ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཁྱབ་པ་དེ་རྗེས་ཁྱབ། བསྒྲུབ་བྱའི་ཆོས་ལྡོག་ན་རྟགས་ལྡོག་པས་ཁྱབ་པ་དེ་ལྡོག་ཁྱབ་ཡིན་ནོ། །སྤྱིར་རྟགས་ཡང་དག་དང་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་གི་ཁྱད་པར་ཡང་རྒོལ་བ་གཞན་གྱིས་བཀོད་ཀྱང་རུང་མ་བཀོད་ཀྱང་རུང་ཕྱིར་རྒོལ་རྣམ་དག་རང་གི་བློ་ངོར་རྒྱུ་མཚན་དུ་བཟུང་བ་དེ་ཕྱིར་རྒོལ་རང་ལ་ལྟོས་ནས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ལ་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་མིན། རང་ཉིད་ཀྱིས་བསྒྲུབ་བྱ་ངེས་ཚར་ནས་གཞན་ལ་བསྟན་པའི་རྟགས་ཚིག་བརྗོད་ན་དེ་བརྗོད་མཁན་རང་ལ་ལྟོས་ནས་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་ཀྱང་རྟགས་ཡང་དག་མིན། དེས་ན་གང་ཟག་ལྷས་བྱིན་གཅིག་ལ་ལྟོས་ནས་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ལ་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཏུ་མ་

གྱུར་བ་ཡོད་དེ། གྲོལ་བ་གཞན་གྱིས་བཀོད་པ་མིན་པའི་རང་དོན་སྐབས་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་བཞིན། སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་ཡིན་ལ་ལྷས་བྱིན་རང་ཉིད་ལ་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་མ་གྱུར་པ་ཡོད་དེ། ལྷས་བྱིན་གྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་ངེས་ཚར་ནས་གཞན་ལ་སྟོན་པའི་ངག་རྣམ་དག་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་སྦྱོར་བ་གཅིག་ལའང་སྤྱི་གྲོལ་ལ་ལྟོས་ནས་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་ཕྱིར་རྒོལ་ལ་ལྟོས་ནས་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བ་སོགས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་སྒྲུབ་ངག་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་བཅུ་གཉིས་པའོ།། །།

ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་བརྟག་པ།

༄༅ ད་ནི་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་ལ་སྒྲུབ་པ་དང་སུན་འབྱིན་གཉིས་སུ་དབྱེ་བའི་སུན་འབྱིན་བཤད་པ་ལ། དེ་ཡང་ཚད་མ་མདོ་ལས༔ ཐལ་འགྱུར་ཕྱོགས་ཆོས་ཅན་མིན་ཕྱིར། །ཁས་བླངས་སྔོན་དུ་སོང་བ་ལས། །དེ་བཞིན་རྟགས་དང་དམ་བཅའ་ཡིས། །སྐྱོན་བརྗོད་སུན་འབྱིན་དུ་ཤེས་བྱ། །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་གཞན་དོན་ལེའུ་ལས༔ ''''''གཞན་གྱིས་བཏགས་པ་ཡི། །ཐལ་བ་འགྲུབ་པ་གཉིས་འབྲེལ་ཕྱིར། །གཅིག་མེད་ན་ཡང་གཞན་དགག་ཕྱིར། །ཞེས་པ་སོགས་ཀྱིས་བསྟན་ཏོ། །དེ་ལ་མཚན་ཉིད། དབྱེ་བ། རྩོད་པའི་གང་ཟག་དང་རྒྱལ་ཕམ་གྱི་རྣམ་གཞག རྩོད་པའིཚུལ་བཅས་ཡོད་པ་ལས།

༄༅ ཐལ་འགྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ། **ཐལ་ངག་ཏུ་བཀོད་པ་ཐལ་འགྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད། སུན་འབྱིན་དུ་བཀོད་པ་སུན་འབྱིན་གྱི་མཚན་ཉིད།** ཐལ་འགྱུར་དང་སུན་འབྱིན་གཉིས་དོན་གཅིག མཚན་གཞི་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་། རང་རྒྱུད་འཕེན་མི་འཕེན་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་དང་། རྟགས་ཁྱབ་ཀྱི་སྒོ་ནས་བཅུ་བཞིར་དབྱེ་བ་བཅས་ཡོད་པ་ལས།

༄༅ ཡང་དག་ལྟར་སྣང་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བཤད་པ། **གང་ལ་ཐལ་ངག་ཏུ་སོང་བའི་རྒོལ་བས་ལན་དོན་མཐུན་མི་ཐེབས་པའི་ཐལ་ངག་རྣམ་དག་དེ་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད།** ཡང་ན། **ཁས་བླངས་རྟགས་སུ་བཀོད་ཅིང་མི་འདོད་**

པའི་ཐལ་བ་འཕེན་པའི་སྒོ་ནས་རྒོལ་བའི་གྲུབ་མཐའ་སྐྱོན་ཅན་སུན་འབྱིན་ནུས་པའི་ཐལ་ངག་དེ་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། སྐྱོན་ལ་སྐྱོན་དུ་གོ་བར་བྱེད་པའི་སུན་འབྱིན་སུན་འབྱིན་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། དེ་ཡང་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས༖ དེས་ན་གལ་ཏེ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་པོའི་སྐྱོན་རྣམས་ཡང་དག་པར་རྗོད་པར་བྱེད་པ་ནི་སུན་འབྱིན་ཡང་དག་གོ །ཞེས་གསུངས་སོ། །མཚན་གཞི་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་བྱས་པར་ཁས་བླངས། རྟག་ན་མ་བྱས་པས་ཁྱབ་པ་ངེས་ཤིང་། སྒྲ་རྟག་པར་འདོད་པའི་རྒོལ་བ་ལ། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། བུམ་པ་འདུས་བྱས་ཡིན་པར་ཁས་བླངས། འདུས་བྱས་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་འཇིག་ཅན་དུ་ངེས་ཤིང་། བུམ་པ་སྐྱེ་འཇིག་ཅན་དུ་མི་འདོད་པའི་གང་ཟག་ལ་བུམ་པ་ཆོས་ཅན། སྐྱེ་འཇིག་ཅན་ཡིན་པར་ཐལ། འདུས་བྱས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། **།གང་ལ་ཐལ་ངག་ཏུ་སོང་བའི་རྒོལ་བས་ལན་གྱིས་བཟློག་པར་ནུས་པའི་ཐལ་ངག་དེ་ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད། སྐྱོན་ལ་སྐྱོན་དུ་གོ་བར་བྱེད་མི་ནུས་པའི་སུན་འབྱིན་སུན་འབྱིན་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས༖ གལ་ཏེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་སྐྱོན་རྣམས་གསལ་བར་མི་བརྗོད་པའམ། སྐྱོན་མ་ཡིན་པ་བརྗོད་པ་ནི་སུན་འབྱིན་ལྟར་སྣང་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །མཚན་གཞི་ནི་དཔེར་ན། ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་ལ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པར་ཐལ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། སངས་རྒྱས་པ་ལ་ཤཱཀྱ་ཐུབ་པ་ཆོས་ཅན། ངག་མི་སླ་བར་ཐལ། ཀུན་

མཁྱེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་བཀོད་པ་ལྟ་བུའོ། །ཐལ་འགྱུར་ལ་རང་རྒྱུད་འཕེན་མི་འཕེན་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་ལ་མཚན་ཉིད་དང་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་གཉིས་ཡོད།

༄ རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་བཤད་པ། **བཟློག་དོན་ཚུལ་གསུམ་འཕེན་ནུས་པའི་ཐལ་ངག་དེ་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། མེས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོ་མེད་པར་ཐལ། གྲང་བའི་རེག་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལ་བཟློག་དོན་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བ་ནི་ཐལ་འགྱུར་གྱི་རྟགས་ལོག་ཆོས་སུ་སོང་། ཆོས་ལོག་རྟགས་སུ་སོང་བའི་ཚེ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་ཡང་དག་ཏུ་འགྱུར་བའི་དོན་ནོ། །དཔེར་ན་གོང་གི་ཐལ་འགྱུར་གཉིས་པོས། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་སྟེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་རང་བཞིན་རྟགས་ཡང་དག་དང་། མེས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་རེག་མེད་དེ། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ལྟ་བུ་དགག་རྟགས་ཡང་དག་འཕེན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ན་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡིན་ན་རྟགས་ཕ་རོལ་པོས་བདེན་ཞེན་གྱིས་ཁས་བླངས་ཤིང་། ཚད་མས་མ་གྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། རྟགས་ཚད་མས་གྲུབ་ན་རང་རྒྱུད་ཀྱི་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། ཁྱབ་པ་ཚད་མས་མ་གྲུབ་ན་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཁྱབ་པ་སྒྲུབ་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར། དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་ཞུགས་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། དམ་བཅའ་ཚད་མས་མ་བསལ་ན་རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཕྱོགས་ཆོས་སྒྲུབ་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཉིད་ཀྱང་ཚད་མ་མདོའི་རང་འགྲེལ་ལས༔ བརྗོད་པ་གང་ཞིག་གཉིས་ཀ་ལ། རབ་ཏུ་

ངེས་པ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ཁོ་ན་སྒྲུབ་པའམ་སུན་འབྱིན་པ་ཡིན་གྱི། གང་ཡང་རུང་བ་ལ་ནི་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་ལ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། ཡང་བསྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ནི་ལྡོས་པའི་ཕྱིར།ཞེས་དང་རིགས་གཏེར་ལས༑ སྒྲུབ་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཚོས་གསུམ་ལྡན། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

༄ རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལ་ལྡོག་པ་རང་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་ལྡོག་པ་གཞན་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་གཉིས་ཡོད། **བཟློག་དོན་རང་དང་རིགས་གཅིག་པའི་ཚུལ་གསུམ་འཕེན་ནུས་པའི་ཐལ་ངག ལྡོག་པ་རང་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད། བཟློག་དོན་རང་དང་རིགས་མི་གཅིག་པའི་ཚུལ་གསུམ་འཕེན་ནུས་པའི་ཐལ་ངག ལྡོག་པ་གཞན་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད།** ལྡོག་པ་རིགས་གཅིག་པ་འཕེན་ཞེས་པ་ཐལ་འགྱུར་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་རང་རྒྱུད་ཀྱང་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པ་ལྟ་བུ་དང་། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པ་ལྟ་བུའོ། །ལྡོག་པ་རིགས་མི་གཅིག་པ་ནི། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱིས་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པ་ལྟ་བུའོ།།

༄ ལྡོག་པ་རང་རིགས་འཕེན་པའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། ལྡོག་པ་རང་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལ་བཞིར་ཕྱེ་ནས་བཤད་པར་བྱ་སྟེ། རིགས་གཏེར་ལས༑ བཟློག་པ་རང་

རིགས་འཕེན་པ་བཞི། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རིགས་གཏེར་དཔར་འགའ་ཞིག་ཏུ་
བཟློག་པ་རང་རིགས་འཕེན་པ་ལྔ། །ཞེས་བཀོད་འདུག་པ་ཡི་གེ་མ་དག་པར་
ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་བཞི་ནི། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་
རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་
འགྱུར། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་རྒྱུ་དང་
འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར། ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་
བྱ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་
དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར། འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་
པའི་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་བཞིའོ། །

༡ ༽ དང་པོའི་དཔེ་ནི། མེས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོ་མེད་
པར་ཐལ། གྲང་བའི་རེག་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། རང་བཞིན་
དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་རང་བཞིན་དང་
འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་
ཀྱིས་འཕེན་པའི་རང་རྒྱུད་དེ་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་
པའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་དགག་རྟགས་ཡིན་པ་གང་ཞིག ཁྱོད་རང་བཞིན་
དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་
དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཁྱོད་ཀྱིས་འཕེན་པའི་རང་རྒྱུད་དེ་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པའི་
གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་བའི་རེག་པ་མེད་དེ། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་
ཞེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པ་གང་ཞིག དེ་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་

བཞིན་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲུབ་ཚུལ་གོང་དུ་རྟགས་རིགས་སྐབས་སོང་། རྩ་བའི་རྟགས་གཉིས་པ་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ཐལ་ངག་ཏུ་བཀོད་པ་གང་ཞིག ཁྱོད་ཀྱི་ཆོས་ལོག་ལ་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོ་དེ་སོང་། དེའི་རང་བཞིན་ལ་ཚ་བའི་རེག་པ་དེ་སོང་། ཚ་རེག་དང་འགལ་བ་ལ་བསིལ་བའི་རེག་པ་དེ་སོང་། དེའི་རང་བཞིན་ལ་གྲང་བའི་རེག་པ་དེ་སོང་། གྲང་བའི་རེག་པ་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་རྣམས་སྒྲུབ་སླ།

༢༽ གཉིས་པའི་དཔེ་ནི། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། དུ་བ་མེད་པར་ཐལ། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་འཕེན་པའི་རང་རྒྱུད་དེ་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་དགག་རྟགས་ཡིན་པ་གང་ཞིག ཁྱོད་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཁྱོད་ཀྱིས་འཕེན་པའི་རང་རྒྱུད་དེ་དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་མེད་དེ། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པ་གང་ཞིག དེ་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲུབ་ཚུལ་གོང་དུ་རྟགས་རིགས་སྐབས་སོང་། རྩ་བའི་རྟགས་གཉིས་པ་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་

ཐལ་འགྱུར་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ཐལ་ངག་ཏུ་བཀོད་པ་གང་ཞིག ཁྱོད་ཀྱི་ཆོས་ལོག་ལ་དུ་བ་དེ་སོང་། དེའི་རྒྱུ་ལ་མེ་དེ་སོང་། དེ་དང་འགལ་བ་ལ་གྲང་བའི་རེག་པ་དེ་སོང་། གྲང་རེག་གི་འབྲས་བུ་ལ་གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་དེ་སོང་། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་དམིགས་པ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་རྣམས་སྒྲུབ་སླ།

༣༽ གསུམ་པའི་དཔེ་ནི། ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། ཙན་དན་གྱི་མེ་སྟོབས་ཆེན་པོ་མེད་པར་ཐལ། ཁ་བའི་རེག་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་འཕེན་པའི་རང་རྒྱུད་དེ་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་དགག་རྟགས་ཡིན་པ་གང་ཞིག ཁྱོད་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཁྱོད་ཀྱིས་འཕེན་པའི་རང་རྒྱུད་དེ་ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། ཁ་བའི་རེག་པ་མེད་དེ། ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་གཏན་ཚིགས་ཡིན་པ་གང་ཞིག དེ་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སྒྲུབ་ཚུལ་རྟགས་རིགས་སྐབས་སོང་། རྩ་བའི་རྟགས་གཉིས་པ་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ཐལ་ངག་ཏུ་བཀོད་པ་གང་ཞིག ཁྱོད་ཀྱི་ཆོས་ལོག་ལ་ཙན་དན་གྱི་མེ་དེ་སོང་། དེའི་ཁྱབ་བྱེད་ལ་མེ་དེ་སོང་།

དེ་དང་འགལ་བ་ལ་གྲང་བའི་རེག་པ་དེ་སོང་། དེའི་ཁྱབ་བྱ་ལ་ཁ་བའི་རེག་པ་དེ་སོང་། ཁ་བའི་རེག་པ་དམིགས་པ་དེ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཕྱིར།

༤༽ བཞི་པའི་དཔེ་ནི། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པ་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཆོས་ཅན། འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཞེས་བརྗོད་རིགས་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱིས་འཕེན་པའི་རང་རྒྱུད་དེ་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་དགག་རྟགས་ཡིན་པ་གང་ཞིག ཁྱོད་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་པོ་གྲུབ་སྟེ། ཁྱོད་ཀྱིས་འཕེན་པའི་རང་རྒྱུད་དེ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་གཏན་ཚིགས་དེ་ཡིན་པ་གང་ཞིག དེ་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རྟགས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གཉིས་པ་མ་གྲུབ་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པའི་རྟགས་ཆོས་ཅན། འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ་ཡིན་ཏེ། དགག་རྟགས་གང་ཞིག ཁྱོད་ཀྱི་ཆོས་ལོག་ལ་རྟག་པ་དེ་སོང་། དེ་དང་འགལ་བ་ལ་མི་རྟག་པ་དེ་སོང་། མི་རྟག་པའི་ཁྱབ་བྱ་ལ་བྱས་པ་དེ་སོང་། བྱས་པ་དེ་རྟགས་སུ་བཀོད་པའི་ཕྱིར། རྩ་བའི་རྟགས་གཉིས་པ་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཡིན་ཏེ། ཐལ་ངག་ཏུ་བཀོད་པ་གང་ཞིག ཁྱོད་ཀྱི་ཆོས་ལོག་ལ་བྱས་པ་དེ་སོང་། བྱས་པ་དང་འགལ་བ་ལ་མ་བྱས་པ་དེ་སོང་། མ་བྱས་པའི་ཁྱབ་བྱ་ལ་རྟག་པ་དེ་སོང་། རྟག་པ་དེ་རྟགས་སུ་བཀོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་རྣམས་སྒྲུབ་སླ།

༄ ལྡོག་པ་གཞན་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་བཤད་པ། ལྡོག་པ་གཞན་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལ་རིགས་གཏེར་ནས་བཅུ་དྲུག་ཏུ་ཕྱེ་ནས་གསུངས་ཏེ། གཞན་རིགས་འཕེན་པ་བཅུ་དྲུག་ཡོད། །ཅེས་སོ། །བཅུ་དྲུག་ནི།

༡༽ འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། དུ་ལྡན་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། དུ་བ་མེད་པར་ཐལ། མེ་མེད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༢༽ གཉིས་པ་རྒྱུ་མ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། མེ་མེད་མཚན་མོའི་རྒྱ་མཚོར་ཆོས་ཅན། མེ་ཡོད་པར་ཐལ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༣༽ ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོ་མེད་པར་ཐལ། བ་མོའི་རེག་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༤༽ རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། བ་མོའི་རེག་པས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། བ་མོའི་རེག་པ་མེད་པར་ཐལ། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༥༽ ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར

བའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། དུ་བ་ཕྱུར་བ་མེད་པར་ཐལ། བ་མོའི་རེག་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༦༽ རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། བ་མོའི་རེག་པས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། བ་མོའི་རེག་པ་མེད་པར་ཐལ། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ།།

༧༽ རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོ་མེད་པར་ཐལ། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༨༽ རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་ཀྱིས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་མེད་པར་ཐལ། མེ་སྟོབས་ཆེན་པོས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༩༽ རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བ་མེད་པར་ཐལ། གྲང་བའི་རེག་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༡༠༽ རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། གྲང་རེག་གིས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་བའི་རེག་པ་མེད་པར་ཐལ། དུ་བ་དྲག་ཏུ་ཕྱུར་བས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༡༡༽ རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། ཙན་དན་གྱི་མེ་མེད་པར་ཐལ། གྲང་བའི་རེག་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༡༢༽ ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། གྲང་རེག་གིས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་རེག་མེད་པར་ཐལ། ཙན་དན་གྱི་མེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༡༣༽ རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། ཙན་དན་གྱི་མེས་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། ཙན་དན་གྱི་མེ་མེད་པར་ཐལ། གྲང་འབྲས་སྤུ་ལོང་བྱེད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ།།

༡༤༽ ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། གྲང་འབྲས་

སྤྱི་ཡོང་བྱེད་ཀྱི་ཁྱབ་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། གྲང་འབྲས་སྤྱི་ཡོང་བྱེད་མེད་པར་ཐལ། ཙན་དན་གྱི་མེ་ཡིས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༡༥༽ ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། ཤིང་གིས་དབེན་པའི་བྲག་རྫོང་ན་ཆོས་ཅན། ཤིང་ཡོད་པར་ཐལ། ཤ་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༡༦༽ ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཁྱབ་བྱེད་མ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་ནི་དཔེར་ན། ཤ་པ་སྐྱེས་པའི་ནགས་ལ་ཆོས་ཅན། ཤ་པ་མེད་པར་ཐལ། ཤིང་མེད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟར་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་ལས་དབྱེ་བ་བཅུ་དྲུག་གསུངས་ཀྱང་ཐལ་འགྱུར་གསུམ་པ་དང་བཅུ་གཉིས་པ། བཞི་པ་དང་བཅུ་གཅིག་པ། ལྔ་པ་དང་བཅུ་བཞི་པ། དྲུག་པ་དང་བཅུ་གསུམ་པ། བདུན་པ་དང་བཅུ་པ། བརྒྱད་པ་དང་དགུ་པ་རྣམས་མཚན་གཞི་མི་འདྲ་བ་ཙམ་མ་གཏོགས་ཐལ་འགྱུར་རིགས་མི་གཅིག་པ་མེད་པས་བསྡུ་ན་བཅུར་འགྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རྒྱུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་རྒྱུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། འབྲས་བུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པའི་རང་རྒྱུད་འཕེན་པའི་རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་རྒྱུ་དམིགས་པའི་ཐལ་འགྱུར་གསུམ་མ་གསུངས་པ་ནི་ཐལ་འགྱུར་འདི་གསུམ་གྱི་ཁྱབ་པ་ངེས་མི་ནུས་པས་ཡིན་པར་སྣང་ལ་དེ་ལྟར་ན་ཐལ་འགྱུར་འདི་གསུམ་གྱིས་འཕེན་པའི་རང་

རྒྱུད་གསུམ་གྱི་ལྟོག་ཁྱབ་ཀྱང་ངེས་དཀའ་བས་རྟགས་ཡང་དག་མིན་པར་འགྱུར་ཉེན་ཆེ་བས་དཔྱད་པར་བྱ་དགོས་སོ། །སྤྱིར་བཏང་བཟློག་དོན་རང་རྒྱུད་ལ་བལྟོས་ནས་གཞག་ན་རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས། མི་སྣང་བ་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས། རང་བཞིན་མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས། རང་བཞིན་དང་འགལ་བའི་རང་བཞིན་དམིགས་པ། ཁྱབ་བྱེད་དང་འགལ་བའི་ཁྱབ་བྱ་དམིགས་པ། རྒྱུ་དང་འགལ་བའི་འབྲས་བུ་དམིགས་པ་དང་། ཕན་ཚུན་སྤང་འགལ་ལ་བརྟེན་པའི་འགལ་ཟླ་དམིགས་པའི་རྟགས་རྣམས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ཕལ་ཆེ་བ་ལྡོག་པ་རང་རིགས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་དང་། དེ་ལས་གཞན་པའི་རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་ཡང་དག་རྣམས་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་ལྡོག་པ་གཞན་རིགས་འཕེན་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ།།

༄༅ རང་རྒྱུད་མི་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་བཤད་པ། **བཟློག་དོན་ཚུལ་གསུམ་འཕེན་མི་ནུས་པའི་ཐལ་ངག་དེ་རང་རྒྱུད་མི་འཕེན་པའི་ཐལ་འགྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་གསུམ་སྟེ། འབྲས་བུའི་གཏན་ཚིགས་སུ་གྱུར་པ་ནི་དཔེར་ན། དུ་ལྡན་ལ་ལ་ཆོས་ཅན། མེ་ཡོད་པར་ཐལ། དུ་བ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། རང་བཞིན་གྱི་གཏན་ཚིགས་སུ་གྱུར་པ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། མ་དམིགས་པའི་གཏན་ཚིགས་སུ་གྱུར་པ་ནི་དཔེར་ན། ཤིང་མེད་པའི་གཞི་དེར་ཆོས་ཅན། ཤིང་གི་བྱེ་བྲག་ཤ་པ་མེད་པར་ཐལ། ཤིང་མེད་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །ནང་གསེས་དབྱེ་ན། རང་རྒྱུད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་དང་མཚམ་པར་འགྱུར་རོ།།

༼༤༽ རྟགས་ཁྱབ་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་བ་བཤད་པ། ཁ་བ་ཅན་གྱི་སྨྲ་རབས་པ་འགའ་ཞིག་ཐལ་འགྱུར་བཞི་ལས་དབྱེ་བས་བཙུ་བཞི་ཡོད་པར་བཞེད་དོ། །རིགས་གཏེར་ལས༔ ཐལ་འགྱུར་བཞི་ལས་བཙུ་བཞི་ཞེས། །གང་ས་ཅན་པ་དག་དེ་ལྟར་འདོད། །བཟློག་པར་ནུས་དང་མི་ནུས་ལས། །ཡང་དག་ལྟར་སྣང་བདུན་བདུན་ཡིན། །རྟག་དང་ཕྱེད་ཀྱིས་མི་འཕེན་ལ། །བདུན་པའི་ཕྱེད་ཀྱིས་འཕེན་ཞེས་ཟེར། །ཞེས་སོ། །དེ་བཤད་པ་ལ་དང་པོ་ཐལ་འགྱུར་ལ་རྟགས་དང་ཁྱབ་པ་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ་དང་། རྟགས་འབའ་ཞིག་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཁྱབ་པ་འབའ་ཞིག་མ་གྲུབ་པ་དང་། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་གྲུབ་པ་བཞིའོ། །

༡༽ དང་པོ་རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་ངོར་སྒྲ་ཆོས་ཅན། གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༢༽ གཉིས་པ་རྟགས་འབའ་ཞིག་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་ངོར་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༣༽ གསུམ་པ་ཁྱབ་པ་འབའ་ཞིག་མ་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པའི་ངོར་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པར་ཐལ། གཞལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༤༽ བཞི་པ་ལ་དབྱེ་བ་བཞི་སྟེ། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ཚད་མས་གྲུབ་པ་དང་། གཉིས་ཀ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་དང་། རྟགས་ཚད་མས་ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་དང་། རྟགས་ཁས་བླངས་ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་པ་བཞིའོ། ། ༡ རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ཚད་མས་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། སངས་རྒྱས་པ་ལ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པར་ཐལ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། ༢ རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་

ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། གྲངས་ཅན་པ་ལ་བདག་ཤེས་རིག་གི་
སྐྱེས་བུ་ཆོས་ཅན། འགྱུར་བ་མེད་པ་ཐལ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཞེས་དང་། སྒྲ་
མིག་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་བྱར་ཁས་བླངས་ཤིང་དེ་ཡིན་ན་རྟག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་
ཁས་བླངས་པའི་གང་ཟག་ལ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ། མིག་ཤེས་
ཀྱིས་གཟུང་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་དང་། ༣ རྟགས་ཚད་མས་ཁྱབ་པ་ཁས་
བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། བྱས་ན་རྟག་པས་ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་པའི་གང་
ཟག་ལ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། རྟག་པར་ཐལ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། ། ༤ རྟགས་ཁས་
བླངས་དང་ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་པ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་རྟག་པར་སྨྲ་བ་ལ་སྒྲ་ཆོས་
ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལྟར་ཐལ་འགྱུར་བདུན་ཡོད་
པ་ལས་ནང་གསེས་དབྱེ་བ་བཅུ་བཞི་སྟེ། ལྟར་སྣང་བདུན་ནི། རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་
ཀ་མ་གྲུབ་པ་དང་། རྟགས་རྐྱང་པ་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཁྱབ་པ་རྐྱང་པ་མ་གྲུབ་དང་།
རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ཚད་མས་གྲུབ་ཀྱང་དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་མེད་པ་དང་།
རྟགས་ཁྱབ་གཉིས་ཀ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ཀྱང་དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་མེད་
པ་དང་། རྟགས་ཚད་མས་གྲུབ་ལ་ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ཀྱང་དམ་
བཅའ་ལ་བསལ་བ་མེད་པ་དང་། རྟགས་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ལ་ཁྱབ་པ་ཚད་
མས་གྲུབ་ཀྱང་དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་མེད་པ་བཅས་བདུན་ནི་ཐལ་འགྱུར་ལྟར་
སྣང་ངོ་། །ཡང་དག་བདུན་ནི། རྟགས་ཁྱབ་ཚད་མས་གྲུབ་ལ་དམ་བཅའ་ལ་ཁས་
བླངས་ཀྱི་བསལ་བ་ཡོད་པ་དང་། རྟགས་ཁྱབ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ལ་དམ་
བཅའ་ལ་ཁས་བླངས་ཀྱི་བསལ་བ་ཡོད་པ་དང་། རྟགས་ཁྱབ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་

གྲུབ་ལ་དམ་བཅའ་ཚད་མས་བསལ་བ་ཡོད་པ་དང་། རྟགས་ཚད་མས་དང་ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ལ་དམ་བཅའ་ལ་ཁས་བླངས་ཀྱི་བསལ་བ་ཡོད་པ་དང་། རྟགས་ཚད་མས་དང་ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ་ལ་དམ་བཅའ་ཚད་མས་བསལ་བ་ཡོད་པ་དང་། རྟགས་ཁས་བླངས་དང་ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ལ་དམ་བཅའ་ལ་ཁས་བླངས་ཀྱི་བསལ་བ་ཡོད་པ་དང་། རྟགས་ཁས་བླངས་དང་ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ལ་དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་ཡོད་པ་བཅས་ཡང་དག་བདུན་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་བཅུ་བཞི་ཡོད་པ་ལས་ལྟར་སྣང་དང་པོ་དྲུག་གིས་བཟློག་དོན་རང་རྒྱུད་མི་འཕེན་ལ་བདུན་པའི་ཕྱེད་ཀྱིས་རང་རྒྱུད་མི་འཕེན་པ་དང་ཕྱེད་ཀྱིས་འཕེན་པ་ཡིན་ཏེ། རྟག་པའི་སྒྲ་བྱས་པར་ཁས་བླངས་པའི་ངོར་རྟག་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པར་ཐལ། བྱས་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུས་རང་རྒྱུད་མི་འཕེན་ལ། སྒྲ་རྟག་པར་སྨྲ་བ་ལ་སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པར་ཐལ། རྟག་པའི་ཕྱིར་ཞེས་པ་ལྟ་བུས་རང་རྒྱུད་འཕེན་པ་ཡིན། དེ་གཉིས་ཀའང་རྟགས་ཁས་བླངས་དང་ཁྱབ་པ་ཚད་མས་གྲུབ་ཅིང་དམ་བཅའ་ལ་བསལ་བ་མེད་པའི་ཐལ་ངག་ཡིན་པས་ཐལ་འགྱུར་བདུན་པ་དེ་ཡིན་ནོ། །ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་བདུན་པ་དེའི་ཕྱེད་དང་ལྷག་མ་ཡང་དག་བདུན་གྱིས་བཟློག་དོན་རང་རྒྱུད་འཕེན་པ་ཡིན་པས་དྲུག་དང་ཕྱེད་ཀྱིས་སྒྲུབ་བྱེད་མི་འཕེན་པ་དང་། བདུན་དང་ཕྱེད་ཀྱིས་སྒྲུབ་བྱེད་འཕེན་པར་འདོད་པའོ། །དེ་དག་མི་འཐད་པར་རིགས་གཏེར་ལས་དགག་པ་མཛད་དེ། དེ་ཉིད་ལས༔ རང་རྒྱུད་ལ་ཡང་མཚུངས་ཕྱིར་དང་། །རྟགས་མེད་ཁྱབ་པ་འགལ་ཕྱིར་དང་། །ལྷག་ཆོད་ངེས་པ་མི་རུང་ཕྱིར། །ཐལ་འགྱུར་བཞིར་དབྱེ་མི་འཐད་

དོ། །མ་གྲུབ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བ་ལྟག །འགལ་བའི་ཐལ་འགྱུར་ལྟར་སྣང་ཆད། །རྟགས་མེད་ཁྱབ་པ་གྲུབ་པ་འཁྲུལ། །དེས་ན་ཐལ་འགྱུར་བཅུ་བཞི་མིན། །ཞེས་སོ།།

༈ རྟོད་པའི་གང་ཟག་བཤད་པ། རྟོད་པའི་གང་ཟག་ལ་གསུམ་ཡོད། **སྒྲུབ་བྱེད་བརྗོད་པར་ཁས་ལེན་པའི་གང་ཟག་སྔ་རྒོལ་གྱི་མཚན་ཉིད།** **སུན་འབྱིན་བརྗོད་པར་ཁས་ལེན་པའི་གང་ཟག་ཕྱིར་རྒོལ་གྱི་མཚན་ཉིད།** **རྒྱལ་ཕམ་བརྫ་སྡྲོད་པར་ཁས་ལེན་པའི་གང་ཟག་དཔང་པོའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་རིགས་གཏེར་ལས༖ རྒོལ་དང་ཕྱིར་རྒོལ་དཔང་པོ་གསུམ། །སྒྲུབ་དང་སུན་འབྱིན་བརྫ་སྡྲོད་པའོ། །ཞེས་སོ། །དེ་དག་ལ་ནང་གསེས་ཡང་དག་ལྟར་སྣང་གཉིས་གཉིས་ཡོད།

༈ རྒྱལ་ཕམ་གྱི་རྣམ་གཞག་བཤད་པ། རྒྱལ་ཕམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་རྟོད་རིགས་ལས༖ སྒྲུབ་པའི་ཡན་ལག་མི་བརྗོད་ཅིང་། །སྐྱོན་མི་བརྗོད་པ་གཉིས་པོ་དག །ཚར་གཅད་པ་ཡི་གནས་ཡིན་གྱི། །གཞན་ནི་མི་རིགས་ཕྱིར་མི་འདོད། །ཅེས་ཐོག་མར་བསྡུས་ཏེ་བསྟན་ནས་དེ་ལས་རྒྱ་ཆེར་བཤད་པ་ལྟར་ན། སྔ་རྒོལ་དང་ཕྱིར་རྒོལ་ལ་ཚར་གཅད་པའི་སྐྱོན་ནི་གཉིས་གཉིས་ཏེ། སྔ་རྒོལ་ལ་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་མི་བརྗོད་པ་དང་། སྒྲུབ་བྱེད་མིན་པ་བརྗོད་པའོ། །ཕྱིར་རྒོལ་ལ་སུན་འབྱིན་ཡང་དག་མི་བརྗོད་པ་དང་། སུན་འབྱིན་མིན་པ་བརྗོད་པའོ། །སྒྲུབ་བྱེད་མིན་པ་བརྗོད་པ་དང་། སུན་འབྱིན་མིན་པ་བརྗོད་པ་གཉིས་ཀ་སྒྲུབ་བྱེད་དང་སུན་འབྱིན་ཡང་དག་མ་བརྗོད་པ་ཡིན་པས་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས་གཅིག་ཏུ

བསྡུས་ནས་གསུངས་སོ། །དེ་ཡང་ཕྱིར་རྒོལ་གྱིས་སྒྲུབ་བྱེད་དྲི་བ་ལ་སྔ་རྒོལ་གྱིས་སྒྲུབ་བྱེད་བརྗོད་མ་ནུས་པ་དང་། སྔ་རྒོལ་གྱིས་སྒྲུབ་བྱེད་ལྟར་སྣང་བརྗོད་པ་ལ་ཕྱིར་རྒོལ་གྱིས་སུན་འབྱིན་ནུས་ན་སྔ་རྒོལ་ཕམ་ལ་ཕྱིར་རྒོལ་རྒྱལ་བ་དང་། སྔ་རྒོལ་གྱིས་བརྗོད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ལ་སུན་འབྱིན་བརྗོད་མ་ནུས་པ་དང་། སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་ལ་སུན་འབྱིན་ལྟར་སྣང་བརྗོད་ན་ཕྱིར་རྒོལ་ཕམ་ལ་སྔ་རྒོལ་རྒྱལ་བ་དང་། སྔ་རྒོལ་གྱི་སྒྲུབ་བྱེད་ལྟར་སྣང་ལ་སུན་འབྱིན་བརྗོད་མི་ནུས་པ་དང་། སུན་འབྱིན་མིན་པ་བརྗོད་ན་གཉིས་ཀ་སྐྱོན་ལྡན་ཡིན་པས་རྒྱལ་ཕམ་མེད་པ་དང་། ཕྱིར་རྒོལ་བས་སུན་འབྱིན་ལྟར་སྣང་བརྗོད་པ་ལ་སྔ་རྒོལ་གྱིས་ཆོར་མ་འབྱིན་མ་ཤེས་ནའང་རྒྱལ་ཕམ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །གང་ཕམ་པ་དེ་ཚར་གཅད་པའི་གནས་དང་གང་རྒྱལ་བ་དེ་རྗེས་སུ་གཟུང་བའི་གནས་ཡིན་ནོ། །

དེང་སང་གི་ཁ་བ་ཅན་པའི་རྩོད་གྲྭ་རྣམས་སུ་ནི་སྔ་རྒོལ་གྱིས་དམ་བཅའ་བཞག་ཅིང་སྒྲུབ་བྱེད་བརྗོད་པ་ལ་ཕྱིར་རྒོལ་བས་རིགས་པའི་སྒོ་ནས་སུན་འབྱིན་སྐབས། སྒྲུབ་བྱེད་སྐྱོན་ཅན་དུ་འགྱུར་ཆེ་ཚར་ཞེས་བརྗོད་པ་དང་། རྟགས་ཁྱབ་ངེས་ཤིང་དམ་བཅའ་ལ་ཚད་མས་བསལ་བ་བབ་ཆེ་འཁོར་གསུམ་ཞེས་བརྗོད་པ་དང་། སྒྲུབ་བྱེད་རྣམས་སུན་ཕྱུང་ནས་རྩ་བའི་དམ་བཅའ་འབུད་ཆེ་རྩ་བའི་དམ་བཅའ་ཚར་ཞེས་བརྗོད་དེ། སྔ་རྒོལ་ཕམ་པ་དང་ཕྱིར་རྒོལ་རྒྱལ་བ་ཡིན་ལ། སྔ་རྒོལ་བས་དམ་བཅའ་དང་སྒྲུབ་བྱེད་བརྗོད་པ་ལ་ཕྱིར་རྒོལ་བས་སུན་འབྱིན་བརྗོད་མ་ནུས་ན་ཕྱིར་རྒོལ་ཕམ་པའི་གྲས་སུ་བཞག་གོ །རྒྱལ་ཕམ་གྱི་ཤན་འབྱེད་ཚུལ་ལ་འཛམ་གླིང་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་ཚུལ་ལེགས་ཏེ། དཔེར་ན་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲ་རྟག་པ་དང་

མི་རྟག་པ་ཡིན་མིན་ལ་རྩོལ་བ་གཉིས་རྫོད་པའི་ཚེ་སོ་སོ་ནས་སྒྲ་རྟག་པ་དང་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་བྱེད་རེས་མོས་སུ་འགོད་ཅིང་གཅིག་གིས་སྒྲུབ་བྱེད་བཀོད་པ་ལ་གཞན་གྱི་སུན་འབྱིན་པར་བྱེད་དེ། མཐར་སུན་འབྱིན་གྱིས་གནོད་པ་མེད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཡང་དག་བཀོད་པ་རྣམས་བསྒོམས་པས་སུ་མང་བ་དེ་དང་སུ་འཐད་པ་དེ་རྒྱལ་བ་དང་གཞན་ཕམ་པ་ཡིན་ནོ།།

༄ ཚར་གཅོད་ལྟར་སྣང་བཤད་པ། གོང་གི་ཚིག་རྐང་མཐའ་མ། གཞན་ནི་མི་རིགས་ཕྱིར་མི་འདོད། །ཅེས་པ་དེས་ཚར་གཅད་པའི་གནས་མ་ཡིན་པ་བསྟན་ཏེ། འཇིག་རྟེན་པའི་ཚར་གཅོད་པ་གཡོ་དང་སྒྱུ། རྫུན་དང་ཕྲ་མ། མཚོན་དང་རྡུང་བརྡེག གཤེ་བ་དང་བརྙས་པ་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཞན་ཚར་གཅོད་པ་རྣམས་འདིར་ཚར་གཅད་པའི་གྲངས་སུ་མི་འགྲོ་སྟེ། རིགས་པའི་ལམ་དང་མི་མཐུན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་རྩོད་རིགས་ལས༔ དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྲུང་བའི་དོན་དུ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱང་རྒྱལ་བར་འདོད་པས་གཡོ་སྒྱུ་ལ་སོགས་པ་དག་གིས་ཚར་གཅད་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། ཁྱུ་རྩུར་དང་། ཐལ་ལྕུག་དང་། མཚོན་སྣུན་པ་དང་། མེ་ལ་སོགས་པས་ཀྱང་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱེད་ན། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྲུང་བའི་ཐབས་དམ་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་རབ་ཏུ་སྟོན་པར་བྱེད་པ་དང་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ལྟར་སྣང་བ་ནི་སུན་འབྱིན་པར་བྱེད་པ་ནི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྲུང་བའི་ཐབས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོ། །དེ་བཞིན་ཐུབ་པ་རྐང་མིག་པའི་ཚར་གཅད་པའི་གནས་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་ཚར་གཅད་པའི་གནས་མ་ཡིན་པར་བསྟན་ཏེ། རྩོད་རིགས་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་ལས༔ གཞན་ནི་མི་རིགས་ཕྱིར་

མི་འདོད། །ཅེས་བྱ་བ་ནི་རྐང་མིག་ཚར་གཅད་པའི་གནས་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་ཇི་སྐད་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། དམ་བཅའ་བ་ལ་གནོད་པ་དང་། དམ་བཅའ་བ་གཞན་དང་། དམ་བཅའ་བ་དང་འགལ་བ་དང་། དམ་བཅའ་བ་བཀག་པ་དང་། གཏན་ཚིགས་གཞན་དང་། དོན་གཞན་པ་དང་། དོན་མེད་པ་དང་། རྣམ་པར་མི་རིགས་པའི་དོན་དང་། འབྲས་བུ་མེད་པ་དང་། དུས་མ་ཡིན་པ་དང་། མ་ཚང་བ་དང་། ལྷག་པ་དང་། ཟློས་པ་དང་། རྗེས་སུ་མ་བརྗོད་པ་དང་། མི་ཤེས་པ་དང་། དགོས་པ་མེད་པ་དང་། སྤྱངས་པ་དང་། ཁོང་དུ་མ་ཆུད་པ་དང་། བརྒལ་ཞིང་བརྟག་པ་ལ་བལྟོས་པ་དང་། རྗེས་སུ་མ་སྦྱོར་བ་ལ་སྦྱོར་བ་དང་། གྲུབ་པའི་མཐའ་དང་། གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་བ་རྣམས་ཚར་གཅད་པའི་གནས་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་པོ་འདིས་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་རྟོགས་པར་བྱའོ། །ཞེས་སོ། །དེ་དག་གི་དོན་དང་འགོག་བྱེད་རྣམས་ཙོད་རིགས་འགྲེལ་པ་དེ་དང་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་རྣམས་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

མདོ་དང་རིགས་བརྟག་ལས་བཤད་པའི་སྨྲ་སྟེགས་པ་དག་གིས་ཕྲད་པ་མཚུངས་པ་ལ་སོགས་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔའི་སྒོ་ནས་ཚར་གཅོད་པར་བྱེད་པ་དེ་དག་ཀུང་ཚར་གཅོད་ཀྱི་རིགས་པ་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། ལྟག་ཆོད་སླུ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ལྟག་ཆོད་ཀྱི་རིགས་པ་ཉི་ཤུ་རྩ་ལྔ་དེ་དག་ནི། ཕྲད་པ་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། མ་ཕྲད་པ་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། གཏན་ཚིགས་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། རྟག་པ་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། མ་སྨྲས་པ་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། མ་སྐྱེས་པ་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། འབྲས་བུ་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། ཆོས་མཐུན་པ་དང་

མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། ཆོས་མི་མཐུན་པ་དང་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། རྣམ་རྟོག་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། ཁྱད་པར་མེད་པ་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། དམིགས་པ་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། ཐེ་ཚོམ་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། དོན་གྱི་གོ་བར་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། ཐལ་འགྱུར་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། འཕེལ་བ་དང་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། འགྲོ་བ་དང་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། བརྗོད་པ་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། མ་བརྗོད་པ་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། རིགས་པ་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། སོ་སོའི་དཔེ་དང་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། བསྒྲུབ་བྱ་དང་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། མི་རྟག་པ་དང་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། རབ་བྱེད་དང་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད། དུས་ལས་འདས་པ་མཚུངས་པའི་ལྟག་ཆོད་རྣམས་ཡིན་ལ། གོ་དོན་རྒྱས་པར་མདོ་དང་རིགས་པ་བརྟག་པ་དང་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

ཡང་གངས་ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་སྨྲ་རབས་པ་འགའ་ཞིག་གིས་ཚར་གཅད་ཀྱི་གནས་བཅུ་དྲུག་ཏུ་འདོད་དེ། རིགས་གཏེར་ལས༔ རྒོལ་བ་ལ་ནི་གསུམ་གཉིས་དྲུག །ཕྱིར་རྒོལ་ལ་ཡང་གསུམ་གཉིས་དྲུག །དཔང་པོ་ལ་གསུམ་ཀུན་ལ་གཅིག །གངས་ཅན་པ་རྣམས་བཅུ་དྲུག་འདོད། །ཅེས་གསུངས། དེ་ཡང་སྔ་རྒོལ་ལ་དྲིས་པའི་ལན་མི་བརྗོད་པ་དང་། ལན་སྐྱོན་ཅན་བརྗོད་པ་དང་། མ་དྲིས་པ་དང་། སྐྱོན་སྤོང་བའི་ཚེ་མི་སྤང་བ་དང་། ལན་ལྟར་སྣང་བ་དང་། སྐབས་སུ་མ་བབ་པའི་ལན་བརྗོད་པ་སྟེ་དྲུག་དང་། ཕྱི་རྒོལ་ལ་དྲི་བའི་ཚེ་མི་དྲི་བ་དང་། མི་འོས་པ་དྲི་བ་དང་། མ་འབྲེལ་བ་དྲི་བ་དང་། སྐྱོན་བརྗོད་པའི་ཚེ་སྐྱོན་མི་བརྗོད་པ་

དང་། སྐྱོན་ལྟར་སྣང་བརྗོད་པ་དང་། སྐབས་སུ་མ་བབ་པའི་སྐྱོན་བརྗོད་པ་སྟེ་དྲུག་དང་། དཔང་པོ་ལ་ཞན་མི་འབྱེད་པ་དང་། ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འབྱེད་པ་དང་། སྐབས་མ་ཡིན་པར་བརྗོད་པ་སྟེ་གསུམ་དང་། ཐུན་མོང་དུ་རྣ་བ་མ་གཏད་པ་བཅས་བཅུ་དྲུག་ཡོད་པར་འདོད་པའོ། །དེ་དག་མི་འཐད་ཚུལ་ཡང་རིགས་གཏེར་ལས༔ ཚར་གཅད་ཡིན་ན་སྨྲ་མར་འདུས། །མིན་ན་ཚར་གཅད་ཉིད་མ་ཡིན། །དཔང་པོ་ལ་ནི་ཚར་གཅད་མེད། །ཅི་ནས་བྱེད་ན་ཧ་ཅང་ཐལ། །ཞེས་པས་བཀག་གོ །

༄ རྩོད་པའི་དྲི་བ་དྲི་ཚུལ་བཤད་པ། དྲི་བ་དྲི་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་མ་ངེས་པར་སྣ་ཚོགས་ཡོད་པ་འདིར་གཙོ་ཆེ་རྣམས་དཔེར་བྱས་ན། ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་རྟགས་དྲི་བ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུ་བརྗོད་པ་དང་། ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་གསལ་བ་དྲི་བ་ནི་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་ཐལ་ལྟ་བུ། ཁྱབ་པ་དྲི་བ་དཔེར་ན། མི་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཡིན་ན་བྱས་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ་ལྟ་བུ། སྒྲུབ་བྱེད་དྲི་བ་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ། ཐལ་བ་འཕེན་པ་དཔེར་ན། སྒྲ་ཆོས་ཅན། མ་བྱས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟག་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །ཡང་མི་རྟག་པའི་སྒྲ་ཆོས་ཅན། བྱས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། ལྟ་བུ་ཁྱད་གཞི་དྲི་བ་དང་། སྒྲའི་མི་རྟག་པ་ཆོས་ཅན། བྱས་པ་ཡིན་པར་ཐལ་ལྟ་བུ་ཁྱད་ཆོས་དྲི་བ་སོགས་རྣམ་གྲངས་མང་ངོ་།།

༄ རྩོད་པ་ལ་ལན་གདབ་ཚུལ་བཤད་པ། ལན་གདབ་ཚུལ་ལ་སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་ཞབས་ཀྱིས་མདོན་པ་མཛོད་ལས༔ མགོ་གཅིག་པ་དང་རྣམ་ཕྱེ་དང་། །དྲི་དང་གཞག་པར་ལུང་བསྟན་པ། །འཆི་དང་སྐྱེ་དང་ཁྱད་པར་འཕགས། །བདག་

གཞན་ལ་སོགས་ལྟ་བུ་ཡིན། །ཞེས་བཞིར་གསུངས་ཏེ། མགོ་གཅིག་པའི་ལན་ནི་དཔེར་ན། སེམས་ཅན་སྐྱེ་བ་ཐམས་ཅད་འཆི་འམ་ཞེ་ན། འཆི་བ་འདོད་ཅེས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འདེབས་པ་དང་། རྣམ་པར་ཕྱེ་བའི་ལན་ནི་དཔེར་ན། འཆི་བ་ཐམས་ཅད་སླར་སྐྱེའམ་ཞེ་ན། ཉོན་མོངས་པ་མ་སྤངས་པ་ནི་སྐྱེ་ལ་སྤངས་པ་རྣམས་མི་སྐྱེ་ཞེས་ཤན་ཕྱེ་ནས་ལན་འདེབས་པ་དང་། དྲི་ནས་ལན་འདེབས་པ་ནི་དཔེར་ན། ལྷས་བྱིན་ཁྱད་པར་འཕགས་པ་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། སུ་ལ་ལྟོས་ནས། ངན་སོང་ལ་བལྟོས་ནས་འདོད་པ་དང་། འཕགས་པ་ལ་བལྟོས་ན་ཁྱད་པར་མི་འཕགས་ཞེས་བརྗོད་པ་དང་། བཞག་པ་ནི་དཔེར་ན། གང་ཟག་གི་བདག་ཕུང་པོ་དང་གཅིག་གམ་གཞན་གང་ཡིན་ཞེ་ན། བདག་མེད་བསྟན་པའི་སྣོད་དུ་མ་གྱུར་པ་ལ་ལན་གང་ཡང་མ་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་བཞག་པའམ་ལུང་མ་བསྟན་པའི་ལན་ཡིན་ནོ། །སྔ་རབས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཐལ་འགྱུར་གྱི་ལན་ལ་རྟགས་མ་གྲུབ་པ་དང་། ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་པ་དང་། འདོད་ཐོག་ཅེས་པ་གསུམ་ལས་མི་སྲིད་དོ་ཞེས་འདོད་པ་ལ་ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་གྱིས་དགག་པ་མཛད་དེ་ཐལ་འགྱུར་གྱི་ལན་ལ་འགལ་བ་དང་། མ་ངེས་པ་དང་། མ་གྲུབ་པ་དང་། འདོད་པ་བཅས་སྒོ་བཞིར་གསུངས་སོ། །འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པས་ནི་བསྡུས་ཚན་ལས༔ ཐལ་འགྱུར་ལ་ལན་སྒོ་བཞི་གསུངས་ཀྱང་སྒོ་གསུམ་གྱིས་རུང་ཚུལ་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་ལམ་ནས་རྩོད་པ་དྲང་པོ་ལ་དེ་ལྟར་ཡིན་ཀྱང་། ཚིག་གི་ལམ་ནས་སྤྱིར་ལན་འདེབས་ལུགས་ལ་དུ་མ་ཡོད་ཚུལ་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་གོ་དགོས། ཞེས་དང་། མདོར་ན་ཐལ་ངག་ལ་འདོད། ཅིའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ། ཁྱབ་པ་མེད་པའི་ལན་བཞི་པོ་

ནས་གཏན་ཚིགས་བར་སྦྱོར་ངེས་ཀྱང་། དེ་འབའ་ཞིག་བཏབ་ན་ལན་མི་ཐེབ་པ་འོང་ཚེ་ཚིག་གི་ཤན་མ་ཕྱེས་པར་རྩོད་པ་འབྱུང་བར་ངེས་པས། རང་ཡང་དེ་འབའ་ཞིག་གི་ལམ་ལ་གནས་ན་ལན་མི་ཐེབ་པའོ། །དེས་ན་འདོད་ཚིག་གི་གནོད་པ་ལ་ནི་ཚིག་ཤན་འབྱེད་པ་གལ་ཆེའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེང་སང་ཁ་བ་ཅན་པའི་རྩོད་གྲྭ་ཕལ་ཆེ་བ་རྣམས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ལ་ལན་བཞི་གཏབ་སྟེ། རྟགས་དང་གསལ་བ་གྲུབ་པ་ལ་འདོད་ཐོག་ཅེས་དང་། རྟགས་མ་གྲུབ་པ་ལ་རྟགས་མ་གྲུབ་ཅེས་བརྗོད་པ་དང་། ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་པ་ལ་མ་ཁྱབ་བམ་ཁྱབ་པ་མ་བྱུང་ཞེས་བརྗོད་པ་དང་། གསལ་བ་མ་གྲུབ་པ་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་ཞེས་བཞི་དང་། ཁྱབ་པ་མ་གྲུབ་པའང་ཁྱབ་པ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་ཚེ་ཁྱབ་ལོག་གམ་འགལ་ཁྱབ་ཅེས་བརྗོད་པ་དང་། གཞན་ཡང་ཆོས་ཅན་སྐྱོན་དང་བཅས་པ་ན་ཆོས་ཅན་སྐྱོན་ཅན་ཞེས་དང་། ཕྱས་སྦྱི་རྟགས་དང་ཆོས་ཅན་དུ་བཟུང་ཚེ་ཕྱས་སྦྱི་སྤྱད་ནས་ཁྱབ་ལྟ་བུ་ཡན་ལག་གི་རྣམ་གྲངས་མང་ངོ་། །དེ་ལྟར་ན་ལན་གཏབ་ཚུལ་ནི་ཕ་རོལ་ཕྱིར་རྒོལ་གྱི་དྲི་བ་གང་དྲིས་པ་དང་བསྟུན་ནས་གཏབ་དགོས་པ་ཡིན་པས། མ་ངེས་པ་སྣ་ཚོགས་པ་འོང་སྲིད་ཀྱི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་མེད་དོ། །དྲི་བ་དང་ལན་བརྗོད་པ་གང་གི་སྐབས་སུ་ཡང་། ཚིག་ལྷུག་ཆད་མེད་པར་བརྗོད་དགོས་པ་གལ་ཆེ་སྟེ། རྣམ་ངེས་ལས༔ གཞན་གྱི་དོན་གྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པར་ནི་ཚིག་གི་སྐྱོན་ཡོན་གཙོ་བོར་བྱེད་པ་ཡིན་གྱི། དོན་གྱིས་མ་ཡིན་ཏེ། དོན་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་མ་ཡིན་པ་བརྗོད་པས་སླུ་བ་པོ་ལ་ཀླན་ཀར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

༢༽ རྩོད་པའི་ཀུན་སྤྱོད་བཤད་པ། སྒོ་གསུམ་གྱི་ཀུན་སྤྱོད་ལས་ཡིད་ཀྱི་ཀུན་སློང་ལ་ཕ་རོལ་པོ་ཕམ་འདོད་ཀྱི་ཞེ་སྡང་། རང་ཉིད་རྒྱལ་འདོད་ཀྱི་ཆགས་པ། རིགས་ལམ་དང་འགལ་བའི་གཡོ་སྒྱུ། གཞན་བརྙས་པར་འདོད་པའི་ཁེངས་པ། ཐོས་པ་ཆེ་བར་རློམས་པའི་རྒྱགས་པ་སོགས་མི་དགེ་བ་རྣམས་སྤངས་ནས་རང་ཉིད་ཤེས་འདོད་ཀྱི་དོན་གཉེར། གཞན་ལ་བསླབ་འདོད་ཀྱི་སྙིང་རྗེ། བསྟན་པ་ལ་སྨན་པའི་ལྷག་བསམ། ཞུམ་པ་མེད་པའི་བརྩོན་འགྲུས། གཟོབ་པ་ལྷུར་ལེན་གྱི་དྲན་ཤེས་བག་ཡོད། རང་ཉིད་ལ་ལྟོས་པའི་ངོ་ཚ་ཤེས་པ། གཞན་ལ་ལྟོས་པའི་ཁྲེལ་ཡོད་པ། ཆོས་རབ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་རྣམས་ཀྱིས་རང་གི་ཡིད་བརྒྱན་དགོས་པ་སྟེ། རྩོད་པ་དོན་དང་དོན་མ་ཡིན་པ་འགྱུར་མི་འགྱུར་དེ་ལྟར་བླང་དོར་ཚུལ་བཞིན་བྱེད་པ་ལ་རག་ལས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ཇི་སྐད་དུ༑ བསམ་པ་དགེ་དང་མི་དགེའི་བྱེ་བྲག་ལས། །དགེ་སྡིག་གཟུགས་བརྙན་ཆེ་ཆུང་རྫེས་མི་འབྲངས། །ཞེས་དང་། ཀླུ་སྒྲུབ་ཞབས་ཀྱིས༑ འདོད་ཆགས་ཞེ་སྡང་གཏི་མུག་གསུམ། །དེས་བསྐྱེད་ལས་ནི་མི་དགེ་བ། །མ་ཆགས་མ་སྡང་གཏི་མུག་མེད། །དེས་བསྐྱེད་ལས་ནི་དགེ་བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ངག་གི་སྒོ་ནས་བདག་བསྟོད་གཞན་སྨད་ཀྱི་ཀུ་ཅོ་དང་བཀྱལ་པ། སྙིང་ལ་ཟུག་པའི་ཚིག་རྩུབ་དང་ཟུར་ཟ། བསླུ་བྲིད་བྱེད་པའི་བཞད་གད་དང་མཚར་གཏམ། དོན་མེད་ཀྱི་ཅ་ཅོ་དང་འུར་སྒྲ། དོན་མི་གསལ་བའི་ཚིག་ལྷག་དང་ཚིག་ཆད་རྣམས་སྤངས་ནས། ཚིག་དག་པ། དོན་གསལ་བ། དབྱངས་སྙན་པ། ལྷག་ཆད་མེད་པ། སྐབས་དོན་དང་མཐུན་པ། ཞེ་ས་དང་བཅས་པ་བརྗོད་དགོས་ཏེ། དེ་ཡང་སྤྱོད་འཇུག་ལས༑

སྨྲ་ན་ཡིད་ཕེབས་འབྲེལ་བ་དང་། །དོན་གསལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། །ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་སྤངས་པ་དང་། །འཇམ་ཞིང་རན་པར་སྨྲ་བར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ལུས་ཀྱི་རྣམ་འགྱུར་ནི། ཞེ་སྡང་གི་མེ་ལྕེས་ཁྱབ་པའི་བཞིན་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་པདྨ་ར་ག་ལྟར་དམར་བ་དང་། ཡིད་འཁྲུག་པའི་རླབས་ཕྲེང་ཞལ་གྱི་མཆུ་སྒོ་རྒྱ་མཚོའི་ཐ་རླབས་ལྟར་གཡོ་བ་དང་། སེམས་ཚིག་པས་བཞུས་པའི་རྡུལ་ནག་གི་ཐིག་པ་དབྱུར་གྱི་ཆར་རྒྱུན་ལྟར་བབ་པ་དང་། ལུས་བསྒྲིངས་པའི་ཐལ་འདེབས་དང་རྐང་པའི་འདེགས་འཇོག་འབྲུག་སྒྲར་འགྲན་པ་དང་། ལུང་རིགས་ཀྱི་གནོད་པ་བྲལ་ཆེ་དངོས་སུ་བརྟུང་བརྡེག་བྱེད་པ་ནི་དེང་དུས་ཀྱི་རྩོད་གྲྭ་ཆེན་པོར་གྲགས་པའི་ཁྲོད་ལ་མཐོང་ཆེ་ཡང་། གཟུར་གནས་ཀྱི་བློ་གསལ་རྣམས་ཐུགས་ཁྲེལ་བའི་གནས་ཡིན་པས་སྤང་དགོས་པ་དང་། འཛུམ་པའི་བཞིན་དང་ལྡན། མཛེས་པའི་མིག་གིས་ལྟ། གུས་པའི་ལུས་ཀྱིས་གནས་ནས་རྩོད་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །བོད་ཀྱི་ལུགས་སུ་ཕྱ་པ་ཆོས་སེང་གི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་ཕྱིར་རྒོལ་ལངས་ནས་སྔ་རྒོལ་གྱི་མདུན་དུ། དྷཱིཿ ཇི་ལྟར་ཆོས་འཛལ། ཞེས་བརྗོད་ཅིང་ལག་པས་ཐལ་འདེབས་དང་རྐང་པའི་འདེགས་འཇོག་བསྟན་ནས་རྩོད་པའི་སྲོལ་དར་ཡང་། ཡོན་ཏན་དུ་མ་མཐོང་སྟེ། ལུས་ངག་གི་ངལ་དུབ་ཆེ་བ་དང་། དཔང་པོ་ཚུལ་ལྡན་མེད་པ་དང་། རྒྱལ་ཕམ་ཇི་བཞིན་པ་བརྗོད་དཀའ་བ་འདུག་ཅིང་། རིགས་པའི་ལམ་ལས་བརྒལ་ཏེ་སྨྲ་ལྟེ་སུ་བདེ། གཏམ་སུ་མཁས། ཞུ་ཚུགས་སུ་ཆེ། ཅུར་སྒྲ་སུ་ཆེ་རྒྱལ་བ་ལྟ་བུར་འཛིན་པ་མང་ངོ་། །མདོར་ན་རྩོད་པ་ཡང་དག་ནི་ཆོས་རབ་རྣམ་འབྱེད་ཀྱི་ཤེས་རབ་དཔང་པོར་བཞག   རྟོན་པ་རྣམ་བཞི་

གྲོགས་སུ་བསྟེན་ནས་རིགས་པའི་ལམ་ཇི་བཞིན་དུ་རྩོད་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། བདག་གི་བླ་མ་དམ་པའི་ཞལ་ནས༔ མཚན་ཉིད་པ་རིགས་ལམ་གྱི་ཁྲིམས་ལ་གནས་དགོས། ཞེས་གསུངས་པ་དང་། རྩོད་རིགས་ལས༔ དམ་པ་གཞན་རྗེས་སུ་འཛིན་པས་འཇུག་པ་དག་ནི་ལོག་པར་རྟོག་པ་བདག་གིས་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་བྱེད་པ་ན། ཡང་དག་པའི་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་བརྗོད་པའམ། ཡང་དག་པའི་སྒྲོན་བརྗོད་པའི་སྒོ་ནས། རིགས་པའི་རྗེས་སུ་འཇུག་པར་འགྱུར་ཏེ། དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཉིད་གོ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ལྟར་ན་དམ་པ་རིགས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲང་བའི་རྩོད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

༈ རྩོད་པའི་རྒྱུ་འབྲས་བཤད་པ། རྩོད་པའི་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཉིས་ལས། རྩོད་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་རྒྱུ་ནི། རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པའི་སྤོབས་པ་མི་དམན་པ་དང་། སྒྲ་ཚད་སོགས་ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མིན་རིགས་པའི་གནས་ཀུན་ལ་སྦྱང་པ་མི་དམན་པ་དགོས་པ་དང་། ཁྱད་པར་དུ་རྩོད་པ་གང་ལ་འབྱུང་བའི་གཞི་དེ་ལ་མཁས་པ་དཔེར་ན། ཕྱི་རོལ་པ་དང་རྩོད་པ་ཡིན་ན་གཞན་ཕྱི་རོལ་པའི་གྲུབ་མཐའ་ལ་མཁས་པ་ཞིག་དགོས་པ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བ་ཡིན། དེ་ལའང་བསྟན་པ་དཔང་དུ་བཙུགས་ནས་རྩོད་པ་ཡིན་ན། རབ་ཤེས་བྱའི་གནས་ལ་མི་རྨོངས་པའི་སོ་སོར་ཡང་དག་པའི་རིག་པ་བརྙེས་པའི་གང་ཟག་དགོས་པ་སྟེ། དཔེར་ན་བདག་ཅག་གི་སྟོན་པས་མཉན་ཡོད་དུ་མུ་སྟེགས་སྟོན་པ་དྲུག་ཚར་བཅད་པ་བཞིན་དང་། འབྲིང་ཡི་དམ་ལྷའི་བྱིན་རླབས་ལས་རྫུ་འཕྲུལ་དང་ངག་ལ་དབང་བསྒྱུར་བ་ཞིག་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན་ཕྱོགས་གླང་ཆོས་གྲགས་དང་འཕགས་པ་ལྷ་

བཞིན་ནོ། །ཐ་མ་ཡང་རིག་པའི་གནས་ལ་མཁས་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན་ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མུ་སྟེགས་འཕྲོག་བྱེད་དགའ་བོ་ཕམ་པར་བྱེད་པ་བཞིན་ནོ། །

རྩོད་པའི་འབྲས་བུ་ལ། རང་དོན་དང་གཞན་དོན་གཉིས་ལས། རང་དོན་ནི་དོན་དང་དོན་མ་ཡིན་པ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་འཇུག་ལྡོག་གི་གནས་ཚུལ་བཞིན་དུ་ཤེས་པ་དང་། ཤེས་རབ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་སྣང་བ་འཐོབ་པར་བྱེད་པ་དང་། ཐེ་ཚོམ་དང་ལོག་རྟོག་གི་སྨག་རུམ་འཇོམས་པ་དང་། གཞན་གྱིས་མི་འཕྲོག་ཅིང་གཞན་དྲིང་མི་འཇོག་པའི་སྤོབས་པ་ཐོབ་པ་དང་། མཁས་པའི་ལས་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ལ། གཞན་དོན་དུ་གཞན་རྒོལ་བའི་ལོག་རྟོག་སེལ་བ་དང་། ཆོས་དང་མཐུན་པའི་རྩོད་པའི་བ་དན་བསྒྲེང་བ་དང་། བདག་ཅག་གི་བསྟན་པ་ནི། སྨྲོངས་དད་ཅམ་མིན་པར་དངོས་སྟོབས་རིགས་པའི་ལམ་དང་མཐུན་པ་ཡིན་པས། བསྟན་པ་སྤེལ་བ་དང་བསྲུང་བའི་མཐུ་འཐོབ་པར་འགྱུར་ཏེ། ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་གྱི་ཞལ་ནས༔ དེ་ལྟར་སྒྲུབ་དང་སུན་འབྱིན་གྱི། །རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་གང་གིས་ཤེས། །མཁས་པ་དེ་ནི་ཇོགས་པ་ཡི། །སངས་རྒྱས་ཀྱི་ནི་བསྟན་པ་འཛིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་ཐལ་འགྱུར་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་བཅུ་གསུམ་པའོ།། །།

དཔེ་ཚན་གསུམ་པ།

PART III

ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་བརྟག་པ།

༄ ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ། **བློས་རིག་པར་བྱ་བ་ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད།** གཞི་གྲུབ་ན་ཡུལ་ཡིན་པས་ཁྱབ། ཡུལ་ཡིན་ན་ཤེས་བྱ་ཡིན་པས་ཁྱབ། འདི་ལ་ཁ་ཅིག་བློ་དེའི་ཡུལ་ཡིན་ན་བློ་དེའི་ཤེས་བྱ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་བསམ་པ་ལ། གངས་རི་སེར་པོ་ཆོས་ཅན། གངས་རི་སེར་འཛིན་གྱི་ཤེས་བྱ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། གངས་རི་སེར་འཛིན་གྱིས་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པར་ཐལ། དེའི་ཤེས་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། གངས་རི་སེར་འཛིན་གྱིས་ཤེས་པར་ཐལ། འདོད་ན། གངས་རི་སེར་འཛིན་གྱིས་རྟོགས་པར་ཐལ། གངས་རི་སེར་འཛིན་གྱིས་ཤེས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། གངས་རི་སེར་པོ་གཞི་གྲུབ་པ་དང་། གངས་རི་སེར་འཛིན་ཡུལ་རྟོགས་པའི་ཤེས་པར་ཐལ་ལོ།།

ཡུལ་ཡིན་ན་གཞི་གྲུབ་པས་ཁྱབ་ཅེས་པ་ལ་ཁ་ཅིག་བློ་དེའི་ཡུལ་ཡིན་ན་ཡང་ཡུལ་ཡིན་དགོས་པས་གཞི་གྲུབ་པས་ཁྱབ་སྙམ་ན། རི་བོང་རྭ་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་ཡུལ་ཆོས་ཅན། གཞི་གྲུབ་པར་ཐལ། ཡུལ་ཡིན་པར་ཐལ། བློ་དེའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། བློ་དེའི་ཡུལ་ཡིན་པར་ཐལ། རི་བོང་རྭ་འཛིན་རྟོག་པའི་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས། རྩ་བར་འདོད་ན། རི་བོང་རྭ་ཡོད་པ་ཡིན་པ་དང་། ཡུལ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། །ཁ་ཅིག་རྟོག་མེད་འཁྲུལ་ཤེས་ཐམས་ཅད་ཡུལ་མེད་པར་སྨྲ་ན། ཟླ་གཅིག་ཟླ་གཉིས་སུ་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཡུལ་མེད་པར་ཐལ། རྟོག་མེད་འཁྲུལ་ཤེས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། ཟླ་གཅིག་ཟླ་གཉིས་སུ་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཡུལ་

ཡོད་པར་ཐལ། ཟླ་གཅིག་དེ་ཁྱོད་ཀྱི་སྣང་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཟླ་གཅིག་ཟླ་གཉིས་སུ་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ལ་ཟླ་གཅིག་སྣང་བ་གང་ཞིག དེ་ཡོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་ཁ་ཅིག་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ཡུལ་ཡོད་པར་འདོད་པ་ལ། སྒྲ་ཤད་འཛོག་པར་སྣང་བའི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཡུལ་ཡོད་པར་ཐལ། ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་ཡུལ་མེད་པར་ཐལ། ཡུལ་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཡུལ་སྒྲ་ཤད་དེ་མེད་པ་འབའ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཞལ་བྱ་རང་མཚན་དང་སྤྱི་མཚན་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ སྒྲར་སྣང་དོན་མེད་ཅན་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། སྒྲ་ཤད་ལ་སོགས་དོན་མིན་ཏེ། །དོན་དུ་མོས་པ་མེད་ཕྱིར་རོ། །སྒྲ་ཤད་སོགས་ནི་སྤྱི་མིན་ཏེ། །དོན་དུ་ཞེན་པ་མེད་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ ཡུལ་གྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། ཡུལ་ཅན་འཇུག་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་བཞིར་དབྱེ་བ། རྟོགས་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་མངོན་ལྐོག་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་རང་སྤྱི་གཉིས་སམ་བདེན་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་རྫས་བཏགས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བཅས་ཡོད་པ་ལས། དང་པོ་བཞིར་དབྱེ་ན། སྣང་ཡུལ། གཟུང་ཡུལ། ཞེན་ཡུལ། འཇུག་ཡུལ་བཞི་ཡོད།

༄ སྣང་ཡུལ་བཤད་པ། **རང་འཛིན་ཤེས་པ་ལ་རྣམ་པ་འཆར་བའི་ཡུལ་སྣང་ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་དཔེར་ན། བུམ་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་དངོས་སུ་འཆར་བའི་བུམ་པ་དང་། བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་འཆར་བའི་བུམ་པའི་དོན་སྤྱི་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན། མངོན་སུམ་གྱི་སྣང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་

དང་། རྟོག་པའི་སྣང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པ་དོན་སྤྱི་རྣམས་སོ། །རང་འཛིན་ཤེས་པ་ལ་རྗེན་ཅེར་དུ་འཆར་བ་རང་རིག་གི་མྱོང་བྱ་འཛིན་རྣམ། ཕྱི་དོན་གྱིས་གཏོད་པའི་རྣམ་པ་དོན་འདྲ་རྣམས་དང་། རྗེན་ཅེར་དུ་མི་འཆར་བ་རང་གིས་གཏོད་པའི་རྣམ་པ་བརྒྱུད་ནས་འཆར་བའི་ཕྱི་དོན་ལྐོག་ན་མོ་དང་དོན་སྤྱི་རྣམས་སོ། །ཕྱི་དོན་ལྐོག་ན་མོ་ཞེས་པ་འདི་མདོ་སྡེ་པའི་གྲུབ་མཐའི་གནད་འགག་ཞིག་སྟེ། ཡུལ་ཅན་ཤེས་པས་ཡུལ་རྗེན་ཅེར་དུ་འཇལ་བ་ལ་ངོ་བོ་གཅིག་པའི་འབྲེལ་བ་ངེས་དགོས་པ་དང་། ཕྱི་དོན་དང་ཤེས་པ་གཉིས་ལ་ངོ་བོ་གཅིག་པའི་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་གནད་ཀྱིས་ཕྱི་དོན་འཛིན་པའི་ཤེས་པས་ཕྱི་དོན་ཐད་ཀར་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་རྟོགས་མི་ནུས་པར་ཕྱི་དོན་ལྐོག་ན་ཡོད་པར་འདོད་ལ། ཕྱི་དོན་དེ་དང་འདྲ་བའི་ཤེས་པའི་རྣམ་པ་ཞིག་ཐད་ཀར་མྱོང་བར་འདོད་ཅིང་། ཕྱི་དོན་དེས་གཏོད་པའི་རྣམ་པ་དེ་མྱོང་ཞིང་། རྟོགས་ན་ཕྱི་དོན་རྟོགས་པའི་གོ་ཆོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཚུལ་དེ་ཡང་མཁན་ཆེན་ཞི་བ་འཚོས༔ རྒྱུ་དང་འབྲས་བུར་གྱུར་པ་ཡང་། །ཤེས་པ་འབའ་ཞིག་ཁོ་ན་སྟེ། །རང་གིས་གྲུབ་པ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ནི་ཤེས་པར་གནས་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་། དོན་གྱི་རང་བཞིན་གཞན་དག་ལ། །དེ་ཡིས་ཇི་ལྟར་ཤེས་པར་འགྱུར། །དེ་ཡི་རང་བཞིན་གཞན་ལ་མེད། །གང་གིས་དེ་ཤེས་གཞན་ཡང་ཤེས། །ཤེས་དང་ཤེས་པར་བྱ་བའི་དོན། །ཐ་དད་པར་ནི་འདོད་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པས་རྣམ་བཅས་པའི་འདོད་ཚུལ་བསྟན་པ་དང་མཚུངས་ཤིང་། འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པས་དབུ་མ་རྒྱན་འགྲེལ་ལས༔ དེས་ན་བདག་གཅིག་གི་འབྲེལ་བ་མེད་ཕན་ཆད་ཡུལ་མྱོང་བར་མི་འཐད་དེ། ཤེས་པའི་ངོ་ན་གང་སྣང་སྣང་དང་གང་

ཉམས་སུ་སྨྱོང་སྨྱོང་ཐམས་ཅད་ཤེས་པ་གསལ་རིག་གི་རང་བཞིན་ཁོ་ན་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། སོགས་དང་། དེ་ལ་དེ་ཡི་རྣམ་པ་འབྱུང་བ་ནི། རྒྱུ་ལས་རྒྱུའི་འབྱུར་ལྟ་བུའམ། གཟུགས་ལས་གཟུགས་བརྙན་ལྟ་བུ་སྟེ། དཔེར་ན། མེ་ལོང་གི་ནང་དུ་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་པ་ཤར་བ་ན། གཟུགས་དངོས་ནི་མེ་ལོང་ལ་ནམ་ཡང་འཆར་མི་སྲིད་ཀྱང་། གཟུགས་ལ་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ལྟར་སྣང་བ་བཞིན་དུ། རང་སེམས་ལ་གང་སྣང་བ་དེ་ནི་ཕྱི་དོན་གྱི་རྣམ་པ་ལས་འོས་མེད་ཀྱང་རྣམ་པ་དེ་ལ་ཇི་ཡོད་པ་མ་ལྷག་མ་ཆད་པར་ཕྱི་རོལ་ལའང་ཡོད་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་རང་གི་བློ་ངོ་ལ་སྣང་བའི་རྣམ་པ་དང་། རྣམ་པ་གཏོད་བྱེད་ཀྱི་ཕྱི་དོན་གཉིས་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་པ་ཡིན་གྱི། དོན་དུ་སྣང་ངོའི་འདི་རྣམ་པ་ཡིན་གྱི་དོན་དངོས་མིན་ལ། ཕྱི་དོན་དངོས་ནི་ལྐོག་ན་མོའི་ཚུལ་ཏེ་རྣམ་པ་དེའི་ཕག་ཏུ་ཡིབ་པ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་གྱིས་མཐོང་བ་མེད་པར་འདོད། ལུགས་འདིར་ཕྱི་དོན་ཡོད་པར་འདོད་ཕན་ཆད་འདི་ལྟར་ཁས་ལེན་པ་ལས་འོས་མེད་པས་ཤིན་ཏུ་འཐད།ཅེས་གསུངས་སོ། །

དེས་ན་མདོ་སྡེ་པའི་སྐབས་འདིར་སྣང་བ་བློར་འདོད་པས་རང་མཚན་དང་དོན་སྤྱི་དང་མེད་པར་གསལ་སྣང་སོགས་གང་སྣང་ཡང་དེ་སྣང་བ་བློ་ཡིན་ལ། སྣང་ཡུལ་བློ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ་ཕྱི་དོན་ལ་ལྐོག་ན་མོ་ཡོད་ཅིང་། དོན་སྤྱི་བཏགས་ཙམ་ཡོད་པ་དང་། མེད་པ་གསལ་སྣང་མེད་པའོ། །འོན་ཀྱང་ཕྱི་དོན་ལྐོག་ན་མོ་ཡོད་པ་དེ་རང་འཛིན་མངོན་སུམ་ལ་མངོན་གྱུར་ཡིན་གྱི་ལྐོག་གྱུར་མ་ཡིན་པ་དང་། རྗེན་ཅེར་རམ་ཐད་ཀར་མ་རྟོགས་ཞེས་བྱ་ཡི་དངོས་སུ་མ་རྟོགས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་གྱིས་དངོས་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར། གཞན་དུ་ན་ཕྱི་དོན་དེ་དེ་

འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་དོན་སྤྱི་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་རྟོགས་དགོས་པ་དང་། དེ་དེ་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱི་དངོས་ཡུལ་མིན་པ་དང་མ་རྟོགས་པར་ཐལ་ལོ། །ཞར་ལ་འོང་པས་ཆོག་གོ།ཁ་ཅིག་ཕྱི་དོན་ལྐོག་ན་མོའི་ཚུལ་འདི་མི་འདོད་པ་ནི་དཔེ་སྟོན་པའི་གྲུབ་མཐའི་གཏིང་མ་འཛིན་པ་ཡིན་ཞིང་། འགའ་ཞིག་སྐད་ཅིག་དང་པོ་སྣང་ཞིང་། སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ཕན་ཆད་ལྐོག་ན་མོར་འདོད་ནའང་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ལ་ཡུལ་རྫེན་ཅེར་སྣང་ན་གཉིས་པ་སོགས་སུ་རྗེན་ཅེར་མི་སྣང་བའི་རྒྱུ་མཚན་གང་ཡང་མི་སྲིད་དོ། །

བོད་ཀྱི་མཁས་པ་ཁ་ཅིག་གིས༔ སྣང་ཡུལ་ཤེས་པ་ཀུན་ལ་ཡོད། །ཅེས་འདོན་པར་མཛད་དེ། འོ་ན། སྒྲ་ཤད་འཛག་སྣང་གི་དབང་ཤེས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་སྣང་ཡུལ་ཡོད་པར་ཐལ། ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་སྣང་ཡུལ་མེད་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཡུལ་མེད་ཀྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཁྱོད་ཀྱི་ཡུལ་སྒྲ་ཤད་ཡིན་པ་གང་ཞིག དེ་ཤེས་བྱ་ལ་མེད་པའི་ཕྱིར། ཤེས་པ་ཀུན་ལ་སྣང་ཡུལ་ཡོད་ཀྱང་ཤེས་པ་ཀུན་གྱི་སྣང་ཡུལ་ཡོད་པས་མ་ཁྱབ་ཅེ་ན། ཡོད་པ་མ་ཡིན་པའི་སྣང་ཡུལ་དེ་ཤེས་པ་ལ་ཡོད་ཙུང་ན་ཤེས་པ་ཀུན་ལ་རི་བོང་རྭའང་ཡོད་པར་ཐལ་ལོ། །

མཁས་པ་ཁ་ཅིག་དོན་སྤྱི་ཡུལ་དང་གཞལ་བྱ་མ་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །དེ་ནི་ལུང་རིགས་དང་འགལ་བར་མཐོང་སྟེ། ལུང་ནི་མདོའི་རང་འགྲེལ་ལས༔ རྟོགས་པར་བྱ་བའི་དོན་གྱི་བདག་ཉིད་མངོན་སུམ་གྱི་ཡུལ་ཡིན་ཞིང་སྤྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཡུལ་ཉིད་དུ་མངོན་པར་བརྗོད་པས་མངོན་པར་བརྗོད་དོ། །ཞེས་དང་། རིགས་

ཐིགས་ལས༔ གཞན་ནི་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་དེ། །དེ་ཉིད་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཡུལ་ཡིན་ནོ། །སོགས་སྐབས་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པ་ནས་རྗེས་དཔག་སྤྱིའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པ་དང་། རྗེས་དཔག་གི་སྣང་ཡུལ་དོན་སྤྱི་ཡིན་པར་གསུངས་པ་དང་འགལ་བ་དང་། རིགས་པ་ནི་དོན་སྤྱི་ཡུལ་མ་ཡིན་ན་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་སྣང་ཡུལ་མེད་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་སྣང་ཡུལ་དོན་སྤྱི་ཡིན་པ་གང་ཞིག དེ་མེད་པའི་ཕྱིར། རྟགས་དང་པོ་གཞལ་བྱ་གཉིས་ཕྱིར་ཚད་མ་གཉིས། །ཞེས་པའི་ལུང་གིས་གྲུབ། རྟགས་ཟུར་ཕྱི་མ་ཁས་བླངས། འདོད་ན། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྣང་ཡུལ་མེད་པའི་བློ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཡང་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་སྣང་ཡུལ་སྤྱི་མཚན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། མེད་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་གྲུབ་སྟེ། སྤྱི་མཚན་ཡིན་ན་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ གཞལ་བྱ་གཉིས་ཕྱིར་ཚད་མ་གཉིས། །དོན་བྱེད་ནུས་དང་མི་ནུས་ཕྱིར། །ཞེས་དང་། འདྲ་དང་མི་འདྲ་ཉིད་ཕྱིར་དང་། །སྒྲ་ཡི་ཡུལ་དང་ཡུལ་མིན་ཕྱིར། །རྒྱུ་མཚན་གཞན་ནི་ཡོད་པ་ན། །བློ་ནི་ཡོད་དང་མེད་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་ཚད་མ་གཉིས་ཀྱི་སྣང་ཡུལ་རང་སྤྱི་གཉིས་སུ་ཡོད་པར་གསུངས་པ་ཐམས་ཅད་དང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། །

༄ གཟུང་ཡུལ་བཤད་པ། **རང་འཛིན་མངོན་སུམ་ལ་རང་འདྲའི་རྣམ་པ་གཏོད་བྱེད་ཀྱི་ཕྱི་དོན་གཟུང་ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི་དཔེར་ན། བུམ་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་སྣང་བའི་བུམ་པ་ལྟ་བུ་དང་། སྒྲ་འཛིན་ཉན་ཤེས་ལ་སྣང་བའི་སྒྲ་ལྟ་བུའོ། །དེ་དང་ཕྱི་དོན། གཟུང་དོན་རྣམས་དོན་གཅིག དེ་ལ་དབྱེ་ན། གཟུགས། སྒྲ།

དྲི། རོ། རེག་བྱའི་སྐྱེ་མཆེད་དང་ཆོས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་དུ་གྱུར་པའི་རྡུལ་ཕྲན་བཅས་
རྫུག་ཡོད། ཁ་ཅིག་སྣང་ཡུལ་དང་གཟུང་ཡུལ་དོན་གཅིག་ཏུ་སྨྲ་བར་བྱེད་ན། རི་
བོང་རྭ་འཛིན་རྟོག་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ལ་གཟུང་ཡུལ་ཡོད་པར་ཐལ། སྣང་ཡུལ་
ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁྱབ་ཁས་བླངས། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན།
ཁྱོད་ཀྱི་གཟུང་ཡུལ་མཐོང་རུང་ན་གནས་པའི་གང་ཟག་གཞན་གྱིས་རྟོགས་པར་
ཐལ། རང་ལས་ཐ་དད་པའི་རྣམ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། གཞི་གྲུབ་པ་
གང་ཞིག རང་དང་རྣམ་པ་གཅིག་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་གྲུབ་སྟེ། རྣམ་
འགྲེལ་ལས༔ རྣམ་པ་དེ་ནི་ཐ་དད་ན། །གཞན་གྱིས་ཀྱང་ནི་རྟོགས་པར་
འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རང་དང་འབྲེལ་བས་གཞན་གྱིས་མཐོང་རུང་མིན་ནོ་
ཞེ་ན། རང་ཁོ་ན་དང་རྟག་ཏུ་འབྲེལ་བ་ཡིན་ན་གཞན་ལ་བསྟན་ཀྱང་འདི་དག་
གཟུང་ཡུལ་ཡིན་པར་གོ་བར་མི་འགྱུར་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ བདག་ལ་རྟག་ཏུ་
འབྲེལ་ཡིན་ན། །བརྗོད་ཀྱང་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་
ན་རི་བོང་རྭ་འཛིན་རྟོག་པའི་སྣང་ཡུལ་ཆོས་ཅན། དེའི་གཟུང་ཡུལ་མ་ཡིན་པར་
ཐལ། དེའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ་སླ། ཁྱབ་པ་ངེས་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་
ལས༔ རྒྱུ་ཡི་ངོ་བོ་མ་གཏོགས་པའི། །གཟུང་བ་ཞེས་བྱ་ཅི་ཡང་མེད། །ཅེས་
གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་དེ་ཆོས་ཅན། གཟུང་ཡུལ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྣམ་པ་
གཏོད་ནུས་པའི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྣམ་ངེས་ལས༔ རྣམ་པར་གཏོད་
པར་ནུས་པའི་ཕྱིར་ཤེས་པའི་ཡུལ་ནི་རྒྱུ་ཡིན་ན་རྗེས་སུ་འགྲོ་བ་དང་ལྡོག་པའི་

རྫེས་སུ་མི་བྱེད་པ་ནི་རྒྱུ་མ་ཡིན་ནོ། །རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་ནི་ཡུལ་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ ཞེན་ཡུལ་བཤད་པ། **རང་འཛིན་རྟོག་པས་ཞེན་ནས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཞེན་ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད།** འདིར་ཞེན་ནས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཞེས་པ་སྒྲ་དོན་འདྲེས་རུང་འཛིན་པའི་རྟོག་པས་དོན་སྤྱི་དངོས་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་འཛིན་པའོ། །ཞེན་ཡུལ་གྱི་མཚན་གཞི་ངོས་འཛིན་པ་ལ་བོད་སྔ་རབས་པ་རྣམས་ནི་སྒྲ་རྟག་འཛིན་རྟོག་པའི་ཞེན་ཡུལ་སྒྲ་རྟག་པ་དང་གང་ཟག་བདག་འཛིན་གྱི་ཞེན་ཡུལ་གང་ཟག་གི་བདག་ཏུ་འདོད་ལ། ཚད་མ་ཕྱི་རབས་པ་རྣམས་ནི། ངེས་དང་སྒྲོ་འདོགས་ཞེན་ཡུལ་གཅིག །ཞེན་སྣང་ཐ་དད་ཕྱིར་ན་བསལ། །ཞེས་གསུངས་ནས་སྒྲ་རྟག་མི་རྟག་ཏུ་འཛིན་པ་གཉིས་ཀའི་ཞེན་ཡུལ་སྒྲ་དང་། ཕུང་པོ་ལ་བདག་དང་བདག་མེད་དུ་འཛིན་པ་གཉིས་ཀའི་ཞེན་ཡུལ་ཕུང་པོ་བཞག་གོ །འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པས་ནི། གཉིས་ཀ་ལྟར་བཞེད་པར་སྣང་སྟེ། རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རྩ་ཚིག འདི་ཡུལ་སུན་ཕྱུང་མེད་པར་ནི། །དེ་སྤོང་བ་ནི་ནུས་མ་ཡིན། །ཞེས་པའི་འགྲེལ་པའི་ཐད་ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལས༑ བདག་ཏུ་ཆགས་པ་འདི་ཡི་ཡུལ་བདག་དེ་ཉིད་སུན་ཕྱུང་བ་མེད་པར་ནི་ཡུལ་ཅན་ཆགས་པ་དེ་སྤོང་བར་ནི་ནུས་པ་མིན་ནོ། །ཞེས་དང་། ཆགས་པའི་རྒྱུ་བདག་མེད་པར་སུན་ཕྱུང་ནས་མ་སྤྱངས་པ་དེས་ཡུལ་ཅན་ཆགས་པ་ཡང་མི་སྤོང་སྟེ། ཡུལ་སྤྲོན་མེད་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་དང་། ཤེར་འགྲེལ་ཀེ་ཏ་ཀ་ལས༑ དེས་ན་ངར་འཛིན་ལྷན་སྐྱེས་ཀྱི་ཞེན་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་བདག་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་མེད་པའི་སྟོང་པ་ཉིད་ཁོང་

དུ་ཆུད་པའི་བདེན་པ་མཐོང་བ་ལས་ཉོན་མོངས་སྤོང་གི་གཞན་དུ་ན་མི་འཐད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པས་བདག་འཛིན་གྱི་ཞེན་ཡུལ་བདག་ཡིན་པར་བཞེད་པ་དང་། བུམ་པ་ལྟ་བུ་གཅིག་ལ་དངོས་པོ་མེད་པར་རྟོགས་པའི་རིགས་ཤེས་དང་དངོས་པོ་ཡོད་པར་འཛིན་པའི་སྒྲོ་འདོགས་གཉིས་ཡུལ་གཅིག་མི་གཅིག་གང་ཞེས་དྲིས་པའི་ལན་དུ། དབུ་མ་རྒྱན་འགྲེལ་ལས༔ དངོས་དངོས་མེད་ཀྱིས་ཁྱད་པར་དུ་མ་བྱས་པའི་གཞན་སེལ་གྱི་བློས་བཟུང་བའི་བུམ་པ་ཙམ་ཞིག་ཡུལ་གཞལ་བྱ་ཡིན་པས་ཞེན་ཡུལ་གཅིག་པས་བསལ་བྱ་སེལ་བྱེད་དུ་མི་འཐད་པའི་སྐྱོན་མེད་ལ། ཞེན་སྟངས་ཐ་དད་དེ་སོ་སོར་ཡོད་པས་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་དུ་འཇོག་པ་འཐད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པས་ལུགས་ཕྱི་མ་ལྟར་རིགས་ཤེས་དང་སྒྲོ་འདོགས་ཞེན་ཡུལ་གཅིག་ཏུའང་བཞེད་དོ། །

༣ འཇུག་ཡུལ་བཤད་པ། **ཡུལ་ཅན་གྱི་བྱེད་པ་འཇུག་པའི་ཡུལ་གཙོ་བོ་འཇུག་ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི་དཔེར་ན། བུམ་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་བུམ་པ་དང་བུམ་འཛིན་རྟོག་པ་ལ་བུམ་པ་ལྟ་བུའོ། །དབྱེ་ན་བློའི་འཇུག་ཡུལ། རྗོད་བྱེད་སྒྲའི་འཇུག་ཡུལ། སྐྱེས་བུའི་འཇུག་ཡུལ་དང་གསུམ་ཡོད། ཡང་ན་དོན་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་འཇུག་ཡུལ་ཕྱི་དོན་དང་། རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་འཇུག་ཡུལ་ཤེས་པ་དང་། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་འཇུག་ཡུལ་བདག་གིས་སྟོང་པའི་འདུས་བྱས་དང་། རྗེས་དཔག་གི་འཇུག་ཡུལ་དུ་ལྡན་ལའི་མེ་ལྟ་བུ་གཞལ་བྱ་ལྐོག་གྱུར་རྣམས་སོ། །ཚད་མའི་འཇུག་ཡུལ་ལ་དངོས་ཀྱི་འཇུག་ཡུལ་དང་ཞུགས་ཀྱི་འཇུག་ཡུལ་གཉིས་ཡོད། བུམ་པ་བདག་མེད་པར་རྟོགས་པའི་རྣལ་

འཁྲུལ་མངོན་སུམ་ལ་བུམ་པ་དེ་དེའི་དངོས་ཀྱི་འཇུག་ཡུལ་དང་། དགག་གཞི་བུམ་པའི་སྟེང་གི་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་དེ་དེའི་ཞུགས་ཀྱི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན། སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ལ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་དེ་དེའི་དངོས་ཀྱི་འཇུག་ཡུལ་དང་། སྒྲ་རྟག་པས་སྟོང་པ་དེ་དེའི་ཞུགས་ཀྱི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན། དངོས་ཀྱི་འཇུག་ཡུལ་དང་ཞུགས་ཀྱི་འཇུག་ཡུལ་དུ་འགྱུར་པའི་ཁྱད་པར་ནི་དངོས་སུ་རྟོགས་པ་དང་ཞུགས་ལ་རྟོགས་པའི་དབང་གིས་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་མངོན་སུམ་གྱིས་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་དོན་ནི། ཡུལ་དེའི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་སྣང་བའི་སྒོ་ནས་རྟོགས་པ་དང་། མངོན་སུམ་གྱིས་ཞུགས་ལ་རྟོགས་པའི་དོན་ནི། ཆོས་གཞན་གྱི་རྣམ་པ་དངོས་སུ་སྣང་ནས་རྟོགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་རང་ཉིད་རྟོགས་པའོ། །རྗེས་དཔག་གིས་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་དོན་ནི། ཡུལ་ཅན་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ལ་རང་གི་དོན་སྤྱི་ཤར་བའི་སྒོ་ནས་རང་ཉིད་རྟོགས་པ་དང་། རྗེས་དཔག་གིས་ཞུགས་ལ་རྟོགས་པའི་དོན་ནི་ཆོས་གཞན་ཞིག་གི་དོན་སྤྱི་ཤར་བའི་སྒོ་ནས་རྟོགས་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་རང་ཉིད་རྟོགས་པའོ། །མངོན་སུམ་གྱི་སྣང་ཡུལ་ཡིན་ན་དེའི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་པས་ཁྱབ། རྗེས་དཔག་གི་སྣང་ཡུལ་ཡིན་ན་དེའི་འཇུག་ཡུལ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། མངོན་སུམ་གྱི་གཟུང་ཡུལ་ཡིན་ན་དེའི་དངོས་ཀྱི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་པས་ཁྱབ། རྗེས་དཔག་གི་ཞེན་ཡུལ་ཡིན་ན་དེའི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་པས་ཁྱབ། ཚུར་མཐོང་མངོན་སུམ་གྱི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་ཁྱབ།

འོ་ན་སོ་སྐྱེའི་མངོན་སུམ་གྱིས་མདུན་གྱི་གཞིར་བུམ་པ་མེད་པ་རྟོགས་པ་མིན་ནམ་ཞེ་ན། མ་ཡིན་ཏེ། སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི་མངོན་སུམ་གྱིས་མདུན་གྱི་གཞི་བུམ་པ་

མེད་པ་འདི་རྟོགས་ཀྱང་མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་བུམ་པ་མེད་པ་མི་རྟོགས་ཏེ་དེ་མེད་དགག་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་རྟོགས་པའི་སོ་སྐྱེའི་བློ་ནི་རྟོག་པ་ཡིན་ནོ། །སྔ་མ་མདུན་གྱི་གཞི་བུམ་པ་མེད་པ་འདི་རྟོགས་པའི་བློའི་ཡུལ་ནི་བུམ་པས་སྟོང་པའི་གཞི་དེ་ཡིན་པས་ཚུར་མཐོང་མངོན་སུམ་གྱི་གཞལ་བྱར་རུང་ལ། ཕྱི་མ་མདུན་གྱི་གཞི་འདིར་བུམ་པ་མེད་པ་རྟོགས་པའི་བློ་ཡི་ཡུལ་ནི་མདུན་གྱི་གཞིའི་སྟེང་གི་བུམ་པ་མེད་པའི་མེད་དགག་དེ་ཡིན་པས་ཚུར་མཐོང་མངོན་སུམ་གྱི་ཡུལ་དུ་མི་རུང་ངོ་། །དེས་ན་ཚུར་མཐོང་མངོན་སུམ་གྱི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་ཁྱབ་བོ། །དེ་ལྟར་ཞིབ་ཏུ་ཤན་ཕྱེ་བ་གལ་ཆེའོ། །དེ་བཞིན་སྐྱེས་བུའི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་ཁྱབ་སྟེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ རང་གི་མཚན་ཉིད་གཅིག་གཞལ་བྱ། །ཡོད་མེད་ཉིད་དུ་དཔྱོད་རྣམས་ཀྱི། །དོན་བྱ་དེ་ལས་གྲུབ་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དང་། སྒྲ་དོན་བསྒོན་པ་མེད་རྣམས་ཀྱིས། །ཡོད་མེད་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གིས། །དངོས་པོ་ཉིད་ནི་དཔྱད་བྱ་སྟེ། །འདི་ལས་འབྲས་བྱུང་རག་ལས་ཕྱིར། །དོན་བྱེད་ནུས་པ་མ་ཡིན་ལ། །དོན་གཉེར་བརྟགས་པས་ཅི་ཞིག་བྱ། །མ་ནིང་གཟུགས་བཟང་མི་བཟང་ཞེས། །འདོད་ལྡན་རྣམས་ཀྱིས་བརྟག་ཅི་ཕན། །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ འདི་ནི་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུར་བཤད། །དེ་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་འདོད། །དེ་ནི་བླང་དོར་འབྲས་ཅན་པས། །སྐྱེས་བུ་ཐམས་ཅད་འཇུག་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་པར་འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པས༔ དེ་ནི་དོན་བྱེད་པས་ན་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུར་གྱུར་པའང་ཡིན་པར་བཤད་ཅིང་། དེ་ནི་གཞན་དང་མ་འདྲེས་པའམ། བསླད་པས་སྒྲོ་མ་བཏགས་པ་ཆོས་རང་གི་མཚན་

ཉིད་དུ་འདོད་ལ། དེ་ནི་ཇི་ལྟར་བཅད་ནས་ཞུགས་པ་ལྟར་བླང་དང་དོར་བྱའི་འབྲས་བུ་སྟེ་དགོས་པ་ཐོབ་ནུས་པ་ཅན་ཡིན་པས་སྐྱེས་བུ་ཐམས་ཅད་འཇུག་པའི་ཡུལ་དངོས་ཀྱང་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་འདྲེས་པར་གྱུར་པའི་སྤྱི་ནི་དེ་ལས་བཟློག་སྟེ་དོན་གྱི་དངོས་པོ་མ་ཡིན་པ་དང་། འདྲེས་པ་དང་། རྒྱུ་འབྲས་ཀྱི་དོན་མི་བྱེད་པ་དང་། རང་མཚན་མེད་པ་དང་། འཇུག་ལྡོག་གི་ཡུལ་དངོས་མིན་ནོ། །ཞེས་སོ།།

༄ ཡུལ་ལ་རྟོགས་ཚུལ་གྱི་སྒོ་ནས་མངོན་ལྐོག་གཉིས་བཤད་པ། དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས༑ མངོན་སུམ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་ལས། །གཞལ་བྱ་གཞན་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །ཞེས་དང་། རྣམ་ངེས་ལས༑ དོན་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཉིད་དེ། མངོན་སུམ་དང་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། **།དོན་སྤྱི་ལ་མ་ལྟོས་པར་རྟོགས་པར་བྱ་བ་མངོན་གྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད། དོན་སྤྱི་སྣང་ཡུལ་དུ་བྱས་ནས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ལྐོག་གྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི་དཔེར་ན། བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་ལ་བུམ་པ་དང་པོ་དང་། བུམ་པ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ལ་བུམ་པ་གཉིས་པའོ། །གཞི་གྲུབ་ན་མངོན་གྱུར་དང་ལྐོག་གྱུར་གཉིས་ཀ་ཡིན་པས་ཁྱབ། བློ་དེ་ལ་མངོན་གྱུར་ཡིན་ན་བློ་དེ་ལ་ལྐོག་གྱུར་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། བློ་དེ་ལ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་ན་བློ་དེ་ལ་མངོན་གྱུར་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ། དེ་བཞིན་གང་ཟག་ལའང་སྦྱར་རོ། །བློ་དང་གང་ཟག་སོ་སོ་ལ་ལྟོས་ན་མངོན་ལྐོག་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་ཡོད་དེ་ལའི་སྟེང་གི་གང་ཟག་ལ་ལའི་མེ་དེ་མངོན་གྱུར་དང་། ཐག་རིང་གི་གང་ཟག་ལ་མེ་དེ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པ་བཞིན། དེས་ན་གང་ཟག་གི་བློ་ལ་ལྟོས་ནས་མངོན་གྱུར་དང་ལྐོག་གྱུར་བཞག་པ་ཡིན་ཏེ། སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་བློས༑ མངོན་སུམ་དང་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་

པའི་མཚན་ཉིད་དེ་ཡང་རྟོགས་པ་པོ་དང་དེ་ལྟར་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་བལྟོས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་མིན་ན། ལྟ་བ་པོ་དང་སྣང་བ་དག་གི་གནས་སྐབས་ཀྱི་ཁྱད་པར་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ན་མངོན་སུམ་དང་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་དག་རྣམ་པ་གཞན་དུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་མཚན་ཉིད་འཆོལ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་ཤཱཀྱ་བློས༔ འཆོལ་བར་སྣང་བ་ཡིན་ཏེ། མངོན་སུམ་ཡང་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཕྱིར་དང་། ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཡང་གཞན་དུ་མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཁ་ཅིག་རྣམ་པ་ལ་མ་ལྟོས་པར་རྟོགས་པ་མངོན་གྱུར་དང་རྣམ་པ་ལ་ལྟོས་ནས་རྟོགས་པ་ལྐོག་གྱུར་དུ་བཞག་པའང་མི་འཐད་དེ། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་ལ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པར་ཐལ། རྣམ་པ་ལ་ལྟོས་ནས་རྟོགས་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཕྱི་དོན་ལྐོག་ན་མོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཕྱི་དོན་ལྐོག་ན་མོ་དང་དེ་རྟོགས་པ་ལ་རང་འདྲའི་རྣམ་པ་གཏོད་དགོས་པའི་ཚུལ་མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ཡིན་པར་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །ཡང་ཁ་ཅིག་མངོན་གྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད། མངོན་སུམ་ཚད་མས་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་དང་། ལྐོག་གྱུར་གྱི་མཚན་ཉིད། རྗེས་དཔག་ཚད་མས་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཞེས་འདོད་དོ། །འོ་ན། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཁྱོད་རྟོགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ལ་མངོན་གྱུར་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དེས་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། བདག་གིས་སྟོང་པའི་འདུས་བྱས་དེ་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་ཤུགས་ལ་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ། འདོད་ན། གང་ཟག་གི་བདག་མེད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཁྱོད་

རྟོགས་པའི་རྣལ་མངོན་ལ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པར་ཐལ། ཡུལ་ཡིན་པ་གང་ཞིག
མངོན་གྱུར་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། གང་ཟག་བདག་མེད་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་
རྟོགས་པའི་རྣལ་མངོན་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་གི་གཞལ་བྱ་
ལྐོག་གྱུར་ཡུལ་དུ་བྱས་པའི་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔
མངོན་སུམ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་ལས། །གཞལ་བྱ་གཞན་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་
གཞལ་བྱ་གཉིས་ཉིད་ཀྱིས། །ཚད་མ་གཉིས་སུ་བཞེད་པ་དང་། །ཞེས་གསུངས་
པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་མ་ཡིན་པ་ལས་ལོག་པ་ཆོས་ཅན། སྒྲ་མི་
རྟག་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ལ་ལྐོག་གྱུར་མ་ཡིན་པར་ཐལ། སྒྲ་མི་རྟག་
རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་དངོས་སུ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
རྟགས་གྲུབ་སྟེ། ཤུགས་ལ་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤུགས་ཀྱི་བསྒྲུབ་
བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། གོང་གི་རིགས་པས་གནོད། ཡང་ཁ་ཅིག་ཚུར་
མཐོང་གིས་ཐོག་མར་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་རྟོགས་པར་བྱ་བ་ལྐོག་གྱུར་དང་། དེ་
མི་དགོས་པ་མངོན་གྱུར་དུ་འདོད་པའང་མི་འཐད་དེ། བདེན་པ་མངོན་སུམ་
རྟོགས་པའི་གང་ཟག་ལ་ལྟོས་ནས་བདེན་བཞི་དེ་མངོན་ལྐོག་གང་ཡིན། མངོན་
གྱུར་ཡིན་ན་ཁོ་ལ་ལྟོས་ན་བདེན་བཞི་དེ་ཚུར་མཐོང་གིས་ཐོག་མར་རྟགས་ལ་
བརྟེན་ནས་རྟོགས་པ་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་ལ། དེ་མི་རིགས་ཏེ་རྟགས་ལ་མ་བརྟེན་
པར་བདེན་བཞི་ཐོག་མར་རྟོགས་པའི་གང་ཟག་མི་སྲིད་པའི་ཕྱིར། ཁོ་ལ་ལྟོས་ན་
བདེན་བཞི་དེ་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་ན་བདེན་བཞི་མངོན་སུམ་རྟོགས་པའི་གང་ཟག་དང་
བློ་ལ་ལྟོས་ཀྱང་བདེན་བཞི་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་ན་བདེན་བཞི་མངོན་གྱུར་དུ་འཇལ་

བའི་གང་ཟག་དང་བློ་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །དེ་ལྟར་ན་བདེན་བཞིའི་གནས་ལུགས་དེ་རྣམ་མཁྱེན་ལ་ལྟོས་ཀྱང་ལྐོག་གྱུར་དུ་འགྱུར་བས་རྣམ་མཁྱེན་ཡེ་ཤེས་ལ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པའི་ཆོས་ཡོད་པར་ཐལ་ལོ། །དེ་བཞིན་གོང་གི་ལུང་། མངོན་སུམ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་ལས། །གཞལ་བྱ་གཞན་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་གཞལ་བྱ་གཉིས་ཉིད་ཀྱིས། །ཚད་མ་གཉིས་སུ་བཞེད་པ་དང་། །ཞེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་པར་བློ་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་ཇི་སྙེད་གསུངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐབས་ཀྱི་དོན་དང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། །

༄ ཡུལ་ལ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་རང་མཚན་དང་སྤྱི་མཚན་གཉིས་སམ་བདེན་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བཤད་པ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ དོན་དམ་དོན་བྱེད་ནུས་པ་གང་། །དེ་འདིར་དོན་དམ་ཡོད་པ་ཡིན། །གཞན་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཡོད་པ་སྟེ། །དེ་དག་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བཤད། །ཅེས་དང་། དོན་བྱེད་ནུས་པ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ཉིད་དོན་དམ་ཡོད་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་མདོ་སྡེ་པའི་བདེན་གཉིས་རྣམ་པར་གཞག་ན། **དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་ནུས་པ་དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད། དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་མི་ནུས་པའི་ཆོས་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི་དཔེར་ན། བུམ་པ་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། འགོག་བདེན་ལྟ་བུ་གཉིས་པ། དོན་དམ་བདེན་པ། དངོས་པོ། རང་མཚན། འདུས་བྱས། མི་རྟག་པ་རྣམས་དོན་གཅིག ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ། རྟག་པ། སྤྱི་མཚན། འདུས་མ་བྱས། ཡོད་པར་གྱུར་པའི་དངོས་མེད་རྣམས་དོན་གཅིག གྲུབ་མཐའ་གོང་འོག་གི་བདེན་གཉིས་ཤེས་པར་འདོད་ན་ཁོ་བོས་བྱས་པའི་གྲུབ་མཐའ་དང་བདེན་གཉིས་ཀྱི་

རྣམ་གཞག་ལ་བལྟ་བར་བྱའོ། **།ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པར་གནས་པའི་དངོས་པོ་རང་མཚན་གྱི་མཚན་ཉིད། ཐུན་མོང་བར་སྣང་བའི་སྒྲོ་བཏགས་སྤྱི་མཚན་གྱི་མཚན་ཉིད།** དོན་དམ་དང་རང་མཚན་དོན་གཅིག ཀུན་རྫོབ་དང་སྤྱི་མཚན་དོན་གཅིག མཚན་གཞི་ནི་དཔེར་ན། བུམ་པ་ལྟ་བུ་རང་མཚན་དང་། ཤེས་བྱ་ལྟ་བུ་སྤྱི་མཚན་ནོ། །ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པའི་དོན་ནི། ཡུལ་མ་འདྲེས་པ་ཤར་ཕྱོགས་ལ་ཡོད་པ་ནུབ་ཕྱོགས་ལ་མེད་པ་དང་ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་བུམ་པ་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་དང་། དུས་མ་འདྲེས་པ་ཁ་སང་ཡོད་པ་དེ་རིང་མེད་པ་དང་ཁ་སང་གི་བུམ་པ་དེ་རིང་གི་བུམ་པ་མ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་དང་། རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པ་གསེར་བུམ་གྱི་ངོ་བོ་ཟངས་བུམ་ལ་མེད་པ་དང་གསེར་བུམ་ཡིན་པ་ཟངས་བུམ་མ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །སྤྱི་མཚན་ནི་རྟོག་པའི་ངོར་ཐུན་མོང་བར་སྣང་བའི་སྒྲོ་བཏགས་ཡིན་པས་འདྲེས་པ་ཡིན་ནོ། །ཁྱད་པར་གཞན་ཡང་། རང་མཚན་དོན་བྱེད་ནུས་པ་དང་། སྤྱི་མཚན་དོན་བྱེད་མི་ནུས་པ་དང་། རང་མཚན་སྒྲ་རྟོག་གི་དངོས་ཡུལ་མ་ཡིན་པ་དང་། སྤྱི་མཚན་སྒྲ་རྟོག་གི་དངོས་ཡུལ་ཡིན་པ་དང་། རང་མཚན་བརྡ་དང་ཡིད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཡོད་པ་ཙམ་་གྱིས་མི་གྲུབ་པ་དང་། སྤྱི་མཚན་བརྡ་དང་ཡིད་བྱེད་ཡོད་པ་ཙམ་གྱིས་གྲུབ་པའོ། །

ཁ་ཅིག་མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ཀྱི་རང་མཚན་དེ་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་པའི་དོན་དམ་དཔྱོད་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པའི་དགག་བྱ་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་ཐལ་འགྱུར་པས་ཐ་སྙད་དུའང་གཞི་མ་གྲུབ་པར་བཞེད་དགོས་ལ། རང་མཚན་གྱི་དོན་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པ་ཙམ་ཐལ་འགྱུར་པས་ཀྱང་འདོད་པས་མདོ་སྡེ་པའི་རང་

མཚན་དེ་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པའི་དངོས་པོ་ཙམ་ལ་མི་གཞག་པར་རང་མཚན་གྱི་མཚན་ཉིད་རྟོག་པས་བཏགས་པ་མིན་པར་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་མོད་མ་ཡིན་པའི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་དངོས་པོའོ། །ཞེས་བརྗོད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ལ་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་དངོས་པོ་ཐལ་འགྱུར་པས་ཐ་སྙད་དུའང་གྲུབ་པར་ཁས་མི་ལེན་པར་ཐལ། ཐལ་འགྱུར་པའི་དོན་དཔྱོད་རིགས་པའི་དགག་བྱ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། དོན་དམ་པར་གྲུབ་པ་དང་རང་མཚན་གྱི་གྲུབ་པའི་དངོས་པོ་འཛོག་བྱེད་དོན་གཅིག་པའི་ཕྱིར། ཐལ་འགྱུར་པས་ཐ་སྙད་དུའང་ཁས་མ་བླངས་པར་འདོད་ན། ཐལ་འགྱུར་པས་རང་འབྲས་སྐྱེད་པའི་དོན་བྱེད་པའི་དངོས་པོ་ཐ་སྙད་དུའང་ཁས་མི་ལེན་པར་ཐལ་ཏེ། མདོ་སྡེ་པས་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་དངོས་པོའི་ཚད་རང་འབྲས་སྐྱེད་པའི་དོན་བྱེད་པ་དེ་ཙམ་ལ་བྱས་པའི་ཕྱིར། གལ་ཏེ་རང་འབྲས་སྐྱེད་པའི་དོན་བྱེད་པར་ཁས་བླངས་ཀྱང་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་ཐ་སྙད་ཙམ་མི་འདོད་པ་ཡིན་ན་ཁྱད་པར་མེད་ཙམ་ལས་དོན་གྱིས་ཁས་བླངས་པར་འགྱུར་རོ། །དེས་ན་ཐ་སྙད་གྲགས་རུང་མ་གྲགས་རུང་དོན་བྱེད་ནུས་པ་དང་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་མ་འདྲེས་པའི་དོན་འདི་ཙམ་གྲུབ་མཐའ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཁས་བླངས་པ་མདོ་སྡེ་པས་བཞག་པའི་དོན་དམ་དང་རང་མཚན་ཡང་ཐལ་འགྱུར་པས་བཞེད་མོད་དེ་དག་དོན་ལ་གྲུབ་མ་གྲུབ་ལ་གྲུབ་མཐའ་གོང་འོག་རྩོད་པ་ཡིན་ནོ། །

ཁ་ཅིག་རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་པའི་ཆོས་མདོ་སྡེ་པའི་དོན་དམ་དང་རིགས་པས་དཔྱད་མི་བཟོད་པའི་ཆོས་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་བཞེད་ནས་དོན་དམ་ཆ་

མེད་གཉིས་ལས་མེད་པར་བཤད་དོ། །འོ་ན། བུམ་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་སྣང་བའི་
བུམ་པ་ཆོས་ཅན། རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་པའི་ཆོས་ཡིན་པར་ཐལ། དོན་དམ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་ནུས་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རང་མཚན་
ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱི་གཟུང་ཡུལ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།
རྟགས་དང་ཁྱབ་པ་ཐམས་ཅད་ཚད་མ་དང་ཁས་བླངས་ཀྱིས་སོང་། ཟེར་བར་
འདོད་ན་བུམ་འཛིན་མིག་ཤེས་ལ་སྣང་བའི་བུམ་པ་ཆོས་ཅན། ཆ་མེད་གཉིས་
གང་རུང་དུ་ཐལ། རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་པའི་ཆོས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་
ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ། ཡང་བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱི་ཡུལ་ཆོས་ཅན། དོན་དམ་
དང་རང་མཚན་མ་ཡིན་པར་ཐལ། ཆ་མེད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས་
བླངས། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། དམིགས་པ་བརྟག་པ་ལས༔ དབང་པོ་རྣམ་པར་རིག་
པའི་རྒྱུ། །ཕྲ་རབ་རྡུལ་དག་ཡིན་མོད་ཀྱི། །དེར་མི་སྣང་ཕྱིར་དེའི་ཡུལ་ནི། །རྡུལ་
ཕྲན་མ་ཡིན་དབང་པོ་བཞིན། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན་བུམ་འཛིན་
མངོན་སུམ་གྱི་ཡུལ་ཀུན་རྫོབ་དང་སྤྱི་མཚན་དུ་ཁས་བླང་པ་ལས་འོས་མེད་
དོ། །དེ་ལྟར་ན་མངོན་སུམ་གྱི་དངོས་ཡུལ་ཐམས་ཅད་རང་མཚན་དང་། རང་
མཚན་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་པར་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཐམས་ཅད་རིགས་པས་དཔྱད་
བཟོད་པའི་ཆོས་ཡིན་པ་དང་། དེ་ཆ་མེད་ལས་གཞན་མེད་པར་འདོད་པས་ཁས་
བླངས་ནང་འགལ་བ་དང་། ཆ་མེད་མིན་པ་ཐམས་ཅད་ཀུན་རྫོབ་དང་། དེ་ཐམས་
ཅད་སྤྱི་མཚན་དང་། དེ་ཐམས་ཅད་དོན་བྱེད་མི་ནུས་པར་ཁས་ལེན་པ་དང་།

དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དོན་བྱེད་ནུས་པར་ཁས་བླངས་པ་ནང་འགལ་བར་འགྱུར་རོ། །

རང་ལུགས་ནི་དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་ནུས་པ་ཞེས་པ་རང་འབྲས་སྐྱེད་པའི་དོན་བྱེད་ནུས་པ་ལ་རྒྱ་གཞུང་ཐལ་ཆེ་བས་བཀྲལ་བ་དང་མཐུན་པར་རང་འབྲས་སྐྱེད་པའི་དོན་བྱེད་ནུས་པ་ཐམས་ཅད་དོན་དམ་བདེན་པ་ཡིན་ནོ། །རྣམ་འགྲེལ་དུ་བདེན་གཉིས་བསྟན་པའི་རྗེས་སུ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྨྲ་བས་དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་ནུས་པ་མེད་དོ་ཞེས་རྩོད་པའི་ལན་དུ་དེ་ཉིད་ལས༔ གལ་ཏེ་ཐམས་ཅད་ནུས་མེད་ན། །ས་བོན་སོགས་ནི་མྱུག་སོགས་ལ། །ནུས་མཐོང་"། །ཞེས་ས་བོན་ལ་མྱུ་གུ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ཡོད་པས་དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་ནུས་པར་བསྒྲུབས་པས་དངོས་པོ་ཡིན་ན་དོན་དམ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་ཤེས་ནུས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ "དེ་ཉིད་དོན། །དེ་ནི་གཞན་ལས་ལོག་པ་ཡིན། །དེ་ནི་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་བཤད། །དེ་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་འདོད། །དེ་ནི་བླང་དོར་འབྲས་ཅན་པས། །སྐྱེས་བུ་ཐམས་ཅད་འཇུག་པ་ཡིན། །ཞེས། རྒྱུ། འབྲས་བུ། རང་མཚན། འཇུག་ཡུལ། དོན་དམ། ལོག་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སུ་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པས་ཀྱང་ལེའུ་དང་པོའི"""དོན་བྱེད་ནུས་པ་གང་ཡིན་པ། །དེ་ཉིད་དོན་དམ་ཡོད་པ་ཡིན། །ཞེས་པའི་འགྲེལ་པ་ལས༔ དེའི་ཕྱིར་ན་རང་འབྲས་སྐྱེད་པའི་དོན་བྱེད་ནུས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ནི་ཐ་སྙད་དུ་སྐྱེས་བུའི་འཇུག་ལྡོག་གི་ཡུལ་དུ་དོན་དམ་པར་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། དོན་དམ་ཡོད་པ་དང་དངོས་པོ་རང་མཚན་དེ་ཡང་ཕན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་རྗེས་སུ་འགྲོ་

བ་མེད་པར་རང་གི་ངོ་བོས་ཐ་དད་པར་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། ལེའུ་གསུམ་པའི་·····དོན་དམ་དོན་བྱེད་ནུས་པ་གང་། །དེ་འདིར་དོན་དམ་ཡོད་པ་ཡིན། །གཞན་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཡོད་པ་སྟེ། །དེ་དག་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བཤད། །ཅེས་པའི་འགྲེལ་པ་ལས༔ ཐ་སྙད་དཔྱོད་པའི་ཚད་མ་གཏན་ལ་དབབ་པའི་སྐབས་འདིར་སྐྱེས་བུས་འཇུག་ལྡོག་གི་ཡུལ་ཉིད་གཟུང་བ་དེ་ལ་དོན་དམ་པར་རང་འབྲས་སྐྱེད་པའི་དོན་བྱེད་ནུས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནིསྐབས་འདིར་དོན་དམ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། གཞན་དོན་བྱེད་མི་ནུས་པ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེ་འདྲའི་ཡུལ་དེ་དག་ནི་རང་མཚན་དང་སྤྱི་མཚན་ཞེས་བྱ་ལ། དོན་བྱེད་ནུས་མི་ནུས་དེ་དག་ནི་རང་དང་སྤྱིའི་ཆོས་དེའི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །ཞེས་དང་། འདིར་ཡང་དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་པར་ཞེས་པ་ཕྱི་དོན་ལ་དཔྱད་པའི་སྐབས་སུ་དོན་རང་མཚན་ཡོད་པ་དེ་ལ་བརྟ་སྦྱར་བ་ཡིན་ན་དེ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་འགོག་པར་རིགས་སམ་བསམ་པར་གྱིས་ཤིག ཅེས་དང་། ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྨྲ་བས་རང་མཚན་ཡོད་པ་ཟླ་གཅིག་དང་མེད་པ་ཟླ་གཉིས་སྣང་བ་གོ་མཉམ་པར་འདོད་ཚེ་རང་མཚན་ཡོད་པ་ཟླ་གཅིག་དང་མེད་པ་ཟླ་གཉིས་ལྟ་བུ་ཐ་སྙད་དུ་གོ་མཉམ་པར་འགྱུར་བའི་རིགས་པ་བརྗོད་དགོས་སོ། །ཞེས་གསུངས་ནས་གོ་མཉམ་མིན་པར་སྒྲུབ་པར་མཛད་དོ། །

མདོར་ན་རང་ལུགས་ཐ་སྙད་དཔྱོད་པ་མདོ་སྡེ་པའི་སྐབས་འདིར་དོན་དམ་དང་དངོས་པོ་རང་མཚན་དོན་གཅིག་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་བྱེ་སྨྲས་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་པར་རྟོགས་པའི་བུམ་པ་དེ་མདོ་སྡེ་པས་དོན་དམ་པར་འདོད་པས་ལྟ་བའི་མཐོ་དམན་

གོ་ལྡོག་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། མི་འགྱུར་ཏེ་འཇོག་བྱེད་ཐ་དད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་དུ་ན་ཐལ་འགྱུར་པ་ཡང་མདོ་སྡེ་པ་ལས་ལྟ་བ་དམན་པར་ཐལ་ཏེ། མདོ་སྡེ་པས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཤེས་པའི་ཆོས་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་དེ་ཁྱོད་ཀྱིས་དོམ་དམ་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ལྟ་བའི་མཐོ་དམན་ནི་འདིའི་སྒོ་ནས་འཇོག་པ་མ་ཡིན་ལ་བྱེ་བྲག་སྨྲ་བས་ཤེས་བྱ་གཞི་ལྔ་རྫས་སུ་འདོད་པ་ལ་མདོ་སྡེ་པས་འདུས་མ་བྱས་དང་ལྡན་མིན་བཏགས་ཡོད་ཙམ་དུ་རྟོགས་པས་ལྟ་བ་ཁྱད་པར་འཕགས་པ་ཡིན་ཏེ། འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པས་མདོ་སྡེ་པའི་གྲུབ་མཐའ་བཤད་པའི་ཆོ་མཁས་འཇུག་ལས༔ དེ་དག་ནི་ཕྱི་དོན་གཞལ་བ་ལ་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རིགས་པ་དང་ལྡན་ཞིང་། བཏགས་པ་རྣམས་ལ་རྫས་སུ་གྲུབ་པའི་ངོ་བོ་མེད་པར་རྟོགས་པ་སོགས་ཀྱིས་དངོས་པོའི་དོན་ལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་གཞལ་བའི་ཚུལ་འགའ་ཞིག་གིས་བྱེ་སྨྲའི་གྲུབ་མཐའ་ལས་འཕགས་སོ། །ཞེས་དང་། བཀའ་བརྒྱད་རྣམ་བཤད་དངོས་གྲུབ་སྙིང་པོ་ལས༔ ཉན་ཐོས་དེའི་གྲུབ་པའི་མཐའ་བདེན་བཞི་དང་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་འདོད་པ་དང་ཆ་མེད་གཉིས་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པར་འདོད་པ་འདྲ་ཡང་། ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་དང་འདུས་མ་བྱས་རྣམས་བྱེ་སྨྲ་ལྟར་རྫས་སུ་མི་འདོད་པར་བཏགས་པ་ཙམ་དུ་འདོད་པ་དང་། ཕྱི་དོན་གྱི་རྣམ་པ་ཤེས་པ་ལ་ཤར་བ་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཡུལ་རིག་པ་ལས་ཕྱི་དོན་ལྐོག་ན་མོའི་ཚུལ་དུ་འདོད་པ་སོགས་ཐ་སྙད་ཀྱི་ཚུལ་ལ་དངོས་སྟོབས་ཀྱི་རིགས་པ་དང་མཐུན་པའི་ཁས་ལེན་འགའ་ཞིག་གིས་འཕགས་པ་ལ་མདོ་སྡེ་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཞེས་ལོགས་སུ་བརྗོད་ཀྱི། ལྟ་སྒོམ་སྤྱོད་འབྲས་རྣམས་ཉན་ཐོས་དང་ཁྱད་པར་མེད་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ ཡུལ་ལ་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་རྫས་ཡོད་བཏགས་ཡོད་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བཤད་པ། **རང་དབང་དུ་སྣང་ནུས་པའི་དངོས་པོ་རྫས་ཡོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད། རང་དབང་དུ་སྣང་མི་ནུས་པར་རྟོག་པས་བཞག་པའི་ཆོས་བཏགས་ཡོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི་དཔེར་ན། བུམ་པ་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་གཉིས་པའོ། །དབྱེ་ན་གཉིས་གཉིས་ཡོད་དེ། རྫས་ཡོད་ལ་ཞེན་པའི་རྫས་སུ་གྲུབ་པ་དང་། ཐེམ་པོའི་རྫས་སུ་གྲུབ་པ་གཉིས། བཏགས་ཡོད་ལ་དངོས་པོར་གྱུར་པའི་བཏགས་ཡོད་ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་དང་། དངོས་མེད་དུ་གྱུར་པའི་བཏགས་ཡོད་རྟག་པ་ཐམས་ཅད་དོ། །སྤྱིར་རྫས་ཡོད་ལ། རྟག་ཅིང་བརྟན་པའི་རྫས། དོན་བྱེད་ནུས་པའི་རྫས། རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་རྫས་གསུམ་ལས་འདིར་གསུམ་པ་རང་རྐྱ་ཐུབ་པའི་རྫས་དེ་ཡིན། བཏགས་ཡོད་ལ། ཀུན་ཏུ་བཏགས་པ། གནས་སྐབས་ལ་བཏགས་པ། ཆ་ལ་བཏགས་པ་གསུམ་ལས་འདིར་མཐའ་མ་གཉིས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན། ཁ་ཅིག་མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ལ་དངོས་པོ་དང་རྫས་དོན་གཅིག་ཏུ་འདོད་དོ། །དེ་ནི་མི་རིགས་ཏེ། གང་ཟག་དང་མིང་ཚིག་ཡི་གེའི་ཚོགས་པ་སོགས་ལྡན་མིན་ཐམས་ཅད་རྫས་སུ་གྲུབ་པ་ཡིན་པར་ཐལ། དངོས་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྣམ་འགྲེལ་མཁན་པོས་མིང་ཚིག་ཡི་གེའི་ཚོགས་རྣམས་དོན་ལ་ཡོད་པ་བཀག་པ་དང་འགལ་ཞིང་། མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ལ་རྫས་ཡོད་ཀྱི་གང་ཟག་གི་བདག་ཁས་བླང་དགོས་པར་འགྱུར་རོ། །

༄ ཡུལ་ཅན་བཤད་པ། **རང་ཡུལ་ལ་འཇུག་པའི་དངོས་པོ་ཡུལ་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་སྒྲ་བློ་གང་ཟག་གསུམ་ཡོད། དེ་རེ་རེ་ལའང་གཉིས་གཉིས་ཏེ།

བློ་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན། ངག་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན། སྐྱེས་བུ་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན། དེ་དག་ཡིན་ན་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གཉིས་སུ་ཟླས་ཕྱེ་བའི་ཡུལ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ལ། ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གཉིས་སུ་ཟླས་ཕྱེ་བའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པས་ཁྱབ།

༄ ཡུལ་ཅན་སྒྲ་བཤད་པ། **མིང་ཚིག་རྗོད་པ་རྣམས་ཀྱི་རྩོམ་གཞིར་གྱུར་པའི་སྒྲ་གདངས་རྗོད་བྱེད་སྒྲའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་སྒྲས་བརྗོད་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན། མིང་ཚིག་ཡི་གེ་སོགས་ཡོད་པ་གོང་དུ་བརྗོད་བྱ་དང་རྗོད་བྱེད་བརྟག་པའི་སྐབས་བཤད་ཟིན་ལ། འདིར་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་གཉིས་སུ་དབྱེ་ན། **སྟོན་པའི་བདག་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བའི་ལུང་གི་ཆོས་བཀའི་མཚན་ཉིད།** གཞུང་གཞན་དུ་མིང་ཚིག་ཡི་གེའི་ཚོགས་སུ་སྣང་བའི་རྣམ་རིག་ཅེས་གསུངས་པ་ནི་གྲུབ་མཐའ་གོང་མའི་དབང་དུ་བྱས་པའོ། །བཀའ་ལ་དབྱེ་ན། རྒྱས་པར་ཆོས་ཀྱི་ཕུང་པོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་དང་། འབྲིང་ལ་གསུང་རབ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་དང་། བསྡུས་ན་ལུང་སྡེ་སྣོད་གསུམ་ཡོད། **བརྗོད་བྱ་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱི་བསླབ་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་ལུང་གི་ཆོས་མདོ་སྡེའི་མཚན་ཉིད།** **བརྗོད་བྱ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་བསླབ་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་ལུང་གི་ཆོས་འདུལ་བའི་མཚན་ཉིད།** **བརྗོད་བྱ་ཤེས་རབ་ཀྱི་བསླབ་པ་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་ལུང་གི་ཆོས་མངོན་པའི་མཚན་ཉིད།** ཡང་བཀའ་ལ་དབྱེ་ན། ཞལ་ནས་གསུངས་པའི་བཀའ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཡང་དག་པར་ལྡན་པའི་མདོ་ལྟ་བུ། བྱིན་གྱིས་བརླབས་པ་ལ། སྐུས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པ་ས་བཅུ་པའི་མདོ་ལྟ་བུ། གསུང་གིས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པ་མ་སྐྱེས་དགྲའི་འགྱོད་པ་སེལ་བའི་མདོ་ལྟ་བུ། ཐུགས་ལ་ཐུགས་ཏིང་ངེ་འཛིན་གྱིས་བྱིན་

གྱིས་བརླབས་པ་ཤེར་སྙིང་ལྟ་བུ། ཐུགས་ཐུགས་རྗེས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པ་གནོད་སྦྱིན་གྱིས་སྨྲས་པ་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པ་ལྟ་བུ། ཐུགས་བདེན་པས་བྱིན་གྱིས་བརླབས་པ་ལྷའི་རྔ་བོ་ཆེ་ལས་བྱུང་བའི་སྨོམ་བཞི་ལྟ་བུ། རྗེས་སུ་གནང་བའི་བཀའ་ནི་སོ་སོར་ཐར་པའི་མདོའི་གླེང་གཞི་ལྟ་བུའོ། །

བསྟན་བཅོས་ལ། རང་གི་བསྟན་དོན་ཅི་རིགས་པ་དང་ལྡན་པའི་གཞུང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན་ཡང་དག་དང་ཡང་དག་མིན་པ་གཉིས་དང་། རང་སྡེ་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་བསྟན་བཅོས་དང་དེ་མིན་པའི་བསྟན་བཅོས་གཉིས། **དགོས་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཞི་མ་ཚང་བའི་གཞུང་བསྟན་བཅོས་ཡང་དག་མིན་པའི་མཚན་ཉིད། དགོས་འབྲེལ་ཡན་ལག་བཞི་ཀ་ཚང་བའི་གཞུང་བསྟན་བཅོས་ཡང་དག་གི་མཚན་ཉིད། འཆོས་སྐྱོབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གཉིས་དང་ལྡན་ཞིང་ཕྱུག་རྒྱུ་བཞི་དང་མཐུན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རིགས་སུ་གནས་པ་རང་སྡེ་ནང་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད། འཆོས་སྐྱོབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གཉིས་དང་མི་ལྡན་ཞིང་ཕྱུག་རྒྱུ་བཞི་དང་མི་མཐུན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་རིགས་སུ་གནས་པ་ནང་པ་ལས་གཞན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ཡང་སློབ་དཔོན་སངས་རྒྱས་གཉིས་པ་དབྱིག་གཉེན་གྱི་ཞལ་ནས༔ ཉོན་མོངས་དགྲ་རྣམས་མ་ལུས་འཆོས་པ་དང་། །ངན་འགྲོ་སྲིད་ལས་སྐྱོབ་པ་གང་ཡིན་པ། །འཆོས་སྐྱོབ་ཡོན་ཏན་ཕྱིར་ན་བསྟན་བཅོས་ཏེ། །གཉིས་པོ་འདི་དག་གཞན་གྱི་ལུགས་ལ་མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །འོ་ན་བཀའ་ཡང་བསྟན་བཅོས་སུ་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། སྐབས་འདིར་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་བཤད་རིགས་པ་

ལས༔ སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་འཐད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དང་། དེ་ལྟ་བས་ན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་ཁོ་ན་དོན་དམ་པར་བསྟན་བཅོས་ཡིན་པས་འཚོས་པ་དང་སྐྱོབ་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཕྱིར་ཡང་དོན་གཟུང་བ་ལ་འབད་པ་དང་ལྡན་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ ཡུལ་ཅན་བློ་བཤད་པ། **རང་ཡུལ་འཛིན་པ་ཡུལ་ཅན་བློ་ཡི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་དབྱེ་ན་ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་གཉིས་དང་། སེམས་སེམས་བྱུང་གཉིས་ཡོད་པ་འོག་ནས་འཆད་པར་འགྱུར་ལ། འདིར་རྟོག་བཅས་རྟོག་མེད་འཁྲུལ་པ་དང་མ་འཁྲུལ་པ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་ལས། བློ་རྟོག་པ་བཤད་པ་ལ། སྤྱིར་སངས་རྒྱས་པ་ལ་རྟོག་པའི་ཐ་སྙད་དུ་མ་བྱུང་སྟེ། ངོ་བོ་ཉིད་རྟོག་ནི། དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད་ལས༔ ཡང་དག་མ་ཡིན་ཀུན་རྟོག་ནི། །སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཁམས་གསུམ་པ། །ཞེས་དང་བདེན་གཉིས་ལས༔ སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཁམས་གསུམ་པ། །སྒྲོ་བཏགས་རྣམ་པ་ཅན་རྟོག་ཡིན། །ཞེས་ཁམས་གསུམ་གྱི་སེམས་སེམས་བྱུང་ཐམས་ཅད་ཡུལ་གཟུང་བར་རྟོག་ཅིང་འཛིན་པ་ཙམ་ལས་རྟོག་པར་བཤད་པ་དང་། རྩིང་བའི་རྟོག་པ་ནི། མངོན་པ་མཛོད་ལས༔ རྟོག་དང་དཔྱོད་པ་རྩིང་ཞིབ་ཉིད། །ཅེས་དང་། རྟོག་དང་དཔྱོད་དང་བཅས་པ་ནི། །རྣམ་པར་ཤེས་པའི་ཁམས་ལྔ་ཡིན། །ཞེས་པས་རྩིང་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ལ་རྟོག་པར་བཤད་པ་དང་། སྒྲ་དོན་འདྲེས་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་ནི། ཚད་མ་མདོ་ལས༔ མིང་དང་རིགས་སོགས་སྦྱོར་བ་ཡི། །རྟོག་དང་བྲལ་བ་མངོན་སུམ་མོ། །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ ཤེས་གང་གང་ལ་སྒྲ་དོན་འཛིན། །དེ་ནི་དེ་ལ་རྟོག་པ་ཡིན། །ཞེས་པས་སྒྲ

དོན་བསྲེས་ནས་འཛིན་པའམ་འཛིན་རུང་བ་ལ་རྟོག་པར་བཤད་པ་དང་། ངེས་པར་རྟོག་དང་རྗེས་དྲན་གྱི་རྟོག་པ་ཡང་མངོན་པ་མཛོད་ལས༔ ངེས་པར་རྟོག་དང་རྗེས་དྲན་པའི། །རྣམ་པར་རྟོག་པས་རྣམ་མི་རྟོག །དེ་དག་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་རབ་གཡེང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ངེས་པར་རྟོག་པ་ནི། ཡིད་ཤེས་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་མིང་ལ་ལྟོས་ནས་དམིགས་པའི་ཤེས་རབ་གཡེང་བ་དང་། རྗེས་དྲན་གྱི་རྟོག་པ་ནི། ཡིད་ཤེས་དང་མཚུངས་ལྡན་གྱི་མིང་ལ་མི་ལྟོས་པར་དམིགས་པའི་དྲན་པ་སྟེ། གཉིས་ཀ་སྒྲ་དོན་འདྲེས་འཛིན་གྱི་རྟོག་པའི་བྱེ་བྲག་ལ་བཤད་པ་དང་། ཡང་དག་པའི་རྟོག་པ་ནི། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལས༔ ཡང་དག་པའི་རྟོག་པ་ནི་གཞན་གོ་བར་བྱེད་པའི་ཡན་ལག་གོ །ཞེས་ངག་ཀུན་ནས་སློང་བྱེད་རྩིང་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་རྟོག་པ་དེའི་བྱེ་བྲག་ཞིག་ལ་བཤད་པ་དང་། སོ་སོར་རྟོག་པ་ནི། མདོ་སྡེ་རྒྱན་ལས༔ སོ་སོར་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་ནི། །ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་རྟག་མི་ཐོགས། །ཞེས་རང་གི་ཡུལ་ཤེས་བྱའི་ཆོས་ལ་རྟོག་པ་སྟེ་བརྟག་བྱ་རྟོག་བྱེད་བརྟགས་པའི་བདག་གི་ཚིག་ལ་རྟོག་པ་ཞེས་བཤད་པ་དང་། གཞན་ཡང་ཐོགས་མེད་ཀྱིས་ཀུན་ལས་བཏུས་པར་རྟོག་པ་བདུན་གསུངས་པ་སོགས་ལས་འདིར་རྣམ་འགྲེལ་ལས་གསུངས་པའི་སྒྲ་དོན་འདྲེས་འཛིན་གྱི་རྟོག་པ་ལ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ལ་རྟོག་པའི་མཚན་ཉིད་ནི། **སྒྲ་དོན་འདྲེས་རུང་དུ་འཛིན་པའི་བློ་རྟོག་པའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་སྒྲ་དོན་ཞེས་པ་སྒྲ་སྤྱི་དང་དོན་སྤྱི་ཡིན་ལ། ཡུལ་གང་འཛིན་ཀྱང་སྒྲ་སྤྱི་དང་དོན་སྤྱི་གང་རུང་འདྲེས་ནས་འཛིན་པའམ་འདྲེས་རུང་བའི་བློ་དེ་

རྟོག་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། སྣང་བརྟག་གཅིག་ཏུ་བསྲེས་ནས་འཛིན་པས་སོ། །སྣང་བ་དོན་སྤྱི་དང་བརྟག་བྱའི་དོན་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་པ་ལ་སྣང་བརྟག་གཅིག་ཏུ་བསྲེས་ཞེས་བརྗོད་པའམ་སྣང་བ་རང་མཚན་དང་བཏགས་པ་དོན་སྤྱི་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་པ་ལ་སྣང་བཏགས་གཅིག་ཏུ་བསྲེས་ཞེས་བརྗོད་པའང་ཡོད་དོ། །རྟོག་པ་ལ་དབྱེ་ན་སྒྲ་དོན་འདྲེས་ནས་འཛིན་པ་བརྡ་ལ་བྱུང་བའི་གང་ཟག་གི་རྟོག་པ་དང་། སྒྲ་དོན་འདྲེས་རུང་བ་ཙམ་ཡིན་པ་བརྡ་ལ་མ་བྱུང་བའི་གང་ཟག་གི་རྟོག་པ་གཉིས་དང་། དོན་སྤྱིར་རྟོག་པ་དང་མིང་སྤྱིར་རྟོག་པ་གཉིས་ཏེ། འདྲེས་པ་དང་འདྲེས་རུང་བ་ཡང་རྣམ་ངེས་ལས༔ རྟོག་པ་དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། རྟོག་པ་མངོན་པར་བརྗོད་པ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་རྟོག་པ་ནི་བརྗོད་པ་དང་འདྲེས་རུང་བ་སྣང་བའི་ཤེས་པ་སྟེ། ཞེས་དང་། མིང་སྤྱིར་དང་དོན་སྤྱིར་ནི་མདོ་རང་འགྲེལ་ལས༔ རྟོག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ཞེ་ན། མིང་དང་རིགས་སོགས་སུ་སྦྱོར་བའོ། །ཞེས་གསུངས། དོན་སྤྱིར་རྟོག་པ་ནི་དོན་གྱིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་ནས་དོན་འཛིན་པ་སྐྱེས་བུ་དབྱུག་པ་ཅན་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་དང་། མིང་སྤྱིར་རྟོག་པ་ནི་མིང་གིས་ཁྱད་པར་དུ་བྱས་པའི་དོན་འཛིན་པ་མིག་གིས་བུམ་པ་མཐོང་བའི་ཚེ་འདི་ནི་བུམ་པའོ་ཞེས་རང་མཚན་དང་ཐ་སྙད་བསྲེས་ནས་འཛིན་པའོ། ། བློ་རྟོག་མེད་བཤད་པ་ལ། **སྒྲ་དོན་འདྲེས་རུང་མ་ཡིན་པའི་བློ་རྟོག་མེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** རྟོག་མེད་ལ་དབྱེ་ན་དབང་ཤེས་རྟོག་མེད་དང་ཡིད་ཤེས་རྟོག་མེད་གཉིས་དང་། རྟོག་མེད་མ་འཁྲུལ་བ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ལྟ་བུ་དང་། རྟོག་མེད་འཁྲུལ་པ་མེད་པ་གསལ་སྣང་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་གཉིས་ཡོད།

བློ་ལ་འཁྲུལ་མ་འཁྲུལ་གཉིས་སུ་བཤད་པ་ལ། **རང་གི་སྣང་ཡུལ་ཚུལ་བཞིན་འཇལ་བའི་བློ་མ་འཁྲུལ་པའི་བློ་ཡི་མཚན་ཉིད།** **རང་གི་སྣང་ཡུལ་ཚུལ་བཞིན་འཇལ་བ་མིན་པའི་བློ་འཁྲུལ་ཤེས་ཀྱི་བློ་ཡི་མཚན་ཉིད།** འཁྲུལ་མ་འཁྲུལ་ནི་རང་གི་སྣང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་མ་འཁྲུལ་བལྟ་དགོས་པ་དང་། བསླུ་མི་བསླུ་ནི་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་ལ་བསླུ་མི་བསླུ་བལྟ་དགོས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལས༔ འཁྲུལ་པར་བཞག་པ་ནི་ཞེན་ཡུལ་ལམ་འཇུག་ཡུལ་རང་མཚན་ལ་འཁྲུལ་པའི་དོན་མིན་ཏེ། སྣང་ཡུལ་ལ་རང་མཚན་དུ་འཁྲུལ་པའི་ཆ་ནས་དེ་ལྟར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས། མངོན་སུམ་ཡིན་ན་མ་འཁྲུལ་པས་ཁྱབ། མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པའི་བློ་ཡིན་ན་འཁྲུལ་ཤེས་ཡིན་པས་ཁྱབ་བོ། །

༄ ཡུལ་ཅན་གང་ཟག་བཤད་པ། **གདགས་གཞི་ཕུང་པོ་བཞིའམ་ལྔ་ལ་བཏགས་པའི་སྐྱེས་བུ་གང་ཟག་གི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་མདོ་ལས༔ ཇི་ལྟར་ཡན་ལག་ཚོགས་རྣམས་ལ། །ཤིང་རྟ་ཞེས་ནི་བརྗོད་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་ཕུང་པོ་ཚོགས་རྣམས་ལ། །ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ནི་སེམས་ཅན་བརྗོད། །ཅེས་སོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན་སངས་རྒྱས་དང་སེམས་ཅན་གཉིས་དང་། འཕགས་པ་དང་སོ་སྐྱེ་གཉིས་ཡོད། **སྤྱངས་རྟོགས་མཐར་ཕྱིན་པའི་གང་ཟག་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** **སྤྱངས་རྟོགས་མཐར་མ་ཕྱིན་པའི་གང་ཟག་སེམས་ཅན་གྱི་མཚན་ཉིད།** **བདེན་པ་མཐོང་བའི་ལམ་ཐོབ་པའི་གང་ཟག་འཕགས་པའི་མཚན་ཉིད།** **བདེན་པ་མཐོང་བའི་ལམ་མ་ཐོབ་པའི་གང་ཟག་སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི་མཚན་ཉིད།** ཡང་གང་ཟག་ལ་དབྱེ་

ན་ལྟ་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་སྤྱོད་གཉིས། དབང་པོ་རྡོ་རྗེ་གཉིས། ཞི་གནས་ལྷག་པར་སྤྱོད་པ་དང་ལྷག་མཐོང་ལྷག་པར་སྤྱོད་པ་གཉིས། གསུམ་དུ་དབྱེ་ན་ཕོ་མོ་མ་ནིང་གསུམ། སྐྱེ་གནས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་མངལ་སྐྱེས། དྲོད་གཤེར་སྐྱེས། སྒོང་སྐྱེས། རྫུས་སྐྱེས་བཞི་ཡོད། རྒྱུད་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་ལམ་རྒྱུད་ལྔ། གནས་རིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་འགྲོ་བ་རིགས་དྲུག་སོགས་དབྱེ་བ་མང་ངོ་། །སེམས་ཅན་ཡིན་ན་ལུས་ཅན་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཀྱང་ལུས་ཅན་ཡིན་ན་གཟུགས་ཅན་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། སེམས་ཅན་གྱི་ལུས་ལ་དབྱེ་ན་རིག་པ་ཉིང་འཛིན་གྱི་ལུས། སྟོང་པ་ལྟར་སྣང་གི་ལུས། སྣང་བ་འོད་ཀྱི་ལུས། བག་ཆགས་སྒྱུ་མའི་ལུས། འགྱུ་བྱེད་ཡིད་ཀྱི་ལུས། སྦྱོང་རིག་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ལུས། གདོས་བཅས་ཤ་ཁྲག་གི་ལུས་བཅས་ཡོད་དོ། །

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་བཅུ་བཞི་པའོ།། །།

ཚད་མ་དང་ཚད་མིན་བརྟག་པ།

༄ ཚད་མ་བཤད་པ། ཚད་མ་ལ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད། ཚད་མའི་དེས་ཚིག ཚད་མའི་སྤྱོད་ཡུལ། ཚད་མའི་གྲངས་ངེས། ཚད་མའི་དབྱེ་བ། ཚད་མའི་འབྲས་བུ་བཤད་པ་བཅས་ཡོད་པ་ལས།

༄ ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ། **རང་སྟོབས་ཀྱིས་མི་བསླུ་བའི་རིག་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད།** ཟུར་དང་པོ་རང་སྟོབས་ཞེས་པས་བཅད་ཤེས་ཚད་མ་ཡིན་པ་བཅད་དེ་བཅད་ཤེས་དེ་ཡུལ་ལ་མི་བསླུ་བ་ཙམ་གྱི་བློ་དོན་མཐུན་ཡིན་ཀྱང་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མི་བསླུ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཚད་མ་སྔ་མས་རྟོགས་ཟིན་བྱེད་པ་མ་ཉམས་པའི་སྟོབས་ལས་དེས་ཀྱང་རྟོགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ བཟུང་བ་འཛིན་ཕྱིར་ཀུན་རྫོབ་ནི། །མི་འདོད་"། །ཅེས་སོ། །ཟུར་གཉིས་པ་མི་བསླུ་བ་ཞེས་པས་ཡུལ་མ་རྟོགས་པའི་བློ་དོན་མཐུན་མ་ཡིན་པ་ཐམས་ཅད་ཚད་མ་ཡིན་པ་བཅད་དེ། ཚད་མ་ཡིན་ན་རང་ཡུལ་རྟོགས་པའི་བློ་དོན་མཐུན་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ ཚད་མ་བསླུ་མེད་ཅན་ཤེས་པ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མི་བསླུ་བ་ཞེས་པ་འདི་མི་བསླུ་ཁྱད་པར་གསུམ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་དགོས་པར་འཇམ་མགོན་བླ་མ་མི་ཕམ་པས་གསུངས་ཏེ། ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལས༔ དེ་ཡང་ལས་སུ་བྱ་བ་ཡུལ་གང་ལ་མི་བསླུ་ན། ཇི་ལྟར་བཅད་པའི་དོན་རང་མཚན་དེ་ལའོ། །བྱེད་པ་པོ་གང་གིས་མི་བསླུ་ན། ཚད་མ་གཉིས་ཀྱི་བློ་དེས་སོ། །ཇི་ལྟར་མི་བསླུ་ན་དེས་ཡོད་པར་བཅད་ན

ཡོད་པར་མི་བསླུ་བ་དང་། མེད་པར་བཅད་ན་མེད་པར་མི་བསླུ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡིན་པའམ་མིན་པར་བཅད་པ་ལྟར་དོན་ལ་དེ་ལྟར་གནས་པར་གྱུར་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འདི་ནི་མི་བསླུ་བའི་དོན་བཤད་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་མི་བསླུ་ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་གསུངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་མཚན་ཉིད་དུ་བཞག་ན་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་མ་རྟོགས་པའི་སྐྱོན་དུ་མཆོན་བྱ་ཚད་མ་དང་དེ་ཡི་དབྱེ་བ་ཡང་རྟོགས་དགོས་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །སྤྱིར་མི་བསླུ་བ་ཡིན་ན་མི་བསླུ་ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ། ཚད་མ་ཡིན་ན་མི་བསླུ་ཁྱད་པར་གསུམ་ལྡན་ཡིན་པས་ཁྱབ། བཅད་ཤེས་སམ་དེས་ཤེས་ནི་མི་བསླུ་བ་ཙམ་པའོ། །ཟུར་གསུམ་པ་རིག་པ་ཞེས་པས་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་དང་འཇལ་བྱེད་སྲང་སོགས་དང་ཡུལ་དོན་དུ་གྲུབ་པ་རྣམས་ཁ་ཅིག་གིས་ཚད་མར་བཤད་པ་རྣམས་ཚད་མ་ཡིན་པ་བཅད་དེ། ཚད་མ་ཡིན་ན་བློ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར་ཏེ་བླང་དོར་གྱི་དངོས་པོ་ལ་འཇུག་པ་ལ་བློ་གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་དང་། བློ་ཡིས་རྟོགས་པའི་སྒོ་ནས་ཡུལ་གྱི་དབྱེ་བ་འཛོག་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ "བློ་ནི་ཚད་མ་ཉིད། །བླང་དང་དོར་བྱའི་དངོས་པོ་ཡི། །འཇུག་ལ་དེ་གཙོ་ཡིན་ཕྱིར་དང་། །ཡུལ་རྣམ་ཅན་ནི་ཐ་དད་པས། །བློ་ཡི་རྟོགས་པ་ཐ་དད་ཕྱིར། །དེ་ཡོད་ན་འདི་ཡོད་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོ། །

ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་སྟོན་པའི་གཞུང་ལ། ཚད་མ་བསླུ་མེད་ཅན་ཤེས་པ། །ཞེས་དང་། མ་ཤེས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་། །ཞེས་གཉིས་ཡོད་པ་ལ་རྒྱན་མཁན་པོ་ཤེར་འབྱུང་བློ་གྲོས་ནི་མི་བསླུ་བའི་རིག་པ་ཐ་སྙད་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དང་། མ་

ཤེས་དོན་གསལ་དོན་དམ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་འཇོག་པར་མཛད་པ་དང་། སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་རྗེས་འབྲངས་དང་བཅས་པས་མི་བསླུ་བའི་ཤེས་པ་དང་མ་ཤེས་དོན་གསལ་གཉིས་བསྡོམས་ནས་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་བཞེད་པ་དང་། སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་བློ་རྗེས་འབྲངས་དང་བཅས་པས་ནི་མཚན་ཉིད་གཉིས་པོ་རྣམ་གྲངས་པར་བཞེད་པ་བཅས་འཕགས་ཡུལ་དུ་ཕྱོགས་གསུམ་བྱུང་ལ། བོད་དུ་ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་ནས་མཚན་ཉིད་གཉིས་རྣམ་གྲངས་པ་དང་། རྒྱལ་ཚབ་རྗེས་དེ་གཉིས་བསྡོམས་ནས་མཚན་ཉིད་ཆ་ཚང་བར་འདོད་པ་དང་། མཁས་གྲུབ་རྗེས་མི་བསླུ་བའི་རིག་པ་མཚན་ཉིད་དང་མ་ཤེས་དོན་གསལ་མཚན་ཉིད་བསྟན་པའི་གཞུང་མིན་པར་བཞེད་པ་དང་། ཀརྨ་པ་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཚོས་ལོག་རྟོག་སེལ་བ་དང་རིགས་མི་མཐུན་སེལ་བའི་མཚན་ཉིད་གཉིས་སུ་བཞེད་པ་སོགས་བྱུང་ལ། རང་ལུགས་འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པས་ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལས༔ དེ་ལ་མཚན་ཉིད་གཉིས་པོ་འདི་ཐ་སྙད་དང་དོན་དམ་དཔྱོད་པའི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་སོ་སོ་ལ་སྦྱོར་བ་དང་། གཉིས་ཀ་ཚོགས་ནས་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་ཆ་ཚང་བར་འདོད་པ་དང་། དོན་གཅིག་ཏུ་འདོད་པའི་ཕྱོགས་གསུམ་བྱུང་ཡང་ཕྱི་མ་འདི་ཁོ་ན་ལྟར་གཟུང་བར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །ཁ་ཅིག་བྲམ་ཟེ་ཆེན་པོའི་ལུང་དྲངས་ནས་གསར་དུ་མི་བསླུ་བའི་རིག་པ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་ཅིང་ཚད་མ་ཡིན་ན་རང་ཡུལ་གསར་དུ་རྟོགས་པས་ཁྱབ་པར་འདོད་དོ། །དེ་ལྟར་ན་རྣམ་མཁྱེན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ཆོས་ཅན། ཚད་མ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། གསར་དུ་མི་བསླུ་བའི་རིག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་

ཐལ། རང་ཡུལ་གསར་དུ་རྟོགས་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། རྣམ་མཁྱེན་སྐད་ཅིག་དང་པོས་རྟོགས་ཟིན་པའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། རྣམ་མཁྱེན་སྐད་ཅིག་དང་པོས་ཆོས་ཐམས་ཅད་མ་རྟོགས་པར་ཐལ། སྐད་ཅིག་གཉིས་པའི་ཡུལ་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། རྣམ་མཁྱེན་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་དུས་སུ་མ་སྐྱེས་པའི་ཆོས་གཉིས་པའི་དུས་སུ་གསར་དུ་སྐྱེས་པས་དེ་རྣམ་མཁྱེན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པས་གསར་དུ་རྟོགས་སོ་སྙམ་ན་འདྲ། རྣམ་མཁྱེན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ཆོས་ཅན། དུས་གསུམ་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཐོགས་པ་མེད་པར་མི་གཟིགས་པར་ཐལ། དེ་མ་ཐག་ཏུ་སྐྱེ་རིགས་པའི་མ་འོངས་པའི་ཆོས་དེ་མ་རྟོགས་པའི་ཕྱིར།

དེ་བཞིན་འཕགས་ལམ་གྱིས་བདག་མེད་རྟོགས་པ་ཡིན་ན་ཚད་མས་རྟོགས་པ་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་ཐལ། རང་ཡུལ་བདག་མེད་གསར་དུ་རྟོགས་པའི་འཕགས་ལམ་མེད་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཡུལ་བདག་མེད་སྔར་ནས་སོ་སྐྱེའི་ལམ་གྱིས་རྟོགས་ཤིང་གོམས་པ་ལས་འཕགས་ལམ་གྱིས་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། རྣམ་ངེས་ལས༔ ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་པས་གཟུང་བ་ངེས་པའི་དོན་རིགས་པ་སེམས་པ་ལས་བྱུང་བས་རྣམ་པར་གཞག་ནས་སྒོམ་པར་བྱེད་པའི་རྣལ་འབྱོར་པ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་རྫོགས་པ་ན། འཇིགས་པ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་གསལ་བར་སྣང་ཞིང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཡུལ་ཅན་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ཡིན་ནོ། །འཕགས་པའི་བདེན་པ་མཐོང་བ་བཞིན་ཏེ། ཇི་ལྟར་ཁོ་བོས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་དུ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ལོ། །འོ་ན་

མདོ་དང་རྣམ་འགྲེལ་ལས་ཚད་མ་གསར་རྟོགས་ཡིན་པར་གསུངས་པ་དང་། རྣམ་ངེས་ལས༔ འདི་ཚད་མ་སྔ་མའི་ཡུལ་འཛིན་པ་ཡང་མ་ཡིན་ཏེ། ཚད་མ་ནི་མ་རྟོགས་པའི་ཡུལ་ཅན་ཡིན་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་ཏེ་གཞན་དུ་ན་ཧ་ཅང་ཐལ་བའི་ཕྱིར་ཏེ། མཐོང་བའི་འདུ་བྱེད་མ་ཉམས་པའི་གཟུང་བ་འཛིན་པའི་དྲན་པ་ལས་ཁྱད་པར་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་སྙམ་ན་འདི་ནི་ཚུར་མཐོང་སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི་ཚད་མའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གསུངས་པ་ཡིན་ཏེ་ཚུར་མཐོང་སོ་སྐྱེའི་ཚད་མ་ཡིན་ན་རང་ཡུལ་གསར་དུ་རྟོགས་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། འོ་ན་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ མ་ཤེས་དོན་གྱི་གསལ་བྱེད་ཀྱང་། །ཞེས་ཚད་མ་ཡིན་ན་སྔར་མ་ཤེས་པ་གསར་དུ་ཤེས་དགོས་པ་དང་། དེ་ལྡན་བཅོམ་ལྡན་ཚད་མ་ཉིད། །ཅེས་མ་ཤེས་དོན་གསལ་དེ་རྣམ་མཁྱེན་ལྟ་བུ་ཚུར་མཐོང་མིན་པ་ལའང་ཁྱབ་པར་གསུངས་པ་མིན་ནམ་ཞེ་ན། འདི་ནི་སྔར་རྒྱབ་ནས་མ་ཤེས་པ་ཞིག་རྟོགས་དགོས་པའི་དོན་མིན་ཏེ། སྔར་གྱི་དུས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་གི་ཚེ་མ་ཤེས་པ་དེ་གསལ་བར་བྱེད་པའམ། ཚད་མ་ལ་མ་ཤེས་པ་ཤེས་པའི་ནུས་པ་ཡོད་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་འདིར་གསར་དུ་རྟོགས་ཞེས་པ་ཚད་མ་སྔ་མའི་ཡུལ་རྟོགས་པའི་བྱེད་པ་ཉམས་ནས་རྟོགས་པ་སྔེ་མ་ཉམས་པར་རྟོགས་ན་བཅད་ཤེས་སུ་འགྱུར་རོ། །

༄༅ ཚད་མའི་ངེས་ཚིག་བཤད་པ། པྲ་མཱ་ཎ་ཞེས་པ་པྲ་ནི་འོད་ཟེར་དང་དང་པོ། རབ་དང་སོ་སོ། གཙོ་བོ་དང་ཐབས་ལ་སོགས་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་། མཱ་ཎ་འཇལ་བའི་དོན་དང་ཡིད་སོགས་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་ལ། མཱ་ཎའི་བྱིངས་ལ་ཉེར་བསྒྱུར་པྲ་ཡིག་སྔོན་དུ་བྱིན་པས་དང་པོར་འཇལ་བའམ། རབ་ཏུ་འཇལ་བའམ། གཙོ་བོར་འཇལ་

པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། ལོ་ཙཱ་བས་དོན་བསྒྱུར་མཛད་དེ་ཚད་མ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཚད་མའི་སྒྲ་དེ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མི་བསླུ་བའི་རིག་པ་ཚད་མ་དངོས་དང་། དེའི་རྗེས་འབྲངས་རྟོག་གེའི་ཚིག་དོན་གཞན་རྣམས་དང་། གཞུང་ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་དང་རྣམ་འགྲེལ་སོགས་ཐམས་ཅད་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་མངོན་པའི་སྒྲ་དེ་དོན་དམ་པའི་ཆོས་མངོན་པ་དྲི་མ་མེད་པའི་ཤེས་རབ་དང་། དེའི་རྗེས་འབྲངས་དང་། བརྡར་བཏགས་པ་ཀུན་ལ་འཇུག་པ་བཞིན་ནོ། །

༄༅ གསུམ་པ་ཚད་མའི་སྤྱོད་ཡུལ་བཤད་པ། རིགས་ཐིགས་སུ་མངོན་སུམ་བཤད་པའི་རྗེས་སུ༔ དེའི་ཡུལ་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་དེ། དོན་གང་ཉེ་བ་དང་མི་ཉེ་བ་དག་ལས་ཤེས་པ་ལ་སྣང་བ་ཐ་དད་པ་དེ་ནི་རང་གི་མཚན་ཉིད་དོ། །དེ་ཉིད་དོན་དམ་པར་ཡོད་པ་སྟེ་དངོས་པོའི་མཚན་ཉིད་ནི་དོན་བྱེད་མཚན་ཉིད་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་ནི་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་དེ། དེ་ནི་རྗེས་སུ་དཔག་པའི་ཡུལ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་མངོན་སུམ་གྱི་སྣང་ཡུལ་རང་མཚན་དང་རྗེས་དཔག་གི་སྣང་ཡུལ་སྤྱི་མཚན་ཡིན་ནོ། །རྗེས་དཔག་ལ་གཟུང་ཡུལ་མེད་ཅིང་མངོན་སུམ་ལ་ཞེན་ཡུལ་མེད་དོ། །མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་གཉིས་ཀའི་འཇུག་ཡུལ་ལ་རང་མཚན་དང་སྤྱི་མཚན་གཉིས་ཀ་ཡོད་དོ། །ཚད་མའི་ཡུལ་བཞི་པོ་གང་རུང་ཡིན་ན་ཡོད་པས་ཁྱབ་ཅིང་རང་མཚན་དང་སྤྱི་མཚན་གང་རུང་ཡིན་པས་ཁྱབ་བོ། །ཚད་མ་དེའི་ཡུལ་ཡིན་ན་དེའི་ཡུལ་བཞི་པོ་གང་རུང་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། ཕུང་པོ་ལྔ་ལས་ཉོན་གྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་རྟོགས་པའི་ཚད་མའི་དམིགས་ཡུལ་ཕུང་པོ་ལྔ་པོ་དེ་དེའི་ཡུལ་བཞི་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༄ ཚད་མའི་གྲངས་ངེས་བཤད་པ། མུ་སྟེགས་ཕྱུར་བུ་པ་རྣམས་མངོན་སུམ་ཁོ་ན་ཚད་མ་ཡིན་པར་འདོད་པ་དང་། བྱེ་བྲག་པས་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་གཉིས་སུ་འདོད་པ་དང་། སེར་སྐྱ་པས་མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག་དང་། སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་ཚད་མ་གསུམ་དུ་འདོད་པ་དང་། རྣལ་འབྱོར་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བས་མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག་དང་། ལུང་ཚད་མ་བཅས་གསུམ་འདོད་པ་དང་། རིགས་པ་ཅན་པས་མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག་དང་། དཔེ་ཉེར་འཇལ་དང་། སྒྲ་ལས་བྱུང་བའི་ཚད་མ་བཞིར་འདོད་པ་དང་། རིག་བྱེད་མཐའ་པས་མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག་དང་། དཔེ་ཉེར་འཇལ་དང་། སྒྲ་ལས་བྱུང་བ་དང་། དོན་གྱི་གོ་བ་བཅས་ཚད་མ་ལྔར་འདོད་པ་དང་། རྒྱལ་དཔོགས་པ་རྣམས་ནི་མངོན་སུམ་དང་། རྗེས་དཔག་དང་། དཔེ་ཉེར་འཇལ་དང་། སྒྲ་ལས་བྱུང་། དོན་གྱི་གོ་བའི་ཚད་མ་བཅས་ལྔར་འདོད་པ་དང་ཁ་ཅིག་དེའི་སྟེང་དུ་དངོས་པོ་མེད་པའི་ཚད་མ་བཅས་དྲུག་ཏུ་འདོད་པ་ཁག་གཉིས་དང་། གཅེར་བུ་པས་མངོན་སུམ་དང་ལྐོག་གྱུར་གཉིས་ལས་དབྱེ་བའི་ཚད་མ་བཅུ་གཉིས་སུ་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །

རང་ལུགས་མངོན་སུམ་ཚད་མ་དང་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པ་ཡིན་ཏེ། ཚད་མའི་དངོས་ཀྱི་གཞལ་བྱ་སྣང་ཡུལ་དེ་ལ་རང་མཚན་དང་སྤྱི་མཚན་གཉིས་སུ་ཁ་མཚམས་ཆོད་པའི་ཕྱིར་དང་། རང་གི་འཇུག་ཡུལ་རང་ལ་མངོན་གྱུར་དང་ལྐོག་གྱུར་གཉིས་གང་རུང་དུ་ངེས་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ཚད་མ་མདོ་ལས༔ མངོན་སུམ་དང་ནི་རྗེས་སུ་དཔག །ཚད་མའོ་མཚན་ཉིད་གཉིས་གཞལ་བྱ། །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ གཞལ་བྱ་གཉིས་ཕྱིར་ཚད་མ་གཉིས། །ཞེས་དང་།

མངོན་སུམ་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་ལས། །གཞལ་བྱ་གཞན་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་གཞལ་བྱ་གཉིས་ཉིད་ཀྱིས། །ཚད་མ་གཉིས་སུ་བཞེད་པ་དང་། །གཞལ་བྱ་གཉིས་ནི་མཐོང་བའི་ཕྱིར། །གསུམ་གཅིག་སོགས་ནི་བསལ་བ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །ཚད་མ་ལ་རང་གི་སྣང་ཡུལ་རང་མཚན་དང་སྤྱི་མཚན་གཉིས་སུ་ངེས་པ་ལས་སྣང་ཡུལ་རང་མཚན་ཡིན་པ་མངོན་སུམ་དང་སྣང་ཡུལ་སྤྱི་མཚན་ཡིན་པ་རྗེས་དཔག་བཞག་གོ།ཡང་ཚད་མ་ལ་རང་གི་འཇུག་ཡུལ་རང་ལ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པ་དང་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པ་གཉིས་སུ་ངེས་པ་ལས་འཇུག་ཡུལ་རང་ལ་མངོན་གྱུར་ཡིན་པ་མངོན་སུམ་དང་ལྐོག་གྱུར་ཡིན་པ་རྗེས་དཔག་བཞག་གོ །

༄ ཚད་མའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། ཚད་མའི་དབྱེ་བ་ལ་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། རང་ངེས་དང་གཞན་ངེས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ། དོན་དམ་དང་ཐ་སྙད་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བཅས་གསུམ་ལས། མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་ནི་རྣམ་ངེས་ལས༔ ཡང་དག་པའི་ཤེས་པ་དེ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། མངོན་སུམ་དང་ནི་རྗེས་སུ་དཔག །ཅེས་བྱའོ། །འདི་དག་གི་དོན་ཡོངས་སུ་བཅད་ནས་འཇུག་པ་ན་དོན་བྱ་བ་ལ་བསླུ་བ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པ་ལྟར་རོ། །དེས་ན་དབྱེ་བའི་གཞི་ནི་ཡང་དག་པའི་ཤེས་པའམ་ཚད་མ་ཡིན་ལ་དེ་ལ་དབྱེ་ན་གཉིས་སུ་གྱུར་པའོ། །

༄ མངོན་སུམ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད་བཤད་པ། **རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་པའི་རིག་པ་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་དང་མངོན་སུམ་ཚད་མ་དོན་གཅིག ཟུར་དང་པོ་རྟོག་བྲལ་ཞེས་པས་གསལ་སྣང་ཅན་མ་ཡིན་པའི་ཡིད་རྟོག་རྣམས་མངོན་སུམ་

ཡིན་པ་བཅད། ཟུར་གཉིས་པ་མ་འཁྲུལ་བ་ཞེས་པས་གསལ་སྣང་ཅན་ཡིན་ཡང་མི་བསླུ་བ་མ་ཡིན་པའི་རབ་རིབ་དང་ཟླ་གཅིག་ཟླ་གཉིས་སུ་སྣང་བའི་ཤེས་པ་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་བཅད། ཟུར་གསུམ་པ་རིག་པ་ཞེས་པས་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་སོགས་ཤེས་པ་མིན་པ་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་བཅད། མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་ཡིན་ན་རྟོག་བྲལ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཀྱང་སྨྲ་སྟེགས་པས་དབང་ཤེས་རྟོག་བཅས་འདོད་པའི་ལོག་རྟོག་གི་གཉེན་པོར་རྟོག་བྲལ་སྨོས་པ་ཡིན་ནོ། །མ་འཁྲུལ་པ་ཞེས་པ་བློ་བུར་དུ་རྐྱེན་གྱིས་མ་འཁྲུལ་པ་ཡིན་གྱི་གནས་ལུགས་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་ན་མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་ལ་དབང་ཤེས་མངོན་སུམ་ཡང་སྣང་བ་དང་སྣང་ཡུལ་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་ནས་འཛིན་པ་ཡིན་ཏེ། འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པས་རྒྱན་འགྲེལ་ལས༔ དེ་ལྟར་རང་གི་བློ་ངོ་ལ་སྣང་བའི་རྣམ་པ་དང་། རྣམ་པ་གཏོད་བྱེད་ཀྱི་ཕྱི་དོན་གཉིས་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་པ་ཡིན་གྱི། དོན་དུ་སྣང་ངོའི་འདི་རྣམ་པ་ཡིན་གྱི་དོན་དངོས་མིན་པས། ཕྱི་དོན་དངོས་ནི་ལྐོག་ན་མོའི་ཚུལ་ཏེ་རྣམ་པ་དེའི་ཕག་ཏུ་ཡིབ་པ་ལྟ་བུའི་ཚུལ་གྱིས་མཐོང་བ་མེད་པར་འདོད། ཅེས་གསུངས། མངོན་སུམ་ཚད་མ་ལ་བློ་བུར་རྐྱེན་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་འཁྲུལ་པ་མེད་དགོས་ཏེ། རྣམ་ངེས་དང་རིགས་ཐིགས་གཉིས་ཀ་ལས༔ རབ་རིབ་དང་། མྱུར་དུ་བསྐོར་བ་དང་། གྲུར་ཞུགས་པ་དང་། འཁྲུག་པ་ལ་སོགས་པས་འཁྲུལ་པ་མ་བསྐྱེད་ཅིང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཤེས་པ་ནི་མངོན་སུམ་མོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཁ་ཅིག་མངོན་སུམ་ཡིན་ན་ཚད་མ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པར་མངོན་སུམ་བཅད་ཤེས་ཡོད་པར་འདོད་དོ། །དེ་ཡང་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལྟ་བུ་དེ་བཅད་ཤེས་ཡིན་པར་སྨྲ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། བཅད་ཤེས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་པའི་རིག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་པ་ཁས་བླངས། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། དེར་ཐལ། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་རང་གི་ཡུལ་གསར་དུ་རྟོགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱོད་ཀྱི་ཡུལ་གཟུགས་འཛིན་དབང་ཡུལ་སྐད་ཅིག་དང་པོས་རྟོགས་སོ་ཞེ་ན། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པའི་ཡུལ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོས་མ་རྟོགས་པར་ཐལ། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་དམིགས་རྐྱེན་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པའི་དམིགས་རྐྱེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པའི་ཡུལ་ཆོས་ཅན། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོས་མ་རྟོགས་པར་ཐལ། གཟུགས་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དང་དུས་མཉམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྣམ་ངེས་ལས༔ ཞེས་པའི་འཛུག་ཡུལ་ནི་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བར་འགལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་མངོན་སུམ་དང་བཅད་ཤེས་གཞི་མཐུན་ཁས་ལེན་པ་འདི་ལ་དྲན་པ་དང་མངོན་སུམ་གཞི་མཐུན་འདོད་དགོས་པར་ཐལ་བ་སོགས་རིགས་གཏེར་ལས་གསུངས་པའི་གནོད་པའང་འཇུག་གོ །རིག་པའི་དབང་ཕྱུག་ཡབ་སྲས་ཀྱི་གཞུང་དང་ཡང་འགལ་ཏེ། དེ་དག་ཏུ་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་མངོན་སུམ་ཚད་མའི་དོན་

དུ་གསུངས་བའི་ཕྱིར་ཏེ། རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས༔ མངོན་སུམ་དང་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཚད་མ་གཉིས་ཁོ་ནར་རིག་པར་བྱའོ། །འདིར་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ནི་རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་བ་སྟེ། གཟུགས་ལ་སོགས་པའི་དོན་ལ་ཐ་སྙད་ལ་སོགས་པའི་རྟོག་པ་དང་བྲལ་བ་སོ་སོར་མངོན་གྱུར་མཐོང་བས་མངོན་སུམ་ཚད་མར་བརྗོད་དོ། །ཞེས་དང་། རྣམ་ངེས་ལས༔ འཇིགས་པ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་གསལ་བར་སྣང་ཞིང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པར་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པའི་ཡུལ་ཅན་གང་ཡིན་པ་དེ་ཡང་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་མ་ཡིན་ནོ། །འཕགས་པའི་བདེན་པ་མཐོང་བ་བཞིན་ཏེ། ཇི་ལྟར་ཁོ་བོས་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་དུ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རང་ལུགས་མངོན་སུམ་ལ་བཅད་ཤེས་མི་བཞེད་དེ། ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལས༔ བོད་འགའ་ཞིག་མངོན་སུམ་དང་བཅད་ཤེས་ཀྱི་གཞི་མཐུན་པ་ཁས་ལེན་པ་ལྟར་ན་ཡང་མངོན་སུམ་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་སོགས་ནི་ཚད་མར་མི་འདོད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལ་དཔྱད་པར་བྱ་བ་མང་ཡང་སྐབས་འདིར་མི་སྤྲོའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༣༽ མངོན་སུམ་ཚད་མའི་ངེས་ཚིག་བཤད་པ། རྒྱ་གར་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་དུ། པྲ་ཏྱཀྵ་ཞེས་བྱ་སྟེ། པྲ་ཏི་ནི་སོ་སོ་དང་། དང་པོ་དང་། ཐབས་སོགས་དུ་མ་ལ་འཇུག་ལ། ཨཀྵ་དབང་པོའི་སྐད་དོད་ཡིན་ཞིང་། ཨཀྵ་ལ་ཉེར་བསྒྱུར་པྲ་ཏི་བྱིན་པས་པྲ་ཏྱཀྵ་ཞེས་པ་དབང་པོ་སོ་སོ་ལ་བརྟེན་པའམ་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་པ་ཞེས་པར་འགྱུར་རོ། །སྒྲ་བཤད་འཇུག་གི་དབང་དུ་བྱས་ན་མུ་བཞི་སྟེ། དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་ལ་གཉིས་ཀ་ཡོད་པ་དང་། རང་རིག་དང་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ལ་

འཇུག་པ་ཡོད་ཀྱང་བཤད་པ་མེད་པ་དང་། དབང་ཤེས་འཁྲུལ་པ་ལ་བཤད་པ་ཡོད་ཀྱང་འཇུག་པ་མེད་པ་དང་། རྗེས་དཔག་སོགས་རྟོག་པ་ལ་གཉིས་ཀ་མེད་དོ། །

༈ མངོན་སུམ་ཚད་མའི་དགོས་པ་བཤད་པ། དེ་ཡང་དོན་རྣམ་ངེས་ཤེས་རབ་རལ་གྲི་ལས༔ གལ་ཏེ་མངོན་སུམ་མེད་པ་ན། །རྟགས་མེད་དེ་ཕྱིར་རྗེས་དཔག་མེད། །རྒྱུ་ལས་སྐྱེ་དང་དེ་དགག་སོགས། །སྣང་ཚོད་འདི་ཀུན་མི་སྲིད་ལ། །དེ་ལྟ་ན་ནི་དེ་ཉིད་ཀྱི། །སྟོང་སོགས་གང་ལ་བརྟེན་ནས་ཤེས། །ཞེས་དང་། དེ་ཕྱིར་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི། །མངོན་སུམ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་སུ། །མངོན་དུ་གྱུར་པའི་ཆོས་རྣམས་ལ། །སྒྲོ་འདོགས་རྣམ་པར་སེལ་བར་བྱེད། །ཅེས་སོ། །

༈ མངོན་སུམ་ཚད་མའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། མངོན་སུམ་ལ་དབྱེ་ན་བཞི་ཡོད་དེ། རིགས་ཐིགས་ལས༔ དེ་ལ་མངོན་སུམ་ནི་རྟོག་པ་དང་བྲལ་ཞིང་མ་འཁྲུལ་པའོ། །ཞེས་དང་། དེ་ནི་རྣམ་པ་བཞི་སྟེ། དབང་པོའི་ཤེས་པ་དང་། རང་གི་ཡུལ་གྱི་དེ་མ་ཐག་པ་ཡུལ་ལྷན་ཅིག་བྱེད་པ་ཅན་དབང་པོའི་ཤེས་པ་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་པའི་རྐྱེན་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དང་། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རང་རིག་པ་དང་། ཡང་དག་པའི་དོན་བསྒོམ་པའི་རབ་ཀྱི་མཐའ་ལས་བྱུང་བ་རྣལ་འབྱོར་པའི་ཤེས་པའོ། །ཞེས་པ་ལྟར་དབང་པོའི་མངོན་སུམ། ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ། རང་རིག་མངོན་སུམ། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་བཅས་བཞིའོ། །

༄ དབང་པོ་མངོན་སུམ་བཤད་པ། དབང་མངོན་གྱི་མཚན་ཉིད་ནི། **རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་གང་ཞིག རང་གི་བདག་རྐྱེན་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པ་དབང་པོ་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད།** ཟུར་དང་པོས་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པ་མཐའ་དག་བཅད། ཟུར་གཉིས་པས་མངོན་སུམ་གཞན་གསུམ་བཅད། དབང་མངོན་གྱི་ངེས་ཚིག་ནི། བདག་རྐྱེན་དབང་པོ་སྒྲོ་ལྡོ་ལས་སྐྱེས་པའི་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཞེས་བྱའོ། །འོ་ན་དབང་མངོན་འདི་ཡུལ་གཟུགས་དང་རྟེན་དབང་པོ་དང་མཚུངས་པ་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ཡིད་བྱེད་གསུམ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་ན་ཅིའི་ཕྱིར་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་ཞེས་དབང་པོའི་མིང་བཏགས་ཤེ་ན། ཚད་མ་མདོ་ལས༔ ཐུན་མོང་མ་ཡིན་རྒྱུ་ཡི་ཕྱིར། །དེ་ཡི་ཐ་སྙད་དབང་པོས་བྱས། །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ གལ་ཏེ་མངོན་སུམ་ཤེས་སྐྱེད་ལ། །དབང་པོ་བཞིན་དུ་ཡུལ་ནུས་ཡིན། །འོ་ན་ཅི་ཕྱིར་གཉིས་རག་ལས། །སྐྱེ་བ་འདི་ནི་ངེས་མི་བརྗོད། །གོ་བར་བྱ་བ་ཉིད་མཐོང་ནས། །ཐ་སྙད་ངེས་པར་སྦྱར་བ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། རིགས་གཏེར་ལས༔ དབང་པོ་ཐུན་མོང་མིན་རྒྱུའི་ཕྱིར། །དེ་ཡི་ཐ་སྙད་དབང་པོས་བྱས། །ཞེས་པ་ལྟར་འཁྲུལ་པ་སྤྱངས་ཏེ་བདེ་བླག་ཏུ་གོ་བའི་ཕྱིར་བྱེ་བྲག་གི་མིང་སྒྲོ་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། ཛ་སྒྲ་དང་ནས་ཀྱི་མྱུ་གུ་ཞེས་པ་བཞིན་ནོ། །

དབང་མངོན་གྱི་བདག་རྐྱེན་ནི། དབང་པོ་ལྡོ་སྟེ། དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་པར་བཤད་པ་དེ་བྱེ་བྲག་སྨྲ་བ་དང་མི་མཚུངས་ཏེ། མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་འདིར་དབང་པོ་ནི་རང་གི་བདག་འབྲས་ཤེས་པ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་ལ་འཇོག་གོ །དབང་མངོན་

གྱི་ཡུལ་ནི། གཟུགས་རང་མཚན་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རྡུལ་ཕྲན་ཆ་མེད་དང་འཇིག་རྟེན་པས་བཞག་པའི་གཟུགས་རིལ་བུ་རགས་པ་གང་ཡང་མིན་པར་མདོ་སྡེ་པའི་ལུགས་འདིར་རྡུལ་ཕྲན་རྣམས་མ་རེག་མ་འབྱར་ཡང་བར་མེད་པར་འདབ་འཁྱོར་དུ་གནས་པར་འདོད་ཅིང་། དེ་ལྟར་རྡུལ་ཕྲན་དུ་མ་འདུས་པའི་ཚོ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་མཐུས་དབང་པོའི་ཤེས་པ་སྐྱེད་ནུས་སུ་འགྱུར་པ་སྟེ། དེ་ལ་བསགས་རྡུལ་ལམ་དབང་རྡུལ་ཞེས་སམ་བསྟན་བཅོས་ལ་གྲགས་པའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་རྫས་ཞེས་བྱ་ཞིང་། དེ་ནི་དབང་མངོན་གྱི་ཡུལ་ཡིན་པར་འདོད་དོ། །འདི་ལ་ཚུར་མཐོང་དབང་མངོན་གྱི་ཡུལ་ཆུང་མཐའ་ཉི་ཟེར་གྱི་རྡུལ་ལ་འཇོག་པར་སྣང་ངོ་། །དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ དོན་གཞན་དང་ནི་མངོན་འབྲེལ་ཕྱིར། །རྡུལ་ཕྲན་གཞན་གང་སྐྱེ་འགྱུར་བ། །དེ་དག་བསགས་བཤད་དེ་དག་ནི། །ཤེས་པ་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན། །ཞེས་དང་། དབུ་མ་རྒྱན་ལས༔ རྣམ་ཤེས་ལྔ་ཡི་ཁམས་རྣམས་ནི། །བསགས་ལ་དམིགས་པའི་རྣམ་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དབང་མངོན་གྱི་དབྱེ་བ་ནི། དབང་པོའི་སྒོ་ནས་ལྔ་ཡོད་དེ། མིག་ཤེས་མངོན་སུམ། རྣ་ཤེས་མངོན་སུམ། སྣ་ཤེས་མངོན་སུམ། ལྕེ་ཤེས་མངོན་སུམ། ལུས་ཤེས་མངོན་སུམ་མོ། **།རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་གང་ཞིག རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་མིག་དབང་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པ་མིག་ཤེས་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད། རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་གང་ཞིག རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་རྣ་བའི་དབང་པོ་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པ་རྣ་ཤེས་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད། རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་**

བའི་རིག་པ་གང་ཞིག རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་སྣ་དབང་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པ་སྣ་ཤེས་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད། རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་གང་ཞིག རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་ལྕེ་དབང་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པ་ལྕེ་ཤེས་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད། རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་གང་ཞིག རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་ལུས་དབང་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པ་ལུས་ཤེས་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད།
ཟུར་བཅད་སྣ། མཚན་གཞི་བུམ་འཛིན་མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་དང་པོ། ཆོས་མཉན་པའི་མཉན་ཤེས་ལྟ་བུ་གཉིས་པ། ཙནྡན་གྱི་དྲི་ཚོར་བའི་སྣ་ཤེས་ལྟ་བུ་གསུམ་པ། བུ་རམ་གྱི་རོ་མྱོང་བའི་ལྕེ་ཤེས་ལྟ་བུ་བཞི་པ། གོས་འཇམ་པོའི་རེག་བྱ་འཛིན་པའི་རེག་ཤེས་ལྟ་བུ་ལྔ་པའོ། །དབང་མངོན་གྱི་དགོས་པ་ནི། དེ་ཡང་དོན་རྣམ་ངེས་ཤེས་རབ་རལ་གྲི་ལས༔ དབང་པོ་ལས་སྐྱེས་བློ་གང་གིས། །རང་ཡུལ་གསལ་བར་ཉམས་མྱོང་བ། །དབང་པོ་མངོན་སུམ་དེ་མེད་ན། །ལོང་སོགས་བཞིན་དུ་དོན་མི་མཐོང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་བཤད་པ། ཡིད་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ནི། **རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་པའི་རིག་པ་གང་ཞིག རང་གི་ཐུན་མོང་མིན་པའི་བདག་རྐྱེན་ཡིད་དབང་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིད་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད།** ཟུར་དང་པོས་མངོན་སུམ་མིན་པ་ཐམས་ཅད་བཅད། ཟུར་གཉིས་པས་མངོན་སུམ་གཞན་གསུམ་བཅད། དེ་ཡང་རྣམ་ངེས་ལས༔ དབང་ཤེས་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ལས། །བྱུང་ཞིང་དེ་དོན་དེ་མ་ཐག །འཛིན་པར་བྱེད་པ་མེད་ཀྱང་ངོ་། །ཞེས་གསུངས་ཏེ། བདག་རྐྱེན་གྱི་ཁྱད་

པར་རྣམ་ཤེས་དེ་མ་ཐག་པ། ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་དབང་ཤེས་སྐད་ཅིག་གཉིས་པའི་ཡུལ། ཉེར་ལེན་གྱི་ཁྱད་པར་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་སོ། །ཁ་ཅིག་ཡིད་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ལ། རང་གི་ཐུན་མོང་བའི་བདག་རྐྱེན་ཡིད་དབང་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པའི་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་གཞན་རིག་ཅེས་བརྗོད་དོ། །འོ་ན་དབང་པོའི་མངོན་སུམ་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཡིད་མངོན་ཡིན་པར་ཐལ། མཚན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར། རང་གི་བདག་རྐྱེན་ཡིད་དབང་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པ་མ་གྲུབ་ཅེ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། བདག་རྐྱེན་ཡིད་དབང་ལས་དངོས་སུ་སྐྱེས་པར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་སྔ་ལོགས་འདས་མ་ཐག་ཏུ་བྱུང་བའི་རྣམ་ཤེས་དྲུག་པོ་ཁྱོད་ཀྱི་བདག་རྐྱེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེར་ཐལ། ཁྱོད་ཀྱི་ཐུན་མོང་བའི་བདག་རྐྱེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། བྱེད་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་བདག་པོར་བཤད། །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། ཡིད་མངོན་གྱི་ངེས་ཚིག་ནི། བདག་རྐྱེན་ཡིད་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་ན་ཡིད་མངོན་སུམ་ཞེས་བྱའོ། །

ཡིད་མངོན་གྱི་བདག་རྐྱེན་ནི་ཡིད་དབང་སྟེ། དེ་ཡང་མཛོད་ལས༔ དྲུག་པོ་དེ་མ་ཐག་པ་ཡི། །རྣམ་ཤེས་གང་ཡིན་དེ་ཡིད་དོ། །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ དེ་ཕྱིར་དབང་པོའི་རྣམ་པར་ཤེས། །དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་ལས་བྱུང་ཅན། །ཡིད་ནི་ཡུལ་གཞན་ཉིད་འཛིན་བྱེད། །དེ་ཕྱིར་ལོང་སོགས་མཐོང་བ་མེད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྣམ་ཤེས་གཞན་གྱིས་བར་མ་ཆོད་པར་རང་གི་སྔ་རོལ་དེ་མ་ཐག་ཏུ་བྱུང་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དྲུག་ནི་ཡིད་མངོན་རང་ལ་བལྟོས་ནས་ཡིད་དབང་འཇོག་སྟེ། སྐད་ཅིག་དང་པོའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་དྲུག་པོ་དེ་སྐད་ཅིག་གཉིས་

པའི་སྐབས་ཀྱི་ཡིད་མངོན་སྐྱེད་པའི་ཡིད་དབང་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །དེས་ན་རང་གི་བདག་འཛིན་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་དུ་གྱུར་པའི་རྣམ་ཤེས་ཡིད་དབང་གི་མཚན་ཉིད་དོ། །

ཡིད་མངོན་གྱི་ཡུལ་ནི། སྔོ་འཛིན་དབང་ཤེས་ལྟ་བུ་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་ཡུལ་དེ་ཡིད་མངོན་གྱིས་ཡུལ་དུ་མི་བྱེད་ལ། སྔོ་འཛིན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ཚུན་ཆད་ཀྱི་ཡུལ་དེ་ཡིད་མངོན་གྱི་ཡུལ་ཡང་ཡིན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ དེ་ཕྱིར་འདི་གཞན་འཛིན་ན་ཡང་། །ངེས་པར་འཛིན་པར་འདོད་པ་ཡིན། །ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར་ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལས༔ དེའི་ཕྱིར་ན་ཡིད་མངོན་དེ་དག་གི་གཟུང་ཡུལ་ནི་སྔོ་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་གཟུང་བ་དེ་མ་ཡིན་ཏེ། སྔོ་འཛིན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་རང་དང་དུས་མཉམ་པའི་སྔོན་པོའི་སྐད་ཅིག་དེ་ཡིན་པས་རང་གི་དེ་མ་ཐག་རྐྱེན་དབང་མངོན་གྱི་ཡུལ་ལས་གཞན་པའི་སྐད་ཅིག་མ་འཛིན་པ་ཡིན་ན་ཡང་། དབང་མངོན་གྱི་ཡུལ་རིགས་འདྲ་དེ་ལ་ངེས་པ་ཉིད་དུ་འཛིན་པར་འདོད་པ་ཡིན་ཏེ། དབང་མངོན་ལ་རྣམ་པ་གཏོད་བྱེད་ཀྱི་ཡུལ་དེ་ལ་ཡིད་ཀྱང་ཕྱོགས་ནས་སྐྱེ་བ་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་སྔོ་འཛིན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དང་དུས་མཉམ་པ་སྔོན་པོ་སྐད་ཅིག་མ་དེ་ནི་སྔོ་འཛིན་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་དང་། ཡིད་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་གཉིས་ཀས་བཟུང་བ་ཡིན་ཀྱང་། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་ཡུལ་རྟོགས་པ་ལས་ཡིད་མངོན་སྐྱེ་ཚུལ་བཞེད་པ་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་བྱུང་སྟེ། རྒྱན་མཁན་པོ་རྗེས་འབྲངས་དང་བཅས་པས་དང་པོ་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག

གཅིག་སྐྱེས། དེ་ནས་ཡིད་མངོན་སྐད་ཅིག་གཅིག་སྐྱེས། དེ་ནས་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་གཅིག་སྐྱེས་ཏེ་མགོ་དབང་མངོན་གྱིས་བརྩམས་ཤིང་མཇུག་ཡིད་མངོན་གྱིས་བསྡུ་བར་འདོད་པས་དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་སྤྱིལ་མར་བཞེད་པ་དང་། སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་རྗེས་འཇུག་དང་བཅས་པས་དབང་མངོན་སྐྱེས་ནས་རྒྱུན་འགགས་པའི་རྗེས་སུ་ཡིད་མངོན་སྐད་ཅིག་གཅིག་ཁོ་ན་སྐྱེ་བར་ཁས་བླངས་པས་དབང་མངོན་གྱི་རྒྱུན་མཐར་ཡིད་མངོན་བཞེད་པ་དང་། བོད་སྔ་རབས་ཀྱི་ཚད་མ་སྨྲ་བ་ཁ་ཅིག་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དབང་མངོན་ཁོ་ན་དང་དེ་ཕན་ཆད་ཡིད་མངོན་ཁོ་ན་འདོད་པ་དང་། ཚད་མ་ཕྱི་རབས་པ་རྣམས་བྲམ་ཟེ་ཤང་ཀར་ནན་དའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་སྐད་ཅིག་དང་པོ་དབང་མངོན་ཁོ་ན་དང་། དེ་ཕན་ཆད་དབང་མངོན་ཡིད་མངོན་གཉིས་ཀ་རྒྱུན་འགྲོགས་ནས་སྐྱེ་བས་དབང་ཡིད་མངོན་སུམ་རྒྱུན་འགྲོགས་ནས་སྐྱེ་བར་བཞེད་དོ། །

རང་ལུགས་ནི་ཕྱི་མ་ལྟར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པ་ཡིན་ཏེ། ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལས༔ དེས་ན་དབང་ཡིད་ཀྱི་མངོན་སུམ་འདི་ལ་སྤྱིལ་མར་སྐྱེ་བ་དང་། དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ཕན་ཆད་ཡིད་མངོན་ཁོ་ན་ཡིན་པ་དང་། དབང་མངོན་གྱི་རྒྱུན་མཐར་སྐྱེ་བ་དང་། དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ཕན་ཆད་རྒྱུན་འགྲོགས་ནས་སྐྱེ་ཞིང་མཐར་དབང་མངོན་སྐད་ཅིག་མཐའ་མའི་དུས་སུ་ཡིད་མངོན་སྐད་ཅིག་མཐའ་མ་སྐྱེ་བར་འདོད་པའི་ལུགས་བཞི་ལས་ཕྱི་མ་འདི་ཁོ་ན་ལྟར་ཁས་བླང་བར་བྱ་བ་ཡིན་នོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་དབང་མངོན་དང་ཡིད་མངོན་རྒྱུན་འགྲོགས་ནས་སྐྱེ་བས་ཁ་ཕྱིར་བལྟས་དབང་མངོན་དང་ཡིད་

མངོན་གཉིས་དང་ནང་བལྟས་དེ་དག་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་རང་རིག་མངོན་སུམ་བཅས་དུས་མཉམ་པར་སྐྱེ་རུང་བས་མངོན་སུམ་འགྲོས་གསུམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་བཞེད་ལ། རང་ལུགས་འགྲོས་གཉིས་པ་ཡིན་ཏེ། ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལས༔ དེས་ན་དབང་ཡིད་མངོན་སུམ་འགྲོས་གཉིས་པ་ཅན་དུ་ཁས་བླང་བར་བྱ་ལ། དུས་མཉམ་པའི་དབང་ཡིད་དེ་དག་གསལ་རིག་གི་ཤེས་པ་གཅིག་གིས་དུས་མཉམ་པར་མྱོང་བའི་རང་རིག་གི་ཆ་ནས་མངོན་སུམ་འགྲོས་གསུམ་པའོ་ཞེས་སུའང་བཞེད་མོད། རང་རིག་ནི་ཤེས་པ་ཀུན་ལ་ཡོད་པས་དེའི་འགྲོས་མ་བརྩིས་ཀྱང་འགལ་བ་མེད་མོད་དབང་ཡིད་མངོན་སུམ་ནི་འགྲོས་གཉིས་པ་ཅན་དུ་སྐྱེ་བར་གཞུང་གིས་གྲུབ་ལ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །ཡིད་མངོན་གྱི་དབྱེ་བ་ནི། ཡུལ་གྱི་སྒོ་ནས། གཟུགས་འཛིན་ཡིད་མངོན། སྒྲ་འཛིན་ཡིད་མངོན། དྲི་འཛིན་ཡིད་མངོན། རོ་འཛིན་ཡིད་མངོན། རེག་འཛིན་ཡིད་མངོན་དང་ལྔ་ཡོད་དོ། །དེ་ཡང་ལུགས་འདིར་དབང་ཤེས་ལྔས་དྲངས་པའི་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་ལྔ་ལ་དམིགས་པའི་ཡིད་མངོན་རིགས་མི་མཐུན་པ་ལྔ་ཅིག་ཅར་དུ་འབྱུང་རུང་བ་ཡིན་ནོ། །ཡིད་མངོན་གྱི་དགོས་པ་ནི། དོན་རྣམ་ངེས་ཤེས་རབ་རལ་གྲི་ལས༔ ཡིད་དབང་ལས་སྐྱེས་ཕྱི་ནང་ཡུལ། །གསལ་བར་གཅོད་པ་ཡིད་མངོན་སུམ། །དེ་མེད་ཆོས་ཀུན་ཐུན་མོང་དུ། །ཤེས་པའི་རྣམ་རིག་མེད་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འོ་ན་ལོང་བས་ཀྱང་ཡིད་མངོན་སུམ་ལ་བརྟེན་ནས་གཟུགས་མཐོང་བར་ཐལ་ལོ་ཞེ་ན། སྐྱོན་མེད་དེ། ཡིད་མངོན་སྐྱེ་བ་ནི་བདག་རྐྱེན་དབང་ཤེས་མེད་པར་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ། །

༄ རང་རིག་མངོན་སུམ་བཤད་པ། རང་རིག་གི་མཚན་ཉིད་ནི། **རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་གང་ཞིག རང་གི་ངོ་བོ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་འཛིན་རྣམ་རང་རིག་གི་མཚན་ཉིད།** རང་རིག་དང་རང་རིག་མངོན་སུམ་དོན་གཅིག ཟུར་དང་པོས་མངོན་སུམ་མིན་པ་ཐམས་ཅད་བཅད། ཟུར་གཉིས་པ་རང་གི་ངོ་བོ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་འཛིན་རྣམ་ཞེས་པས་མངོན་སུམ་གཞན་གསུམ་བཅད། དེ་ཡང་ཚད་མ་མདོ་ལས༔ """"ཆགས་ལ་སོགས། །རང་རིག་རྟོག་པ་མེད་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ བདེ་སོགས་བདག་ཉིད་གཞན་མི་བརྟེན། །བརྡ་བྱེད་པར་ནི་ནུས་མ་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་དེ་དག་རང་རིག་ནི། །བརྗོད་དང་རྗེས་འབྲེལ་ཅན་མ་ཡིན། །ཞེས་པས་བསྟན་ཏོ། **།ཡང་ན་མྱོང་བ་གསལ་རིག་གི་བདག་ཉིད་དུ་སྐྱེས་པའི་འཛིན་རྣམ་རང་རིག་གི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་དབུ་མ་རྒྱན་ལས༔ རྣམ་ཤེས་བེམ་པོའི་རང་བཞིན་ལས། །བཟློག་པ་རབ་ཏུ་སྐྱེས་པ་སྟེ། །བེམ་མིན་རང་བཞིན་གང་ཡིན་པ། །དེ་འདི་བདག་ཉིད་ཤེས་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་། དེ་ཕྱིར་འདི་ནི་ཤེས་པ་ཡི། །རང་བཞིན་ཡིན་པས་བདག་ཤེས་རུང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཁ་ཅིག་རང་རིག་གི་མཚན་ཉིད་ལ། རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་དངོས་སུ་རིག་པའི་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་ཤེས་པ་ཞེས་བརྗོད་ན། དབང་མངོན་ཆོས་ཅན། རང་རིག་མངོན་སུམ་ཡིན་པར་ཐལ། མཚན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར། མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་གང་ཞིག རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་དངོས་སུ་རིག་པའི་ཕྱིར། རྟགས་གཉིས་པ་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རང་གི་བདག་ཉིད་དུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་དངོས་སུ་རིག་པར་ཐལ། རང་གི་ངོ་བོ་

དངོས་སུ་རིག་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྣམ་ངེས་ལས༔ ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བདག་ཉིད་རིག་པ་ནི་མངོན་སུམ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོགས་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་རང་རིག་པ་ཡིན་པར་ཡང་ཡང་བཤད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཡང་ཁ་ཅིག་རང་རིག་གི་མཚན་ཉིད་ལ། རང་སྐྱོང་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་ཞེས་འདོད་ན། དབང་མངོན་ཆོས་ཅན། མཚོན་བྱ་དེར་ཐལ། མཚན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར། རྟགས་གྲུབ་སྟེ། དེ་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་གང་ཞིག རང་གི་བདག་ཉིད་སྐྱོང་བ་ཡང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁ་ཅིག་རང་གི་ངོ་བོ་རིག་ན་རང་རིག་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་འདོད་ན། སྒྲ་མི་རྟག་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཆོས་ཅན། རང་རིག་ཡིན་པར་ཐལ། རང་གི་ངོ་བོ་རིག་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོག་བྲལ་ཡིན་པར་ཐལ། སོགས་སྐྱོན་མཐའ་ཡས་ཤིང་མཐར་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་རང་རིག་ཚད་མར་ཁས་བླང་དགོས་པས་ཚད་མ་ཚད་མིན་གྱི་རྣམ་གཞག་ཐམས་ཅད་ལྷ་ལམ་གྱི་པདྨོའི་རྗེས་སུ་བསླེག་པར་འགྱུར་རོ། །འོ་ན་ཚད་མ་མདོ་ལས༔ རྟོག་པའང་རང་རིག་ཉིད་དུ་འདོད། །ཅེས་གསུངས་པ་མིན་ནམ་ཞེ་ན། བདེན་མོད་འདི་ནི་ངོ་བོ་རང་རིག་ཡིན་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་གྱི་གཞན་དུ་ན། རང་རིག་རྟོག་པ་མེད་པ་ཡིན། །ཞེས་ཅི་སྟེ་གསུངས། དེས་ན་འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པས་དབུ་མ་རྒྱན་འགྲེལ་ལས༔ དེས་ན་སྐྱོང་བ་གསལ་རིག་གི་ངོ་བོར་སྐྱེས་པ་ལ་རང་རིག་ཅེས་བཏགས་པ་ཡིན་ཏེ་སྤྱིར་ཤེས་པ་ཡིན་ན་ངོ་བོའི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ་རང་གིས་རང་རིག་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཀྱང་། གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་འཛིན་རྣམ་ལ་རང་རིག་ཏུ་བཞག་པའི་ལྡོག་ཆ་ནས་དེ་ཡིན་པས་མ་

ཁྱབ་པ་ལྟ་བུར་སྣང་བ་སོགས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། དེ་ལྟར་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ལ་རང་གི་ངོ་བོ་ལ་རང་རིག་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཀྱང་རང་རིག་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པ་དང་། ཁྱོད་ཀྱི་ངོ་བོ་མངོན་སུམ་ཡིན་ན་ཁྱོད་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པ་རྣམས་ཤེས་པར་བྱའོ། །རང་རིག་གི་ངེས་ཚིག་ནི། ཁ་ནང་དུ་བལྟས་ནས་རང་གི་ངོ་བོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་མྱོང་ཞིང་རིག་པས་ན་རང་རིག་ཅེས་བྱའོ། །

རང་རིག་གི་བདག་རྐྱེན་ནི། ལོགས་སུ་མ་བཤད་ལ་རང་རིག་དེ་དང་གྲུབ་བདེ་རྫས་གཅིག་པའི་དབང་ཤེས་དང་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་བདག་རྐྱེན་ནི་རང་རིག་གི་ཐུན་མོང་བའི་བདག་རྐྱེན་ཙམ་བཞག་རུང་ཡང་ཐུན་མོང་མིན་པའི་བདག་རྐྱེན་མི་བཞག་གོ །རང་རིག་གི་ཡུལ་ནི། ཁ་ཅིག་རང་རིག་གི་ཡུལ་མེད་པར་བཤད་ན། རང་རིག་ཆོས་ཅན། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་ཡིན་པར་ཐལ། ཡུལ་མེད་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་བཞིན་དུ་དེ་ཆོས་ཅན། མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་ཡུལ་ལ་མི་བསླུ་བ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། སོགས་རིགས་པའི་གནོད་པ་འབྱུང་བས་རང་རིག་ནི་རང་ཡུལ་ཤེས་པ་རང་མཚན་པ་མྱོང་བ་ཡིན་ལ་ཡུལ་མེད་རང་རིག་རང་གསལ་ཞེས་ཡུལ་མེད་པར་གསུངས་པ་ནི་ཡུལ་ཡུལ་ཅན་གཉིས་དང་གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་སྣང་ཕྱེ་བའི་ཡུལ་དང་གཟུང་བ་མེད་པ་ལ་དགོངས་པ་ཡིན་ནོ། །རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་དབྱེ་བ་ནི། གཉིས་སྣང་དང་བཅས་པའི་ཤེས་པའི་རང་རིག་བུམ་འཛིན་དབང་ཤེས་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་རང་རིག་ལྟ་བུ་གཟུང་འཛིན་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་དང་རྫས་གཅིག་པ་དང་། གཉིས་སྣང་མེད་པའི་ཤེས་པའི་རང་

རིག་ནི་འཕགས་པའི་སོ་སོ་རང་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུ་གཟུང་འཛིན་གྱི་སྤྲོས་པ་དང་བྲལ་བའི་ཤེས་པ་དང་རྫས་གཅིག་པའི་རང་རིག་གོ ། རང་རིག་མངོན་སུམ་གྱི་དགོས་པ་ནི། དོན་རྣམ་ངེས་ཤེས་རབ་རལ་གྲི་ལས༔ མངོན་སུམ་གཞན་གྱིས་ཉམས་མྱོང་གང་། །མངོན་སུམ་ཉིད་དུ་ངེས་བྱེད་པ། །རང་རིག་ལས་ཡིན་དེ་མེད་ན། །ཚུལ་གཞན་གང་གིས་འགྲུབ་མི་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་བཤད་པ། རྣལ་མངོན་གྱི་མཚན་ཉིད་ནི། **རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་པའི་རིག་པ་གང་ཞིག རང་གི་ཐུན་མོང་མིན་པའི་བདག་རྐྱེན་སྒོམ་བྱུང་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད། ཡང་ན་རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་པའི་རིག་པ་གང་ཞིག བསྒོམས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད།** ཟུར་དང་པོས་མངོན་སུམ་མིན་པ་ཐམས་ཅད་བཅད། ཟུར་གཉིས་པས་མངོན་སུམ་གཞན་གསུམ་བཅད། དེ་ཡང་ཚད་མ་མདོ་ལས༔ རྣལ་འབྱོར་པ་ཡིས་བླ་མས་བསྟན། །མ་འདྲེས་པ་ཡི་དོན་ཙམ་མཐོང་། །ཞེས་དང་རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ རྣལ་འབྱོར་ཤེས་པ་སྔར་བཤད་པ། །དེ་དག་གི་དེ་བསྒོམས་བྱུང་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཁ་ཅིག་བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་མི་རྟོག་པའི་ཤེས་པ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་ཅེ་ན། མི་སྡུག་པ་བསྒོམས་པ་ལས་ས་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ཀེང་རུས་གསལ་བར་མཐོང་བའི་བློ་ཆོས་ཅན། མཚོན་བྱ་དེར་ཐལ། མཚན་ཉིད་དེའི་ཕྱིར། རྟགས་མ་གྲུབ་ན། དེ་ཆོས་ཅན། བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་མི་རྟོག་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་པར་ཐལ། བསྒོམས་པ་ལས་གསལ་སྣང་ཐོབ་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་

པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཐོབ་པ་ཡོད་དེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ མི་གཙང་ཟད་པར་ས་ལ་སོགས། །ཡང་དག་མིན་པའང་བསྒོམས་པ་ཡི། །སྟོབས་ཀྱིས་སྤྲུལ་པ་རྟོག་མེད་དང་། །གསལ་བར་སྣང་བ་ཅན་དུ་མཐོང་། །ཞེས་སོ། །རྩ་བར་འདོད་ན། དེ་ཆོས་ཅན། རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རྟོག་བྲལ་མ་འཁྲུལ་བའི་རིག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཁྱབ་སྟེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ དེ་ལ་སྔར་བཤད་དངོས་པོ་བཞིན། །བསླུ་བ་མེད་ཅན་གང་ཡིན་དེ། །བསྒོམས་བྱུང་མངོན་སུམ་ཚད་མར་འདོད། །ལྷག་མ་ཉེ་བར་བསླད་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྣལ་མངོན་གྱི་ངེས་ཚིག་ནི། རྣལ་མའི་དོན་ལ་ཡང་དག་པར་འབྱོར་བའི་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་མམ་གཙོ་བོར་གང་ཟག་འཕགས་པ་རྣལ་འབྱོར་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་མངོན་སུམ་ཡིན་པས་ན་དེ་སྐད་ཅེས་བྱའོ། །

རྣལ་མངོན་གྱི་བདག་རྐྱེན་ནི། ཐོས་བསམ་གྱི་ཤེས་རབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་དྲངས་པའི་སྒོམ་བྱུང་གི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཡིན་ཏེ། ཚོགས་ལམ་དང་སྦྱོར་ལམ་གྱི་སྐབས་སུ་བསྒོམས་པ་ལས་བྱུང་པའི་སྦྱོར་ལམ་ཆོས་མཆོག་སྐད་ཅིག་མཐའ་མའི་ཞི་གནས་དང་ལྷག་མཐོང་ཟུང་དུ་འབྲེལ་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་མཐོང་ལམ་སྐད་ཅིག་དང་པོའི་བདག་རྐྱེན་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་རྣམ་ངེས་ལས༔ ཐོས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་པས་གཟུང་བ་ངེས་པའི་དོན་རིགས་པ་སེམས་པ་ལས་བྱུང་བས་རྣམ་པར་གཞག་ནས་སྒོམ་པར་བྱེད་པའི་རྣལ་འབྱོར་རྣམས་ཀྱིས་དེ་ཛོགས་པ་ན། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །ཁ་ཅིག་རྣལ་མངོན་གྱི་བདག་རྐྱེན་ལ་ཞི་ལྷག་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་དགོས་པར་བཤད་པ་མི་རིགས་ཏེ། སོ་སྐྱེའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཟག་

བཅས་ཀྱི་གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་སོགས་རྣལ་མངོན་མ་ཡིན་པར་ཐལ་ལོ། དེ་དག་རྣལ་མངོན་མ་ཡིན་ན་མངོན་སུམ་གཞན་གསུམ་ཡང་ཡིན་མི་རུང་བས་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་པར་ཁས་བླང་དགོས་སོ། །དེས་ན་རང་ལུགས་ལ་རྣལ་མངོན་གྱི་བདག་རྐྱེན་ཞི་ལྷག་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་མེད་ཅིང་ཕྱི་རོལ་པའི་རྒྱུད་ལའང་རྣལ་མངོན་ཡོད་པར་ཀུན་མཁྱེན་རོང་ཟོམ་པས་ལྟ་ཕྲེང་འགྲེལ་པར་གསུངས་སོ། །རྣལ་མངོན་གྱི་ཡུལ་ནི། གཙོ་བོར་བདེན་པ་བཞི་དང་རྣམ་པ་མི་རྟག་པ་སོགས་བཅུ་དྲུག་དང་། འདུས་བྱས་དང་འདུས་མ་བྱས་ཀྱི་ཆོས་གཞན་ཡང་བཞག་རུང་ངོ་། །ཚུར་མཐོང་གི་མངོན་སུམ་གྱི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་ཁྱབ་ཀྱང་འཕགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་གྱི་འཇུག་ཡུལ་ཡིན་ན་རང་མཚན་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། བདག་མེད་པ་དང་། འགོག་བདེན་དང་། སྟོང་པ་ཉིད་དང་། ཆོས་ཉིད་སོགས་ཀྱང་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདི་ནི་སྔར་ཡང་བཤད་མོད་རྟོགས་དཀའ་བར་འདུག་པས་སྐྱར་དུ་སྨོས་པའོ། །

རྣལ་མངོན་གྱི་དབྱེ་བ་ནི། རིགས་གཏེར་ལས༔ འཕགས་པ་གསུམ་གྱི་མངོན་སུམ་གསུམ། །སློབ་དང་མི་སློབ་སྒོ་ནས་ལྔ། །ཞེས་ལྔར་གསུངས་པ་དང་མཐུན་པར་འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པས་ཀྱང་བཞེད་དེ། དབུ་མ་རྒྱན་འགྲེལ་ལས༔ གཉིས་པ་སྤྱི་རིགས་ཙམ་དུ་དབྱེ་ན། ཉན་རང་ཐེག་ཆེན་འཕགས་པ་གསུམ་གྱི་མངོན་སུམ་གསུམ་མམ། ཉན་ཐོས་དང་ཐེག་ཆེན་ལ་སློབ་མི་སློབ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་ལྔར་ཡང་འགྱུར་ཏེ། རང་རྒྱལ་ནི། བསམ་གཏན་མཐའ་རྟན་གཅིག་ལ་

ཀུན། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ཡིན་པས་སློབ་པ་ལོགས་སུ་མི་བསྡུ་ལ། གྲུབ་མཐའ་འགའ་ཞིག་ན་ཡོད་པར་འདོད་པ་དེའང་ཉན་ཐོས་དང་ཐེག་ཆེན་གང་རུང་ལས་མི་འདའ་བས། འདིར་རང་རྒྱལ་མི་སློབ་པ་གཅིག་ཏུ་བསྡུའོ། །དེ་ལྟ་ལའང་རྗེས་ཐོབ་སྣང་བཅས་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དང་། མཉམ་གཞག་སྣང་མེད་ཀྱི་དབྱེ་བས་བཅུར་འགྱུར་རོ། །དེའང་སངས་རྒྱས་ལ་མཉམ་རྗེས་ཐ་དད་དུ་མེད་ཀྱང་ཇི་ལྟ་ཇི་སྙེད་གཟིགས་པའི་ལྡོག་ཆ་ནས་ཕྱེ་བའོ། །དེ་ལ་སྣང་བཅས་ནི་མངོན་པར་ཤེས་པས་མཐོང་བ་སྟེ། དགྲ་བཅོམ་བསེ་རུ་སྟོན་རྣམས་ཀྱིས། །སྟོང་གཉིས་གསུམ་དང་གྲངས་མེད་མཐོང་། །ཞེས་པ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་ནོ། །སྣང་མེད་ནི། ཉན་ཐོས་གང་ཟག་གི་བདག་མེད་གཅིག་དང་། རང་རྒྱལ་གཟུགས་རང་བཞིན་མེད་པར་རྟོགས་པའི་བདག་མེད་ཕྱེད་གཉིས་དང་། ཐེག་ཆེན་བདག་མེད་གཉིས་ཀ་རྟོགས་པ་དང་། སངས་རྒྱས་བག་ཆགས་ཀུན་སྤངས་པའི་ཡེ་ཤེས་སོ། །ཞེས་གསུངས་པ་གོ་བདེའོ། །རྣལ་མངོན་གྱི་དགོས་པ་ནི། དོན་རྣམ་ངེས་ཤེས་རབ་རལ་གྲི་ལས༔ ལུང་བཞིན་ལེགས་པར་བསྒོམས་པ་ཡིས། །མཐར་ཐུག་རང་ཡུལ་གསལ་མྱོང་བ། །རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་དེ་མེད་ན། །ཕལ་པའི་ཡུལ་འདས་དོན་མི་མཐོང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ བཟློག་ཕྱོགས་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་བཤད་པ། **འཁྲུལ་པའི་ཤེས་པ་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད།** འཁྲུལ་པ་ཞེས་པས་མ་འཁྲུལ་པ་མངོན་སུམ་རྣམས་བཅད། ཤེས་པ་ཞེས་པས་བློ་མ་ཡིན་པ་རྣམས་བཅད། དེ་ཡང་རིགས་གཏེར་ལས༔ འཁྲུལ་པའི་ཤེས་པ་ཐམས་ཅད་ནི། །མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་ཉིད་དུ་

འདོད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་མངོན་སུམ་མ་ཡིན་ན་རྟགས་ལྟར་སྣང་རྟགས་མ་ཡིན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེ་ན། མི་མཚུངས་ཏེ། མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་ལ་མངོན་སུམ་གྱི་མཚན་ཉིད་མི་ལྡན་པའི་ཕྱིར་དང་། རྟགས་ལྟར་སྣང་ལ་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ལྡན་པའི་ཕྱིར།

མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་ལ་ཚད་མ་མདོ་ལྟར་དབྱེ་བ་ནི། ཚད་མ་མདོ་ལས༔ འཁྲུལ་དང་ཀུན་རྫོབ་ཤེས་པ་དང་། །རྗེས་དཔག་རྗེས་སུ་དཔག་ལས་བྱུང་། །དྲན་དང་མངོན་འདོད་ཅེས་བྱ་བ། །མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་རབ་རིབ་བཅས། །ཞེས་རྣམ་པ་བདུན་གསུངས་སོ། །དང་པོ་འཁྲུལ་པའི་ཤེས་པ་ནི་ཐག་པ་ལ་སྦྲུལ་དང་སྨིག་སྒྱུ་ལ་ཆུར་འཛིན་པ་ལྟ་བུ་དང་། གཉིས་པ་ཀུན་རྫོབ་ཤེས་པ་ནི་མཐོང་བའི་ཡུལ་ལ་མིང་དང་རིགས་སོགས་སྦྱར་ནས་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་དང་། གསུམ་པ་རྗེས་དཔག་ནི་རྟགས་འཛིན་པའི་སེམས་དང་། བཞི་པ་རྗེས་དཔག་ལས་བྱུང་བ་ནི་རྟགས་ཅན་འཛིན་པའི་སེམས་དང་། ལྔ་པ་དྲན་པ་ནི་འདས་པའི་ཆོས་ལ་དམིགས་པའི་རྟོག་པ་དང་། དྲུག་པ་མངོན་འདོད་ནི་མ་འོངས་པའི་ཆོས་ལ་དམིགས་པའི་རྟོག་པ་དང་། བདུན་པ་རབ་རིབ་ལ་སོགས་པ་ནི་དབང་པོ་ཉམས་པ་ལས་བྱུང་བའི་མེད་པ་གསལ་སྣང་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་བཅས་བདུན་ནོ། །

མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་ལ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལྟར་དབྱེ་བ་ནི། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་དུ་བདུན་པོ་དེ་དག་བཞིར་བསྡུས་ནས་གསུངས་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་རྣམ་པ་བཞི། །རྟོག་པའི་ཤེས་པ་རྣམ་པ་གསུམ། །རྟེན་བསླད་པ་ལས་བྱུང་བ་ཅན། །རྟོག་པ་མེད་པ་གཅིག་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ན་དང་

པོ་འཁྲུལ་ཤེས་ལ་དོན་གཞན་དུ་སྒྲོ་འདོགས་པའི་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། གཉིས་པ་ཀུན་རྫོབ་ཤེས་པ་ལ་བརྡ་རྟེན་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། གསུམ་པ་བཞི་པ་ལྔ་པ་དྲུག་པ་བཞི་གཅིག་ཏུ་བྱས་ཏེ་ཧློག་སྒྱུར་དོན་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། བདུན་པ་རབ་རིབ་ལ་སོགས་པ་རྟོག་མེད་འཁྲུལ་ཤེས་རྣམས་ལ་རྟེན་བསླད་པ་ལས་བྱུང་བ་ཅན་ཞེས་བྱའོ། །

མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་ལ་ཚད་མ་རྣམ་ངེས་ལྟར་དབྱེ་བ་ནི། མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་བདུན་པོ་དང་བཞི་པོ་དེ་དག་གཉིས་སུ་བསྡུས་ནས་གསུངས་ཏེ། རྣམ་ངེས་ལས༑ རྣམ་རྟོག་དངོས་མི་སྣང་ཕྱིར་དང་། །ཉེ་བར་བསླད་པ་སླུ་བའི་ཕྱིར། །མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་རྣམ་པ་གཉིས་སུ་བརྗོད་དོ། །ཞེས་དང་པོ་དྲུག་པོ་རྟོག་པ་ཡུལ་གསལ་བར་མི་སྣང་བའི་ཕྱིར་མངོན་སུམ་མིན་པ་དང་། བདུན་པ་རབ་རིབ་སོགས་དབང་པོ་ཉེ་བར་བསླད་པས་བསླུ་བའི་ཕྱིར་མངོན་སུམ་མིན་པའོ། །ཁ་ཅིག་མགལ་མེ་འཁོར་ལོར་སྣང་བ་དང་ལྗོན་ཤིང་འགྲོར་སྣང་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་བདུན་པ་རྟོག་མེད་འཁྲུལ་ཤེས་རྟེན་བསླད་པ་ཅན་གྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པར་བཤད་པ་འོག་ཏུ་ཚད་མིན་བཤད་པའི་སྐབས་དགག་ལ། རང་ལུགས་ཐག་ཁྲ་སྦྲུལ་འཛིན་དང་། མགལ་མེ་འཁོར་ལོར་འཛིན་པ་དང་། སྨིག་སྒྱུ་ལ་ཆུར་འཛིན་པ་རྣམས་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་དང་པོའི་ཁོངས་སུ་བཞག་གོ །མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་བཤད་པའི་དགོས་པ་ནི། རྣམ་འགྲེལ་ལས༑ དབང་སྐྱེས་མིན་པར་གྲུབ་དོན་དུ། །གཉིས་བཤད་འཁྲུལ་པ་མཐོང་ཕྱིར་རོ། །རྗེས་དཔག་སོགས་གྲུབ་བརྗོད་པ་ནི། །སྤྱི་མ་

གཉིས་ཉིད་བསྒྲུབ་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དང་། འདིར་ནི་བཞི་པ་དམིགས་བསལ་ཏེ། །དེ་ནི་ཉེར་གནོད་ལས་སྐྱེས་བཟོད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

༈ གཉིས་པ་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་བཤད་པ།

ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མི་བསླུ་བའི་གཞན་རིག་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད། ཟུར་དང་པོ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པ་ཞེས་པས་མངོན་སུམ་ཚད་མ་བཅད། ཟུར་གཉིས་པ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མི་བསླུ་བའི་རིག་པ་ཞེས་པས་ཚད་མ་མ་ཡིན་པ་ཐམས་ཅད་བཅད། གཞན་རིག་ཅེས་པས་རྗེས་དཔག་དང་གྲུབ་བདེ་གཅིག་པའི་རང་རིག་བཅད། ཡང་ན་རང་གི་གཞལ་བྱ་ལྐོག་གྱུར་རྟོགས་པ་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མི་བསླུ་བའི་ཞེན་རིག་རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད། རྗེས་དཔག་དང་། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་དང་། རང་དོན་རྗེས་དཔག རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་རྣམས་དོན་གཅིག རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ནི་ཚད་མ་མདོ་ལས༔ རྗེས་དཔག་རྣམ་གཉིས་རང་དོན་ནི། །ཚུལ་གསུམ་རྟགས་ལས་དོན་མཐོང་བ། །ཞེས་དང་རྣམ་ངེས༔ མཚན་ཉིད་གསུམ་པའི་རྟགས་ལས་རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བ་རྟོགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་རང་གི་དོན་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། རིགས་ཐིགས་ལས༔ རང་གི་དོན་གྱི་རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བ་ལ་ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་ལས་ཤེས་པ་གང་ཡིན་པའོ། །ཞེས་དང་། གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པ་ལས༔ དོན་ལྐོག་ཏུ་གྱུར་པ་སྒྲུབ་པ་ནི་རྗེས་སུ་དཔག་པར་བྱ་བ་ཉིད་ཡིན་པས་དེ་ཁྱེ་བྲག་ཏུ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་པ་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ རྣམ་རྟོག་མེད་པ་ཉིད་ཀྱིས་ན། །རང་གི་མཚན་ཉིད་ལ་མངོན་

སུམ། །རྣམ་རྟོག་མེད་པར་འཛིན་པ་མིན། །དེ་ཕྱིར་དེ་ལ་རྗེས་དཔག་ཉིད། །ཅེས་སོ། །རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ནི་རྟོག་བཅས་ཡིན་པས་འཁྲུལ་ཞེས་ཡིན་ཀྱང་ཚད་མ་ཡིན་པར་བཞག་རུང་སྟེ། སྣང་ཡུལ་དོན་སྤྱི་ལ་འཁྲུལ་ཡང་འཇུག་ཡུལ་ལ་མི་བསླུ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༄ བསམ་པ་ལ་ནི་བསླུ་མེད་ཕྱིར། །འཁྲུལ་པ་ཡིན་ཀྱང་ཚད་མ་ཉིད། །ཅེས་སོགས་རྒྱ་ཆེར་གསུངས་པ་དང་། རྣམ་ངེས་ལས༄ དེ་མ་ཡིན་ལ་དེ་འཛིན་ཕྱིར། །འཁྲུལ་ཀྱང་འབྲེལ་ཕྱིར་ཚད་མ་ཉིད། །ཅེས་སོ། །

༄ རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་ངེས་ཚིག་བཤད་པ། རྟགས་མཐོང་ཞིང་འབྲེལ་བ་དྲན་པའི་རྗེས་སུ་རང་གི་བསྒྲུབ་བྱ་དཔོག་པའི་ཚད་མ་ཡིན་པས་ན་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་དང་། རང་གིས་མ་རྟོགས་པའི་དོན་རྟོགས་པའི་ཆེད་དུ་བསྒྲུབ་བྱ་རྗེས་སུ་དཔོག་པས་ན་རང་དོན་རྗེས་དཔག་དང་། རྟེན་རྟགས་དང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་རང་གི་གཞལ་བྱ་རྗེས་སུ་དཔོག་པས་ན་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་ཅེས་བྱའོ། །འདི་ཡི་རྒྱུ་རྟགས་འཛིན་སེམས་དང་། འབྲས་བུ་སྒྲུབ་ངག་དང་སུན་འབྱིན་ལ་རྗེས་དཔག་ཅེས་བཏགས་པ་ནི་འབྲེལ་བ་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་འབྲས་མིང་རྒྱུ་ལ་བཏགས་པ་དང་། རྒྱུ་མིང་འབྲས་ལ་བཏགས་པ་ཡིན་ནོ། །

༄ རྗེས་དཔག་གི་རྒྱུ་རྟགས་འཛིན་སེམས་བཤད་པ། སློབ་དཔོན་རྒྱན་མཁན་པོ་ནི་རྟགས་འཛིན་སེམས་དུ་བ་ལྟ་བུ་རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་འཛིན་པའི་བློ་ཡིན་པ་དང་། རང་བཞིན་རྟགས་ཀྱི་རྟགས་དང་རྟགས་ཅན་ངོ་བོ་ཐ་དད་མེད་པས་རྟགས་འཛིན་སེམས་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་ཡིན་པ་དང་། འབྲས་རྟགས་ཀྱི་རྟགས་དང་

རྟགས་ཅན་ངོ་བོ་ཐ་དད་པས་རྟགས་འཛིན་སེམས་དང་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་ཀྱང་ཐ་དད་པ་དང་། རྟགས་འཛིན་སེམས་ལ་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་གཉིས་ཀ་ཡོད་པར་བཞེད་དོ། །སློབ་དཔོན་ཆོས་མཆོག་ནི་རྟགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་འཛིན་པ་ལ་རྟགས་འཛིན་སེམས་སུ་བཞེད་པ་དང་། དེ་ཡང་རྟགས་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དཔེའི་སྟེང་དུ་ངེས་པ་དང་། ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་ངེས་པ་གཉིས་དང་། ཕྱི་མ་དེ་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་ཀྱང་ཡིན་པ་དང་། རྟགས་འཛིན་སེམས་རྗེས་དཔག་ལ་བཞེད་པར་སྣང་ངོ་། །

སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་བློ་ནི་མེ་དུ་དང་བྱས་མི་རྟག་ལྟ་བུ་རྟགས་འཛིན་གྱི་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། རྟགས་འཛིན་སེམས་ནི་བྱས་པ་དང་དུ་བ་ལྟ་བུ་ཆོས་ཅན་དང་མཐུན་ཕྱོགས་ལ་ཁྱབ་པའི་སྒྲི་ཙམ་དུ་འཛིན་པ་དང་། དུ་བ་མེ་ལས་སྐྱེ་བ་དང་བྱས་པ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་འཛིན་པའི་བློ་ལ་རྟགས་འཛིན་སེམས་སུ་བཞེད་པར་སྣང་སྟེ། སྟོང་ཕྲག་བཅུ་གཉིས་པ་ལས་≡ དཔེར་ན་མེ་ནི་དུ་བ་ལ་སོགས་པ་སྐྱེད་པའི་ནུས་པ་དང་ལྡན་པ་ལྟ་བུའམ་དཔེར་ན་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་དང་ལྡན་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ནི་རྒྱུ་དང་རྣམ་པར་ངེས་པའི་རང་བཞིན་མེ་ལ་སོགས་པའོ། །དེ་འདྲ་བ་ཡི་རྟགས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན། ཞེས་དང་། དུ་བ་ལ་སོགས་པ་དེའི་འབྲས་བུའམ་དེའི་རང་བཞིན་སྒྲི་ལ་སོགས་པ་ཙམ་དུ་ཡོད་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པ་དང་། ཁྱད་པར་གཞན་དུ་སྒྲོ་བཏགས་པ་སྟེ། སྐྱེ་བ་ལྡན་པ་ཉིད་དང་བྱས་པ་ཉིད་ལ་སོགས་པ་རྟོགས་པར་བྱེད་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འཇམ་མགོན་བླ་མའི་དགོངས་པ་ཡང་འདི་དང་མཐུན་པ་འོག་ཏུ་གསལ་བར་བྱའོ། །ཚད་མ་

རིགས་རྒྱན་ལས་ནི། རང་འབྲས་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་འཛལ་བའི་བློ་ལ་རྟགས་འཛིན་སེམས་སུ་འདོད་ཅིང་། དེ་ཕྱོགས་ཆོས་འཛལ་བ་དང་ཁྱབ་པ་འཛལ་བ་གཉིས་དང་། དེ་ཡང་ཚད་མ་དང་བཅད་ཤེས་གཉིས་སུ་བཞེད་དོ། །ཚད་མ་སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ་ལས་ནི། དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་འཛལ་བའི་ཚད་མས་དྲངས་ནས་སྐྱེས་པའི་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་ཚུལ་གསུམ་ཀ་དུས་གཅིག་ཏུ་དྲན་པའི་ཤེས་པ་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་གསུངས་ཤིང་ཚུལ་འཛལ་བའི་ཚད་མ་རྟགས་འཛིན་སེམས་མིན་པར། ཚུལ་གསུམ་དུས་གཅིག་ཏུ་འཛལ་བའི་བློ་དེ་ནི་ཚད་མའི་སྟོབས་ལས་སྐྱེས་པའི་དྲན་པ་ལ་བཞེད་དོ། །

རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་ལས་ནི། ཁོ་བོ་ཅག་རྟགས་སུ་འགོད་བྱའི་ངོ་བོ་དུ་བ་དང་བྱས་པ་ལ་སོགས་པ་ལས་རྟགས་འཛིན་སྐྱེ་བར་འདོད་ཀྱི་རྟགས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཚུལ་གསུམ་ངེས་པ་ལས་སྐྱེ་བར་མི་འདོད་དེ། ཞེས་གསུངས་པས་རྟགས་འཛིན་སེམས་རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་འཛིན་པར་བཞེད་དོ། །ཚད་མ་རིགས་གཞུང་རྒྱ་མཚོ་ལས་ནི། རྟགས་འཛིན་སེམས་རྟགས་དུ་བ་དང་བྱས་པ་ལྟ་བུ་འཛིན་པའི་སེམས་ལ་བཞེད་པ་དང་། རྟགས་འཛིན་སེམས་དང་རྟགས་ཅན་བློ་གཉིས་ཀ་རྟོག་པར་གསུངས་པ་ནི་གཙོ་ཆེ་བའི་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན་གྱི་རྟོག་པ་དང་མངོན་སུམ་གཉིས་ཀ་ཡོད་པར་སེམས་སོ། །ཞེས་གསུངས་ནས་རྟོག་པ་དང་མངོན་སུམ་གཉིས་ཀ་ལ་བཞེད་དོ། །

རང་ལུགས་ནི་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རྩ་ཚིག "དངོས་གང་ཅི་ལྟ་བུར་གྱུར་པ། །དེ་འདྲ་དེ་ནི་རྟགས་སེམས་ཀྱི། །རྒྱུ་ཡིན་དེ་ལས་དེ་ལྟ་ཡི། །དངོས་ལ་དེས་བསྐྱེད་རྟགས་ཅན་བློ། །དེ་ལྟར་རྟགས་དང་རྟགས་ཅན་བློ། །བརྒྱུད་པ་ཡིས་ནི་དངོས་པོ་ལ། །འབྲེལ་ཕྱིར་དེར་སྣང་བ་ཡི་ནི། །སྟོང་ཡང་སླུ་བྱེད་ཉིད་མ་ཡིན། །ཞེས་པའི་འགྲེལ་པར་ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་དུ་གསུངས་པ་ལྟར་བྱས་ན། རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་དུ་བ་དང་བྱས་པ་མཐོང་ཙམ་གྱི་བློ་ནི་རྟགས་འཛིན་སེམས་མིན་པར་དེས་དྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་རྟོག་པ་ཞིག་ལ་འཇོག་སྟེ། དེ་ཡང་ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལས༔ དགག་པའམ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཀྱི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་དེས་དགག་པའམ་སྒྲུབ་པར་ནུས་པའི་རང་བཞིན་ཅི་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་དེ་དང་འདྲ་བར་བཟུང་བའི་བློ་དེ་ནི་ཆོས་གང་ལ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སུ་འཛིན་པ་ཡི་སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་དུ་བ་དེ་མེ་ལས་བྱུང་བའི་འབྲེལ་བ་ཅན་ཡིན་པ་དང་། བྱས་པ་དེ་མི་རྟག་པ་དང་ངོ་བོ་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ནི་དོན་རང་མཚན་གྱི་རང་བཞིན་དེ་ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། དེ་དེ་ལྟར་ཡིན་པ་ཤེས་པ་ལས་དུ་བ་དང་བྱས་པ་འདི་ནི་མེ་དང་མི་རྟག་པ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡིན་ནོ་སྙམ་དུ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སུ་འཛིན་པའི་སེམས་འབྱུང་བ་ཡིན་གྱི། ཞེས་དང་། དེ་ལྟར་རྟགས་འཛིན་གྱི་སེམས་དེ་ལས་རྟགས་དང་འབྲེལ་བ་ཅན་དུ་གྱུར་པ་དེ་ལྟ་བུ་ཡི་དངོས་པོ་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་རྟགས་འཛིན་དེ་བསྐྱེད་པ་སྟེ། དེ་ལ་བལྟོས་ནས་རྟགས་ཅན་བློ་སྐྱེ་བ་ཡིན་ཏེ། ཞེས་དང་། དེ་ལྟར་རྟགས་དང་རྟགས་ཅན་གྱི་བློ་དེ་ནི་སྒྱི་མཚན་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཡིན་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུའི་བློ

སྐྱེ་བ་དེ་དངོས་པོ་ལ་དེ་འདྲའི་རྒྱུ་མཚན་མེད་ན་མི་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

དེས་ན་གོང་གི་ཚིག་"རང་བཞིན་ཅི་ལྟར་བྱུར་གྱུར་པ་དེ་འདྲ་བར་བཟུང་བའི་བློ་དེ་ནི་ཆོས་གང་ལ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སུ་འཛིན་པ་ཡི་སེམས་ཀྱི་རྒྱུ་མཚན་ཡིན་ཏེ། ཞེས་དང་། དེ་དེ་ལྟར་ཡིན་པར་ཤེས་པ་ལས་དུ་བ་དང་བྲུས་པ་འདི་ནི་མེ་དང་མི་རྟག་པ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་ཡིན་ནོ་སྙམ་དུ་དེ་དེ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྟགས་སུ་འཛིན་པའི་སེམས་འབྱུང་བ་ཡིན་གྱི"……ཞེས་པས་རྟགས་མཐོང་བའི་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ལས་རྟགས་འཛིན་འབྱུང་བ་ཡིན་པར་གསུངས་པ་དང་། རྟགས་དང་རྟགས་ཅན་བློ་སྒྲི་མཚན་གྱི་སྤྱོད་ཡུལ་ཡིན་པར་གསུངས་པས་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཡིན་ན་ཚད་མས་དྲངས་པའི་བཅད་ཤེས་ཡིན་པས་ཁྱབ་པར་དགོངས་པ་ཤེས་ནུས་སོ། །དེ་ནི་གཞུང་དང་ཡང་མཐུན་ཏེ། ཚད་མ་མདོ་དང་རྒྱས་པ་སོགས་ནས་རྟགས་འཛིན་སེམས་རྟོག་པ་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་ཡིན་པར་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

རྟགས་འཛིན་སེམས་མངོན་སུམ་ལ་འདོད་པ་རྣམས་ནི་རིག་པའི་དབང་ཕྱུག་གི་གཞུང་རྣམས་ལས་རྟོག་པར་བཤད་པ་དང་འགལ་ཞིང་། རིགས་པ་དང་ཡང་མི་མཐུན་ཏེ། རྟགས་འཛིན་སེམས་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱུ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་རྟགས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྣང་བ་ཙམ་གྱིས་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་སྐྱེད་མི་ནུས་པར་རྟགས་ཆོས་ཅན་གྱི་སྟེང་དུ་མི་ལྡན་རྣམ་གཅོད་དང་རྟགས་དང་ཆོས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ངེས་དགོས་པ་ཡིན་ཞིང་། དེ་འདྲ་བ་ངེས་པ་མངོན་སུམ་ལ་མི་སྲིད་དེ། མངོན་སུམ་

སྒྲུབ་འཇུག་ཡིན་པས་མི་ལྡན་རྣམ་པར་གཅོད་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར་དང་། འབྲེལ་བ་ཡང་བརྟགས་ཡོད་ཡིན་པས་མངོན་སུམ་གྱི་ཡུལ་དུ་མི་རུང་བའི་ཕྱིར།

རྗེས་དཔག་ཚད་མར་གྱུར་པའི་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཀྱང་འཐད་པར་མ་མཐོང་སྟེ། རྗེས་དཔག་ནི་རང་ཡུལ་གསར་རྟོགས་ཡིན་པས་སྐད་ཅིག་མ་གཅིག་པོ་ན་དང་དེ་སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་བཅད་ཤེས་སུ་འགྱུར་པར་ཀུན་གྱིས་མཐུན་པར་བཞེད་ལ། དེ་ལྟར་ན་བྱས་པ་ལྟ་བུ་འཛིན་པའི་རྟགས་འཛིན་སེམས་རྗེས་དཔག་དེ་ཚུལ་གསུམ་གྱི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པ་ཡིན་ནམ་མིན། མིན་ན་རྗེས་དཔག་ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་ལས་རང་གི་བསྒྲུབ་བྱ་རྟོགས་པར་འདོད་པ་དང་འགལ། ཡིན་ན་ཚུལ་གསུམ་པའི་རྟགས་ལས་བསྒྲུབ་བྱ་བྱས་པ་ལྟ་བུ་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་དེས་བྱས་པ་དེ་བསྒྲུབ་བྱ་གཞན་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་ཇི་ལྟར་གཟུང་སེམས་པར་གྱིས་ཤིག རྗེས་དཔག་སྐད་ཅིག་གཅིག་གིས་བྱས་པ་དེ་གཞལ་བྱར་བཟུང་ནས་གསར་དུ་རྟོགས་པ་དང་དེ་བསྒྲུབ་བྱ་གཞན་གྱི་རྟགས་སུ་བཟུང་མི་ནུས་སོ། །སྐད་ཅིག་གཉིས་པར་རྟགས་སུ་གཟུང་ངོ་སྙམ་ནའང་དེའི་ཚེ་བཅད་ཤེས་སུ་གྱུར་པས་རྗེས་དཔག་མིན་ནོ། །དེ་ལྟར་རྟགས་འཛིན་སེམས་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ཡིན་པ་མེད་པས་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཀྱང་རྗེས་དཔག་དང་རྗེས་དཔག་ལས་བྱུང་བ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་གནང་བ་ཡིན་ནོ། །

དེས་ན་རང་ལུགས་ལ་**རང་འབྲས་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱུར་གྱུར་པའི་རྟགས་ཀྱི་ཚུལ་འཇལ་བའི་དྲན་ཤེས་རྟགས་འཛིན་སེམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།**

དེ་ལ་དབྱེ་ན་ཕྱོགས་ཆོས་འཛལ་བའི་རྟགས་འཛིན་སེམས་དང་། ཁྱབ་པ་འཛལ་བའི་རྟགས་འཛིན་སེམས་གཉིས། རྟགས་ལྟར་སྣང་གི་ཕྱོགས་ཆོས་དང་ཁྱབ་པ་འཛལ་བའི་བློ་རྟགས་འཛིན་སེམས་མཚན་ཉིད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །རྟགས་འཛིན་སེམས་ཡིན་ན་རྟགས་ཡང་དག་གི་ཚུལ་འཛལ་བས་ཁྱབ་སྟེ། རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་གི་རྒྱུ་ཡིན་དགོས་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ན་རྟགས་དུ་བ་ལྟ་བུ་ལས་དེ་མཐོང་བའི་བློ་འབྱུང་ལ། དེ་ལས་དུ་བ་མེ་སྒྲུབ་པའི་རྟགས་སུ་བཟུང་བའི་རྟགས་འཛིན་སེམས་འབྱུང་། དེ་ལས་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་བྱུང་བས་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་རྟགས་འཛིན་སེམས་ལ་འབྲེལ། རྟགས་འཛིན་སེམས་རྟགས་མཐོང་བའི་ཚད་མ་ལ་འབྲེལ། དེ་རྟགས་ལ་འབྲེལ། རྟགས་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་འབྲེལ་བས་རྟགས་ཅན་རྗེས་དཔག་སྣང་ཡུལ་ལ་འཁྲུལ་ཞིས་ཡིན་ཀྱང་འཇུག་ཡུལ་བསྒྲུབ་བྱ་ལ་ཚད་མ་ཡིན་ནོ། །

༄ རྗེས་དཔག་གི་རྟེན་བཤད་པ། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་གང་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རྟེན་ནི་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་ཡང་དག་ཡིན་ཞིང་དེ་དག་གི་རྣམ་གཞག་གོང་དུ་རྟགས་ཡང་དག་དང་ལྟར་སྣང་བརྟག་པའི་སྐབས་སུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༄ རྗེས་དཔག་གི་དགོས་པ་བཤད་པ། དཔལ་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་རྒྱས་པའི་རང་འགྲེལ་ལས༖ དོན་དང་དོན་མ་ཡིན་པ་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ནི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རང་དོན་བློང་དོར་གྱི་གནས་རྟོགས་པ་ནི་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་དབུ་མ་རྒྱན་ལས་ཀྱང༖ དེ་ལ་སྒྲོ་འདོགས་གཅོད་བྱེད་པ། །ཞེས་པར་བྱེད་པའི་གཏན་ཚིགས་

ཀྱིས། །རྗེས་སུ་དཔག་རྣམས་ཤེས་པར་བྱེད། །རྣལ་འབྱོར་དབང་རྣམས་མངོན་སུམ་གསལ། །ཞེས་དང་། དོན་རྣམ་ངེས་ཤེས་རབ་རལ་གྲི་ལས༔ རྟོག་བཅས་རྗེས་དཔག་མེད་འགྱུར་ན། །ཐམས་ཅད་བཙོས་མ་ཐག་བཞིན་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༈ རྗེས་དཔག་གི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། སྒྲུབ་བརྗོད་རིགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་རང་དོན་རྗེས་དཔག་དང་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གཉིས། དེ་ཡང་རིགས་ཐིགས་ལས༔ རྗེས་སུ་དཔག་པ་ནི་རྣམ་པ་གཉིས་ཏེ། རང་གི་དོན་དང་གཞན་གྱི་དོན་ནོ། །ཞེས་སོ། །ཡང་ན། དངོས་སྟོབས་རྗེས་དཔག གྲགས་པའི་རྗེས་དཔག ཡིད་ཆེས་རྗེས་དཔག་གསུམ། ཡང་ན། འབྲས་རྟགས་ལ་བརྟེན་པ། རང་བཞིན་རྟགས་ལ་བརྟེན་པ། མ་དམིགས་པའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་པ་གསུམ། ཡང་ཚད་མ་མདོ་ལས་རྗེས་དཔག་དང་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ལས་བྱུང་བ་གཉིས་སུ་གསུངས་པ་ནི་སྔ་མ་རྟགས་འཛིན་སེམས་ལ་བཏགས་པ་ཡིན། དེ་ལས་བྱུང་བ་ནི་རྗེས་དཔག་དངོས་ཡིན་ནོ། །

༈ རྗེས་དཔག་ལྟར་སྣང་བཤད་པ། ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྟགས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱེས་པའི་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མི་བསླུ་བ་མ་ཡིན་པའི་རིག་པ་རྗེས་དཔག་ལྟར་སྣང་གི་མཚན་ཉིད། དེ་ལ་དབྱེ་ན་མ་གྲུབ་པའི་རྟགས་ལས་སྐྱེས་པ། མ་ངེས་པའི་རྟགས་ལས་སྐྱེས་པ། འགལ་བའི་རྟགས་ལས་སྐྱེས་པ་གསུམ་ཡོད་དེ། རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས༔ གལ་ཏེ་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་སྔོན་དུ་སོང་བ་ལ་སོགས་པ་དེའི་རྗེས་སུ་དོན་ལྟ་བུར་སྣང་བའི་ཤེས་པ་སྐྱེས་པ་དེ་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ལྟར་

སྣང་བ་སྟེ། སྔར་བཤད་པ་བཞིན་དུ་གཏན་ཚིགས་ལྟར་སྣང་དུ་མ་རྟགས་སུ་བཟུང་ནས་དོན་ལྟ་བུར་སྣང་བ་དཔག་པ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཤེས་པ་དེ་རྣམས་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ལྟར་སྣང་བའོ། །

༄ ཚད་མ་ལ་རང་ངེས་དང་གཞན་ངེས་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བཤད་པ། **ཚད་མ་གང་ཞིག རང་ཡུལ་གཙོ་བོ་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་ཤེས་འདྲེན་ནུས་པ་རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད། ཚད་མ་གང་ཞིག རང་ཡུལ་གཙོ་བོ་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་ཤེས་འདྲེན་མི་ནུས་པ་གཞན་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་རིམ་པ་བཞིན་རྣམ་འགྲེལ་ལས༑ འཁྲུལ་རྒྱུ་མེད་ན་དེ་ཡིས་ནི། །ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་རང་དང་ནི། །རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་བློ་སྐྱེད་བྱེད། །ཅེས་དང་། འདྲ་བ་གཞན་ནི་ཡོད་པའི་ཕྱིར། །ལ་ལར་ཡོངས་སུ་མི་ཤེས་ཏེ། །འཁྲུལ་ཕྱིར་སྔོང་གི་ཐ་དད་བཞིན། །ཐ་དད་མཐོང་བ་མེད་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པས་བསྟན་ཏོ། །མཚན་གཞི་ནི། ཉིན་མོར་ཐག་ཁྲ་གསལ་པོར་མཐོང་བའི་དབང་མངོན་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། སྨུན་པ་ཚམ་ཚོམ་ལ་ཐག་ཁྲ་མཐོང་བའི་དབང་མངོན་ལྟ་བུ་གཉིས་པའོ། །ཐག་ཁྲ་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་དེའི་ཡུལ་གཙོ་བོ་ནི་ཐག་ཁྲ་ཡིན་ལ། དེ་ལ་ངེས་ཤེས་འདྲེན་ནུས་ན་ཐག་ཁྲའི་སྟེང་གི་མི་རྟག་པ་སོགས་ལ་ངེས་ཤེས་འདྲེན་མི་ནུས་ཀྱང་ཁྱོད་རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་བཞག་ནུས་པ་དང་། ཐག་ཁྲ་མཐོང་བ་ན་འཁྲུལ་རྐྱེན་གྱིས་ཐག་ཁྲ་ལ་ངེས་ཤེས་འདྲེན་མ་ནུས་ན་དེའི་ཁྲ་བོ་ཙམ་ལ་ངེས་ཤེས་འདྲེན་ནུས་ཀྱང་ཐག་ཁྲ་འཛིན་པའི་མིག་ཤེས་རང་ལས་ངེས་སུ་མི་འགྱུར་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཙ་ཕྱིས་མཐོང་བ་ན་ཡུལ་གྱི་གཙོ་བོ་ཙ་ཕྱིས་ལ་ངེས་ཤེས་འདྲེན་ནུས་ན་ཙ་ཕྱིས་

དང་གྲུབ་བདེ་རྫས་གཅིག་པའི་སྐད་ཅིག་མ་ལྟ་བུ་ལ་ངེས་ཤེས་འདྲེན་མ་ནུས་ཀྱང་ཚད་མ་དེ་རང་ལས་ངེས་སུ་འགྱུར་པ་དང་། ཉ་ཕྱིས་ལ་ངེས་ཤེས་འདྲེན་མ་ནུས་ན་དཀར་སེར་ངེ་བ་ལ་ངེས་ཤེས་འདྲེན་ནུས་ཀྱང་དེ་རང་ངེས་སུ་མི་འགྱུར་བ་སོགས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ངེས་ན་ངེས་པ་འདྲེན་མ་འདྲེན་ནི་རང་ཡུལ་གཙོ་བོ་ལ་ངེས་ཤེས་འདྲེན་མ་འདྲེན་ལ་བྱ་སྟེ། བུམ་འཛིན་མིག་ཤེས་ཀྱི་ཡུལ་བུམ་པ་ལྟ་བུ་དང་། བདག་མེད་རྟོགས་པའི་བློ་ལ་བདག་མེད་ལྟ་བུའོ། །

རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་ལ་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་གཉིས་ཀ་ཡོད་ཅིང་། གཞན་ལས་ངེས་ལ་མངོན་སུམ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། རྗེས་དཔག་ཡིན་ན་རང་ལས་ངེས་ཡིན་པས་ཁྱབ་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལས༔ མངོན་སུམ་ལ་རང་ངེས་དང་གཞན་ངེས་གཉིས་ཡོད་དེ། ཞེས་དང་། རྗེས་དཔག་ཐམས་ཅད་ནི་རང་ལས་ངེས་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་མངོན་སུམ་ནི་རང་གི་ངོ་བོ་ངེས་པ་མ་ཡིན་ལ། རྗེས་དཔག་ནི་ངོ་བོ་ངེས་པ་ཡིན་ནོ། །ཁ་ཅིག་མངོན་སུམ་ཡིན་ལ་ངེས་པ་ཡིན་པའི་གཞི་མཐུན་འདོད་ཅིང་མངོན་སུམ་ཡིན་ན་སྣང་ལ་མ་ངེས་པའི་ཁྱབ་པ་མེད་པར་སྨྲའོ། །དེ་དག་མི་རིགས་སྟེ། རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ་ལས༔ ད་ནི་ཇི་ལྟར་མ་ངེས་པ་མངོན་སུམ་གྱིས་གཟུང་བ་ཡིན་ཞེ་ན། མངོན་སུམ་ནི་གང་གི་ཡང་ངེས་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། ངེས་གང་ཞིག་འཛིན་པ་དེ་ཡང་ངེས་པ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འོ་ན་ཅི་ཞེ་ན། དེར་སྣང་བས་སོ། །དེ་བས་ན་ངེས་པ་དང་མ་ངེས་པའི་དབང་གིས་མངོན་སུམ་གྱིས་འཛིན་པ་དང་མི་འཛིན་པ་དག་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་རྣམ་ངེས་ལས༔ མངོན་སུམ་དོན་ལ་ལྟ་བ་ཙམ་ཡིན་ཡང་

ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་མཐུ་ལས་བྱུང་བ་མཚམས་སྦྱོར་བའི་དྲན་པ་ལས། དེ་མཐོང་བ་ཉིད་ན་མཐོང་བ་རྣམས་ལ་མངོན་པར་འདོད་པ་དང་ཅིག་ཤོས་དག་གིས་ཐ་སྙད་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་འགལ་ཞིང་། གཞན་ཡང་འཁྲུལ་རྒྱུན་མེད་པར་སྔོ་གསལ་པོར་ཐོས་པའི་མཉན་ཤེས་དེ་རང་ཡུལ་མཐའ་དག་ངེས་དང་མ་ངེས། ངེས་ན་སྔོའི་མི་རྟག་པ་ཡང་ངེས་པར་འགྱུར་ཞིང་སྒྲ་རྟག་འཛིན་ཁེགས་པར་ཐལ་ཏེ། རྒྱས་པའི་རང་འགྲེལ་ལས༔ གང་ལ་རྟོགས་པ་པོའི་འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་མཚན་མེད་པར་དེ་ཁོ་ན་ལ་དེ་མཐོང་བ་ཁྱད་པར་མེད་ཀྱང་འདིའི་དྲན་པ་ངེས་པར་འགྱུར་ཏེ། སྒྲོ་འདོགས་པ་དང་ངེས་པ་དག་གནོད་པར་བྱ་བ་དང་གནོད་པར་བྱེད་པའི་ངོ་བོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །འདོད་ན་སྒྲ་ཐོས་པའི་གང་ཟག་སུ་ལའང་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་མི་དགོས་པར་འགྱུར་རོ། །མ་ངེས་ན། འཁྲུལ་རྒྱུན་མེད་པའི་སྒྲ་འཛིན་མངོན་སུམ་རང་ཡུལ་སྣང་ལ་མ་ངེས་པར་ཁས་ལེན་ན་མངོན་སུམ་ཐམས་ཅད་སྣང་ལ་མ་ངེས་པར་ཁས་བླངས་པ་ལས་འོས་མེད་པས་ རྩ་བའི་དམ་བཅའ་ཞིག་གོ །ཡང་སྐབས་འགའ་ཞིག་ཏུ་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ལ་སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་མེད་པའི་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་་་བློ་གྲོས་ཆེན་པོས་མཐོང་ཉིད་ལས། །རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ངེས་པར་བྱེད། །ཅེས་དྲངས་ནས་བཤད་དོ། །དེ་ཡང་ཐ་ཆད་པ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ལ་ངེས་པ་ཡོད་པ་གོང་གི་ལུང་གིས་བཀག་ཅིང་དེ་བཞིན་ཚད་མ་མདོ་ལས༔ རྣལ་འབྱོར་རྣམས་ཀྱི་བླ་མས་བསྟན། །མ་འདྲེས་པ་ཡི་དོན་ཙམ་མཐོང་། །ཞེས་དང་དེའི་རང་འགྲེལ་ལས༔ རྣལ་འབྱོར་རྣམས་ཀྱིས་཈ཀུང་ལུང་ལས་རྣམ་པར་རྟོགས་པ

དང་མ་འདྲེས་པའི་དོན་ཙམ་མཐོང་བ་ནི་མངོན་སུམ་མོ། །ཞེས་པའི་ཙམ་དང་ཀུང་སྒྲུས་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ལ་ངེས་པ་མེད་པར་གསལ་སྣང་ཙམ་ཡིན་པར་རྟོགས་ནུས་སོ། །བློ་གྲོས་ཆེན་པོས་མཐོང་ཉིད་ལས། །རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་ངེས་པར་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་པའི་དོན་ནི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཐམས་ཅད་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་འདྲེན་ནུས་པས་རང་ལས་ངེས་ཀྱི་ཚད་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་པ་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། །འོན་ཀུང་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ཡིན་ན་ངེས་པ་འདྲེན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། རྟོག་པའི་དྲྭ་བ་དང་བྲལ་བའི་རྣམ་མཁྱེན་མངོན་སུམ་བཞིན་ནོ། །

འདིས་མངོན་སུམ་ཡིན་ན་སྣང་ལ་མ་ངེས་པས་ཁྱབ་པ་གྲུབ་ནས། དེ་ནི་མངོན་སུམ་ལ་རང་ངེས་དང་གཞན་ངེས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ཅེ་ན། མཐུན་རྐྱེན་ཚང་བ་དང་འགལ་རྐྱེན་མེད་པའི་མངོན་སུམ་ནི་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་ཤེས་འདྲེན་ནུས་པ་ཡིན་ལ། མཐུན་རྐྱེན་མ་ཚང་ལ་འཁྲུལ་པའི་འགལ་རྐྱེན་ལྡན་པའི་མངོན་སུམ་རྣམས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ངེས་པ་འདྲེན་མི་ནུས་པར་རྒྱུ་མཚན་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་ཤེས་འདྲེན་པ་ཡིན་ཏེ། རྒྱས་པའི་རང་འགྲེལ་ལས༑ ཡང་ཅིའི་ཕྱིར་ཐམས་ཅད་པས་ཐ་དད་པའི་དངོས་པོའི་ངོ་བོ་ལ་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་སྐྱེས་ཀྱང་དེ་ཁོ་ན་བཞིན་དུ་དྲན་པའི་ངེས་པ་མི་འབྱུང་ཞེ་ན། ལྷན་ཅིག་བྱེད་པ་མ་ཚང་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བས་ན། ཁྱད་པར་ཆ་ཤས་རྣམ་སྤྱངས་པ། །མངོན་སུམ་གྱིས་ནི་གཟུང་བའམ། །ཁྱད་པར་གང་ལ་རྟོགས་པ་ཡི། །རྐྱེན་ཡོད་དེ་ནི་རྟོགས་པར་འགྱུར། །ཐམས་ཅད་ལས་ཐ་དད་པ་ཆ་ཤས་དང་བྲལ་བའི་ངོ་བོ་ཉིད་ཉམས་སུ་

སྔོང་མོད་ཀྱི། འོན་ཀྱང་དེ་ཙམ་གྱིས་ཁྱད་པར་ཐམས་ཅད་ངེས་པར་མི་འགྱུར་ཏེ། རྒྱུ་གཞན་ལ་བལྟོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

མཐུན་རྐྱེན་ཚང་བ་ནི། ནང་གི་བློ་གསལ་བ་སློབ་པའི་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ལས་ངེས་པ་འདྲེན་པ་ལྟ་བུ། ནང་གི་བློ་གོམས་པ་བྱུད་མེད་ཀྱི་རོ་འཛིན་པའི་མངོན་སུམ་ལས་ཕལ་པས་བྱུད་མེད་ཀྱི་རོ་ལ་མྱུགས་པ་དང་། ཆགས་ལྡན་གྱིས་ཉལ་པོ་བྱ་བ་དང་། ཁྲིས་བཟའ་བྱར་བསམ་པ་ལྟ་བུ། སྐབས་སུ་བབ་པ་ནི་སྐྱོན་གྱི་གཏམ་བཤད་སྐབས་ཆོས་གཞན་དུ་མ་མཐོང་ཡང་སྐྱོན་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་པ་ལྟ་བུ། དོན་དུ་གཉེར་བ་ནི་མི་མང་པོའི་ཁྲོད་དུ་འགའ་ཞིག་བཙལ་སྐབས་གཞན་མང་པོ་མཐོང་ཡང་དེ་ཁོ་ན་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་པ་ལྟ་བུ། དོན་གྱི་ཤུགས་ནི་ལྟད་མོ་སྣ་ཚོགས་མཐོང་ཡང་ཡ་མཚན་པ་དང་ཆེས་གསལ་བ་སོགས་ལ་ངེས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་ལས་ངེས་པའི་རྒྱུ་ཆེས་ཉེ་བ་དང་པོར་ངེས་སྟེ། ཕ་ཡང་ཡིན་ལ་མཁན་པོ་ཡང་ཡིན་པ་མཐོང་བའི་ཚེ་ཕ་འོང་ངོ་སྙམ་པ་ལྟ་བུའོ། །འོ་ན་ཚད་མ་མདོ་ལས༔ ཡང་ན་རང་རིག་འབྲས་བུ་སྟེ། །དེ་ཡི་ངོ་བོ་ལས་དོན་ངེས། །ཞེས་མངོན་སུམ་གྱིས་ངེས་པར་བཤད་པ་མིན་ནམ་ཞེ་ན། འདི་ནི་མངོན་སུམ་གྱིས་དྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་ཀྱིས་ངེས་པ་ལ་མངོན་སུམ་གྱིས་ངེས་ཞེས་བཏགས་པ་སྟེ། རྒྱལ་པོའི་ཕོ་ཉས་གནོད་པ་ལ་རྒྱལ་པོས་གནོད་ཅེས་པ་དང་། སྐྱེས་བུས་འཛིན་པའི་སྟ་རེས་བཅད་པ་ལ་སྐྱེས་བུས་བཅད་ཅེས་པ་བཞིན་ནོ། །དེས་ན་རྗེས་དཔག་ནི་སེལ་འཇུག་ཡིན་པས་ཡུལ་ཆ་གཅིག་ལས་མི་རྟོགས་པས་དེ་ལ་ངེས་པའང་རང་སྟོབས་ཀྱིས་འདྲེན་ནུས་ལ། མངོན་སུམ་རྣམས་ནི་སྒྲུབ་འཇུག་ཡིན་པས་རང་

ཡུལ་སྒྲ་ལྟ་བུ་མཐོང་ཚེ་དེ་དང་གྲུབ་བདེ་རྫས་གཅིག་པའི་ཡོན་ཏན་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་མཐོང་བ་ཡིན་ཏེ། དོན་གྱི་རང་གི་ངོ་བོ་གཅིག །བདག་ཉིད་མངོན་སུམ་ཡིན་པ་ལ། །ཚད་མ་རྣམས་ཀྱིས་བརྟག་བྱ་གང་། །མ་མཐོང་ཆ་གཞན་ཅི་ཞིག་ཡོད། །ཅེས་དང་། དེ་ཕྱིར་དངོས་པོ་མཐོང་བ་ཡིས། །ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་མཐོང་བ་ཉིད། །ཅེས་སྨྲར་བཤད་པ་ལྟ་བུའོ། །མི་རྟག་པ་སོགས་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་མཐོང་ཡང་འདྲ་བ་ལ་སོགས་འཁྲུལ་རྒྱུས་དེ་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་མི་ནུས་པས་ཕྱིས་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བའི་རྒྱུ་མཚན་གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་ངེས་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ཡང་མངོན་སུམ་གྱིས་སྒྲ་དང་སྒྲའི་མི་རྟག་པ་དང་བྱས་པ་སོགས་མཐོང་ཡང་སྒྲ་མི་རྟག་པར་དང་བྱས་པ་ཡིན་པར་མི་མཐོང་ལ། རྗེས་དཔག་དང་དེ་དག་གིས་དྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡིན་པར་དང་བྱས་པ་ཡིན་པར་ངེས་པའོ། །ཁ་ཅིག་སྒྲ་འཛིན་མངོན་སུམ་གྱིས་སྒྲ་དང་གྲུབ་བདེ་རྫས་གཅིག་པའི་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་མཐོང་ཡང་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་མི་རྟོགས་ཞེས་མཐོང་རྟོགས་སོ་སོར་ཕྱེ་ཡང་ཚིག་ཙམ་ལས་དོན་ལ་འགལ་འདུ་མང་ཞིང་། ཤིང་རྟ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་པ་དང་ཡང་འགལ་ཏེ། ཚད་མ་མདོ་ལས༔ གལ་ཏེ་མཐོང་བ་བཞིན་གཏན་ཚིགས། །སྐྱབ་པའི་སྒོ་ནས་འཇུག་ན་ནི། །ཐམས་ཅད་རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་བའམ། །ཡང་ན་ཐམས་ཅད་རྟོགས་པར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ་ལས༔ འདི་ལ་ཆོས་ཅན་རྟོགས་ན་ཐ་མི་དད་པའི་ཕྱིར་ཐམས་ཅད་རྟོགས་པར་འགྱུར་རོ། །འོན་ཏེ་ཐ་དད་ན་མ་འབྲེལ་བ་ནི་དེ་ལ་རྟོགས་པ་མེད་

ཏོ། །ཞེས་དང་། དཔེར་ན་མི་རྟག་པ་སྒྲུབ་པར་བྱ་བ་ལ་སྒྲ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེའི་མངོན་སུམ་ཁོ་ནས་གྲུབ་པས་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་གྲུབ་སྟེ། དེ་ལས་གཞན་པ་མ་གྲུབ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །འོན་ཏེ་ཡོད་ན་ནི་དེའི་ངོ་བོ་ཉིད་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འོ་ན་རྒྱས་པའི་རྩ་བ་ལས༔ ཁྱད་པར་གང་ལ་རྟོགས་པ་ཡི། །རྐྱེན་ཡོད་དེ་ནི་རྟོགས་པར་འགྱུར། །ཞེས་པ་ཅི་ཞེ་ན། འདི་ནི་གང་ཟག་གིས་ངེས་པ་འདྲེན་ནས་རྟོགས་པ་ལ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ལྟར་དབང་མངོན་གྱིས་ཐོས་པའི་སྒྲ་དང་གྲུབ་བདེ་རྫས་གཅིག་པའི་མི་རྟག་པ་དེ་སྒྲ་ཡིན་ནམ་མིན་ཞེ་ན། སྒྲ་ཡིན་ཏེ། རྣ་ཤེས་ཀྱི་མཉན་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཞན་དུ་སྒྲའི་མི་རྟག་པ་དེ་སྒྲ་མ་ཡིན་ན་དེ་ལྡན་མིན་བཞག་པ་ལས་འོས་མེད་ལ། དེ་ལྟར་ན་སྒྲ་འཛིན་པའི་མཉན་ཤེས་ཀྱིས་གཟུང་མི་ནུས་པ་དང་། ལྡན་མིན་ལ་རྫས་མེད་པས་སྒྲ་དང་གྲུབ་བདེ་རྫས་གཅིག་བཞག་མི་རུང་བ་དང་། བྱེ་སྨྲས་མཚན་གཞི་དང་འདུས་བྱས་སུ་མཚོན་པའི་མཚན་ཉིད་རྫས་ཐ་དད་དུ་འདོད་པ་ལས་ལྷག་པའི་མདོ་སྡེ་པས་མཚན་མཚོན་རྫས་གཅིག་པའི་ཚུལ་ཡང་བཞག་མི་ནུས་སོ། །དབང་པོའི་མངོན་སུམ་གྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ལ་སོགས་པ་རྟོགས་ཀྱང་དེ་རྒྱུད་ལྡན་གྱི་གང་ཟག་གིས་རྟོགས་པའི་ཁྱབ་པ་མེད་དེ། ཚུར་མཐོང་གང་ཟག་གིས་རྟོགས་མ་རྟོགས་དྲུག་པ་ཡིད་ཤེས་རྟོག་བཅས་ཀྱིས་རྟོགས་མ་རྟོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འཇོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་དུ་དེའི་རྒྱུད་ཀྱི་མངོན་སུམ་གྱིས་རྟོགས་ན་ངེས་རྟོགས་དགོས་ན་བྱེ་སྨྲས་རང་རིག་རྟོགས་པ་དང་། རྒྱང་འཕེན་པས་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་རྟོགས་པར་འདོད་དགོས་ལ། དེ་དག་གིས་རྟོགས་ན་དེ་དག་གིས་ཁས་

ཀྱང་བླང་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་བཞིན་མཐོང་བ་ལའང་མཚུངས་ཏེ། དེའི་རྒྱུད་ཀྱིས་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་ན་ངེས་མཐོང་དགོས་ན་སྨུ་སྙེགས་བྱེ་བྲག་པས་ཀྱང་སྒྲ་མི་རྟག་པ་མཐོང་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ན་བྱས་རྟགས་ཀྱིས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རྒོལ་བ་སུ་ཡང་མི་རྙེད་དོ། །

ཚུལ་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་སོ་སོ་སྐྱེ་བོའི་རྒྱུད་ལ་ཡང་ཕྲ་བའི་མི་རྟག་པ་དང་ཕྲ་བའི་སྐད་ཅིག་མ་རྟོགས་པའི་བློ་ཡོད་པར་འཇོག་དགོས་ཤིང་། འོན་ཀྱང་སོ་སྐྱེས་འཁྲུལ་རྒྱུས་བསླད་ནས་དེ་མི་ངེས་པས་ཕྲ་བའི་མི་རྟག་པ་རྟོགས་པའི་སོ་སྐྱེ་ནི་མེད་དོ། །དེ་ཡང་འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པས་ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལས༔ དེ་བཞིན་སྐད་ཅིག་སྤྱི་ཕྱི་དོན་ལ་མ་འདྲེས་ཤིང་དབང་མངོན་གྱིས་ཀྱང་འདྲེས་པར་མཐོང་མི་ཤེས་ནའང་། ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་འདྲ་བ་བར་མ་ཆད་དུ་བྱུང་བ་དང་། ནང་གི་བློ་མི་གསལ་ཞིང་གྲུབ་མཐའ་ངན་པས་བསླད་པ་སོགས་ཕྱི་ནང་གི་འཁྲུལ་རྒྱུས་གེགས་བྱས་ཏེ། ལོག་པར་འཛིན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། དེས་ན་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་དུ་མངོན་སུམ་གྱིས་མཐོང་བས་རྒྱུ་ཡོད་ལ། བདག་མེད་པ་གོམས་པ་སོགས་ལྡན་ཅིག་བྱེད་རྐྱེན་ཡོད་དུ་ཟིན་ཀྱང་། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མ་མཐོང་བ་རྣམས་ལ་མངོན་སུམ་ཁོ་ནས་སྐད་ཅིག་མར་ངེས་པ་འདྲེན་མི་ནུས་པ་ནི་འཁྲུལ་པ་གོམས་པས་བསླད་ནས་གེགས་བྱས་པ་ལས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། ཡིད་བཞིན་མཛོད་དཀའ་འགྲེལ་ལས༔ བྱིས་པས་སྐད་ཅིག་མ་དངོས་སུ་མཐོང་བ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པ། འཁྲུལ་རྒྱུས་བསླད་པ་དང་བྲལ་ནས་དོན་ངེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་མཐོང་བ་མེད་ཅེས་པའི་དོན་ཏེ། རྟོག་མེད་ཤེས་པས་སྐད་ཅིག་མ

མཐོང་མ་སྨྱོང་ཞེས་པའི་དོན་དུ་གཟུང་བར་མི་བྱའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་སོགས་ལེགས་པར་བཤད་པ་དུ་མའི་སྒོ་ནས་དཀའ་བའི་གནད་རྣམས་བཀྲལ་ཞིང་རྩ་འགྲེལ་གྱི་དགོངས་པ་ཟླ་མེད་པ་གསལ་བར་བྱས་པ་ནི་བློ་གསལ་རྣམས་ལ་ཤེས་རབ་ཀྱི་མིག་རབ་ཏུ་འབྱེད་པའི་ཐུར་མའོ། །

༄ ཚད་མ་ལ་དོན་དམ་དང་ཐ་སྙད་གཉིས་སུ་དབྱེ་བ་བཤད་པ། **རང་ཡུལ་དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མི་བསླུ་བའི་རིག་པ་དོན་དམ་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད། རང་ཡུལ་ཐ་སྙད་ཀྱི་བདེན་པ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མི་བསླུ་བའི་རིག་པ་ཐ་སྙད་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི་ལུགས་འདིར་བུམ་པ་མཐོང་བའི་བློ་ལྟ་བུ་དང་པོ་དང་། ནམ་མཁའ་རྟོགས་པའི་བློ་ལྟ་བུ་གཉིས་པའོ། །དོན་དམ་འཇལ་བའི་བློ་ཡིན་ན་དོན་དམ་ཚད་མ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། ཚད་མ་དེས་དྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་ལྟ་བུའོ། །དེ་བཞིན་ཐ་སྙད་འཇལ་བའི་བློ་ཡིན་ན་ཐ་སྙད་ཚད་མ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པ་གོ་སླའོ། །གང་དག་ལུགས་འདིར་ཆ་མེད་གཉིས་ཁོ་ན་དོན་དམ་དུ་འདོད་པ་ལྟར་ན་དོན་དམ་རྟོགས་པའི་ཚུར་མཐོང་མངོན་སུམ་འཇོག་དཀའ་བར་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

༄ འདིར་མཁན་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དང་འཇམ་མགོན་བླ་མས་གྲུབ་མཐའི་རྩེ་མོ་ན་བཤད་པའི་ཚད་མ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་བཞག་ཅུང་ཟད་བཤད་ན། དོན་དམ་ཚད་མ་ལ་རྣམ་གྲངས་དང་རྣམ་གྲངས་མ་ཡིན་པའི་དོན་དམ་གཅོད་པའི་ཚད་མ་

གཉིས་དང་།   ཐ་སྙད་ཚད་མ་ལ་མ་དག་རྩུར་རོལ་མཐོང་བ་དང་དག་པའི་གཟིགས་པ་ཀུན་ཏུ་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མ་གཉིས་སོ། །

༼ དོན་དམ་ཚད་མ་བཤད་པ། **རང་གི་གཞལ་བྱ་མཐའ་གསུམ་ཅི་རིགས་པ་དང་བྲལ་བའི་ཆོས་ཉིད་ལ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མི་སླུ་བའི་རིག་པ་རྣམ་གྲངས་པའི་དོན་དམ་གཅོད་པའི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད།   རང་གི་གཞལ་བྱ་མཐའ་བཞི་ཀུན་དང་བྲལ་བའི་ཆོས་ཉིད་ལ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་རང་སྟོབས་ཀྱི་མི་སླུ་བའི་རིག་པ་རྣམ་གྲངས་མ་ཡིན་པའི་དོན་དམ་གཅོད་པའི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད།**   མཐའ་བཞི་ནི་ཡོད་མེད་གཉིས་གཉིས་མིན་བཞི་ཡིན་ལ། ཇི་ལྟར་ཡོད་མཐའ་བཀག་པ་ཙམ་རྣམ་གྲངས་པའི་དོན་དམ་ཡིན་པར་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ལྟར་མཐའ་གཉིས་པ་དང་གསུམ་པ་བཀག་པ་ཡང་རྣམ་གྲངས་པའི་དོན་དམ་ཡིན་པར་ཤེས་དགོས་ཤིང་། ཕྱི་མ་ནི་སྤྲོས་པའི་མཐའ་ཀུན་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ནོ།   །དབུ་མ་པ་ཁ་ཅིག་རྣམ་གྲངས་པའི་དོན་དམ་དོན་དམ་མཚན་ཉིད་པར་མི་བཞེད་པས་དེ་ལ་གཅོད་པའི་ཚད་མ་ཡང་དོན་དམ་ཚད་མ་མཚན་ཉིད་པར་མི་བཞེད་དོ། །དོན་དམ་ལ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་དགོས་པ་ནི། དོན་རྣམ་ངེས་ཤེས་རབ་རལ་གྲི་ལས༔ དོན་དམ་དབྱེར་བྱེད་གཉིས་མེད་ན། །བདེན་གཉིས་ཟུང་འཇུག་མི་ཤེས་ཤིང་། །དོན་དམ་སྤྲོས་པའི་མཐར་ལྷུང་ལ། །དེ་ཡང་རང་ཉིད་རང་གིས་འཇིག །ཅེས་གསུངས་སོ། །

༼ ཐ་སྙད་ཚད་མ་བཤད་པ། ཐ་སྙད་ཚད་མ་གཉིས་ལ་ངོ་བོའི་ཁྱད་པར། རྒྱུའི་ཁྱད་པར། འབྲས་བུའི་ཁྱད་པར། བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་བཞི་ཡོད་པ་ལས། དང་པོ་ངོ་

བོའམ་མཚན་ཉིད་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། རང་ཡུལ་ཉི་ཚེ་བའི་དོན་ཁོ་ན་ལ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མི་བསླུ་བའི་རིག་པ། མ་དག་ཚུར་རོལ་མཐོང་བ་ལ་བརྟེན་པའི་ཀུན་ཏུ་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད། རང་ཡུལ་རྒྱ་ཆེ་བའི་དོན་ལ་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་འཕགས་རྒྱུད་ཀྱི་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མི་བསླུ་བའི་རིག་པ། དག་པ་འཕགས་པའི་གཟིགས་པ་ལ་བརྟེན་པའི་ཀུན་ཏུ་ཐ་སྙད་པའི་ཚད་མའི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་ནི་དཔེར་ན་ཚུར་མཐོང་གི་བུམ་འཛིན་མངོན་སུམ་ལྟ་བུ་དང་པོ། འཕགས་པའི་སྣང་བཅས་རྣལ་འབྱོར་མངོན་སུམ་ལྟ་བུ་གཉིས་པའོ། །དེ་གཉིས་ཀའི་ཡུལ་ལ་ཐ་སྙད་བདེན་པ་བཞག་ཀྱང་དག་གཟིགས་ཚད་མའི་ཡུལ་ཡིན་ན་ཐ་སྙད་བདེན་པ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་པ་དང་། དག་གཟིགས་ཚད་མ་ཡིན་ན་ཐ་སྙད་ཚད་མ་ཁོ་ན་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། ཇི་སྙེད་པའི་མཁྱེན་པ་དང་། དེའི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དོན་དམ་བཞིན་ནོ། །

རྟེན་གང་ཟག་གི་ཁྱད་པར་ལ་དག་གཟིགས་ཡིན་ན་འཕགས་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཚད་མ་ཡིན་པས་ཁྱབ་སྟེ། རྒྱུ་ཇི་ལྟ་བའི་ཆོས་ཉིད་མཐོང་བ་ལས་སྐྱེས་དགོས་པའི་ཕྱིར། ཚུར་མཐོང་ཚད་མ་ཡིན་ན་སོ་སྐྱེའི་རྒྱུད་ལ་ཡོད་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། དགྲ་བཅོམ་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་བུམ་པ་ཙམ་དང་སྒྲ་ཙམ་འཛིན་པའི་མངོན་སུམ་ལྟ་བུ་དེ་མ་དག་ཚུར་མཐོང་ཚད་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཚུར་མཐོང་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ཚད་མ་ཡིན་ན་ཚུར་མཐོང་ཚད་མ་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ་སྟེ། སོ་སྐྱེའི་རྒྱུད་ཀྱི་དོན་དམ་རྟོགས་པའི་ཚད་མ་དེ་ཚུར་མཐོང་ཚད་མ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། ཐ་སྙད་ཚད་མ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ལྟར་ཞིབ་ཏུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

རྒྱུའི་ཁྱད་པར་ནི། ཚུར་མཐོང་ཚད་མ་ནི་རང་རང་གི་དབང་པོ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་རང་གི་ཡུལ་དེ་ཚུལ་བཞིན་བཟུང་བ་ཙམ་ལས་སྐྱེས་པ་ཡིན་པས་རྒྱུ་ཡུལ་དབང་ཡིད་བྱེད་གསུམ་མོ། །དག་གཟིགས་ཚད་མ་ནི་རྒྱུ་ཇི་ལྟ་བའི་ཆོས་ཉིད་བདག་མེད་པ་དང་སྟོང་པ་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མཉམ་གཞག་གིས་འདྲེན་པ་ཡིན་པས་ཡུལ་དབང་ཡིད་བྱེད་གསུམ་ཙམ་ལས་མི་སྐྱེ་བར་ཆོས་ཉིད་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་སུ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ། །

བྱེད་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ནི། ཚུར་མཐོང་ཚད་མས་ཉི་ཚེ་བ་ཚུར་མཐོང་གི་ཡུལ་ལ་སྒྲོ་འདོགས་སེལ་བར་བྱེད་དེ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་རྗེས་དཔག་གིས་སྒྲ་རྟག་འཛིན་གྱི་སྒྲོ་འདོགས་སེལ་བ་ལྟ་བུའོ། །དག་གཟིགས་ཚད་མ་ནི་རྒྱ་ཆེ་བ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་པའི་ཡུལ་ཚུར་མཐོང་གི་སྤྱོད་ཡུལ་ལས་འདས་པ་ལ་སྒྲོ་འདོགས་སེལ་བར་བྱེད་དེ། རྡུལ་གཅིག་གི་སྟེང་དུ་རྡུལ་སྙེད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་འཛུལ་བས་རྡུལ་གཅིག་ལ་རྡུལ་སྙེད་ཀྱི་སངས་རྒྱས་མི་ཤོང་སྙམ་པའི་སྒྲོ་འདོགས་སེལ་བ་ལྟ་བུའོ། །

འབྲས་བུའི་ཁྱད་པར་ནི། ཚུར་མཐོང་ཚད་མས་རང་གི་སྐབས་སུ་བབ་པའི་གཞལ་བྱ་དེ་འཛིན་ཅིང་རྟོགས་པར་བྱེད་པས་དོན་རྟོགས་པ་དེའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ལ། དག་གཟིགས་ཚད་མས་མཐར་ཐུག་ཤེས་བྱ་ཐམས་ཅད་ཆགས་ཐོགས་མེད་པར་མཁྱེན་པའི་ཇི་སྙེད་མཁྱེན་པའི་རྣམ་མཁྱེན་སྒྲུབ་པས་དེ་ཡི་འབྲས་བུ་དང་ལྡན་པའོ། །ཐ་སྙད་ཚད་མ་ལ་གཉིས་སུ་ཕྱེ་བའི་དགོས་པ་ནི། དོན་རྣམ་ངེས་ལས༔ ཐ་སྙད་ཚད་མ་གཉིས་མེད་ན། །དག་པའི་གཟིགས་པ་འང་རྫུན་འགྱུར་

ཞིང་། །མ་དག་མཐོང་བའི་དུང་ལ་ཡང་། །དཀར་སེར་བདེན་རྫུན་མི་འཐད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་སྣང་ཚོད་དང་གནས་ཚོད་ཀུན་རྫོབ་དང་དོན་དམ་པའི་ཆོས་མ་ལུས་པ་ཚད་མ་རྣམ་པ་བཞིའི་སྒོ་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཚུལ་འདི་ནི་གསང་ཆེན་སྔ་འགྱུར་བའི་ཁྱད་ཆོས་ཐུན་མིན་ཞིག་དང་འཇམ་མགོན་བླ་མའི་ལེགས་བཤད་ཀྱི་སྙིང་པོར་མཐོང་བས་ཞར་ལ་མདོ་ཙམ་སྨོས་པ་ཡིན་ནོ། །

༈ ཚད་མའི་འབྲས་བུ་བཤད་པ། མུ་སྟེགས་དཔྱོད་པ་པ་དག་ནི་དོན་ལ་ལྟ་བའམ་མཐོང་བའི་ཤེས་པ་རྟོག་མེད་ཚད་མ་དང་། དེའི་འོག་ཏུ་དོན་གྱི་ངོ་བོ་དང་སྤྱི་སོགས་ངེས་པའི་རྟོག་པ་ཚད་མའི་འབྲས་བུར་འདོད་པ་ཡིན། རིགས་པ་ཅན་པས་དབང་པོ་དང་དོན་ཕྲད་པ་ཚད་མ་དང་། དེ་ལས་དོན་རྟོགས་པ་ཚད་མའི་འབྲས་བུར་འདོད། བྱེ་བྲག་པས་ཡུལ་གྱི་ཁྱད་པར་ལྟ་བའི་ཤེས་པ་ཚད་མ། དེ་ལས་ཁྱད་པར་དང་ལྡན་པའི་རྫས་སོགས་ངེས་པ་ཚད་མའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་སྨྲའོ། །རྒྱལ་དཔོགས་པས་ནི་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་ཚད་མ། དེ་ལས་གཟུགས་སོགས་རྟོགས་པ་ཚད་མའི་འབྲས་བུའོ་ཞེས་ཟེར། རང་སྡེ་བྱེ་སྨྲས་ཀྱང་དབང་པོ་ཚད་མ་དང་། གཟུགས་སོགས་ཕྲད་པའི་དོན་གཞལ་བྱ། དེ་ལས་བྱུང་བའི་ཤེས་པ་ཚད་མའི་འབྲས་བུ་ཡིན་པར་འདོད་དོ། །

༈ མངོན་སུམ་ཚད་མའི་འབྲས་བུ་བཤད་པ། ཚད་མ་མདོ་དགོངས་འགྲེལ་རྣམས་ལས་གཙོ་བོར་མངོན་སུམ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ཏེ། ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གཉིས་གསུངས་ཏེ། མ་བརྟགས་པར་འཇིག་རྟེན་གྲགས་པ་དང་

མཐུན་པའི་ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་དང་། བརྟག་ཅིང་བསྟན་བཅོས་དང་མཐུན་པའི་ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་གོ །

༈ མ་བརྟགས་འཇིག་རྟེན་དང་མཐུན་པའི་ཚད་འབྲས་བཤད་པ། དེ་ཡང་ཚད་མ་མདོ་ལས༔ བྱ་དང་བཅས་པར་རྟོགས་པའི་ཕྱིར། །འབྲས་བུ་ཉིད་ཡིན་འཇལ་བྱེད་ལ། །ཚད་མ་ཉིད་དུ་འདོགས་པ་སྟེ། །བྱ་བ་མེད་པའང་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ བྱ་བ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ཅེས་དེ། །སོགས་ནས། ཐ་དད་འདས་པའི་དངོས་རྣམས་ལ། །སྒྲོ་འདོགས་པས་ནི་འཇུག་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་བསྟན་པ་ལྟར་བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ་གྱིས་ཕྱེས་ནས་འཇོག་པ་སྟེ། ལས་སུ་བྱ་བའི་ཡུལ་གཟུགས་སོགས་གཞལ་བྱ། རྟོགས་པར་བྱེད་པའི་བློ་གཟུགས་ཀྱི་རང་བཞིན་སྣང་བའི་དོན་འདྲ་ཚད་མ། ཡུལ་ཅན་དེས་ཡུལ་རྟོགས་པའི་ལས་དོན་རྟོགས་དེ་ཚད་མའི་འབྲས་བུ་ཡིན་ནོ། །

༈ བརྟག་ཅིང་བསྟན་བཅོས་དང་མཐུན་པའི་ཚད་འབྲས་བཤད་པ། བརྟག་ཅིང་བསྟན་བཅོས་དང་མཐུན་པ་ལ། གཟུང་འཛིན་ཐ་བ་གནས་ཚུལ་སེམས་ཙམ་པ་དང་མཐུན་པའི་ཚད་འབྲས་དང་། ཕྱི་རོལ་དོན་བཀོས་སྣང་ཚུལ་མདོ་སྡེ་པ་དང་མཐུན་པའི་ཚད་འབྲས་གཉིས་ཡོད།

༈ གཟུང་འཛིན་ཐ་བ་གནས་ཚུལ་སེམས་ཙམ་པ་དང་མཐུན་པའི་ཚད་འབྲས་བཤད་པ། དེ་ཡང་ཚད་མ་མདོ་ལས༔ གང་ཚེ་སྣང་བ་དེ་གཞལ་བྱ། །ཚད་མ་དང་ནི་དེའི་འབྲས་བུ། །འཛིན་དང་རྣམ་རིག་དེ་ཡི་ཕྱིར། །དེ་གསུམ་ཐ་དད་དུ་མ་བྱས། །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ དོན་རིག་གང་ཡིན་སོ་སོར་རིག །ཅེས་པ་ནས། དྲན་པས་འདི་

ཡང་རྣམ་པ་གཉིས། །སྔོང་བ་ཉིད་ནི་འབྲས་བུ་ཡིན། །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་བསྟན་དོན་ལྟར། གཟུང་རྣམ་གཞལ་བྱ། འཛིན་རྣམ་ཚད་མ། རང་རིག་འབྲས་བུར་འཇོག་པ་ནི་ཐ་སྙད་དཔྱོད་པའི་གྲུབ་དོན་མཐར་ཐུག་ཏུ་གནས་པ་ཡིན་ནོ། །

༄ ཕྱི་རོལ་དོན་བལྟོས་སྣང་ཚུལ་མདོ་སྡེ་པ་དང་མཐུན་པའི་ཚད་འབྲས་བཤད་པ། ཚད་མ་མདོ་ལས༔ ཡང་ན་རང་རིག་འབྲས་བུ་སྟེ། །དེ་ཡི་ངོ་བོ་ལས་དོན་ངེས། །ཡུལ་གྱི་སྣང་བ་ཉིད་དེ་འདིའི། །ཚད་མ་དེ་ཡིས་འཇལ་བར་བྱེད། །ཅེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ གང་ཚེ་རྣམ་རིག་རྒྱུ་ཡི་ཡུལ། །འདོད་པ་འམ་ནི་མི་འདོད་པ། །ཞེས་པ་ནས། དེ་དག་མ་བསླུད་མིག་ཅན་གྱིས། །དེ་ལྟར་མཐོང་བ་མེད་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་པའི་བར་གྱིས་བསྟན་པ་ལྟར། ཕྱི་དོན་གཞལ་བྱ། གཟུང་རྣམ་ཚད་མ། འཛིན་རྣམ་གྱིས་གཟུང་རྣམ་སྨྲོང་བའི་རང་རིག་འབྲས་བུར་འཇོག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྐབས་གསུམ་ཀར་ཚད་མ་དང་དེའི་འབྲས་བུ་གཉིས་ལྡོག་པས་ཕྱེ་བ་ཙམ་ལས་དོན་དུ་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ཐ་དད་པ་མེད་པ་སྟེ། ཚད་མ་མདོ་རང་འགྲེལ་ལས༔ འདི་ལ་ཕྱི་རོལ་པ་རྣམས་ཀྱི་བཞིན་དུ་ཚད་མ་ལས་འབྲས་བུ་དོན་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ནི་མེད་ཀྱི། འབྲས་བུར་གྱུར་པའི་ཤེས་པ་དེ་ཉིད་ཡུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེད་པ་དང་བྱ་བ་དང་བཅས་པར་རྟོགས་པ་དེ་ཉེ་བར་བླངས་ནས། ཚད་མ་ཉིད་དུ་འདོད་པ་སྟེ། བྱ་བ་མེད་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན་འབྲས་བུ་རྒྱུ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པར་སྐྱེས་པ་ལ་རྒྱུའི་གཟུགས་འཛིན་ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཞེས་དང་། ལེགས་བཤད་སྣང་བའི་གཏེར་ལས༔ ཚད་མ་དང་འབྲས་བུ་འདི་དག་ཕྱི་རོལ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲས་སུ་འདོད་པ་ནམ་

ཡང་མི་འཐད་ལ། རང་ལུགས་སུ་རྣམ་པར་གཞག་འཇོག་གི་རྒྱུ་འབྲས་ཙམ་ཡིན་ཅིང་། ཞེས་དང་། ངེད་ཀྱི་ལུགས་ལ་ཚད་མ་དང་འབྲས་བུ་དེ་ནི་ཡུལ་འཇལ་བ་དང་དོན་རྟོགས་པའི་བྱ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ་བརྟེན་ནས་ནི་ལྡོག་པའི་ཆ་དག་ལ་བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་བྱེད་དུ་བཞག་པ་ཡིན་གྱི། བསྐྱེད་བྱ་སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུ་འབྲས་སུ་ཁས་མི་ལེན་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གནས་ཚུལ་སེམས་ཙམ་པ་དང་མཐུན་པའི་ཚད་འབྲས་ལ་ནི་ཚད་མ་དང་གཞལ་བྱ་དང་འབྲས་བུ་གསུམ་ཀ་ངོ་བོ་ཐ་དད་དུ་མེད་དེ། ཚད་མ་མདོ་ལས༔ དེ་གསུམ་ཐ་དད་དུ་མ་བྱས། །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ གཟུང་བ་འཛིན་པ་རིག་པ་དག །ཡོད་པ་མིན་ཀྱང་གཞལ་བྱ་དང་། །འཇལ་བྱེད་འབྲས་བུར་གནས་པ་འདི། །ཇི་ལྟར་རྗེས་སུ་སྣང་བཞིན་བྱས། །ཞེས་སོ། །དེ་ལྟར་རང་རིག་ཁས་ལེན་པའི་ཕྱོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རང་རིག་ཚད་འབྲས་སུ་བཞག་པ་མཐུན་པ་ཡིན་ནོ། །མཁས་པ་ཁ་ཅིག་འབྲས་རྟོག་གསུམ་གྱི་སྒོ་ནས་ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཕྱོགས་གསུམ་པ་བཞེད་ནས་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་དགོངས་པའང་དབུ་མར་ལ་ཟློ་ཚུལ་བཤད་པ་དང་། ཡང་ཁ་ཅིག་གིས་ཚད་འབྲས་ལ་བར་ཆད་པའི་འབྲས་བུ་དང་། བར་མ་ཆོད་པའི་འབྲས་བུའི་ཚུལ་བཤད་པ་སོ་སོའི་གཞུང་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་གོང་དུ་བཤད་པ་ནི་གཙོ་བོ་མངོན་སུམ་གྱི་ཚད་འབྲས་གཞལ་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་ཡིན་ནོ། །

༄ རྗེས་དཔག་ཚད་མའི་ཚད་འབྲས་བཤད་པ། མདོ་ལས༔ འབྲས་བུ་སྔར་བཞིན། ཞེས་དང་། རང་དོན་རྗེས་དཔག་བཤད་པའི་སྐབས་སུ་རྣམ་ངེས་ལས༔ འདིའི་

འབྲས་བུའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ནི་མངོན་སུམ་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་དང་། རིགས་ཐིགས་ལས༔ འདིར་ཡང་ཚད་མའི་འབྲས་བུ་རྣམ་པར་གཞག་པ་ནི་མངོན་སུམ་དང་འདྲའོ། །ཞེས་གསུངས་ལ་འོན་ཀྱང་རིགས་གཏེར་ལས༔ མེ་ཡི་རང་མཚན་གཞལ་བྱ་ལ། །དུ་བ་ལས་བྱུང་གཞན་སེལ་བློ། །ཚད་མ་ཉིད་ཡིན་དེ་རྟོགས་པ། །འབྲས་བུ་ཡིན་ཞེས་མཁས་རྣམས་བཞེད། །ཅེས་གསུངས་ཏེ། དུ་ལྡན་ལ་ལ་ཡོད་པའི་མེ་དང་དེའི་སྤྱི་སྣང་ལྟ་བུ་གཞལ་བྱ། དུ་བའི་རྟགས་ལས་བྱུང་བའི་གཞན་སེལ་བའི་བློ་གང་ལ་མེའི་དོན་སྤྱི་ཤར་བ་དེ་ཚད་མ། དེས་མེ་རང་མཚན་པ་རྟོགས་པ་འབྲས་བུ་ཡིན་ནོ།།

༄ སྡེ་བདུན་གྱི་དགོངས་གྲུབ་མཐའ་གང་ཡིན་བཤད་པ། ཞར་ལ་སྡེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པའི་དགོངས་པ་གྲུབ་མཐའ་བཞི་གང་ཡིན་དཔྱད་པ་ལ། འཕགས་པའི་ཡུལ་དུ་རྒྱན་མཁན་པོ་ཤེས་རབ་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་དབུ་མའི་གཞུང་དུ་བཞེད་ཅིང་། གཞན་ཕལ་ཆེར་མདོ་སེམས་ཐུན་མོང་བའི་གཞུང་དུ་བཞེད་དོ། །

བོད་དུ་ཀརྨ་པ་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཚོ་དང་ཀུན་མཁྱེན་པད་དཀར་སོགས་ནི་སྡེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པའི་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་དབུ་མ་པ་ལྟར་བཞེད་དེ། ཚད་འབྲས་ཀྱི་སྐབས་སུ་རིགས་གཞུང་རྒྱ་མཚོ་ལས༔ སྡེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པའི་མཐར་ཐུག་གི་དགོངས་པ་ནི་རྗེ་བཙུན་བྱམས་པ་ནས་ཐོགས་མེད་སྐུ་མཆེད་ལ་བརྒྱུད་པའི་དབུ་མ་པར་གནས་ལ། ཀླུ་སྒྲུབ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་དབུ་མའི་གཞུང་རྣམས་དང་ཡང་མཐུན་ཏེ། ཞེས་དང་། སློབ་དཔོན་ལྷ་དབང་བློ་ལ་སོགས་པ་འགའ་ཞིག་གིས་དབུ་མའི་གཞུང་ལུགས་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྨྲ་

བའི་ལུགས་སུ་བཀྲལ་བ་ལ། སློབ་དཔོན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་ཐུགས་སྨུག་ནས།
ཞེས་དང་། དེས་ན་སློབ་དཔོན་གྱི་གསུང་འདི་ནི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཐར་ཐུག་གི་
དགོངས་པ་དབུ་མར་གནས་ཀྱང་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྨྲ་བའི་ལུགས་སུ་འཆད་པ་
རྣམས་ལ་ཐུགས་མ་རངས་པའི་གསུང་དུ་གསལ་ལོ། །ཞེས་གསུངས་པས་དབུ་
མར་བཞེད་པ་ཡིན་ནོ། །རྔོག་ལོ་ཆེན་པོའི་གསུང་ཀརྨ་པས་ཊཱི་ཀར་དྲངས་པ་ལྟར་
ན། སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཞབས་ཀྱིས་བཞེད་པའི་ཟབ་མོའི་དོན་རྣམས་རིགས་པའི་
དབང་ཕྱུག་རྣམ་འགྲེལ་མཛད་པའི་གཞུང་ལས་རྟོགས་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་
འདུག་པས་རྔོག་ལོ་ཆེན་པོ་ཡང་སྡེ་བདུན་གྱི་དགོངས་པ་དབུ་མར་བཞེད་པར་
སྣང་། ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་ནི་རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ་ལས་འདི་ལྟར་གསུངས་ཏེ།
དེ་ལྟར་གྲུབ་མཐའ་བཞི་ལས་སློབ་དཔོན་ནི་ཕྱི་རོལ་གྱི་དོན་ཁས་ལེན་པ་ན་མདོ་
སྡེ་པ་ལྟར་མཛད་ལ། ཤེས་བྱ་ནང་ལ་འཇུག་པ་ན་རྣམ་མེད་ཞལ་གྱིས་བཞེས་
སོ། །ཞེས་གསུངས་ནས་དགོངས་པ་མཐར་ཐུག་སེམས་ཙམ་རྣམ་མེད་པ་ལྟར་
བཞེད་དོ། །དགའ་ལྡན་པ་རྣམས་ནི་གཞུང་དེ་དག་གི་དགོངས་པ་སེམས་ཙམ་
རྣམ་བདེན་པ་དང་། དེ་ཡང་སྣ་ཚོགས་གཉིས་མེད་པ་ལྟར་བཞེད་པ་ཡིན་ནོ། །
འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པ་ནི་གཞུང་དེ་དག་གི་དགོངས་པ་སེམས་ཙམ་རྣམ་བདེན་
པ་གཟུང་འཛིན་གྲངས་མཉམ་པའི་ཚུལ་ལ་གནས་པར་བཞེད་དེ་ལེགས་བཤད་
སྣང་བའི་གཏེར་ལས༔ དེ་ལ་གཞུང་འདིས་ཐ་སྙད་དཔྱོད་པའི་ཚད་མ་གཙོ་བོར་
སྟོན་པ་ཡིན་པས་སྣང་བ་ཐབས་ཀྱི་ཆ་འཆད་པ་ལ་གཉིས་སྟོང་གི་རྣམ་རིག་ཙམ་
འཁོར་འདས་ཀྱི་སྣང་གཞི་དང་འཆར་གཞིར་གྲུབ་པས་དེ་ཙམ་གཙོར་བཏོན་ནས་

སེམས་ཙམ་གྱི་གྲུབ་མཐའི་རྣམ་གཞག་གསལ་པོར་སྟོན་པ་ནི་གཞུང་ཉིད་ཀྱིས་གསལ་བས་བསྟན་དུ་མེད་ལ། སེམས་ཙམ་དེ་ལའང་དོན་དམ་པར་གཉིས་སྟོང་གི་རྣམ་ཤེས་གྲུབ་པར་སྨྲ་བ་ལ་སུ་ཡང་མི་མཐུན་པ་མེད་པས་གཉིས་སྟོང་དུ་སྒྲུབ་པ་ཙམ་གྱིས་རྣམ་རྫུན་པ་ཡིན་པར་མི་གྲུབ་ཅིང་། རྣམ་བདེན་རྫུན་ནི་གཉིས་སྣང་བཅས་པ་ཐ་སྙད་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཤེས་པ་ལ་རྣམ་པ་ཡོད་མེད་དུ་བཞེད་པའི་ཁྱད་པར་ཙམ་ཡིན་ཅིང་ཐ་སྙད་དུ་རྣམ་མེད་དུ་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་མི་འཐད་པས་གཞུང་འདིར་རྣམ་བཅས་སུ་བཞེད་པ་ནི། ཡོངས་གཅོད་ནང་ཡིན་ཕྱི་རོལ་ལྟར། །གནས་པ་འདི་ནི་ཆ་གཞན་ཡིན། །ཞེས་དང་། ཤེས་ལས་ཐ་དད་མ་ཡིན་ན། །ཇི་ལྟར་དོན་གཞན་འབྲང་བར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། གལ་ཏེ་སྤྱི་ནི་ཤེས་ངོ་བོའི། །དོན་ཉིད་ཡིན་ན་ཐལ་བར་འགྱུར། །དེ་ལྟར་འདོད་ཕྱིར་སྐྱོན་ཡོད་མིན། །ཞེས་དང་། ལྷན་ཅིག་དམིགས་པ་ངེས་པའི་ཕྱིར། །སྔོ་དང་དེ་བློ་གཞན་མ་ཡིན། །ཞེས་སོགས་གཞུང་གི་སྐབས་ཀུན་ཏུ་གསལ་ལོ། །དེ་ལྟར་སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོས་ཀྱང་། ནང་གི་ཤེས་བྱའི་ངོ་བོ་ནི། །ཕྱིར་རོལ་ལྟར་སྣང་གང་ཡིན་ཏེ། །དོན་ཡིན་རྣམ་ཤེས་ངོ་བོའི་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །རྣམ་བཅས་པ་དེ་ལ་བཞེད་པ་གསུམ་ཡོད་པའི་ཐ་སྙད་དུ་སྐྱོན་མེད་པར་དངོས་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་འོང་བ་ནི་གཟུང་འཛིན་གྲངས་མཉམ་པ་ཡིན་ཏེ་གཞན་དུ་བཤད་ཟིན་པའི་ཕྱིར་འདིར་རྒྱས་པར་མི་སྤྲོའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། དབུ་མ་རྒྱན་འགྲེལ་དུ་ཡང་ཐ་སྙད་རྣམ་བཅས་སུ་ཁས་ལེན་པའི་སྐབས་ཐ་སྙད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྣམ་ཤེས་གྲངས་མཉམ་པའི་ལུགས་འདི་ཁོ་ན་འཐད་པར་གསུངས་སོ། །དེས་ན་རང་

ལུགས་ལ་སྣང་ཚུལ་ཕྱི་དོན་ལ་དཔྱོད་པའི་ཚེ་མདོ་སྡེ་པ་གཟུང་འཛིན་གྲངས་མཉམ་པ་དང་། གནས་ཚུལ་སེམས་ཙམ་ལ་དཔྱོད་པའི་ཚེ་སེམས་ཙམ་གཟུང་འཛིན་གྲངས་མཉམ་པ་ལྟར་བཞེད་དོ།།

༄ ཚད་མིན་གྱི་བློ་བཤད་པ། **རང་སྟོབས་ཀྱིས་མི་བསླུ་བ་མ་ཡིན་པའི་རིག་པ་ཚད་མིན་གྱི་བློ་ཡི་མཚན་ཉིད།**

མཚན་གཞི་ནི། རྗེས་དཔག་གིས་དྲངས་པའི་བཅད་ཤེས་ལྟ་བུ་རྟོག་པ་དང་། གངས་རི་སེར་འཛིན་ལྟ་བུ་རྟོག་མེད་དོ། །ཚད་མིན་གྱི་བློ་ལ་བོད་སྔ་རབས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ལྔར་དབྱེ་སྟེ། བཅད་ཤེས། ཡིད་དཔྱོད། སྣང་ལ་མ་ངེས་པ། ཐེ་ཚོམ། ལོག་ཤེས་བཅས་བཞེད་པ་ལ་རིགས་གཏེར་རྩ་འགྲེལ་ལས༔ ཡིད་དཔྱོད་རྟགས་ལ་ལྟོས་མ་ལྟོས། །དམ་བཅའ་ཙམ་ཡིན་ཐེ་ཚོམ་འགྱུར། །ཞེས་སོགས་རྒྱ་ཆེར་བཀག་ནས་རང་ལུགས་མ་རྟོགས། ལོག་རྟོག ཐེ་ཚོམ་གསུམ་དུ་ཞལ་གྱིས་བཞེད་དོ། །དེ་ཡང་རིགས་གཏེར་ལས༔ མ་རྟོགས་ལོག་རྟོག་ཐེ་ཚོམ་སྟེ། །ཚད་མའི་འགལ་ཟླ་རྣམ་པ་གསུམ། །འཇུག་ཚུལ་སྒོ་ནས་ཕྱེ་བ་ཡིན། །ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་བསྡུ་ན་གཅིག། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལ་ཀརྨ་པ་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཚོས་ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་གཞུང་རྒྱ་མཚོར་མ་རྟོགས་པའི་བློ་དབྱེ་གཞི་དང་དབྱེ་ངོ་གཉིས་ཀ་ཡིན་པ་མི་འཐད་པའི་དགག་པ་མཛད་ནས་རང་ལུགས་ཚད་མིན་གྱི་བློ་ལ་ལོག་ཤེས་དང་ཐེ་ཚོམ་གཉིས་སུ་གྲངས་ངེས་པར་བཞེད་དོ། །

དེ་ལ་ཅུང་ཟད་དཔྱད་ན། སྔ་རབས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་ཐམས་ཅད་ཚད་མིན་དུ་བཞེད་པ་མི་འཐད་དེ། མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཡང་ཚད་མིན་དུ་ཐལ་བའི་

ཕྱིར། མངོན་སུམ་བཅད་ཤེས་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། བཅད་ཤེས་འདས་པ་དྲན་པའི་རྟོག་པ་ཡིན་པར་སྡེ་བདུན་མདོ་དང་བཅས་པ་ལས་གསུངས་པའི་ཕྱིར། རྟོགས་ཟིན་རྟོགས་པའི་རིག་པ་བཅད་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དུ་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ། །རྣམ་མཁྱེན་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་བཅད་ཤེས་སུ་ཐལ་བ་དང་། གང་ཟག་གཞན་གྱིས་རྟོགས་པ་ལ་བརྗོད་ན་ཚད་མ་ཐམས་ཅད་བཅད་ཤེས་སུ་ཐལ་བ་དང་། རང་གིས་རྟོགས་པ་ལ་བྱས་ན་གང་ཟག་གཅིག་ལ་བུམ་འཛིན་ཚད་མ་གཅིག་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་པར་ཐལ་ལོ། །ཚད་མ་ཚད་མིན་གྱི་བློ་ཐམས་ཅད་རྟོགས་པ་དང་མ་རྟོགས་པར་མ་བསྡུས་པར་འདོད་པ་མི་འཐད་དེ་བློ་ཐམས་ཅད་རང་ཡུལ་རྟོགས་མ་རྟོགས་གཉིས་སུ་ཁ་མཚམས་ཆོད་པའི་ཕྱིར། ཆོས་རྗེ་ས་པཎ་ནས་ཚད་མིན་གྱི་བློ་རིགས་ལྔར་ངེས་པ་ལ་དགག་པ་མཛད་དེ་གསུམ་དུ་གསུངས་ཀྱང་ཁ་ཅིག་གིས་ཚད་མིན་རིགས་ལྔ་པོ་དེ་དག་བསྡུ་ན་གསུམ་དུ་མི་བསྡུ་བར་ཁས་ལེན་པ་ནི་མི་སྣང་ཞིང་། ནང་གསེས་དབྱེ་བ་ལ་སྐྱོན་གང་ཡང་མ་མཐོང་ངོ་། །ཚད་མིན་ཐམས་ཅད་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་མ་རྟོགས་པར་བསྡུ་དགོས་ན་དེ་མི་འཐད་དེ། ཚད་མིན་ཡིན་ན་རང་ཡུལ་དེ་དང་དེ་མིན་གྱི་འཛིན་པས་སྟོང་དགོས་པར་ཐལ་བའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་། དེ་དང་དེ་མིན་འཛིན་པས་སྟོང་། །ཞེས་མ་རྟོགས་པའི་བློའི་མཚན་ཉིད་རང་ཡུལ་དེ་དང་དེ་མ་ཡིན་པ་གང་ཡང་མ་འཛིན་པ་ལ་འཇོག་ལ། སྒྲ་མི་རྟག་པར་རྟོགས་པའི་ཚད་མས་དྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་དང་སྒྲ་རྟག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་གཉིས་ཡུལ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་དེ་ཡིན་པ་དང་མ་ཡིན་པར་འཛིན་པས་མ་རྟོགས་པའི་བློ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་བཞིན་མ་རྟོགས་པ་དབྱེ་གཞི་དང་

དབྱེ་བའི་ཡ་གྱལ་གཉིས་ཀ་འཛོག་པ་མི་རིགས་ཏེ། མ་རྟོགས་པ་ལ་ངོ་བོའི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་མ་རྟོགས་ལོག་རྟོག་ཐེ་ཚོམ་ཞེས་བརྗོད་ཚེ་དབྱེ་གཞི་དང་དབྱེ་ངོ་ལ་ཁྱབ་ཆེ་ཆུང་མེད་པ་མི་འཐད་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཆོས་རྗེའི་དགོངས་པ་ལ་དབྱེ་གཞི་མ་རྟོགས་པ་དེ་རང་ཡུལ་ཙྲོལ་བཞིན་མ་རྟོགས་པ་ཙམ་དང་དབྱེ་ངོའི་མ་རྟོགས་པ་དེ། དེ་དང་དེ་མིན་འཛིན་པས་སྟོང་། །ཞེས་པའི་སྐབས་ནས་བཤད་པ་དེ་ཡིན་པས་དབྱེན་འབྱེད་དགོས་པར་སྣང་ངོ་། །

ཡང་ཚད་མིན་ཐམས་ཅད་ལོག་ཤེས་དང་ཐེ་ཚོམ་གཉིས་སུ་བཞེད་པ་མི་འཐད་དེ། རྟགས་ལ་མ་བརྟེན་པའི་རྟོག་པ་ཐམས་ཅད་ཐེ་ཚོམ་དུ་བཞག་འདུག་ཅིང་དེ་ལྟར་ན་སྒྲ་རྟག་པར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛིན་པའི་ལོག་པར་རྟོག་པའང་ཐེ་ཚོམ་དུ་ཐལ་བ་དང་། རྗེས་དཔག་གིས་དྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་ཚད་མར་བཞེད་འདུག་པ་དེ་ཡང་མི་རིགས་ཏེ། སྔར་ཚད་མས་རྟོགས་ཟིན་པའི་ཡུལ་དྲན་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་མདོའི་རང་འགྲེལ་ལས༔ དེ་ལ་རེ་ཞིག་བྱེ་བྲག་མཐོང་བ་ནི་རྗེས་སུ་དཔག་པ་ཉིད་དུ་མི་འདོད་དོ། །ཅིའི་ཕྱིར་ཞེ་ན། དེ་དྲན་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོགས་དྲན་པ་ཚད་མ་ཡིན་པ་ཤུགས་ཆེར་བཀག་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་མངོན་སུམ་གྱིས་དྲངས་པའི་ངེས་ཤེས་ཀྱང་ཚད་མར་ཐལ་ཏེ། ཚད་མིན་གཉིས་པོ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །

རང་ལུགས་ཚད་མིན་གྱི་རྣམ་གཞག་ལ་འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་པས་མཁས་འཇུག་སྡོམ་བྱང་ལས༔ ཡུལ་ཅན་བློ་ཡི་དབྱེ་བ་ལ། །སྣང་ལ་མ་ངེས་ཡིད་དཔྱོད་དང་། མ་རྟོགས་ལོག་རྟོག་ཐེ་ཚོམ་དང་། །མངོན་སུམ་རྗེས་དཔག་ཚད་མ་

གཉིས། །བཅད་ཤེས་དང་ནི་བདུན་དུ་དབྱེ། །ཞེས་བློ་རིགས་བདུན་དུ་གསུངས་པའི་ནང་ནས་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་དཔག་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བསྡེས་པ་དེ་ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་ཚད་མ་ཡིན་ལ། གཞན་ལྔག་ཚད་མིན་ཡིན་པས་ཚད་མིན་ལ་སྣང་ལ་མ་ངེས། ཡིད་དཔྱོད། མ་རྟོགས་པ། ལོག་རྟོག ཐེ་ཚོམ་དང་བཅད་ཤེས་བཅས་ལྔག་ཏུ་དབྱེ་བར་མཛད་དོ། །

༄ སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་བཤད་པ། **རང་ཡུལ་གསལ་བར་སྣང་ཡང་ངེས་མི་ནུས་པའི་རིག་པ་སྣང་ལ་མ་ངེས་པའི་བློའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། ཉ་ཕྱིས་གསལ་པོར་སྣང་ཡང་དེ་ཉ་ཕྱིས་ཡིན་པར་ངེས་མི་ནུས་པར་དངུལ་དུ་འཁྲུལ་པའི་གང་ཟག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་ཉ་ཕྱིས་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན་ཚད་མར་གྱུར་པའི་སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་དང་། ཚད་མིན་དུ་གྱུར་པའི་སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་གཉིས། དང་པོ་ནི་མངོན་སུམ་ཚད་མ་ཐམས་ཅད་དང་། གཉིས་པ་ནི་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་ཐམས་ཅད་དོ། །དེས་ན་སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་ཚད་མིན་གྱི་བློའི་དབྱེ་བར་འཇོག་ཀྱང་སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་ཡིན་ན་ཚད་མིན་ཡིན་པས་མ་ཁྱབ། བློ་རྟོག་མེད་ཡིན་ན་སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་ཡིན་པས་ཁྱབ་བོ། །

༄ ཡིད་དཔྱོད་བཤད་པ། **རྒྱུ་མཚན་ཡང་དག་མེད་པར་རང་ཡུལ་ལ་ཞེན་པའི་བློ་དོན་མཐུན་ཡིད་དཔྱོད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། རྒྱུ་མཚན་གང་ཡང་མེད་པར་སྒྲ་མི་རྟག་པར་འཛིན་པ་དང་། རྒྱུ་མཚན་ལྟར་སྣང་གི་ཡིད་དཔྱོད་ནམ་མཁའི་ཡོན་ཏན་མིན་པའི་རྟགས་ལས་སྒྲ་མི་རྟག་པར་འཛིན་པ་ལྟ་བུའོ། །ཁ་

ཅིག་གིས་ཡིད་དཔྱོད་ལ་ལྷུར་དབྱེ་བ་ཡང་དེ་དག་གི་གཞུང་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

༄ མ་རྟོགས་པའི་བློ་བཤད་པ། **རང་ཡུལ་དེ་དང་དེ་མིན་གང་རུང་མ་ཤེས་པའི་རིག་པ་མ་རྟོགས་པའི་བློའི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། བུམ་པ་མི་རྟག་པར་ཡང་མ་ཤེས། རྟག་པར་ཡང་མ་ཤེས་པའི་བློ་ལྟ་བུའོ། །དབྱེ་ན་ཡུལ་ལ་མ་ཞུགས་པ་ཚུལ་གསུམ་མ་ཤེས་པས་དེ་འཛིན་པ་ལྟ་བུ། ཞུགས་ཀྱང་དཔྱད་པ་མ་རྫོགས་པ་ཚུལ་གསུམ་ལ་དཔྱོད་ཀྱང་དེའི་དོན་མ་ཤེས་པའི་བློ་ལྟ་བུ། དཔྱད་པ་རྫོགས་ཀྱང་མ་རྙེད་པ་རི་བོང་རྭ་འཛིན་རྟོག་པས་རི་བོང་རྭ་མ་ཐོབ་པ་ལྟ་བུའོ། །

༄ ལོག་རྟོག་བཤད་པ། **རང་ཡུལ་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཞུགས་པའི་བློ་ལོག་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། སྒྲ་རྟག་འཛིན་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན། རི་བོང་རྭ་འཛིན་དང་སྒྲ་རྟག་འཛིན་ལྟ་བུ་རྟོག་པ་ལོག་ཤེས་དང་གངས་རི་སེར་འཛིན་ལྟ་བུ་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་གཉིས་ཡོད། རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས། མེད་པ་གསལ་སྣང་ཅན་གྱི་ཤེས་པ། རྟོག་མེད་འཁྲུལ་ཤེས། ཚད་མིན་དུ་གྱུར་པའི་སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་རྣམས་དོན་གཅིག རྟོག་པ་ལོག་ཤེས། ལོག་རྟོག རྟོག་པ་དོན་མི་མཐུན་རྣམས་དོན་གཅིག རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་ལ་དབང་ཤེས་ཟླ་བ་གཉིས་སྣང་གི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཡིད་ཤེས་རྨི་ལམ་གྱི་རྟ་གླང་འཛིན་པའི་ཤེས་པ་ལྟ་བུ་གཉིས་སོ། །

ཁ་ཅིག་རྟོག་མེད་ལོག་ཤེས་ལ། དབྱིབས་ལ་འཁྲུལ་པ། ཁ་དོག་ལ་འཁྲུལ་པ། བྱ་བ་ལ་འཁྲུལ་པ། གྲངས་ལ་འཁྲུལ་པ། ངོ་བོ་ལ་འཁྲུལ་པ། དུས་ལ་འཁྲུལ་པ། ཚད་ལ་འཁྲུལ་པ་བདུན་དུ་དབྱེ་ཞིང་། མགལ་མེ་འཁོར་ལོར་སྣང་བ་དང་ལྗོན་

ཤིང་འགྲོ་བར་སྣང་བའི་ཤེས་པ་རྟོག་མེད་འཁྲུལ་ཤེས་སུ་འདོད་དོ། །དེ་ལྟར་འདོད་པ་མི་རིགས་ཏེ། མགལ་མེ་འཁོར་ལོར་སྣང་བའི་ཚེ་དབང་ཤེས་རྟོག་མེད་ལ་མགལ་མེ་རང་མཚན་པ་གསལ་བར་སྣང་བས་འཁྲུལ་པ་མིན་ལ། མགལ་མེ་འདྲ་བ་རྣམས་འཁོར་ལོར་གཅིག་ཏུ་འཁྲུལ་པ་ནི་ཡིད་རྟོག་བཅས་ཡིན་ཏེ། མཁན་ཆེན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔས་དབུ་མ་རྒྱན་ལས༔ མགལ་མེ་ལ་ཡང་གཅིག་ཅར་དུ། །འཁོར་ལོར་སྣང་བའི་འཁྲུལ་པ་འབྱུང་། །གསལ་བར་རབ་ཏུ་སྣང་བའི་ཕྱིར། །མཐོང་བས་མཚམས་སྦྱོར་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལྟར་མཚམས་རྣམས་སྦྱོར་བ་ནི། །དྲན་པས་བྱེད་པ་ཉིད་ཡིན་ཕྱིར། །མཐོང་བས་མ་ཡིན་འདས་པ་ཡི། །ཡུལ་ལ་འཛིན་པ་མིན་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་དང་། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ མགལ་མེ་ལ་སོགས་མྱུར་འཇུག་པའི། །རྗེས་སུ་འགྲོ་བས་གནོད་པ་ཅན། །མིག་ལས་འཁོར་ལོར་འཁྲུལ་སྐྱེ་ཡི། །དེ་མཐོང་མཚམས་སྦྱོར་ལས་མ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མགལ་མེ་འཁོར་ལོར་འཛིན་པ་དང་ལྗོན་ཤིང་འགྲོར་སྣང་དེ་དབང་ཤེས་འཁྲུལ་པ་ཡིན་ན་ཉ་ཕྱིས་དངུལ་དུ་འཁྲུལ་པ་དང་ཐག་ཁྲ་སྦྲུལ་དུ་འཛིན་པ་ཡང་དབང་ཤེས་འཁྲུལ་པར་ཐལ་ཏེ། མཚུངས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་ཉ་ཕྱིས་དངུལ་དུ་འཛིན་པ། མགལ་མེ་འཁོར་ལོར་འཛིན་པ། ཐག་ཁྲ་སྦྲུལ་དུ་འཛིན་པ་རྣམས་འཁྲུལ་རྒྱུ་ཡུལ་ལ་ཡོད་པས་ཡིད་རྟོག་འཁྲུལ་པ་དང་། ལྗོན་ཤིང་འགྲོར་སྣང་དང་སྒྲ་རྟག་འཛིན་སོགས་འགའ་ཞིག་འཁྲུལ་རྒྱུ་ཡུལ་ཅན་ལ་ཡོད་པས་ཡིད་རྟོག་འཁྲུལ་པའོ། །

འོ་ན་རིགས་ཐིགས་དང་རྣམ་ངེས་ལས་ཟ རབ་རིབ་དང་། མྱུར་དུ་བསྐོར་བ་དང་། གྲུར་ཞུགས་པ་དང་། འཁྲུག་པ་ལ་སོགས་པས་འཁྲུལ་པ་མ་བསྐྱེད་ཅིང་རྣམ་པར་རྟོག་པ་མེད་པའི་ཤེས་པ་ནི་མངོན་སུམ་མོ། །ཞེས་མགལ་མེ་མྱུར་དུ་བསྐོར་བ་དང་། གྲུར་ཞུགས་པས་ལྗོན་ཤིང་འགྲོར་སྣང་བའི་མིག་ཤེས་མངོན་སུམ་མིན་པར་གསུངས་པ་མིན་ནམ། དེ་དབང་མངོན་དུ་ཇི་ལྟར་འཇོག་ཅེ་ན། མྱུར་དུ་བསྐོར་བ་དང་གྲུར་ཞུགས་པ་དང་འཁྲུག་པ་མངོན་སུམ་མིན་པར་གསུངས་པ་ནི་མགལ་མེ་འཁོར་ལོར་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་དང་། གྲུར་ཞུགས་ལྗོན་ཤིང་འགྲོ་བར་འཛིན་པའི་རྟོག་པ་མངོན་སུམ་མིན་པར་གསུངས་པ་ཡིན་གྱི། མགལ་མེ་མཐོང་བ་དང་ལྗོང་ཤིང་མཐོང་བའི་མིག་ཤེས་ལ་གསུངས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །དེ་འདྲའི་མིག་ཤེས་ཀྱིས་འཁོར་ལོ་དང་འགྲོ་བར་མི་མཐོང་སྟེ། མཚམས་སྦྱོར་མི་ནུས་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རབ་རིབ་ཅེས་པས་རྟེན་དབང་པོ་བསླད་པའི་རྟོག་མེད་འཁྲུལ་ཤེས་མངོན་སུམ་མིན་པ་དང་། མྱུར་དུ་བསྐོར་བ་དང་གྲུར་ཞུགས་པ་དང་འཁྲུག་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྟོག་པ་འཁྲུལ་པ་མངོན་སུམ་མིན་པར་བཤད་པ་སྟེ། ཇི་ལྟར་མངོན་སུམ་ལྟར་སྣང་བཤད་པའི་སྐབས་བཞིན་ནོ། །

༄ ཐེ་ཚོམ་བཤད་པ། **རང་ཡུལ་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དོགས་པའི་བློ་ཐེ་ཚོམ་གྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི། སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡིན་ནམ་མིན་སྙམ་པའི་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་སེམས་བྱུང་ཐེ་ཚོམ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལ་དབྱེ་ན། དོན་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཚོམ་སྒྲ་མི་རྟག་པ་ཡིན་ལས་ཆེ་སྙམ་པ་ལྟ་བུ་དང་། དོན་མི་འགྱུར་གྱི་ཐེ་ཚོམ་སྒྲ་རྟག་པ་ཡིན་ལས་ཆེ་སྙམ་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཆ་མཉམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་སྒྲ་རྟག་གམ་མི་

རྟག་སྣམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་ལྟ་བུའོ། །ཐེ་ཚོམ་དང་མཚུངས་ལྡན་དུ་བྱུང་བའི་སེམས་སེམས་བྱུང་གཞན་རྣམས་རང་ཡུལ་ལ་དོགས་པའི་བློ་ཡིན་ཀྱང་རང་ཡུལ་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དོགས་པའི་བློ་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ཐེ་ཚོམ་གྱི་སྟོབས་ལས་དོགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༄ བཅད་ཤེས་བཤད་པ། **ཡུལ་གང་ལ་ཚད་མ་སྔ་མས་རྟོགས་པའི་བྱེད་པ་མ་ཉམས་པར་བསྐྱར་དུ་དམིགས་པའི་དྲན་ཤེས་དོན་མཐུན་བཅད་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** མཚན་གཞི་ནི་རྗེས་དཔག་སྐད་ཅིག་གཉིས་པ་ལྟ་བུ། དེ་ལ་དབྱེ་ན་མངོན་སུམ་ཚད་མས་དྲངས་པའི་བཅད་ཤེས་དང་རྗེས་དཔག་ཚད་མས་དྲངས་པའི་བཅད་ཤེས་གཉིས་ཡོད། སྤྱིར་དྲན་པ་ལ་འདས་པའི་ཡུལ་དྲན་པའི་དྲན་པ་དང་། ཡུལ་ངེས་ལྟ་ཡི་ནང་ཚན་དུ་གྱུར་པའི་རང་ཡུལ་མི་བརྗེད་པའི་དྲན་པ་དང་། སྔོན་གནས་རྗེས་དྲན་ལྟ་བུའི་མངོན་སུམ་དུ་གྱུར་པའི་དྲན་པ་དང་། ལྷང་དོར་གྱི་གནས་མི་བརྗེད་པའི་དྲན་པ་བཅས་ཡོད་པ་ལས་དང་པོ་དེ་ཡིན།

༄ བློ་རིགས་བཞིར་བསྡུ་ཚུལ་བཤད་པ། དེ་ལྟར་ཚད་མིན་དྲུག་དང་ཚད་མ་བཅས་བློ་རིགས་བདུན་པོ་དེ་དག་ཚུར་བསྡུ་ན་བློ་རིགས་བཞིར་འགྱུར་ཏེ། མཁས་འཇུག་སྡོམ་བྱང་ལས༔ བློ་ཀུན་མ་རྟོགས་ལོག་རྟོག་དང་། །ཐེ་ཚོམ་ཡང་དག་རྟོགས་བཞིར་འདུ། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། བསྡུ་ཚུལ་ཡང་མཁས་འཇུག་ལས༔ ཡང་ཡུལ་ཅན་བློ་རིགས་བཞི་སྟེ། མ་རྟོགས། ལོག་རྟོག ཐེ་ཚོམ། ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའོ། །མ་རྟོགས་པའི་བྲེ་བྲག་ལ་མངོན་སུམ་སྣང་ལ་མ་ངེས་པ་དང་། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་ལ་བརྟེན་པའི་ཡིད་དཔྱོད་གཉིས་ནི། ཡིད་ཤེས་ལ་ངེས་པ་

འདྲེན་མི་ནུས་པའི་ཆ་ནས་བཞག་པའོ། །ཡོག་རྟོག་ནི་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་འཛིན་པའོ། །ཐེ་ཚོམ་ནི་རྩེ་གཉིས་སུ་འདྲུག་པ་ཕྱོགས་སུ་མ་ཆོད་པའོ། །ཡང་དག་པར་རྟོགས་པ་ལ་རྒྱུ་མངོན་སུམ་ཚད་མ་དང་། རྗེས་དཔག་ཚད་མ་གཉིས་སོ། དེ་གཉིས་ཀྱི་འབྲས་བུ་བཅད་ཤེས་ཏེ་ངེས་ཤེས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མངོན་སུམ་གཞན་ལས་ངེས་རྣམས་མ་རྟོགས་པའི་ཁོངས་སུ་བཞག་པ་ནི་ཡུལ་ལ་ངེས་པ་འདྲེན་མ་ནུས་པས་ཡིན་ལ་ངོ་བོ་ལ་འདི་ཡང་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའི་བློ་ཡིན་ནོ། །བཅད་ཤེས་ནི་མི་བསླུ་བ་ཡིན་པས་ཚད་མ་མིན་ཡང་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཡིན་ནོ། །

༢༽ གཉིས་སུ་བསྡུ་ཚུལ་བཤད་པ། བློ་རིགས་བདུན་པོ་དང་རིགས་བཞི་པོ་ཐམས་ཅད་མཐར་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པ་དང་ཡང་དག་པར་མ་རྟོགས་པའི་བློ་གཉིས་སུ་བསྡུའོ། **།རང་ཡུལ་ལ་མི་བསླུ་བའི་རིག་པ་ཡང་དག་པར་རྟོགས་པའི་བློའི་མཚན་ཉིད།** **རང་ཡུལ་ལ་མི་བསླུ་བ་མ་ཡིན་པའི་རིག་པ་ཡང་དག་པར་མ་རྟོགས་པའི་བློའི་མཚན་ཉིད།** ཚད་མ་གཉིས་དང་བཅད་ཤེས་དང་པོ་དང་། ཚད་མིན་གཞན་རྣམས་གཉིས་པ་ཡིན་ནོ། །

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་ཚད་མ་དང་ཚད་མ་མིན་པ་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་བཅོ་ལྔ་པའོ། ། །།

སེམས་དང་སེམས་བྱུང་བརྟག་པ།

༄ སེམས་བཤད་པ། **རང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དོན་གྱི་ངོ་བོ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་རིག་པའི་བློ་སེམས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་གཙོ་སེམས་ཀྱང་ཟེར། དེ་ཡང་དབུས་མཐའ་རྣམ་འབྱེད་ལས༔ དེ་ལ་དོན་མཐོང་རྣམ་པར་ཤེས། །དེ་ཡི་ཁྱད་པར་སེམས་ལས་བྱུང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །**རང་ཡུལ་གྱི་ངོ་བོ་རྣམ་པར་རིག་པའི་ཆ་ནས་འཇོག་པའི་བློ་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་རྣམ་རིག་ཀྱང་ཟེར། དེ་ཡང་མངོན་པ་མཛོད་ལས༔ རྣམ་ཤེས་སོ་སོར་རྣམ་རིག་པ། །ཞེས་དང་། ཕུང་པོ་ལྔ་པ་ལས༔ རྣམ་པར་ཤེས་པ་གང་ཞེ་ན། དམིགས་པ་རྣམ་པར་རིག་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་དབུ་མ་འཇུག་པ་ལས༔ ཡུལ་ལ་སོ་སོར་རྣམ་རིག་པ། །རྣམ་ཤེས་དག་གི་མཚན་ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས། **རང་གི་བདག་འབྲས་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པའི་ཐུན་མོང་མིན་པའི་བདག་རྐྱེན་དུ་གྱུར་པའི་རྣམ་ཤེས་ཡིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ལ་ཡིད་དབང་ཡང་ཟེར། དེ་ཡང་མཛོད་ལས༔ དྲུག་པོ་འདས་མ་ཐག་པ་ཡི། །རྣམ་ཤེས་གང་ཡིན་དེ་ཡིད་དོ། །ཞེས་དང་། མཁས་འཇུག་སྡོམ་བྱང་ལས༔ དྲུག་པོ་འདས་མ་ཐག་པ་ཡི། །རྣམ་ཤེས་གང་ཡིན་དེ་ཡིད་དབང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སེམས་དང་ཡིད་དང་རྣམ་ཤེས་གསུམ་དོན་གཅིག་ཡིན་ཏེ། མཛོད་ལས༔ རྣམ་ཤེས་སོ་སོར་རྣམ་རིག་པ། །ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱང་དེ་ཡིན། །ཁམས་བདུན་དག་ཏུའང་འདོད་པ་སྟེ། །ཞེས་དང་། སེམས་དང་ཡིད་དང་རྣམ་ཤེས་ནི། །དོན་གཅིག་""། །ཤེས་གསུངས་སོ། །

འོ་ན་དེ་ལྟར་རྣམ་གྲངས་གསུམ་དུ་ཅིའི་ཕྱིར་གསུངས་ཤེ་ན། བྱེ་བྲག་སྨྲ་བས། དགེ་མི་དགེ་ལ་སོགས་པར་འབྱེད་པས་ན་སེམས། གཟུགས་ལ་སོགས་པ་ཤེས་པས་ན་ཡིད། དམིགས་པ་རྣམ་པར་ཤེས་པས་ན་རྣམ་ཤེས་ཞེས་བྱ་བར་འདོད་དོ། །མདོ་སྡེ་པས་ནི། དགེ་མི་དགེའི་བག་ཆགས་བསགས་པས་ན་སེམས། རྟེན་དུ་གྱུར་པས་ན་ཡིད། བརྟེན་པར་གྱུར་པས་ན་རྣམ་ཤེས་ཞེས་བཤད་དོ། །ཡང་བྱེད་པ་གསུམ་དང་དུས་གསུམ་དང་གདུལ་བྱ་ལ་བསྟན་པའི་བྱེ་བྲག་གསུམ་གྱིས་གསུམ་དུ་བཞག་སྟེ། དང་པོ་བྱེད་པ་ལ། རིང་དུ་འགྲོ་བར་བྱེད་པས་ན་སེམས། སྔོན་དུ་འགྲོ་བར་བྱེད་པས་ན་ཡིད། ཉིང་མཚམས་སྦྱོར་བར་བྱེད་པས་ན་རྣམ་ཤེས་ཞེས་བཞག་པ་དང་། གཉིས་པ་དུས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བཞག་པ་ལ། མ་འོངས་པ་ནི་སེམས། འདས་པ་ནི་ཡིད། ད་ལྟར་འབྱུང་བ་ནི་རྣམ་ཤེས་དང་། གསུམ་པ་གདུལ་བྱ་ལ་བསྟན་པའི་བྱེ་བྲག་ལ། ཁམས་བསྟན་པར་སེམས་ཁམས་བདུན་ཞེས་སེམས། སྐྱེ་མཆེད་བསྟན་པར་ཡིད་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཅེས་ཡིད། ཕུང་པོ་བསྟན་པར་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཞེས་རྣམ་ཤེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། །རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པ་རྣམས་ནི། སེམས་ཀུན་གཞི། ཡིད་ཉོན་མོངས་པའི་ཡིད། རྣམ་ཤེས་འཇུག་པའི་རྣམ་ཤེས་དྲུག་ལ་བཞེད་དེ། རྒྱན་སྟུག་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས༔ སེམས་ནི་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ཏེ། །དེ་ལ་ངར་འཛིན་ཡིད་ཡིན་ནོ། །ཡུལ་ལ་རྣམ་པར་རིག་པ་གང་། །དེ་ནི་འཇུག་པའི་རྣམ་ཤེས་འདོད། །ཅེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

༄ སེམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། སེམས་ལ་དབྱེ་ན། མིག་གི་རྣམ་ཤེས། རྣ་བའི་རྣམ་ཤེས། སྣའི་རྣམ་ཤེས། ལྗེའི་རྣམ་ཤེས། ལུས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་

དྲུག་ཡོད། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་མིག་དབང་ལས་སྐྱེས་པའི་གཙོ་བོའི་རིག་པ་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་རྣ་དབང་ལས་སྐྱེས་པའི་གཙོ་བོའི་རིག་པ་རྣ་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་སྣ་དབང་ལས་སྐྱེས་པའི་གཙོ་བོའི་རིག་པ་སྣའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་ལྕེ་དབང་ལས་སྐྱེས་པའི་གཙོ་བོའི་རིག་པ་ལྕེའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་ལུས་དབང་ལས་སྐྱེས་པའི་གཙོ་བོའི་རིག་པ་ལུས་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་ཡིད་དབང་ལས་སྐྱེས་པའི་གཙོ་བོའི་རིག་པ་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད། ཁ་ཅིག་རང་གི་ཐུན་མོང་མིན་པའི་བདག་རྐྱེན་མིག་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་རང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ངོ་བོ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མཐོང་བའི་རིག་པ་དེ་མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་མཚན་ཉིད་ཅེས་བརྗོད་དོ། །དེ་ལ་འདི་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། གངས་རི་སེར་འཛིན་གྱི་མིག་གི་རྣམ་ཤེས་ཆོས་ཅན། མིག་གི་རྣམ་ཤེས་མ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་མིག་དབང་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་རང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་གཟུགས་ཀྱི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ངོ་བོ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མཐོང་བའི་རིག་པ་མ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འཁོར་གསུམ་མོ། །དེ་བཞིན་རང་གི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བདག་རྐྱེན་རྣ

དབང་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་སྒྲའི་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི་ངོ་བོ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མཐོང་བའི་རིག་པ་སོགས་བརྗོད་པ་ལའང་སྦྱོར་མཚུངས་སོ། །

རྣལ་འབྱོར་སྤྱོད་པ་དང་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྨྲ་བ་རྣམས་ཀྱིས་དེ་དྲུག་གི་སྟེང་དུ་ཉོན་མོངས་པའི་ཡིད་དང་ཀུན་གཞི་གཉིས་བསྣན་ནས་བརྒྱད་དུ་བཞེད་དེ། རྒྱན་སྟུག་པོ་བཀོད་པའི་མདོ་ལས༔ ཇི་ལྟར་ཟླ་བ་སྐར་ཚོགས་དང་། །ལྷན་ཅིག་མཁའ་ལ་གནས་པ་ལྟར། །དེ་བཞིན་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ཀྱང་། །རྣམ་ཤེས་བདུན་དང་ལྷན་ཅིག་གནས། །ཞེས་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །སློབ་དཔོན་ཡང་དག་བདེན་པས་ནི་དེ་དག་གི་སྟེང་དུ་དྲི་མ་མེད་པའི་ཡིད་བསྣན་ནས་རྣམ་ཤེས་ཚོགས་དགུར་ཡང་བཞེད་དོ། **།ཕྱོགས་སུ་མ་ཆད་པའི་གསལ་རིག་གི་ངོ་བོ་གང་ཞིག བག་ཆགས་འཛིན་པའི་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་དང་ལེན་པའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་དོན་གཅིག དེ་ཡང་ངོ་བོ་ལུང་མ་བསྟན་གསལ་རིག་ཙམ། རྒྱུན་སྐད་ཅིག་མར་འབྱུང་བ། འཁོར་རིག་སོགས་ཀུན་འགྲོ་ལྔ་དང་ལྡན་པ། དམིགས་པ་མི་གསལ་ཞིང་སྣོད་བཅུད་རྒྱ་ཆེན་པོ་ལ་དམིགས་པའོ། །དབྱེ་ན་རྣམ་སྨིན་དང་ས་བོན་གྱི་ཀུན་གཞི་གཉིས་སོ། **།དམིགས་པ་ཀུན་གཞི་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པ་བདག་ཏུ་འཛིན་པའི་གཙོ་བོའི་རིག་པ་ཉོན་ཡིད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།** འདི་ནི་ཡིད་ཤེས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཞག་པའང་ཡོད་ལ་དམིགས་པ་ཀུན་གཞི་ལ་དམིགས་པ་དང་། འཁོར་བདག་ཏུ་ལྟ་བ་དང་། ང་འོ་སྙམ་པའི་ང་རྒྱལ་དང་། བདག་ཏུ་ཆགས་པ་དང་། མ་རིག་པ་སྟེ་ཉོན་མོངས་པ་བཞི་དང་ཀུན་འགྲོ་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་དང་། གནས་

སྐབས་འཕགས་ལམ་མངོན་གྱུར་དང་འགོག་པའི་སྙོམས་འཇུག་དང་མི་སྐྱོབ་པའི་ས་མ་གཏོགས་པར་ཀུན་ཏུ་ཡོད་པའོ། །

༄༅ སེམས་བྱུང་བཤད་པ། **རང་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའི་དོན་གྱི་ཁྱད་པར་རང་སྟོབས་ཀྱིས་རིག་པའི་བློ་སེམས་བྱུང་གི་མཚན་ཉིད། གཙོ་སེམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་བློ་སེམས་འཁོར་གྱི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་དབུས་མཐའ་ལས༑ དེ་ཡི་ཁྱད་པར་སེམས་ལས་བྱུང་། །ཞེས་དང་། ཕུང་པོ་ལྔ་པ་ལས༑ དེ་ལ་སེམས་ལས་བྱུང་བའི་ཆོས་རྣམས་ཀྱང་གང་ཞེ་ན། ཆོས་གང་དག་སེམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པ་རྣམས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །སེམས་བྱུང་དང་། སེམས་འཁོར་དང་། སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་བློ་དང་། ས་མང་པོ་རྣམས་དོན་གཅིག ངེས་ཚིག་ནི་སེམས་ལས་འཕྲལ་འཕྲལ་དུ་སྐྱེས་པས་ན་སེམས་བྱུང་ཞེས་བྱ་བ་དང་། སེམས་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་བརྟེན་ཅིང་བྱུང་བས་སེམས་འཁོར་དང་། སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་ཞིང་ལྡོག་པའི་ཤེས་པ་ཡིན་པས་ན་སེམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འཇུག་པའི་བློ་དང་། སེམས་ཀྱི་ལྡོག་པའི་ཆ་རབ་ཏུ་མང་པོ་བ་དག་ཡིན་པས་ས་མང་པོ་ཞེས་བྱའོ། །

༄༅ མངོན་པ་གོང་མ་ཀུན་བཏུས་ལྟར་བཤད་པ། མངོན་པ་གོང་མ་ལྟར་ན་སེམས་བྱུང་ལ་ལྔ་བཅུ་ང་གཅིག་ཡོད་དེ། ཀུན་འགྲོ་ལྔ་དང་། ཡུལ་ངེས་ལྔ་དང་། དགེ་སེམས་བཅུ་གཅིག་དང་། རྩ་ཉོན་དྲུག་དང་། ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ་དང་། གཞན་འགྱུར་བཞི་རྣམས་སོ། །

༄༅། ཀུན་འགྲོ་ལྔ་ནི། མཁས་འཇུག་སྡོམ་བྱང་ལས༔ ཚོར་འདུ་སེམས་པ་ཡིད་བྱེད་དང་། །རེག་པ་ལྔ་ནི་ཀུན་འགྲོའོ། །ཞེས་པ་ལྟར། རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་བློ་ཚོར་བ་དང་། རང་སྟོབས་ཀྱིས་མཚན་མར་འཛིན་པའི་བློ་འདུ་ཤེས་དང་། རང་ཡུལ་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་གཡོ་ཞིང་འཇུག་པའི་བློ་སེམས་པ་དང་། ཡུལ་དབང་ཤེས་གསུམ་འདུས་ནས་རང་ཡུལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་གཅོད་པའི་བློ་རེག་པ་དང་། དམིགས་པ་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་སེམས་འཛིན་པའི་བློ་ཡིད་བྱེད་དང་ལྔའོ། །དེ་དག་གཙོ་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འགྲོ་བས་ཀུན་འགྲོ་ཞེས་བྱའོ། །

༄༅། ཡུལ་ངེས་ལྔ་ནི། མཁས་འཇུག་སྡོམ་བྱང་ལས༔ འདུན་པ་མོས་པ་དྲན་པ་དང་། །ཏིང་འཛིན་ཤེས་རབ་ཡུལ་ངེས་ལྔ། །ཞེས་པ་ལྟར། བྱེད་ལས་བརྩོན་འགྲུས་རྩོམ་པར་བྱེད་ཅིང་རང་ཡུལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དོན་དུ་གཉེར་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བློ་འདུན་པ་དང་། བྱེད་ལས་མི་འཕྲོག་པར་བྱེད་ཅིང་རང་ཡུལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་དེ་བཞིན་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བློ་མོས་པ་དང་། བྱེད་ལས་མི་གཡེང་བར་བྱེད་ཅིང་རང་ཡུལ་འདྲིས་པའི་དོན་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་མི་བརྗེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བློ་དྲན་པ་དང་། བྱེད་ལས་སེམས་མི་གཡོ་བར་བྱེད་ཅིང་རང་ཡུལ་ལ་རང་སྟོབས་ཀྱིས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་དམིགས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བློ་ཏིང་ངེ་འཛིན་དང་། བྱེད་ལས་སོམ་ཉི་བཟློག་པར་བྱེད་ཅིང་བརྟག་བྱའི་ཆོས་རང་སྟོབས་ཀྱིས་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་བློ་ཤེས་རབ་ལྔའོ། །འདུན་པ་བསམ་པའི་དངོས་པོ་ཁོ་ན་དང་། མོས་པ་ངེས་པའི་དངོས་པོ་ཁོ་ན་དང་། དྲན་པ་འདྲིས་པའི་དངོས་

པོ་ཁོ་ན་དང་། ཉིང་ངེ་འཛིན་དང་ཤེས་རབ་བརྟག་པའི་དངོས་པོ་ཁོ་ན་ལ་འཇུག་གི་གཞན་ལ་མི་འཇུག་པས་དེ་དག་ཡུལ་སོ་སོར་ངེས་པ་ཡིན་ལ། དེས་ན་དེ་དག་ལ་ཡུལ་ངེས་ལྔ་ཞེས་བརྗོད་དོ། །ཁ་ཅིག་དེ་དག་འཁོར་དུ་འགྲོ་ཡུལ་གྱི་སེམས་དགེ་སེམས་ཁོ་ནར་ངེས་པས་ཡུལ་ངེས་ཞེས་སྨྲ་བཤད་ཀྱང་དེ་དག་ཉོན་མོངས་ཅན་ཡང་ཡོད་པས་འཐད་པར་མ་མཐོང་ངོ་། །

༄ དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་བཅུ་གཅིག་ནི། མཁས་འཇུག་སྡོམ་བྱང་ལས༔ དད་དང་བག་ཡོད་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས། །བཏང་སྙོམས་ངོ་ཚ་ཁྲེལ་ཡོད་དང་། །མ་ཆགས་མ་སྡང་གཏི་མུག་མེད། །རྣམ་པར་མི་འཚེ་བརྩོན་འགྲུས་ནི། །དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་བཅུ་གཅིག་སྟེ། །ཞེས་པ་ལྟར། འདུན་པའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་ཡང་དག་པའི་གནས་ལ་དང་འདོད་ཡིད་ཆེས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་དད་པ་དང་། སྲིད་ཞིའི་ལེགས་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ཅིང་བླང་དོར་གྱི་གནས་ལ་གཟབ་པ་ལྷུར་ལེན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་བག་ཡོད་དང་། ལུས་སེམས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན་འཛོམས་པར་བྱེད་ཅིང་ལུས་སེམས་དགེ་བ་ལ་ལས་སུ་རུང་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཤིན་སྦྱངས་དང་། ཉོན་མོངས་པའི་སྐབས་མི་བྱེད་ཅིང་སེམས་རྣལ་དུ་གནས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་བཏང་སྙོམས་དང་། ཉེས་སྤྱོད་སྡོམ་པའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་རང་དང་ཆོས་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་འཛེམ་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་དང་། ཉེས་སྤྱོད་སྡོམ་པའི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་གཞན་དང་འཇིག་རྟེན་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་ཁ་ན་མ་ཐོ་བ་འཛེམ་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཁྲེལ་ཡོད་དང་། ཉེས་སྤྱོད་ལ་མི་འཇུག་པར་བྱེད་ཅིང་སྲིད་པ་དང་སྲིད་པའི་

ཡོ་བྱད་ལ་མ་ཆགས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་མ་ཆགས་པ་དང༌། ཉེས་སྤྱོད་ལ་མི་འཇུག་པར་བྱེད་ཅིང་སེམས་ཅན་དང་སྡུག་བསྔལ་གྱི་ཆོས་ལ་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་པ་མེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་མ་སྡང་བ་དང༌། ཉེས་སྤྱོད་ལ་མི་འཇུག་པར་བྱེད་ཅིང་སོ་སོར་བརྟག་པའི་སློ་ནས་དོན་ལ་མི་རྨོངས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་གཏི་མུག་མེད་པ་དང༌། གཞན་ལ་ཐོ་འཚམས་པར་མི་བྱེད་ཅིང་སྡུག་བསྔལ་ཅན་ལ་སྙིང་རྗེ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་དང༌། དགེ་བའི་ཕྱོགས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་ཅིང་དགེ་བ་ལ་སྤྲོ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་བརྩོན་འགྲུས་བཅས་བཅུ་གཅིག་གོ །དེ་དག་དགེ་སེམས་ཁོ་ནའི་འཁོར་དུ་འབྱུང་བའམ་དེ་དག་ངོ་བོ་དགེ་བ་ཡིན་པས་གང་གི་འཁོར་དུ་འབྱུང་བའི་སེམས་དེ་ཡང་དགེ་བར་བསྒྱུར་བས་དགེ་བའི་སེམས་བྱུང་ཞེས་བྱའོ། །

༄ རྩ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་དྲུག་ནི། མཁས་འཇུག་སྡོམ་བྱང་ལས༔ མ་རིག་འདོད་ཆགས་ཁོང་ཁྲོ་དང༌། །ང་རྒྱལ་ཐེ་ཚོམ་ལྟ་བ་ལ། །རྩ་བའི་ཉོན་མོངས་དྲུག་ཅེས་བྱ། །ཞེས་པ་ལྟར། ཀུན་ཉོན་འབྱུང་བར་བྱེད་ཅིང་ལས་འབྲས་དང་བདེན་པ་སོགས་དོན་གྱི་ཚུལ་མི་ཤེས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་མ་རིག་པ་དང༌། སྲིད་པའི་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཅིང་ཡུལ་ལ་རྗེས་སུ་ཆགས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་འདོད་ཆགས་དང༌། བདེ་བ་ལ་རེག་པར་མི་བྱེད་ཅིང་སྡུག་བསྔལ་དང་དེའི་གཞི་ལ་ཀུན་ནས་མནར་སེམས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཁོང་ཁྲོ་དང༌། གཞན་ལ་མ་གུས་པར་བྱེད་ཅིང་སེམས་ཁེངས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་

སེམས་བྱུང་ང་རྒྱལ་དང་། དགེ་བ་ལ་མི་འཇུག་པར་བྱེད་ཅིང་བདེན་པའི་དོན་ལ་ཡིད་གཉིས་ཟ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཐེ་ཚོམ་དང་། ལྟ་ངན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་ངེས་པར་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ལྟ་བ་དང་། ལྟ་བ་ལ་ནང་གསེས་འཇིག་ལྟ། མཐར་ལྟ། ལོག་ལྟ། ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན། ཚུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་བཅས་ལྔར་དབྱེ་ན་རྩ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་བཅུའོ། །ལྟ་བ་གཞན་གྱི་རྟེན་བྱེད་ཅིང་ཕུང་པོ་འཇིག་པའི་ཚོགས་ལ་དམིགས་ནས་ང་དང་ང་ཡིར་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་འཇིག་ལྟ་དང་། དབུ་མའི་ལམ་གྱི་བར་དུ་གཅོད་པར་བྱེད་ཅིང་ཕུང་པོ་རྟག་ཆད་དུ་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་མཐར་ལྟ་དང་། དགེ་རྩ་གཅོད་པར་བྱེད་ཅིང་ལས་འབྲས་སོགས་ཡོད་པའི་དོན་ལ་མེད་པར་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ལོག་ལྟ་དང་། ལྟ་ངན་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པར་བྱེད་ཅིང་ལྟ་ངན་དང་དེའི་གནས་མཆོག་ཏུ་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ལྟ་བ་མཆོག་འཛིན་དང་། ངལ་བ་འབྲས་བུ་མེད་པར་བྱེད་ཅིང་འདག་གྲོལ་གྱི་རྒྱུ་མ་ཡིན་པ་དང་དེའི་གནས་ལ་འདག་གྲོལ་ངེས་འབྱིན་དུ་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཚུལ་ཁྲིམས་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་འཛིན་ཡིན་ནོ། །དེ་དག་དྲུག་ནི་ཉོན་མོངས་པ་རྣམས་ཀྱི་རྩ་བ་དང་སེམས་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པས་ན་རྩ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

༄ ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཉི་ཤུ་ནི། མཁས་འཇུག་སྡོམ་བྱང་ལས༔ ཁྲོ་བོ་འཁོན་འཛིན་འཆིག་པ་དང་། །རྣམ་འཚེ་ཕྲག་དོག་གཡོ་དང་སྒྱུ། །ངོ་ཚ་མེད་དང་ཁྲེལ་

མེད་དང་། །འཆབ་པ་སེར་སྣ་རྒྱགས་པ་དང་། །མ་དད་པ་དང་ལེ་ལོ་དང་། །བག་མེད་བརྗེད་ངེས་ཤེས་བཞིན་མིན། །རྨུགས་པ་རྒོད་པ་རྣམ་གཡེང་བཅས། །ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་ཉི་ཤུ་འོ། །ཞེས་པ་ལྟར། ཁོང་ཁྲོ་འཕེལ་ནས་བརྡེག་པ་སོགས་གནོད་པ་བྱེད་པར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཁྲོ་བོ་དང་། ཁྲོ་བའི་ཡུལ་ལ་གནོད་པའི་སེམས་རྒྱུན་མི་གཏོང་བར་མི་བཟོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་འཁོན་འཛིན་དང་། ཡུལ་སེམས་ཅན་ལ་སྙིང་བརྩེ་མེད་པར་ཐོ་འཚམས་པར་འདོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་རྣམ་འཚེ་དང་། རང་ཆོས་ལ་ཆགས་ནས་གཞན་གྱི་ཕུན་ཚོགས་ལ་མི་བཟོད་པར་ཁོང་ནས་འཁྲུག་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཕྲག་དོག་དང་། རྙེད་བཀུར་ལ་ཆགས་ནས་རང་གི་ཉེས་པ་སྦ་བའི་ཐབས་འཚོལ་ཞིང་ཉེས་པ་རྒྱུན་སྐྱོང་བའི་སེམས་གྱ་གྱུ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་གཡོ་དང་། རྙེད་བཀུར་ལ་ཆགས་ནས་རང་ལ་མེད་པའི་ཡོན་ཏན་ཡོད་པ་ལྟར་འཆོས་ནས་བདེན་པ་མིན་པས་གཞན་བསླུ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་སྒྱུ་དང་། རང་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་སྡིག་པའི་ཕྱོགས་ལ་མི་འཛེམ་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་། གཞན་རྒྱུ་མཚན་དུ་བྱས་ཏེ་སྡིག་པའི་ཕྱོགས་ལ་མི་འཛེམ་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཁྲེལ་མེད་པ་དང་། ལེགས་པར་བསླུལ་བ་ལ་མི་འཇུག་ཅིང་རང་གཞན་གྱི་ཉེས་པ་སྦ་བར་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་འཆབ་པ་དང་། འདོད་ཆགས་ཀྱི་རྒྱུ་ལས་བདོག་པ་ལ་དམ་དུ་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་སེར་སྣ་དང་། ཟག་བཅས་ཀྱི་ཕུན་ཚོགས་ལ་དགའ་ཞིང་ཆགས་པས་སེམས་སྙིང་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་

བྱུང་རྒྱུགས་པ་དང་། ཡང་དག་པའི་དོན་དང་དགེ་ཆོས་ལ་དང་འདོད་ཡིད་ཆེས་མེད་པར་མི་མོས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་མ་དད་པ་དང་། བདེ་བ་དང་བྱ་བ་ངན་པ་ལ་ཞེན་ནས་དགེ་བའི་ཕྱོགས་ལ་མི་སྦྱོ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ལེ་ལོ་དང་། བླང་དོར་གྱི་གནས་ལ་གཟབ་པ་ལྟར་མི་ལེན་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་བག་མེད་དང་། དགེ་བའི་དམིགས་པ་མི་གསལ་བར་བརྗེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་བརྗེད་ངེས་དང་། སྒོ་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་པ་ལ་མ་བརྟག་པར་བབ་ཅོལ་དུ་འཇུག་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་ཤེས་བཞིན་མིན་པ་དང་། དམིགས་པ་ལ་འཇུག་མི་ནུས་པར་ནང་དུ་སྡུད་ཅིང་སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་བར་ལྡི་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་རྨུགས་པ་དང་། སེམས་ལས་སུ་མི་རུང་ཞིང་མ་ཞི་བར་སྡུག་པའི་ཡུལ་ལ་འཕྲོ་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་རྒོད་པ་དང་། སེམས་ཡུལ་ལ་འཕྲོ་ཞིང་འཕྲུན་ཏེ་དགེ་བའི་དམིགས་པ་ལ་རྩེ་གཅིག་ཏུ་མི་གནས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་རྣམ་གཡེང་དང་བཅས་ཉི་ཤུའོ། །དེ་དག་རྣམས་ནི་རྩ་ཉོན་གྱི་ཆར་གཏོགས་ཤིང་རྩ་ཉོན་དང་ཉེ་བ་དང་སེམས་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པས་ན་ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

༄ གཞན་འགྱུར་བཞི་ནི། མཁས་འཇུག་སྡོམ་བྱང་ལས༔ གཉིད་དང་འགྱོད་དང་རྟོག་དང་དཔྱོད། །གཞན་འགྱུར་བཞི་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན། །ཞེས་པ་ལྟར། དབང་ཤེས་ཀྱི་འཇུག་པ་རང་དབང་མེད་པར་ནང་དུ་སྡུད་པར་བྱེད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་གཉིད་དང་། སྔར་བྱས་པ་ལ་ཡིད་མི་དགའ་བའི་སྒོ་ནས་ཡིད་ལ་བཅགས་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་འགྱོད་པ་དང་། སེམས་པ་དང་ཤེས་རབ་ལ་

བརྟེན་ནས་དངོས་པོ་ཀུན་ཏུ་འཚོལ་བའི་རྩིང་བའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་རྟོག་པ་དང་། སེམས་པ་དང་ཤེས་རབ་ལ་བརྟེན་ནས་དངོས་པོ་ཞིབ་ཏུ་དཔྱོད་པའི་ཞིབ་མོའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སེམས་བྱུང་དཔྱོད་པ་བཅས་བཞིའོ། །དེ་དག་བཞི་ནི་ཉོན་མོངས་ཅན་དང་ཉོན་མོངས་ཅན་མ་ཡིན་པ་དང་། དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གང་དུ་ཡང་མ་ངེས་པར་གཞན་ཅི་རིགས་པར་འགྱུར་བས་ན་གཞན་འགྱུར་བཞི་ཞེས་བྱའོ། །དེ་ལྟར་གཞུང་ལས་དངོས་སུ་ལྔ་བཅུ་ང་གཅིག་གསུངས་ལ་གཞན་ཡང་སྐྱོ་བ་དང་མི་སྐྱོ་བ། དཀའ་བ་དང་མི་དཀའ་བ་སོགས་སེམས་བྱུང་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །དེ་དག་གིས་ལྔ་བཅུ་ང་གཅིག་གི་ངོ་བོའམ་མཚན་ཉིད་བསྟན་པ་ཡིན་ལ་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་རྣམས་ཀུན་བཏུས་སོགས་གཞུང་གཞན་ལས་རྟོགས་པར་བྱའོ། །

༄ མངོན་པ་འོག་མ་མཛོད་ལྟར་བཤད་པ། མངོན་པ་མཛོད་ལྟར་དབྱེ་ན་སྐྱེ་ཚན་ལྔར་ངེས་པ་སུམ་ཅུ་རྩ་བརྒྱད་དང་། སྐྱེ་ཚན་ལྔར་མ་ངེས་པ་གཞན་སུམ་ཅུ་སོ་དགུ་ཡོད། སྐྱེ་ཚན་ལྔར་ངེས་པ་རྣམས་ལས་སྐྱེ་ཚན་དང་པོ་སེམས་ཀྱི་ས་མང་བཅུ་ནི། མཛོད་ལས༔ ཚོར་དང་སེམས་པ་འདུ་ཤེས་དང་། །འདུན་དང་རེག་དང་བློ་གྲོས་དྲན། །ཡིད་ལ་བྱེད་དང་མོས་པ་དང་། །ཏིང་ངེ་འཛིན་སེམས་ཐམས་ཅད་ལ། །ཞེས་པ་ལྟར། ཚོར་བ། སེམས་པ། འདུ་ཤེས། འདུན་པ། རེག་པ། བློ་གྲོས། དྲན་པ། ཡིད་ལ་བྱེད་པ། མོས་པ། ཏིང་ངེ་འཛིན་བཅས་བཅུའོ། །བཅུ་པོ་དེ་དག་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་བྱུང་བས་སེམས་ཀྱི་ས་མང་པོ་ཞེས་བྱའོ། །

སྡེ་ཚན་གཉིས་པ་དགེ་བའི་ས་པ་བཅུ་ནི། མཛོད་ལས༔ དད་དང་བག་ཡོད་ཤིན་ཏུ་སྦྱངས། །བཏང་སྙོམས་ངོ་ཚ་ཤེས་ཁྲེལ་ཡོད། །རྩ་བ་གཉིས་རྣམ་མི་འཚེ་དང་། །བརྩོན་འགྲུས་རྟག་ཏུ་དགེ་ལ་འབྱུང་། །ཞེས་པ་ལྟར། དད་པ། བག་ཡོད། ཤིན་སྦྱངས། བཏང་སྙོམས། ངོ་ཚ་ཤེས་པ། ཁྲེལ་ཡོད། འདོད་ཆགས་མེད་པ། ཞེ་སྡང་མེད་པ། རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ། བརྩོན་འགྲུས་བཅས་བཅུའོ། །བཅུ་པོ་དེ་དག་རྟག་ཏུ་དགེ་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་བྱུང་བས་དགེ་བའི་ས་མང་པོ་ཞེས་བྱའོ། །

སྡེ་ཚན་གསུམ་པ་ཉོན་མོངས་པའི་ས་པ་དྲུག་ནི། མཛོད་ལས༔ རྨོངས་དང་བག་མེད་ལེ་ལོ་དང་། །མ་དད་པ་དང་རྨུགས་དང་རྒོད། །ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་རྟག་ཏུ་འབྱུང་། །ཞེས་པ་ལྟར། རྨོངས་པ། བག་མེད། ལེ་ལོ། མ་དད་པ། རྨུགས་པ། རྒོད་པ་དྲུག་གོ །དྲུག་པོ་དེ་དག་ནི་རྟག་ཏུ་ཉོན་མོངས་ཅན་གྱི་སེམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་བྱུང་བས་ཉོན་མོངས་པའི་ས་མང་པོ་ཞེས་བྱའོ། །སྡེ་ཚན་བཞི་པ་མི་དགེ་བའི་ས་པ་གཉིས་ནི། མཛོད་ལས༔ མི་དགེ་ལ་ནི་ཁྲེལ་མེད་དང་། །ངོ་ཚ་མེད་པའོ……། །ཞེས་པ་ལྟར། ངོ་ཚ་མེད་དང་ཁྲེལ་མེད་པ་གཉིས་སོ། །དེ་གཉིས་རྟག་ཏུ་མི་དགེ་བའི་སེམས་ཐམས་ཅད་ལ་བྱུང་བས་མི་དགེ་བའི་ས་མང་པོ་ཞེས་བྱའོ། །

སྡེ་ཚན་ལྔ་པ་ཉོན་མོངས་ཆུང་ངུའི་ས་པ་བཅུ་ནི། མཛོད་ལས༔ ……ཁྲོ་བ་དང་། །འཁོན་དུ་འཛིན་དང་གཡོ་དང་ནི། །ཕྲག་དོག་འཚིག་འཆབ་སེར་སྣ་དང་། །སྒྱུ་དང་རྒྱགས་དང་རྣམ་འཚེ་ནི། །ཉོན་མོངས་ཆུང་ངུའི་ས་པ་

རྣམས། །ཞེས་པ་ལྟར། ཁྲོ་བོ། འཁོན་འཛིན། གཡོ། ཕྲག་དོག འཚིག་པ། འཆབ་པ། སེར་སྣ། སྒྱུ། རྒྱགས་པ། རྣམ་འཚེ་བཅས་བཅུའོ། །དེ་དག་བཅུ་པོ་མ་རིག་པ་ཙམ་དང་། སྙོམ་སྲུང་དང་། ཡིད་ཤེས་ཁོ་ན་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་ཉོན་མོངས་པ་ཡིན་པས་ཉོན་མོངས་ཆུང་ངུའི་ས་མང་པོ་ཞེས་བྱའོ།།

སྡེ་ཚན་ལྔར་མ་ངེས་པ་གཞན་སོ་དགུ་ལས་དང་པོ་མ་ངེས་པའི་སྡེ་ནི། སློབ་དཔོན་གང་སྤེལ་དང་དབྱིག་བཤེས་ཀྱི་མཛོད་ཊཱི་ཀ་ལས༔ རྟོག་དང་དཔྱོད་དང་འགྱོད་པ་དང་། །གཉིད་དང་ཁོང་ཁྲོ་ཆགས་རྣམས་དང་། །ང་རྒྱལ་ཐེ་ཚོམ་ཞེས་བྱ་བ། །བརྒྱད་ནི་ངེས་པ་མིན་པར་བཤད། །ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར། རྟོག་པ། དཔྱོད་པ། འགྱོད་པ། གཉིད། ཁོང་ཁྲོ། ཆགས་པ། ང་རྒྱལ། ཐེ་ཚོམ་བཅས་བརྒྱད་དོ། །དེ་དག་སེམས་ཐམས་ཅད་དང་དགེ་བ་དང་ཉོན་མོངས་ཅན་སོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འཁོར་དུ་བྱུང་ངེས་པ་མིན་པས་མ་ངེས་པ་ཞེས་བྱའོ། །

གཏི་མུག་མེད་པ་སོགས་བདུན་ནི། གཏི་མུག་མེད་པའི་དགེ་རྩ། རྩ་ཉོན་གྱི་ལྟ་བ། ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་པ། བརྗེད་ངེས། རྣམ་གཡེང་། ཚུལ་བཞིན་མིན་པའི་ཡིད་བྱེད། ལོག་པར་མོས་པ་བདུན་ནོ། །གཞི་ཕྲན་ཚེགས་ལས་འབྱུང་བའི་མི་དགའ་བ། གླལ་བྱེད་པ། སེམས་ཞུམ་པ། སྨྱོ་བ། ཟས་ཀྱི་རྡོད་མི་ཟིན་པ། ཐ་དད་པའི་འདུ་ཤེས། ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ། ལུས་ཀྱི་གནས་ངན་ལེན། རྣུ་གདུག་པ། འཕྲུ་སློད། གནམ་པ་ཉིད། མི་གནམ་པ་ཉིད། རང་བཞིན་དུ་མི་འདུག་པ། འདོད་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ། འཚེ་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ། ཉེ་དུའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ། ཡུལ་མིའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ། མི་འཆི་བའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ། བརྙས་པ་ལྡན་པའི་རྣམ་པར་

རྟོག་པ། རིགས་སློམས་པ་དང་ལྡན་པའི་རྣམ་པར་རྟོག་པ། སྨྲ་ངན། སྡུག་བསྔལ། ཡིད་མི་བདེ་བ། འཁྲུག་པ་བཅས་ཉི་ཤུ་རྩ་བཞི་གསུངས་པའང་འདིར་བཞག་ཀྱང་གོང་དུ་ཅི་རིགས་པར་བསྡུ་བར་སྣང་བས་དཔྱད་པར་བྱའོ། །དེ་ལྟར་མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་དགོངས་པ་ལྟར་སེམས་བྱུང་ལ་བསྡུ་ན་བདུན་ཅུ་དོན་བདུན་ཡོད་དོ། །

༄ རྫས་བཏགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། མངོན་པ་གོང་མ་ལྟར་བྱེད་ན། ཀུན་འགྲོ་ལྔ་དང་། ཡུལ་ངེས་ལྔ་དང་། དགེ་སེམས་ལས་དད་པ། ཤིན་སྦྱངས། ངོ་ཚ་ཤེས། ཁྲེལ་ཡོད། མ་ཆགས་པ། མ་སྡང་བ། བརྩོན་འགྲུས་བཅས་བདུན་དང་། རྩ་ཉོན་ལས་འདོད་ཆགས། ཁོང་ཁྲོ། མ་རིག་པ། ང་རྒྱལ། ཐེ་ཚོམ་ལྔ་བཅས་བསྡོམས་པས་ཉི་ཤུ་རྩ་གཉིས་ནི་རྫས་ཡོད་ཡིན་ཏེ། རྟོད་བྱེད་སྒྲ་དང་རྒྱུ་མཚན་གཞན་ལ་མ་ལྟོས་པར་བློ་ཡུལ་དུ་བྱ་རུང་བའི་ཕྱིར། དགེ་སེམས་ལས་གཏི་མུག་མེད་པ། བག་ཡོད། བཏང་སྙོམས། རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་བཞི་དང་། རྩ་ཉོན་ལས་ལྟ་བ་དང་། ཉེ་ཉོན་ཉི་ཤུ། གཞན་འགྱུར་བཞི་བཅས་བསྡོམས་པས་ཉི་ཤུ་རྩ་དགུ་ནི་བཏགས་ཡོད་ཡིན་ཏེ། རྟོད་བྱེད་སྒྲ་དང་རྒྱུ་མཚན་གཞན་ལ་ལྟོས་ནས་བློ་ཡུལ་དུ་བྱ་དགོས་པའི་ཕྱིར།

མངོན་པ་འོག་མ་ལྟར་ན། རྣམ་འཚེ་དང་རྣམ་པར་མི་འཚེ་བ་གཉིས་མིན་པའི་སྔེ་ཚན་དུ་ངེས་པ་སོ་དྲུག་དང་། མ་ངེས་པ་བརྒྱད། གཞི་ཕྲན་ཚེགས་ལས་གསུངས་པའི་མི་དགའ་བ། ཡིད་སེམས་ཞུམ་པ། ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ། སྨྲ་ངན། སྡུག་བསྔལ། ཡིད་མི་བདེ་བ། འཁྲུག་པ་བདུན་མ་གཏོགས་པ་བཅུ་བདུན་རྫས་ཡོད་ཡིན་ཏེ། རང་གི་ངོ་བོ་ལོགས་སུ་གྲུབ་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རྣམ་འཚེ། རྣམ་པར་མི་

འཚོ་བ། གཉི་སྨུག་མེད་པ་སོགས་བདུན། གཞི་ཕྲན་ཚོགས་ལས་གསུངས་པའི་མི་དགའ་བ། ཡིད་སེམས་ཞུམ་པ། ཡིད་ལ་མི་བྱེད་པ། སྒྱ་ངན། སྡུག་བསྔལ། ཡིད་མི་བདེ་བ། འཁྲུག་པ་བདུན་བཅས་བསྡོམས་པས་བཅུ་དྲུག་བཏགས་ཡོད་ཡིན་ཏེ། རང་བཞིན་ལོགས་སུ་གྲུབ་པ་མེད་པར་ལོགས་སུ་བརྗོད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

༄ མཚུངས་པ་ལྔ་མཚུངས་བཤད་པ། མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་ལྟར་ན་དམིགས་པ་མཚུངས་པ། དུས་མཚུངས་པ། ངོ་བོ་མཚུངས་པ། རྫས་མཚུངས་པ། ཁམས་དང་ས་མཚུངས་པ་ལྔའོ། །སེམས་གང་ལ་དམིགས་པའི་ཡུལ་ལ་སེམས་བྱུང་ཡང་དམིགས་པས་དམིགས་པ་མཚུངས་པ་དང་། སེམས་སྐྱེ་འགག་གནས་པ་དང་དུས་མཉམ་དུ་སེམས་བྱུང་ཡང་སྐྱེ་འགག་གནས་པར་བྱེད་པས་དུས་མཚུངས་པ་དང་། སེམས་ཉོན་མོངས་ཅན་དང་ཟག་བཅས་སོགས་གང་ཡིན་པ་སེམས་བྱུང་ཡང་ཉོན་མོངས་ཅན་དང་ཟག་བཅས་སོགས་ཡིན་པས་ངོ་བོ་མཚུངས་པ་དང་། སེམས་རིགས་མཐུན་པ་གཅིག་གི་འཁོར་དུ་སེམས་བྱུང་ཡང་རིགས་མཐུན་པ་གཅིག་ལས་མི་འབྱུང་བས་རྫས་མཚུངས་པ་དང་། སེམས་འདོད་པའི་ཁམས་དང་ས་སོགས་གང་གི་བསྡུས་པ་སེམས་བྱུང་ཡང་ཁམས་དང་ས་སོགས་དེ་ཡིས་བསྡུས་པ་ཁམས་དང་ས་མཚུངས་པའོ། །མངོན་པ་འོག་མ་ལྟར་ན་དམིགས་པ་མཚུངས་པ་དང་། རྟེན་མཚུངས་པ་དང་། རྣམ་པ་མཚུངས་པ་དང་། དུས་མཚུངས་པ་དང་། རྫས་མཚུངས་པ་ལྔའོ། །དམིགས་པ་མཚུངས་པ་ནི། སེམས་ཀྱི་གང་ལ་དམིགས་པའི་ཡུལ་ལ་སེམས་བྱུང་གིས་ཀྱང་དམིགས་པ་

དང་། རྟེན་དབང་པོ་མཚུངས་པ་ནི། སེམས་གང་ལ་བརྟེན་པའི་དབང་པོ་ལ་སེམས་བྱུང་ཡང་བརྟེན་པ་དང་། རྣམ་པ་མཚུངས་པ་ནི། སེམས་སྔོན་པོ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེ་ན་སེམས་བྱུང་ཡང་སྔོན་པོ་ལྟ་བུའི་རྣམ་པ་ཅན་དུ་སྐྱེས་པ་དང་། དུས་མཚུངས་པ་ནི། སེམས་དང་སེམས་བྱུང་གཉིས་སྐྱེ་འགག་གནས་གསུམ་དུས་མཉམ་པ་དང་། རྫས་མཚུངས་པ་ནི། སེམས་རིས་མཐུན་རྫས་རེ་རེ་བ་ཡིན་པ་ལྟར། སེམས་བྱུང་ཡང་རིས་མཐུན་རྫས་རེ་རེ་བ་ཡིན་པའོ། །

གང་ཟག་གཅིག་གི་རྒྱུད་ཀྱི་དུས་མཉམ་པའི་སེམས་སེམས་བྱུང་། ཚད་མ་ཚད་མིན། རྟོག་རྟོག་མེད། དབང་ཤེས་ཡིད་ཤེས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་གཅིག་དང་རྫས་གཅིག་ཡིན་ཏེ། ཁ་ནང་བལྟས་རང་རིག་གཅིག་གིས་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་ཕྱིར། དེ་ཡང་ལྷས་བྱིན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་རྗེས་དཔག་ཆོས་ཅན། ལྷས་བྱིན་གྱི་རྒྱུད་ཀྱི་མངོན་སུམ་དང་རྫས་གཅིག་ཡིན་ཏེ། ཁྱོད་ཉམས་སུ་མྱོང་བའི་རང་རིག་དང་གྲུབ་བདེ་རྫས་གཅིག་ཡིན་པ་གང་ཞིག དེ་མངོན་སུམ་དང་རྫས་གཅིག་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིག་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་སེམས་དང་སེམས་བྱུང་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བུ་བཅུ་དྲུག་པའོ།། །།

རིགས་པ་རྣམ་པ་བཞི་བཏྒག་པ།

༄ རིགས་པའི་ངོ་བོ་བཤད་པ། **འཐད་པ་དང་ལྡན་པ་རིགས་པའི་མཚན་ཉིད།**

༄ རིགས་པའི་ངེས་ཚིག་བཤད་པ། ཀུན་མཁྱེན་རོང་ཐོན་པས༔ དེ་ལ་རིགས་པ་ཞེས་པ་ནི་ནྱཱ་ཡ་ཞེས་བྱ་བ་ནྱཱ་ཡ་སྟེ། རང་བཞིན་ནམ་དང་ཚུལ་ལའང་འཇུག་པས་དངོས་པོའི་རང་བཞིན་ཇི་ལྟར་གནས་པ་ལ་རིགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཡང་ཡུ་ཀ་ཏི་ཞེས་བྱ་བ་སཾ་ཡུ་ཀ་ཏི་སྟེ་ཆོས་དང་ལྡན་པས་རིགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་དང་། མི་ཕམ་རིན་པོ་ཆེས་མཁས་འཇུག་ལས༔ ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་ལྟར་དུ་གནས་པ་ནི་འོས་ཤིང་རིགས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རིགས་པ་ཞེས་བརྗོད་པའམ། དེ་དང་མཐུན་པར་གཞལ་བ་ལ་རིགས་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ རིགས་པའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ། རིགས་པ་ལ་དབྱེ་ན་གནས་པ་ཡུལ་གྱི་རིགས་པ་དང་། སྒྲུབ་བྱེད་ཡུལ་ཅན་གྱི་རིགས་པའོ། །གནས་པ་ཡུལ་གྱི་རིགས་པ་ནི། མེ་ཚ་བ་དང་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་དང་འབྲས་བུ་འབྱིན་པ་སོགས་ཇི་ལྟར་གནས་པ་འོས་ཤིང་རིགས་པ་ལ་བརྗོད་པ་དང་། སྒྲུབ་བྱེད་ཡུལ་ཅན་གྱི་རིགས་པ་ནི། དེ་ལྟར་གནས་པ་དང་ཡིན་པ་མ་རྟོགས་པ་ལ་སྒྲ་བློ་དང་གཏན་ཚིགས་ཀྱིས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ལ་བརྗོད་དོ། །དེ་ཡང་ཀུན་མཁྱེན་རོང་ཐོན་པས༔ དེ་ལྟར་ན་དོན་རང་རང་གི་ངང་ཚུལ་ཇི་ལྟར་གནས་པ་དང་། དེ་དང་མཐུན་པའི་བློ་གཉིས་ཀ་ལའང་རིགས་པའི་སྒྲ་འཇུག་པས། ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་དང་དེ་དང་མཐུན་པའི་བློ་གཉིས་ཀ་ལའང་འཇུག་པར་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་དང་། མི་ཕམ་རིན་པོ་ཆེས

མཁས་འཇུག་ལས༔ ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་དེ་ལྟར་དུ་གནས་པ་ནི་འོས་ཤིང་རིགས་པ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་རིགས་པ་ཞེས་བརྗོད་པའམ། དེ་དང་མཐུན་པར་གཞལ་བ་ལ་རིགས་པ་ཞེས་བརྗོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་པས་རིགས་པ་ལ་ཡུལ་གྱི་གནས་ཚུལ་དང་དེ་འཇལ་བྱེད་གཉིས་སུ་ཡོད་པར་བསྟན་ཏོ། **།འཐད་པ་དང་བཅས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ངང་ཚུལ་གནས་པ་ཡུལ་གྱི་རིགས་པའི་མཚན་ཉིད། འཐད་པ་དང་བཅས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ངང་ཚུལ་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་ཆོས་སྒྲུབ་བྱེད་ཡུལ་ཅན་གྱི་རིགས་པའི་མཚན་ཉིད།** དེ་གཉིས་ཀ་ལ་ནང་གསེས་སུ་དབྱེ་ན་རིགས་པ་བཞི་བཞི་ཡོད། རིགས་པ་བཞི་ནི། མདོ་སྡེ་དགོངས་པ་ངེས་འགྲེལ་ལས༔ རིགས་པ་ནི་རྣམ་པ་བཞིར་རིག་པར་བྱ་སྟེ། ལྟོས་པའི་རིགས་པ་དང་། བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་དང་། འཐད་པ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་དང་། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པའོ། །ཞེས་དང་དེ་དང་ཚུལ་མཐུན་པར་མངོན་པ་ཀུན་བཏུས་དང་ཉན་ཐོས་ཀྱི་ས་ལས་ཀྱང་གསུངས་སོ། །

༄ དང་པོ་ཡུལ་ལ་གནས་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ནི། **རྒྱུ་ཚོགས་ཚང་བ་ན་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ངང་ཚུལ་དེའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་མདོ་སྡེ་དགོངས་པ་ངེས་འགྲེལ་ལས༔ བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། རྒྱུ་གང་དག་དང་རྐྱེན་གང་དག་གིས། ཆོས་རྣམས་འཐོབ་པའམ། འགྲུབ་པའམ། སྐྱེས་པ་རྣམས་ལ་ལས་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་དང་། མི་ཕམ་རིན་པོ་ཆེས་དོན་རྣམ་ངེས་ཤེས་རབ་རལ་གྲི་ལས༔ རྒྱུ་ཡི་ཚོགས་པ་ཚང་བས་ན། །འབྲས་བུ་སྐྱེད་པའི་བྱ་བ་བྱེད། །ཅེས་དང་།

མཁས་འཇུག་ལས༔ མདོར་ན་རྒྱུ་གང་གིས་འབྲས་བུ་གང་སྐྱེད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་པ་ཐམས་ཅད་ལ་ནི་བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ གཉིས་པ་ཡུལ་ལ་གནས་པའི་ལྟོས་པའི་རིགས་པ་ནི། **འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་རང་གི་རྒྱུ་ལ་ངེས་པར་ལྟོས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ངང་ཚུལ་དེའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་མདོ་སྡེ་དགོངས་པ་ངེས་འགྲེལ་ལས༔ ལྟོས་པའི་རིགས་པ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། རྒྱུ་གང་དག་དང་རྐྱེན་གང་དག་གིས་འདུས་བྱས་རྣམས་སྐྱེ་བ་དང་། ཐ་སྙད་འདོགས་པ་འབྱུང་བ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ལྟོས་པའི་རིགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་དང་། དོན་རྣམ་ངེས་ལས༔ ཇི་སྙེད་འབྲས་བུའི་བདག་ཉིད་ཀུན། །རང་རང་རྒྱུ་ལ་ལྟོས་པ་ཉིད། །ཅེས་དང་། མཁས་འཇུག་ལས༔ མྱུ་གུ་ལ་སོགས་པ་འབྲས་བུར་གྱུར་པ་ཐམས་ཅད་ནི་རང་རང་རྒྱུ་རྣམས་ལ་ངེས་པར་ལྟོས་པ་ཅན་ཡིན་པ་ནི་ལྟོས་པའི་རིགས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ གསུམ་པ་ཡུལ་ལ་གནས་པའི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། **ཆོས་རྣམས་རང་གི་ཐུན་མོང་དང་ཐུན་མོང་མིན་པའི་ངོ་བོར་གནས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ངང་ཚུལ་དེའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་མདོ་སྡེ་དགོངས་པ་ངེས་འགྲེལ་ལས༔ ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སྤྱར་འཇིག་རྟེན་དུ་བྱུང་ཡང་རུང་། མ་བྱུང་ཡང་རུང་སྟེ། ཆོས་ཉིད་གནས་པ་དང་། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་གནས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་དང་། དོན་རྣམ་ངེས་ལས༔ ཆོས་ཀུན་རང་རང་ངོ་བོ་ཡིས། །ཐུན་མིན་གནས་པའི་མཚན་ཉིད་ཅན། །སྲ་གཤེར་དྲོ་སོགས་ཐ་སྙད་ཀྱི། །ཆོས་ཉིད་འདི་ལ་བསྙོན་དུ་མེད། །ཅེས་ཐུན་མོང་

མིན་པའི་ངོ་བོ་དང་། ཆོས་གཅིག་ལ་ཡང་ཆོས་སྣ་ཚོགས། །ཞེས་ཐུན་མོང་གི་ངོ་བོ་དང་། རང་རང་ངོ་བོའི་སྣང་བ་ཡང་། །ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པ་ཉིད། །ཅེས་དོན་དམ་པའི་ངོ་བོ་བསྟན་པ་དང་། མཁས་འཇུག་ལས༔ ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། ཐ་སྙད་དུ་ཆོས་རྣམས་རང་རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ས་སྲ་བ་དང་ཆུ་གཤེར་བ་དང་ནམ་མཁའ་མི་སྒྲིབ་པ་སོགས་སུ་གནས་པ་སྟེ། ཞེས་དང་། གཅིག་དུ་ཐལ་སོགས་ཀྱི་རིགས་པས་དཔྱད་ན། སྲ་བ་ལ་སོགས་པའི་ངོ་བོ་ཉིད་གང་ཡང་མི་འགྲུབ་པས། །རྒྱུ་མཚན་མ་མེད་པ། འབྲས་བུ་སྨོན་པ་མེད་པ། ངོ་བོ་སྟོང་པ་ཉིད་དེ། རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་གྱི་རང་བཞིན་དུ་གནས་པ་ནི་དོན་དམ་པའི་ཆོས་ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ བཞི་པ་ཡུལ་ལ་གནས་པའི་འཐད་པ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་ནི། **རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དང་ཚུལ་དངོས་པོའི་སྟོབས་ལས་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རིགས་པ་དེའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་མདོ་སྡེ་དགོངས་པ་ངེས་འགྲེལ་ལས༔ འཐད་པ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། རྒྱུ་གང་དང་རྐྱེན་གང་དག་གིས་དམ་བཅས་པ་དང་། ཤེས་པ་དང་། སྨོན་པའི་དོན་སྒྲུབ་པ་དང་། ཡང་དག་པ་ཁོང་དུ་ཆུད་པར་འགྱུར་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་འཐད་པ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཞེས་དང་། དོན་རྣམ་ངེས་ལས༔ དེ་ལྟར་བདེན་གཉིས་ཆོས་ཉིད་ལ། །རྗེས་སུ་མཐུན་པར་གང་གཞལ་བ། །དངོས་པོའི་སྟོབས་ལས་གྲུབ་པས་ན། །འཐད་པ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་མཁས་འཇུག་ལས༔ དེ་ལྟར་གཞལ་བྱ་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་དོན་ཇི་བཞིན་མ་ནོར་བར་རྗེས་སུ་གཞལ་བ་ནི་དངོས་པོའི་སྟོབས་ཀྱིས་

གྲུབ་པ་ཡིན་པས་དེ་ལ་འཐད་པ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ། སྒྲུབ་བྱེད་གང་ཞིག་ཡང་དག་པའི་འཐད་པ་དང་བཅས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

༈ སྒྲུབ་བྱེད་ཡུལ་ཅན་གྱི་རིགས་པ་ལས་དང་པོ་རྒྱུ་བྱ་བ་བྱེད་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ནི། **འབྲས་བུའི་སྒོ་ནས་རྒྱུའི་ཚོགས་པ་ཚང་བ་ན་རང་གི་འབྲས་བུ་སྐྱེད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་ནུས་པར་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་དེའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེའུ་བཙན་གྱི་བཀའ་ཡང་དག་པའི་ཚད་མ་མདོ་བཏུས་ལས༔ བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལས་དང་རྒྱུའི་སྒོ་ནས་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། གང་དང་གང་གི་བྱ་བ་དེ་དང་དེ་ལ། བྱེད་པ་གང་དང་གང་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་དུ་ངེས་པ་ནི་དེ་དང་དེའི་འབྲས་བུའི་བྱ་བ་བྱེད་པར་བསྟན་པའོ། །ཞེས་དང་ཀུན་མཁྱེན་རོང་ཟོམ་པའི་ཐེག་ཆེན་ཚུལ་འཇུག་ལས༔ འབྲས་བུའི་སྒོ་ནས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ནི་བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ། ཞེས་གསུངས་སོ། །མཚན་གཞི་ནི། ནས་ཀྱི་ས་བོན་ཆོས་ཅན། མཐུན་རྐྱེན་འཛོམས་ཤིང་འགལ་རྐྱེན་མེད་ན་རང་འབྲས་ནས་ཀྱི་མྱུ་གུ་སྐྱེད་པའི་བྱ་བ་བྱེད་ནུས་པ་ཡིན་ཏེ། ནས་ཀྱི་མྱུ་གུ་ཁྱོད་ཀྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༈ གཉིས་པ་འབྲས་བུ་ལྟོས་པ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། **རྒྱུའི་སྒོ་ནས་འབྲས་བུ་སྐྱེ་བ་རང་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རིགས་པ་དེའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་བཀའ་ཡང་དག་པའི་ཚད་མ་མདོ་བཏུས་ལས༔ ལྟོས་པའི་རིགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཆོས་དང་འབྲས་བུའི་རིགས་པ་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། འདུ་བྱེད་རྣམས་གང་དང་གང་ལ་ཐ་སྙད་དུ་གདགས་པར། གང་དང་གང་གི་འབྲས་བུ་སྐྱེ

བ་ཡང་དེ་དང་དེའི་རྒྱུ་དང་། རྐྱེན་ལ་ལྟོས་པར་བསྟན་པའོ། །ཞེས་དང་། ཐེག་ཆེན་ཚུལ་འཇུག་ལས༔ རྒྱུ་ཡི་སྒོ་ནས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ནི་ལྟོས་པའི་རིགས་པ། ཞེས་གསུངས་སོ། །མཚན་གཞི་ནི། མྱུ་གུ་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་སྐྱེ་བ་ས་བོན་ལ་ངེས་པར་ལྟོས་དགོས་ཏེ། ས་བོན་ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༄ གསུམ་པ་ངོ་བོ་ཆོས་ཉིད་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། **ཆོས་རང་གི་ངོ་བོ་གང་ཡིན་པ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རིགས་པ་དེའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་བཀའ་ཡང་དག་པའི་ཚད་མ་མདོ་བཏུས་ལས༔ ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཆོས་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་གྱི་སྒོ་ནས་བརྗོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཆོས་རྣམས་ལ་ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་བདེན་པ་དང་། དོན་དམ་པའི་བདེན་པ་གང་དང་གང་གི་རང་བཞིན་ཡོད་པ་དེ་དང་དེ་བསྟན་པའོ། །ཞེས་དང་། ཐེག་ཆེན་ཚུལ་འཇུག་ལས༔ ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྒོ་ནས་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ནི་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ། ཞེས་གསུངས་སོ། །མཚན་གཞི་ནི། བུམ་པ་ཆོས་ཅན། མི་རྟག་པ་ཡིན་ཏེ། བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྟ་བུའོ། །

༄ བཞི་པ་འཐད་སྒྲུབ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་རིགས་པ་ནི། **རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དང་ཚུལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་འཇལ་བའི་རིགས་པ་དེ་ཉིད་རིགས་པ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་དེའི་མཚན་ཉིད།** དེ་ཡང་བཀའ་ཡང་དག་པའི་ཚད་མ་མདོ་བཏུས་ལས༔ གཏན་ཚིགས་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཀུན་ཏུ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཏེ། གང་དང་གང་སྒྲུབ་པའི་མཚན་ཉིད་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་དང་། ཐེག་ཆེན་ཚུལ་འཇུག་ལས༔ རིགས་པ་ཉིད་དྲི་མ་མེད་པར་བྱས་ཏེ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་ནི་འཐད་པ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །མཚན་གཞི་ནི། བྱས་པ་ཆོས་ཅན།

སྒྲ་མི་རྟག་པར་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་ཡང་དག་ཡིན་ཏེ། དེ་སྒྲུབ་པ་ལ་ཚུལ་གསུམ་ཚང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལྷ་བུའོ། །

༄ རིགས་པ་བཞི་ཚན་གཉིས་པོའི་བསྡུ་བ་བཤད་པ། རིགས་པ་བརྒྱད་ལས་སྒྲུབ་བྱེད་ཡུལ་ཅན་གྱི་རིགས་པ་བཞི་པོ་ཐམས་ཅད་ཡུལ་ལ་གནས་པའི་འཐད་པ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པའི་ཁོངས་སུ་བསྡུ་སྟེ། དེ་དག་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དང་ཚུལ་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གནས་པ་ཡུལ་གྱི་རིགས་པ་བཞི་པོ་ཡང་ངོ་བོ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པའི་ཁོངས་སུ་བསྡུ་སྟེ། རྒྱུ་བྱ་བ་བྱེད་པ་རྒྱུའི་ཆོས་ཉིད་དང་། འབྲས་བུ་རྒྱུ་ལ་ལྟོས་པ་འབྲས་བུའི་ཆོས་ཉིད་དང་། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དང་ཚུལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་པར་སྒྲུབ་པར་བྱེད་པ་འཐད་སྒྲུབ་རིགས་པའི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དེས་ན་རིགས་པ་ཐམས་ཅད་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་བསྡུ་བ་ཡིན་ཏེ། དོན་རྣམ་ངེས་ལས༔ བྱ་བ་བྱེད་དང་ལྟོས་པ་ཡང་། །དངོས་པོའི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པས་ན། །རིགས་པའི་མཐའ་ནི་ཆོས་ཉིད་ལ། །ཐུག་ནས་རྒྱུ་མཚན་འཚོལ་དུ་མེད། །ཅེས་གསུངས་སོ།།

༄ རིགས་པ་བཞིའི་སེལ་བ་བཤད་པ། རྒྱུ་བྱ་བ་བྱེད་མི་བྱེད་དང་། འབྲས་བུ་ལྟོས་མི་ལྟོས། ངོ་བོ་ཐ་སྙད་དང་དོན་དམ་པའི་ཆོས་ཉིད་གང་ཡིན་མིན། རིགས་ཤིང་འཐད་པའི་རིགས་པ་ཡིན་མིན་སྙམ་པའི་ཐེ་ཚོམ་བཞི་སེལ་བར་བྱེད་དེ། ཐེག་ཆེན་ཚུལ་འཇུག་ལས༔ འདི་རྣམས་ཀྱི་སེལ་བ་བཞི་ནི། ངོ་བོ་ཉིད་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་དང་། བྱེད་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་དང་། མངོན་པར་འགྲུབ་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་དང་།

རིགས་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་ཟ་བ་རྣམས་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་སེལ་བར་བྱེད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ རིགས་པ་བཞིའི་ཡུལ་དང་ཚད་བཤད་པ། རིགས་པ་བཞི་པོ་གང་ཡིན་ཀྱང་དེ་དང་མཐུན་པར་ཡུལ་དངོས་པོའི་སྟེང་ན་གྲུབ་དགོས་ལ། དེ་ལྟར་ཡུལ་ལ་གྲུབ་ན་དངོས་གཞི་དྲི་མ་མེད་པ་ཞེས་བྱ་ཞིང་དེའི་ངང་ཚུལ་དང་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་གཉིས་ཀ་རིགས་པ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན་མེ་ཤེལ་ལ་ཚ་བ་བཞིན། གལ་ཏེ་ཡུལ་ལ་མ་གྲུབ་ན་དངོས་གཞི་ལོག་པ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། དེའི་ངང་ཚུལ་དང་དེའི་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ། །རི་དྭགས་མེ་ཡི་གཙང་སྦྲ་ཅན་ལ་མེ་ཚ་བ་ཡིན་པ་ནི་མི་རིགས་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ཡང་ཐེག་ཆེན་ཚུལ་འཇུག་ལས༔ འདི་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་དང་ཚད་ནི། ཆོས་ཉིད་ཀྱི་དངོས་གཞི་ལ་དྲི་མ་མེད་ཅིང་། དངོས་གཞི་མ་ལོག་ན་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པར་གཞག་ཏུ་རུང་ངོ་། །དེ་བཞིན་བྱེད་པ་དང་། མངོན་པར་འགྲུབ་པ་དང་། རིགས་པའི་དངོས་གཞི་རྣམས་ལ་དྲི་མ་མེད་ཅིང་དངོས་གཞི་མ་ལོག་ན་དེ་རྣམས་རིགས་པར་གཞག་ཏུ་རུང་ངོ་། །དེ་ལ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་དངོས་གཞི་ལ་དྲི་མ་མེད་པ་ནི། མེ་ཤེལ་ལ་ཚ་བའི་རིགས་པ་ཡོད་པ་བཞིན་ནོ། །དེ་ལ་དངོས་གཞི་ལོག་པ་ནི། རི་དྭགས་མེ་ཡི་གཙང་སྦྲ་ཅན་ལ་མེ་ཚ་བའི་དངོས་གཞི་ལོག་པ་ལྟ་བུའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ རིགས་པ་བཞིའི་ཐལ་བ་བཤད་པ། ཐེག་ཆེན་ཚུལ་འཇུག་ལས༔ ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པས་བསྒྲུབས་པ་ཐལ་དྲགས་ན། དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་མི་ལྡོག་སྟེ་མཐར་རང་བཞིན་རྒྱུར་སྨྲ་བར་འགྱུར་རོ། །བྱ་བ་བྱེད་པའི་རིགས་པ་ཐལ་དྲགས་ན། བྱེད་

པ་དང་རྩོལ་བ་ཐམས་ཅད་མི་ལྡོག་སྟེ། མཐར་བྱེད་པ་པོ་སྨྲ་བར་འགྱུར་རོ། །ལྡོས་པའི་རིགས་པ་ཐལ་འགྱུར་ན། དབང་ཐམས་ཅད་མི་ལྡོག་སྟེ། མཐར་དབང་ཕྱུག་རྒྱུར་སྨྲ་བར་འགྱུར་རོ། །འཐད་པ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པ་ཐལ་འགྱུར་ན་རིགས་པ་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ་དྲི་མ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། མཐར་མངོན་པའི་ང་རྒྱལ་ཅན་དུ་འགྱུར་རོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ རིགས་པ་བཞི་ཡི་དགོས་པ་བཤད་པ། རྒྱུ་བྱ་བ་བྱེད་པ་དང་། འབྲས་བུ་ལྟོས་པའི་རིགས་པ་དང་། ངོ་བོ་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་རིགས་པ་གསུམ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུའི་ཚུལ་དང་། གནས་དང་གནས་མ་ཡིན་པ་དང་། ཐ་སྙད་དང་དོན་དམ་པའི་གནས་ལུགས་རྣམས་ཤེས་པས་ཡུལ་ལ་བླང་དོར་འཇུག་ལྡོག་ཚུལ་བཞིན་བྱ་ནུས་ཤིང་། དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ལྟ་བ་དང་གྲུབ་མཐའི་རྣམ་གཞག་ཀྱང་དག་ཅིང་བཟང་བར་འགྱུར་ཏེ། ཐུན་མོང་བཟོའི་གནས་སོགས་དང་། ཐུན་མིན་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ལམ་སོགས་འཇིག་རྟེན་དང་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའི་དོན་ཐམས་ཅད་འདི་དག་གི་རྩ་བ་ཅན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །འཐད་པ་སྒྲུབ་པའི་རིགས་པས་ནི། རིགས་པ་དང་པོ་གསུམ་གྱི་གནས་ལ་སྒྲོ་འདོགས་གཅོད་དེ་ཡང་དག་པའི་ངེས་ཤེས་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་དོན་རྣམ་ངེས་ལས༔ ངེས་ན་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་དག །གནས་དང་གནས་མིན་ཚུལ་ཤེས་པ། །འཇུག་དང་ལྡོག་པར་བྱེད་པས་ན། །བཟོ་སོགས་དང་ནི་གྲུབ་པའི་མཐའ། །ཀུན་ཀྱང་དེ་ཡི་རྩ་བ་ཅན། །དེ་ཕྱིར་དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་དང་། །འཇིག་རྟེན་འདས་པའི་བསླབ་བྱ་བསྡུས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་བཞིན་རིགས་པ་དང་རིགས་པ་མ་ཡིན་པའི་

ཚུལ་ལ་མཁས་ན།   གསུང་རབ་ཀྱི་བསྟན་དོན་ལ་གཞན་གྱིས་དཀྲི་བར་མི་ནུས་པ་དང་གཞན་གྱི་དྲིང་མི་འཇོག་པའི་བློ་གྲོས་དྲི་མ་མེད་པའི་མིག་བཟང་བསྒྲུབ་སྟེ། སྤྱིབས་པ་སོ་སོ་ཡང་དག་པའི་རིག་པ་ལ་མངའ་དབང་བསྒྱུར་བར་གདོན་མི་ཟའོ། །

ཚད་མའི་བསྟན་བཅོས་རིགས་པའི་ཐེམ་སྐས་ལས་རིགས་པ་རྣམ་པ་བཞི་བརྟག་པ་སྟེ་གདང་བྱ་བཅུ་བདུན་པའོ།། །།

མཇུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་བྱ་བ།

༄། མཇུག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་གདམས་པ་བཤད་པ། དེ་ལྟར་རྟོག་གེའི་ཚིག་དོན་བརྒྱད་པོ་ཆ་ལག་དང་བཅས་པ་རྒྱས་པར་བཤད་ཟིན་ཅིང་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་གནས་སྐབས་ཚུར་མཐོང་གི་ཡུལ་ལ་སྒྲོ་སྐུར་གྱི་ལོག་ཞེན་ལས་གྲོལ་ཏེ་ངེས་པ་ལག་མཐིལ་བཞིན་དུ་གསལ་ཞིང་། མཐར་ཐུག་དོན་དམ་པའི་ཆོས་ཉིད་ལ་བདེ་བླག་ཏུ་འཇུག་པ་ནུས་པ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་འགྲེལ་ལས༔ དེ་བཞིན་པོ་ནར་བརྟེན་ནས་ནི། །བསྒྲུབ་བྱ་སྒྲུབ་པ་ཀུན་བཞག་པ། །དམ་པའི་དོན་ལ་འཇུག་བྱའི་ཕྱིར། །མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱས་པ་ཡིན། །ཞེས་དང་སློབ་དཔོན་ཀླུ་སྒྲུབ་ཞབས་ཀྱིས་ཀྱང༔ ཐ་སྙད་ལ་ནི་མ་བརྟེན་པར། །དམ་པའི་དོན་ནི་རྟོགས་མི་འགྱུར། །ཞེས་དང་ཟླ་བ་གྲགས་པས༔ ཐ་སྙད་བདེན་པ་ཐབས་སུ་གྱུར་པ་དང་། །དོན་དམ་བདེན་པ་ཐབས་བྱུང་གྱུར་པ་སྟེ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །སྤྱིར་རྟོག་གེ་ལ་གྲུབ་མཐའི་རྟོག་གེ་དངོས་སྨྲ་བ་རྣམས་དང་། ས་མཚམས་ཀྱི་རྟོག་གེ་སོ་སྐྱེ་ཐམས་ཅད་བཅས་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། འགའ་ཞིག་རྟོག་གེའི་ཚུལ་ཀུན་ཆོས་ལ་མི་མཁོ་བའི་གཏམ་ངན་དུ་བརྩིས་པ་དང་འགའ་ཞིག་ཆོས་ཕྱག་རྟོག་གེའི་རིགས་ལམ་ཙམ་ལ་བཙོལ་བ་གཉིས་ཀའང་ལམ་གྱི་རིམ་པ་ཇི་བཞིན་མ་ཤེས་པར་ཟད་དེ། ཐོག་མར་རྟོག་གེའི་ཚུལ་འདི་རྣམས་ལ་བརྟེན་ནས་ཚུར་མཐོང་གི་ཡུལ་གྱི་དེ་ཁོ་ཉིད་ལ་ཐོས་བསམ་གྱི་མིག་བཟང་བསྒྲུབས་སྟེ། གདོད་དོན་དམ་པའི་གནས་ལུགས་ལ་འཇུག་པ་ནི་ཤཱཀྱའི་རིང་ལུགས་འཛིན་པ་

རྣམས་ཀྱི་འཇུག་ངོགས་མ་ནོར་བ་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །དེས་ན་འདི་དག་ལ་བརྟེན་ནས་ཐ་སྙད་རིགས་པ་དང་རིགས་པ་མིན་པའི་ཚུལ་རྣམས་ཁོང་དུ་ཆུབ་ཅིང་ཚུར་མཐོང་གི་ཡུལ་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པའི་འཛིན་པ་སྟུག་པོའི་ཚང་ཚིང་ལས་བརྒལ་ཏེ། སློབ་དཔོན་གོ་འཕང་མཐོན་པོར་སོན་ཡང་དེ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་པར་མི་འཛིན་པར་སླད་ནས་ངེས་དོན་སྙིང་པོའི་གནས་ལུགས་ཆོས་དབྱིངས་རབ་ཏུ་མི་གནས་པའི་དོན་ལ་རིམ་གྱིས་གཞོལ་དགོས་ཏེ། རྟོག་གེའི་གནས་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་ནས་དངོས་པོའི་ཆོས་ཉིད་ཇི་བཞིན་དུ་མི་ཤེས་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཡང་མདོ་སྡེ་དགོངས་པ་ངེས་འགྲེལ་ལས༔ ཆོས་འཕགས། ང་ནི་ཡང་དག་པར་རྟོག་གེ་ཐམས་ཅད་ལས་འདས་པར་སངས་རྒྱས་སོ། །སངས་རྒྱས་ནས་རྣམ་པར་ཕྱེའོ། །གསལ་བར་བྱས་སོ། །དོན་དམ་པ་ནི་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སོ་སོ་རང་རིག་པར་ངས་བཤད་ལ། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་ཀྱིས་རིག་པར་བྱ་བ་ནི་རྟོག་གེའི་ཡུལ་ཡིན་ནོ། །རྟོག་གེ་ནི་མཚན་མའི་སྤྱོད་ཡུལ་ཡིན་ནོ། །དོན་དམ་པ་ནི་བརྗོད་དུ་མེད་པ་ཡིན་ནོ། །རྟོག་གེ་ནི་རྩོད་པ་མངོན་པར་འཕེལ་བ་ཡིན་ནོ། །དོན་དམ་ནི་རྩོད་པ་ཉེ་བར་ཞི་བ་ཡིན་ནོ། །ཡང་དག་པ་ནི་རྟོག་གེས་བརྟག་པའམ། རྗེས་སུ་དཔག་པའམ། གཞལ་བར་མི་ནུས་སོ། །སོ་སོ་རང་རིག་མཚན་མེད་སྤྱོད་ཡུལ་ནི། །བརྗོད་དུ་མེད་ཅིང་ཐ་སྙད་ཡོངས་ཆད་པས། །རྩོད་དང་བྲལ་བ་དོན་དམ་ཆོས་ཡིན་ཏེ། །དེ་ནི་རྟོག་གེའི་ཡུལ་ལས་འདས་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་དང་། མགོན་པོ་བྱམས་པས༔ རྟོག་གེ་རྟེན་ཅིང་མ་ངེས་ལ། །མ་ཁྱབ་ཀུན་རྫོབ་སྐྱོ་བ་ཅན། །ཞེས་དང་ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོས་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་མཇུག་ཏུ༔ གང་ཞིག་རྟོག་

གའི་ལམ་ནས་ཆོས་ཉིད་ལ་འཁྲིད་ན། །དེ་ནི་ཐུབ་པའི་བསྟན་ལས་ཆེས་བསྔིང་ཉམས་པར་བྱེད་པ་ཡིན། །དེ་ལྟའང་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཆོས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རྣམས། །གལ་ཏེ་གཞན་དུ་འགྲོ་ན་དཔྱད་པར་བྱ་བའི་རིགས། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དེ་ལྟར་གནས་སྐབས་གྲུབ་མཐའི་དགག་གཞག་དང་། ཐོས་བསམ་པའི་རྟོག་དཔྱོད། མཁས་པའི་འཆད་རྩོད་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བས་རྟོག་གེའི་གནས་ལ་རྩོམ་པ་རྒྱ་ཆེར་བགྱིད་ཀྱང་སླད་མར་ཆུ་བརྒྱལ་ཟིན་པའི་གྲུ་ལྟར་སྤང་ས་ཏེ། དགག་སྒྲུབ་བསལ་བཞག་དང་བྲལ་བའི་རིག་པའི་ཀློང་དུ་འུབ་ཆུབ་པ་ནི་རྒྱལ་བ་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་གཤེགས་ཤུལ་དམ་པ་ཡིན་ནོ། །

༈ སླར་སྨྲས་པ། ཚད་མ་ཚད་མིན་དག་ནི་རྣམ་ཕྱེ་ནས། །བློ་མཆོག་བློ་ཡི་མིག་བཟང་བསྒྲུབས་གྱུར་པས། །ལེགས་བཤད་ལེགས་པའི་སྙིང་པོ་ཀུན་བཏུས་དང་། །རྣམ་དག་རྣམ་འགྲེལ་མཁན་པོའི་ལུགས་འདི་མཐོང་། །དེ་ཕྱིར་གཅམ་བུའི་ངག་གི་སྒྲོ་སྐུར་དང་། །ཕྱོགས་འཛིན་ཕྱོགས་རིས་དུག་གིས་མ་བསླད་པར། །བརྩེ་གདུང་དམ་ཚིག་མདུད་པ་མི་ལྷོད་པའི། །བཤེས་གཉེན་དག་གིས་བསྐུལ་ངོར་བྲིས་པ་ཡིན། །བདག་གིས་འདི་ན་ཅུང་ཟད་གང་བགྱིས་པ། །འདི་ནི་ལྷ་དང་བླ་མའི་བྱིན་ལས་ཡིན། །དེ་ཕྱིར་འདི་ན་ལེགས་པ་ཅི་མཆིས་པ། །ལྷ་དང་བླ་མ་དགྱེས་པའི་མཆོད་པར་སྨོན། །དེང་སང་ཕལ་ཆེར་འདོད་པའི་ཕྱོགས་བསླུན་ཏེ། །བསྟན་པའི་ཕ་ཁྲིམ་འགྱེལ་ལ་ཐུག་པའི་ཚེ། །སྙིང་པོའི་སྲོག་ཤིང་བཤད་སྒྲུབ་ཡན་ལག་བཅས། །བསྐྱེང་ལ་དཔའ་བ་གྲུབ་དབང་བླ་མ་

ཙམ། །སྙིགས་དུས་འདྲེན་པ་རྒྱུ་སྐར་བྱེ་བ་བརྒྱུས། །རྒྱལ་བསྟན་པདྨོ་འབྱེད་པར་
ཕྲོགས་མོད་ཀྱང་། །ལྷག་པའི་ཐུགས་བསྐྱེད་འབྱམས་པའི་འོད་སྣང་གིས། །སྙིང་
པོའི་གེ་སར་གསལ་ནུས་ཁྱེད་ཁོ་ན། །གང་གི་ཟབ་ཡངས་ཐུགས་མཚོ་ལས་
འཁྲུངས་པའི། །བཤད་སྒྲུབ་པདྨོའི་ཚལ་གྱི་ངོ་ར་འདིར། །ཀློག་སྦྱོང་འཕུར་ལྡིང་
རིག་རྩལ་ངོམ་བཞིན་དུ། །ཟག་མེད་བདུད་རྩིའི་སྟོན་མོ་ཅི་དགར་མྱངས། །དེ་
སྲིད་ཁྱོད་ཀྱི་སྐུ་དྲིན་ནམ་མཁའི་མཐའ། །བདག་འདྲ་ཉམས་ཆུང་མཆིལ་པས་
གཙོད་དཀའ་ཡང་། །འདི་དང་གཞན་དུ་བགྱིས་པའི་རྣམ་དཀར་ཀུན། །ཁྱེད་
ཐུགས་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་རྒྱུར་གྱུར་ཅིག །དེ་བཞིན་བདག་གི་ལེགས་བཤད་
སྒྲོན་མེ་ལ། །བརྟེན་ནས་སྦྱོངས་པས་འཐུམས་པའི་ཡིད་ཅན་ཀུན། །ལེགས་ཉེས་
འབྱེད་པའི་ཤེས་རབ་མིག་གསལ་ཏེ། །ཡང་དག་དོན་གྱི་ཚུལ་རྣམས་མཐོང་བར་
ཤོག །ཡང་དག་དོན་སྟོན་ཚད་མ་རིག་པའི་ལམ། །ཡར་ངོའི་ཟླ་ལྟར་ཀུན་ཏུ་རྒྱས་
གྱུར་ཅིག །དེ་ཡི་མཐུ་ལས་རྒྱལ་བའི་བསྟན་པ་ཡང་། །ཀུ་མུད་ཚལ་ལྟར་འཕེལ་
ཞིང་རྒྱས་གྱུར་ཅིག །སྐྱེ་ཞིང་སྐྱེ་བ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་དུ། །བདག་ཀྱང་འཇམ་
དཔལ་དགྱེས་པས་རྗེས་གཟུང་སྟེ། །ཀླ་ངན་ལྷུང་འཁྲིགས་པའི་སྨག་འཇོམས་
ཏེ། །ཕུན་ཚོགས་འོད་གསལ་དབྱིངས་སུ་གྲོལ་གྱུར་ཅིག །མདོར་ན་དཔལ་ལྡན་
ཟླ་མའི་ཐུགས་བསྐྱེད་དང་། །རྒྱལ་དང་རྒྱལ་སྲས་ཀུན་གྱི་བཞེད་པ་
ལྟར། །མཁའ་ཁྱབ་སེམས་ཅན་སེམས་ཀྱི་རྒྱུན་རིས་ཀུན། །བློ་འདས་ཆོས་སྐུའི་
ཀློང་དུ་ཞི་བར་ཤོག །

ཅེས་པའང་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༥ ལ་རང་ཉིད་བློ་རྟགས་སྐོར་གཞན་ལ་བཤད་སྐབས་ཡོད་མེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་དང་། དངོས་དངོས་མེད་དང་སྤྱི་བྱེ་སྐོར་ཙུང་ཟད་བྲིས་པ་དེ་ཉིད་ཆོས་གྲོགས་དུ་མ་ནས་མཁོ་ཕན་ཆེ་བར་གཟིགས་ཏེ། བློ་རྟགས་རིགས་ལམ་སྐོར་རྒྱས་པར་འབྲི་དགོས་པའི་བཀའ་མཆིད་ཡང་ཡང་སྤྱི་བོར་སོན་པ་བཞིན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༦ རང་ཉིད་རྒྱུད་སྡེ་གོང་མའི་འཛིན་རིམ་དགུ་པ་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་སྐབས་ཞོར་ལས་སུ་གཙོ་བོར་ཚད་མ་མདོ་དང་སྡེ་བདུན་རྩ་འགྲེལ་བཅས་ལ་ཁྱུངས་བཙོལ་བྱས་ཏེ་སྔ་འགྱུར་བསྟན་པའི་ཤིང་རྟ་ཆེན་པོ་འཇམ་མགོན་མི་ཕམ་རྣམ་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོའི་བཞེད་པ་གཞིར་བཟུང་ནས་ཚད་མའི་གནད་རྣམས་བརྟག་པ་བཅུ་བདུན་དུ་དྲིལ་ཏེ་བྲིས་པ་འདི་ཉིད་སྟོན་པའི་འདས་ལོ་ ༢༥༤༢ པ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ ལ་རྣམ་འགྲེལ་ལེའུ་དང་པོ་འཆད་པའི་ཁྲུར་བླངས་སྐབས་དོན་གཉེར་ཅན་ཆོས་གྲོགས་དུ་མ་ནས་དཔར་དུ་བསྐྲུན་པའི་རེ་འདུན་བཞིན་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༧ རབ་བྱུང་བཅུ་བདུན་པའི་རབ་གནས་དབང་ཕྱུག་ཅེས་པ་མེ་མོ་གླང་གི་ལོའི་དཔྱིད་ཟླ་ཐ་ཆུང་། མཉམ་མེད་ཐུབ་པའི་དབང་པོའི་མཚན་དཔེ་གཟུགས་སྐུའི་བཀོད་པས་ལན་མང་བྱིན་གྱིས་རླབས་པའི་དུས་ཁྱད་པར་ཅན་ས་ག་ཟླ་བའི་ཉ་ལ། ༧ཤར་རྒྱལ་བ་དཔལ་ཡུལ་བའི་གདན་ས་གཉིས་པ་ཐེག་མཆོག་རྣམ་གྲོལ་བཤད་སྒྲུབ་དར་རྒྱས་གླིང་གི་ཡན་ལག་སྔ་འགྱུར་མཐོ་སློབ་མདོ་སྔགས་རིག་པའི་འབྱུང་གནས་གླིང་དུ་རྫོགས་པར་བྱེད་པ་པོ་ནི། འབྲུག་ཡུལ་བུམ་ཐང་གི་ཆ་འོག་ཨུ་རྒྱན་པདྨའི་སྦས་གནས་སུ་སྐྱེས་ཤིང་། ༧ སྐྱབས་མཆོག་འཁོར་ལོའི་མགོན་པོ་གྲུབ་དབང་བླ་མ་མཚན་བརྗོད་པར་དཀའ་བ་གང་གི་ཞབས་རྡུལ་སྤྱི་བོར་རེག་པའི་སྐལ་བཟང་ཐོབ་པ་བཙུན་པའི་རྟགས་ཙམ་འཛིན་པའི་ཆོས་སྨྲ་བ་ཀརྨ་ཕུན་ཚོགས་ནས་སྦྱར་བ་འདིས་བསྟན་འགྲོར་མཆོག་ཏུ་ཕན་པའི་རྒྱུར་གྱུར་ཅིག། །།

གཞུང་ཁུངས་ཀྱི་མཚན་ཐོ། །

ཀརྨ་པ་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཚོ། ཚད་མ་རིགས་གཞུང་རྒྱ་མཚོ། རུམ་ཏེག་དཔར་མ། ༡༩༨༩

ཀློང་ཆེན་རབ་འབྱམས། ཡིད་བཞིན་རིན་པོ་ཆེའི་མཛོད། འབྲུག་གཞུང་དཔེ་མཛོད་དཔར་མ།

——— ཡིད་བཞིན་མཛོད་ཀྱི་རང་འགྲེལ། འབྲུག་གཞུང་དཔེ་མཛོད་དཔར་མ།

——— གྲུབ་མཐའ་རིན་པོ་ཆེའི་མཛོད། འབྲུག་གཞུང་དཔེ་མཛོད་དཔར་མ།

——— ངེས་དོན་ཤིང་རྟ་ཆེན་མོ། འབྲུག་གཞུང་དཔེ་མཛོད་དཔར་མ།

མཁན་པོ་བརྩོན་འགྲུས། རྟགས་རིགས། རྣམ་གླིང་དཔེ་མཛོད་དཔར་མ། ༡༩༩༠

མཁན་པོ་པདྨ་ཤེས་རབ། རྟགས་རིགས། རྣམ་གླིང་དཔེ་མཛོད་དཔར་མ། ༡༩༩༠

——— བློ་རིག རྣམ་གླིང་དཔེ་མཛོད་དཔར་མ། ༡༩༩༠

མཁས་གྲུབ་རྗེ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་། ཏིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༨༨

——— སྡེ་བདུན་ཡིད་ཀྱི་མུན་སེལ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༩༨

ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན། བཀའ་ཡང་དག་པའི་ཚད་མ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

དགེ་འདུན་གྲུབ། ཚད་མ་རིགས་རྒྱན། འབྲས་སྤུངས་དཔར་མ། ༡༩༨༥

རྒྱལ་ཚབ་རྗེ་དར་མ་རིན་ཆེན། ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད། འབྲས་སྤུངས་དཔར་མ། ༡༩༨༥

ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

——— ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་རང་འགྲེལ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

——— ཚད་མ་རྣམ་ངེས། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

——— ཚད་མ་རིགས་ཐིགས། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

——— རྒྱུད་གཞན་གྲུབ་པ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

——— འབྲེལ་བ་བརྟག་པ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

——— འབྲེལ་བརྟག་རང་འགྲེལ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

——— རྩོད་པའི་རིགས་པ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཆེ།

——— གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

དུལ་བ་ལྷ། རིགས་ཐིགས་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཞེ།

——— གཏན་ཚིགས་ཐིགས་པའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཞེ།

——— འབྲེལ་བརྟག་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཞེ།

——— རྒྱུད་གཞན་སྒྲུབ་པའི་འགྲེལ་བཤད། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཞེ།

ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོ། ཚད་མ་ཀུན་བཏུས། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

——— ཀུན་བཏུས་རང་འགྲེལ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

——— དམིགས་པ་བརྟག་པ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

——— དམིགས་པ་བརྟག་པའི་འགྲེལ་པ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

——— རིགས་པ་ལ་འཇུག་པ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

——— གཏན་ཚིགས་འཁོར་ལོ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

——— རིགས་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ། སྣར་ཐང་བསྟན་འགྱུར། ཅེ།

མི་ཕམ་རྣམ་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ། ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་འགྲེལ་པ། ཀྲི་ལི་མཁྱེན་བརྩེ་དཔར་མ།

——— ཚད་མ་རིགས་གཏེར་འགྲེལ་པ། ཀྲི་ལི་མཁྱེན་བརྩེ་དཔར་མ།

——— དབུ་མ་རྒྱན་གྱི་རྣམ་བཤད། ཀྲི་ལི་མཁྱེན་བརྩེ་དཔར་མ།

——— བསྡུས་ཚན་སྨྲ་བའི་སྒོ་འབྱེད། རྣམ་གླིང་དཔེ་མཛོད་དཔར་མ། ༡༩༨༤

——— མཁས་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྡོམ་བྱང་། རྣམ་གླིང་དཔེ་མཛོད་དཔར་མ། ༡༩༩༡

——— མཁས་པ་ལ་འཇུག་པའི་སྒོ། ཀྲི་ལི་མཁྱེན་བརྩེ་དཔར་མ།

——————— དོན་རྣམ་ངེས་ཤེས་རབ་རལ་གྲི། རྡོ་ལི་མཁྱེན་བརྩེ་དཔར་མ།

——————— ཤེས་རབ་ལེའུའི་འགྲེལ་པ་ཀེ་ཏ་ཀ རྡོ་ལི་མཁྱེན་བརྩེ་དཔར་མ།

——————— ཚད་མ་ཀུན་བཏུས་མཆན་འགྲེལ། རྡོ་ལི་མཁྱེན་བརྩེ་དཔར་མ།

——————— བཀའ་བརྒྱད་རྣམ་བཤད། རྣམ་གླིང་དཔེ་མཛོད་དཔར་མ། ༡༩༩༤

——————— ཡིད་བཞིན་མཛོད་བཀའ་འགྲེལ། རྡོ་ལི་མཁྱེན་བརྩེ་དཔར་མ།

——————— ཡིད་བཞིན་མཛོད་གྲུབ་བསྡུས། རྡོ་ལི་མཁྱེན་བརྩེ་དཔར་མ།

——————— བདེ་ཤེགས་འཕྲེད་ཐེ་ཚོམ་དྭྭ་བ་གཅོད་པའི་རལ་གྲི། རྣམ་གླིང་དཔེ་མཛོད་དཔར་མ། ༡༩༩༢

ཞི་བ་འཚོ། ཚད་མ་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་བསྡུས་པ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཟེ།

——————— རྗོད་རིགས་འགྲེལ་པ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཞེ།

——————— ཞི་འཚོའི་དབུ་མ་རྒྱན། རྣམ་གླིང་དཔེ་མཛོད་དཔར་མ། ༡༩༩༡

——————— དབུ་མ་རྒྱན་རང་འགྲེལ། རྣམ་གླིང་དཔེ་མཛོད་དཔར་མ། ༡༩༩༡

རོང་ཟོམ་ཆོས་བཟང་། སྣང་བ་ལྷ་སྒྲུབ། རྣམ་གླིང་དཔེ་མཛོད་དཔར་མ། ༡༩༨༤

——————— ཐེག་ཆེན་ཚུལ་འཇུག དར་ཐང་དཔར་མ། ༡༩༩༥

——— མན་ངག་ལྟ་བའི་ཕྲེང་བའི་འགྲེལ་པ། རྣམ་གླིང་དཔེ་མཛོད་དཔར་མ། ༡༩༩༨

ཤཱཀྱ་བློ། རྣམ་འགྲེལ་འགྲེལ་པ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཇེ།

ཤེས་རབ་འབྱུང་གནས། རྣམ་འགྲེལ་གྱི་རྒྱན། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཏེ།

ས་པཎ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། ཚད་མ་རིགས་གཏེར། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༩༧

——— རིགས་གཏེར་རང་འགྲེལ། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༩༧

ལྷ་དབང་བློ། རྣམ་འགྲེལ་འགྲེལ་པ། སྡེ་དགེ་བསྟན་འགྱུར། ཆེ།

ཟུར་སྦྲགས་ ༡ པོ།

གྲུབ་མཐའ་དང་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མདོར་བསྡུས། །

༄༅། །ཤྲཱི་བུདྡྷ་བྷཱ་ཥ་ན་མོ་ན་མཿ དེ་ཡང་མདོ་སྡེ་ལང་ཀར་གཤེགས་པ་ནས། ང་ཡི་ཆོས་ཚུལ་རྣམ་གཉིས་ཏེ། །བསྟན་པ་དང་ནི་གྲུབ་མཐའ་འོ། །བྱིས་པ་རྣམས་ལ་བསྟན་པ་བཤད། །རྣལ་འབྱོར་པ་ལ་གྲུབ་མཐའ་འོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བསྟན་པ་དང་གྲུབ་མཐའ་གཉིས་ཡོད་ཅིང་། གྲུབ་མཐའི་མཚན་ཉིད་ནི། ལུང་རིགས་ཀྱིས་བརྟགས་ཤིང་དཔྱད་དེ་ངེས་ཤེས་ཀྱིས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་འཛོག་མཚམས་བྱས་པའི་དོན་དེ་ཡིན། སྒྲ་བཤད་ནི། སིདྡྷཱནྟ་ཞེས་པ་ཚིག་གསལ་ལས། རིགས་པའི་ལུང་གིས་རབ་ཏུ་བསྟན་པར་རང་གི་འདོད་པ་གྲུབ་པ་ནི། དེ་ལས་ཕར་ཡང་འགྲོ་བ་མེད་པས་ན་མཐའ་འོ། །ཞེས་གསུངས། སྤྱིར་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་ལ་དབྱེ་ན་ཕྱི་ནང་གཉིས། **མཆོག་གསུམ་སྐྱབས་སུ་འཛིན་ཅིང་ལྟ་བ་བཀར་བཏགས་ཀྱི་ཕྱག་རྒྱ་བཞི་ཁས་ལེན་པའི་གང་ཟག་ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བའི་མཚན་ཉིད། མཆོག་གསུམ་སྐྱབས་སུ་མི་འཛིན་ཅིང་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་གང་རུང་ཁས་ལེན་པའི་གང་ཟག་ཕྱི་རོལ་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བའི་མཚན་ཉིད།** ནང་པའི་གྲུབ་མཐའ་ལ་དབྱེ་ན་བཞི་སྟེ། རྡོ་རྗེ་སྙིང་འགྲེལ་ལས། སངས་རྒྱས་པ་ལ་གྲུབ་མཐའ་བཞི། །ལྟ་བ་ཐུབ་པའི་དགོངས་པ་མིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ དང་པོ་བྱེ་བྲག་སྨྲ་བ་ནི། ཐེག་དམན་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བའི་གང་ཟག་གང་ཞིག་རང་རིག་ཁས་མི་ལེན་པ་བྱེ་བྲག་སྨྲ་བའི་མཚན་ཉིད། སྒྲ་བཤད་ནི། བྱེ་བྲག་བཤད་མཛོད་ཆེན་མོའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པས་སམ་དུས་གསུམ་རྫས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བས་བྱེ་བྲག་སྨྲ་བའོ། །དབྱེ་ན། ཁ་ཆེ་དང་། ཉི་འོག ཡུལ་དབུས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྨྲ་བ་གསུམ་ཡོད། བྱེ་བྲག་སྨྲ་བའི་བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ། བཅོམ་པའམ་བློས་གཞན་བསལ་ན་རང་འཛིན་གྱི་བློ་མི་འདྲུག་པ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད། བཅོམ་པའམ་བློས་གཞན་བསལ་ནའང་རང་འཛིན་གྱི་བློ་འདྲུག་པ་དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད། ཀུན་རྫོབ་ལ་དབྱེ་ན། ཀུན་རྫོབ་གཞན་ལ་བརྟེན་པ་དང་། རྫས་གཞན་ལ་བརྟེན་པའི་ཀུན་རྫོབ་གཉིས། བུམ་ཆུ་ལྡ་བུ་དང་པོ་དང་བུམ་པ་ལྡ་བུ་གཉིས་པའི་མཚན་གཞི། དོན་དམ་ལ། གཟུང་བ་རྡུལ་ཕྲན་ཆ་མེད། ཤེས་པ་སྐད་ཅིག་ཆ་མེད། འདུས་མ་བྱས་རྣམས་སོ། །དེ་ཡང་མངོན་པ་མཛོད་ལས། གང་ལ་བཅོམ་དང་བློ་ཡིས་གཞན། །བསལ་ན་དེ་བློ་མི་འདྲུག་པ། །བུམ་ཆུ་བཞིན་དུ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ། །ཡོད་དེ་དོན་དམ་ཡོད་གཞན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ གཉིས་པ་མདོ་སྡེ་པ་ནི། ཐེག་དམན་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བའི་གང་ཟག་གང་ཞིག་རང་རིག་ཁས་ལེན་པ་མདོ་སྡེ་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བའི་མཚན་ཉིད། སྒྲ་བཤད་ནི། གཙོ་བོར་བཅོམ་ལྡན་འདས་ཀྱི་མདོ་སྡེ་ལ་བརྟེན་ནས་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བས་ན་མདོ་སྡེ་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་དཔེའི་སྒོ་ནས་སྟོན་པས་དཔེ་སྟོན་པའོ། །དབྱེ་ན་ལུང་གི་རྗེས་འབྲངས་དང་རིགས་པའི་རྗེས་འབྲངས་གཉིས། མདོ་སྡེ་པའི་བདེན་གཉིས་ལ། ལུང་གི་རྗེས་འབྲངས་བྱེ་སྨྲ་དང་མཐུན་ལ། རིགས་པའི་

རྗེས་འབྲངས་ཀྱི་ལུགས་ནི། དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་ནུས་པ་དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད། དོན་དམ་པར་དོན་བྱེད་མི་ནུས་པའི་ཆོས་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད། མཚན་གཞི་ནི། བུམ་པ་དང་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ཡང་རྣམ་འགྲེལ་ལས། དོན་དམ་དོན་བྱེད་ནུས་པ་གང་། །དེ་འདིར་དོན་དམ་ཡོད་པ་ཡིན། །གཞན་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཡོད་པ་སྟེ། །དེ་དག་རང་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད་བཤད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །

༄༅། གསུམ་པ་སེམས་ཙམ་པ་ནི། ཐེག་ཆེན་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བའི་གང་ཟག་གང་ཞིག་གཉིས་སྟོང་གི་ཤེས་པ་དོན་དམ་པར་ཁས་ལེན་པ་སེམས་ཙམ་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བའི་མཚན་ཉིད། སྒྲ་བཤད་ནི། ཆོས་ཐམས་ཅད་སེམས་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཙམ་ལས་ལོགས་སུ་མེད་པར་འདོད་པས་སེམས་ཙམ་པའོ། །དབྱེ་ན། རྣམ་བདེན་རྫུན་གཉིས། ནང་གསེས་དབྱེ་ན་དུ་མ་ཡོད། དེའི་བདེན་གཉིས་ལ། གང་ལ་དངོས་སུ་དམིགས་ན་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་རྒྱས་སུ་རུང་བའི་ཆོས་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད། གང་ལ་དངོས་སུ་དམིགས་ན་རྣམ་པར་བྱང་བ་རྒྱས་པའི་ཆོས་དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད། ཀུན་བཏུས་ལས། གང་ལ་དམིགས་ནས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་འཕེལ་བར་འགྱུར་བའི་དམིགས་པ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་པའོ། །གང་ལ་དམིགས་ནས་རྣམ་པར་བྱང་བ་འཕེལ་བར་འགྱུར་བའི་དམིགས་པ་ནི་དོན་དམ་དུ་ཡོད་པའོ། །ཞེས་སོ། །

༄༅། བཞི་པ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྨྲ་བ་ལ། ཐེག་ཆེན་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བའི་གང་ཟག་གང་ཞིག་དོན་དམ་པར་གྲུབ་པའི་ཆོས་རྡུལ་ཙམ་ཡང་ཁས་མི་ལེན་པ་དབུ་

མ་པའི་མཚན་ཉིད། སྒྲ་བཤད་ནི། རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་གཉིས་ལ་མི་གནས་པས་དབུ་མ་པ་དང་། ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་སྟོང་པར་སྨྲ་བས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྨྲ་བའོ། །དབྱེ་ན། ཐལ་རང་གཉིས་སོ། །

༄ དེ་ལས་དང་པོ་རང་རྒྱུད་པ་ནི། དབུ་མ་པ་གང་ཞིག་རྣམ་གྲངས་པའི་དོན་དམ་ཁས་ལེན་དང་བཅས་པ་རྩལ་དུ་བཏོན་ནས་འཆད་པ་རང་རྒྱུད་པའི་མཚན་ཉིད། སྒྲ་བཤད་ནི། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཙོ་བོར་གཏན་ཚིགས་རང་རྒྱུད་ལ་བརྟེན་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་པས་རང་རྒྱུད་པའོ། །དབྱེ་ན་གོང་འོག་གཉིས། དེའི་བདེན་གཉིས་ལ། ཆོས་ཅན་གང་ཞིག་དོན་དམ་རིགས་པས་དཔྱད་མི་བཟོད་པ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད། ཆོས་ཉིད་གང་ཞིག་དོན་དམ་རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་དུ་གྲུབ་པ་དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད། ཀུན་རྫོབ་ལ་ཡང་། སྣང་ལ་སྣང་བ་ལྟར་དོན་བྱེད་ནུས་པ་ཡང་དག་དང་། སྣང་ལ་སྣང་བ་ལྟར་དོན་བྱེད་མི་ནུས་པ་ལོག་པའི་ཀུན་རྫོབ་གཉིས་ཡོད་དེ། བདེན་གཉིས་ལས། སྣང་དུ་འདྲ་ཡང་དོན་བྱེད་དག །ནུས་པའི་ཕྱིར་དང་མི་ནུས་ཕྱིར། །ཡང་དག་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཏེ། །ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་ནི་དབྱེ་བའང་བྱས། །ཞེས་གསུངས། མཚན་གཞི་གནམ་ཟླ་དང་ཆུ་ཟླ་ལྟ་བུའོ། །དོན་དམ་ལའང་ཡོད་མཐའ་ཙམ་བཀག་པའི་ཆོས་ཉིད་རྣམ་གྲངས་པ་དང་། མཐའ་ཀུན་དང་བྲལ་བའི་ཆོས་ཉིད་རྣམ་གྲངས་མིན་པའི་དོན་དམ་གཉིས་ཡོད་དེ། བདེན་གཉིས་ལས། སྐྱེ་བ་ལ་སོགས་བཀག་པ་ཡང་། །ཡང་དག་པ་དང་མཐུན་ཉིད་བཞེད། །སྐྱེ་མེད་སྤྲོས་ཀུན་ཞི་བ་ལ། །དོན་དམ་ཞེས་པའི་བརྡ་མཛད་དོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༈ མཚན་ཉིད་ཐེག་པའི་རྩེ་མོ་དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་པ་ནི། དབུ་མ་པ་གང་ཞིག་རྣམ་གྲངས་མ་ཡིན་པའི་དོན་དམ་ཁས་ལེན་ཀུན་བྲལ་རྩལ་དུ་བཏོན་ནས་འཆད་པ་ཐལ་འགྱུར་པའི་མཚན་ཉིད། སྒྲ་བཤད་ནི། དེ་ཁོ་ན་ཉིད་གཙོ་བོར་གཏན་ཚིགས་ཐལ་འགྱུར་གྱི་སྒོ་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་པས་ཐལ་འགྱུར་པ་ཞེས་བྱའོ། །ཐལ་འགྱུར་པའི་བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ལ།

༈ བདེན་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་གཞི་ལ། ཤེས་བྱ་དང་བདེན་པ་དང་རང་བཞིན་མེད་པ་ཙམ་འདོག་སྟེ། འཇུག་པ་ལས། བདེན་པ་གཉིས་སུའང་རང་བཞིན་མེད་པའི་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

༈ བདེན་པའི་དབྱེ་བ་ལ། བདག་མེད་དྲི་བའི་མདོ་ལས། ཀུན་རྫོབ་དང་ནི་དོན་དམ་པ། །དབྱེ་བ་གཉིས་སུ་ཡང་དག་བཤད། །ཅེས་དང་། ཞི་བ་ལྷས། ཀུན་རྫོབ་དང་ནི་དོན་དམ་པ། །འདིར་ནི་བདེན་པ་གཉིས་སུ་འདོད། །ཅེས་དང་། རྩ་ཤེས་རབ་ལས། སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཆོས་བསྟན་པ། །བདེན་པ་གཉིས་ལ་ཡང་དག་བརྟེན། །འཇིག་རྟེན་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པ་དང་། །དམ་པའི་དོན་གྱི་བདེན་པའོ། །ཞེས་པ་ལྟར་དོན་དམ་དང་ཀུན་རྫོབ་གཉིས་སོ།།

༈ བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ལ། གཟུང་འཛིན་སྤྲོས་དང་བྲལ་བའི་ངོ་བོ་དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད། ཡང་ན། བློ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་ཆོས་ཉིད་དམིགས་པ་ཉེ་བར་ཞི་བའོ། །དེ་ཡང་རྩ་ཤེར་ལས། གཞན་ལས་ཤེས་མིན་ཞི་བ་དང་། །སྤྲོས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་སྤྲོས་པ། །རྣམ་རྟོག་མེད་དོན་ཐ་དད་མེད། །དེ་ནི་དེ་ཉིད་མཚན་ཉིད་དོ། །ཞེས་དང་། རྒྱན་ལས། ཡང་དག་ཏུ་ན་སྤྲོས་པ

ཡི། །ཚོགས་རྣམས་ཀུན་ལས་དེ་གྲོལ་ཡིན། །ཞེས་སོ། །གཟུང་འཛིན་སྤྲོས་པ་དང་བཅས་པའི་རྣམ་པར་སྣང་བ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པའི་མཚན་ཉིད། ཡང་ན། བློ་ཡུལ་ལས་མ་འདས་པའི་ཆོས་དཔྱད་མི་བཟོད་པའོ། །དེ་ཡང་འཇུག་པ་ལས། མཐོང་བ་རྫུན་པ་ཀུན་རྫོབ་བདེན་པར་གསུངས། །ཞེས་དང་། སྤྱོད་འཇུག་ལས། དོན་དམ་བློ་ཡི་སྤྱོད་ཡུལ་མིན། །བློ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་པར་འདོད། །ཅེས་སོ། །

༢ བདེན་གཉིས་ཀྱི་མཚན་གཞི་ལ། དོན་དམ་བདེན་པའི་མཚན་གཞི་སྟོང་པ་ཉིད་དང་། ཀུན་རྫོབ་ཀྱི་མཚན་གཞི་བུམ་པ་སོགས་སྣང་ཚུལ་གྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་དོ། །

༢ བདེན་པ་གཉིས་ཀྱི་སྒྲ་བཤད་ལ། པ་རམ་ཨརྠ་ཞེས་པ་དོན་དམ་སྟེ། བློ་དམ་པ་འཕགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་སྙེད་དོན་ཡིན་པས་ན་དམ་པའི་དོན་དང་། སཾ་བྲི་ཏི་ནི། ཡང་དག་པ་སྒྲིབ་བྱེད་དེ། ཡང་དག་པའི་གནས་ལུགས་སྒྲིབ་པས་ན་ཀུན་རྫོབ། རྫེན་པས་ན་ཀུན་རྫོབ། བཏགས་པས་ན་ཀུན་རྫོབ་ཅེས་བྱ་སྟེ། འཇུག་པ་ལས། གཏི་མུག་རང་བཞིན་སྒྲིབ་ཕྱིར་ཀུན་རྫོབ་སྟེ། །ཞེས་སོ། །སཏྱ་ནི་བདེན་པ་ཞེས་པའོ། །

༢ བདེན་གཉིས་ཀྱི་གྲངས་ངེས་ལ། སྤྲོས་པ་ལས་གྲོལ་མ་གྲོལ་གཉིས་དངོས་འགལ་ངེས་པས་དང་། ཡུལ་ཅན་བློ་མཐར་མ་ཐུག་པ་འཁྲུལ་པ་དང་མཐར་ཐུག་མ་འཁྲུལ་པ་གཉིས་ཀྱི་ཡུལ་ཡང་གཉིས་སུ་ངེས་པས་བདེན་པ་གཉིས་སུ་ངེས་ཏེ། འཇུག་པ་ལས། དངོས་ཀུན་ཡང་དག་རྫུན་པ་མཐོང་བ་ཡིས། དངོས་ཉིད་ངོ་བོ་གཉིས་ནི་འཛིན་པར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། མདོ་ལས། འཇིག་རྟེན་མཁྱེན་པས་

བདེན་པ་འདི་གཉིས་ཏེ། །ཁྱེད་ཀྱིས་གཞན་ལས་མ་གསན་རང་གིས་རིག །དེ་ནི་ཀུན་རྫོབ་དང་ནི་དོན་དམ་སྟེ། །བདེན་པ་གསུམ་པ་གང་ཡང་མ་མཆིས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

༈ བདེན་གཉིས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལ། དོན་དམ་ལ་ལུགས་འདིར་དབྱེ་བ་མེད་ཅིང༌། ཀུན་རྫོབ་ལ་ཐ་སྙད་ཚད་མས་གནོད་པ་དང་བཅས་པ་ལོག་པའི་ཀུན་རྫོབ་དང༌། ཐ་སྙད་ཚད་མས་གནོད་པ་མེད་པ་ཡང་དག་ཀུན་རྫོབ་གཉིས་ཏེ། འཇུག་པ་ལས། མཐོང་བ་རྫུན་པའང་རྣམ་པ་གཉིས་འདོད་དེ། །དབང་པོ་གསལ་དང་དབང་པོ་སྐྱོན་ལྡན་ནོ། །ཞེས་སོ། །མཚན་གཞི་བུམ་པ་མཐོང་བ་དང་སྐྲ་ཤད་མཐོང་བ་ལྟ་བུའོ། །

༈ བདེན་གཉིས་གཅིག་ཐ་དད་ལ། དོན་དམ་པར་བདེན་གཉིས་གཅིག་ཐ་དད་དང་བྲལ་བ་ཡིན་ལ། ཐ་སྙད་དུ་ངོ་བོ་གཅིག་ལ་ལྡོག་པ་ཐ་དད་དེ། སེམས་འགྲེལ་ལས། ཀུན་རྫོབ་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་བཤད། །སྟོང་ཉིད་ཁོ་ན་ཀུན་རྫོབ་སྟེ། །བྱས་དང་མི་རྟག་ཇི་བཞིན་དུ། །མེད་ན་མི་འབྱུང་ངེས་ཕྱིར་རོ། །ཞེས་སོ། །

༈ ངེས་བྱེད་ཚད་མ་ལ། དོན་དམ་བདེན་པ་དམིགས་པ་ཉེ་བར་ཞི་བའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དངོས་ཡུལ་དང༌། ཀུན་རྫོབ་དམིགས་པ་དང་བཅས་པའི་བློ་ཡི་ཡུལ་དུ་གྱུར་པའོ། །

༈ བདེན་གཉིས་མི་ཤེས་པའི་ཉེས་དམིགས་ལ། བདེན་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མ་ཤེས་ན་སྐྱོན་མང་སྟེ། འཇུག་པ་ལས། ཐ་སྙད་བདེན་པ་ཐབས་སུ་གྱུར་པ་དང༌། །དོན་དམ་བདེན་པ་ཐབས་བྱུང་གྱུར་པ་སྟེ། །བདེན་གཉིས་རྣམ་དབྱེ་གང་

གིས་མི་ཤེས་པ། །དེ་ནི་རྣམ་རྟོག་ལོག་པའི་ལམ་དུ་ཞུགས། །ཞེས་དང་། རྩ་ཤེས་ལས། གང་དག་བདེན་པ་འདི་གཉིས་ཀྱི། །རྣམ་དབྱེ་རྣམ་པར་མི་ཤེས་པ། །དེ་དག་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ཡི། །ཟབ་མོའི་དེ་ཉིད་མི་ཤེས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༈ བདེན་གཉིས་ཤེས་པའི་ཕན་ཡོན་ལ། གཞི་བདེན་གཉིས་ཀྱི་གནས་ལུགས་ཇི་བཞིན་དུ་ཤེས་ན་ལམ་ཚོགས་གཉིས་དང་འབྲས་བུ་སྐུ་གཉིས་ཀྱང་རིམ་བཞིན་མངོན་དུ་འགྱུར་བ་སོགས་ཕན་ཡོན་དུ་མ་དང་ལྡན་ཏེ། བདེན་གཉིས་ལས། བདེན་གཉིས་རྣམ་དབྱེ་ཤེས་པ་དག །ཐུབ་པའི་བཀའ་ལ་མི་རྨོངས་ཏེ། །དེ་དག་མ་ལུས་ཚོགས་བསགས་ནས། །ཕུན་ཚོགས་ཕ་རོལ་འགྲོ་བ་ཉིད། །ཅེས་གསུངས་སོ། །དམ་པའི་བདུད་རྩི་ལ་མོས་པས་ཕྱུག་པའི་སློབ་བུ་རྣམས་ལ་ཕན་པའི་སླད་དུ་རབ་གནས་ན་ཚོད་ལྡན་གྱི་རིག་པ་ཟླ་བའི་དཀར་ཕྱོགས་བཟང་པོ་གསུམ་པར་སྤྱི་འགྱུར་མཐོ་སློབ་ཆེན་པོར་ཤཱཀྱའི་དགེ་སློང་ཀརྨ་ཕུན་ཚོགས་ནས་བྲིས་པ་དགེའོ།། །།

ཟུར་སྦྲགས་ ༢ པ།

དཔལ་ལྡན་ཟླ་བ་གྲགས་པའི་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་འགོག་པའི་སུན་འབྱིན་རྣམ་གསུམ། །

༄༅། །འཇམ་དཔལ་མཁྱེན་བརྩེའི་ཆུ་གཏེར་ལས་འཁྲུངས་པའི། །མི་འཕྲོགས་མཁྱེན་རབ་སྣང་བ་འབུམ་གྱི་དཔྱིད། །ཕྱོག་རྟོག་མུན་འཇོམས་ཙནྡྲའི་ཟེར་ཕྲེང་གིས། །བདག་བློའི་ཀུ་མུད་འབྱེད་པའི་དགེ་ལེགས་རྩོལ། །ལུང་གི་སྤྲིན་ཕུང་རིགས་པའི་གློག་ཕྲེང་དག །ཐལ་ཡང་བདག་རྒྱུད་ལྷ་ལམ་སྟོང་པའི་ངོས། །ཡོངས་འཛིན་གསུང་གི་དབྱར་རྔས་ལེགས་བསྐུལ་ཚེ། །ལེགས་བཤད་གྲུ་ཆར་མི་སྨྲོ་རང་དབང་ཅི།།

༈ སྤྱི་བཤད།

༈ དེ་ཡང་ཐལ་འགྱུར་ཞེས་པ་ཐལ་འགྱུར་དུ་བཀོད་པའི་ངག་སྟེ། སློབ་དཔོན་ཕྱོགས་ཀྱི་གླང་པོས། རང་གིས་མཐོང་དོན་རབ་གསལ་བྱེད། །ཅེས་གསུངས་པའི་སྒྲུབ་ངག་དང་སུན་འབྱིན་གཉིས་ལས་སུན་འབྱིན་དུ་བཀོད་པའི་གཞན་དོན་རྗེས་དཔག་གོ །དེ་ལའང་ཡང་དག་ལྟར་སྣང་གཉིས་ལས་ཡང་དག་ནི་ཁས་བླངས་རྟགས་སུ་བཀོད་ཅིང་མི་འདོད་པའི་ཐལ་བ་འཕེན་པའི་སྒོ་ནས་རྒོལ་བའི་དམ་བཅའ་སྐྱོན་ཅན་ཚར་གཅོད་པའོ། །སྐབས་འདིར་གང་དཔྱད་པར་བྱ་བ་ནི་དཔལ་ལྡན་ཟླ་བ་གྲགས་པས་གཞན་སྐྱེ་འགོག་པའི་ཐད་དུ་ཐ་སྙད་དུའང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་འགོག་བྱེད་ཀྱི་སུན་འབྱིན་རྣམ་པ་གསུམ་བཀོད་ཡོད་པ་དེ་

དག་གང་ལ་བཀོད་པའི་སྤྱི་རྒྱོལ། གང་དགག་པའི་དགག་བྱ། གང་གིས་འགོག་པའི་འགོག་བྱེད་རྣམས་སོ།།

༄༅ སྤྱི་རྒྱོལ།

༄༅ ཐལ་འགྱུར་གསུམ་པོ་འདི་དག་གི་རྒྱོལ་བ་ཡང་དག་ནི། དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་མེད་པར་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པ་ཉིད་དང་། ཐ་སྙད་དུ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་སྐྱེ་བ་ཁས་བླངས་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། ཐལ་འགྱུར་འདི་དག་གི་རྟགས་ཁྱབ་ཁས་བླངས་དང་ཚད་མས་གྲུབ་པ་དགོས་པས་སོ། །དེ་ལྟར་ན་རྒྱ་མཚན་དང་པོས་ཐལ་བ་འདི་དག་གི་སྤྱི་རྒྱོལ་ནི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་པར་སྨྲ་བའི་དབུ་མ་པ་ཡིན་པར་སྒྲུབ་ཅིང་དེར་མ་ཟད་ཟླ་བས་ཐལ་འགྱུར་འདི་དག་གི་རྒྱོལ་བ་ངོས་འཛིན་པའི་སྐབས་སུ། དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་མེད་པས་བདག་དང་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་དགག་ལ་རག་མོད། གཟུགས་དང་ཚོར་བ་ལ་སོགས་པ་གང་དག་མངོན་སུམ་དང་རྗེས་སུ་དཔག་པ་དག་གིས་དམིགས་པ་དེ་དག་གི་རང་བཞིན་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་གཞན་ལས་སྐྱེ་བར་གྱུར་རོ། ཞེས་དྲངས་འདུག་པས་འདི་རྣམས་ཀྱི་སྤྱི་རྒྱོལ་ནི་དབུ་མ་པ་ཡིན་པར་གྲུབ་བོ། །

དབུ་མ་པའི་ནང་ནས་ཀྱང་ཐ་སྙད་དུ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་སྐྱེ་བ་ཁས་བླངས་པ་དག་སྟེ། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་ཀྱིས། ཆོས་རྣམས་ཡང་དག་ཉིད་མིན་ཕྱིར། །དེ་དག་ཀུན་རྫོབ་བློ་དང་སྒྲ། །སྣ་ཚོགས་རང་སྤྱིའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ། །གྱུར་བ་ལ་ནི་འགལ་བ་མེད། །ཅེས་པའི་འགྲེལ་པར། དེ་དག་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་བློ་དང་སྒྲ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་དང་། །ཞེས་དང་། ཀུན་

རྫོབ་ཏུ་ནི་ཆོས་རྣམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཉིད་དང་། མཚན་ཉིད་རྣམ་པར་གཞག་པར་མཛད་ལ། ཞེས་དང་། མཁན་ཆེན་ཞི་འཚོས་ཀྱང་། དོན་བྱེད་ནུས་པའི་དངོས་པོ་ཉིད་ཡང་དག་པའི་ཀུན་རྫོབ་ཅེས་བྱ་སྟེ། གང་ཟག་ལ་སོགས་ལྟར་སྒྲ་ཙམ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་ནས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཞལ་གྱིས་བཞེས་འདུག་པས་འདི་རྣམས་ཀྱི་གྲོལ་བ་ནི་དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པའི་སློབ་དཔོན་དག་དང་ཁྱད་པར་དུའང་སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་ཡིན་པར་ཤེས་ནུས་སོ། །

༄༅ དགག་བྱ།

༄༅ དེ་ཡང་དཔལ་ལྡན་ཟླ་བས། གལ་ཏེ་རང་གི་མཚན་ཉིད་བརྟེན་འགྱུར་ན། །ཞེས་དགག་བྱ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་དངོས་སུ་གསུངས་ཏེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཞེས་པའི་དོན་ནི། རང་གི་ཐ་སྙད་བཏགས་པའི་བཏགས་དོན་བཙལ་བའི་ཚེ་ན་རྙེད་པ་ལ་བཞག་པ་གྲུབ་མཐའ་སྨྲ་བ་ཐམས་ཅད་མཐུན་ཀྱང་གྲུབ་མཐའ་འོག་མ་དག་གིས་བདེན་པ་གཉིས་ཀར་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཡོད་པར་བཞེད་ཅིང་། དབུ་མ་རང་རྒྱུད་པས་ཐ་སྙད་དུ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་བཞེད་ལ། ཐལ་འགྱུར་པས་ནི་བདེན་པ་གཉིས་ཀར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་རྡུལ་ཙམ་ཡང་མེད་པར་བཞེད་པ་ཡིན། སློབ་དཔོན་ལེགས་ལྡན་འབྱེད་ནི་ཐ་སྙད་མངོན་རྗེས་ཀྱི་ཚད་མར་བསླུ་མེད་དུ་སྣང་བའི་ཆོས་འདི་ཀུན་དོན་དམ་པར་མེད་ཀྱང་ཐ་སྙད་དུ་རང་གི་ངོ་བོ་ཡོད་དགོས་དགོངས་ནས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་བཞེད་དེ་སློབ་དཔོན་རང་ཉིད་ཀྱིས། གཟུགས་ཀྱི་བདག་ཉིད་མངོན་སུམ་གྱི་བློ་ལ་སྣང་བ་བཟློད་དུ་མེད་པ་དེ་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡོད་

དེ། དེ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་ཇི་ལྟར་མངོན་པར་བརྗོད་པ་ཙམ་དུ་ཟད་དེ་རྣམ་པ་ཐམས་ཅད་དུ་གཟུགས་སྟོང་ངོ་ཞེས་བྱ་བར་རིགས་པར་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་ཤིང་རྒྱུ་མཚན་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་ཐ་སྙད་དུ་གཞན་ལས་སྐྱེ་བའང་བཞེད་དེ། ཐ་སྙད་དུ་གཞན་ཉིད་ཡོད་དུ་ཟིན་ཀྱང་། དོན་དམ་པར་དེ་ལས་སྐྱེ་བ་མེད། ཅེས་དང་། བཙུན་པ་སྨྲིན་རས་གཟིགས་བརྟུལ་ཞུགས་ཀྱིས། ཁོ་བོས་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་དངོས་པོ་རྣམས་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་མེད་དོ་ཞེས་ཁས་མ་བླངས་ཏེ། ཞེས་གསུངས་ཤིང་ཐ་སྙད་མདོ་སྡེ་པ་དང་མཐུན་པར་བཞེད་པ་དང་། གཏན་ཚིགས་རང་རྒྱུད་དང་། དགག་བྱ་ལ་དོན་དམ་པའི་ཁྱད་པར་སྦྱར་བ་ཀུན་རྫ་བའི་གནད་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་འདི་ལ་ཐུག་པའོ། །

དེ་ལ་དཔལ་ལྡན་ཟླ་བས་ནི་གནས་ཚུལ་དོན་དམ་པར་རང་བཞིན་གྱི་གྲུབ་པ་ཙུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པའི་སྟོབས་ཀྱིས་སྣང་ཚུལ་ཀུན་རྫོབ་ཏུའང་རྨི་ལམ་སྒྱུ་མ་ཙམ་ལས་དོན་ལ་གྲུབ་པ་ཞིག་མེད་ཅིང་། གལ་ཏེ་ཀུན་རྫོབ་ཏུའང་ཐ་སྙད་བཏགས་པའི་བཏགས་དོན་རིགས་པས་དཔྱད་ཅིང་བཙལ་བའི་ཚེ་རྙེད་ན་དེ་རིགས་པས་དཔྱད་ཀྱང་མི་ཁེགས་པས་བདེན་གྲུབ་ཏུ་འགྱུར་བས་རང་ལུགས་འཇིག་རྟེན་པ་དང་མཐུན་པར་མ་བརྟགས་མ་དཔྱད་པར་རྟེན་འབྲེལ་རྐྱེན་ཉིད་འདི་པ་ཙམ་མ་གཏོགས་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་མེད་པར་བཞེད་དེ། སློབ་དཔོན་དེ་ཉིད་ཀྱིས། རིགས་དེ་ཐ་སྙད་དུ་ཡང་རིགས་མིན་ན། །ཁྱེད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་གང་གི་ཡིན་པར་འགྱུར། །ཞེས་དང་། བདེན་པ་གཉིས་སུའང་རང་བཞིན་མེདཔའི་ཕྱིར། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་། དེས་ན་ཐ་སྙད་གྲུབ་མཐའ་འོག་མ་དང་མཐུན་པར་འདོད་པ

སོགས་དགག་པར་མཛད་དེ།   ཁ་ཅིག་གིས་མདོ་སྡེ་པ་རྣམས་ཀྱི་ལུགས་གང་ཞིག་དོན་དམ་པར་སྨྲས་པ་དེ་ཉིད་དབུ་མ་པ་རྣམས་ཀྱི་ཀུན་རྫོབ་ཏུ་འདོད་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་ནི་དབུ་མའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དོན་གྱི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་མངོན་པར་མ་ཤེས་པ་པོ་ནས་སྨྲས་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་། དེས་ན་གང་དགག་པར་བྱ་བ་ནི་དབུ་མ་ཐལ་རང་གཉིས་ཀྱི་བཞེད་ཚུལ་མི་མཐུན་པ་ཀུན་གྱི་རྩ་བ་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པར་འདོད་པ་དེའོ།།

༄༅ འགོག་བྱེད་རིགས་པ།

༄༅ དེ་ལྟར་ཐ་སྙད་དུའང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་འགོག་བྱེད་ནི། བསྟན་བཅོས་དབུ་མ་འཇུག་པའི་རྩ་བའི་རིགས་པ་གསུམ་དང་འགྲེལ་པར་ལུང་གི་འགོག་བྱེད་བཅས་ཡོད་པ་ལས།

༄༅ དང་པོ་སྟོང་ཉིད་དངོས་པོའི་འཇིག་རྒྱུར་ཐལ་བ་ནི། གཟུགས་སོགས་ཐ་སྙད་ཀྱི་དངོས་པོ་རྣམས་ཆོས་ཅན།   སྟོང་པ་ཉིད་ཁྱོད་འཇིག་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པར་ཐལ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་གང་ཞིག   སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་མཉམ་གཞག་གི་ངོར་མེད་པའི་ཕྱིར།   རྟགས་གྲུབ་སྟེ།   གཟུགས་ཚོར་སོགས་དངོས་པོ་རྣམས་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་དང་། སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་གཟིགས་པའི་འཕགས་པའི་མཉམ་གཞག་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་དེ་མ་དམིགས་པར་འདོད་པའི་ཕྱིར།   ཁྱབ་པ་གྲུབ་སྟེ།   གཟུགས་ཚོར་སོགས་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པའི་དངོས་པོ་རྣམས་སྔར་ཡོད་ཅིང་ཕྱིས་སྟོང་ཉིད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཚེ་མ་དམིགས་པས་དེ་མེད་པར་འགྱུར་ལ།   དངོས་པོ་སྔར་ཡོད་ཕྱིས་མེད་པར་བྱེད་ན་བུམ་པ་ཐོ་

བས་བཅོམ་པ་ལྟར་དུ་དེ་འཇིག་པའི་རྒྱུར་འགྱུར་ཞིང་། སྟོང་ཉིད་དངོས་པོའི་འཇིག་རྒྱུར་ནམ་དུའང་མི་རིགས་པས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཁས་བླང་བར་མི་བྱ་སྟེ། ཟླ་བའི་ཞབས་ཀྱིས། གལ་ཏེ་རང་གི་མཚན་ཉིད་བརྟེན་འགྱུར་ན། །དེ་ལ་སྐུར་བས་དངོས་པོ་འཇིག་པའི་ཕྱིར། །སྟོང་ཉིད་དངོས་པོ་འཇིག་པའི་རྒྱུར་འགྱུར་ན། །དེ་ནི་རིགས་མིན་དེ་ཕྱིར་དངོས་ཡོད་མིན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ གཉིས་པ་ཐ་སྙད་བདེན་པ་རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་དུ་ཐལ་བ་ནི། གཟུགས་སོགས་ཐ་སྙད་དཀྱི་དངོས་པོ་རྣམས་ཆོས་ཅན། དོན་དམ་རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་དུ་ཐལ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ། ཁྱབ་པ་གྲུབ་སྟེ། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་ན་ཐ་སྙད་བཏགས་པའི་བཏགས་དོན་རིགས་པས་རྣམ་པར་དཔྱད་ཅིང་བཙལ་བའི་ཚེ་རྙེད་དགོས་ལ། རིགས་པས་བརྟགས་ཤིང་དཔྱད་ནས་གྲུབ་པ་ནི་དེ་ཁོ་ན་ཉིད་དམ་པ་ལས་གཞན་མེད་ཅིང་། གལ་ཏེ་ཡོད་ན་དོན་དམ་རིགས་པས་དཔྱད་ནའང་རྙེད་པར་འགྱུར་བས་རིགས་པས་དཔྱད་བཟོད་དུ་ཐལ་ལོ། །དེ་ཡང་ཟླ་བས། གང་ཕྱིར་དངོས་པོ་འདི་དག་རྣམ་དཔྱད་ན། །དེ་ཉིད་བདག་ཅན་དངོས་ལས་ཚུ་རོལ་ཏུ། །གནས་རྙེད་མ་ཡིན་དེ་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་གྱི། །ཐ་སྙད་བདེན་ལ་རྣམ་པར་དཔྱད་མི་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

༄ གསུམ་པ་དོན་དམ་པར་སྐྱེ་བ་མི་ཁེགས་པར་ཐལ་བ་ནི། གཟུགས་སོགས་ཐ་སྙད་ཀྱི་དངོས་པོ་རྣམས་ཆོས་ཅན། ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་དོན་དམ་རིགས་པས་མི་ཁེགས་པར་ཐལ། མཐའ་བཞི་གང་ལས་སྐྱེ་དཔྱད་ནའང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས

གྲུབ་པའི་ཕྱིར། རྟགས་ཁས་བླངས་ཀྱིས་གྲུབ། ཁྱབ་པ་གྲུབ་སྟེ། གལ་ཏེ་དངོས་པོ་རྣམས་བདག་གཞན་སོགས་གང་ལས་སྐྱེ་དཔྱད་པའི་ཚེ་ཐ་སྙད་དུ་རང་མཚན་གྱི་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་མི་ཁེགས་པར་གྲུབ་ན། དེ་དོན་དམ་པའི་ཁྱད་པར་སྦྱར་ནས་འགོག་ནའང་དགག་མི་ནུས་པར་དོན་དམ་པར་ཡང་གནོད་མི་ཟ་བར་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་རོ། །དེ་ལྟ་བས་ན་དོན་དམ་པར་མཐའ་བཞི་ལས་སྐྱེ་བའི་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་ཞིག་མེད་པས་ཐ་སྙད་དུའང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་བཀག་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཡང་ཟླ་བའི་ཞབས་ཀྱིས། དེ་ཉིད་སྐབས་སུ་རིགས་པ་གང་ཞིག་གིས། །བདག་དང་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་རིགས་མིན་པ། །རིགས་དེས་ཐ་སྙད་དུ་ཡང་རིགས་མིན་པས། །ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱེ་བ་གང་གིས་ཡིན་པར་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ། །དེ་ལྟར་རིགས་པས་འགོག་པ་མ་ཟད་བསླུ་མེད་རྒྱལ་བའི་ལུང་གིས་ཀྱང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་མེད་པར་བསྟན་ཏེ། རིགས་པ་དང་པོའི་འགྲེལ་པའི་ཐད་དུ། འོད་སྲུངས་གཞན་ཡང་དབུ་མའི་ལམ་ཆོས་རྣམས་ལ་ཡང་དག་པར་སོ་སོར་རྟོག་པ་ནི། གང་སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཆོས་རྣམས་སྟོང་པར་མི་བྱེད་དེ། ཆོས་རྣམས་ཉིད་སྟོང་པ་ཉིད་དང་། གང་མཚན་མ་མེད་པས་ཆོས་རྣམས་མཚན་མ་མེད་པར་མི་བྱེད་དེ། ཆོས་རྣམས་ཉིད་མཚན་མ་མེད་པ་དང་། ཞེས་སོགས་འཕགས་པ་དཀོན་མཆོག་བརྩེགས་པའི་མདོ་ལུང་དྲངས་ནས་འགོག་པར་མཛད་དོ།།

༄། མཇུག་བསྡུ།

༄༅ འོ་ན་ལུང་རིགས་དག་གིས་མེད་པར་འགོག་པའི་རང་མཚན་གྱིས་གྲུབ་པ་འདོད་ན་ཉེས་པ་ཅི་ཡོད་སྙམ་ན། ཐ་སྙད་དུའང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཁས་བླངས་ན། རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མི་སྟོང་པས་བདེན་གྲུབ་ཀྱིས་མི་སྟོང་པར་འགྱུར་ལ། བདེན་པས་མི་སྟོང་བའི་ཆོས་ཞིག་ཡོད་ན་དབུ་མ་པས་ཀུན་རྫོབ་རྫུན་པ་ཙམ་དུ་བཞེད་པ་ལས་ཉམས་པར་འགྱུར་ཞིང་། བདེན་གཉིས་རིས་སུ་ཆད་ཅིང་་འགལ་འདུར་འགྱུར་བས་ནམ་དུའང་ཟུང་འཇུག་རྟོགས་པའི་དུས་མེད་པ་དང་། དངོས་པོ་རྣམས་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་མི་སྟོང་ན་རང་སྟོང་དུ་མིང་བཏགས་པ་ཙམ་ལས་དོན་ལ་གཞན་སྟོང་དུ་འགྱུར་བ་གདོན་མི་ཟའོ། །དེ་ལྟར་ན་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་པ་ནི་ཐ་སྙད་དུའང་རྡུལ་ཙམ་ཡང་མི་དམིགས་པས་རྟག་ཆད་ཀྱི་མཐའ་ཕྲ་བ་ཡང་བྲལ་ཏེ། བདེན་པ་གཉིས་ཀར་ཆོས་ཐམས་ཅད་རང་བཞིན་གྱིས་སྟོང་པའི་ངེས་ཤེས་བརྟན་པོ་ཞིག་རྙེད་ནས་དེ་བསྒོམ་པས་དབུ་མའི་འཆར་རིམ་བཞི་ཇི་བཞིན་མཐོང་སྟེ། རྣམ་ཐར་སྒོ་གསུམ་གྱི་རང་བཞིན། སྨྲ་བསམ་བརྗོད་འདས་ཀྱི་ཆོས་ཉིད། འཁོར་འདས་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་གནས་ལུགས་མངོན་སུམ་དུ་ཁོང་དུ་ཆུད་པ་ནི། ཡབ་རྗེ་འགྲོ་བའི་མགོན་པོ་དཔལ་ལྡན་འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱི་རིང་ལུགས་ཟབ་མོའོ། །

༄༅ སླར་སྨྲས་པ།

སྐྱེས་སྦྱངས་རིག་པའི་སྟོབས་རྩལ་བྲལ་ཡང་ལྷག་བསམ་སྤུ་རིས་རབ་མཛེས་པའི། །བློ་ཆུང་གཞན་གསོས་མགྲིན་པའི་རྒྱང་གླུ་ལེགས་བཤད་དབྱངས་སྙན་ཆ་ཤས་ཙམ། །བསྒྲགས་ལ་འགལ་འདུའི་ཉེ་ཞོ་གང་མཆིས་བཤེས་གཉེན་ཡོངས་

ཀྱི་སྨྱུན་སྣང་འཆགས། །འདིས་བསྐྱུན་རྣམ་དཀར་ཅུང་ཟད་གང་དེས་འགྲོ་ཀུན་
བདེ་ལེགས་དཔལ་འཐོབ་ཤོག །ཅེས་པའང་སྔ་འགྱུར་མཐོ་སློབ་ཁང་དུ་ལོ་རིམ་གསུམ་པའི་སྐབས་
བགྲོ་གླེང་གི་དམ་བཅའ་བཞག་པའི་ཆེད་དུ་ཤཱཀྱའི་ཤྲཱ་མ་ན་ཀརྨ་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་སྟོན་པའི་འདས་ལོ་ ༢༥༣༥
སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༢ སྤྲེལ་ཟླའི་དམར་ཕྱོགས་བཟང་པོ་གཉིས་པར་སྦྱར་བའོ།། ।།

ལུང་རྣམས་ཀྱི་གཞུང་ཁུངས།

༡) ཚད་མ་ཀུན་བཏུས།

༢) འཇུག་པ་རང་འགྲེལ། ཞྭ་ར་ཧ་སི་དཔར་མ། ཤོག་གྲངས ༡༡༢།

༣) དབུ་མ་སྙིང་པོ། ཀརྨ་པའི་བསྟན་འགྱུར་ཛ། ཤོག་གྲངས་ ༢༢།

༤) རྟོག་གེ་འབར་བ། ཀརྨ་པའི་བསྟན་འགྱུརཛ། ཤོག་གྲངས ༢༡༦།

༥) རྟོག་གེ་འབར་བ། ཀརྨ་པའི་བསྟན་འགྱུར་ཛ། ཤོག་གྲངས་ ༢༨༠།

༦) དབུ་མ་རྒྱན་རང་འགྲེལ། རྣམ་གླིང་དཔར་མ། ཤོག་གྲངས་ ༨༢།

༧) དབུ་མ་འཇུག་པ་རྩ་བ།

༨) རྟོག་གེ་འབར་བ། ཀརྨ་པའི་བསྟན་འགྱུརཛ། ཤོག་གྲངས་ ༢༡༥།

༩) ཤེས་རབ་སྒྲོན་མེ། ཀརྨ་པའི་བསྟན་འགྱུརཚ། ཤོག་གྲངས་ ༥༤།

༡༠) ཤེར་སྒྲོན་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ། ཀརྨ་པའི་བསྟན་འགྱུར་ཞ། ཤོག་གྲངས་༨༩།

༡༡) དབུ་མ་འཇུག་པ་རྩ་བ།

༡༢) འཇུག་པ་རང་འགྲེལ། ཤོག་གྲངས ༣༧༩།

༡༣) ༡༤༽ ༡༥༽ དབུ་མ་འཇུག་པ་རྩ་བ།

༡༦) འཇུག་པ་རང་འགྲེལ། ཛ་ས་དཔར་མ་ཤོག་གྲངས་ ༡༡༢།